www.e-rara.ch

Loukianou hapanta

Lucianus

Basileae, [1619]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-28568

[Tomus I.]

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

Catalog

B. c. VI. 155.

Fr. V. 19.

13. c. VI. 155.

2042.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa:

VNA CVM

GILBERTI COGNATI,

ET

IOANNIS SAMBVCI

Annotationibus vtilissimis:

narratione item

de Vita & Scriptis Authoris

IACOBI ZVINGERI:

Adiectis suo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidissima.

Cum Cæsareæ Maj. gratia & priuilegio.

BASILEAE,

PER SEBASTIANVM HENRICPETRI.

MUSEUM REM. IAESCH BASIL.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK BASEL

Excellentiß. & Clariß.

Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,

magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſsimo acutiſsimóque:

Nec non in inclyta

BASILIENSIVM ACADEMIA

linguæ Græcæ ſumma cum laude

Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI

Opera Græcè & Latinè

omnia,

Iam denuò diligentiſsimè repurgata, &

SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm

colendo,

Obſeruantiæ & amicitiæ

monumentum

D. D. D.

HVLDERICVS FRÖLICH

Plavenſ. Poëta Laureatus.

MARCVS HOPPERVS
BASILIENSIS
Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quæ nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quæ Dialogis pleriſque primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obque rerum, historiarum, exemplorum καὶ κοσμητικῶν μέθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atque adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam

intolerabilem excreſceret : placuit in Tomos aliquot iuſtæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & ſic quidem, vt quantum fieri potuit, ſinguli Tomi omnis generis Dialogos complecterentur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus caſtiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores καὶ τὰς νόθους continerent. Quam tamen rationem ſi non adamuſsim vbique obſeruatam deprehenderis, non id abſque conſilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, ſingulis propè Dialogis ſubnexis, minus multa fortaſſe mihi dicenda ſunt, quòd ipſius authoris ea de re Præfatio hîc ſequatur. Verùm quia modeſtia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio eſt, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ ἀσυλλάβας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam noſtri laudibus, quas cumulatiſsimas meretur, nihil diſsimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti eſſe poſſe tanti viri lucubrationes, qui profectò natus eſt ad honeſta literarum ſtudia iuuanda: domi, foris, & vbique hæc cura, hoc ſtudium eius eſt, vt boni cuiuſcunque generis authores deliteſcentes eruantur, vindicentur, illuſtrentur, inque publicum edantur: id quod nunc cum Luciano quoque fieri procurauit. Interea tamen & ſuas ſub-

inde,

inde, clauſtris retectis, in apertum Muſas produ-
cit: quemadmodum videre eſt in laudatiſsimis il-
lis operibus eius, quæ ſuperiori anno in tres
Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam
totius Encyclopædiæ partem intactam reliquit.
Quid dicam de eius humanitate, prudentia, maxi-
ma illa rerum experientia, incomparabili eruditi-
one, & alijs quibus præditus eſt virtutibus?
Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cau-
ſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: af-
flictas conſcientias piè conſolatur, Scripturæ arca-
na explicat: vt trium illarum Facultatum, Medi-
cinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theolo-
giæ peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra
adulationem dixero) omnibus ſit omnia: idque
(quod maximum eſt) tam humaniter, amanter,
& propenſo admodum animo facit. Quas ſanè
dotes, qui in homine non admiretur, veneretur
atque collaudet, quis non dicat inuidia eum tor-
queri? Hæc ideo etiam refero, candide Lector,
vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucia-
nus veniat, intelligas: eius profectò, qui de autho-
ribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò mi-
nus videlicet legere eum vereare. Vale: Ba-
ſileę, Anno Virginei partus
1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

N tibi, præstantiss. atq; Iurisprudentiss. D Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hîc mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquũ est (neque enim quidquam præter studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut vmbra, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur.

rentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit visa. Tempus enim aut studium aliquid adÿciet. Tu interim quid de ÿs sentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruantissimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, saluere te plurimùm iubet, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarÿ, Anno Christiano

M.D.LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule coniecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, desserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate coniunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deum immortalem qua vafritie, quo lepôre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil vel obiter attingens, quod non

non aliquo feriat scommate: præcipuè Philosophis infestus, atque inter hos Pythagoricis potissimùm ac Platonicis, ob prętigias: Stoicis item propter intolerandum supercilium, hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis professione personata? Hinc illi blasphemi, hoc est, maledici vocabulum addidêre: sed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos pasim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἀθέων, speciosum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac superstitiosis ei attributum. Inter Sophistas annumeratur: sed quam benè, ipsi viderint tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando lepôris, in mordendo aceti, sic titillat abusionibus, sic seria nugis, nugas serijs miscet: sic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: sic hominum mores, affectus studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planè spectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, seu voluptatem spectes, seu vtilitatẽ. Eius verba sunt tersa, & phrasis dilucida. Asianus est, verborum apparatu instructus ac tumens: sermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philosophari cœpit. In Macedonia innotescere volens, in conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæsaris sese contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrá ætatem tantũ CLXXI, peruenerunt Luciani porrò nomine Epigrammata trigintaduo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuium commentario, Appollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum fermè omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis Euangelium commẽtatus est, inseruerit, neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decesserit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In conuen-

conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõiecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum fuisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter quæstuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, & animum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De saltatione, disciplinis liberalibus imnutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq; philosophiæ flosculis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atque familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

DE VI.

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI Philosophi & Medici Basil.

SAcrificaturi olim παρασκευὴν θυτικὴν præmittere solebant. Nos ad literatia hæcce Luciani sacra accessuri, præludiorũ vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litantium collocabimus. Plures fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem, antiquorum duntaxat iam meminerimus, qui nominis celebritatẽ ad posteros quoq; propâgarunt, & tum polliciti fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam præfecturam tanta æquitatis laude administrauit, vt quæ est virtuti comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in ceruicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista, nomine olim laudato, hic noster præsens Samosatenus fuit: cui, an quæ leguntur in Anthologico penu, acceptũ ferenda sint epigrammatá, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem σκωπτικὰ nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianũ est,

est, cui quarta & decima septima epistolarum adscribitur. Fuit & alius Antiochenæ ecclesiæ presbyter, à quo Hebraica biblia recognita, & pristino nitori restituta scribit Suidas: qui tandē sub Maximiano palmā martyrij Nicomediæ sit consecutus. Tertullus Hierosolymitanæ ecclesiæ presbyter suo tēpore claruit: & quod Gesnerus obseruat, monumentis literarum, posteris quoq; innotuit. Ex horum numero, philosophū sēponimus, de quo inceptum sermonem proferamus: breui & expedita methodo, quæ certa historica fide, de eius Ortu, Vita, & Interitu sciri merentur, planis verbis concipientes. Homo considerat ur: vel vt est, & viuit: vel vt non est, nimirū quatenus, seu cùm non est, esse incipit Generatione: seu cum est, esse desinit Corruptione & interitu. In ipso Ortu causæ attendendæ & accidentia. Causa efficiens. Parentes sunt: huius quidē nostri Luciani tenuis fortunæ homines: quos res angusta domi eò adegit, vt puerum Lucianū præclara indole ad literarū studia natum, arti statuariæ addixerint: maius inde, certiusq; lucrū, quo subleuarentur, captantes, & sumptus disciplinæ minores. Nominare quidē eos videtur in Piscatore, vocans se Parrhisiasten, Alethionis Elenxiclei. At ficta sunt nomina: haud quaquā ijs parentes, sed studiū, quo ducatur veritatis, & personatæ sapientiæ odiū designans. Accidentia sunt Locus & Tēpus. Patria Samosata, Syriæ ciuitas, non longè ab Euphrate, vt seipsum Syrū & Assyriū non semel cognominet: alibi etiā Patrensem, quę ciuitas est Achaię: tanquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in octauū Apuleij. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas eū sub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruisse dicit: alij de Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam eius partimur in maturam & immaturā. Hoc est, qua nōdum sui iuris sub parentum & magistrorū clientela vixit, tanquam ἀκμαζούσης vitæ perfectæ. Vt enim, recens testa quo semel est imbuta, seruat odorē: sic quæ recētis ætatis rasæ tabulæ, quam Aristoteles vocare solebat, inscribuntur, vel mala sint, vel secus, per ætatē durant. Igitur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo suo formandus dabatur, homini austero, à quo fingendorum lapidū & marmorum poliendorum dexteritatē hauriret. Pater enim, quod puerum videret proprio naturæ ductu ceram in varias transferre figuras, ad manuarium hocce opificiū perquam idoneum, si rectè erudiretur, futurū existimabat. Cùm verò circa ipsum προοίμιον artis, rupta tabella immitiùs à magistro acciperetur, domum procurrit: & per somnium duas videt mulierculas, statuariæ artis & Liberalium studiorum tutelares deas, ambitiosè de se contendentes. Persuasus ergo παιδείας rationibus, statuariam valere iubet, totumq; se ad castra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progressu stipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate seipsum mundo ostendere, & quod dici solet, sapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipso verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confusionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tum passiones excutiendæ sunt. Homo enim, quoad viuit, & eā attingit ætatem, qua cōpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Passiones ex Corporis & Fortunæ affectione nascuntur. De passionibus certè quantumuis non defuerint secunda & aduersa, quæ vitam præclari viri diuersimodè affecerint, eorū tamen nos haud quicquā tangimus, quando nihil illorū per anteceſſores historicos dictum est fide dignū: ad Actiones solas conuersi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum instituto necessaria requiruntur, Naturā, Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidem nascitur cū homine, at tū demū se profert, quando operari incipit, perfectis ad agendum instrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præstantia Luciani, non est vel quærendū multis, vel in vllū dubium vocandum. A prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt eum pater ad præclarā fingendi artem dexter-

rimum

rimum arbitraretur. Humiliores tamen fuêre, quã par erat paternæ cogitationes: nec ad scopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant. Formandum quippe fuerat aliquid tuo diuino dicendi organo: & emendanda scabrities: non lapidũ tamen, sed humanorum animorũ. Innutritus ergo liberalibus disciplinis ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem contulit admirandam: quantã quidem in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatem, proprijs neuis, vt dicetur scatentem, quando ex omni parte beatus haud quisquã est, cadere potest. Artis vocabulo omnes disciplinas, quas vno cõplexu Philosophia, à nonnullis etiam Encyclopædia & Habitus tum organici tũ principales cõprehendunt, designamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poëta, Logicus. Testantur id ipsius scripta: inprimis quanta dexteritate aduersarios disputando cõuicerit: quanta facundia causas in foro peregerit: quãta facilitate Comicorũ personã nõ tam ligato, quàm soluto dicendi genere repræsentârit. Inter principales, & theorici sunt & practici. Ad Metaphysicam classem si Dei cognitionẽ & verũ cultũ reducamus: hac parte vel maximè impiũ fuisse cũ & παμμιαρὸν, vt ait Suidas, libenter fatemur: qui non solam Dei prouidentiam risui habere, sed & Christũ ipsum, humani generis vindicẽ cauillis & maledictis infectari fuerit ausus: tam ferali rabie, vt per ludibrium ἀνεσκολοπισμένον σοφιστὴν sceleratè calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadam epistola obseruat, Ioannis quoq; Euangelium incesseret: quod de Philopatre Dialogo dictũ existimari potest. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicè, tantam impietatem, tam profana scelera, quibus fictitij Dij omnium consensu & scitu sese contaminârint, tartaream verius, quam cœlestem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam esse. Id quidem hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec ex suijpsius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mira structura, ad aliquam veri Dei, & vel saltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiam erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſsitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio non ignoratur: à qua infame nomen ἀθέου optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dum ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientię, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehendamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quamplurima alijs ſuorum dialogorũ veſtigia impreſsit naturalis ſuę cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſequutus: vt ab antiquis ἀψόφημον καὶ βλάσφημον: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatem animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratum ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amandi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autem nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorum licentiosè viuẽdam extitit: qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mentiri infami ſtudio contenderẽt. Hęc certę, quãdo ſunt talia, viro aliogn nõ malè Ethico, quamuis peſsimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam amplam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

moderatæ censuræ acerbius transiuisse videri potest, in ductus verius odio quodam subtristis naturæ, quam Virtutis studio putatur, & viuam sui imaginem in Timone Misanthropo, qui nec Deos pensi alicuius habere, nec homines solitus fuit, effigiâsse. Viues equidem ad insectandum eum & proscindendam philosophiam inuidia Plutarchi Cheronensis impulsum fuisse scribit, quem in magno honore esse apud Traianum Cæsarem inuitus & dolens vidisset. Politiæ etiam & Oeconomiæ studiosus fuit, quod idem scripta eius testatum faciunt: vt cùm iam senior, quod scribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cæsaris se contulisset, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis respectu actiones eius fuerunt. Quod ad exercitationem, docuit viua voce, & scriptis similiter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhethoricam professum se esse, ipsemet testatur: quo non succedente, vt Suidas vult, ad scribendum se contulit. Sunt autem eius scripta quamplurima, quorum causas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo Fine tanta contentione animi hominibus penè omnibus, ipsisq; falsis gentium dæmonijs contradixerit, non semel ipse pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis asserendæ causa: & vt vel suis saltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & sapere disceret. Verbis ad hoc vsus est, (quæ ad classem efficientis instrumentalis pertinent) cùm Asianus fuerit, tersis, ingenio ac moribus suis congruentibus: tam apta facilitate, vt communem loquendi elegantiam miro successu expresserit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his simul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, scribendi genus est, quod sequitur: quod ipse contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum secutus, Dialogos scripsit, quibus res ipsa ceu geri videtur, magisque audientium & legentium animis imprimi: suo proin instituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomæ Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicque in ordinis aliquam formam, si possit fieri, redigenda. Historiam, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in IN SOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLICO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tũ ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitam, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdam res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mentiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fideiq; superstitiosæ, quam scoptice traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus in medium adfert, non tam docendo, quàm arguendo : itatotus ad reprehendendum natus videtur: vt tamen hoc ἐλέγξεως organo, rem ipsam persuadeat & exprimat. Organica eius sunt multiplicia, & quidem Grammatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM : de solœcismo, in PSEVDOSOPHISTA : de dictionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA : de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtica tangit, in cauillatione poëtarũ, quæ inscribitur, DISSERTATIO cum HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPO dramatũ duorum specimẽ dat. Rhetorica scripta, vel generalia sunt, quæ pertinent vniuersim ad præcepta : vel specialia, quæ ad eius proprium dicendi genus: quod tum proponit, in BACCHO, & DE ELECTRO: tum contra reprehensores defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo orationis, in Macedonia habitæ illustrat, in HERODOTO. In vniuersum pertinent ad Rhetoremea, quæ vel exempli causa, præceptorum illustrandorum, proponi solent, vt sunt Orationes variæ: vel directò ad confirmanda præcepta faciunt : qualis est RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta suorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere conqueritur. Orationes sunt aliquot illustres, omnium generum. Demonstratiui quidem, Encomiũ balnei, in HIPPIA : DEMOSTHENIS: PATRIAE: DOMVS: Macedonum quorundam, IN SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: pulcritudinis in CHARIDEMO : studij sui erga auditores, in DIPSADIBVS. Deliberatiui sunt: dum suadet taurum, supplicij genus, dono oblatum nequaquã paruipendendum esse; in PHALARIDE SECVNDO: dum amico cuidã principali persuadere conatur, vt se commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis sunt: vt cùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: an qui semel est receptus in familiam, sit denuò abdi-

candus, in ABDICATO: an Phalaris tantum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdam punierit, in PHALARIDE PRIMO. Ethæ sunt organicæ ipsius commentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiam in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorum sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, esseúe debeat, lectioni potius, quã librorum multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricam & practicam philosophiæ partem referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est heic apud nostrum auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, differit (licet secundum Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dum festiuè & acriter contra Deos, inprimis ethnicos & ipsorum cultus ridiculos inuehitur. Deorum ergo Gentilium vanitatem insectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicam. Religionem omnem, tum Christianam in PHILOPATRE, tum Ethnicam, in CYNISCO ludibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiam, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoque attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerum physicarũ, vt musca, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegantes discursus. Inter practica ipsius commentaria, & primum Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

ma, nimirũ de Virtute & moribus, partim in genere omniũ hominum, in DIALOGIS VARIIS, & in ICAROMENIPPO: in primis autem philosophorum, in NIGRINO, in VITARVM AVCTIONE, in PISCATORE, in FVGITIVIS: partim in specie: contra libidinem, in AMORIBVS, & DIALOGIS MERETRICIIS: contra calumniantes, non audiendos esse, in oratione, DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE: contra assentatores, non nimium esse laudandum, in dial. PRO IMAGINIBVS: pro arte assentandi, in PARASITO: de humanitate in salutando: quibus verbis vtendum sit: in dialogo, PRO EO QVI INTER SALVTANDVM VERBO LAPSVS FVERAT: de auaritiæ obiecto, nim. de incommodis diuitiarum, & commodis paupertatis, in SOMNIO: de amicitia colenda, in TOXARI: de luctus inutili vanitate, in dialogo DE LVCTV. Politica quæ habet, merè sunt particularia, quæ in republica benè constituta, vel requiruntur necessariò, vel fieri assolent: ita de gymnasijs adolescentum, vt in bonos ciues euadant, in ANACHARSI: de aulicæ vitæ molestijs, quas liber & ingenuus subire non debeat, in MERCEDE CONDVCTIS: de SALTATIONE, in dialogo eiusdem inscriptionis. Oeconomicum etiam aliquid tetigisse videtur, in IMAGINIBVS, describens mulieris virtutes præcipuas, & bona corporis & animi: quæ in primis in domestica administratione sese proferre solent. Est ergo hæc auctoris vita & immatura, & matura, ratione tum naturæ, tum artis & exercitationis. De ipsius Interitu annotat Suidas, discerptum à canibus fuisse, cùm rabiem suam contra veritatem exercuisset. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum podagra consumptum existimat, annos octuaginta natum.

LVCIANI VITA
ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese contulit, scripsitq; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumelioſè incessit, sceleſtus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum satana erit. Hæc ille. Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Somosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.

LEVINVS LINIVS
Studiosis.

Quid quæris puer? Atticum salinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepôres?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eosdem.

Huc ades ô studiose puer, studiosa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta est pagina amore,
Quin soror hoc Phœbi casta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud si quid ruga senilis amet.
Sed grates pueris Charitesque salesque, iocosque,
Et quicquid lepidi est, iste libellus habet.
Attica siue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atque illam, tantulus iste liber.
Meonide aut Pelio multò est facundior author,
Sed vetat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres succedit diuite vena
Vatibus Ausonijs vnus Erasmus honor.
Nempe hic, siue pedum certa sine lege vagatur,
Pulchrum mellifluo Marcus vt ore sonat:
Siue pedes strictim numeroso calce coërcet,
Nasonem præstat, Virgiliumque refert.
Quælibet (inuideas) vel iam superstite Plauto
Vellet Erasmiaco Musa lepôre loqui.
Huc ades ergo puer Latij studiose lepôris:
Huc, ades hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultus iocis iucundulis,
Et lusibus satiarier:
Huc Luciano assuescite.
Ipse & nuces, ipse & trochos,
Ipse & meros lusus habet.

Adrianus Barlandus, in personæ Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Erasmus
Transtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecasyllabon.

Castæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Ausoniæ tenet libido:
Adsis, huc propera, hunc capesse librum
Dextra præcipiti, & reuolue sæpe:
Qui non barbarie scatet nociua,
Nec de Vandalico solo est profectus,
Verùm est eloquij nitens lepore
Romani, salibus meris refertus.
Est & scommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, simul Deorum
Irridens miserum chorum Ethnicorum.
Vir doctissimus vndecunque Erasmus,
Princeps eloquij vtriusque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit sales disertus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu sinistrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor.

Quem

Quem promerentur, quoque præstant, artibus,
Labore ERASMI sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepôres dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, lepôribus,
Dubium est venustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & viris gratissime,
Quantę tibi debentur vni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet velint præstarè, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in vsus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3.
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasus. 158.

DEORVM dialogi.

Prometheï & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapij & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Protei. 231
Neptuni & Delphinũ. 235

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij. 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 284

Dioge-

Diogenis & Alexãdri. 291.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs viuũt. 300

Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367

Tyrannicida. 388

Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414

Abdicatus. 480

Alexander, seu Pseudomantis. 522

Toxaris, siue amicitia. 588

Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672

Anacharsis, siue de Gymnasiis. 721

De luctu. 782

Præfatio, seu Hercules Gallicus. 806

De electro, seu cygnis. 813

Muscæ encomium. 821

De non temerè credendo calumniæ. 836

Patriæ encomium. 871

Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Mercurij. 3

Neptuni & Mercurij. 5

Mercurij & Solis. 10

Mercurij & Apollinis. 14

Iunonis & Latonæ. 18

Deorum iudicium. 24

Mercuoij & Maiæ. 45

MARINI dialogi.

Neptuni & Nereidum. 50

Iridis & Neptuni. 54

Xanthi & maris. 58

Tritonis & Nereidum. 61.

MORTVORVM dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69

Mercurij & Charontis. 73

Menippi & Cerberi. 77

Charontis & Menippi. 82

Antilochi & Achillis. 65

Menippi & Mercurij. 90

Menippi & Chironis. 93

Menippus, seu Necyomantia. 97
Charon, siue contemplantes. 131.
SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.
Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphantes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa suppellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosilon, id est, Saturnalium legumlator. 942.
EPISTOLAE Saturnales.
Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi charissimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 971
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.
Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij, 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22
MARINORVM dialogi.
Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis. 32
Neptuni & Empei. 36

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 61
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 65
Aiacis & Agamemnonis. 73
Minois & Soſtrati. 76
De ſacrificijs. 81
Vitarum auctio. 100
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 134
Pro eo quod inter ſalutandum verbo lapſus fuerat. 192
Herodotus vel Aetio. 212
Phalaris primus. 222
Phalaris ſecundus. 242
De Aſtrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Lucius, ſiue Aſinus. 337
Iupiter Tragœdus. 409
De Paraſito, ſiue quòd ars ſit paraſitica. 479
Philopſeudes, ſiue incredulus. 553
Allocutio, ſeu Bacchus. 611
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt, die atro. 622.
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 662
Tragopodagra. 671
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 824.

TOMO IIII. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polyſtrati. 32

Aeaci,

Aeaci, Proteſilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Proteſilai, Plutonis & Proſerpinæ. 40
Menippi & Tireſiæ. 50
Cataplus, ſiue Tyrannus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epiſtolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De ſaltatione. 89
Eunuchus, ſeu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Sympoſium, ſeu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 382
Myrtium, Pamphilus & Doris. 384
Mater & Philinna. 389
Meliſſa & Bacchis. 393
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Muſarium. 409
Ampelis & Chryſis. 415
Dorcas, Panychis, Philoſtratus & Polemon. 418
Chelidonium & Droſe. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioëſſa, Pythias & Lyſias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 442
Dorio & Myrtale. 448
Cochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, ſeu qui docetur. 456
Charidemus, ſiue de pulchritudine. 487
Nero, ſiue de foſſione Iſthmi. 522
Palinurus. 531
Virtus dea. 563

FINIS.

AVTHORES QVI IN HOC Opere vertendo elaborârunt.

Anaſtaſius.
Baptiſta Pius.
Bergius.
Bilibaldus Birckheimerus.
Cornarius.
Eraſmus Roterodamus.
Iacobus Micyllus.
Ioannes Sinapius.
Ioan. Sleidanus.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Petrus Moſellanus.
Philip. Melanchthon.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obſopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrſinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,

Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥ-
πνίου, ἤθοι βίος Δουκιανοῦ.

DE SOMNIO,
seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatē apparuisse, & vtramq; illū ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΡτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τὴν ἡλικίαν πρόσηβος ὢν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων ὅ, τι καὶ διδάξαιτό με. τοῖς πλείστοις οὖν ἔδοξε παιδεία μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς. τὰ δὲ ἡμέτερα,

DESIERAM[a] *nuper in ludū ire, factus iā ætate adolescens, cum pater vnà cū amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimùm discendam mihi proponeret. Plerisq; igitur videbatur[b] humanitas seu literarū studiū & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo,[c] deniq; & fortuna quadā, opus habere:[d] nostras autē res*

 cùm par-

μικρά τι εἶναι, καὶ ταχεῖάν τινα τὴν ἐπικουρίαν ἀπαιτεῖν. εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηκέτι οἰκόσιτος εἶναι, τὴν λικοῦτος ὤν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα εὐφρανεῖν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον. δευτέρας οὖν σκέψεως ἀρχὴ προὐθέτη, τίς ἀρίστη τῶν τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ δαρκοῦ τὸν πόρον. ἄλλου τοίνυν ἄλλην ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης καὶ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον ἀπιδὼν (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος, ἄριστος ἑρμογλύφος εἶναι δοκῶν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) οὐ θέμις, εἶπεν, ἄλλην τέχνην ἐπικρατεῖν, σοῦ παρόντος. ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμὲ, καὶ δί-

cùm paruas esse & modicas, tum verò celere quoddã auxiliũ postulare. Quòd si igitur artẽ aliquam mechanicã didicissem, fore vt principiò statim ab ipsa [e] arte necessaria vitæ comparare possem. neq; necesse haberẽ adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa viuere: sed nõ multò pòst etiã ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domũ semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consulationis caput propositum inde est, quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstũ suppeditaret. Pronide alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, auè vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, [f] statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artẽ hic vincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum, & doce

καὶ δίδασκε παραλαβὼν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν εἶναι, καὶ συναρμοστὴν καὶ ἑρμογλυφέα. δύναται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεως γε, ὡς οἶσθα, ἔχων δεξιῶς. ἐτεκμαίρετο δὲ ταῖς ἐκ τῆς μηροῦ παιδιαῖς. ὁπότε γὰρ ἀφεθείην ἐπὶ τῶν διδασκάλων, ἀπρεξεῶν ἂν τὸν μηρὸν, ἢ βόας, ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ δι' ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδόκουν τοῦ πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον, τότε δὲ ἔπαινος εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ ταῦτα ἦν. καὶ χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας ὡς ἐν βραχεῖ μαθήσομαι τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε οὖν ἐπιτήδειος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐνάρχεσθαι, μὰ γὼ παρεδεδόμην τοῦ θείῳ, μὰ τὴν δι' οὐ σφόδρα τοῦ πράγματι ἀχθόμενος. ἀλλά μοι καὶ παιδιάν τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδόκει ἔξειν, καὶ πρὸς ἡλικιώτας ἐπίδειξιν, εἰ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Fecerat aũt hanc de me coniecturam pater ex ludicris à me aliquãdo è cera confictis. Quãdo enim à præceptoribus domũ dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebam, non omnino ineptè, vt tum videbar patri, ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam: hic aũt ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videdatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodũ, per Iouem, iniquè aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἃ φαινοίμην δὲ τι γλύφων, ἢ ἀγαλματιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ κἀκείνοις, οἷς ἔτυχον ἡδόμενος. ἢ τὸ γε πρῶτον ἐκεῖνο καὶ σώιζεσθαι δοκεῖ τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνεσθαι κομιδῇ τινά μοι δῆτα ὁ θεὸς ἐκίνησέ μοι κέρμα κατὰ νύκτα ἐν μέσῳ κατακρυπτόμενον, ἐπὶ πᾶσι τὸ κοινὸν, Ἀρχὴ δ' ἥμισυ παντός. σκληρότερον δὲ κατέγνωκότος ἀπειρίας, καὶ κάγὼ ἢ πλάξ. ὃ δὴ ἀγανακτήσας, σκυτάλῃ τινὶ κατυγλῳ πλησίον λαβὼν ἔπραττε δὴ περιττῶς μοι κατέρραξε. ὥστε λάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀπορρὰς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωρεύων ἀνολολύζων, καὶ λακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιπλέως, καὶ λιγυμαι τὴν σκυτάλην, καὶ τοὺς μώλωπας ἐδείκνυον. καὶ κατηγόρουν πολλήν τινα ὠμότητα, προσθεὶς ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸς ὑπερβαλοίμην κατὰ τὴν τέχνην ἀγανα-

sti & deos sculpere, & parua quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ prie mùm quidẽ illud, & incipiẽtibꝰ solitũ, fiebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapidean, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; artẽ auspicari iubet, tritũ illud admonẽs: & Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Ceterũm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã prope iacentẽ corripiẽs, nequaquã manſuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, h ita vt mox in lachrymas prooemium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continueq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam ſcuticam, demonſtrabam vibices, niq; illius crudelitatem accuſabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam iſta feciſſet auũculus, videlicet metuẽs ne ſe in arte ſuperarẽ.

Iraſcente

ἐγανακ]ησαμένης δὲ τ' μη-
τρὸς, καὶ ποκὰ τῶν ἀδελφῶν λοι-
δορηθ]μένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε,
κα]ὶ πλάρβον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ
πλὼ νυχθ' ὅλην ἐννοῶν μίχει
ἃ δὴ τ]ὸ λῶν, γελάσιμα καὶ μι-
ρακιώδη] τὰ ἐρημένα] τὰ μὲ]τὰ
]αῦτα ὄ ἐπ]ὶ ἀνκα]αφρόνη-
]α, ὦ ἄνδρες, ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ
πάνυ φιλοκόων ἀκροατ]ὴ δό
μην. ἵνα γὰρ κατ' Ὅμηρον εἴ-
πω, θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν
ὄνδρος ἀμβροσίην δι]ὰ νύκ]α,
ἐναργὴς ὅτως, ὥστε μηδὲν ἀπε-
λάπεσθαι τ' ἀληθείας, ἔτι γοῦν
καὶ μι]ὰ ζοστὸν χρόνον, τὰ τε
σχήματά μοι τ' φανέντων ἐν
ζοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ
ἡ φωνὴ τ' ἀκουσθέντων ἔναν-
λος. ὅτω σαφῆ πάν]α κ]ῶ. λύο
γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χε
οῖν, εἰλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑ-
κατέρα μάλα βιαίως, καὶ κα]ὰ
]ρῶς. μικρὸν γὰρ με διεσπά-
σαν]ο πρὸς ἀμήλας φιλοτι-
μέμεναι. καὶ ἐγ]ὼ ἀρτι μὲν ἄν ἠ ἐτί
ρα ἐπιπράτει, καὶ παραμικρὸν
ὅλον ἔ]χέ με. ἄρτι ὄ ἄν

Iraſcẽte itaq; matre, & multa fratri conuitia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormui, plenus adhuc lachrymarũ, totãq; noctẽ cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidem quæ diximus, ridicula pueriliaq; ſunt: quæ verò deinceps audietis, nequaquã cõtemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ auſcultãdi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerũ dicam: Venêre mihi diuino ſomnia nutu, Almam per noctẽ, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarent. Adhuc igitur etiã poſt tantũ temporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuêre, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat, adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἡ ἄρ αὕθις ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἐχόμενον, ἐβόων τε πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα καὶ μή, ὡς αὐτῆ ὄντα μᾶλλον ἢ θάτερα βούλοιτο ἡ, ὡς μάτην τῶν ἀλλοτρίων ἀντιποιοῖτο. ἦν δὲ ἡ μὲν ἐργατικὴ καὶ ἀνδρική, καὶ αὐχμηρὰ τὴν ὄψιν, τὸ χεῖρε τύπων ἀνάπλεως, ἀνεσωσμένη τὴν ἰσθῆτα, τιτάνου μᾶλλον ἢ ταγήνου, οἱ δὲ λίθος ὑπὸ τεχνίτου τοῦ λιθεύς. ἡ ἑτέρα δὲ, μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σχῆμα εὐπρεπὴς, καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολὴν τελῶν δι' ὅλου ἐφιᾶσί μοι δικάζειν, ὁποτέρα βούλοιμην σφῶϊν εἶναι αὐτῶν, πότερα ἢ σκληρὰ ἐκείνη, καὶ ἀνδρώδης ἔλεξεν. ἐγὼ, φίλτατε παῖ, ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμὶ, ἣν χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τις οὖσα καὶ συγγενὴς οἰκοθεν. ὁ τε γὰρ πάππος σου (ἅπερ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μητροπάτορος) λιθοξόος ἦν, καὶ τὸ θεῖον ἀμφοτέρω, καὶ μάλα εὐδοκιμοῦντε δι' ἡμᾶς ἐν θεοῖς λίθων μὲν φιλωφελῶν τε καὶ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ, accusabantq; mutuò sese: hæc, quòd me suũ videlicet illa possidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat autẽ altera quidẽ operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus collo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitũ decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earũ conuersandũ mihi putẽ, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu herẽ discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandẽ artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles deliriis ac magis circa

τῷ παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (δείξασα τὴν ἑτέραν) ἕπεσθαι δὲ καὶ συνοικεῖν ἐμοὶ, πρῶτα μὲν θρέψῃ γεννικῶς, καὶ τοὺς ὤμους ἕξεις καρτεροὺς, φθόνου δὲ παντὸς ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ οὔποτε ἄπει ἐπὶ τὴν ἀλλοδαπὴν, τὴν πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπὼν, οὐδὲ ἐπὶ λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τοῦ σώματος τὸ εὐτελὲς, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. ἀρχὴ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ φειδίας ἐκεῖνος, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τὴν Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπηνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. προσκυνοῦνται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. εἰ δὴ τούτων εἰς γένοιο, πῶς μὲν οὐ κλεινὸς αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γένοιο; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀρχδείξεις, περίβλεπτον δὲ ἀρφανεῖς καὶ τὴν πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα δαπταίουσα, καὶ βαρβαρίζουσα, πάμπολλα εἶπεν ἡ τέχνη,

circa quas ista versatur (indicans alteram) abstinere, ac mecum degere, principiò generose educaberis, humerosq; habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atq; domesticis tuis: neq; etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neq; verò auerseris corporis hanc fragilitatem, aut vestium sorditiem. Nam ab his initijs profectus etiã Phidias ille, Iouẽ spectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: prætereà Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipsis illis Dijs quos sculpsêre. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τέχνη, μάλα δὴ σπουδῇ σωέρρωσα, καὶ πάθαρμι πορωμένη, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν μεμνημαι· τὰ πολλὰ γὰρ ἤδη μου τῷ μύμῳ διέφυγεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέπως ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, παιδεία ἐμοὶ ἤδη σωήθης ᾖ, καὶ γνωείμι, εἰ καὶ μηδέπω ἐς τέλος με πεπέρασαι. ἡνίκα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποριῇ πιθοξόος γνόμενος, αὐτὴ πάρηκεν· ὁδὸν γὰρ ὅτι μὴ ἱρατικὴν ἴσης ὧν σώματι πονῶν, δῆλον τοῦτο τῷ ἅπασαν ἐπιδατῇ βίῳ τιθεμένῳ. ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τῷ γνώμῃ, ἐυτελὴς δὲ τῷ πρόσοψιν, ὅτι φίλοις ἐπιδικάσιμος, ὅτι ἐχθροῖς φοβερὸς, ὅτι τοῖς πολίταις ξυνωφελής. ἀπ' αὐτὸ μόνον ἱρατικὸς, καὶ τῶν ἐκ τῆ σωμῆ ἀμυσις, ἀεὶ τὸν πλοῦτον τα ὑποπτώων, καὶ τὸν πένητα ἀνάμφορον θεραπεύων, λαγὼ

Statuaria valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiā adducere cupiens: sed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerūt. Cæterùm vbi tandem finē fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, [k]Humanitas sum, iam nunc cōsueta ac nota tibi: tametsi ad finem aut plenum nondū periculū mei feceris, Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totā spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper! reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans: & in

ἀγαθὸ βίον ζῶν, καὶ τῦ ὑράτ-
τοντ ἔρμαιον ὤν. εἰ δὲ καὶ
Φειδίας, ἢ Πολύκλειτ γέ-
νοιο, καὶ θαυμασὰ ποιὰ
ἐξεργάσαιο, πλὴ μὴν τέχνιν
ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι
δ' ὅστις τῶν ἰδόντων, ἃ νοεῖ
ἔχοι, εὐξαιτ' ἂν ὅμοιος
γένεσθαι. οἷος γὰρ ἂν ἦς, βά-
ναυσος, καὶ χειρώναξ, καὶ
ἀπαίδευτος νομισθήσῃ.
ἂν δὲ μοι πείθῃ, πρῶτον μὲν
ἐμοὶ ποιὰ ἐπιδείξω πάλαι ὢν
ἀνθρώπων ἔργα, καὶ πράξεις
θαυμασὰς, καὶ λόγους αὐ-
τῶν ἐπαγγείλασα, καὶ πάν-
των (ὡς εἰπεῖν) ἔμπειρον ἀρ-
φανοῦς. καὶ πλὴ ψυχλὴν, ὅς
πέρ ἐστι μεγάλτατον ὄφελος
κακοσμήσω ποικίλοις καὶ ἀγα-
θοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ,
δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραό-
τητι, ἐπιεικείᾳ, σωτείρᾳ, καρτε-
ρίᾳ, ὧν τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ
πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦ-
τα γὰρ ὄντως ὁ τῆς ψυχῆς ἀνή-
ρατ ὡς ἀληθῶς κόσμ. λύσει

& in summa, leporis quandam vitam agens potentioris & lucrum existens. Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclara & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidẽ laudabunt omnes: atqui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mentẽ habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ijsdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequeris, principiò tibi ostendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua.

λήσῃ δέ σε ὅτε παλαιὸν ἐκεῖνο, ὅτε νεῶν γένεσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα πεφύκεμεν ἡμῖν. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐσὶ τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐκ εἰς μακρὰν σε διαλέξομαι, καὶ ὁ νεῶς πᾶσης ὁ τῶν ἀθηναίων, ὁ βαλβὶς ἀμφός τι πρὸ ἀγορᾶς οὕτω τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι φανερὸς, καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀεὶ σπουδοκιμῶν, καὶ ὑπὸ τῶν γένεσι καὶ πλέτῳ πρόσθεν ὄντων ἀποδιωκόμενος, ἐοικὼς μὲν τοιαύτην ἀμπεχόμενος (δεῖξαι δὲ καὶ ἑαυτῆς, πάνυ δὲ λαμπρὰν ἐφόρει) ἀρχῆς δὲ καὶ πολιτείας ἀξιούμενος, ἂν μὲ ἀφανίσῃς, ἐδὲ ἐπὶ τῆς ἀπολαπῆς ἀγνῶς ἐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι περιβάσω τὰ γνωρίσματα, ὥσε τῶν ὁρώντων ἕκαστον, τὸν πανυ ἄριον διανύσας, διαφέρειν σε τῶν ἄλλων

Neq; autem latebit te neq; veterū quicquā, neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce lōgè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio qd consultas, haud ita multò pòst nimium felix, nimiūq; beatus omnib. videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus efferēris, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum gloria celebraberis, illorum etiā qui diuitijs ac genere cæteris antestant, in te animis atq; oculis conuersis: ac vestitū quidē talē geres (demonstrans suū gerebat aūt admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et siquando aliquò peregrè abiens proficisceris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. [m] Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atq; conspicuum reddā, vt eorum quoq; qui te aspicient, quisq; proximè astantē leuiter impellens & commouens, [n] digito te

κ]ύλλε, οὕτ' ἐκᾶν' λέγων. ἂν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοὺς φίλους, ἢ καὶ τὴν πόλιν ὅλην λαλαμβάνῃ, ἐς σὲ πάντων ἀποβλέψονται. κἂν πρὸς λέγων τύχῃς, ἐκπλῆκτοί σοι πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντές σε, καὶ ὑπομονίξοντες σὺ τὸν λόγον τοῦ πατρὸς τῆς ὑποτιμίας. ὁ δὲ λέγεσιν ὡς ἄρα ἀθάνατόν τί γίγνονταί τινες ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι ποιήσω. καὶ γὰρ ἦν αὐτὸς ἐκ βίου ἀπιὼν, οὔποτε παύσομαι σωτὴρ σοῖς παιδευομένοις, καὶ μιμητὴς τοῖς ἀείσμοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένη ἐκεῖνον, τίνος ἡγήσω πατρὸς ἦν; καὶ ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανηστρίας μὲν ἦν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς μαιευτικῆς ταύτης τραφείς, ἐπειδὴ τάχιστα σωθῆναι τοῦ κρείττονος, καὶ ἀποτυφλώσας πάρ' αὐτῆς, κυβερνήσας μὲν ἐμὲ, ἀπέρας ὡς παρὰ πάντων ἄριστα;

gito te demonſtret, atq; Hic eſt ille, dicat. Iam ſi quid ſtudio dignũ accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipſam ciuitatẽ pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cõuertent. Atq; ſi tum aliqd fortè dixeris, pleriq; hiantes auſcultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicẽdi vim, & orationis poteſtatem, tum etiã patrem tuũ ob felicitatẽ prolis. Et quod dici vulgò ſolet, quòd ex hominibus quidem immortales reddantur, id quoq; tibi dabo. Nam poſtquã ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquã deſines cõuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. ο Demoſthenẽ illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeſcinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdã filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. P Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum: audis vt nunc ab omnibus

ἄδεται; ἀφεὶς δὲ αὐτοὺς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνπρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα εὐπρεπὲς, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ δυνάμιν, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ συνέσει εὐδαιμονίζεσθαι, χιτώνιόν τε πιναρὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφεῖα, καὶ κοπέας, καὶ κολαπτῆρας ἐν ταῖν χεροῖν ἕξεις, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινὸς, ἀνακύπτων δὲ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀνδρῶδεν, οὐδὲ ἐλευθέριον οὐδὲν ἐπινοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως εὔρυθμα καὶ εὐσχήμονα ἔσται σοι προνοῶν, ὅπως δὲ αὐτὸς εὔρυθμός τε καὶ κόσμιος ἔσῃ, ἥκιστα πεφροντικὼς, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λιθων ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς, οὐ περιμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀναστὰς ἀπεφηνάμην καὶ.

decantetur? Igitur relinquēs tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tā graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudē, primos assessus, potentiā, imperia, deniq; & illam quā ex dicendo cōsequēris gloriam, & qua te omnes ob prudentiā prædicabunt, felicitatē: tuniculā aliquā indues sordidā, habitumq; assumes seruilem: vectes prætereà & celtes, & id genus cætera sculpēdi cædēdiq; instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, deniq; modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neq; expergiscens, neq; virile aut libero homine dignum quicquā cogitās, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddātur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine surgens sententiam tuli: & reli-

καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀπλιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν παιδείαν μάλα γεγηθὼς. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς εὐθὺς οὐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνετρίψαι. ἡ δὲ ἀπληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὼ χεῖρε συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέπειε. τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπεπήγει, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλη, ι. εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε. θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα. τοιγαροῦν ἀμείψομαί σε, ἔφη, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἐλθὲ ἤδη, ἐπήβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (δείξασά τι ὄχημα ἑποπτέρων ἵππων τινῶν, τῶν Πηγάσῳ ἐοικότων) ὅπως ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ ἀγνοούσειν ἔμελλες. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, οὐ μὲν ἤλαυνε, καὶ ὑφηνίοχει. ἀρθεὶς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mẽtem venit scuticæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidem indignè ferebat, complodèbatq; manus, & dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodũ [q] *Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini.* [r] *Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicâsti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam.* [s] *Pegaso similibus vehebatur), vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit:*

Ego

ἀρθὰς ἤδη ὑψοῦ ἐγὼ, ἐπισκό-
ποιμι ἀπὸ τοῦ ἀρξάμενος καὶ ἀπ-
χρι πρὸς ἑσπέραν πόλις, καὶ
ἔθνη, καὶ λήμους, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος ἀφασπείρων τι ἐς τὸν
ἀέρα, ἀκίτι μὲν δὴ μιμνήσομαι, τοῦ
τι τὸ σπερόμενον ἐκεῖνο ἦν.
πλὴν τόδε μόνον, ὅτι καίπερ θεω-
μενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐπαι-
νούμενος, καὶ μετ' εὐφημίας πολ-
λῆς συνοιμίλουν τῇ πομπῇ, παρε-
πεμπόμην. δείξας δέ μοι τὰ το-
σαῦτα, καὶ μετὰ τοῖς ἐπαινέσιν ἐ-
κείνοις, ἐπαυήγαγεν αὖθις, ἀκί-
τι τῶν αὐτῶν ἐσθῆτα ἐκείνων
ἐρυθρότερα, ἢ ἔχων ἀφι-
κόμην οἴκαδε, ἀλλ' ἐμοὶ δόκουν
ὑπάρχειν τις ἐπανόρθωσις. καὶ
λαβὼν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἑστῶ-
τα, καὶ προσμένοντα, ἐδείκνυεν
αὐτῷ ἐκείνων τῶν ἐσθῆτα, καὶ
μετ' ἐμοῦ ἤκοιμι. καί τι καὶ ὑπὲρ
ἐμοῦ ἐδιαλέγετο. ταῦτα μὲν
ἐμνήσθην, ἀντίπαις ἔτι ὤν,
ἐμοὶ

Ego verò vbi iam in sublime sublatus fui, obseruabam & contemplabar, ab oriente incipiens vsq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quã Triptolemus olim, spargens quiddãni terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solũ quòd sursum aspicientes homines laudabant me: & ad quoscunq; volando peruenieram, cum multã prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & me ipsum collaudantibus illis demonstrasset, reduxit rursum, non amplius eadem veste illa indutum, quam habueram ab initio auolans, sed videbar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, commonstrauit ei vestem illam, & me ipsum qualis redirem: submouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è puernia egressus essem,

plagarum

ἐμοὶ δοκεῖ ἐκταραχθεὶς πρὸς τὸν τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δικανικόν, εἶτ' ἄλλος ὑπέκρουσε· χειμερινὸς ὄνειρος, ὅτι μήκισταί εἰσιν αἱ νύκτου, ἢ τάχα πυτριέσπερος ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ἐστι. τί δ' οὖν ἐπῆλθεν αὐτῶν λήρουσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἔωλος γὰρ ἡ ψηχρολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν ἡμᾶς ὑποκριτάς τινας ὑπείληφεν; οὐκ, ὦ γαθέ. οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγούμενος τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῶν καὶ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄλλα ἴστε γὰρ οὐχ ὑπόκρισιν τὴν ὄψιν, οὐδὲ ὡς φλυαρεῖν ἐγνωκὼς αὐτὰ διεξῄει. καὶ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πολεμίων, ἀλλά τι καὶ χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somnium, & [u] iudiciale est? Deinde alius quidã hoc eludẽs, Hyemale, dixit, somniũ est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiã [x] trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq́ facere puerilis istius noctis, somniorumq́ veterũ, & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bene: quoniam neq́ [y] Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non coniectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circumstantibus vndiq́ hostibus, sed quòd vtilitatem quandã secum habebat illa narratio

Proind

καὶ τοίνυν κἀγὼ τοῦτον ὄνειρον ὑμῖν διηγησαμὴν ἐκείνου ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μαλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνει, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ δεφθείρων. ἐπιῤῥωσθήσεται εὖ οἶδ' ὅτι κἀκεῖνος ἀκούσας τοῦ μύθου, ἱκανὸν ἑαυτοῦ παράδειγμα ἐμὲ προστησάμενος, ἐννοῶν οἷος μὲν ὤν, πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμηκα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε. οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὐδενὸς γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

Proinde & ego somniũ hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorũ præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animumq́; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonem hũc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq́; appetiuerim; minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMNIVM inprimis efficax ad studia literarum incitamentũ. Lucianus enim quanto præstet animo vigere quàm corpore, hîc sub duarum muliercularũ typo ostendit: ad imitationẽ enim Herculis Prodici, sub id tempus fermè quãdo Pythagoreum ingressurus erat biuium, atq; deliberabat cui potissimùm generi vitæ sese accommodaret, in somno sibi Statuariam & Pædiam apparuisse fingit, quarum pro se vtraq; ipsum ad sui studium trahere conata sit. Deniq; suomet docet exemplo, eruditionem potissimùm (vtpote qua animus, nobilior sanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendã, adolescentia enim consilijs admodũ imbecilla est: & quanquã indolesinterdum in iuuenibus non mala existat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetũ mobilis, & multæ ad depranandũ occasiones supersunt. Hinc etiam blanditur ocium, horsum inuitant voluptatum illecebræ, aliò prauorum sodalium vocant commercia. Vt ergo hosce vitiorum scopulos salua naui euitet adolescens incolumis: hunc Luciani librum frugi esse docentem, illi diligentissimè legendum & crebra recordatione repetendum suadeo, ne quando perignauiam & animi socordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIERAM nup. in ludũ ire.] *scil. literariũ & scholam, in qua literis operam dabam. Frequentissimè autem ludus pro loco ipso, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Græci etiã ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc est, ab exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim scholam (vt Ascanius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ *Cic. 2. de Orat. ludum*

pro Rhetorum schola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim causæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. b Humanitas seu literarium studium.] *Quoniam eruditio & bonarum artiũ disciplinæ soli homini sunt propriæ, factum est, vt παιδεία. i humanitas pro eruditione, & bonarum literarum scientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducens Varronis locum ex lib. 1. rerum humanarum: Praxiteles, inquit, propter artificium nemini est paulùm humaniori ignotus: Cic. in Verr. Tu sine vlla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus iudicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λόγοι. i. disciplinæ, quæ literarum monumentis continentur. Plaut. in Truc. Literas didicisti, sine alios discere.* c Deniq; & fortuna quadam.] *Fortunã in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib 1. Epist. 5. ad Torquatum:*

Quòd mihi fortunas, si non conceditur vti;

vbi subaudiendum, expectam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sæpè enim quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.* d Nostras autem res.] *Res quoque pro bonis siue substantia accipitur, οὐσία. Terent. in Phorm. Ac si talentum rem reliquisset decem, primus esset, &c. Vnde rem habere, pro diuitem esse dicimus. Cic. 2. Offic. Non esse duo millia hominum, qui rem habeant.* e Arte necessaria viæ comp.] *Qui enim sapiunt, etiamsi suppetat abunde res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quò, si contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi victum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nam hæc neq; eripi potest à latronibus & quocunq; terrarum abeas, te comitatur, nihil adferens sarcinæ.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui statuariam in quinque distribuant species de rationibus subiectæ materiæ, siquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibusdam dicti delectores. Quæ argillam tractat, plastice vocari solet: atque gypsum, paradigmatice, quoniam à typis non abscedit. Gypsochoos sunt qui dicunt ipsos artifices. Quæ lapides scalpit, colaptice nomen habet, seu scalptura: λιθοξόον appellant hosce, qua dictione hic vtitur Lucianus, & ἑρμογλύφον. i. sculptor, Mercurij*

Mercurij statuarius. Postremò, quæ cum metallis contrahit, glyphice est, vel scalptura, cuius ratio duplex: nam si cera adhibeatur, deductionis ratione, agogice vocatur. Etenim à fundendi argumento χημικὴν, alteram dixêre. Porrò anaglyphicem intelligunt, quum ita exsculpimus, vt promineant imagines: diaglyphicem verò ad impressuram spectare. Nam encolaptice, laminas cælando conformat, sicut vasa toreutice, ac fibulas, candelabra, id genus plura. Encaustice, vel inustoria, argentum, æs, vitrum expingit, vnde encaustum dicere vulgò smaltum possumus. Proplasticem accipiunt, vbi futuri operis formas confingunt plastæ ex creta: nam si id ipsum ex cera sculptor facit, protypus dicitur: si ex ligno architectus, modulus. Ab statu verò nuncupatæ creduntur statuæ. Statuum autem alij sunt recti, alij flexi, quidam & obliqui. g Dimidium.] *Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximam difficultatis partem in aggrediundo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis libr. 1. ad Lollium ad hunc modum expressit:* Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. *Satius autem esse liberos liberalitate retinere, quàm metu, scribit Plutarch. de educandis liberis: Obdurescunt enim, inquit, & abhorrent à laboribus, tùm propter verbera, tùm propter contumelias. Refert hoc de se Erasmus in institutione puerorum. Et exempla passim sunt obuia, multa illustria puerorum ingenia à studijs deterreri orbiliorum plagositate. Rectiùs generosus animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur.*

h Ita vt mox in lachrymas.] *Artes à verberibus malè auspicari iuuenibus, Isocrates apud Aphthonium in Chria etiã testatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auspicatur, sed laboribus desinentibus in vtilitatem.* i Duæ mulieres.] *Hoc Luciani somnium seu visio, vt iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, vt vtrã vellet, sibi comitem vitæ assumeret. Hac turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatissimis vestibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem anteposuisse. Huius Prodici σύγγραμμα περὶ τοῦ ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat.*

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceium epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de littera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirifice quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum & literæ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem: hoc est, si aut philosophiã didicerit, aut eloquẽtiã, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonam frugẽ, quod fieri sine labore maximo non potest, honestã ac copiosam vitam disputant peractum. Si verò ad doctorẽ frugalitatis non venerit, ad sinistrã vitam, quæ melioris speciẽ mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidem videntur ad tempus vera bona ignoranti, post autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miseriis ignominiaq; victurum, &c. Hesiodium bivium exponit etiam Plato in Protagoræ & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib 15 Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam suadet. tum Romam in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint euersæ. ¶ Humanitas] Humanitatem ab homine, quemadmodum & virtutem ex viro appellatam doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus, ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ἰδίαν παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studio dijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctri-

nisq;

nisque versati ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi. informatique esse videantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Nam ingenuæ seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd libero ac ingenuo sint homine dignæ: siue quòd liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) παιδείαν seu eruditionem veteres appellârunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: vel quòd eos quibus adiungit sese, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informet. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorum in belluã verteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hæc donum atq; inuentum Deorum. Hæc nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominum, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinemq; animi erudiuit, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, vt omnia supera, infera prima, vltima, media videremus. His rationibus constare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tam aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Reditibus.] *ἐντημὶς τὴν πρόσοδον, legit Micyllus: non πρόοδον.*

m Talibus scilicet ornamentis] *Non dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudenter administranda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te viuentẽ intuebuntur, vt quondam ex annaliũ memoria, aut etiam è cœlo diuinũ hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud Ecce agnus Dei. & ὁ αὐτὸς ἐστι δημοσθένης. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Graij ora obuertebant sua. Et Persius satyra 1:* At pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est. ¶ *Aliquando contumeliosum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: inturba insignem esse, digitoq; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Chria, Respice Demosthenis vitam,*

qui vt oratorum omnium laborioſiſſimus, ita clariſsimus euaſit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophroniſci lapidarij filius, qui etiã ſeruijſſe & ſculpſiſſe lapides dicitur. Aſſerunt quidã Gratias veſtitas, q̃ ſunt in arce, illius opus eſſe. Vnde & Timon illum in Sillis, Laêrtio referente, ſculptorẽ lapidũ dixerit.* q Niobẽ.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, ſe crebriùs plorare quàm pulchram Nioben. vide ea quæ annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* r Somnia enim mirifica ſunt, & mira operari ſolẽt.] *Eorum quæ in ſomno videmus, quinq;, eſſe genera Macrobius ait. aut enim eſt ſomnium & viſio, aut oraculum, aut inſomnium, aut viſum.* Somnium, *vt paucis agam, eſt quando per figuras & ambages aliqua res in ſomno oſtenditur.* Inſomnium *eſt, quando id quod vigilantem fatigauit, dormienti ſe ingerit.* Viſio *eſt, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *eſt, cùm in ſomno parens, vel alia ſanctæ grauiſq; perſona ſeu ſacerdos, vel etiã Deus aperte euenturũ quid aut non euenturum, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Viſum *eſt, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel paſſim vagari formas. In quo genere eſt incubus, qui putatur inuadere dormientes, & pondere ſuo preſsos degrauat. Medici ferè in ea ſunt ſententia ſomnia conſtitutionis ſeu cõplexionis hominum argumẽta eſſe. Sic apud Auicennam obſeruauimus canone 1. cõplexionis æqualis & tẽperatæ certũ haberi argumentũ ſomnia: cuiuſmodi ſunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatum. Inæqualis verò ac nõ tẽperatæ cõplexionis indiciũ eſt, cùm quis ita p quietẽ adficitur, vt moueri poſſe non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat ſuſtineat, vel etiam loqui non poſsit. Cuius generis ſomnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerrois quarto colliget cap. 15. Si imagines, inquit, concipiantur igniũ, bilis rubra præualet. Eandẽ verò atram pellere prænũciant ſomnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de myſteriis, & Strab. li. 8. ſcribũt, in templo Aeſculapij quod in Epidauro eſt, ægrotos conſueuiſſe ſomnia captare è quib. proſperã valetudinẽ cõijcere poſſent. Et Herophilus ſomnia quædã appellat θεοπνεύστους, hoc eſt, à Deo inſpirata, q̃ neceſſariò cõtingant. Quædam phyſica, quædã Syncramatica. cùm ſcilicet illa nobis occurrunt in ſomno, quib. delectamur. Deũ autem*

autem olim per somnia multa & patribus sanctis, & alijs significasse, testãtur literæ sacræ. Sic per somniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat vxorẽ Abrahami. Gen. 20. Per somniũ hortatur Deus Solomonem, vt petat ab eo qnicquid voluerit. 3 Reg. 3. Per somnium loquebatur prophetis Deus. Num. 22. Et respondebat interrogãtibus se. 1. Reg. 28. Sõnia duo q̃ vidit, narrat Ioseph fratribus suis, quibus præmõstrabat Deus ipsum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Sõnia pincernæ et pistoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioseph. Gen. 40. Sõnia Pharaonis quibus fertilitas 7. annorum, item 7. annorum fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somnium interpretatur quidam cõmilitoni suo in castris Madianitarum, se tradẽdos esse à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationem Dei esse, testatur cap. Gen. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, vbi sub nomine insomnij videtur omnia q̃ nobis in somno obseruari possunt, comprehendere. s Pegaso similibus.] Pegasus equus alatus. Pindarus πτερόεις, ex Medusæ sanguine ortus, cùm in montem Heliconẽ euolasset, vngula saxum feriens fontem aperuit. Homerus aũt de Pegaso fabulã omniũ plenißimè narrat Iliat. 9. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Fast. Plin. lib. 4. cap. 7. t Non aliter quã Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terrã.] Celeus Eleusinorum rex quũ Cererẽ quærentẽ filiã, liberalißimè hospitio suscepisset. illa pro remuneratione ostendit ei omne genus agriculturæ. Filiũ quoq; eius Triptolemum recèns natũ, per noctẽ igne fouit, per diẽ diuino lacte nutriuit et eũ currui impositũ, qui allatis serpentibus trahebatur, per totum Orbẽ misit ad frumentorum vsum hominibus indicandum. De Triptolemo Virg. in Culice. u. Iudiciale.] δικανικὸν forẽse dixit, vel q̃ duæ p̃sonæ inter se decertẽt, vel q̃ forẽses cau æ multis clepsydris perorẽtur. Notat aũt prolixã & ineptã orationẽ, quã etiã hybernũ somniũ vocauit, q̃ hyeme noctes sint lõgiores, & proinde lõgiora somnia. x Trinoctiale.] Facetè, vt solet, τριέσπερον vocat Herculẽ ab trinoctio illo quod traditur in eo concipiendo insumptũ. Nota est fabula trinoctij cõcubitus Iouis & Alcmenæ, vel ex Plauto, vel ex ipso Luciano in Dialogo Mercurij & Solis. y Xenophon.] Videtur somniũ hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabaseos, quo vidit Xenophon per quietẽ domum suam paternam fulmine totam collucere, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ Ἂν λόγοις.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationem in se admittat, & quantũ nõ, cũ acerba quadã regestione respondet. Vt aũt in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorũ rationes exposuit: ita hîc videtur dictionẽ & dicendi genus suũ, quale, & ad quod exemplũm comparatũ esset, indicare voluisse: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiam: qd aũt ad cõpositionem & ipsam orationis figurã spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

ΟΥΚΟΥΝ προμηθέα με ἐᾷς φάναι; ἀ μὴ κατὰ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων ἐμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν ἀκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιόν σε ἐκείνῳ. ὁθούνεκα ἀναίνομαι πλοπλάθον ἀκόνα, ἀ καὶ φαυλότερόν μοι ὁ πλὸς, οἷόν τε ἐκ τριόδου βαρβαρός τις παραμικρόν. ἀ δὲ ὑπερεπαινῶν τοὺς λόγους ὡς λίθων μνημεῖόν τινας ὄντας τοῦ σοφωτάτου τῶν τιτάνων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μὴ εἰρωνείαν φῇς.

PRometheus[a] igitur me esse ais ἐᾷς quidè ea ratione, ô optime, quasi & mea[b] opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me simile illi esse, neq; recuso luti figulus etiã ipse dici: tametsi[c] lutũ mihi vilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac fœtulentũ quoddã. Quod si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanũ nomine, eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

φῆ, καὶ μυκλῆρα, οἷον τὸν ἀττικὸν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ ἐνμήχανον τέμον; τίς δ' ἡ σεμνὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα ἔσοιτο, μὴ δὲ κωμῳδῆ ἄξια τὰ καινάσειν. καί τοι πόσῳ δικαιότερον ὑμᾶς ἂν ἀκάζεσθαι τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις ἐνδοξοπιμᾶτε, ξὺν ἀληθείᾳ ποιεῖσθαι τοὺς ἀγῶνας; ζῶντα οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ τὸ θερμὸν αὖτῶν ἐκ διὸς πυρός. καὶ τοῦτο ἐκ τῶν Προμηθέως ἂν ἄν τις εἰκάσειε μὴ διακάπτοιτο, ὅτι μυδὲ ἐκ τῶν πλατέων, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ἡμᾶς δ', οἱ ἐς τὰ πλήθη παίοντες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες, εἴδωλα ἄττα ἐπιδεικνύμενα. καὶ τὸ μὲν

dixerit, & quasi quandam [d] Atticam subsannationem subesse huic laudi aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista mimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos compari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd [e] aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq; ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

μὴν ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφλιν μικρὸν ἐμπροσθεν, πλασικὴ καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς λοιποπλάθοις τὰ δὴ ἄλλα ὅτι λίαν ὁμοία πρόσεστιν, ἔστι ψυχῆς δὲ ἄγαλμά τι, ἀπατὰ, τέρψις ἄλογος, καὶ παιδικὸν τὸ πρᾶγμα. ὡς τὰ μὲν ἐνθυμεῖσθαι ἔπεσι, μὴ ἄρα ἔστιν μὲν Προμηθία λέγοις ἂν, ὡς ὁ κωμικὸς τὸν Κλέωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτοῦ.

Κλέων Προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πρόγματα. καὶ αὐτοὶ δὲ ἀθλιώτατοι τὰς χυτρίας καὶ ἐπινοητὰς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί. Προμηθίας ἀποκάλουσι, ἐπισκώπτοντες εἰς τὸν πηλὸν, καὶ πολὺ ἐν πυρὶ οἶμαι τῶν σκευῶν ὄπτησιν. καὶ ἔγωγε τόδε βέλτιον ἂν ὁ Προμηθεὺς, πολλὴν ὑποχὼς ἀρτιτόξευτον. καὶ εἰς πολὺ ἀπλικλὴν θριμμάτια τῶν σκευμάτων. ἐπεὶ καὶ εὔθρυπτα ἡμῖν τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρὸν

summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipsa hæc figulina versatur, perinde vt & [f] aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis inest, neque animæ seu vitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negocium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: nostii siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille & [g] post negocia est. Cæterùm etiam ipsi Athenienses [h] figulos ollarum & furnorum constructores, & quicunque circa lutum versantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vasorum assaturam. Quòd si etiam hoc sibi vult Prometheus iste tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino secundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixisti: quoniam & nostra opera fragilia sunt, perinde vt illorum ollulæ: & modicum

μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, σωτηρίαν ἅπαντα λαὶ ζοι φαίη τις παραμυθούμενος, ἃ ταῦτα ἀκούσαι ζῶ Προμηθεῖ, ἀλλὰ τὸ λαινουργὸν τοῦζο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀρχέτυπον μεμιμημένον. ὥσπερ ἱκανῶν ὄντων ἀνθρώπων, τίνας ἐννοήσας αὐτοὺς ἀνέπλασεν, ζωιῶτα ζῶα μορφώσας, καὶ σμικρομήσας, ὡς οὐκίνη τάτε ἄγη, καὶ ὀφθῶσι ταχείαις. καὶ τὸ μὴ ὅλον, ἀρχιτέκτων αὐτὸς ζῶ. συνεργάζοιζο δ' ζοι καὶ ἡ Αθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸν πηλὸν, ᾗ ἔμψυχα ποιεῖ & ἐᾶν τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα ἂν ἔποι, πρός τι τὸ εὐφυμόταζον ἐξηγούμενος τὸ ἀρμόζον. καὶ ἴσως οὕτ' ὁ νοῦς ζῶ ζῶ πλεονεκτῶ. ἐμοὶ δὲ ὁ πάνυ ἱκανὸν, εἰ λαινοποιᾶν δοκοίη, μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι ζοῦ πλάσματος, οὗ ζοῦτο ἀπόγονόν ἐζιν, ἀλλὰ ἐ

modicum quispiam lapillum iniȳciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiã dicti fuit.

Sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniã neq; vetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formã hoc deductũ & quasi progenitum est.

Sed

λὰ εἰ μὴ καὶ χαρίεντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, εὖ ἴσθι, ἐπ' αὐτῷ. καὶ ξυμπατήσας ἂν ἀφανίσαιμι, οὐδ' ἂν ὠφελήσειεν αὐτό. παρὰ γὰρ ἐμοὶ ἡ καινότης, μὴ οὐχὶ συντετρίφθαι ἄμορφον ὄν. καὶ εἴγε μὴ οὕτω φρονοίην, ἄξιος ἄν μοι δοκῶ ὑπὸ ἐκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι, οὐ συνιεὶς ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τοῦ ξένου αὐτὰ πεποιθότα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Δόγου δύο καινὰ ἐς αἴγυπτον ἄγων, κάμηλόν τε βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ δίχρωμον ἄνθρωπον, ὡς τὸ μὲν ἡμίτομον αὐτοῦ ἀκριβῶς μέλαν εἶναι, τὸ δ' ἕτερον ἐς ὑπερβολὴν λευκὸν, ἐπίσης δὲ μεμιεισμένον, ἐς τὸ θέατρον συναγαγὼν τοὺς αἰγυπτίους, ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἀλλά τε πολλὰ θεάματα, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ταῦτα, τὴν κάμηλον, καὶ τὴν ἡμίλευκον ἄνθρωπον, καὶ ᾤετο ἐκπλήξειν τῷ θεάματι. οἱ δὲ

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Labi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, camelum videlicet Bastrinam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoq́: camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq́ se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν κάμηλον ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφηγον ἀναθορόντες· καί τοι χρυσῷ πᾶσα ἐκεπόσμητο, καὶ ἀλουργίδι ἐπέστρωτο, καὶ ὁ χαλινὸς ἦν λιθοκόλλητος, Δαρείου τινὸς, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ κειμήλιον. πρὸς δὲ τὴν ἄνθρωπον οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ἐπὶ τέρατι, ἐμυσσάττοντο. ὥστε ὁ Πτολεμαῖος συνεὶς ὅτι οὐκ εὐδοκιμεῖ ἐπ' αὐτοῖς, οὐδὲ θαυμάζεται ἐπὸ τῶν αἰγυπτίων ἡ καινότης, ἀλλὰ πρὸς αὐτῆς τὸ εὔρυθμον, καὶ τὸ εὔμορφον κρίνουσι, μετέστασεν αὐτὰ, καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκέτι διὰ τιμῆς ἦγεν, ὡς πρὸς τοῦ. ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμελουμένη. τὴν ἄνθρωπον δὲ τὴν διπλὸν Θέσπιδι τῶν αὐλητῇ ἐδωρήσατο, καλῶς αὐλήσαντι παρὰ τὴν πότον. δέδοικα δὲ, μὴ καὶ τοῦ μὸν κάμηλος ἐν αἰγυπτίοις ᾖ· οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὴν χαλινὸν ἔτι αὐτῆς θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἀλουργῖδα. ἐπεὶ

At illi ad cameli quidem cõspectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugissent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat: frenũ autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum pleriq; ridebant: alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atque compositũ, iustaq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nõ amplius eodem horrore habuit, quo antea. Ac camelus quidẽ neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem autem illũ duplicem Thespidi cuidã tibicini, cùm ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò vereor, ne & mea, [i] camelus in Aegypto, sint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, εἰ μὴ καὶ ἡ μίξις ἐναρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀλλόκοτον τὴν ξυνθήκην εἶναι, οἷον ἐκεῖνο τὸ περιερότατον, ὁ ἱπποκένταυρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐπέραστόν τι ζῶον τοῦτ' γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστικότατον, εἰ χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις, ἐπιδεικνυμένοις τὰς παροινίας καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν οὐχὶ καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν ἀείστοιν ξυντεθὲν, ὥσπερ ἐς οἴνου καὶ μέλιτος, τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγωγε; οὐ μὴν περί γε τῶν ἐμῶν ἔχω διατείνεσθαι, ὡς τοιούτων ὄντων· ἀλλὰ δὲ διὰ μὴ τὸ ἑκατέρου κάλλος, ἡ μίξις συνέφθειρεν. οὐ πάνυ γοῦν συνήθη καὶ φίλα ἐξ ἀρχῆς ἦν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neque illud ex duobus optimis compositũ Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] Hippocentauri. Non enim facilè dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimum: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? ãnnon rursum quoq; bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatũ, suauissimũ equidem aio esse. Quanquam de meis cõpositionibus hoc contendere non ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne vtriusq; pulchritudinem ipsa tẽperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus &

Comœdia

δωμῳ δία. ἄγει ὁ μὲν οἴκοι, καὶ
ἐαυτὸν νὴ Δία ἐν τοῖς
μικροπάλοις μετ' ὀλίγων τὰς
σφαιρίδας ποιεῖσθαι. ὁ δὲ παρα-
λαβὼν τὸν Διονυσίου ἑαυτῷ,
θεάτρῳ ὁμίλει, καὶ ξωκόπαις,
καὶ γελωτοποιεῖ, καὶ ἐπίσκω-
πτει, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔδαντι
πως αὐλόν, ἐνίοτε καὶ τὸ ὄ-
κομ ἀναπαίσοις μέτροις ἐπη-
χεμένη τὰ σώματα, τὰς τῶν
σφαλόγων ἑταίρας ἐγκύπτας,
φροντιστὰς, καὶ μετεωρολέσχας,
καὶ τὰ τοιαῦτα πρσαγορεύσ-
σα. καὶ μίαν ταύτην πείθον-
σιν ἐπιποιεῖσθαι ἐκείνας ἐπισκώ-
πτειν, καὶ τὴν Διονυσιακὴν
ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν,
ἄρτι μὲν ἀροβατοῦντας ἀπ-
αίνυσσα, καὶ νεφέλαις ξωόν-
τας: ἄρτι δὲ ψυχῶν πηδή-
ματα σφαιρηδὸν, ὡς δὴ-
θεν τὰ ἄτοπα κατολογουμένους.
ὁ δὲ διάλογος δι' σπουδάτας ἐ-
ποιεῖτο τὰς σπουδαίας φύσεως
τε πέρι, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων,
ὥστε

Comœdia fuêre. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro cõuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiã anapæsticis versibus prorsum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios vt plurimum irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac vanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philosophorum: ita vt

ὥστε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο δὶς δὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πειθόμενα, οὐδὲ εὐμαρῶς ἀνεχόμενα τὴν κοινωνίαν. δέδια τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τῷ προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτο φανοίην ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ παραθεὶς αὐτοῖς κεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφου· τὸ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς ὁ θεὸς, ἄπαγε· τοῦτο μόνον οὐκ ἂν εἴποις ἐνεῖναι τοῖς ἡμετέροις. ἢ παρὰ τοῦ γὰρ ἂν ἐκλέπτομεν, εἰ μὴ ἄρα τις ἐμὲ διέλαθε τοιούτους πυτιοκάμπτας, καὶ τραγελάφους καὶ αὐτὸς συντεθεικὼς; πλὴν ἀλλὰ τί ἂν πάθοιμι;

ita vt Musicorum illud [m] δὶς δὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq; inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi conciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neque facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne denuò simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque [n] ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet qui eiusmodi [o] pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem?

θοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ πρειλόμην· ἐπεὶ τό γε μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ προμηθέως ἐστί.

cerem? Persistendum enim est in ijs quæ semel cœperis, quandoquidē P mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis sui formulam quandam ac filum describit Lucianus, causidicos subinde taxans, qui libros à se conscriptos, eo quòd à strepitu forensi erant semoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter se longè diuersa sunt, irridebant, Promethia subinde Lucianum per contumeliam appellantes; hoc est, πηλοπλάθον, aut plastem, siue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos tauros immolasset; carnes amborum sub vno bouis tergore occuluit, ossa sub altero. Iupiter tradita sibi optione, ossa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abstulit. Prometheus rursus illum è cœlo furtim in ferula surripuit, quo etiam de terræ luto effictum à se hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iussit, vt Prometheum Caucaso Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius pascerentur. προμηθεὺς autem Græcis eum significat, cui prius quàm rem aggrediatur, suppetit consilium ἐπιμηθεὺς, cui re peracta, tum demum consilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Hesiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucanus in Dialogo Iouis & Promethei:* b Et mea opera lutea.] *Id est, contempta, uulliusque precij. Quicquid autem vile, κεραμοῦν siue κεράμεινον dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipsum lutum.* c Lutum mihi, &c.] *Lutum ex triuijs (Micyllus βόρβορος, non βάρβαρος legit, quæ lectio sola Erasmo probatur, propterea quòd hic de luto fit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep.* καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινι.

i *ac reuera in cœno quopiam barbarico. Loquitur de anima demersa ignorantiæ tenebris.* d Atticam subsannationem.] *siue nasum Atticum. Plinius lib 11. cap. 32. docet, à suæ ætatis hominibus nasum subdolè irrisioni fuisse dicatum. Vnde nasuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis* μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, *id est, irridere, vicissim irridere,* ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, *id est, naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist. fam. 15. Quosque vbi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, velint rusticè gladio* ἀντιμυκτηρίσαι, *id est, vicissim naso suspendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus, Cicer. Academic. quæst. libr. 2. de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, verùm aureolus, &c. id est, egregius.* f Etaliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur* κορωπλάθοι, *qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.* g Post negocia] *Rebus peractis, quique serò, nec nisi confecto negocio sapit. Ex Comico quopiam citat hunc versiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] χυτρέας καὶ ἱπνοποιοὺς καὶ πηλουργούς. i Camelus in Aegypto.] *Id est, meticulosa vel planè ridicula. Adagij vice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Ex homine & equo sunt conflati, & propterea* δυφυεῖς *ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeo verum est, vt in libris obseruatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumque scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia nòn pauca produci consueuisse, adeò vt comicum risum prouerbij vice Lucianus hic vsurparit.* m Δὶς διὰ πασῶν.] *Prouerbium à Musicis mutuò sumptum, quo maximum discrimen, & longissimum interuallum significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc vsus est Lucianus in libro de Conscribenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.* n Ossa apposuisse.] *Vice prouerbij vsurpat, ossa apponere obducta* ἀργέτι δημῷ, *vt Hesiodus inquit, id est, pin-*

est, pinguedine candida. o Pinuum incuruatores.] πινοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruante pinos, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantem, &c. eundem Pithyocamptem vocat lib. 2. verarum histor. p Mutare consilium.] posse rem consulere. vnde & Pindarus in Pythijs, illum appellat ὀψίνοον, quasi serò sapientem. Hesiod. in Theogonia: Hac, inquit, peperit σὺν μηθέα ποικίλον αἰολομῆτιν: ἀμαρτίνοον τ' ἐπιμηθέα, Prometheum vafrum nominans, ac varijs in structum consilijs, Epimetheum post errorem sapientem.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγρίνῳ τῷ φίλῳ χαίρειν. ἡ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖον ὄν, εἴ τις ἐκεῖ κομίζοι γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσιν. ἐγὼ δὲ ἃ μὲν δοκεῖ μοι λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπεμπον τὰ γράμματα Νιγρίνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἀχθόμενος ἂν αὐτῷ γελοίῳ, γλαῦκας ὡς ἀληθῶς εἰσπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνον οἱ ἠρξάμην τῶν ἐμαυτοῦ γνωμῶν ἐξενεγκεῖν, ὅπως τι νῦν ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως ἔλημμαι πρὸς τῶν σῶν λόγων

EPISTOLA ad Nigrinum.

Lucianus Nigrino salutem. a Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundant. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librũ mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forẽ. Nunc aũt quando solũ sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & φ non obiter ac leuiter ora-

γων, ἀπρεπεύγοι μ' ἂν εἰκότως καὶ τὸ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος, ὅτι ἡ ἀμαθία μὴ θρασεῖς, ὀκνηροὺς δὲ τὸ λελογισμένον ἀπεργάζεται. δῆλον γὰρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς λόγους ἔρως, αἴτιος ἔρρωσο.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere, Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant vlulæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdum videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* b Imperitia.] *ignoratione ac inscitia.* c Audaces.] *præcipites.* d Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* e Timidos.] *cunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΗΘΩΝ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorum describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd iis qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

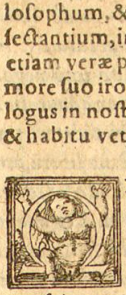

Σ σμικρὸς ἡμῖν σφόδρα νῦν εἶ τὸ μέγεθος ἐπανελήλυθας; ἢ τοί γε πρόσθεν ἐπῃρμένος ἦσθα καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς ὄντως ὁμιλίας μεταδίδωσθαι, ὅτε κοινωνὰς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβεβληκὼς καὶ ὅλως ὑπεροπτικῶς τινι ἔοικας. ἀδίκως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅθεν ἔτως ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τούτων αἴτιον. τί δὲ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ εὐτυχία:

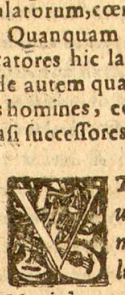

VT² verò grauis nobis admodum & sublimis redijsti? Non igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum vti: sed repentè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiam vidêris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία; πῶς λέγεις; ὁ δοῦ πάρεργον ἥκω σοι, εὐδαίμων τε καὶ μακάριος γεγενημένος· καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ἡράκλεις, οὕτως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί δὲ τὸ μετὰ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ μιομᾶς, ἵνα μὴ ἐν μεφαλαίῳ μόνῳ εὐφραινώμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι, τὸ πᾶν ἀκούσαντες; οὐ θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ πῶς διὸς, ἀντὶ μὲν δούλου με ἐλεύθερον, ἀντὶ δὲ πένητος, ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνόητου τε καὶ τετυφωμένου, γένεσθαι μετριώτερον; μέγιστον μὲν οὖν. ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ἐσάλπιν μὲν εὐθὺ τῆς πόλεως, βουλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῷ θεάσασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πάσος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπετείνετο. οἶδα τούτων ἕκαστα καὶ ἠυξάμην σὲ τινὶ σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. δόξαν οὖν μοι δὰ πολλοῦ προσειπεῖν Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλόσοφον,

L. Quid ais? PH. Nā præter consiliū atq; propositū meū, venio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, [b] ter beatus. LVC. Papæ, adeò breui? PH. Atq; admodū. L. Quid aūt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non sumatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? P.H. Annón admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberū, pro paupere diuitē, idq; adeò verè, pro stulto autē & insano redire modestū? L. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PH. [c] Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorum aliquē medicū circūspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tum mihi. L. Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. PH. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

βφον, ἔωθεν ἐξαναστὰς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κόψας τὴν θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος ἐκλήθην. καὶ παρελθὼν εἴσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δὲ εἰκόνας παλαιῶν βφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. προὔκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρίας σχημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα καλάμου, πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅ, τι καὶ πράττοιμι. κἀγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ, καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι ὅ, τι τε πράττοι, καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσένον εἴη στέλλεσθαι τὴν ἐπὶ τὸ ἑλλάδος. ὁ δὲ ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διηγεῖσθαι, τοσαυτὴν τινά μοι λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες

sophum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset, accersitus sum. Atque ita ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũ autẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quídnam agerem. [d] *Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas,*

εἴ τινεν ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀπρδεῖξαι, οὕτω θεσπέσια ἐφθέγξατο. πεπύκθη γὰρ αὐτήν τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν καὶ τῶν δημοσίαν νομιζομένων ἀγατῶν καταγελάσαι, πλοῦτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τ̄ πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ κἀμοὶ δοκούντων, ἅπερ ἔγωγε ἀτενεῖ καὶ ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεξάμενος, αὐτίκα μὲν οὐδὲ εἶχον εἰκάσαι ὅπερ ἐπεπούθειν, ἀλλὰ παντοῖος ἐγιγνόμην. καὶ ἄρτι μὲν ἐλιπούμην ἐληλεγμένων μοι τῶν φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης, καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθηρημένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ ζοφεροῦ τινος ἄερος τοῦ βίου τοῦ πρόσθεν, ἐς αἰθρίαν

si quæ vnquam fuerunt, & [e] Aedonas, & Laton illā Homeri antiquam referre. adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & [f] philosophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà, ista quæ vulgò pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriā, regna, honores: præterea aurū quoq;, & purpuram & cætera quæ admodū spectabilia plerisq; antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atq; aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam aêre prioris vitæ ad serenita-

ἐς ἀθείαν τι καὶ μέγα φῶς ἀναβλέπων. ὥστε δὴ τὸ λανόταλον τὸ ὀφθαλμῷ μοι, καὶ ἅμα περὶ αὐτῶν ἀσθενείας ἐπιλανθανόμην, τῷ δὶ ψυχῇ ὀξυδερκέστερος καὶ λαμπρὸν ἐγιγνόμην. ἐλειπόμην γὰρ τῶν φρονίμων πολὺ μᾶλλον. πρὸς δὲ τὸν παρόντα καιρὸν ἐπεκάλουν. καὶ γὰρ ἐγὼ τοῦ λόγου καὶ μεθύων, καὶ ὅλως μικρὸν ἄνωθεν ἀρχόμενος. λοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πεθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτὸ. θερμότεροι γὰρ ὄντος φύσει, πιόντος ἰσχυρὸν ὅτω ποτὲ ὄν, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ διαπλασίως ὑπὸ τοῦ ἀκράτους ἐξεμάνησαν. ὅτω δὴ καὶ αὐτὸς ἔνθους καὶ μεθύων ὑπὸ τῶν λόγων, πρεσβύτερος ἔρχομαι. καὶ μὴν τοῦτό γε, μεθύειν, ἀπὸ εὐφροσύνης καὶ σωφροσύνης ἐστίν. ἐγὼ

serenitatem & magnam aliquam lucem respicies. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. & Videtur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale indis circa vinum accidisse fertur, Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò forti, continuò ad

modum in furorem versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperunt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperante esse.

ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονεῖν αὐτῶν οἶμαι θέμις, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη, θάρρει, ὦ γαθὲ τοῦτο γὰρ τοῖτο τοῦ Ὁμήρου, σπούδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλεῖς. καὶ εἴγε μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε παραστήσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλλόγως μαίνομαι, ἄλλως τε, καὶ ἡδύ μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ ταύτην ἤδη μελέτην ἐποιησάμην, ἐπεὶ καὶ ἄν τις μὴ παρὼν τύχῃ. καὶ οὕτω δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν οὐ παρόντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὴν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ

L. Ego verò optârim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipsum, opinor, fas est: præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. PH. [h] *Confide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud,* [i] *festinantẽ per seipsum hortatis. Ac nisi præuortisses, iam ultrò rogassem, me narrantem audires. Testem enim te relinquere apud plerosque volo, quòd non præter rem insanio: præcipuè cùm & ipsum illius crebrò meminisse, volupe mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationem apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in iisq; immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam verò etiam colloqui secum illos putant,*

atq; iis

καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πῶς αὐτοὺς, ὧν τότε ἤκουσαν ἥδονται, καὶ προσάψαντες τὴν ψυχὴν τῇ μνήμῃ τῶν παραληλυθότων, σχολὴν οὐκ ἄγουσιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν ἀνιᾶσθαι· οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας οὐ παρούσης, τοὺς λόγους οὓς τότε ἤκουσα σῶα γείρων, καὶ πῶς ἐμαυτὸν ἀνατυλίπτων, οὐ μικρὰν ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τοῦτον ἀπεβλέπω, πᾶσι μὲν παρεῖναι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις τὴν ἄνδρα ἐκεῖνον οἰόμενος. ἀεὶ δὲ ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτοῦ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνβείσω τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν ὡ ἀληθῶς, ἐγκατέλιπέ τι κένθρον τοῖς ἀκούουσι, παῦε, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀνακρουόμενος. καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα. ὡς οὐ

atq; ijs quæ tũ sibi audire videntur, quasi paulò antè reuera dictis, gaudent: animũq; memoriæ præteritorũ applicãtes, neq; quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo. Eo dẽ igitur pacto etiã ipse, philosophiã nõ præsente, verba quæ tũ audiui recolligens, & mecũ ipse crebrò repetẽs, non paruum capio solatiũ. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facem aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illũ coràm adesse existimãs, semper autem velut audiens ipsum eadẽ illa sua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & maximè quãdo animum erigo, & in illũ quasi infigo, etiã vultum illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera [k] aculeum quendam in auditoribus reliquit. L. Desine, ô admirande, parum, per præludere, ac dic ab initio, repetent iam tandẽ dicta illa

quoniam

ὡς ὀ μητρίος μι ἀρκυαίες πι-
ειάζων. τῦ λέγεις, καὶ ὅτω κὰ
ποιεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο, ὦ ἑταῖρε,
ἤδη τραγικοὺς, ἢ καὶ νὴ Δία
κωμικοὺς φαύλους ἐώρακας
ὑποκειτὰς, τῶν συνεπομένων
λόγω τότων, καὶ διαφθερόν-
των τὰ ποιήματα, καὶ τὸ τε-
λευταῖον ἐκβακομένων. καί
τοι τ δραμάτων ποκάκις τῦ
ἔχόντων τι, καὶ νεκικηκότων
ποκοὺς οἶδα τοιότες. ἀλλὰ
τί τῦτο; δέδοικα μή σοι μεταξὺ
δόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι,
τὰ μὲν ἀτάκτως σωαίρων,
ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἀσθε-
νείας τὸν νοῦν διαφθείρων.
Ἀλλὰ προαχθὲς ἤρεμα καὶ αὐ-
τὸ ἐπαγνῶναι τὸ δράμα τ
τ. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, ὅ πάνυ
ἔχθομαι. ἡ δὲ ὑπόθεσις, ὁ μη-
τρίος μι λυπήσαι ἔοικε σω-
κπίπλε, καὶ τὸ ἐμὸν μά-
ρ ἀσχημονῦε. τί δὴ παρ'
ὅλον μέμνησό μοι τ λόγον,
ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ἡμῖν, τῶν

quoniam nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dum verbis ita suspendis & circumducis. PH. Rectè dicis, atq; ita facto opus est. Sed illud quæso, vidistine aliquando siue Tragicos, siue etiam, per Iouē, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quiq; poēmata agēdo corrumpunt, ac postremò theatris eijciuntur: tametsi ipsæ fabulæ sæpenumero bene se habeāt, ac palmam etiam reportent? L. Multos noui tales. Sed quorsum hoc? PH. Vereor ne interim & ipse illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens: atque ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum vnà reijciatur, meaq; partes dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipse talium

τοιούτων ἁμαρτημάτων ἀνεύθυνος, καὶ τῆς σκηνῆς πόῤῥω ποι κάθεται, οὐδὲν αὐτῶν μέλων τῶν ἐν θεάτρῳ πραττομένων. ἐγὼ δ' ἐμαυτῷ σοι πεῖραν παρέχω ὁποῖός εἰμι τὴν μνήμην ἑποκριτὴς; οὐδὲν ἀγγέλου τὰ ἄλλα τραγικοῦ διαφέρων. ὥστε κἂν ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, ἐκεῖνο μὲν ἔστω πρόχειρον, ὡς ἄμεινον ἦν. καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξήει. ἐμὲ δ' κἂν ἐκσυείτης, οὐ πάνυ τι λυπήσομαι, ὡς εὖγε, νὴ τὸν Ερμῆν; καὶ κατὰ τὸν τῶν ῥητόρων νόμον πεπροοιμίασαί σοι. ἔοικας γοῦν κἀκεῖνα προσθήσειν, ὡς δι' ὀλίγον τε ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς ἥκεις πρὸς τὴν λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτὰ ταῦτα λέγοντος ἀκούειν. σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συγκεκομισμένος. οὐ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλεν;

talium peccatorũ vobis innocens sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipsius periculum tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quantumq́ memoria valeã: quod ad cætera attinet, nihil à nuncio tragico distãs. Quare si quid etiã minus aut parcius iusto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq́ in prõptu est occurrat: quòd scilicet melius hoc fuerat, & quòd ipse poëta aliter fortassis idem dixerat. Me verò si exibilaueris etiã, non admodum quicquam molestè feram. L. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta rhetorum leges exordium hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter vos mutuò conuersati estis, & quòd neque ipse venis ad dicendum paratus, & quòd satiùs fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras?

ἄλλη ἄρ οἰῶ αὐτῶν ἔτι
βι λῆ πρὸς ἐμέ. νόμιζον γὰρ τά-
τα γε ἕνεκα πάντα βι πεθ-
ρῆσθαι, ὡς ἐγὼ μὴ βοᾶν μὴ λρο-
τᾶν ἕτοιμός εἰμι. ἢν δὲ σμικ-
λης, μνησικακήσω γε παρὰ τ
ἀγῶνα, μὴ ὀξυτα]α συνέξομαι.
καὶ ταῦτα μὲν, ἅσυ λιῆλθον,
ἐβουλόμην ἂν ἀρῆσθαί μοι. λέ-
κεναι δὲ, ὅτι γε οὐκ ἐξῆς, ἀλλ' ὡς
ἐκεῖν & ἔλεγε ῥᾴδιόν τινα πρὸ
πάντων ἐρῶ· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἐ-
μοῖγε ἀλλυάζον. εἰ δ' αὖ ἐκεῖνο
περιθεὶς τὸς λόγος, μὴ μὴ κατ'
ἄκρο τι γένωμαι τοῖς τότε εἰ-
]ᾶς ἐκείνοις ὅμοι &, οἱ ποτ' ἀ-
κις ἢ Αγαμέμνον &, ἢ Κρέον-
τος, ἢ μὴ Ηρακλῆς αὐτὸ πρόσω-
πον ἀνειληφότων, χρυσίδας
ἀμφιεσμένοι, μὴ λόγον βλίπον
]ες, μὴ μέγα μεγαλύνοντες, μικρὸν
φθέγγον]αι, μὴ ἰσχνὸν, μὴ γυναι-
κῶδες, μὴ τ' Εκάβης ἢ Πολυξέ-
νης πολὺ ταπεινότερον. ἵν'
σαφῶ μὲ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι,
πάνυ

eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autē huius rei gratia, quod ad procœmiū atq; præfationē attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutū esse: quoniam ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò longiùs etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, actum acutissimè sibilabo. PH. Equidem & hæc quæ tu modò commemorāsti, dicta mihi velim: & illa quoque, quòd neq; ordine, neq; vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo [m] histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar, maiorem

πάνυ μεῖζον ἢ ἐμαυτὸ λιφαλῆς προσωπεῖον ῥιπτέμενον, καὶ τὴν σκυθρωπὸν καταισχύνων, ἀφ' γυμνὸς σοι βούλομαι τοῖς προσώποις προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκατασπάσω τε τοῦτον τὸν ἥρωα ὃν ἐπεκείρομαι. οὗτος ἀνὴρ ὁ παύσηται τήμερον πρός με τοιοῦτος τῇ σκυθρωπῇ καὶ τραγωδίᾳ χρώμενος. καὶ μὴν παύσομαί γε, πρὸς ἐκεῖνα δ' ἤδη τρέψομαι ἃ μοι ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος ὧν ἐπαινεῖσθαι, καὶ τῶν Ἀθηναίοις ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ πενίᾳ συνήθροφοί εἰσι· καὶ ὅτι τῶν ἀστῶν, ὅτι τῶν ξένων ἥδιστα τέρποντα ὁρῶντος, ὅς ἂν τύχοι εἰσάγειν εἰς αὐτοὺς βιάζηται. ἀπὸ δὲ ἁπάντων ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς ὅτω ἡδέμενος, ἤρεμα τέ μιν παραπλαγχθέντα, καὶ παραπαλαιωθέντα ἐκδιδάσκει μεθιστάσιν. ἐμιμνήσκοντο τὴν τῶν πολυχρύσων,

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatum dehonestare, ex nuda tibi volo meaq; propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illũ heroëm quem ago, mecum vnà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquã cessabit hodie contra me crebra illa scena atque tragœdia vti. P H. n At verò cesso quidẽ: ad illa aũt de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominum quibus o Athenis P commorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate vnà educarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret. q Sed si quis etiam

ὅς

veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemq; vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam r expurpuratis istis, & multo auro fulgentibus:

qui

ὃς ἐλθὼν ἀθλώτατα μάλα ἐπίσημος, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλῳ, καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὢν ἰδιώτης ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἀθλιωτάτοις, καὶ ὡς ἂν οὐδαίμων ἀρβλέπεσθαι. τοῖς δ' ἄρα Λυσυχᾶν ἐδόκει τὸ ἀνθρώπιον, καὶ παιδιὰν ἐπιχείρουν αὐτῇ, ὁ μὲν μικρῶς, δεδ' ἄντικρυς ἀπαγορεύοντος ἐν ἐσθῆτα τῇ πόλει καθ' ὅντινα τρόπον βούλοιτο βιοῦν, ἀλλ' ἐπὶ λαμπρῶν τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ἦν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ στενοχωρῶν τοὺς ἀπαντῶντας, κουφῇ τις ἂν ὑπεφθέγξατο, πόσου ποτὲ ἐνεδεῖτο καὶ λαβάνου, ὥσπερ ὁ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτείνων, δι' οἷον μὴ παραποκυνᾶται μιᾷ ξύλου νομῇ. καὶ μὲν ἀρχὴν γε μακρὰ διέσχε τὸ βαλανεῖον· ἐδεῖ δὲ διαπλεῖν. ὁ δὲ, ἀκούων ἀεὶ, μιᾷ ξύλου ἐπαιδαίνετο. τέως μὲν ἐδόκει τοῖς ποικίλοις, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέλυσαν αὐτὸν, ἀτεμὲς πάνυ τὸ ἀνθηρὸν

qui cùm veniſſet Athenas admodum inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro variáq; veſte exornatus, ipſe quidem Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatus eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atque infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatimq; erudire illum aggrediebantur: non acerbè, neque etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto viuere vellet. ſed poſtquam & in gymnasijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtium cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa voce, quaſi lateret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ρὸν ἐπισκώπλουτον τ χρωμάτων, ἔαρ ἤδη λέγοντον, καὶ πόθεν ὁ ταὼς οὗτος, καὶ τάχα τ μητρός ἐστιν αὐτ, καὶ τὰ λοιπὰ τα. καὶ τὰ ἄλλα ὅτως ἀπεσκωπτον, ἢ τῶν ψαλλυλίων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ περίεργον, ἢ τ διαίτης τὸ ἀκόλαστον. ὥστε καταμικρὸν ἐσωφρονίσθη, καὶ παραπολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος. ὅτι δ' ἐκ αἰσχύνοντα πεφιάν ὁμολογοῦντον, ἐμὲ μνήζ πρός με φωνῆς τινος, ὦ ἀκοῦσαι πάντων, ἔφη, λοιπὴ πεπαιμένων ἐν τῷ ἀγῶνι τ παναθλιώτατον. λήθεσθε γάρ τινα τ πολιτῶν ἄγεσθαι παρὰ τ ἀγωνοθέτην, ὅτι βαπλὸν ἔχων, ἱμάτιον ἐθεώρει. τὸς δ' ἀδόντας ἐπιῆσά τι, καὶ παραπαῆσαι. καὶ τ κήρυκα ἀνεπόν ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίησε, διαύτη ἐσθῆτι θεώμενον, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐσκεμμένος συγ-

tem atque nitorem istum colorum irridentes, Iam ver adest, dicebant: &, Vnde nobis pauo hic? &, Fortassis matris ipsius hæc est: & id genus simili. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū risu carpebant, nunc annulorum multitudinē, nunc comæ superuacaneam curā, nunc victus intemperantiā atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atq; modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abijt. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandam, quam aiebat publicè ab omnibus emissam, audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductum, eo quòd in veste tincta ad spectaculum venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius, ac veniam precatos esse. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmisisset, quia tali cū veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt ve-

γνώμην ἀτρεμεῖν αὐτῷ, τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕτερα. ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει· καὶ προσέτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τὴν διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἐστι, ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ συνῳδὸν τὴν παρὰ τοῖς τοιούτοις διατριβήν, καὶ καθαρὸν ἦθος φυλάξαι δυναμένῃ, σπουδαίῳ τε ἀνδρί, καὶ πλούτου καταφρονεῖν πεπαιδευμένῳ, καὶ τοῦ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν προαιρουμένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἡρμοσμένον, ὅς τις δὲ πλούτῳ ἐρᾷ, καὶ χρυσῷ κεκήληται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ δυναστείᾳ μετροῖ τὸ εὔδαιμον, ἄγευστος μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθέατος δὲ ἀληθείας. κολακείᾳ τὰ πάντα καὶ δουλείᾳ σύντροφος. ἢ ὅστις ἡδονῇ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρέψας, ταύτῃ μόνῃ λατρεύειν διέγνωκε, φίλος μὴ περιέργων τραπεζῶν, φίλος

nia daretur talibus induto: neq; enim aliam veste habere illũ. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & prætereà libertatem quoq; eam quæ illic esset, ac victus frugalitatem, necnon & ocium, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi conuersationem eorũ hominum, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundum ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: [s] ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodã esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, prætereà purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam gustasset, cùm seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incũbens, huic vni inseruire atq; obsequi statuisset, amans epularũ ac mensæ opiparè instructæ, indulgens

φίλοῦ ἀ πότων, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γοητείας, καὶ ἀπάτης. καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅσις ἀκόων τέρπεται ἁρμάτων τε, καὶ τετρτιζμάτων, καὶ διαφθορότων ἀσμάτων, οἷς δὴ οἰκοῦσι πρέπειν τῶν ἐνταῦθα διατριβῶν. μικτὰ γὰρ αὐτοῖς τὰ φιλτάτων πᾶσα ἡ ἀγορά. πάρεστι δὲ πάσας πύλας τῶν ἡδονῶν καταδέχεσθαι, τοῦτο μὲν διὰ ὀφθαλμῶν, τοῦτο δὲ διὰ ὤτων τε καὶ ῥινῶν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ διὰ ἀφροδισίων, ὑφ' ἧς ὑ ῥεύσης ἀφνεώ τε καὶ θολερῷ ῥεύματι, πᾶσα ἡ ἀναπωύονται ὁδοί, σωπῇ σπερχται γὰρ μοιχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἐπιορκία, καὶ τὸ λοιπὸν φῦλον τῶν κακῶν· παρασύρεται δὲ τῆς ψυχῆς ἀποκλυζομένης πάντοθεν, ἀλλως, καὶ ἀρετὴ, καὶ δικαιοσύνη. τῶν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γνώμης, λίψης ἀεὶ πιμπλάμενος, ἀνθρώπων τε καὶ ἀγελαίας ἐπιθυμίας.

indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atq; medacij, aut rursum qui delectaretur audiendo citharārum sonitus, aliorumq; instrumentorum lasciuos crepitus, gauderetq; cantilenis perditis & enervatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerū charissimarum ipsis, omnes plateas, omniaq; fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiam per gulam & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium. & id genus reliquum voluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto vndique, omnis vere cundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditur, siti aūt semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatibus.

τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. ἔγωγ' οὖν, ἔφη, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανήειν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος, πλησίον που γενόμενος, ἐπιστήσας ἐμαυτὸν, λόγον ἀπῄτουν τῆς δεῦρο ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τὴν ἑλλάδα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἤλυθεν ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ προσαγορεύσεις ὑπερηφάνους καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας, καὶ μιαιφονίας, καὶ δαθηκῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τι καὶ πράξειν διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυνάμενος; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ ζεὺς τὴν Ἕκτορα ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων φασὶν, ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ, τολοιπὸν οἰκουρεῖν εἰλόμην, καὶ βίον τινὰ τοῦ γυναικώδη, καὶ ἄτολμον

Ac talem quidē describebat mihi vrbem, taliumq; magistram bonorū. Ego itaq;, inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propiùs aspiciebā, reuocans me ipsum, & quasi verbis cōpellans, rationē poscebā aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecū ipse dictans:[t] Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti? vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tādem facere decreuisti, cùm neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce vti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & [u] quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, eq; hominum cæde atque tumultibus, eq; cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & timidam

μον ζῆς ποθοῖς ἀκουσθα προτιθέμενον, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ πρόσλαλῶ. καὶ ἐμαθίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μυριάνδρῳ σφόδρα πολυθρύλητον ἐπισκοπῶ τὰ γιγνόμενα, τῶν μὲν πολλὴν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρεχόντων ἀνάμεσα, ζῶν δ' οὐ πάνυ ἀνδρὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίως λαβέσθαι. ἀγεννῆ γὰρ καὶ ἀκόλαστον ἔπαινον ἐπαίρει, μὴ πολλάκις μᾶλλόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς. ἢ δ' ψυχῆς ἀποπειρασίαν ἀληθινὴν τῆς δ' πόλεως, καὶ δ' ἐντεῦθα διαπεῖσθαι. ὀλίγον μικρὸν ἀντισχεῖν δοκεῖ τοῖς ὑπ' ἐπιθυμίας, δοκοῦσι δ' ὑπὸ θεάμασί τι καὶ ἀκούσμασι πάνδεινα ἕλκεσι, καὶ ἀνιαμένοις δανομένοις. ἀλλ' ἀτυχῶς ἁλῷ ὀδύνια μιμησάμενον, παραπλεῖν αὐτὰ, μὴ διαμένοντα δεῖ χεῖρε· ἀπόλον γὰρ· μηδὲ τὰ ὦτα μύρῳ φραξάμενον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ πειρώμενον, καὶ ἀληθῶς ὑπερήφανον. ἔνεστι

dam pleriſq; viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone & veritate colloquium habeo. × Ac me ipſum quaſi in quodã amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodũ inſpicio atq; contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam, vt virum verè cõſtantem ac firmũ tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorũ quoq; encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora auſquam animorũ experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur cõſuetudine. Neq; enim parũ eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſsis exemplo præternauigare illa, nõ quidem ligatis manibus, vt ille (nam hoc formidoloſum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, ſed audientem atq; liberũ, & verè animum ſupra hæc elatum habentem

ἔνεστι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τὸν τῆς τύχης ἀγαθῶν καταφρονεῖν, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὴν μὲν ἐξ οἰκέτου δεσπότην περιόντα τὸν δ' ἀντὶ πλουσίου πένητα, τὸν δὲ σατράπην ἐκ πένητος, καὶ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τούτου, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ δεινότατόν ἐστιν, ὅτι καί τοι μαρτυρουμένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως ταῦθ' ὁσημέραι βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας. καὶ μεστοὶ περιιᾶσι πάντες, οὐ γιγνομένων ἐλπίδων. ὃ δὲ δὴ, ἔφην, ὅτι καὶ γελᾷν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἤδη τοι φράσω. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὲν πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τοὺς δακτύ-

Y Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam, atq; stultitiam: bonaq; ista fortunæ contemnere, vbi aspexeris: velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapram, aut regē: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiā exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilomius tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earū rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non z ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum

δακτύλους προτείνοντες, καὶ πολλὴν ἀκτηγοροῦντες ἀπειροκαλίαν; τὸ δὲ καινότατον, τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾷν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοὺς προσέβλεψαν οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι περιμένοντες, οὐ πόῤῥωθεν, οὐδὲ ὡς πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ ἐπικύψαντα, καὶ πόῤῥωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτὸ ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ σῆθος, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν ζηλωτὸν καὶ περίβλεπτον τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὁ δ' ἕστηκε, παρέχων ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατώμενον. ἐπαινῶ δὲ γε ταύτης αὐτοὺς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς σώμασιν ἡμᾶς προσίενται. πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι, νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης, περιθέοντες δὲ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀπρηλειόμενοι, κύνες,

digitorum annulos ostentant, & omnino multas præse ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantē, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo A inhumanitatē, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruātes, qui de media nocte surgentes circūcursant totā ciuitatē, & à seruis exclusi foribus,

λωῦσθ, καὶ λιόλακδν, καὶ τὰ ζοι αῦτα ἀκέεσθ ὑπομένοντδν. γίρας ỳ ὁ πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς περιόδλς, τὸ φορτικὸν ἀκέ νο δλέπνον, καὶ ποτῶν ἄτιον συμφορῶν ἐν ὧ, πόσα μὲν ἐμ φαγόντδν, πόσα ỳ παρὰ γνώμλν ἐμπιόντδν, πόσα ỳ ὧν δκ ἐχελῶ ἀπολαλύσαντδν, ἢ μεμφόμδροι τὸ τελουτᾶον, ἢ δλυσφορδντδν ἀπίασιν, ἢ δλαβάλλοντδν τὸ δλέπνον, ἢ ὕδεσιν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοιῶτες. πλήρδς ỳ αὐτ ἐμοιώτων οἱ σπουδοί, ὡ πᾶς ζοῖς χαμαιζυπέτοις μαχομένων, ὡ μιθ ἡμέραν οἱ πλείονες αὐτ ἰαζακλιθήντδν, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς περιόδλων. ἔνιοι μ γὲ τὸ λιμνότατδν, δδ νοσᾶν σχολάζουσιν. ἐγὼ μέζι γε πολὺ τῶν λιολακδνομένων ἐξωλεστέρυς τὸς λόλακας ὑπείληφα, καὶ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκείνυς ἰαθίσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αἰτίυς. ὅταν γὲ αὐτῶν τὸ πλοῦσιον θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores: & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorũ malorũ causa, cœna est: in qua quidẽ illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aũt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nõ decet, reprehendẽtes postremò, aut ægrè ferentes discedunt: & vel ipsam criminantur cœnã, vel cõtumeliam aut sordities accusant. Plem aũt & angiportus sunt vomentibus ipsis, & circa vilissima queq; prostibula depugnantibus. Et cõplures ipsorũ in multũ diem decumbentes: circumẽundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ægrotando quiescunt, aut otium ducunt. b Ego verò multa adulatores ipsos magis perditos esse, quam quibus adulantur, existimo, & propemodũ autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorum opulentiã & rerũ omnium abundantiã admirantur, aurum laudibus extollunt,

ζωσι, καὶ τὰς πυλῶνας ἔωθεν ἐμπλήσωσι, καὶ προσιόντας ὥσπερ δεσπότας προσείπωσι, τί καὶ φρονήσομεν ἐκείνους ἀκόσον δή; ἃ δὴ μικρῷ δόγματι λαβεῖν πᾶς ὀλίγον ἀπίσχουζο τῆς ἐθελοδουλείας, εἰ ἄρα οἷα τ' ἐναντίον αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομένους τοὺς πλησίους, μὴ ἀθλιάζειν αὐτῶν μηδὲ ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν ἐαλιπεῖν, μηδὲ ἀνόνητόν τε καὶ ἄχρηστον τῶν πραγμάτων τὸ κάλλος, καὶ τὸ οἴκων τὸ μέγεθος; οὐ γὰρ δήπου τῆς πλουτεῖν ἱερῶσιν, ὡς τῆς δὴ τῆς πλουτεῖν εὐδαιμονίζεσθαι. καὶ ὅτῳ ἔχει μηδὲν ὄφελος εἶναι πεποικιλμένος οἴκοις ὡς οἰκοιοῦτι, μηδὲ χρυσὸς καὶ ἐλέφας, εἰ μή τις αὐτὰ θαυμάζοι. ἐχθὲς γὰρ ταύτη τοι καταφεῦγον αὐτῶν, καὶ ἀπονοσίσειαν τὴν ἀλωσείαν, ἐπιτεχίσαντα ὡς πλούτῳ τὴν ἀπορρυσίαν. νῦν δὲ λατρεύοντος, εἰς

lunt, vestibula manè complent, & accedétes ipsos quasi dominos appellant: quid quæso etiã cogitare illos cõsentaneũ est? c Quòd si verò cõmuni decreto vel paululũ modò abstinerent ab hac voluntaria seruitute, an nõ putas è diuerso ipsos diuites ad fores pauperũ atq; mendicorum venturos esse, vltrò rogantes ne ignobilem atq; obscuram, & quasi absq; teste latentẽ ipsorum felicitatem relinquerent: néve paterentur vt inutilem, & ab omni vsu remotam & mensarum pulchritudinem, & domorũ magnitudinem perire? Neq; enim sic ipsas diuitias amãt, vt propter diuitias beatos atque felices sese existimari. Atque ita sanè res habet, vt nulla sit vtilitas possidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit qui illa admiretur.

Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, despicientiam istã atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando,

ἐς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον ἂν εἰκότως νομισθείη. τὸ δὲ καὶ τῶν φιλοσοφεῖν πεσποιουμένων, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾷν, τοῦτ' ἤδη τὸ δεινότατόν ἐστι. πῶς γὰρ οἴει τὴν ψυχὴν διατεθεῖσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν πεβεβηκότων ἀναμεμιγμένον κολάκων ὄχλῳ, καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰ δορυφοροῦντα, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰ δεῖπνα παραγγέλλουσι κοινολογούμενον ἐπισημότερον ἢ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φανερώτερον; καὶ ὃ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τὴν σκευὴν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως ὑποκεινόμενοι τοῦ δράματος. ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων εἰκάσομεν; οὐκ ἐμφοροῦνται μὲν ἀπειροκαλότερον, μεθύσκον-

ad stultitiam atq; amentiam illos adducũt: atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meritò existimetur, D at verò eos qui philosophari quoq; se simulant, multò etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectũ esse, quoties video istorum aliquẽ, maximè eorũ qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atq; sectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisq; conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? e Quod vel maximè indignari soleo, quòd nõ itidem personam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorũ illa comparabimus? An' non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia?

f Annón

μεθύσκουσι ἢ φανερώτερον, ἐξανίστασι ἢ πάντων ὕστατοι, πλέω ἢ ἀφέρεται τ ἄκρων ἀξιοῦσιν, οἱ ἢ ἀεὶ ὀτιοῦν ποιοῦσι ἀεὶ τ ἀεὶ ἐθέλοντες ἀκούειν, καὶ ταῦτα μὴ ὅτι γε ἀκοῆς ἀγαθῆς. μάλιστα ἢ ἐμέμνητο τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὸν ἀριστέα ὤνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προτιθέντων ἐργασίαν γὰρ ἐκάλει καὶ ἀπάτην τὰς τούτων ὁρμάς. ἐξῆν γὰρ τ πλοῦτον καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρῶτον ἑαυτ παρίχθν ὑψηλότερον λήμματος. ἀμελεῖ καὶ πράττων ταῦτα διεβάλλετ, ὁ μόνον προῖκα τοῖς ἀξίοις σωθῆναι δίδωσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπόροις ἐπαρκῶν, καὶ πάσης πειρώμενος καταφρονῶν. τοσοῦτο δ' ὀρέγεται τ ἀεὶ προσηκόντων, ὥστε μηδ τ ἑαυτ φθαρησομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν. ὅς γε καὶ ἀγρὸν ἐπόρθ ὧν τ πόλεως ἐκκεκηρυγμένος, ὃν ἐπιβλέπων αὐτ πολλῶν ἐτῶν ἀπέστησεν, ἀλλ'

F Annón inebriantur magis quàm alij manifestè? à cõuiuio aũt surgunt omniũ vltimi: deinde & plura alijs auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiã cantare incipiũt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cẽsebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, G qui pacta mercede philosophãtur, virtutẽq; ipsam venalem tanquã de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitias cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: H quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cũ volentibus, sed & indigentibus necessaria submini-strando, omnẽq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidẽ rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curã aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἶναι διωμολόγει· ταῦτ' οἶμαι διείλη φὼς, ὅτι τούτων μὲν φύσει οὐδενὸς ἐσμὲν ἡνεῖοι, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ τὴν χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα· ἡ ἀπειδὰν ἡ προθεσμία παρέλθῃ τὴν ἱκαῦτα παραλαβὼν ἄλλος, ἀπολαύει τοῦ ὀνόματος. οὐ μικρὰ δὲ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι παραδείγματα, τὸν τροφῆς τὸ ἀπέριττον, καὶ τὸν γυμνασίων τὸ εὔμμετρον, καὶ τοῦ προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ τὸν ἐσθῆτος τὸ μέτριον, ἐφ' ἔπασι δὲ τούτοις τὸν διανοίας τὸ ἡρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τοῦ τρόπου. παρήνει δὲ τὸ τοῖς συνοῦσι μήτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιεῖν, προθεσμίας ὁριζομένους ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιήσειν. ἠξίου γὰρ

Quin & principiò neq; suum esse illum cõstituebat: illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus: lege autem & per successionem vsum earũ in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. [i] Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis auspicaturi mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim

γὰρ ἀμείνονα εἶναι τὰ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῶντα. διὸ καὶ δι' ὧν ἡ τοιαύτην καταγινώσκων φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν ἀφιέντα παρέλαβον, ὡς πολλῆς ἀνάγκης καὶ πόνους τοὺς νέους ἀντὶ τοῦ καταγυμνάσουσι τῷ μὴ δεῖν οἱ πολλοὶ κακοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ τοὺς μαλθακοὺς τοιούτους· οἷς χαίρειν σφροσύνῃ καὶ σιδήρου τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύοντας. ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ σφοδρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι, καὶ τὴν ἄκρως παιδεύειν ἀνθρώπους πρωτοτύπως, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἡλικίας τε καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἰσχὺν ἔχειν, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ἐλλείπηται. πολλοῦ γοῦν καὶ τηλικαύτην ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ἐπιτιθέντας. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς εἴπω, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐφθάκει χάρισιν

enim liberũ & ab omni cunctatione remotum esse illũ ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò aũt apparebat, quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribus adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefecissent. Atq; ob id multi ligare atq; vincire se iubebant, alij cutẽ flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulò erant, étiam ferro superficiem corporis radebant. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

observationem quandam habere debere: vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quamprimùm veros

χισπολόγων ἀληθῶν ἐπήκουσεν, ἐμιτασφιπὶ φούγων, ὡς αὖθ ἀφίκετο, καὶ ἄλλος ἰῶ ῥᾷον διαπέμψῃ. Ἤδη ὑ τούτων ἀφεὶς, τῶν ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμίμνησο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διεξήει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἰδιωτῶν ἀκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τὸς ἐν ὁδοῖς συναπαντῶντας περὶ τούτων διαλόγους. πολλὴ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱπποφρενία, καὶ πολλῶν ἤδη σπουδαίων ἂν δοκούντων ἐπείληπται. μιᾶς ὑ τοῦτο, ἐπειρᾶτο ῥᾳδίως ἅπαντα τὰ ἀμφὶ τοῦτο συνιέντι καὶ διαθήκας ἀναγινώσκοντι, προσθεὶς ὅτι μία φωνὴ οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον πεφύκασι, τὴν ἐν τοῖς διαθήκαις λέγοντες, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δὴ καὶ μεταξὺ λέγοντος ἐγέλασα προσχθὲς, ὅτι

veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Prætereà & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina; deq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur: hoc addens, quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd

ὅτι καὶ συγκατορύξαιεν ἑαυτοῖς ἀξιόσι τὰς ἀμαθίας, καὶ τῷ ἀναλγησίαν ἐγγράφον ὁμολογοῦσιν, οἱ μὴ ἐῶντας ἑαυτοῖς ἀναλύσαντας συναφαιρεῖσθαι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς οἰκέτας τοῖς τάφοις, ἔνιοι δὲ καὶ στέφειν τὰς σήλας ἄνθεσιν, ὡσθεὶς ἔτι καὶ παρὰ τῷ τελευτῶντι διαμένουσιν. ἀκάλαμον δὲ ἡδίοσιν τί πεπρᾶσθαι τοῦτοις παρὰ τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτουσι. τότε γὰρ εἶν τὸ πολυτελὲς ὄψον ἀναμένουσ, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ μύρων τε καὶ ἀρωμάτων ἐκχέοντας, τὸς μέσον χειμῶν & ἐμπιπαμένους ῥόδων, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ἀτελὲς ὑπερφανοῦντας. τότε εἶν τὸς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ καὶ μάλισα διέσυρεν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χεῖσθαι ἴσασι τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ

quòd & secum sepeliri ignorantiã suam velle eos aiebat, & stultitiã suam apertè scripto etiam testari, dum alij vestes, quibus in vita precioſioribus vſi sunt, K. cõburere eosdem rogo secũ mandant: alij autem & seruos certos ad sepulchra adſtare, rurſum alij cippos ſiue columnas quoque coronari ſertis præcipiunt, ſtolidi videlicet etiam in ipſa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebant, inquit, L quid in vita ab illis actum ſit, quando talia de ijs quæ poſt mortem ſecuturã ſint, teſtamentis mandant. Hos enim illos eſſe, qui precioſa ac chara obſonia emere ſolent, vinumq; in conuiuijs cum plauſu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur roſis, raritatemq; illarum & intempeſtiuum amant: illud autem quod ſuo tempore & ſecundum naturam fit, pro vili & abiecto faſtidiunt. Hos illos eſſe, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus ſcirent,

ſed

ἀλλὰ καὶ ταύτῃς παρανομῶσι, καὶ τοὺς ὄρθρου συγχέουσι, πάνυ θᾶττον τῇ τρυφῇ παραδόντες αὐτὰς τὰς ψυχὰς παλαίειν, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἥδιον ἢ παρὰ θύραν ἀσθιαζόμενοι, ὅλοι κισμὸν ὃν ἐκάλει τὸ τοιοῦτο τῶν ἄλλων· ἀφ' ὧν δὴ καὶ τοὺς νόμους καινὰ ἔλεγεν, ἀτιμάζων τὸ μῶμος τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο ταῦρόν τε ἀμιδρὸν θεὸν, καὶ πεθίνατο ὀφθαλμῶν τὰ λιπαρά, ὅτῳ δὴ καὶ αὐτὸς ἐπιτιθῶν στεφανίνων, ὅτι μὴ ἐφέσι στέφανος τόπον ἔχει, φησὶ, τῇ πνοῇ τῶν ἴων ἡδομένοις χαίρουσιν, ὑπὸ τῆς ῥινὸς μᾶλλον ἐκεῖνοι αὐτὸς στεφθῆναι, παρ' αὐτοῖς ὡς οἷόν τι τοῖς ἀνασπνολοῦσιν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνίσπων ἡδονῆς. καὶ μὴν ἐκείνους ἐλεγέλα, τοὺς θαυμασίον τινα τοῖς σπεύδοντας περὶ τὰ ἄπτανα ποικιλμένους, χυμῶν τε ποικιλίαις καὶ πνευμάτων πνευγίοις.

sed & in hisce peccarent, ἡ-
nesq; earū confunderent, vn-
diq; permittentes voluptati-
bus animū proterendū & cō-
culcandum: & hoc quod in
Tragœdijs atque Comœdijs
dicitur, Mam & præter ca-
sam incitati. N Solœcismum
igitur vocabat hoc genus
voluptatum. Cæterū ex eadē
sententia etiam illā dicebat,
prorsus O Momi illius ver-
ba imitatus. V t enim ille re-
prehendebat P tauri artifi-
cem Deū, qui nō præposuisset
oculis cornua: ita scilicet &
ipse accusabat eos qui co-
ronas gestabant, quòd locum
vbi eas adhibere deberent,
nescirent. Nam si afflatu atq;
odore, inquit, violarum rosa-
rumq; delectātur, sub nasum
eos potissimùm coronari o-
portebat, iuxta ipsam quàm
proximè fieri potest respira-
tionem, vt quàm plurimum
inde voluptatis attraherent.
Eodem modo & illos ir-
ridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœ-
nis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellario-
rum curiosam atque immodicam compositionem sectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἔρωτι, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ὑπέφαινε γοῦν τεσσάρων δακτύλων αὐτοῖς εἵνεκα πάντα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσους ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαιμός ἐστιν. οὔτε γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπλαύειν τι τῶν ἐωνημένων, οὔτε βρωθέντων, ἡδίω γενέσθαι τὴν ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονήν. λοιπὸν οὖν εἶναι τὴν ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομένην ἡδονὴν τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων. εἰκότα δὲ πάσχειν ἔλεγεν αὐτοὺς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν παιρουμένοις. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις δρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῄει τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων, τὰς ὕβρεις, τοὺς ἐπικειμένους τοῖς οἰκέταις, καὶ μικρῶ δεῖν ἐκφερομένους. ἓν δὲ τι καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorũ causa totũ hunc suscipere laborẽ solere. Tot enim digitorum mensuram æquat vel longissimũ hominis guttur. Nam neq; antea quàm eorũ quæ tã charo emuntur, quicquã ederunt, vllã voluptatẽ eos capere: nec rursum posteaquã illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorẽ cæteris illam quæ fit ex tam preciosis & charis istis, repletionem reddi. Restare igitur, vt illam quæ velut in trãscursu percipitur, voluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea aũt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, & quasi subministrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐῴκει, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τοῦ, καὶ τοῖς βαλανείοις ἐπιχωριάζον. πεῖόντας γάρ τινας τῶν οἰκετῶν δεῖ βοᾷν καὶ παραγγέλλειν προρᾶσθαι τοῖν ποδοῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ κοῖλον μέλλωσιν ἐπιβαίνειν, καὶ ἐπομιμνήσκειν αὐτὸς τὸ καινότατον, ὅτι βαδίζουσι. δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο, εἰ στόματος μὴ ἀλλοτρίου δεῖπνοῦντες μὴ δέονται, μηδὲ χειρῶν, μηδὲ τῶν ὤτων ἀκούοντες, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προοψομένων, καὶ ἀνέχονται, φωνὰς ἀκούοντες δηστυχέσιν ἀνθρώποις πρεπούσας καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἡμέρας μέσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἔτερα τοιαῦτα διελθὼν, κατέπαυε τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ τεθηπὼς, μὴ σιωπήσῃ πεφοβημένος. ἐπειδὴ δὲ ἐπαύσατο, τοῦτο δὴ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cætera edisse verbũ visus est, frequens aũt in ciuitate hoc est, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdam ex seruis clamare oportet & admonere vt pedib. prospiciant, si quid extantius paulò, aut cauũ subituri sint, atq; ita commonefacere eos (id quod absurdissimũ est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igitur atq; intolerandũ putabat esse, si, cùm ederent, alieno ore nõ indigerẽt, aut manibus: neq; cùm audirent, aliorũ auribus vterentur; oculis aũt aliorũ, valentes ac sani, ad prospiciendũ opus haberent, ac sustinerent voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis conuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die: & hoc, ciuitatem atque rempub. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atq; hucusmodi multa alia verbis persecutus, dicendi finem fecit. Q Ego verò huiusq; cum admiratione ac veluti stupefactus auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi verò hic loqui desijt, illud nimirũ quod Phæacibus olim accidit;

πάθος ἐπιπνόθεν. πολλὰ γὰρ δὴ χρόνον ἐς αὖθ ἀπέβλεπον ἀκμὴ λιμῷ, ἔπα ποκὴ συγχύσει ἰλίγγῳ καταλαμβάνομαι, τὸ μὴ ἱδρῶτι καταῤῥεόμενον, τὸ δὲ φθέγξασθαι βεβιασμένος ἐξαπίνης τι καὶ ἀνακοπτόμενον, καὶ ἥττων φωνὴ ἐξίπτε, καὶ γλῶττα διημάρταν καὶ τὰ ὄμματα δακρυον ἀπορρέον. ὁ γὰρ ἐξαπίνης, ὅσον ὡς ἔτυχεν, ἡμῶν ὁ λόγος καθήκετο. βαθεῖα γὰρ καὶ ἀσφαλὴς πληγὴ ἐγένετο καὶ μάλα εὐτύχως ἐνηχθεὶς ὁ λόγος, ὡστε, εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, λέληθε μὲ ψυχήν. εἰ γάρ τι καὶ ἀμφὶ ἄλλη φιλοσόφων προσάψασθαι λόγων, ὧδε περὶ τούτων ὑπάληφα, δοκεῖ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ μάλα σκοπῷ τινι ἀπαλῷ προσοικίναι. ζηλῶ γάρ, ὅσοι μὴ ἀνὰ τὸ βίον καὶ μισοῦσι τὰς φαρέτρας ποικίλων καὶ παντοδαπῶν λόγων, ὡμιλιὼ πάντων εὐστόχα τοξεύσιν. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ἐπὶ τέναντα, εὐτονώτερον ἐπιβεβλημένοι, ἐκ τοῦ μὴ ἐπιτυγχάνειν τῶν προκειμένων, ἀπορρήγνυνται τὰς νευρὰς, καὶ ἀπόλλυσι τὰ βέλη· οἱ δὲ ἀνειμένως ἐπιβεβλημένοι, ἐκ τοῦ μὴ ἐπιτείνειν τὰς νευρὰς, ἀφιᾶσι τὰ βέλη ἀσθενῶς, καὶ οὐ φέρεται ἐπὶ τὸ σκοπούμενον. ἐγὼ δὲ ἔοικα τοῖς μέσως ἐπιβεβλημένοις, καὶ τὰ μὲν πολλὰ τῶν βελῶν ἐπὶ τὸ σκοπούμενον φέρεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀποπίπτει τοῦ σκοποῦ. ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἐπιβεβλημένος ἐτύγχανον, ἐπὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν τοῦ σκοποῦ, ἐπὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν τοῦ προκειμένου. ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἐπιβεβλημένος ἐτύγχανον, ἐπὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν τοῦ σκοποῦ, ἐπὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν τοῦ προκειμένου.

cidit, ego quoq; passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa confusione atq; vertigine correptus, partim sudore manabā: partim loq; volēs, destituebar viribus, ac retrò inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neque lingua iā amplius officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia dgendi lacrymabar. Neq; enim summā duntaxat cutē perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad viuū vsque plaga hæc peruenerat: R ac certò admodum scitéq; librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicendū est, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidē de hisce existimo. Videtur mihi animus hominis solertis & ingenioſi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aūt in hac vita multi, qui plenas quidē pharetras varijs atq; omnis generis orationibus habent; cæterū nō omnes certò iaculātur, ut destinata feriunt, sed alij ipsorum neruo nimiùm intento,

ὠθούμενον τὸ βέλος· ἀφιᾶσι μὲν οὖν καὶ οὗτοι τὸν ὀϊστόν, τὰς δὲ βολὰς αὐτῶν ὁ μὲν ἐν τῷ σκοπῷ, ἀπὸ δὲ σφοδρότητος διελθόντα, οὐ παρορῶσαν τὰ πρώμαλα τὸ ψυχρὸν ἀπολιπόν. ἄλλοι δὲ, πάλιν τοῖς ἀπεναντίως. ἀπὸ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ εὐνεάς δὲ ἀφιέμενα τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι τοῦ σκοποῦ, ἀπ' ἐκλυθέντα καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἢν δέ ποτε μὴ ἀσθενήσαντα, ἄκρον μὲν ἐπιλείβει τὸ σῶμα, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται τὴν πληγήν· ὁ γὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεσείσατο. ὅστις δ' ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τοῦτο ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς, εἰ μὴ σκληρότερος τοῦ βέλους. γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄνθρωποι σκοποί. ἐπειδὰν δ' ταῦτα ἴδῃ, τηνικαῦτα χρίσας τὸ βέλος, ὅτι ἰῷ,

vehementiori impetu quàm satis est, telum emittūt: & apprehendunt quidem etiā isti viam, sagittæ aūt ipsorum in scopo nō manent, sed præ vehemētia ictus penetrantes ac transfuolantes, pertusum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere solent. Rursum alijs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopū vsq; non perueniunt: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiunt ac decidunt. Quòd si verò interdum etiam scopū contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim valido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, néve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, qui omnino ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demùm tincta atq; infecta sagitta, non veneno,

ῷ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, κέντρα, ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κυρήτων, ἀλλ' ἡμέρα δηκτικῷ τινὶ καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ τὸ χρίσας, ἀτρεμῶς ἐτόξευσεν. τὸ δὲ ἐνιέναι μὲν μάλα εὐτόνως, καὶ διακόψαι ἄχρι τῆς διανοίας, μὴ πάνυ δὲ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφιέναι, ἀλλὰ σκιδνάμενον, ὅλῳ τῷ κύκλῳ τῶν ψυχῶν περιέρχεσθαι. καὶ τόδε μοι δοκεῖ, καθάπερ ἀκρύσσι μιγὲν ἀκόντων, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον, ἡσυχῇ ἄρα τὸ φάρμακον τῶν ψυχῶν ἀπειθεῖν. ἔπειδὴ δ' οὖν μοι πέσε κατὰ τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν, βάλλ' ὅτως, ἀκήν τι φόως ἀνατείλειεν ὑμῖν, ὥσπερ γὲ οἱ τὸ Φρυγίδα αὐλὸν ἀκούοντες, ὃ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτοῦ τῆς ῥυθμοποιΐας λαμβάνουσι, οὗτοι δὴ πέρι τὸ μέλος τοῦτο παμπάνυ σκοπούμενοι τοῦ πάθους, ὅταν δὴ καὶ φιλοσόφων ἀκούσωσι, πάντες ἔνιοι καὶ θαυμάσιοι ἀπιάσιν,

veneno, quemadmodum Scytharum sagittæ tingũtur: neque resina perinde vt Cureatum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, verè iacularī solet. Illud autē quod iactum est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, vt iam transiturũ esse videatur, citrà tamē desinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de se emittit: quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit, & cõplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere: Si iace, si qua viris per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

σιν, ἀλλ' οἷς ἅπαξ τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενὲς. ὡς σὺ μὲν, καὶ θαυμάσιά γε, ὦ ἑταῖρε, ἀπελήλυθας, ἐπελήθης τε μου πολλῆς, ὡς ἀληθῶς, τῆς ἀμβροσίας, καὶ τοῦ λωτοῦ κορεσθείς. ὥστε καὶ μεταξὺ οὐ λέγον τός σου, ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ παραμυθούμενόν σε ἀχθόμενος. καὶ ἵνα ἀπὸ ἁπλοῦ σοι εἴπω, τί πρωμαι. καὶ μὰ θαυμάσῃς. οἶδα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πόδες τῶν λιθίνων τῶν λυθέντων, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυθῆσιν, ἀλλὰ λάθρα τινάς ἐτέρους καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο δράσωσι καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γίγνονται. συμμεταβαίνει γάρ τι καὶ πάθος ἅμα τοῖς λίγμασι, καὶ πολυγονεῖται νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας δημοχή. ἀκούω καὶ αὐτὸς ὑμῖν ἱερᾶν ὁμολογεῖς; πάνυ μὲν οὖν καὶ πόσῃ γε δύναμαι γε σοι λοιμόν τινα τὴν θεραπείαν ἐπινοῆσαι. τὸ τοῦ

illi solū, quibus quasi fomes aliquis philosophiæ cognatus, iam antea natura insitus atq; innatus fuit. LV. Quam grauia & admiratione digna, atq; adeò diuina, ô amice, verbis cōmemorāstis! Multa q; reuera ambrosia & loto saturatus, me non aduertente fuisti. Quare et interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nūc desinente atq; tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exēplo dicā quoq;, saucius sum. Neq; verò mireris. nosti enim & illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solum rabie corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo efficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddā in alium transfertur ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, sitq; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atq; inuenias.

PHI. Et

τὸ τοῦ ἄρα Τηλέφου ἀνάγκη ποιεῖν. ποῖον αὖ λέγεις; ἐπὶ τὸ τρώσαντα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι παρακαλεῖν.

PHI. *Ergo Telephi illud necesse erit facere.* LV. *Quódnã illud dicis?* PHI. *Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti specimẽ & exemplar proponit ijs; qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerum contemplationi omnes suos conatus destinârũt. Taxat deinde suorum temporũ mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm eleganter descibẽs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] τρισόλβιος. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* e Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ὑγεὶς, τοῦτο ἐγώ φημι εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhæc minimè corruptum, hoc ego aio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet.* *i* Festinantem hortatis.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certãt, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ.*

Ἀτρίδη κύδιστε, τί με σπεύδοντα καὶ αὐτὸν,
ὀτρύνεις. *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eódem allusit Odyss. ω:*
ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μιμαῦιαν ἀθήνην. *Id est:* Iam dudum promptam, ac cupientem, his Pallada

dictis Excitat. *Itaq; currẽtem incitamus, cùm ad id vocamus aliquem, ad quod suapte cupiditate fertur, ac propendet.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic versus ex Eupoli citatur.*

ἡ μόνος τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε
τοῖς ἀκροωμένοις. l Vereor ne interim.] *Exordium ab extenuatione suæ, referentis scilicet, personæ.* m Histrionibus.] *Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt sic dicti à nomine* Hister, *quod Thusco verbo ludionem significat, authoribus Liuio sub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. probl. 106. rem secus narrat. Scribit enim multos olim & bonos histriones ex Hetruria Romam venisse, & in his Histrum cæterorum fuisse excellentissimum, quo omnes deinde scenici, histriones appellati sunt.* n At verò cesso.] *Propositio* o Athenis.] *Athenarum encomium, & eorum qui ibi philosophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Attica vrbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quõdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem lib. 8. & 9. Herod. lib. 1. 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35. cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq; seruitio pressit. L. Sylla circumsessam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus exciderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerunt cum Peloponneso: quorum imperiũ, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed si quis etiam veniret ad illos.] *A temperantia & honestate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Ex purpuratis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehensò maximè vrbis Romæ, vt philosophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyss. 12.* u Quemadmodum Iupiter Hectorem.] *Allusit ad prouerbium* ἔξω βελῶν. i *extra telorum iactum, quod est in tuto citraque periculum. Est autem apud Homerum Iliad. ξ:*

ἐκ βελέων, μήπουτις ἐφ' ἕλκεϊ ἕλκος ἄρηται. i.

Extra

Extra tela, vti nequis vulnus forsitan addat

Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Nept. & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in votis. Sed in Bacho alio huic contrario.* x Ac meipsum.] *Amplificatio cœptæ descriptionis, per distributionem.* y Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* z Ridiculi sint.] *Quæ ridicula ac stulta.* A In humanitatem.] *adulatorum, & sectantium cœnas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione.* E Quòd vel maximè.] *Descriptio simulatorum philosophorum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophantur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse reuera.] *Redit ad Nigrinum, quẽ vt veri philosophi exemplum proponit. Et vt antè illius orationem, ita hic doctrinam & vitam eius commendat.* I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agendo.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte contemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, vt quicquã vnà cum cadauere sepeliretur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: damnosa simul ac ridicula superstitione, qui si mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.* M Iam & præter casam incitati.] *Lucianus Erasmo respexisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione, Ita fugias ne præter casam, quo quidẽ admonemur, ne sic aliquod vitiũ fugiamus, vt in aliud maius incauti diuoluamur.* N Solœcismũ vocabat hoc genus voluptatũ.] *Solœcismus per trãslationem latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hac affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristoteles de Partibus animalium libro tertio, meminit Momi, qui naturã incusãrit, quòd bobus cornua*

in capite, ac non in armis potius addiderit: videlicèt, quo vehementius poßint ferire. Ad quod allusisse videtur idem Lucianus, quum in secundo Verarum narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdam, quibus cornua inessent nõ in fronte, quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. P Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notißima est ex eiusdẽ Luciani Hermotimo de Sectis, quam cõpendio recenset. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vitauit.* Q Ego verò hucusq;.] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cõmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodũ, sciteque] *Amplificatio effectus à simili & effictione.* S Rhea corripiuntur.] *Matris deûm sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine statim in furorem aguntur: id quod alijs itidẽ hominibus vsu nõ venit. Seneca epist. 109. Quidã ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentiũ, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deûm sacerdotes, intelligit.*

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ- *IVDICIVM VO-*
ἐντων. *calium.*

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autẽ lusus valde festiuus atq; elegans, ad exemplũ iudicialis actionis cõpositus. Queritur enim σῖγμα de vi et iniuria ταῦ, ꝙ ab eo pluribꝰ dictionibꝰ spolietur, et quasi de sua possessione deijciat. Exordio beneuolẽtiã captat simulatione modestię, & excusando necessitatẽ suã. Deinde per ttanslationẽ ad θέσιν venit, nullã literarũ suo loco & ordine mouendã esse. Hinc iudicibꝰ admonitis, vt pro officio suo agant, & cæterarũ ordinẽ atq; dignitatem cuiusq; cõseruent: narratiunculã subiungit, quę cõfirmationẽ causę continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorũ amplificat: deinde etiã collatione modestię suę, & illius petulãtiæ tũ erga se, tũ erga cæteros etiã homines, quã idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit docet

a IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔθετο τὸ σῖγμα πρὸς τὸ ταῦ, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων, βίας ὑπαρχόντων, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφῃρῆσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ ταῦ ἐκφερομένων.

a IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σῖγμα b aduersus ταῦ, constitutis c iudicibus septem vocalibus, de vi & d rapina, e spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

Μέχρι μὲν, ὦ φωνήεντα δικασταὶ ὀλίγα καὶ δικούμην ὑπὸ τοῦτοι τοῦ ταῦ, καταχρωμένου τοῖς ἐμοῖς, καὶ καταίροντος ἔνθα μὲν δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὴν βλάβην, καὶ παρήκουον ἔνια τῶν λεγομένων ὑπὸ τῆς μετριότητος, ἣν ἴστε με φυλάσσοντα πρός τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δὲ ἐς τοσοῦτον ἥκει πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε ἐφ' οἷς ἡσύχασα πολλάκις, οὐκ ἀγαπῶν, ἤδη καὶ πλείω προσβιάζεται, ἀναγκαίως αὐτὸ εὐθύνω νῦν παρὰ τοῖς ἀμφότερα εἰδόσιν ὑμῖν. δέος δὲ οὐ μικρόν με ἐπὶ τῆς ἀρθλίψεως ἐπέρχεται τῆς ἐμαυτοῦ. τοῖς

Hactenus f quidem, ô iudices Vocales, non admodū graui iniuria affectus ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè conueniebat, quod quidē dānū nō grauiter tuli: nonnulla etiā quæ dicebātur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quā vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquā verò ad tātam auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit contentū ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrumq; nostrûm nouistis. g Non autem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit.

Nam

τοῖς γὰρ προπεπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προσιθὲν, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἀπρθλίψει χώρας, ὡς ὀλίγον δεῖν ἡσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀριθμεῖσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ κεῖσθαι τοῦ φόβου. δίκαιον οὖν οὐχ ὑμᾶς, οἳ δικάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα τῆς πείρας ἔχειν τινὰ φυλακήν. εἰ γὰρ ἐξέσται τοῖς βουλομένοις ἀπὸ τῆς καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀλλοτρίαν βιάζεσθαι, καὶ τοῦτο ἐπιτρέψετε ὑμεῖς, ὧν χωρὶς οὐδὲν καθόλου τι γράφεται, οὐχ ὁρῶ τίνα τρόπον αἱ συντάξεις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχὰς, ἔξουσιν. ἀλλ' οὔτε ὑμᾶς οἶμαι ποτὲ εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τε καὶ παροράσεως ἥξειν, ὥστε ἐπιτρέψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε εἰ καθυφήσετε τὴν ἀγῶνα ὑμεῖς, ἐμοὶ παραλειπτέον ἐστὶν ἀδικουμένῳ. ὡς εἴθε καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκόπησαν τότε αἱ τόλμαι, εὐθὺς ἀρξαμένων παρανομεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἐπολέμει μέχρι νῦν τοῦ λάμβδα τοῦ ῥῶ, δαμφι-

Nam cum prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parũ iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. [h] *Est itaq; æquũ, non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curã gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere: idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo sua quiq; ordines iura, iuxta quæ à principiò constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquã ad tantã incuriã vel negligentiã peruẽturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit.* [i] *Atq; vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cũm cœperunt contra leges delinquere, esse repressa. neq; enim ligitaret ad hunc vsq; diem* λάμβδα *cũ* ῥῶ, *disceptans*

δαμφισβητοῦν περὶ τῆς κισσήρεως, καὶ κεφαλαλγίας. οὔτε τὸ γάμμα τῶν κάππα διηγωνίζετο, καὶ ἐς χεῖρας μικροῦ δεῖν ἤρχετο πολλάκις ἐν τῶν κναχείῳ ὑπὲρ γναφάλων. ἐπέπαυτο δὲ ἂν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον, τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτοῦ, καὶ μάλιστα παρακλέπτον, καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἂν ἠρέμει συγχύσεως ἄρχεσθαι παρανόμου. καλὸν γὰρ ἕκαστον μένειν ἐφ' ἧς τετύχηκε τάξεως. τὸ δὲ ὑπερβαίνειν ἐς ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὸ δίκαιον. καὶ ὅ γε πρῶτος ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας, εἴτε Κάδμος ὁ νησιώτης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, καὶ Σιμωνίδη δὲ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν προμήθειαν ταύτην, οὐ τῇ τάξει μόνον. καθ' ἣν αἱ προεδρεῖαι βεβαιοῦνται, διώρισαν τί πρῶτον ἔσται, ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἡμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις συνεῖδον. καὶ ὑμῖν μὲν, ὦ δικασταὶ, τὴν μείζω δεδώκασι τιμὴν, ὅτι

disceptans [k] de voce κίσσηρις & [l] κεφαλαλγία. Neq; etiam τῶν γάμμα esset cum κάππα certamen: neq; tam sæpe [m] ad manus propè venissent in fullonia, de dictionibus γναφείῳ & κνάφῳ disceptantes. Quin cessasset etiã hoc γάμμα cũ λάμβδα cõtendere, dictionem μόγις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; reliquæ itẽ literæ quieuissent seditiones mouere cõtra leges. [n] Est enim pulchrum, vnamquamq; literam in eo ordine quẽ primũ sortita est, manere: transcendere verò eò quò non oportet, eius est qui ius & æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, siue [o] Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem sua quibusq; literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt: videlicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates etiã & virtutes quas habent singulæ nostrum, constituerunt. [p] Et vos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea

ὅτι καθ' αὑτὰ λωποδυτῆσαι φθέγγεσθαι, ἡμιφώνοις ὑμῖν ἐφεῖσθε, ὅτι πεφθέγκησθε εἰς τὸ ἀκριβὲς ἀθλητὰς πάσσοφος ὑμῖν ἰσχάτῳ νόμισθαι ἔχειν μοῖραν ἔνια τῶν πάντων, οἷς ἀδιαφωνητὰ πρόσεστι. καθ' αὑτὰ γὰρ οὐ γὰρ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τοῦτο τοῦ τῷ (ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χαίρουσι ὀνομάσαι ῥήματι, ᾧ καλεῖται, ὁ μὰ τοὺς θεούς; εἰ μὴ ἐξ ὑμῶν δύο σωφρονέστερον ἀγαθοί, ᾗ παθήκουσθε ὁρᾶθ' ὡς, ὅ, τι ἂν φανῇ, τῷ ὑγιὲς ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι) ἔδοξεν οὖν ἔμοιγε ἀλλοῖον μὲν πλεῖόν τι πρέπειν βιασαμένῳ, ὀνομάτων μὲν καὶ ῥημάτων ἀπελάσαι παλαιῶν, ἱκανὰ ἔξω ὑμῖν σωφρονισμῶν ἅμα καὶ προθέσεων, ὡς μηκέτι φέρειν τὴν ἔκβασιν πλεονεξίαν. ὅθεν δὲ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενος, ὥρα λέγειν. ἐπεδήμουν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ ὅτι πολύχνιον ἐκ ἀηδές, ἄποικον, ὡς ἐπίκτητόν, ἀθλιωτάτων) ἐπηγόμην δὲ καὶ τὸ ἱρότατον ῥῶ,

propterea quòd veſtro marte poteſtis ſonum efficere. ¶ *Semiuocales verò ſecundo loco dignati ſunt, eo quòd ſine veſtro acceſſu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiam literis, quibuſdã omnium poſtremũ locũ decreuerunt, mutis ſcilicet & voce carẽtibus. Has itaq; leges per vos vocales conſeruari decet.* [r] *Hoc verò tau (neq; enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari ſolet per deos) niſi duæ quædã* [s] *bonæ ex vobis & aſpectu decenti, ἄλφα ſcilicet & ὖψιλὸν, ſe illi cõiunxiſſẽt,* [t] *ne audiretur quidẽ ſolũ.* [u] *Hoc, inquã, mihi maiorẽ vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nã nominibus & verbis patrijs me extrudere; prætereà ex ipſis etiã coniunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeò vt iſtam* [x] *immodicam auariã*

tiam porrò ferre nequeam. [y] *Verùm iam tẽpus eſt dicere, vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquando in Cybelo (id oppidulũ eſt non iniucundũ, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ꝑ*

ex vicis

φρόνων]τὸ βέλτιστον. καὶ]ηχό-
μιλω δ' παρὰ ιωμωδιῶν τινι
ποιητῇ, Λυσίμαχ' & ἰκαλεῖς,
βοιώτι' & μὴ, ὡς ἐφάνιζε, τὸ
γένος & ἀνέπαθεν, ἀλλ' μέσης δ'
ἀξιοῖ τῆς ἀττι-
κῆς. παρὰ τοῦτο δὴ ἐγὼ
τοῦτ' ἔτ' ταῦτα τὰ ὀνόματα
ἐφώρα&. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγοις
ἐπιχειρᾶ τινὶ παρακούσα λέγειν,
ἀστείοις μὲ τῶν συγγενῶν-
μένων μοι, συνήθειαν ὡμίλω
σωτιθραμμένων γραμμά-
των. ἔτι δ' τίμιρον καὶ τὰ ὅ-
μοια ἐπισπώμενον, ἴδια ταυτὶ
λέγειν. καὶ οἰόμην δεῖν μοι τὸ ἄ-
κεσμα, καὶ ὀκνοῦντι ἰδιανόμιλω ἐπ' αὐτοῖς ὁπότε ἢ καὶ ἐκ
τούτων ἀρξάμενον ἐτόλμησε
λαβίτιρον εἰπεῖν καὶ λάττυμα, καὶ πίππαν, εἶτα ἀπο-
ρυθμίσαν, καὶ βασιλίππαν ὁ-
σομάξαν, ὁ μητρίως ἐπὶ ζώ-
σις ἀγανακτῶ. καὶ πίμπραμαι, ἀλλὰ μὴ τῷ χρόνῳ καὶ
τὰ σῦκα τύκα τις ὀνομάσῃ.
καί μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι
καὶ μι-

ex vicinis meis optimum. Diuertebam verò ad Comicum quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: z sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitẽ ego huius τοῦ A auaritiam deprehendi. Equidem cũ hactenus paucis quibusdam manus intulisset, docẽdo B πιππαράκουσα, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem C literarum, quæ vnà mecum essent educatæ. Prætereà cùm D τίμιρον & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atque postea ausum esset etiam dicere λαβίτιρον & λάττυμα, & E πίτταν: deinceps abiecto omni pudore, βασιλίππαν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis temporis successu etiã σῦκα τῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F *iusta*

καὶ μεμονωμένῳ τῶν βοηθησόντων, σύγγνωτε τῆς δικαίας ὀργῆς. οὐ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἀφαιρουμένῳ τῶν συνήθων καὶ συνεσχολακότων μοι γραμμάτων. κίσσαν μου λάλον ὄρνεον, ἐκ μέσων ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν κόλπων ἁρπάσαν, κίτταν ὠνόμασεν. ἀφείλετο δὲ μοῦ φάσσαν, ἅμα νήσαις τε, καὶ κοσσύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. περίεσπα σε δὴ καὶ μελισσῶν οὐκ ὀλίγας. ἐπ' ἀττικὴν δὴ ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης αὐτῆς ἀνήρπασεν ἀνόμως Ὑμηττὸν, ὁρώντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων συλλαβῶν, ἄλλα τί λέγω ταῦτα; Θεσσαλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιοῦν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀφεκλεισμένον τὴν θάλασσαν, οὐδὲ τῶν ἐν κήποις φεισάμενον σούτλων, ὡς τὸ δὴ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι δὴ ἀνεξικακόν εἰμι γράμμα, μαρτυρεῖ τέ μοι καὶ αὐτὸς, μηδέποτε ἐγκαλέσαντι τῶν ζῆτα, σμά=

& F iusta ira commoto, præterea omni ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruum hoc aut leue est periculum in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis & familiaribus literis me spoliauit, etiã κίσσαν, id est, picam, auẽ meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, κίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ, vnà cum νήσσαις, id est, anatibus, & κοσσύφοις, id est, merulis, G abstulerat, H interdicente Aristarcho. Eripuit etiã non paucas apes. In Atticam verò veniens, ex media illa regione I ὑμηττὸν præter ius rapuit: idq; vobis ipsis & alijs quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota K Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Tota insuper mari sum exclusus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ζῆτα, quæ

σμάραγδον ἀπεσπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ τὴν σμύρναν, μήτε τοῦ ξῦ, πᾶσαν παραβάντι συνθήκην, καὶ τὴν συγγραφέα τῶν τοιούτων ἔχοντι Θουκυδίδην σύμμαχον. τοῦ μὲν γὰρ γείτονί μου ῥῶ νοσήσαντι συγγνώμη, καὶ παρ' αὐτοῦ φυτεύσαντί μου τὰς μυῤῥίνας, καὶ παίσαντί με ποτε ἐπὸ μελαγχολίας ἐπὶ κόῤῥης κἀγὼ μὲν τοιοῦτον. τὸ δὲ ταῦ τοῦτο σκοπῶμεν, ὡς φύσαι βίαιον καὶ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι δὲ οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀπέσχετο γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ δέλτα, καὶ τὸ θῆτα, καὶ τὸ ζῆτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἠδίκησε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι κάλει τὰ ἀδικηθέντα γράμματα. ἀκούετε φωνήεντα δικασταὶ, τοῦ μὲν δλέγοντος, ἀφείλετό μου τὴν ἐνδελέχειαν, ἐντελέχειαν ἀξιοῦν λέγεσθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους· τῶν θῆτα κρούοντος, καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλλοντος ἐπὶ τὸ τῆς κολοκύνθης ἐστὶ, ῥοῦσθαι τῶν ξῆτα τὸ συρίζειν, καὶ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstulit, & totã M σμύρναν surripuit. Nec ipso etiã ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiã Thucydide opem illi ferente. Etenim vicino meo ῥῷ venia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυῤῥίνας. id est, myrtus, plantârit: & quòd melancholiæ malo laborans, me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò ταῦ quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas; & quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus. Sed & δέλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accerse mihi N læsas literas. Auditis, O vocales iudices, P ipsum δέλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδελέχειαν, pro qua vult vt dicatur ἐντελέχεια: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vociferari θῆτα, & Q capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis vocibus συρίζειν

 & σαλ-

καὶ σαλπίζειν, ὡς μηκέτ' αὐτῶν ἐξεῖναι μηδὲ γρύζειν. τίς ἂν τοῦτον ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσειε δίκη πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο ταῦ; τὸ δ' ἄρα οὐ τὸ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γένος, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τοῦτονὶ τὸν τρόπον. οὐ γὰρ ἐπιτρέπει γε αὐτὸς κατ' εὐθὺ φέρεσθαι ταῖς γλώσσαις. μᾶλλον δέ, ὦ δικασταί· μεταξὺ γάρ με πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνέμνησε περὶ τῆς γλώσσης, ὅτι καὶ ταύτης με τὸ μέρος ἀπήλασε, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλώσσαν, ὦ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα ταῦ. ἀλλὰ μεταβήσομαι πάλιν ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς πλημμελεῖ. δεσμοῖς γάρ τισι στρεβλοῦν καὶ σπαράττειν αὐτῶν τὴν φωνὴν ἐπιχειρεῖ· καὶ ὁ μέν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν εἰπεῖν βούλεται· καὶ δὲ παρεισπεσὸν, ταλὸν εἰπεῖν αὐτοὺς ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι προεδρίαν ἔχειν ἀξιοῦν. πάλιν ἕτερος περὶ κλήματος διαλέγεται, τὸ

& σαλπίζειν spoliatum esse: adeò vt ne γρύζειν quidem, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc non tantũ cognatũ sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiã ijsdẽ moribus se contulit. Neq; enim permittit R vt rectà ferantur linguis. Imò verò, iudices interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώσσης, id est, linguæ. nã expulsum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλώτταν. O' reuera linguæ S perniciosus morsus ταῦ. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduersus eos delinquit. Nã conatur illorum voces quibusdam vinculis constringere & discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ταῦ statim irruens, ταλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præsidentiã obtinere. Rursum alius quispiã dicit X περὶ κλήματος, id est,

τὸ μ) τλῆμον γάρ ὄντ' ἀληθῶς) τλῆμα πεποίηκε τὸ λῆμα. ν ὃ μόνον γε τὸς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γλῶ καὶ θάλασσαν εἶξαι φασὶ, καὶ τ' αὐτ φύσεως ἐκβῆναι, τὸ ἴδιόν τέτῳ ἐπιβουλεύει, καὶ λῦρον αὐτὸν ὄντα, τῦρόν τινα ἀπέφηνεν. ὅτω μὲν οὖν ὅδε ἐς φωνὴν ἀνθρώπος ἀδικεῖ, ἔργῳ δ' πῶς; κλάουσιν ἄνθρωποι, καὶ τλὺ αὐτλὺ τύχῃ ὀδύρονται, καὶ ἑάδημα ἁλισκόμενα πολλάκις, ὅτι τὸ ταῦ ἐς τὸ τῶν στοιχείων γένος παράγει. ὧν γὰρ τέτο σῶμα λέγουσι τὸς τυράννους ἀκολουθήσαντας καὶ μιμησαμένους αὐτὸ τὸ πλάσμα, ἔπειτα σχήματι ξύλα τετεχνάντας ἀνθρώπους ἀνασκολοπίσαι ἐπ' αὐτὰ ἀφ' ἑνὶ τέτῳ, καὶ ὧν τεχνήματι ὧν πονηρῷ τλὺ πονηρὰν ὑπόνοιαν σωιληθῆναι. τὸ γὰρ ὄν ἁπάντων ἕνεκα, πόσων θανάτων τὸ ταῦ ἄξιον εἶναι νομίζεται; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως δ' μόνον ἐς τλὺ τ' ταῦ τιμωρίαν ὑπολήπτεσθαι, τὸ

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῆμον, id est, miserũ) τλῆμα facit, quod erat λῆμά. Et quidem Υ non plebeios tantũ homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; Ζ naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm a λῦρ & sit, τῦρον quendam efficit. Atq; in hunc modum vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ vices deflent, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrãtur, quod ταῦ in literarũ genus induxerit. β Aiunt enim tyrannos γ eius literæ corpus secutos, atq; figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ δ pessimum nomen obuenisse. ε Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui

τὸ τοῦ σχήματι τοῦ αὐτοῦ τὴν δίκην ὑποσχεῖν, ὃ δὴ σταυρὸς εἶναι, ὑπὸ τοῦτο μὲν ἐδημιουργήθη, ὑπὸ δ' ἀνθρώπων ὀνομάζεται.

vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerint.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

LVcianus hîc ludens inducit σῖγμα ad disquisitionem ταῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exerceret ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dores frequenter ac ex plerisque dictionibus eiectum, in suum locum ταῦ se nullis comitijs suffecerit, Obijcit insuper, ꝙ vinculis quibusdam vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nonnihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipsum ταῦ videri dignum, quod in id cõtolleretur, quòd ipsius exprimeret figura. T autem litera longa & suspendiosorum imago crucem efficit Tum σταύρων per ταῦ furcam & patibulum designari probant Grammatici.

a IMPERANTE Aristarcho.] *Actio intenditur apud iudices vocales imperante Aristarcho Phalereo grammatico; qui tantum sibi in Homeri poëmate permisit, vt versus quos vellet, velut supposititios partus, ab Homeri familia submoueret. Vnde etiam hodie Aristarchos vocamus alienorum scriptorum censores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

b Aduersus ταῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarum literarum locũ occuparet. Contendit enim cũ ταῦ, quòd multis in dictionibus pro σῖγμα ponatur.* c Iudicibus,] *vindicibus & iudicio præsidentibus ad clepsydram.* d Rapina.] *peculatu.* e Dicens spoliari se.] *Querens se inde perpetuò exturbari vbi ταῦ geminatum scriberetur.* f Hactenus.] *Exordium à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.* g Non autẽ exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. Nam prorsus*

prorsus ingens timor me habet, ne ijs contumelijs allidar omnino, atq; opprimar, eq; literarum albo penitùs explodar. *h* Est itaque æquum.] *A translatione. Par est publicæ securitatis rationem habere.* *i* Atq; vtinã aliarũ.] *Exemplũ damni anteà alijs quoq; illati.* *k* De voce.] περὶ τῆ σιοπήσεως. *i. de pumice & re ad exterendos expoliendosq; libros apta.* *l* ἡ κεφαλαλγίας.] *i. capitis dolore. Attici vocant κεφαλαργίαν.*

m Ad manus venissent.] *manus conseruissent.* *n* Est enim pulchrũ.] *Locus communis. Satius enim est cuiq; intra pelliculam & fortunã suã se cõtinere, quàm transilire metas, iura & æquum soluere.* *o* Cadmus Insularis.] *Phœnix, fertur suæ ætatis hominibus ingenij acumine præcelluisse, vt qui & sedecim literas primus omnium in Græcam è Phœnica attulerit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. His Palamedes Nauplius Troiano bello quatuor adiecit ξ. θ. φ. χ. & totidem Simonides Syracusius medicus ζ. η. ψ. ω. p.* Et vos quidem, ô iudices.] *vocales namq; sunt, quæ sonãtiore quadam voce, eaq; libera, atq; impromiscua, cæteris omnibus antecellunt.* *q* Semiuocales.] *à vocalibus enim incipientes, vocẽ per se planã efficere nõ possũt: propterea quòd in se ipsas desinant. Sic haud multa ope subnixæ exaudiuntur.* *r* Hoc verò πῶ.] *Propositio. Dicitur enim lõga litera siue crux, & suspendiosorum imago.* *s* Bonę ex vobis & aspectu decenti.] *Insignes, egregiæ, eximię.* *t* Ne audiretur.] *Ne audiri quidem potuisset.* *u* Hoc, inquam, mihi maiorem vim.] *Melongè præ cæteris ausum est offendere.*

x Immodicam auaritiam.] *tantũ iniuriarũ.* *y* Iam tẽpus est dicere.] *Narratio continens causæ confirmationẽ. Iam tempus admonet, vt à quibusdã exordiar.* *z* Sed tamen desse dici volebat.] *Sed qui ob dicendi elegantiã è media Attica dici posset.* *A* Auaritiam deprehẽdi.] *primum arrogantiam & pertuacitam.* *B* πεπαρόγητε.] *Aristoph. pro* πεπαροίγητε. *i. quadraginta.* *C* Literarũ.] *coalitarũ. & quæ vnà mecũ essent educatæ D.* τήμερον.] *Atticè pro* σήμερον. *i. hodie, ex* τῆ *articulo & ἡμέρα. i. die Aristoph. in Pluto.* *E* Πίπλων.] *pro* πλοῦτων. *i. picẽ, resinã.* *F* Iusta ira commoto.] *Amplificatio confirmationis, à magnitudine iniuriæ, quã præcedentium enumeratione amplificat.* *G* Abstulerat.] *Interceperat.* *H* Interdicente.] *Reclaman-*

clamante. I ὕμεττον.] *Hymetum florentißimum ac mellitißimum Atticæ montem mihi ademit.* K Theſſalia.] *Græciæ regione.* K Quod verò litera ſim.] *Collatio ſuæ modeſtiæ & aduerſarij proteruitatis. Vos autem ipſæ locupletißimum afferre poteſtis meæ comitatis atq; humanitatis teſtimonium, quæ aduerſus ζῆτα nunquam dicam conſcripſi, neque ipſo ξῦ negotium feci. Quamuis auxiliarem aſſertoremque Thucydidem habeat.* M σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabicæ arboris, de qua Dioſc. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hiſt. plant.* ζμύρνα *dicitur* καὶ μύῤῥα. N Læſas literas.] *Quæ iniuriam accepêre.* O Vocales iudices.] *A' teſtimonijs aliarũ.*

P Ipſum δέλτα.] *Quid conqueratur. Corinthus de Atticæ dialecto agens, proprium fuiſſe Atticorum ait,* ἐνδελέχειαν ἐντελέχειαν *vocare, his verbis:* τὰς μυῤῥίνας μυρσίνας λέγουσι (*de Atticis loquitur*) καὶ τὸ συρίζειν συρίττειν καὶ τὴν ἐνδελέχειαν ἐντελέχειαν. *Dores* ζ *in* σδ *ſoluunt, & pro* συρίζειν. i. *fiſtula canere, ſibilare* συρίσδειν *dicunt, & pro* σαλπίζειν, id eſt, *clangere, buccinari* σαλπίσδειν ἐντελέχεια *per* τ *pluribus probatur, de quo Bud. in Aſſe, qui dici putat quaſi* τὰ ἐντελοῦς συνοχήν. i. *perfecti corporis comprehenſionem Ariſtot. lib. 2. de gen. anim cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de cauſ. plant.*

Q Capiti capillos euellere] *Geſtus eſt grauiter indolentium & indignantium. Homer. Odyſſ.* κ. R Vt recta ferantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare.*

S Pernicioſus morbus.] *Pernicies.* T In quibus aduerſus eos delinquit.] *Cauſam ſuam probabilem facit ex ijs quæ idem* ταῦ *etiam in alios peccârit.* V Præſidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare.* X περὶ κλήματος.] *de paſmite, pampino. Gazæ internodium & ſarmenti faſciculus dicitur. Ariſt. lib. 5. anim.* Y Non plebeios tantùm homines.] *amplificatio à perſonæ qualitate.* Z Naturas ſuas reliquiſſe,] *quique eorum naturam immutauit* α Cùm κῦρος ſit.] *Et cùm ei Cyrus nomen inditum ſit, in* τῦρον *quendam ferum animal transformare nititur.* β Aiunt enim Tyrannos.] *Antiquis Reges tyranni ſunt nuncupati. Virg 4. Aeneid.* Nomadumque tyranni Odere. & 6,

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni.

In

In bonam partem consule Seruium. Ouid. 11. *Metam. Laomedontem Phrygiæ tyrannum vocat, nomine pr scis non inuiso, quòd à Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima, manasse videtur, à quibus principes & potentes Turanim appellantur.* γ Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro* πῦ *Gallicum pro cruce festiuè dixit, & symbolicõs. Galli enim assueti sunt cruces & patibula in similitudinem* πῦ *literæ formare.* δ] Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artificio nefariam crucis & patibuli nuncupationem profectam constat.* ε Propter ista.] *Epilogus.*

TIMΩN, ΗΜΙ-ΣΑΝΘΡΩΠΟΣ. *TIMON, SIVE Misanthropos.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque congressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellârunt: cuius mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) in accessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iaceo, & ta miseraq́; inopiq́; solutus:
Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni simes reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, miserrtus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuò facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò se detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciticia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reijpsa comprobantur, cum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditotibus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIVD

ALIVD ARGVMENTVM Ioannis Sambuci in Timonem seu Misantropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Ira igitur motus falsos contempsit amicos:
Atq; alios, parcè viuere constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causa doloris erant.
Queis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
Fabula, qui rectus, nos monet, vsus opum.

Ὠζεῦ φίλιε καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ἐφέστιε, καὶ ἀστεροπητὰ, καὶ ὅρκιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐπίγδουπε, καὶ εἴτι ἄλλο οἱ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀστρῶσι πρὸς τὰ μέτρα· τό τε γὰρ αὐτοῖς πολυώνυμος γινόμενος, ὑπερείδεις τὸ πίπτον τοῦ μέτρου, καὶ ἀναπληροῖς τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ· ποῦ τοι νῦν ἡ ἐρισμάραγος ἀστραπὴ, καὶ ἡ βαρύβρομος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ ἀργύεις, καὶ σμερδαλέος κεραυνός: ἅπαντα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη ἀναπέφηνε, καὶ καπνὸς ποητι=

IVpiter [a] Philie, hospitalis, solalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poëtæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq;

ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἐξῳ δ' ἀπατᾶν τῶν ὀνομάτων. τὸ γὰρ δίμορφον, καὶ ἐκκρουστικὸν ὅπλον, καὶ πρόχειρον, ὃν οἶδ' ὅπως τελέως ἀπέρρυη, καὶ ψυχρόν ὅτι μικρὸν ὀλίγον σπινθῆρα ὀργῆς λαβὰ τῶν ἀδικούντων διαφυλάττον. θάττον γοῦν τῶν ἐπιορκούντων τις ἐπιχαροίτων ἕωλον θρυαλίδα φοβηθείη ἄν, ἢ τὸ τῆς παυλαμάτορος ἱεραυνοῦ φλόγα. ὥστε δαλόν τινα ἐπανατείνασθαι δοκεῖς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἀφιέναι. μόνον δὲ ἔστοι οἴεσθαι ἀπολαύειν τὸ πράγματος, ὅτι ἀναπλησθήσονται τῆς ἀσβόλης. ὥστε ἤδη δῆτα τινὰ οἱ καὶ ὁ σαλμωνεὺς ἀνθρουτᾶν ἐτόλμα, ὃ πάνυ οἱ ἀπέβαινε· ὧν πρὸς ὥτων ψυχρὸν τὸν ὀργὴν δία, θερμουργὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλαυχόμενος. πῶς γάρ, ὅπου γε λαβάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ λαβόντας, ὡς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀκούειν ἔτι τοὺς ἀδικουμένους ἐπισκοπεῖς; ἀκμᾶς

poëticum, nec omnino quicquam praeter nominum strepitum. Sed decãtata illa tua arma eminus ferientia, expromptaq; nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentq; adeò, vt ne mmimom quidem scintillulã iracundiæ aduersus noxios reliquam obtineãt. Itaq; citius quiuis ex his qui peieraturi sunt, extinctũ ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta necantis: vsqueadeò titionem quempiam in sese vibrare te putant, vt incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquam formident: verùm hoc solum vulneris inferri posse iudicent, vt fuligine compleantur. [b] Quibus rebus factum est, vt iam [c] Salmoneus tibi sit ausus etiã obtonare: neq; id admodũ abre, quippe aduersus Iouem vsqueadeò ita frigidũ, vir ad facinora feruidõ, audaciaq; t umidus. Quidni enim faci-

at, vbi tu perinde ac [d] sub mãdragora sternis, qui neq; peierãtes exaudias, neq; eorũ q [e] flagitia cõmittunt, respectũ agas?

Cæcutis

λημᾶς δ', καὶ ἀμβλυώπεις πρὸς τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα ἐκκεκώφωσαι, καθάπερ οἱ παρηβηκότες. ἐπεὶ νέῳ γε ἔτι, καὶ ὀξύθυμῳ ὄντι, καὶ ἀκμαίῳ πρὸς ὀργὴν, πολλὰ κατὰ τῶν ἀδίκων καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ ὠδίεπολεμεῖς τότε πρὸς αὐτοὺς ἐκεχειρίαν, ἀλλ' ἀεὶ ἐνῆν τοῖς πᾶσιν ὁ κεραυνὸς ἐπισείειν, καὶ ἡ βροντὴ ἐπαλαγεῖν, καὶ ἡ ἀστραπὴ σιωπᾶν, ὥσπερ ἐπὶ ἀκροβολισμὸν, πεπονηκόσιν, οἱ σεισμοὶ δὲ ἐκοσκινηδὸν, καὶ χιὼν σωρηδὸν, καὶ χάλαζα πετρηδόν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε ῥαγδαῖοι καὶ βίαιοι, ποταμοὶ ἐκάστην στάγα. ὥστε τηλικαύτην ἐν ἀκαρεῖ χρόνου ναυαγίαν ἐπὶ τῷ Δευκαλίωνος ἐγένετο, ὡς ἅπαντα καταδῦναι, μόγις ἔνθ' ἔτι λυθρώτιον περισωθῆναι πρὸς κέλαν τοῦ Λυκωρέως, ζώπυρόν τι τοῦ ἀνθρωπίνου σπέρματος διαφυλάττον ἐς ἐπιγονὴν κακίας μείζονος

Cæcutis autē lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, auresq; iam tibi obsurduerunt instar horum qui ætate defecti sunt: quandoquidem cùm iuuenis adhuc esses acrique animo, vehemensq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant induciæ: sed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obstridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem densissimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quassationes cribri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando saxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar, imbresq; rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantū repentè Deucalionis ætate naufragium ortum est, vt omnibus sub aquæ demersis, vix vnica scaphula seruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdam seruans, vnde sceleratius etiam genus in posterum propagaretur,

μείζον. ζημία γὰρ ζοι ἀπόλωθα
ῥᾳθυμίας τἀπίχθαρα λομί-
ζῃ πρὸ αὐτῶν, ὅτι θύον] ἔτι
ζοι τινὸς, ὅτι στεφανῦντ, ἢ
μή τις ἄρα πάρεργον ὀλυμ-
πίων, ἢ οὕτ ὁ πάνυ ἀναγ-
καῖα ποιεῖν λοκῶν, ἀλλ' ἀς ἔ-
θ τι ἀρχαῖον σωτηλῶν. ἢ
ἰατ' ὀλίγον χρόνον σι, ὦ θεῶν
γενναιότατε, ἀφανύσι, πα-
ρωσάμενοι τ τιμῆς. ἐῶ λέγειν
ὁποσάκις ἤδη σε τ νεὼν σισυ-
λήκασιν. οἱ δὲ ἢ αὐτ ζοι τὰς
χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπιβολή-
κασι. ἢ σὺ ὁ ὑψηφορμίτης ᾧ,
πήσας ἢ ἀναστῆσαι τὰς κιώας
ἢ τὰς χηζόνας ἐπικαλέσαθαι
ὡς βοηθρομήσαντάν αὐτὰς
συμμάθοιεν, ἔτι συσκευαζομέ-
νας πρὸς τλὺ φυγλύ. ἀλλ' ὀργι-
ζῇ, ἢ γιγαντολέτωρ, καὶ τι-
τανοκράτωρ ἱκάθηο, τὰς πλο
κάμους πεπεκερόμενος ὑπ' αὐτ,
λιπαρὴν λιραννὸν ἔχων
ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα ζέπω,
ὦ θαυμάσι, πλωίκα παύσ]αι
ἔτως ἀμελῶς παροράμενας
ἢ πότε λολάσεις τλὺ ζοσού-

retur. Nimirum igitur & dignum socordia præmium ab illis reportas, cùm iam nec sacra faciat tibi quisquam, nec coronas offerat, nisi si quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodũ frugiferam facere videatur, sed priscum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorũ generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes. Omitto loquĩ, quoties iam templum tuum sacrilegio compilárint, quĩ tibi etiam ipsi in Olympiacis manus admoliti sunt. Atque interea tu altisremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos adnocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq; extinctor, & Titanum victor, h sedebas, quum tibi cæsaries abillis circumtonderetur, decemcubitale fulmen dextera

tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficijs pœnas

πλῶ ἀδικίαν; πόσοι φαέθοντα-
τοῦ, ἢ Δευκαλίωνος, ἱκανοὶ
πρὸς ὅτως ὑπεραντλῆσαι ὕδεμ
τὸ βίος; ἵνα γὲ τὰ λοιπὰ ἐά-
σω, τοσούτους ἀθη-
ναίων ἂς ὑψ' ἅρας, καὶ πλου-
σίους ἐκ πενιστάτων ἀφελίας,
καὶ πᾶσι τοῖς ἀνομένοις ἐπι-
κουρίας· μᾶλλον δὲ ἀθρόον
ἐς εὐπορίαν τῶν φίλων ἐκ-
χέας τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πέ-
νης δεῦρο τούτων ἐγκρόμενος, ἔτι
ὀδὲ γνωρίζομαι πρὸς αὐ-
τῶν, ὅτι πρόβλητοί οἱ τέως
ὑποπίπτοντες καὶ προκαθέν-
τες, ἀρχοῦ ἐμὲ νόμιστ' ἀνηρτημένοι. ἀπ' ἐμοῦ πρὸ
καὶ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχοιμί
τινι αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ σή-
λου παλαιᾶ νεκρὸν ὑπτίαν,
ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀνατετραμ-
μένην, παρέρχονται, μηδὲ
ἀναγνόντες. οἱ δὲ καὶ πόρ-
ρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ἐκ-
κλίνουσι, δυσάντητον καὶ
ἀποτρόπαιον θέαμα ὄψεως
ὑπολαμβάνοντες, τὸν
ἐκ πολέμου σωτῆρα, καὶ
εὐερ-

nas sumes? Quot Phaëton-
tes aut Deucaliones satis i-
donei sint, ad expiandum tā
inexhaustam morū iniquita-
tem? Etenim vt de communi-
bus fileam, de ijs quæ mihi
acciderunt dicam. Cùm tam
multos Athenienses in sub-
lime euexerim, & ex pauperri-
mis diuites reddiderim, cun-
ctisq; quotquot opus haberent suppeditārim, imò semel
vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatq;
his rebus ad inopiam deue-
ni, iam ne agnoscor quidem
ab illis, nec aspicere dignan-
tur me, qui dudū reuerebantur, adorabāt, meoq; de nutu
pendebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quem-
piam incidero, perinde vt
euersam hominis iam olim
defuncti statuam, ac tem-
poris longitudine callapsam
prætereunt, quasi ne no-
rint quidem. Porrò alij pro-
cul conspecto me, alio sese
detorquent: existimantes sese inauspicatum abominandumq;
visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem
& adiu-

ὑπηρέτην αὐτῶν γεγενημένον, ὥστε ἀπὸ τῶν ἀκαῶν ἐπὶ τὴν τοῦτον τὴν ἰσχαλίαν τραπόμενος, ἵνα ψάμμῳ καὶ λιφθίραν, ἐργάζομαι τὴν γῆν ἀπὸ μισθοῦ ὀβολῶν τριῶν ἀρουραν, ἢ ἐρημία καὶ τῇ λιπιμῃ πρὸς φιλοσόφων ἐν ταύθα. ἔστι γοιῶν μοι δοκῶ κερδανεῖν, μηκέτι ὄψεσθαι πολλὰς παρὰ τὴν ἀξίαν εὐπραττούσας· ἀνιαρότερον γὲ τοῦτό γε. ἤδη ποτὲ οἰῶ, ὦ Κρόνου καὶ ῥέας υἱὲ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀρσωσάμενος, καὶ νύδυμον (ὑπὲρ τοῦ ἐπιμηθέα γὲ μὴ κοιμῆσαι) καὶ ἀναῤῥιπίσας τὸν κεραυνὸν, ἢ ἐκ τῆς Οἴτης ἐναυσάμενος, μεγάλην ποιήσας τὴν φλόγα, ἐπιδείξαιτίνα χολὴν ἀνδρώδης καὶ νεανικὸς Διός. ἢ μὴ ἀληθῆ ἐστὶ τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ, καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογούμενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ἑρμῆ, ὁ κεκραγὼς ἐκ τῆς ἀττικῆς, παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ πίναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ὑπολίθριος· σκάπελα δέ, οἶμαι, ἐπικυφὸς, λάλος

& adiutorem ſuum eſſe prædicabant. Itaque prementibus malis, [k] ad extrema redactus conſilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum ſolitudine cum ligone philoſophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd poſthac non intuebor pleroſque præter meritū ſecundis fortunæ ſucceſsibus vtētes. nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandē aliquando Saturni Rheæq; proles, excuſſo profundo iſto grauiq; ſomno (nam [l] Epimenidem quoque dormiendo viciſti) denuò iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flamma iram aliquam ſtrenui illius ac iuuenilis Iouis oſtende, niſi vera ſint quæ à Cretenſibus de te tuaq; ſepultura feruntur. IV. [m] Quis hic eſt, Mercuri, quem audio ſic vociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus totus ac ſqualidus pelleq; hircina amictus? fodit aūt, vt arbitror. nam pronus incumbit, homo

καὶ ἄνθρωπος, καὶ θρασύς. ΜΕΡ. πῇ φιλόσοφός ἐστιν, ὃς γε ἄν ἅπαξ ἀσεβῆς τοὺς λόγους διεξέλθῃ καθ' ἡμῶν. ΕΡ. τί φῄς, ὦ πάτερ; ἄγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ἐστιν, ὁ πολλάκις ἡμᾶς καθ' ἱερῶν τελεῶν ἑστιάσας, ὁ νεόπλουτος, ὁ τὰς ὅλας ἑκατόμβας, παρ' ᾧ λαμπρῶς ἐθαλλε ἑορτάζων τὰ Διάσια. Ζ. φεῦ· ἀναγκαῖος, ὁ καλὸς ἐκεῖνος, ὁ πλούσιος, περὶ οὗ οἱ ζοσζοι φίλοι τί πάσχουσιν οὐ ζιοῦτός ἐστιν; αὐχμηρός, ἄθλιος, καὶ σκαπανεύς, καὶ μισθωτός, ὡς ἔοικεν, ὅτῳ βαρεῖαν καταφέρων τὴν δίκελλαν. ΕΡ. ὅτου μὴν ἕνεκα, χρηστότητι ἐπιτρίψων αὐτὸν, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ ὃς πρὸς τοὺς δεομένους ἅπαντας οἰκτίρων. ὡς δ' ἀληθῆ λόγῳ, ἄνοια, καὶ εὐήθεια, καὶ ἀκεσία περὶ τοὺς φίλους, ὃ δ' σωφρονεῖν δόξαι καὶ λύκοις χαριζόμενος. ἀπὸ γυπῶν δοστῶν ὁ λακωνικὸς μισθόν τὸ ἔπαρ, φίλους

homo loquax & confidens. MER. mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia nefaria q; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? annon nosti Timonem Echecratidis filiũ, Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumerò in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas, apud quẽ splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVP. Hem, quænam ista rerum cõmutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quem tã frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor conductitius, vti cõiecio, quum tam grauem ligonem gerat. MER. Ad hunc modum illum quodammodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunq; egerent, misericordia: at reuera vecordia potius, facilitatis q;, nulliusq; in suspiciendis amicis delectus: quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis, quum à vulturibus tam multis misero iecur eroderetur,

obij

φίλους εἶναι αὐτοὺς καὶ ἑταίρους ᾤετο, ὑπ' εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτὴν χαίροντας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ περιτραγόντες, καὶ εἴ τις μυελὸς ἐνῆν ἐκμυζήσαντες, καὶ τοῦτον εὖ μάλα ἐπιμελῶς, ᾤχοντο αὖον αὐτὴν, καὶ τὰς ῥίζας ὑποτεμημένον ἀπολιπόντες, οὐδὲ γνωρίζοντες ἔτι, οὐδὲ προσβλέποντες (πόθεν γὰρ) ἢ ἐπιθυροῦντες, ἢ ἐπιδιδόντες ἐν τῷ μέρει. διὰ ταῦτα δικελλίτης καὶ διφθερίας, ὡς ὁρᾷς, ἀπολιπὼν ὑπ' αἰσχύνης τὸ ἄστυ, μισθοῦ γεωργεῖ, μελαγχολῶν τοῖς κακοῖς, ὅτι οἱ πλουτοῦντες παρ' αὐτοῦ, μάλα ὑπερωπτικῶς παρέχονται, οὐδὲ τοὔνομα εἰ Τίμων καλοῖτο εἰδότες. Ζ. καὶ μὴν οὐ παροπτέος ἀνὴρ, οὐδὲ ἀμελητέος. εἰκότα γὰρ ἠγανάκτει δυστυχῶν, ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς καταράτοις κόλαξιν ἐκείνοις, ἐπιλελησμένοι ἀνδρὸς, τοσαῦτα ταύρων τε καὶ αἰγῶν πιότατα

ob id amicos eos necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquã ossa penitus nudassent, circumrosissentq;, deinde si qua medulla suberat; hanc quoque admodum diligenter exuxissent, aufugerunt, exuccum & radicitus defectum destituentes, adeò vt postea ne agnoscant quidem; aut aspiciant: tantũ abest vt sint qui suppeditent; impartiantq;. Has ob res fossor, & sago, vt vides; opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet; aduersus ingratos atra bile stomachatur; qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur nouerint.

IVP. ° *Atqui profectò vir neutiquam fastidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoq; fuerimus imitati, si eum virũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguissimas*

ταῦτα καὶ συνῆσαν ὅτι ἡμῖν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ἔτι γοῦν ἐν τοῖς ῥισὶ πολὺ κνίσσαν αὐτῶν ἔχω. πλὴν ὑπ' ἀσχολίας τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ἐπιορκούντων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβου παρὰ τῶν ἐρρουσιωῶν (πολλοὶ γὰρ οὗτοι, καὶ λυσφύλακοι, καὶ δὴ ἐπ' ὀλίγον καταμῦσαι ἡμῖν ἐφιᾶσι) πολὺν ἤδη χρόνον δὴ ἀπέβλεψα εἰς πολὺ ἀπίκλιν, καὶ μάλιστα ἐξ οὗ φιλοσοφίαι καὶ λόγων ἔριδες ἐπιπόλασαν αὐτοῖς. μαχομένων γὰρ πῶς ἀληλήκασι, καὶ διακραγότων, δὴ ἐπακοῦσαι δεῖ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε μὴ ἐπιβουσάμβροτον καὶ τὰ θεῖα καθῆσθαι, μὴ ἐπιπροβλῶσι πρὸς αὐτῶν, ἀριστίνα, καὶ ἀσώματα, καὶ λύσσας μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυναιρόντων. ὅθεν ταῦτά σοι καὶ τοῦτον ἀμείνω βλῶσα συμβῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἀφανὲς ὄντα. ὅμως δὲ τοῦτον, ὦ ἑρμῆ, παραλαβὼν, ἄπιθι παρ' αὐτὸν κατὰ τάχος. ἀγέτω

simas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarū nidor etiā num mihi in naribus residet: tametsi propter negocia, maximamq; turbam peierantiū, tum vi non iure agentiū, neque non aliena rapientium: prætereà ob formidinem, quā mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimum quidem nos cōniuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt; ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibusq;, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vndè mihi necessum est aut auribus obturatis sedere aut dirumpi ab eis, conficiq;, qui virtutem quandā, & incorporea quædam, merasq; nugas ingenti vociferatione connectunt. P Hæc in causa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, cùm haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquū est Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas.

ἀγέτω δὲ ὁ Γλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτῆς, καὶ μενέτωσαν ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττέσθωσαν οὕτω ῥᾳδίως, κἂν ὅτι μάλιστα ὑπὸ χρηστότητος αὖθις ἐκδιώκῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τῆς κολάκων ἐκείνου, καὶ τῆς ἀχαριστίας, ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις μὲν σκέψομαι, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὰν τὸν κεραυνὸν ἐπισκευάσω. κατεαγμέναι γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀπεστομωμέναι εἰσὶ δύο ἀκτῖνες αἱ μέγισται, ὁπότε φιλοτιμότερον ἠκόντισα πρώην ἐπὶ τὸν σοφιστὴν ἀναξαγόραν, ὃς ἔπειθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀλλ' ἐκείνου μὲν διήμαρτον. ὑπερέσχε γὰρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς εἰς τὸ ἀνάκειον παρασκήψας, ἐκεῖνό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν συντρίβη παρὰ τὴν πέτραν πλὴν ἱκανὴ ἐν τοσούτῳ καὶ αὕτη τιμωρία ἔσται αὐτοῖς, εἰ ὑπερπλουτοῦντα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν.

Ερ. οἷον

Porrò Plutus vnà secum ducat & Thesaurum: & vtriq; apud Timonem perseuerent, neq; vsquam adeò facilè demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ *Cæterùm de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterum consultabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmē instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximi, quum nuper auidius in sophistam.* r *Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos qui dij vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum comminueretur. Quanquam interim vel id supplicij satis magnum in istos fuerit, si Timonē conspexerint egregiè locupletem factū.*

MER.

Ερ. οἷον ἦν τὸ μέγα κεκραγέναι, καὶ ὀχληρὸν εἶναι, καὶ θρασὺν, οὐ τοῖς δικαιολογοῦσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις τοῦτο χρήσιμον; ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐκ πενεστάτου καταστήσεται ὁ Τίμων, βοήσας, καὶ παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ ἐπιστρέψας τὴν Δία. εἰ δὲ σιωπῇ ἔσκαπτεν ἐπικεκυφὼς, ἔτι ἂν ἔσκαπτεν ἀμελούμενος. Πλ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπουλθοιμι, ὦ ζεῦ, παρ' αὐτόν. Ζ. δεῖ τί, ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἐμοῦ κελεύσαντος; Πλ. ὅτι νὴ δία ὕβριζεν εἰς ἐμὲ, καὶ ἐξεφόρει, καὶ εἰς πολλὰ κατεμέριζε· καὶ ταῦτα, πατρῷον αὐτοῦ φίλον ὄντα, καὶ μόνον οὐχὶ δικράνοις με ἐξεώθει τῆς οἰκίας, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀῤῥιπτοῦντες. αὖθις οὖν ἀπέλθω παρασίτοις καὶ κόλαξι, καὶ ἑταίραις παραδοθησόμενος; ἐπ' ἐκείνους, ὦ ζεῦ πέμπε με, τοὺς αἰσθησομένους τῆς δωρεᾶς, τοὺς περιέψοντας, οἷς τίμιος ἐγὼ καὶ πε-

MER.[s] *Quantũ habet momenti, altum vociferari, & obstreperũ audacemq́ esse? Idq́ non ijs modò qui causas agunt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo diues euaserit Timon qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouéq́ reddiderit attentũ. Quòd si silentio fodisset incuruus, etiã nunc foderet neglectus.* PL. *At ego, Iupiter,* [t] *haudquaquam ad istum rediturus sum.* IVP. [u] *Quid ita non rediturus, optime Plute, præsertim à me iussus?* PLV. *Quoniam per Iouem iniuria me affecit eijciens, & in multa fragmenta dissecans: idq́, quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignem abijciunt.* [x] *Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum*

απόθικος. οὗτοι ἢ οἱ λάροι, ἦ πε-
νίᾳ ξυνέσωσαν, ἰὼ πολιμῶσιν
ἡμῶν, ἢ ἀφθέραν παρ' αὐτῆς
λαβόντος, ἢ λίκνιμαν, ἀγαπά-
σωσαν ἄθλιοι, τὶ πάρας ὀβο-
λὸς ἀφορῶντος, οἱ λικατα-
λάντος λωρὰς ἀμιλλητὶ πολέ-
μιοι. Z. ὀλίγ' ἔτι ζοιζῶν ὁ Τί-
μων ἐργάζεται περὶ σέ. πάνυ γὰρ
αὐτὸν ἡ λίκνιμα πεπαλαγώ-
κησεν, ἃ μὴ παντάπασιν ἀ-
νάλυτός ἐστιν τῷ ὄσφῳ, ὡς
χρῆν σε ἀντὶ τῆς ψυχίας πεφαρ-
θαι. ὁ μὲν ζοι πάνυ μεμψίμοι
ρος ἔοικά μοι λοιδᾶς, ὃς νῦν
μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, λιότι
ζοι τὰς θύρας ἀναπτάσας,
ἀφέα πεινοσᾶν ἐλεύθερος, ὅτε
ἀφηλεώρ, ὅτι ζηλοτυπῶν.
ἄμοτε δὲ τὸν ἀναπλέον ἡγανάκτης
λατὰ τ πλουσίων, λατακε-
κλεῖσθαι λέγων πρὸς αὐτῶν
ὑπὸ μοχλοῖς, καὶ λιθεσί, καὶ σι-
μέων ἐπιβολαῖς, ὡς μηδὲ πα-
ρακύψαι ζοι ἐς τὸ φῶς λωσα-
τὸν εἶν. ταῦτα γὰρ ἀπωλύρε
πρός με, ἀφηνίχεσθαι λέ-
γων ἐν τοσῷ ζῷ σκότῳ. καὶ
ὅσ' τῶν ὠχρὸς ἡμῖν ἐφαί-
νε, καὶ

exoptatus. At hi stupidi cum inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq; , sat habeant quum quatuor lucrãtur obolos, decẽ talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abundè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam esse præoptandam. Y At tu mihi querulus admodum videris esse, qui nunc Timonem incuses quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit vagari, neque includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse conclusum, vt ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: eoq; pallidus nobis occurrebas,

ψυ, καὶ φρουτίδ' ἀνάπλεως, σωρεύσασθαι τὸς λακτύλους πρὸς τὸ ἔθος τ συλλογισμῶν, καὶ ἀρδράσασθαι ἀπελῶν, εἰ λαρδὸ λάθοιο παρ' αὐτῶν. καὶ ὅλως τὸ πρᾶγμα ὑπερφλεγον ἐλόκει σοι, ἐν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ, καθάπερ τὴν Δανάην παρθενεύεσθαι ὑπ' ἀκριβεστάτοις παιδαγωγοῖς ἀναπεφόμενον, τὸν τόκον, καὶ τὸν λογισμὸν, ἀδοκαγοεῖν ποιεῖν ἔφασκον αὐτὸς, ἐρῶντας μὴ εἰς ὑπερβολὴν, ἐξὸν δ' ἁρπαύειν ὀλιγῶντας, δὲ ἐπ' ἀδείας χρωμένους τῷ ἔρωτι, λυείσης γε ὄντας, ἁπλᾶ φυλάττειν ἐρημορότας, εἰς τὸ σημεῖον καὶ τ μοχλὸν ἀσπαρδαμυκτὶ βλέποντας, ἱκανὴν ἀπόλαυσιν οἰομένους, τὸ αὐτὸς ἁρπαύειν ἔχειν, ἁπλᾶ τὸ μηδενὶ μεταδιδόναι τῆς ἁρπαύσεως, καθάπερ τὴν ἐν τῇ φάτνῃ κριθᾶν, μήτε αὐτὴν ἐσθίσασαν τῶν ἵππων, μήτε τῷ ἵππῳ φαγεῖν ἐπιτρέπουσαν. καὶ προσέτι γε καὶ κατηγέλας αὐτῶν

rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi coaceruandiq; vsu cōtractis, cōtortisq. Quòd si quando daretur opportunitas, aufugiturū quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleſtiſsimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neque quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè vterentur, ſed vigiles obſeruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neque vſquam dimotis ſemper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiam facerent, nō aliter quàm in præſepi canis, nec ipſe veſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas

αὐτῶν φειδομένων, καὶ φυλαττόντων, καὶ τὰ καινότατον αὐτοὺς ζηλοτυπούντων· ἀγνοούντων δὲ ὡς κατάρατος οἰκέτης, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδότριψ ὑπεισιὼν λαθραίως ἐμπαροινήσει τὴν κακοδαίμονα καὶ ἀνέρασον δεσπότην, πῶς ἀμαυρόν τι καὶ μικρόσομον λυχνίδιον, καὶ δι ψαλίδον θρυλλίδιον, ἐπαγρυπνεῖν ἐάσας τοῖς τόκοις. πῶς εἶναι οὐκ ἄδικον, πάλαι μέν σου ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νῦν δὲ τῶν Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν; πλ. καὶ νῦν εἴ γε τἀληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω τοι εὔλογα δόξω ποιεῖν τοῦ τε γὰρ Τίμωνος τὸ πάνυ τοῦτο ἀνειμένον, ἀμελὲς καὶ οὐκ εὐνοϊκὸν, ὡς ἐμὲ εἰκότως ἂν δοκοίη τούς τε αὖ κατάκλεστον ἐν θύραις καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτερος γενοίμην, καὶ πιμελὴς, καὶ ὑπέρογκος ἐπιμελουμένους, οὔτε πεσαπτομένους αὐτοὺς, οὔτε εἰς τὸ φῶς πεάγοντας, ὡς μὴ δ' ὀφθείην πρός τινος, ἀνοή-

istos, qui parcerent, asseruarentq; & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, vererenturq; contingere: non intelligerent autem, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorũ pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaq; annon iniquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrumque me iurè facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia studiũq;, quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso, qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant id agentes, quo scilicet crassior saginaciorq; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne vel aspicerer à quopiam, hos

ἀνοήτους ἐνόμιζον εἶναι, καὶ ὑβρι-
στὰς, οὐδὲν ἀδικοῦντά με ἐπὶ τοῦ
σοῦτοις δεσμοῖς κειτασήπον-
τας, οὐκ εἰδότας, ὡς μεταμι-
κρὸν ἀπίασιν ἄλλῳ τινὶ τῶν εὐ-
δαιμόνων με καταλιπόνσου.
οὔτ' οὖν ἐκείνους, οὔτε τοὺς πάνυ
περχείρους εἰς ἐμὲ τούτους ἐπαινῷ,
ἀλλὰ τοὺς ὅπερ ἄριστόν ἐστι, μέ-
τρον ἐπιθήσοντας τῶν πράγματι,
καὶ μήτε ἀφεξομένους τοπαρά-
παν, μήτε περιτομένους τὸ ὅλον.
σκόπει γὰρ, ὦ ζεῦ, πρὸς τοῦ Διὸς,
εἴ τις νόμῳ γήμας γυναῖκα νέ-
αν, καὶ καλὴν ἔπειτα μήτε φυ-
λάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τὸ πα-
ράπαν, ἀφιεὶς καὶ βαδίζειν ἔν-
θα ἂν ἐθέλοι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡ-
μέραν, καὶ ξυνεῖναι τοῖς βουλο-
μένοις, μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἀπά-
γοι μοιχευθητομένην ἀνοίγων
τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ
πάντας ἐπ' αὐτὴν καλῶν,
ἆρα ὁ τοιοῦτος ἐρᾷν δόξειεν
ἂν; οὐ σύ γε, ὦ ζεῦ, τοῦτο φαίης
ἄν, ἐρασθεὶς πολλάκις. εἰ
δέ τιτ ἔμπαλιν ἐλευθέραν
γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν νό-
μῳ πα-

hos dementes & contumeliosos in me iudicabã, quippe qui me nihil commeritum tot in vinculis cogerent situ carieq; putrescere: haud intelligentes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est optimum) mediocritate vtantur, vti nec prorsus abstineant, neque penitus profundant. Etenim illud per Iouem cõsidera Iupiter: A Si quis vbi puellulam & formosam lege duxisset vxorẽ, postea neq; obseruet, nec vlla omnino zelotypia prosequatur: videlicet sinens illã noctu atq; interdiu quócunq; libitum sit ire, & quicũq; voluissent, cũ ea habere rem, vel producat potius vltrò vt adulteretur, fores aperiẽs prostituturusq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui sæpenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum

 deducat,

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων, ὃ μήτε αὐτὸς προσάπλοιο ἀκμαίας ἡλικίας παρθένῳ, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγονον δὲ καὶ ἔρημον καταλείποι παρθενεῶνα, καὶ ταῦτα ἱερᾶν φάσκων, καὶ λίθου δὲ ἀνὴρ ἂν ἀπὸ τοιούτου χρόας, καὶ τοῦ Γοργόνος ἐκπλαγείης, καὶ τὸ ὄφθαλμῶν ὑποπλήνου, ἐῶ δ' ὅπως ὁ δεῖνος ἀπαπαίειν δόξειεν ἂν, ἄριστον παιδοποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, καταμαραίνων τὸ πρόσωπον ὅτῳ καὶ ἐπέρασεν μόριον, καθάπερ ἴτρεαν τῇ θυμοφόρῳ τρίφων δῆτα παντὸς τοῦ βίου; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ πρὸς ἐνίων μὲν ἀτίμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαντλούμενος, ὑπ' ἐνίων δέ, ὥσπερ σιγματίας φαπίτης ὑπὲρ ἀμμοῦ. Ζ. τί δῆτ' ἀγανακτεῖς κατ' αὐτῶν; Διδόασι γὰρ ἄμφω καλὼ τὼ δίκλω. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος ἄποροι καὶ ἄγουσι, καὶ ξηροὶ τὸ στόμα, ἐπικεχωότων μόνον ὠῶν χρυ-

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse contingat florentem ætate decoramq; virginem, nec alium sinat ospicere, sed inclusam, orbã, sterilemq; in perpetua virginate contineat, idq; præamore se facere prædicet: & hunc quidem præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi non desipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem vitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, laniorq; atq; exhaurior: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. IV. Quid est autẽ quòd aduersus illos indigneris, quandoquidem vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant auro:

χρυσίῳ. οἱ δ', ἀλλὰ πρὸ τοῦ Φινεύς, ἀλλ' ἡ φάρυγξ τῷ προφλῷ τὰ ἁρπυῖαι ἀφαιρήμφοι. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σωφρονιστέρῳ παραπολὺ τοῦ Τίμωνι ἐντυχών. ΜΕ. ἀκέαν γὰρ ποτὲ παύσεσθαι ὥσπερ ἐν λοφίνῳ τετρυπημένῳ, πρὶν ὅλως εἰσρυῆναί μοι λαβὰ σπουδῇ ἐξανηλῶν, φθάσαι βουλόμενος τῷ ἐπιῤῥοῇ, μὴ ὑπεραντλῶν εἰσπεσὼν, ἐπικλύσω αὐτόν; ὥστε ἐς τὸν Δαναϊδῶν πίθον ὑδροφορήσαν μοι δοκῶ, τῷ μάτην ἐπαντλήσειν, καὶ λύτρος μὴ εἰς, ἐροῦντος, ἀλλὰ πρὶν εἰσρυῆναι, σχεδὸν ἐκχυθησόμενα καὶ ἐπιῤῥέοντος. ὅπως εὐρύτερον τὸ πρὸς τῇ ἔκχυσιν διαχωσθῇ τοῦ πίθου, καὶ ἀκόλυτος ἡ ἔξοδος. ΖΕ. ἐκοινῶ ἐὰ μὴ ἐμφράξηται τὸ διαχωσθὲν τοῦτο, καὶ εἰς τὸ ἄπαξ ἀναπεπλασμένον, ἐκχυθήσεται ἐν βραχεῖ σοι, ῥᾳδίως εὑρήσει τῷ διφθέρᾳ αὖθις, καὶ τῷ δίκτυον ἐν τῇ πυγῇ τοῦ πίθου. ἀλλ' ἄπιτι ἤδη, καὶ πλατίζει σὺν αὐτόν. σὺ δὲ μέμνησο, ὦ Ἑρμῆ, ἐπανιὼν, πρὸς ἡμᾶς ἄγειν τὸς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ἵπως

auro: alteri verò, dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiũt, Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore. PLV. *An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quo minus influã: veritus ne si copiosius infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidũm doliũ aquam mihi videar allaturus, frustráq; infusurus, vase non continente liquorẽ: imò prius propemodũ effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus doliȝ hiatus ad effusionẽ, ac liber exitus.* IV. *Proinde nisi hiatum istum obturauerit, perpetuãq; perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in doliȝ fece reperiet. Sed interim abite, atq; illũ diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adducas,*

ὅπως τὸν περαυνὸν ἀκονήσαν τῶν ἐπισκευάσωσιν, ὡς ἤδη γε τιθυγμένῳ αὐτῷ διησόμεθα. Ερ. προϊόμεν, ὦ πλοῦτε. τί ἔστι τὸ σκάζεις; ἐλλήθεις με, ὦ γύναλλα, ὁ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. πλ. οὐκ ἀεὶ ἔστι, ὦ Ερμῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὴ ἀπίω παρά τινα, πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διός, οὐκ οἶδ', ὅπως βραδὺς εἶμι καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τελεῖν ἐπὶ τὸ τέρμα πεζηράσαντ' ἐνίοτε τὸ πρεσβύτερον τοῦ. ὁπόταν δὲ ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πολὺ τῶν ὀρνίθων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἔπεσθαι ὑποπτήξας, μᾶλλον ἤδη ἀνακηρύττομαι νενικηκὼς, ὑπερπηδήσας τὸ στάδιον, δι' ὀλίγων ἐνίοτε τῶν θεατῶν. Ερ. οὐκ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐγὼ δὲ καὶ πολλὰς ἂν ἐπεῖν ἔχοιμί σοι, χθὲς μὴ δι' ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι βρόχον ἐσχηκότας, ἄφνω δὲ τὴν μὲν πλουσίους, καὶ πολυτελῶς, ἐπὶ λευκοῦ ζεύγους ἐξελαύνοντας, οἷς

quo fulmen cuspide restituta resarciant. Nam eo vobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non E cæcum modò, verùm etiam claudum esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quando proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum, F & utroque claudus pede, ita vt ægrè ad metam pertingere queam: sene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis, multò auibus celeriorem. Vnde fit, vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium transmensus, ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus herì ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus

οἷς δὲ μὴ ἂν ὄνος ὑπάρξῃ πώποτε, ἢ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχροα περιέρχονται, δεῖ ἀῶ. Οἶμαι δ' ὅτι μὴ ὄναρ πλέξουσιν. Πλούτωνος ἔστ' ἄθλιον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἐγὼ ζῆς ἐμαυτῷ ποσὶ βαδίζω τότε, δεῖ ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ Πλοῦτων ἀφίκεται μὲ παρ' αὐτὸς, ἅτε πλέζοδότης, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὤν· δηλοῖ καὶ ὧ ὄνομα, ἐπειδὴ ζῆν πλουσίως ἐθέλω μὲν παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, εἰς δὲ ζῶν ἐμβαλόντων μεγάλα τάσσημα ἐπιμελῶς, φορηδὸν ἀράμενοι μετακομίζουσι. καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκοτεινῷ τινὶ τῆς οἰκίας πρόκειται, ὑπὲρ τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ σκεπόμενος, περιμάχητος τῶν γαλῶν, ἐμὲ δὲ οἱ ἐπιλαπίσαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ περιμένουσι λιχλιῶντες, ὥσπερ τὴν χιλιόλονα προσπεπομένην τριγιόντες οἱ νεοττοί. ἐπειδὰν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαρεθῇ, καὶ τὸ λίνεον ἐντμηθῇ, καὶ ἡ θύρα ἀνοιχθῇ, καὶ ἀνακηκ-

quibus antè ne asellus quidē suppeditârit. Ii tamē purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant: qui ne ipsi quidem, opinor, credere possunt, qui per somnium diuites sint. PLV. Isthæc alia res est, Mercuri. Neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui, & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas iniciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, vetere linteo in genuq; iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur, hiantes non aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæque tabellæ, iamq;

nouus

ἀνακηρυχθῇ μὲ ὁ καινὸς δε-
σπότης, ἢ τοι συγγενής τις, ἢ
κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης,
ἐκ παιδικῶν τιμῶν, ὑπεξυρη-
μένος ἔτι τὼ γνάθον, ἀντὶ
ποικίλων τῶ πανοδαπῶν ἡ-
δονῶν, ἃς ἤδη ἔξω ρ ὢν
ὑπηρέτησεν αὐτῷ μέγα τὸ μί-
σθωμα ὁ γνωσθεὶς ἀρλαβὼν,
ἐκεῖνος ἦν, ὅστις ἂρ ἦ ποτὲ, ἀρ
πασάμενος με αὐτῷ λίτῳ,
θέει φέρων, ἀντὶ τ τέως Πυρ
ῥίης ἢ Δρόμων, ἢ Τιβίε, Με-
γακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώ-
ταρχος μετονομασθείς, τὸς
μάτην μοχθηνότας ἐκείνους ἐᾶ
κόλπος ἀρβολιπορήας καταλι
πὼν, ἀληθὶς ἄγονας τὸ πρώ-
θος, οἵος αὐτὸς ὁ θυίνος ἐκ-
μυζήσ ρ ἀγελείης λίφυγγι, ὑκ
ὀλίγον τὸ λίπαρ καταπινών.
ὁ δ ἐμπεσὼν ἀρρόως ἐς
ἐμὲ ἀπαρόκλος καὶ παχύ-
δερμος ἄνθρωπος, ἔτι
τὼ ἐλλω πρεσκὼς, καὶ ἐ
πασιὼν ἄπος μασίξει τις,
ὄρθιον ἐφισὰς τὸ ὦς, καὶ ἢ μυ-
λῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκλορον
πῶσ-

nouus dominus pronũciatus
est, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruulus
obscœnus, qui puerili obse-
quio fauorẽ emeruerit, etiam
tum mento subraso, pro va-
riis et opiparis voluptatibus,
quas illi iam exoletus suppe-
ditauerat, ingens scilicet
præmium ferens generosus
quisquis ille tandem fuerit,
nonnunquam me ipsis cũ ta-
bellis arreptum fugiens ap-
portat, cõmutato nomine, vt
qui modò Pyrrhias, aut
Dromo, aut Tibius: iam Me-
gacles, aut Megabyzus, aut
Protarchus appelletur. Cæ-
terũm illos nequicquam hiã-
tes, seq; mutuum intuentes
relinquit, ac verũ luctũ agẽ-
tes, quòd eiusmdoi Hthyn-
nus ex intimo sagenæ sinu sit
elapsus, qui non parũ magnã
escam deuorârit. At hic re-
pentè totus in me irruens, ho-
mo vitæ mundioris atq; ele-
gantioris rudis, pinguiq; illo-
taq; cute, qui compedes e-
tiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, ar-
rectis stet auribus: quiq; pistrinum perinde vti templum
adoret:

προσκυνῶν, οὐκ ἔτι φορητός ἐστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ τούς τε ἐλευθέρους ὑβρίζει, καὶ τὴς ὁμοδούλους μαστιγοῖ, ἀσπειρώμενος εἰ καὶ αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα ἔξεστιν· ἄχρις ἂν ἢ ἐς πορνίδιον τι ἐμπεσὼν, ἢ ἱπποτροφίας ἐπὶ θυμήσας, ἢ κόλαξι παραδοὺς ἑαυτὸν ὀμνύουσιν, ἢ μὴν εὐμορφότερον μὲν Νιρέως εἶναι αὐτόν, εὐγενέστερον δὲ τοῦ Κέκροπος ἢ Κόδρου, συνετώτερον δὲ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον δὲ σωνάμα Κροίσων ἑκκαίδεκα, ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ἄθλιος ἐκχέῃ τὰ κατ' ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἐπιορκιῶν καὶ ἁρπαγῶν καὶ πανουργιῶν συνειλεγμένα. Ερ. αὐτά που σχεδὸν φῂς τὰ γιγνόμενα. ὁπόταν δ' οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς οὕτω τυφλὸς ὢν εὑρίσκεις τὴν ὁδόν; ἢ πῶς διαγινώσκεις, ἐφ' οὓς ἄν σε ὁ Σεὺς ἀπεστείλῃ, κείνας εἶναι τοῦ πλουτεῖν ἀξίους; πλ. οἴει γὰρ εὑρίσκειν με, οἵ τινές εἰσι; Ερ. μὰ τὸν Δία οὐ πάνυ. οὐ γὰρ Αριστείδην καταλιπὼν, Ιππονίκῳ καὶ Καλλίᾳ πεσῄεις, καὶ

adoret: non est deinceps tolerandus ijs quibuscũ viuit: verùm & ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris cædit, experiens num sibi quoq; similia liceant, donec aut scortulo cuipiã irretitus, aut equorum alẽdorũ studio captus, aut adulatoribus sese permittens deierantibus Nireo formosiorẽ esse, I Cecrope Codróve generosiorem, K callidiorẽ Vlysse, vnũ autem vel sedecim pariter Crœsis opulentiorẽ, momẽto temporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. MER. Ista fermè sic habent vti narras: verùm vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, qui tandẽ, cæcus quũ sis, viam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad quósnam Iupiter te miserit, dignos illi visos qui diuitijs abundent? PL. Enimuero credis me reperire istos, ad quos mittor? MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristide præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum

ad

ποτ πολοῖς ἄλλοις ἀθλιωτάτοις, οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλοῦ ἀπὸ τί πράττοντος καταμεμφθείς; πλ. ἄνω τε κάτω πλανῶμαι πτεινοσῶν, ἄχρις ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δὲ ὅστις ἂν πρῶτός μοι πτεινυχῇ, ἀπαγαγὼν ἔχει, σὲ δὲ Ἑρμοῦ ἐπὶ ᾧ παραλόγῳ τοῦ κέρδους πεσκιωμένου. Ερ. ἦ οὖν ἐξηπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενός σε κατὰ τὰ αὐτῷ δοκοῦντα πλουτίσειν, ὅσους ἂν οἴηται τοῦ πλούτου ἀξίους; πλ. οὐ μάλα δικαίως, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα ἐᾷ, ἵν' ἀπιμπὼν ἀναζητοῦντα λυσφόρητον ὄντως χρῆμα, καὶ προποδοῦ ἐκπλοιποῦς τοῦ βίου, ὅπερ δὴ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξεύροι ῥᾳδίως, ἀμαυρὸν ὄντως καὶ μικρὸν ὄν. διαγαρὸν ἄλλοτ' ἄλλα ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πολλῶν ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπικρύπτων, ῥᾷον ἐστὶν διὸ τοῦτο ἐμπίπλω περιὼν οὐ γινώσκομαι πρὸς αὐτῶν. Ερ. εἶτα πῶς ἐπειδὰν καταλίπῃς αὐτὸς, ῥᾳδίως φεύγει σε ἐᾷς καὶ ὁδόν; Πλ. ὀξυ-

ad alios Athenienſes homines ne obolo quidem æſtimãdos. Cæterùm quid facit, quandò quidẽ es emiſſus? PLV. Surſum ac deorſum circumcurſans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſsidet, te Mercuri pro lucro præter ſpem obiecto venerans atq; adorãs. MER. *Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos, quos ille dignos exiſtimárit qui diteſcerent?* PL. *Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui cum me cæcũ eſſe nõ ignoret, emittat veſtigatum rem vſque adeò repertu difficilẽ, & iam olim è vita ſublatam, quãnc Lynceus quidẽ facilè inueniret: quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaque cùm rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor.* MER. *At qui fit, vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias, quum viæ ſis ignarus?* PLV.

Πλ. ὀξυδερκὴς τότε πῶς καὶ ἀρτίπους γίγνομαι πρὸς μόνον τὸν καιρὸν τῆς φυγῆς. Ερμ. ἔτι δήμοι καὶ τοῦτο ἀπόκριναι, πῶς τυφλὸς ὢν (εἰρήσεται γὰρ) καὶ προσέτι ὠχρὸς, καὶ βαρὺς ἐκ τοῖν σκελοῖν, τοσούτους ἐρασὰς ἔχεις, ὥστε πάντας ἀπρβλέπειν εἰς σὲ, καὶ τυχόντας μὲν εὐδαιμονεῖν οἴεσθαι, εἰ δὲ ἀπρτύχοιεν, οὐκ ἀνέχεσθαι ζῶντας; οἶδα γοῦν τινας οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ τοῦτο σου δυσέρωτας ὄντας, ὥστε καὶ εἰς βαθυκήτεα πόντον φέροντου ἔρριψαν αὐτοὺς, καὶ πεπρῶν κατ' ἠλιβάτων, ὑπερορᾶσθαι νομίζοντου ὑπὸ σοῦ, ὅτι περ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἑώρας αὐτούς. πλὴν ἀλλὰ καὶ σὺ ἄν, εὖ οἶδα, ὅτι ὁμολογήσειας, εἴ τι ξυνίης σαυτῷ, κορυβαντιᾶν αὐτοὺς, ἐρωμένῳ τοιούτῳ ἐπιμεμηνότας. πλ. οἴει γὰρ τοιοῦτον, οἷός εἰμι, ὁρᾶσθαι αὐτοῖς χωλὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ ὅσα ἄλλά μοι πρόσεστιν; Ερ. ἀλλὰ πῶς, ὦ πλοῦτε, εἰ μὴ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες εἰσί; πλ. οὐ τυφλοὶ, ὦ ἄριστε· ἀλλ' ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη, αἵπερ

PLV. *Tum demum acutum cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat.* MER. *Iam illud quoq; mihi responde: qui fit, vt cùm sit oculis captus (dicendū enim est) prætereà pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & si potiantur, felices videantur: sin frustrentur, non sustineant viuere? Ex his equidē non paucos noui, qui sic perditè te amârint,* L *vt se aëreo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibijpsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati.* PLV. *At enim credis me, qualis sum, talem istis videri: nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitij?* MER. *Quidni ô Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt.* PL. *Haud cæci qdē, ô optime: verū* M *inscitia errorq;*

(quæ

αἴπερ νῦν κατέχουσι τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ παντάπασιν ἄμορφος εἴην, πρόσωπεῖον περιθέμενος ἐρασμώτατον, διάχρυσον, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἐντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δὲ αὐτοπρόσωπον οἰόμενοι ὁρᾶν τὸ κάλλος, ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἐντυγχάνοντες. ὡς εἴ γε τις αὐτοῖς ὅλον ἀχρυμνώσας ἐπέδειξέ με, δῆλον ὡς κατεγίνωσκον ἂν αὐτῷ, ἀμβλυώττοντες τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντες ἀνεράστων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. Ερ. τί οὖν καὶ ἐν αὐτῷ ἤδη τοῦ πλουτεῖν γενόμενοι, καὶ τὸ πρόσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενοι, ἔτι ἐξαπατῶνται καὶ ἤν τις ἀφαιρῆται αὐτοὺς, θᾶττον ἂν τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ προσωπεῖον πρόοιντο; οὐ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἀγνοεῖν εἰκὸς αὐτοὺς, ὡς ἐπίχριστος ἡ εὐμορφία ἐστὶν, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. πλ. οὐκ ὀλίγα, ὦ Ερμῆ, καὶ πρὸς τοῦτό μοι συναγωνίζεται. Ερ. τὰ ποῖα; πλ. ἐπειδάν τις ἐντυχὼν

(quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. Adhæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, persona vehementer amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac versicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui vultus venustatem aspicere, amore capiuntur, dispereuntq;, nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, vt se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquã amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? posteaquã eò peruentum est, vt iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum falluntur? Adeò vt si quis illis detrahere conetur, penè caput potius quàm personam abijciant? Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatam esse formam, quũ intus cuncta inspexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLVT. Simulatque qui me

χὰν ζπρῶζον, ἀναπτάσας τὴν θύραν ἀσθιχιταί μι, συμπαρεσίρχιται μιτ' ἐμῦ λαθὼν ὁ τύφ☉, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μιλαναγχολία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄπλα μυρία. ὑπὸ δὲ τούτων πάντων ἁλαλημθεὶς τὴν ψυχὴν, θαυμάζα τι τὰ θαυμασὰ, καὶ ὀρίχιται τῶν φθυκτῶν. ἁρμὶ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα τῶν ἀσιληλυθότων ἀκαίων τίθηπι, λορυφορούμθον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάντα πρότιρον πάθοι ἄν; ἢ ἐμὲ πθίσθαι ὑπομένειν ἄν. Ερμ. ὡς δὲ λῆ☉ ἔι ὦ πλοῦτι, καὶ ὀλιοθηρὸς, καὶ δυσκάθικτ☉, καὶ δραφυκλικὸς; ὀλιμίαν ἀντιλαβὴν παρίχόμθ☉ βιβαίαν ἀλλ' ὥσπιρ ἐχίλιας, ἢ οἱ ὄφεις, δρ☉τ ἀκλύλων δραπιτεύσις, ἐκ οἶδα ὅπως. ἡ πρνία δ' ἔμπαλιν ἐξώλης τι, καὶ ὑλαβὴς, καὶ μυρία τὰ ἄγκισρα ἐκπιφυκότα ἐξ ἅπαντ☉ τὸ σῶμα☉ ἔχουσα, πλησιάσαντας ὑβὺς ἔχιοθαι καὶ μὴ ἔχαν ῥαδίως ἀφλυθλῶσα. Πλ. ἀλλὰ μιλαξὺ ἤδη φλυάρῦντας ἡμᾶς πρᾶγμα ὁ μικρὸν διίλαθι.

me primùm nactus est, apertis foribus exceperit elancutum vnà N mecũ introit elatio, vecordia, iactantia, mollicies, violentia, dolus, atq; alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquam est animus occupatus; iam admiratur quæ neutiquam sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugienda, meq; cunctorũ illorum quæ introierant malorũ patrem stupet; illorum satellitio vallatum: quiduis potius passurus, quàm vti me compellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerunt, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omi-

λαθε. Ερ. Τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν οὐκ ἐπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; ωλ. θάῤῥει τοίνυν, ἐὰν τῇ αὖθις καλαθήσω, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ἐπισκήψας ἔνδον μηδένα ἐπικαθεσθῆναι τῇ θύρᾳ, ἀνοίγειν δὲ μηδενί, ἢν μὴ ἐμοῦ ἀπούσαντος. Ερ. ἐκεῖνον ἐπιβαίνωμεν ἤδη ἢ ἀπίκωμεν. καὶ μοι ἕπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τῷ ἰσχατιὰν ἀφίκωμαι. ωλ. οὗ ποιεῖς, ὦ ἑρμῆ, χαράκωγῶν, ἐπεὶ οὐ γε ἀπολείπεις με, ὑπερβόλῳ τάχα, ἢ Κλεώνει ἐμπεσοῦμαι τινὶ τοσῶν. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος οὗτός ἐστι, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων ἔοικε σκάπτειν τινὰ χῶρον ὀνειρόν, καὶ ἐπολιθοκάλιον. παπαὶ, καὶ ἡ πενία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ἐκεῖνος. ἡ καρτερία δέ, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ ζῆλος ὅλος τῶν ὑπὸ τῆς λιμοῦ ταπεινουμένων ἁπάντων, πολὺ ἀμείνους ἢ σῶν πλουσίων. ωλ. τί δῆτα οὐκ ἀπαναπαύομεθα, ὦ ἑρμῆ, τῷ ταχίστῳ; ἐγὼ

simus. PLV. Quã? MER. Nempe quia Thesaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opus. PLV. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascĕdere soleo, iussóq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me cõsequitor chlamydi adhærens, donec extremam vitam attigerimus. PLV. Rectè facis, Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan oberrans in Hyperbolum aut Cleonẽ incideram. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timon hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum. Papæ adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorum turba: quorũ omniũ agmen Fames cogit, longè præstantius quàm tui sint fastellites. PL. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus, Mercuri? Neq

οὐ γὰρ ἄν τι ἡμεῖς δράσαιμεν ἀξιόλογον πρὸς ἄνδρα ὑπὸ τηλικούτου στρατοπέδου περιεσχημένον. Ερ. ἄλλως ἔδοξε τοῦ Διΐ, μὴ ἀπελθεῖν ὅμως οὖν. Πεν. ποῖ τῶν ἀπάγεις, ὦ ἀργειφόντα, χεῖρα γωγῶν; Ερ. ἐπὶ τουτονὶ τὸν Τίμωνα ἐπέμφθημεν ὑπὸ τοῦ Διός. πεν. νῦν Πλοῦτος ἐπὶ Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸν ἐγὼ μακῶς ἔχοντα ὑπὸ τῆς τρυφῆς παραλαβοῦσα, τουτοισὶ παραδοῦσα, τῇ σοφίᾳ καὶ τοῦ πόνου, γενναῖον ἄνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον ἀπέδειξα; οὕτως ἄρα εὐκαταφρόνητος ὑμῖν πενία δοκῶ, καὶ εὐαδίκητος, ὥσθ' ὃ μόνον κτῆμα εἶχον, ἀφαιρεῖσθέ με ἀκειβῶς πρὸς ἀρετὴν ἐξηργασμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλαβὼν αὐτὴ, ὕβρει καὶ τύφῳ ἐγχειρήσας ὅμοιον τοῦ πάλαι μαλθακὸν, καὶ ἀγεννῆ καὶ ἀνόητον ἀπεφήνας, ἀπελῶ πάλιν ἐμοὶ ῥάκος ἤδη γεγεννημένον; Ερ. ἔδοξε ταῦτα, ὦ πενία, τοῦ Διΐ. Πεν. ἀπέρχομαι, καὶ ὑμεῖς δὲ, ὦ πόνε, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκολου-

Neq; enim vllum operæ precium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. MER. *Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur.* PAV. *Quò hunc nūc Argicida manu abducis?* MER. *Ad hunc Timonem, ad quē à Ioue sumus ire iussi.* PAV. *Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquā ego hunc antea delicijs malè corruptū suscepi, cōmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuū, multiq; precij virum reddidi? Adeóne despicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutem excultū? O vt Plutus hic, vbi denuò susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit: qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac vecordem: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reijculus?* MER. *Sic, ô Paupertas; Ioui placitum est.* PAV. *Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquiq;*

ἀκολουθᾶτέ μοι. οὕτω δ' ἂν τάχα εἴσεσθε, οἵαν μὲ οὖσαν ἀφιέντες, ἀγαθὴν σωτῆρα καὶ διαλλάκτορα τῶν ἀνίων, ἢ σωμάτων, ὑγιεινὸς μὲν τὸ σῶμα, ἐρρωμένον δὲ τῇ γνώμῃ διετέλουν, ἀνδρὸς βίον ζῶν, καὶ πρὸς αὐτὸ ἀρβολίπων. τὰ δὲ πραγματικὰ καὶ πολιτικὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐστὶν, ἀλλότρια ὑπολαμβάνων. Ερ. ἀπέρχονται. ἡμᾶς δὲ πῶς ἀμείνω ἀνύσω; Τί. τίνων ἐστὲ, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βούλεσθε λυπῆσαι ἄνδρα ἐργάτην καὶ μισθοφόρον ἐνοχλοῦντες; ἀπ' ἀχαίρων τόπων ἄπιτε, μιαροὶ πάντων ὄντων. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις καὶ τοῖς λίθοις σωτρίψω. Ερ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ὁ γὰρ ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἑρμῆς εἰμι, οὕτω δ' ὁ πατὴρ Ζεὺς, ἐπεμψέ με πρὸς σὲ ἀκουσόμενος τῶν εὐχῶν. ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ λῆξον τοῦ ὄλβου, ἄρσας τοὺς πόνους. Τίμ. καὶ ὑμᾶς οἰμώξεσθαι δεῖ, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ ὄντες, ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentique animo perseuerauit, virilem exigens vitam, & ad se respiciens: superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. MER. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis, ô sceleſti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioque negocium exhibituri? Verùm haudquaquam læti abibitis, sceleſti vt estis omnes: nam ego vos illicò glebis & saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam, ô Timon, ne ferito: neque enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistes à laboribus. TIM. Atqui vos iam plorabitis, etiamsi dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum

θεὸς καὶ ἀνθρώπους μισῶ. τοιγαροῦν δὶ τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ἦ, καὶ ἐπιτρίψαι μοι δοκῶ τῇ δικέλλῃ. Πλ. ἀπιωμὲν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τοῦ Διός· μιλαγχολᾷν γὰρ ὁ ἄνθρωπος δ μετρίως μοι δοκεῖ, μή τι λακὸν ἀπέλθῃ προσλαβών. Ερ. μηδὲν σκαιὸν, ὦ Τίμων. ἀλλὰ τὸ πάνυ τοῦ ἀγρίου, καὶ πρᾳὺν λαταβαλὼν, προτείνας τὼ χεῖρε, λάμβανε τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ πλούτει πάλιν, καὶ ἴσθι ἀθλιώτατον τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερόρα τοὺς ἀχαρίστους ἐκείνους, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. Τίμ. δέδοικα ὑμῶν δ' ὅμοια, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι, ἱκανὸς ἐμοὶ πλοῦτος ἡ λίκνα, τὰ δ' ἄλλα εὐδαιμονίσατός μοι, μηδενός μοι πλησιάσῃς σύ. Ερ. ὅτως, ὦ Τίμων, ἀπανθρώπως: τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπλωΐα τι, ἱλαρώτερόν τι; καὶ μὴν εἰκὸς ἦν μισάνθρωπον μὴ εἶναί σε, τοσαῦτα ὑπ' αὐτῶν πεινᾶν πεπονθότα· μισόθεον δὲ μηδαμῶς, ὅτως ἐπιμελουμένων σου τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hunc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouẽ, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq́, ac manibus obuijs excipe bonã fortunam. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos deſpicito, quum ſolus florebis, TIM. Nihil mihi vobis eſt opus: ne obturbare: ſat opum mihi ligo. prætereà fortunatiſsimus ſum, ſi nemo propius ad me acceſſerit. MER. Adeóne quæſo inhumaniter? Hæc ego ſæua Ioui refero, atq́ immania dicta? Atqui par erat forſitan homines tibi haberi inuiſos, vt qui tam multa indigna in te commiſiſſent: deos odio te proſequi, nequaquam erat conſentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τίμ. ἀλλὰ σοὶ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῶν Διὶ, πλείστη χάρις τῆς ἐπιμελείας. τουτονὶ δὲ τὸν πλοῦτον οὐκ ἂν λάβοιμι. Ερμ. τί δή; Τίμ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος κατέστη, κόλαξί τε καὶ παραδοὺς, καὶ ἐπιβούλους ἐπαγαγὼν, καὶ μῖσος ἐπεγείρας, καὶ ἡδυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀπρῴνας, τέλος δὲ ἄφνω καταλιπὼν οὕτως ἀπίστως καὶ πεδοτικῶς ἡ βελτίστη δὲ πενία πόνοις με τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥυσίας πεσομοῦσα, τά τε ἀναγκαῖα κάμνοντι παρεῖχε, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι τὸν βίον, καὶ δείξασα ὅστις ἦν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμὸς, ὃν οὔτε κόλαξ θωπεύων, οὔτε συκοφάντης φοβῶν, οὐ δῆμος παροξυνθεὶς, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, οὐ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελέσθαι δύναιτ' ἄν. ἐῤῥωμένος τοιγαροῦν ἐπὸ τοῦ πόνου, τουτονὶ

TIM. *At tibi Mercuri, Iouiq́, quòd me respicitis, plurimā equidē habeo gratiam: cæterùm hunc Plutū nequaquā recepero.* MER. *Quid ita?* TIM. *Quoniam pridē Q. innumerabilium malorū hic mihi fuit auctor, quū me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiū redderet: deniq́ quum me adeò perfidè ac proditoriè destituerit.* Contrà R *Paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecumq́ verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat,* S *suppeditauit laboranti, et vulgaria ista docuit contemnere: effecitq́ vt mihi vitæ spes omnis ex meipso pendêret, demonstrans quæ'nam essent opes verè meæ: nempe quas neq́ adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem,*

dum

τουτονὶ τὴν ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπιβ
γαζόμενος, οὐδὲν ὁρῶν τῶν ἐν
ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ διαρ-
κῆ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ τοῦ δι
πέλλης. ὥστε παλίνδρομος ἄπι
θι. ὦ ἑρμῆ, τὴν πλοῦτον ἀπαγα-
γὼν τῶν Διί. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν
ἦν πάντας ἀνθρώπους ἡδηδὸν
οἰμώζειν ποιῆσαι. Ερ. μηδα-
μῶς. ὦ γαθέ. οὐ γὰρ πάντες εἰ-
σὶν ἐπιτήδειοι πρὸς οἰμωγήν·
ἀλλ' ἔα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ
μειρακιώδη, καὶ τὸν πλοῦτον
παράλαβε. οὗτοι ἀπόβλητά εἰ-
σι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός.
πλοῦ. βούλει, ὦ Τίμων, δίκαιο-
λογήσομαι πρὸς σὲ; ἢ χαλε-
παίνεις μοὶ λέγοντι. Τίμ λέγε.
μὴ μακρὰν μέν τοι, μηδὲ με-
τὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ ἐπί-
τριπτοι ῥήτορες. ἀνέξομαι γάρ
σε ὀλίγα λέγοντα δὰ τὴν ἑρμὴ
τουτονί. πλ. ἐχρῆν μέν τι ἴσως
καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολ-
λὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέν-
τα. ὅμως δὲ ὅρα, εἴ τι σε, ὡς φῂς,
ἠδίκηκα, ὃς τῶν μὲν ἡδίστων
ἁπάν-

dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficientem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam remetiens, recurre, vnà tecum Plutum abducẽs ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accommodi. Quin tu iracũda pueriliáq; ista missa face, ac Plutũ excipe. non sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum proœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἁπάντων ἄτιός τοι κατέστην, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων καὶ τῆς ἄλλης τρυφῆς. περίβλεπτος δέ τοι καὶ ἀοίδιμος δι' ἐμὲ ἦσθα, καὶ περισπούδαστος. εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν κολάκων πέπονθας, ἀναίτιος ἐγώ τοι. μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἠδίκημαι τοῦτο ὑπὸ σοῦ, διότι με οὕτως ἀτίμως ὑπέβαλλον ἀνδράσι καταράτοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταγοητεύουσι καὶ πάντα τρόπον ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τό γε τελευταῖον ἔφησθα, ὡς προδέδωκά σε· τοὐναντίον δὲ αὐτὸς ἀγκαλίσαμί τοι πάντα τρόπον ἀπελαθεὶς ὑπὸ σοῦ, καὶ ἐπὶ κεφαλὴν ἐξωσθεὶς τῆς οἰκίας. τοιγαροῦν ἀντὶ μαλακῆς χλαμύδος, ταύτην τὴν διφθέραν ἡ τιμιωτάτη τοι πενία περιτέθεικεν. ὥστε μάρτυς ὁ ἑρμῆς οὗτοσί, πῶς ἱκέθεσον τὴν Δία μήθ' ἥκειν παρὰ σὲ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσενηνεγμένον. Ερ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ πλοῦτε, οἷος ἤδη γεγένηται; ὥστε θαῤῥῶν ξυνδιάτριβε

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditũ desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quũ ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagũ istud charissima tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem

τρίβε αὐτῶν. καὶ σὺ μὲν σκάπτε, ὡς ἔχεις. σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ ὑπακούσεται γὰρ ἐμβοήσαντί σοι. Τίμ. πειστέον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πλουτητέον. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ὁπόταν οἱ θεοὶ βιάζοιντο; πλὴν ὅρα γε, εἰς οἷα με πράγματα ἐμβαλεῖς τὸν κακοδαίμονα, ὃς ἄχρι νῦν εὐδαιμονέστατα διάγων, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι οὐδὲν ἀδικήσας, καὶ τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι. Ἐρ. ὑπόστηθι, ὦ Τίμων, δι' ἐμὲ, καὶ εἰ χαλεπὸν τοῦτο, καὶ οὐκ οἰστόν ἐστιν, ὅπως οἱ κόλακες ἐκεῖνοι δαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τὴν Αἴτνην, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναπτήσομαι. πλ. ὁ μὲν ἀπελήλυθεν, ὡς δοκεῖ. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν πτερῶν. σὺ δὲ αὐτοῦ περίμενε, ἀναπέμψω γάρ σοι τὸν θησαυρὸν ἀπελθών. μᾶλλον δὲ παῖε σέφη μι θησαυρὲ χρυσοῦ, ὑπάκουτον Τίμωνι τουτωῒ, καὶ πάρασχε σεαυτὸν ἀνελέσθαι. σκάπτε, ὦ Τίμων, βαθείας καταφέρων· ἐγὼ

dinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim, si tu accersiueris. TI. *Parendum est, Mercuri, rursusq; ditescendum. Quid enim facias, quum dij compellant? tamen vide in quas turbas me miserum cōijcies: qui quidem quum ad hunc vsq; diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum suscepturus.* MER. *Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quò videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlum reuolauero.* PLV. *Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: siquidem digressus Theusaurum ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor auri thesaure, Timoni huic audiens esto, offerq; temet eruendum. Fode Timon, altius impingens.*

ἐγὼ δ' ὑμῖν διηγήσομαι. Τί. ἄγε δή, ὦ Δίκαιε, νῦν μοι ἐπίδειξον σεαυτὸν, καὶ μὴ καμνῃς ἐκ τῶν βαθέων τὸν θησαυρὸν ἐς τοὐμφανὲς περικαλουμένη. Ὦ Ζεῦ τράπεζα, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ ἑρμῆ Λοφίε, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον, ἢ ποῦ ὄντα ταῦτα θεῶν ἀπελάσας, μὴ ἄνθρακας εὕρω ἀντιδόμενον; ἀτὰρ μὴν χρυσίον θεῶν ἐπίσημον, ὑπέρυθρον, βαρύ, καὶ πάνυ πρόσφορον ὑπερίδιον. ὦ χρυσὲ, Δεξίωμα καλλιστον βροτοῖς. ἀθάμβησον γὰρ πῦρ ἄπτι ἀμπίπτεις καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἐλθὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. νῦν πέπομαί γε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν ἄρ' ἔθελήσαι ἀναπλάσαι μύθοις τοῖς Δόλωσιν ἐπολίξασθαι ὅτῳ καλὸν ἐρασθῇ ἀδρὸν τίγρις καταρρέοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ἔδην ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὄντα οὐδὲ βασιλικὸν ὁ Περσῶν ἴσος. ὦ Δίκαιε

Cæterùm ego à vobis digredior. TIM. Age iam, ô ligo, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybantes, ac lucrifer Mercuri, vndenam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrimè aurum faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in more ardes, noctesq; & dies renides. Adesto ô mihi charissimum desideratissimumq. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim auru esse factu. XEtenim quæ tandem virgo nõ expotrecto sinu vsqueadeò formosum amotorẽ excipiat per tegulas illapsum? O Mida Craseq, ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil cratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarũ quidem rex par est.

O ligo,

ὦ λίτμα, καὶ φιλτάτη λιμθίς-
ρα, ὑμᾶς μὴ ὧδε Πανὶ τούτῳ ἀνα-
θεῖναι καλόν. αὐτὸς δ' ἐλθὼν
πᾶσαν περιόμνυμι τὴν ἰσχα-
τιὰν, πυργίον οἰκοδομησά-
μην καὶ ὑπὲρ τοῦ θησαυροῦ, μόνῳ
ἐμοὶ ἱκανὸν ἐνδιατᾶσθαι, τὸν
αὐτὸν καὶ τάφον ἀρθανῶν
ἔξειν μοι δοκῶ. δεδόχθω δὲ
ταῦτα, καὶ νενομοθετήσθω πᾶσι
τοῖς ἐπιλοίπου βίου, ἀμιξία πρὸς
ἅπαντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ὑπε-
ροψία. φίλος δὲ καὶ ξένος, καὶ ἑ-
ταῖρος, καὶ ἑλκὶς βωμὸς ὕβρι πο-
λύς· καὶ τὸ οἰκτεῖραι δακρυ-
οντα, καὶ ἐπικαρῆσαι δυομένῳ,
παρανομία, καὶ καταλυσις τῶν
ἐθῶν. μονήρης ἢ δίαιτα, καὶ
θάρρος ζοῖς λύκοις. καὶ φίλος μὲν ἐστὶ
Τίμων. οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐχ-
θροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ πρᾶ-
γμα ἐπιθύσαί τινι αὐτῷ, μίασμα. καὶ
εἴ τινα ἴδοι μόνον, ἀφροδὰς
ἡμέρα, καὶ ὅλως ἀνδριάντων
λιθίνων, ἢ χαλκῶν, μηδὲν ἐ-
μοῦ διαφέρειν φῶ, καὶ μήτε λί-
ψυκα δέχομαι παρ' αὐτῶν,
μήτε σπονδὰς σπένδωμαι. καὶ
ἀγορμία ὁ ὅρος ἔσω πρὸς αὐτούς.

φυλί-

O ligo & sagum charissimū,
vos huic Pani suspendi com-
modum est. At ego quam-
maximè semotum mercatus
agrum, turriculaq; seruandi
auri gratia constructa, vni
mihi affatim vixero: sepul-
chrum itē inibi mihi defun-
cto parare est sententia. Hæc
igitur decreta sunto, placi-
taq; in reliquum vitæ: scilicet
ignorantia, fastidiū erga
mortales omneis. Porrò
amicus, hospes, sodalis, aut
ara misericordiæ, meræ nu-
gæ. Tum cōmiserari lachry-
mantem, suppeditare egenti-
bus, iniquitas, ac morū sub-
uersio: at vita solitaria, qua-
lis est lupis, vnus sibi amicus
Timon, cæteri omnes hostes,
& insidiarum machinatores.
Cùm horum quopiam con-
gredi, piaculum: adeò vt si
quem aspexero duntaxat, in-
auspicatus sit ille dies. In
summa, non alio nobis ha-
beantur loco, quàm signa sa-
xea, æreâve: neque fœcia-
lem ab illis missum recipia-
mus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm

tribules,

φυλέται δ', καὶ φράτορες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀνοήτων ἀνδρῶν φιλοτιμήματα. πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ ὑπεροράτω ἁπάντων. καὶ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, κολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος. καὶ θεοῖς θυέτω, καὶ εὐωχείτω μόνος ἑαυτῷ γείτων καὶ ὅμορος ἐκσείων τῶν ἄλλων. καὶ ἅπαξ ἑαυτὴ δεξιώσασθαι δεδόχθω, ἢν δέῃ ἀφθανεῖν, καὶ αὐτῷ στέφανον ἐπενεγκεῖν. καὶ ὄνομα μὴ ἔστω ὁ μισάνθρωπος ἥδιστον. τοῦ τρόπου δ' γνωρίσματα, δυσκολία, καὶ τραχύτης, καὶ σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανφρωπία. εἰ δέ τινα ἴδοιμι ἐν πυρὶ δαφθειρόμενον, καὶ σβεννύναι ἱκετεύοντα, πίττῃ καὶ ἐλαίῳ κατασβεννύναι. καὶ ἢν τινα τοῦ χειμῶνος ὁ ποταμὸς πραφέρῃ, ὁ δ' τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δέηται, ὠθεῖν καὶ τοῦτον ἐπὶ κεφαλὴν βαπτίζοντα, ὡς μηδὲ ἀνακύψαι δυνηθείη οὕτω γὰρ ἂν τὴν ἴσην ἀφλαι-

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cùm oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibijpsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum, osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, ob testantem quò restinguam: pice oleoq; restinguere. rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par pari relatu-

ἀπλάβοιεν. εἰσηγήσατο τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρατίδης κολυτλεὺς, ἐπεψήφισε τῇ ἐκκλησίᾳ Τίμων ὁ αὐτὸς, εἶεν. ταῦτα ἡμῖν δεδόχθω, καὶ ἀνδρικῶς ἐμμένωμεν αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ περὶ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώριμα πως ταῦτα γενέσθαι, διότι ὑπερπλουτῶ. ἀγχόνη γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο αὐτοῖς. καί τοι τί τοῦτο; φεῦ τοῦ ταχοῦς. πανταχόθεν συνθέουσι κεκονιμένοι, καὶ πνευστιῶντες, οὐκ οἶδα ὅθεν ὀσφραινόμενοι τοῦ χρυσίου. πότερον οὖν ἐπὶ τὸν παγον τοῦτον ἀναβὰς ἀπελαύνω αὐτοὺς τοῖς λίθοις ἐξ ὑπερδεξίων ἀκροβολιζόμενος; ἢ τόγε τοσοῦτον παρανομήσομεν, εἰσαπαξ αὐτοῖς ὁμιλήσαντες, ὡς πλέον ἀνιῶντο προρώμενοι; τοῦτο οἶμαι καὶ ἄμεινον. ὥστε δεχώμεθα ἤδη αὐτοὺς ὑποστάντες. φέρε ἴδω τίς ὁ πρῶτος αὐτῶν οὗτός ἐστι; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁ πρώην ἔρανον αἰτήσαντί μοι ὀρέξας τὸν βρόχον, πίθους ὅλους παρ' ἐμοὶ πολλάκις ἐμημεκώς. ἀλλ' εὖ γε ἐποίησεν ἀφικόμενος, οἰμώξεται γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων.

Γν. οὐκ

relaturus est. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis, & concionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puluerulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem violabimus, vt semel cum illis congrediamur, vt magis angantur fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quo illos excipiamus. Age prospiciam. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quũ apud me sæpenumerò solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit.

GNA.

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθὸς ἀνὴρ οἱ θεοί; χάριν Τίμωνι ὑμορφώτατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτριπτότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοσκώμμων σύ γε. ἀλλὰ πῶς τὸ συμπόσιον, ὡς ἡμῖν μόνον τι ᾠδῖον ἆσμα ἐκ τροδιλάκτων διθυράμβων ἥκω σοὶ ἀσόμενος. Τί. καὶ μάλα ἐπιτηδείως γε ἐξ ἧς μάλα πρόπαθῶς ἀπὸ ταύτης διάκειμαι. Γνα. τί τοῦτο; πάσῃ σῶ Τίμωνι μύρτου ῥόμα; ὦ Ηράκλεις. ἰὼ, ἰώ. κεκαλυμμαί σε φάσματος ἐς Ἄρειον πάγον. Τί. καὶ μὲν ἄν γε μικρὸν ἐπιβραδύνῃς, φόνῳ τάχα κεκηλήσῃ με. Γναθ. μέλαμῶς, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ φάσμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπολῆς ἐκ χρυσίου. λανῶς γὰρ ἰσχναίνον ὅτι τὸ φάρμακον. Τί. ἔτι μέν; Γνα. ἄπειμι, σὺ δὲ οὐ χαρήσῃ ἄτῳ σκαιὸς ἐκ χρηστοῦ χρώμενος. Τί. τίς οὗτός ἐστιν ὁ κεκραιπαλιάς; Φιλιάδης

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominũ perditissime.* GNA. *Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab hoc docto ligone.* GNA. *Quid istuc? Feris ô Timõ? Atteſtor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages.* GNA. *Nequaquam: quin tu planè vulneri medere, paululo auri muncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiã manes?* GNA. *Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro commodo tã*

ſæuus factus ſis. TIM. *Quis hic est q accedit recalua ſter ille? Philiades*

Φιλιάδης, κολάκων ἁπάντων ὁ βδελυρώτατος. οὗτος δὲ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργὸν ὅλον λαβὼν, καὶ τῇ θυγατρὶ πεῖκα λύτάλαντα μισθὸν τ' ἐπαύσε, ὁπότε ἀδυτα μι, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερηύξησεν, ἐπωμοσάμην δ' ὡδικότερον εἶν τῶν ᾀδόντων, ἐπεὶ νοσοῦντα πρόσθεν εἶδέ με, καὶ προσῆλθον ἐπικηδείας ἀδόμενος, πολλὰς ὁ γοῦν ἀπέσφετανε. Φιλ. ὦ τῆς ἀναισχυντίας. νυνὶ Τίμωνα γνωρίζεις; νυνὶ Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; ζοιγρουῦν λέκτεα ὑπόνοθεν οὕτος ἀχάρεις δ' ὦν. ἡμεῖς γ' οἱ πάλαι ξυνόντες, καὶ ξυνέφυμεν καὶ ἀγαμόται, ὅμως μετρίαζομεν, ὡς μὴ ἐπιπλᾶν λοιπῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μισθοὺς ζωζοὺς κόλακας φυλάξῃ, ζοὺς ἐπὶ τῆς πραπέζης μόνον τὰ ἄλλα δὲ λοιδόρους ὄντας, ὃν ἔτι σιωπᾶτα τῶν νυνὶ ᾀδέντων. πάντες ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ γάλαν δ' οἱ λοιμίζων,

Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic cū à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in cotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiā egregius ille vir impegit. PHI. O impudentiam: nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Enimuero habet ille digna se, quandoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here. Pac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est, Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentum adducerem,

μίζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ διατιθέμενα χρῆσθαι, διαθ' ὁδὸν ἥκουσιν πλησίον ἥκομεν ὡς πλουσίους τινὰς πλοῦτον. ἥκω δι' ὃν ἔφασκον σε νουθετήσων. διὰ δὲ σύ γε ἔτι ὢν σοφὸς ὢν, δεῖν ἴσως δίκην τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τῷ Νέστορι τὸ δίκαιον ὑπεθήκατο ἄρα. Τίμ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν ἀλλὰ πρόσιθι, ὡς καὶ σὲ φιλοφρονήσομαι τῇ δικαίᾳ. Φι. ἄνθρωποι, διατί αγαπᾶτε ἡμᾶς τὸ ἀχθίσθαι, διότι τὰ συμφέροντα ὑποθέτομεν αὐτοῖς. Τί. ἄλλο πρίτον οὗτος ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται, ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, ἢ συγγνώμης ἡμέτερον εἶναι λέγων. οὗτος ἑκκαίδεκα παρ' ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐκλίσεως τῇ πόλει διαδίκασον γε, καὶ ἀδίδεσθαι, ὃν ἀφείδης, διαγὼ ἐλυσάμην αὐτόν, ἐπειδὴ πρῶτον ἔπαχτ[illegible] Ερεχθηίδι φυλῇ δραχμὰς τὸ θυσικὸν, ἀφ' ὧν πρόσθεν αὐτῷ γιγνόμενον, ὑπ' ἔφη γνωσίαν πολίτου ὄντα με. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων, τὸ μέγα

ducerem, quo posses ad ea quæ velles uti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeò prudenti; vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi communitum est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestãs, dicitq; se mihi cognatum esse. Hic vna die de meo Z sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus. at quũ soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenissent, vt Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiens, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum

τὸ μέγα ὄφελος τοῦ γένους, τὸ ἔρεισμα τῶν ἀθηναίων, τὸ πρόβλημα τῆς ἑλλάδος. καὶ μὴν πάλαι σε ὁ δῆμος ξυνειλεγμένος, καὶ αἱ βουλαὶ ἀμφότεραι περιμένουσι. πρότερον δ' ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ ὑπὲρ σου γέγραφα. ἐπειδὴ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου κολυττεὺς, ἀνὴρ οὐ μόνον καλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ ἑλλάδι, παρὰ πάντα χρόνον διατελεῖ τὰ ἄριστα πράττων τῇ πόλει· νενίκηκε δὲ πύξ, καὶ πάλιν, καὶ δρόμον ἐν ὀλυμπίᾳ μιᾷς ἡμέρας, καὶ τελείω ἅρματι, καὶ συνωρίδι πωλικῇ. Τί. ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρησα ἐγὼ πώποτε εἰς ὀλυμπίαν. Δη. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον. τὰ τοιαῦτα δὲ πολλὰ προσκεῖσθαι ἄμεινον. καὶ ἠείσουσι δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως πέρυσι πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ κατέκοψε Πελοποννησίων δύω μοίρας. Τίμ. πῶς; διὰ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν ὅπλα, οὐδὲ πρεγράφην ἐν τῷ καταλόγῳ. Δη. μέτρια τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις, ἡμεῖς δὲ ἀχάριστοι ἂν

præcipuum generis tui præsidiũ, fulcimentum Atheniẽsium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudũ te populus frequens & vtraq; curia operitur. Sed prius decretũ audi; quod de te conscripsi: Quandoquidẽ Timon Echecratidæ filius, Colyttensis, vir non modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. mereri: tum autem in Olympicis vicit pugil, & lucta cursúq; die eodem, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. *At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi.* DEM. *Quid tum? spectabis posthac. sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit.* TIM. *Qua ratione? quippe qui nec vnquã arma gesserim, neq; vnquã militiæ dederim nomen.* DEM. *Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-*

σοι ἂν εἴημεν ἀμνημονοῦντες. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, οὐ μικρὰ ὠφέλησε τὴν πόλιν. ἐπὶ τούτοις ἅπασι δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ηλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσοῦν ἀναστῆσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀνακηρυχθῆναι τοὺς στεφάνους σήμερον διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. ἀχθῆναι γὰρ δὶ αὐτὸν δεῖ τήμερον τὰ διονύσια. εἶπε τὴν γνώμην Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτοῦ ἀγχιστεύς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὢν καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὁπόσα ἂν ἐθέλοι. τουτὶ μὲν οὖν σοι τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν παρὰ σὲ, ὃν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ὅσα

grati futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea in scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrē vtilitatem attulit reipub. His de causis omnibus visum est curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, cōmuniter vniuersis, aureum statuere Timonē iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentē, radijs tēpora ambientibus: viq; septem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionysijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi suffragium. Sed vtinam & filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM.

Quî potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam, quantum

ὅδα γε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι; Δη. ἀλλὰ γαμῶ, ἢν διδῷ θεὸς ἐς νέωτα, καὶ παιδοποιήσομαι. καὶ τὸ γεννηθησόμενον (ἄῤῥεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἤδη καλῶ. Τίμ. οὐκ οἶδα εἰ γαμήσεις ἔτι, ὦ οὗτος, τηλικαύτην παρ' ἐμοῦ πληγὴν λαμβάνων Δημ οἴμοι. τί τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ἐπιχειρεῖς, καὶ τύπτεις τοὺς ἐλευθέρους, οὐ καθαρῶς ἐλεύθερος, οὐδ' ἀπὸς ὤν; ἀλλὰ δώσεις ἐν τάχει τὴν δίκην, τάτε ἄλλα, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἀλλ' οὐκ ἐμπέπρησα, ὦ μιαρὲ, ἡ ἀκρόπολις. ὥστε δῆλος εἶ συκοφαντῶν. Δη. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖς, τὸν ὀπισθόδομον διωρύξας. Τίμ. οὐ διώρυκται οὐδ' οὗτος. ὥστε ἀπίθανά σου καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθήσεται μὲν ὕστερον, ἤδη δ' σὺ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. Τίμ. οὐκοῦν καὶ ἄλλην λάμβανε. Δη. οἴμοι τὸ μετάφρενον. Τίμ. μὴ κέκραχθι, κατοίσω γάρ σοι καὶ τρίτην. ἐπεὶ γελοῖα πάμπαν πάθοιμι, δύο

quantũ nobis α scire licuit? DEM. At ducã nouo ineunte anno, si Deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natũ (erit aũt masculus) Timonẽ nuncupabo. TIM. An vxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidẽ Timon occœptas? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? verùm propediem pœnas daturus, cum alijs nominibus, tum quòd arcem incenderis. TIM. Atqui nõ conflagrauit, arx, sceleste. proinde palàm est, te calumniatorẽ agere DEM. Verùm effoso ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effossum isthuc, vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEM. Verùm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidã. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,

δύο μὲν Λακεδαιμονίων μοί-
ρας κατακόψας ἄνοπλος, ἓν δὲ
μιαρὸν ἀνθρώπιον μὴ ἐπιτρί-
ψας. μάτην γὰρ ἂν εἴην καὶ νενι-
κηκὼς ὀλύμπια πὺξ, καὶ πάλην.
ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐ Θρασυκλῆς ὁ
φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; οὐ καὶ οὖν
ἄλλος. ἐκπετάσας γοῦν τὸν πώ-
γωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας,
καὶ βρενθυόμενός τι πρὸς αὐτὸ
ἔρχεται, τιτανῶδες βλέπων,
ἀνασεσβημένος τὴν ἐπὶ τῷ
μετώπῳ κόμην, Αὐτοβορέας
τις, ἢ Τρίτων, οἵους ὁ Ζεῦξις
ἔγραφεν. οὗτος ὁ τὸ σχῆμα
εὐσταλὴς, καὶ κόσμιος τὸ βά-
δισμα, καὶ σωφρονικὸς τὴν ἀνα
βολὴν, ἔωθεν μυρία ὅσα περὶ ἀ-
ρετῆς διεξιῶν, καὶ τῶν ἡδονῇ χαι-
ρόντων κατηγορῶν, καὶ τὸ ὀλι-
γαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπειδὴ λου-
σάμενος ἀφίκοιτο ἐπὶ τὸ
δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλην
τὴν κύλικα ὀρέξειεν αὐτῷ
(τῷ ζωροτέρῳ δὲ χαίρει μάλι-
στα) καθάπερ τὸ Λήθης ὕδωρ
ἐκπιὼν, ἐναντιώτατα ἐπι-
δείκνυται τοῖς ἑωθινοῖς ἐκεί-
νοις λόγοις, παραπάζων ὥσ-
περ ἰκτῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλη-
σίον παραγκωνιζόμενος, κα-
ρύκης

si quum inermis duas Lacedæ
moniorũ acies fuderim, vnũ
scelestum hominem nõ pro-
triuero. Tum frustra vicerim
in Olympijs & pugil, & pa-
læstrites. Sed quid hoc? an-
non philosophus Thrasycles
hic est? Profectò ipsius est,
promissa barba, subductisq;
superciliijs, & magnum quid-
dam secũ murmurãs accedit,
β Titanicũ obtuens, cæsariẽ
per scapulas fluentem venti-
lans, alter quidã Boreas, aut
Triton, quales eos Zeuxis
depinxit. Hic habitu fruga-
lis, incessu moderatus, ami-
ctu modestus, manè mirum
quid multa de virtute disse-
rit, damnans eos qui volupta-
te capiuntur, frugalitatẽ lau-
dãs: at vbi lotus ad cœnã ve-
nit, puerq; ingentẽ illi calicẽ
porrexit (meraciore aũt ma-
ximè gaudet) perinde vt Le-
thes aquã ebibens, à dilucu-
larijs illis disputationibus
diuersissima quæ sunt, exhi-
bet, dum milui instar præri-
pit obsonia, & proximum cu-
bito opposito arcens, men-
tio in-

ρύκης τὸ γένειον ἀνάπλεως, κυνηδὸν ἐμφορούμενος, ἐπικεκυφὼς, καθάπερ ἐν ταῖς λοπάσι τὴν ἀρετὴν εὑρήσειν πρὸς δοκῶν, ἀκριβῶς τὰ τρύβλια τῶν λιχανῶ ἀτρεμήχων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τοῦ μυττωτοῦ καταλίποι. μεμψίμοιρος ἀεὶ, ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ τὸν σὺν μόνος τῶν ἄλλων λάβοι, ὅτι περ λιχνείας καὶ ἀπληστίας ὄφελος. μέθυσος, καὶ πάροινος, οὐκ ἄχρις ᾠδῆς καὶ ὀρχηστύος μόνον, ἀλλὰ λοιδορίας, καὶ ὀργῆς πρόσεστι, καὶ λόγοι πολλοὶ ἐπὶ τῇ κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη ἑπὸ τοῦ ἀκράτου πονήρως ἔχων, καὶ ἑπὸ τραυλίζων γελοῖος, εἶτα ἔμετος ἐπὶ τούτοις. καὶ τὸ τελευταῖον, ἀράμενοι τινὸς ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ συμποσίου τῆς αὐλητρίδος ἀμφοτέραις ἐπειλημμένον. πλὴν ἀλὰ καὶ νήφων, οὐδενὶ τῶν πρωτείων παραχωρήσειεν ἂν, ψεύσματος ἕνεκα, ἢ θρα-

to interim cōdimentis oppleto, dum canū ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis virtutem inuenturū sese speret: dumq; vsqueadeò diligēter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarū sinat adhærere, nunquam nō querulus, tanquā deteriorē, partē acceperit, vel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinoq; bacchatus, non ad cantum modò, saltationemq;, verùm ad conuicium vsq;, & iracundiam. Adhæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietateq; : atque ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus, ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremò, sublatum eum de conuiuio efferūt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui me obrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio,

 vel consi-

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀλλὰ μὴ λοιπὸν ὅτι τὰ πρῶτα, μὴ ἱπποκᾶ πολλάκις, μὴ ἡ γοητεία πανταχοῦ, μὴ ἡ ἀναισχυντία παρομαρτῇ, καὶ ὅλως πάνδημον τὸ κῆμα, μὴ παντα-χόθεν ἀκαιρίες, μὴ ποικίλως ἐν-τυγχάνῃς. οἰμώξεται γοῦν ἀρδην ὑπ' ἐμοῦ μακρὰν χρηστὸς ὤν. τι φῂς; παπαῖ, χρόνι' ἡμῖν θρασυ-κλῆς. Θρασ. ὁ λαλᾶ ταῦτα, ὦ Τίμων, τοῖς ποσοῖς τοῖς ἀ-φῖγμαι, ὥσπερ οἱ τὸ πλοῦτον σε-βόμενοι, ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ δείπνων πολυτελῶν ἐλπίδι σωδιάσαντες; ποκλὶ τῶν λοιδορίαν ἐπιλαξόμενοι πρὸς ἄνδρα, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν, καὶ τ' ὄντως λοιμωνικόν. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν ἐμοὶ δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον δ' ἅλιτον θυμόν. ἢ λάρ-δαμον, ἢ ἄποτι τυφῶν ὀλί-γον τῶν ἄλλων. ποτὸν δὲ ἡ ἐν-υάκρουν. ὁ δὲ τρίβων αὖ-τος, κἂν βύσσου πορφυροῦ ἀ-μείνων. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, ἐν-δὺν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς ὠγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκᾶ. οὐ δὲ

vel confidentia, vel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirãdum quoddã spectaculũ est, omni ex parte exactũ, varieq; absolutũ: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum sit modestius. Quid hoc? papæ tandem nobis Thrasycles? Thr. Non hoc animo ad te venio Timon, quo plerique isti, qui nimirum opes admirati tuas, argẽti, auri, opiparorum cõuiuiorum adductis spe concurrunt, multaq; assentatione delinunt te: hominem videlicet simplicem, facileq; impertientẽ id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnam satis esse, tum opsonium suauissimum, cepe aut nasturcium: aut si quando lubeat lautiùs epulari, pusillũ salis. Porrò potũ fons Athenis nouẽ saliens venis, suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurũ nihilo magis apud me in precio est, quàm calculi qui sunt in littoribus.

Sed

σοῦ δ' αὐτοῦ χάριν ἐστάλην, ὡς μὴ
διαφθείρῃ σε τὸ κάκιστον τοῦτο
καὶ ἐπιβουλότατον κτῆμα ἡ πλοῦ-
τος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αἴ-
τιος ἀνηκέστων συμφορῶν γε-
γενημένος εἰ γάρ μοι πείθοιο,
μάλιστα ὅλον εἰς τὴν θάλατραν
ἐμβαλεῖς αὐτὸν, οὐδὲν ἀναγ-
καῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ
τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρᾷν
δυναμένῳ, μὴ μέν τοι ἐς βά-
θος, ὦ γαθὲ, ἀλλ' ὅσον ἐς βου-
βῶνας ἐπεμβὰς ὀλίγον πρὸ τῆς
κυματώδους γῆς, ἐμοῦ ὁρῶν-
τος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει,
σὺ δὲ ἄλλον τρόπον ἀμείνω
κατὰ τάχος ἐκφόρησον αὐτὸ
ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδὲ ὀβολὸν
αὐτοῦ ἀνῆς δαδιδοὺς ἅπασι
τοῖς δεομένοις, ᾧ μὲν πέντε
δραχμὰς, ὦ δὲ μνᾶν, ὦ δὲ τά-
λαντον. εἰ δέ τις φιλόσοφος
εἴη, δημοσίαν ἢ τριμοσίαν
φέρεσθαι δίκαιος. ἐμοὶ δὲ
καί τοι οὐκ ἐμαυτοῦ χάριν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅπως μεταδῷ τῶν ἑταί-
ρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν
εἰ τούτην τὴν πήραν ἐμπλή-
σας παράσχοις, οὐδὲ ὅλους δύο
μεδίμνους

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerteret pessima ista atq; insidiosissima res, opulētia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliū malorū extiterit causa. Etenim si me audies, potissimùm opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in aliū, ô bone, sed fermè ad pubē vsq; ingressus, paulò vltrà solū fluctibus opertū, me quidem vno spectante. Quòd si hoc nō vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eijcito, ac ne obolū quidem tibi facias reliquū: videlicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minā, alij talētum. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquū est duplam aut triplam ferre portionē: quanquā hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donē: sat est, si modò peram hanc largitione tua expleueris: ne duos qui-

μιᾶς ἡμίμνης χαρᾶσαν ἀγινητικὸς. ὀλιγαρκῆ δὲ καὶ μέτριον καὶ ἐγκρατῆ φιλόσοφοιῶτα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὰς πέραν φρονέοντα. Τι. ἐπαινῶ ταῦτα σε, ὦ Θρασυκλῆς. πῶς γοιῶν ἡ πύρας, ἐὰν λοιπὸν, φέρε ἴδω τὸν λιφαιὸν ἐμπλήσω λονδίνων, ἐπιμηρύσας τῇ λιπίτῃ. Θρα. ὦ δημοκρατία καὶ νόμοι, παιόμεθα ὑπὸ τοῦ καθάρτου ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλεις; μῶν παρὰ πίκρυσμά σε; καὶ μὰν ἐπιμεβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τὰ πάρας. ἀλλὰ τί ἕζω; ποποῖ ξυνέρχονται. Βλεψίας ἐκεῖνος, καὶ Λάχης, καὶ Γνίφων, καὶ ὅλως τὸ σώταγμα τῶν ὀψιμαξομένων. ὥστε τί ἂν ἐπὶ τὸν πέραυτα τὸν ἀνιλλᾶν, τὸν μηδὲ κεφαλὴν ὅλην ἀναπαύσασθαι πάλαι πεπονηκόταν; αὐτὸς δ' ὅτι πολέσιν πλίθεσι ξυμφορήσας, ἐπιχαλᾷ πόθεν αὖθις; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων· ἄπιμεν γάρ. Τί. ἀλλ' ἐκ ἀνάμενοτί γε ὑμεῖς, ὃς ἄνω πραυμάτων.

dem modios Aegineticos capientem. Nam paucis contentū modestūq; cōuenit esse cum qui philosophatur, neq; quicquā vltra peram cogitare. Ti. Equidem ista quæ dicis, probo, Trasycles: ergo, si videtur, priusquā perā expleam, age tibi caput opleboꝰ tuberibus, posteaquā ligone sum mēsus. Thr. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? Ti. Quid stomachaꝛis, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adēciam vltra mensurā chœnices quatuor. Sed quid hoc negotij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gnipho, breuiter agmen eorum qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidē iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eo lapidum grandine petor.

BLE. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem & nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autẽ genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ſequebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vtiliſſimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis acquieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epiraphium. quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligunt hũc Horatij locum, 1. Serm.

vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautũ Euclio.

a O IVPITER.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεὺς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit vel quòd animantibus vitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodo enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam aliun. de accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταιρεῖος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur ἐφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφέστιος θεὸς penates interpretatur. ἀστραπαῖος, ἀστεροπήτης, id eſt, fulgurator. ἀστροπαίτης, κεραύνιος, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius autẽ Iouis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἐρίγδουπος, *id est, grandisteps: & βρονταῖος, id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq́, fulmina torqueat, tempestatesq́ue & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A consequentibus, & exemplo. c* Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem, item in Philopatre, paulò post initium. & Virgilius Aenedios libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hoc hominum genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq́; in montem quempiam, seu in spaciosum aërem, impellente sulphureo puluere, igneq́; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cœlum omne complesset. Nunquam postea tot vrbes dirutæ, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora stertis.] *Mandragoræ somnifica vis inest, adeò vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras* ἀνθρωπόμορφον *appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:*

Quamuis

Quamuis semihominis væsano gramine fœta
Mandragoræ pariat flores. *Vnde qui cessant in negotio siue officio, dormitant ἢ, sub mandragora dormire, aut multũ mandragoram bibisse dicuntur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, solitos excitari Athenienses, tanquã mandragora sopitos. Sic vsus Iulianus in epistola quadã ad Calixenũ: ὃ φανεῖται πολλῷ πάνυ μανδραγόρᾳ σπεπωκὼς, id est, Annón videtur multam hausisse mãdragoram? Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν. ἢ φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν αὐτῶν πιεῖν. Id est, Similes videmur his qui mandragoram biberunt, aut aliud simile pharmacũ.* e Flagitia cõmittunt.] *Iuris violatores aduertis.* f Cùm iuuenis adhuc esses.] *Ab anteactis.* g Dignũ socordia præmiũ.] *A consequentibus, & euentu.* h Sedebas, cùm tibi cęsaries ab illis circũtonderetur.] *Hic proverbiali schemate ξυκεκειρόμενον τὴς πλοκάμους, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, vt eis non sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idẽ Lucianus in Pseudomante.* i Ex pauperrimis diuites reddiderim.] *Descendit à generali querela ad speciem.* k Ad extrema redactus consilia.] *Epilogus, per exhortationẽ.* l Epimenidẽ quoq;.] *Historia de Epimenide Cretensi theologo, extat in noctibus Gellianis, & apud Laertium. Is ambulando fessus, in specum quendam subierat, illic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. Laertius & Plinius ponunt 57.*

m Quis hic est.] *Personæ descriptio, & occasio dialogi.*

n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri.* o Atqui profectò vir.] *Digressiuncula in Athenienſium mores & philosophos continens excusationem neglecti Timonis.* p Hæc in causa.] *Mendacium Iouis.*

q Cæterùm de palponibus.] *Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes. iocosa.* r Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab æterna mente architectatrice conditum & ordinatum esse, docuit hoc versu: Νῦς ἰς Δαμοσμὸν τε τῶν πάντων αἴτιον.*

Quoæ

Quod est: Mens æterna est, quæ gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, vt Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quem parricidæ talentum erat promissum, interfici voluerint: nullam aliam ob causam, quàm quòd deorum turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunam iuuare. t* Haudquaquā ad istum rediturus sum.] *Hic inducit Plutū omnia formidātem, nulliq; fidentem. Neq; verò dissimilem animi habitum opes adferunt diuitibus, cùm cōtrà paupertas secura in vtramq; dormiat aurem. u* Quid ita nō rediturus.] *Detrectatio Plutī, à qualitate personæ. x* Num rursus ad istū.] *Est autem collatio prodigorum & auarorum, ostendens, verū vsum diuitiarum in mediocritate vtendi consistere. y* At tu mihi.] *Sordidorum descriptio. z* In præsepi canis.] *Vtitur eodem aduersus inductum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse vnquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos quis rebus suis nec vtuntur, nec alijs vti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè versum à Moro nostro:*

In præsepi canis fœno nec vescitur ipse,
Nec sinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec vtitur ipse:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellā.] *Amplificat similitudine. B* Tantali in morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula, quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur--

Ostendit, allegoriam figmenti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidem bona, verùm ijs frui denegatū est. De Tātali pœnis lege Homer. Odyss 11. & ea quæ in Dipsadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniā Phineus filios suos ex Cleopatra susceptos excæcauit, à dijs excæcatus est, & harpyiæ im-*

pyiæ immissæ, quæ cibos & mensam eius turpissimè fœdârunt. Harpyiæ autem volucres fingũtur fuisse monstruosæ, facie virgines, vnguibus vultures referentes. De his Virg. 3. Aen. D Ceu foraminoso cophino.] id est, tanquam è situla perterebrata, & liquorem non continente. Alludit ad pertusum dolium Danaidum apud inferos, quarum fabula hæc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis & Telegonij filio natus, genuit Danaum & Aegyptum, vnde regio nomen accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quæ totidem Aegypti fratris Danai filijs nupserũt. Danaus verò cùm responsum accepisset, se à genero interfectum iri, filiæ monitis patris, factaq; simul coniuratione, omnes sponsos vnà interfecerunt, præter Hypermnestram, quæ Lyno viro suo pepercit: à quo Danaus postquam annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has pœnas dare, vt vrnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.

Molirique suis lethum patruelibus ausæ
Assiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæque gerunt humeris perituras, Belides vndas.

Huius fabulæ mentionem facit rursus Lucianus in Hermotimo. Item de Dipsadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epistola Galeni ad Cyrtonem ad hanc alludit, καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο εἰς Δαναΐδων τὰς ἀμαθοφόρους ἀγχέομεν πίθους. id est: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidum dolia infundimus. Plautus in Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:

Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis.

E Cæcum modó.] à Græcis diuitiarum Deus fingitur. Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis huius domicilium constituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. Battus apud Theocritum in Messoribus non solùm cæcũ esse Plutũ, sed & Cupidinem dicit. F Vtroq; claudus pede.] Quibus diuitiæ potissimũ obueniãt: improbis ac stultis videlicet, rarò ac tardè bonis ac modestis. Id quod significare voluit, dum

à Ioue

à Ioue claudum & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: contrà autẽ à Dite alatũ etiã. Lucianus hic imitatus est Aristoph in Pluto, qui consimilia quædã de Pluto diuitiarũ deo narrat, qui cæcus quidẽ semper est, at tũ demũ claudicãs, quoties ad bonos viros mittitur, aliàs pedibus pernicissimis. G Per somnium diuites sint.] *De votis immodicis. Nã quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicut Micyllus noster diuitẽ se ac præpotentem somniat. Et piscator apud Theocritũ in Piscatoribus, somniat aureũ piscẽ. Apud eundem, Ecloga 9. pastor quidã, vim magnã ouium, multasq; capellas. Infimæ sortis homines, nonnunquam reginarum coniugium somniant, inquit Erasmus. Cicer. in Salust. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapsus] *Prouerbium: piscis est marinus, in portu Lusitano magno numero capitur, ad Lysibonam, & iuxta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. libr. 7. Eustath. in Iliad. ad ξ. & μ. χ. Odyss. Dictus est à παρὰ τὸ θύνω, τὸ θύω, ὅ ἐστιν ὁρμῷ, à dando impetu, & motus vehementia. Nam sub ortũ canis æstro agitatur.* I Cecrope generosior] *Cecrops primus Athenarum rex fuit circa annũ Mundi 2425.* K Callidiorem Vlysse.] *Homerus Vlyssem vbiq; vafrum & callidum facit.* L Vt se aëreo.] *Alludit ad Theognidis poëtæ carmen illud de paupertate, quod in progymnasmatis Aphthonij in sententiæ exhortatoriæ exemplo extat:*

χρὴ πενίην φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
ῥιπτεῖν, καὶ πετρῶν κύρνε κατ' ἠλιβάτων. *Id est,*

In mare fluctiuagum, ne te premat aspera egestas,
Desili, & à celsis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expressit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac satius multò est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum viuere pauperie.

Ad hoc item allusit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede conductis. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, cùm diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarum affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Inscitia, errorq;.] *Effectus diuitiarum, inscitia & error.* N Mecum introijt.] *Vecordia, superbia, proteruitas,*

beruitas, &c. O Vt Plutus hic.] *Iam eorum quæ quasi verbis hactenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.* P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarũ contẽptus.* Q Innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor.] *Accusatio diuitiarũ, ab effectu & accidentibus.* R Paupertas.] *Artium inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutem est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundem locũ communẽ tractat, commemorans quæ cõmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerum, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6.*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit —.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
Diuitię molles &c.

Et Claudianus in Kaptu:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo seculo, in 1. Georg.

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuêre dij virtutis ad arcem, &c.

S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè viuit intentus operi, nec illi superest quicquam, neque necessaria desunt.* T Attamen vide.] *Defensio, per remotionem criminis, in malè vtentem.* V Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomia.* κερδῶος *hic & in Nauigio seu votis dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstorius sive & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖος ἐρμῆς καὶ ἀγοραῖος, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Pœnulo: Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.*

X Etenim quę tandem.] *Effectus diuitiarum: factus scilicet inhumanitas & insolentia, &* τὸ νεὸ μισάνθρωπον.

Y Quis

Υ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* Z Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantæ, hæredipetæ, & fumiuenditores* α Scire licuit.] *in Græco intelligitur* ἔξεστι. β Titanicum obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, tornoq;. Idem in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Paucis contentum.] *Vltra per eam esse sollicitum, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christianorũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinem.] *Apud Græcos* ἀναιμωτὶ νικᾶν. *i. citra sanguinem vincere dicitur. Latini incruentã victoriã vocant, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 5. cap. 6. Ouandi, inquit, causa est, cùm deditio repentè facta sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως.

ALCYON, SIVE De transformatione.

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atq; effectuũ causas, intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis: cùm æquè mirum sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tã fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ quũ Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ἡ φωνὴ πεσοῖσαν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόῤῥωθεν ἀπὸ τῆς ἠϊόνος τε καὶ τοῦ πελάγους, ἡδεῖα οὕτως ἀκοῦσαι; ἦ ἄρα ἐκεῖνος; ὡς ἀλλᾶ τοῖς ἀκοαῖς; τί ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τἄλλα γε καὶ ὕδατος ἀπεπώμενα. Σω. Θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυὼν, ἐνομαζομένη, πολυθρύλητος καὶ πολυδάκρυς. περὶ ἧς δὴ παλαιὸς ἀνθρώποις μυθολογεῖται λόγος. φασὶ γὰρ αὐτὴν ποτὲ θέσθαι τὸν ἁλκυόνος θυγατέρα, Αἰολίδα ἀνδρὸς ἐκγεγενημένην, θρηνεῖν πόθῳ φιλίας, Κήυκα τὸν τραχίνιον, τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλὸν καλοῦ πατρὸς καλὸν υἱόν. εἶτα δὴ περιθέσθαι θεόθεν λιάδα τινὰ λαμονίαν βέλεσιν. ὡς ὄρνιθος τρόπον πτερύγεσσι τὰ πολλὰ, ξυνθέσθαι ἐπέπονον ἐπὶ δὴ πολὺν χρόνον πτερύγεσσιν, ὀχεῖσθαι δ' ὑπὲρ ἅλα. Χαιρ. ἀλκυὼν τοῦτ' ἔστιν, ὃ σὺ φῂς; ἢ πώποτε πρόσθεν ἠκήκοέ τις

re haudquaquam potuit. nam Alcyon est, quod ais

QVAE vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu? quódnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidē sunt quæ in aquis degunt. So. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & per quàm flebilis: de qua uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studij atq; amoris gratia lugere mortuum, [d] Trachinium Ceyca Lucīferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inueni-

CHAER. Nunquid? Neque ego vnquam antè

κόην τῆς φωνῆς. ἀλλά μοι ξύνηστις ὢν τυγχάνει τοιοῦτος γοῦν ἐγὼ ὡς ἀληθῶς τὸν ἤχον ἀφίησι τὸ ζῶον. πτηνόν μέ τι κομψὸν ἐστί, ὦ Σώκρατες. Σω. μεγάλα μὲν δὴ τοῦτο φιλανθρωπίαν ἄλκυσι περὶ θεῶν τεκμαίρῃ. ἐπὶ γὰρ τῇ τόκῳ τῶν νεοττιᾶς καὶ τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ὁ Ζεὺς ἄγει, κατὰ χειμῶνα μέσον διαφορήσας τῶν ἐνδείας, ὧν ἐστι καὶ ἡ τήμερον παντὸς μᾶλλον. ἐχ ὁρᾷς ὡς ἄθεα μὲν τὰ ἄνεμοι, ἀκύμαντον δὲ καὶ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, κατόπτρῳ; Χαρ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὑπάρχειν ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτυτις ἦν ἀπὸ πόρου θεῶν, ὦ ποτὲ καὶ πειθοῦσα τοῖς ἐξ ἀρχῆς. ὦ Σώκρατες, ὡς ἔξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; παντὸς γὰρ μᾶλλον ἀδιώατον

hanc vocē audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit. f Lugubrem scilicet perquàm verè vocem. profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? Soc. Non magnum, Chærephon: at magnum, ob coniugalem pietatem & à dijs h accepit honorem. Siquidē in nidulatione istarum auium & Alcyonum, quas appellāt, dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis diff rentis, i è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nonne cernis summa ac superiora maris, quàm sereniſisima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, k simile denique (vt ita dixerim) speculi? Chær. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talit quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, l ô Socrates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur

ὂν φαίνεται πᾶν τὸ ζιὸζον.
Σωκρ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἰσῖ-
καμὲν ἡμᾶς ἅ δυνατῶν τῶν
καὶ ἀδυνάτων ἀμόλυνοποί
τινοι ἂν εἶεν πάντηλῶς.
δοκιμαζομὲν γὲ δὴ κατὰ
δύναμιν ἀνθρωπίνην ἄγνω-
σον ὄζον, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀό-
ρατον. πολλὰ οὖν φαίνεται
ἡμῖν καὶ τῶν δυσόρων ἄπο-
ρα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικ-
τα. συχνὰ μὲν καὶ δι ἀπα-
ρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νωθρό-
τητα φρενῶν. ὥστε οὖν γὲ νῦν
πῖ ἔοικεν εἶν πᾶς ἄνθρω-
πος καὶ ὁ πάνυ χέρων, ἐπεὶ
δὲ μικρὸς πάνυ καὶ νεηλὴς
ὁ τὸ βίς χρόνος πρὸς τὸν πάν-
τα αἰῶνα τί δ' ἄν, ὦ γαθὲ,
εἰ ἀγνοοιῶτο ζὰς τῶν θεῶν
καὶ δαιμονίων δυνάμεις ἐ-
χοιεν ἂν εἰπεῖν; πότερον δυ-
νατὸν ἢ ἀδύνατόν τι ἅ ζιὸς-
τῶν; ἑάρακας Χαιρεφῶν τί-
τλον ἡμέραν, ὅτος λίθος ὁ χάμαι;
καὶ ἐν-

detur fieri posse. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos plane pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficile adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque complurima nobis & de iis quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtiq; videtur esse, vel [q] vltima senectute proiectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus

[t] ad vniuersum æuū. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibile ne, an impossibiles sint, dicere quippiā possint ij, [u] quos deorum [x] ac dæmoniorum latēt potestates, [y] quibusve totius naturæ vis incognita est? [z] Memmisti, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas A extiterit?

καὶ ἐνθυμηθέντι γὰρ ὁποῖ ἦν τὰ τότε βροντὰς καὶ ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντάς, ἀνέμων τε ἐξαίσια μεγέθη; πότερον οὐκ ἂν τις τῷ οἰηθέντι ἄπασαν, καὶ δὴ συμπεσεῖσθαι. μετὰ μικρὸν δὲ θαυμασή τις κατάστασις ἀθλίας ἐφύετο, καὶ διέμενεν ἄχρι γενεᾶς τινός. πότερον δὴ οἷα μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον εἶναι, τοιαύτην ἀθρόαν ἐξ ἐκείνης τὴν ἀνύποπτον λαλαπὴν καὶ τραχεῖαν μεταβῆναι, καὶ εἰς γαλήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γνωσικὸς ἐλθὼν μεταπαθεῖν εἰς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; τὸ μὲν γὰρ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλαττόμενα ἐπισαμβᾶ πηλὸν, ἢ κηρὸν, ὅταν λαβὴ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πομφάκις ὄγκου, μεταχηματίζει πομφὰς ἰδέων φύσεις. ὧν δαιμονίῳ μεγάλῳ καὶ ὁ συμβαλεῖν ὑπὲρ ὀλίγου ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀνυβρὶς τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λέα. ἐπὰ

B Nam vel cogitantem quidē tum fulgura illa ac tonitrua, tum C uentorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor inceſsit, vereretur forſitan quiſpiam, vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. D Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere, transferréq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potiùs mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? E Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum cerámve cùm ceperint, facilimè ex eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

Tum

ἔπειτ' ὅλον οὐρανὸν πόσῳ τινὶ σοφωτέρους οἴεσθαι εἶναι μείζω, φράσεις ἄρ'; Χαιρ. τίς δ' ἀνθρώπων, ὦ Σώκρατες, δύναιτο ἂν ὑπονοῆσαι τι τοιοῦτον; οὐδὲ γὰρ ἐπὶ νοῦν ἐλθόν. Σωκ. ἀκούω δή τινων ἡμῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀπαλοὺς συμβαλλομένων μικρὰς τινὰς ὑπερoχὰς, ἢ τῶν ἀλωμόνων καὶ ἀδυναμίας ὑπερβολάς. ἡ γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἡλικία, πρὸς τὰ νήπια παντελῶς βρέφη, τὰ πεμπταῖα ἐκγόνων, ἢ δεκαταῖα, θαυμαστὸν ὅσον ἔχει διαφορὰν ἀλωμόνων τε καὶ ἀδυναμίας, ἐν πᾶσαις σχεδὸν τοῖς καθ' ἡμέραν βίου πράξεσιν. καὶ ὅσῳ διὰ τῶν τοιούτων ἔτι πολυμιγέστερον, καὶ ὅσῳ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ἐργάζονται. ταῦτα γὰρ τοῖς νέοις ὡς ἂν εἴποι παιδίοις, οὐδ' ἂς νοῦν ἐληλυθόσιν ἀλωτὰ φαίνεται, καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ ἐνὸς ἀνδρὸς τελείου τὸ μέγεθος, ἀμήχανον ὅσον ἔχει πρὸς ἐκείνα.

Tum mundum omnem quanto tecipso maiorē putas esse? Dicásne tu? CHAE. *Quis hominum, ô Socrates, huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione consequi valeat? Neque enim id dicēdo quisquam assequatur.* SO. *Itaque iam cernimus homines, si fortè inuicē conferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterum alteri tum viribus, tū etiam imbecillitatibus.* FE*tenim matura hominū ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémve dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè vitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem videntur venire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυριάδας γὰρ τοιούτων εἰς ἀνὴρ πάνυ ποικὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἡλικία πανταχῶς ἄπορος· δύ' ἢ πάντων, καὶ ἀμήχανον ἐξαρχῆς πρακολουθεῖν τοῖς ἀνθρώποις ἁπλῶς φύσιν ὁπλικὴν οἷον ἄνθρωπος· ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπου τοῦτο ἀφεῖρε, τί νομίζωμεν τὸ σύμπαν ἅρανον θεὸς τὰς ἡμετέρας ἁπαλότητας φανῆναι ἄρ', οἷς τὰ τοιαῦτα θεωρεῖν ἐφικνουμένοις; πιθανὸν ἴσως δόξει ποικοῖς, οὕτω ἔχειν τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου πρὸς τὴν ὑποβολὴν πρὸς τὸ Σωκράτους ἢ Χαιρεφῶντος ἐλάττω, τηλικοῦτον καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀνάλογον ἀφεῖναι τῆς περὶ ἡμᾶς ἀρετῆς. Οἱ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις ποικοῖς, τοιούτοις οὖσι, πόσ' ἄττ' ἀδύνατα τῶν ἐτέρων πάνυ ῥᾳδίων. ἐπεὶ καὶ αὐ λέσαι τοῖς ἀνάλοις, καὶ ἀναγνῶσαι ἢ γράψαι τοῖς ἀγράμματοις γραμματικὸν τρόπον, ἀδυνατώτερόν δή τινος, ἕως ἂν ὦ-

G Myriadas enim talium vix vnus permultas H manu cõplectatur, & quidem facilè. Aetas namque ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium est, & quæ moliri nihil possit, hominibus natura contingit. Cùm igitur homo homini (vt videtur) tantum interfit: quid censebimus vniuersum videri cœlũ præ nostris facultatibus, ijs qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque fortassis plerisque videbitur, cuiusmodi habet mundi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique cognitione similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi & mihi sed & alijs qui perinde ac nos sunt, impossibilia videntur ex ijs quæ forsitan perfacilia sunt: I quandoquidẽ & tibi vti ijs qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est, vt quã

ἀν ὥσιν ἀνεπιστήμονες, ζῶν ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ δὲ φύσις ἐν ὑπερβολῇ ἐκτὸς παραβάσα, ζῷον ἄπουν, καὶ ἄπτερον, πόδας ὑποβᾶσα, καὶ πτερώσασα, ποικιλίᾳ τε φαιδρύνασα ποικίλῃ καὶ παντοδαπῇ χρωμάτων, μίλιτταν ἔφλυε ἀπέδειξε θαῦμα μέλιτος ἐργάτιν ἔκτισε ὠῶν ἀφώνων καὶ ἀψύχων, ποικίλα γένη πλάσμασιν τε καὶ πτερῶν καὶ ἀνθρώπων ζώων, ὡς λόγος, τέχνας τιμῶν ἱερᾶς ἀέρος μεγάλης πόσχημένη οὐρανίας ἀθανάτων ἀγαλματα μεγάλας ἔχει, θνητοὶ καὶ σμικροὶ παντελῶς ὄντες, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα ἀνασκοποῦμεν ἀβορᾶν, οὔτ' ἂν τὰ σμικρὰ, τὰ παλαιὰ δ' ἀφροντιστοῦμεν, καὶ τ' περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν βεβαίως, οὔτ' ἀκριβῶς εἰδέναι, οὔτ' ἀγνοῆσαι. ἐπὶ δὲ μύθων, εἶδος πρόδηλος πατέρις, διὸ τοῦ

ut qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K natura quidem L quũ informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subijciens, atque adhibens pennas sed & varietate quadã multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem M diuini mellis N effectricem O Quinetiam ex mutis ouis atq; manimis cõpluria genera constituit animalium tum volucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatilium P ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vatens artibus Q Quamobrem immortalium R potestates (quæ profectò S quàm maxũ mæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorũ quæ circa nosipsos versantur. haud firmum quicquã vel T de alcyombus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriã fabularũ, qualis à patribus prodita est,

τιοῦτο καὶ παισὶν ἐμοῖς ὦ ὄρνι θρήνων μέλῳδε παραδώσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι. καί σου τὸν εὐσεβοῦ καὶ φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξί τ' ἐμαῖς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῦ λέγων τά τ' ἄλλα; πῶς δ' καὶ τιμῆς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἆρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα διπλασίαν ἔχει τὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. οὐκοῦν ἀσπασαμένοις τὴν ἀλκυόνα, προάγειν ἤδη πρὸς ἄστυ καιρὸς ἐκ τῆς Φαληρικοῦ. Χαιρ. πάνυ μὲν ποιῶμεν οὕτως.

talem & pueris meis, ô ales quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, V Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAE. *Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem: ad mulierem inquam consuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem X ex Phalerico tempus.* SOCR. *Sanè quidem: igitur sic faciamus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenęus Dipnosoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialogꝰ elapsus est, sicut nōnulli putāt, quos Socratis persona in errorē pellexit. Occasio dialogi, à cantu Alcedinis. Pulcherrimū est cōmentum, in quo splēdidè de immēsa summi, atq; ęterni principis potestate disseritur. deq; diuinis rebꝰ

a NAM muta quidem sunt quę in aquis degunt.] *Causam adfert Aristoteles, quòd his neque pulmo sit, neq; arteria,*

ceria, nëque guttur. Etiamsi sint nonnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, phoca, quem hinc dictum apparet quòd vocē edat. Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm cum sonum non naturalibus organis vocis edi putat: sed vel attritu branchiarum, vel ab interioribus quæ sunt circa ventrem. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερος ἐσομαι τῶν ἰχθύων: id est, Multò magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ: id est, Imò verò magis es mutus, quàm pisces.

b Fabula proditur.] Occasio disputationis fuit fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid. lib. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem habuit vxorem, à qua cùm prohibitus, isset ad consulendum Apollinem Clarium de statu regni, naufragio periit. Cuius corpus cùm ad vxorem delatum fuisset in Trachinis, doloris impatiens, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varro de Ling. Lat. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Aristot. paulò ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fatificant bruma, qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia vocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi picæ figura, paulum eminentiore, per quàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro incidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ δὲ τῇ τότε νεοττείᾳ τὰς ἀλκυονίδας καλουμένας ἡμέρας ὁ κόσμος ἄγει: id est, Nidulante siquidē Halcyone, Halcyonidas quos vocant dies, agit mundus. Hinc ductum est adagium illud Aristophanicum, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἦγεθ' ἡμέρας αἰεί: id

eiſ: id eſt, Atque Halcyonios dixit aſſiduè dies: hoc eſt, tranquillam & otioſam egit vitam. Plautus in Pœnulo: Niſi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare eſt olim, cùm ibi Halcedo pullos educat ſuos. Idem in Caſina: Halcedonia ſunt circa forum: id eſt, tranquillitas & ſilentium. Virgilius inter prognoſtica futuræ tempeſtatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Therydis halcyones——.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados κ. Servius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui vbi conſenuit, à coniuge aliisq; impetus geſtari dicitur. Eſt talis coniugij amor eſt in his auiculis, vt quum alter ex eis interijt, quæ ſuperſtes eſt longo tempore amiſſam ſuam lugubri voce deploret. A ij Cerylum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium lib. 8 cap. 3. etiam videtur diſcernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtriq; tribuit. Gaza Carulum vertit. c Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam deſcribit Virg. 7. Aeneid. d* Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachinis Theſſaliæ oppido in finib. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum anguſtias, à loci aſperitate nomen habente, regnauit, qui idcirco Thrachynius a poëtis cognominatus eſt. e* Aſtri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c. f* Lugubrem.] *Mantuanus:*

. mœſtæ Halcyones lugubre dabãt p littora carmen.

Theocritus de morte Bionis: Nq; Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. g Aijs.] *forte legendum* πάρος. *Ad hanc fabulam alluſit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro.* πόντια δειρὰς ἁλκυὼν. *h* Accepit honorem.] *Halcyo Alcedonia. i tranquillitatem maris. i* Equibus eſt.] *hæc vel præcipua. k* Simile ſpeculi.] *Inter multa quæ rerum referunt imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulacra, vt vitrum plumbo ſublitum. Nam vitrum quidē vtrarum ac perlucidum maximè capax eſt imaginū, verùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem*

ginem, neque dilabi sinit. Euanescunt enim simulachra, non secus atque candelæ lumen in sole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perspicuoque, velut in aëre, pura aqua, crystallo, vitroque non obscurato corporis alicuius oppositu. Rursum in nimium densis & ob curis non hærent, velut in silice, ligno ve. Proinde natura solertissima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem finxisse videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde sciè dictum est illud: Vt speculum oculus est artis, ita oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, speculum non modò clarissimè repræsentare simulachra rerũ omnium, quæcunq; obiecta sunt: verumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipsas, penè dixerim euidentius quàm sunt, hoc vno discrimine quòd aduersa refert. Cuius causa hæc est, quòd species quæ à corpore solido per aerẽ manat ad speculi superficiẽ, simp'ex puraq; est vnde fit, vt non alia sit aueria, quàm aduersa. Quibus de rebus accuratissimè disseruit Leo Nolanus in Quæstionibus suis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem vel inopi est impertita seipsum videndi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex Eucolico ludicro:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret—.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum colloquentibus Doride ac Galatea, imbi inquis Doris: Alioqui vbi libebit scire qua sis facie de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla fieterit, despectãs, teipsam contẽplare. l O Socrates, qui nam credibile.] Propositio. Quærit aũt an priscis hominibus fides habenda sit, pro certo affirmantibus ex mulieribus aues. & contrà ex auibus mulieres factas. m Eorũ quæ fieri possunt, & effici nequeunt.] de possibilibus & impossibilibus rebus. n Tardi & obtusiores iudices.] Hallucinãtes & cæcutientes. o Iudicamus.] Expendimus. p Mentiũ infantiã.] Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, vt vulgo dicitur, sed semper: verũ hoc interest, quod maiora nos ludimus. Ad hæc morũ ineptia, animi leuitas, & hoc ipsum, nihil sapere, in seni-

in senibus infantiam quandam referre videtur. Autor est etiam in Policitis Aristot. post annos 48. ingenij vigorem euanescere. Quapropter Eurip. in Bacchis ait: τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ νοῦν οὐκ ἔχον, *vestram vbi senectam video mentis indigam.*

q Vltima senectute prouectus.] *Alludit ad prouerbium: Bis pueri senes, de quo Erasmus.* *r* Pusillum vitæ temp.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm pueritia.*

t Ad vniuersum æuum.] *scil. camparatum. Plin. lib. 7. Aristot. in Pol. itemq; Rhet. lib. 3.* *u* Quos deorũ latent potestates.] *Sic ea quæ Dei sunt, nemo nouit, nisi Dei spiritus, inquit Paul. 1. Cor. 2. Rom. 11. Sap. 9. Tob. 3. Psal. 17. 35. 38. Iob. 5. 8. 37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè desumptum est. Nam & pro dijs ipsis supremis & procœlestibus atque aërijs persæpe obseruamus, vt hic.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita est, & eam Straton Deum statuit, vt Arnob prodit, & Seneca lib. 4. de beneficijs lib. 7.* *z* Meministi.] *Argumentum à signo.* *A* Extiterit.] *seuierit.* *B* Nam vel cogitantem.] *In animo repetentem.* *C* Ventorum incredibiles.] *Inusitatos ventorum impetus atque turbines.* *D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatur à minori.* *E* Etenim pueri.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere solebat, vt in somnio suo testatur.* *F* Etenim natura hominum ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione.* *G* Myriadas.] *multa millia.* *H* Manu complectatur.] *Subijciat.* *I* Quandoquidem & tibia.] *A' quotidianæ vitæ vsu, quo alius alio differt.* *K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Benignißima rerum omnium parens natura.* *L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ nascuntur neq; ex coitu, neq; partu, sed ex suauitate herbarum & foliorum finguntur: postea per incubationem vermiculus subnascitur, sicut Aristot. lib. 5. cap. 21. de Animal. tradidit: sed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putrescente corpore reparari solent, vt est in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aũt ab opere mellario,* μέλισσαι *dictæ sunt. Plerisq; verò Latinis, apes, quasi sine pedibus, quos in prima sua origine non habent. Hinc Ouid. 15.*

Metam.

Metam. Molliferarum apiũ sine membris corpora nasci. *M* Diuini mellis.] *Hinc Virgil.* 4. *Georg.* Protinus aërij mellis cœlestia dona. *N* Effectricem.] *Varro: Deniq; ex hoc putrefacto nasci dulcissimas apes mellis matres. O* Quin etiam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De ouorum natura mirabili & eorum variis generibus, loquitur Cæl. Rhod. antiq. lect. lib.* 27. *c.* 17. *Arist. de gen. Anim. l.* 5. *P* Aetheris magni.] *Summi Dei. Lucr. lib.* 1.

Postremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virgil. 2. Georg.* Tum pater omnipotẽs fœcundis imbribus æther, *&c. Q.* Quamobrem immortalium.] *Conclusio. R* Potestates.] *Virtutes. S* Quæ maximæ sunt.] *Incomprehensibiles. T* De Alcyonibus.] *Ad ea quæ superiùs iam annotauimus, hæc addemus. Causam huius nidulationis hybernæ, quærit Albertus, eam esse suspicatus, quòd auicula ea rara adeò sit textura, vt æstate propter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidioreque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Hanc videre est omnium variissimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem brumamque ipsam apparet, & vbi primum per portum non plus quàm nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquam præterea conspiciatur. de quo apud Stesichorum latiùs. V* Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Iouinianũ vxores fuisse duas scribit, Xanthippen & Myrthonem, Aristidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam testimonio, & Plutarchi in Aristide. X* Ex Phalerico.] *portu. Phaleros enim portus est Athenis celeber, à quo Demetrius Phalerius cognominatus est.*

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η Καύκασος.

PROMETHEVS, sive Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabulā Promethei, quem poëtæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē: neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet: & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma ostendens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verumetiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deindè & hac forma, ita vt deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

Ομ. Καὐκαζος, ὦ Ηφαιστε, οὗτος, ὦ τὸν ἄθλιον τιτᾶνα τοῦτον πρὸς τῷ κρημνῷ τῷδε προσηλωθῆναι δεήσει, πρὸς κορυφὴν ἢ κλιτὺν ἀπότομόν τινα ἐπιτήδειον, ἅπτου χιόνος καὶ γυμνός ἐστιν, ὡς βεβαιότερον καταπαγέντα τὰ σώματα, καὶ οὕτως ἅπασι περιφανὴς ἐν μεταμφιέσει. Ηφαι. περισκοπῶμεν, ὦ Ερμῆ. ὅτι γὲ ταπεινὸν καὶ πρόσγειον ἐσωρῶμεν κἀν, ὡς μὴ ἐπαμώμεθα αὐτῶ τὰ πλάσματα αὐτ' οἱ ἄνθρωποι. ὅτι μὲν κατὰ τὸ ἄκρον ἀφανὴς γὲ ἂν εἴη τοῖς κάτω. ἀπ' εἰ λοκῆ, κατὰ μέσον ἐνταῦθά πω ὑπὲρ ὀφαργὲ ἀνεσαυρώσω, ἐκπεταθεὶς τῷ χέρι ἀφ τοῦνι πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ. οὐ λέγεις· ἀπότομοί γὲ αἱ πέτραι, καὶ ἀπρόσβατοι, παυταχόθεν ἄρτμα ἐπιφανῆναι. καὶ ὧ πολὶ σφῶν τοῦτο ὁ κρημνὸς ἔχει τῶν ἐπιβασιμ, ὡς ἀκροπόδιτί που μόλις ἐσῶνα, καὶ ὅλως ἐπικαιρότατ ὁ σανίς.

ENa ubi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic bTitan affigendus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur vincula, & vnde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectandum profectò, Mercuri, nobis est, ne humili loco, ac propè terr. m affixus, plasmatis tui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio c supra conuallem, passis hinc atque illinc regionè manibus, cruci affigatur. MER. Rectè dicis. prærupta enim hic vndique sunt iaxa, & nemini accessa, quippe propendentia parumper in præceps: tanta proinde angustia, vt nullum penitus recipiant vestigium, cùm vix summis hic insistas pedibus: denique quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.

ρὸς ἂν γένοιτο. μὴ μέλλε οὖν, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σεαυτὸν καταπαγησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. Προ. ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, κατελεήσατέ με πρὰ τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα. Ερμ. τί τ' ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, τὸ κατελεήσατε, ἀντὶ τοῦ ἀνασκολοπισθῆναι αὐτίκα μάλα πρακτέσαντας τοῦ ἐπιταγμάτος. οὐ οὐχ ἱκανῶς εἶναί σοι δοκεῖ ὁ καύκασος, καὶ ἄλλους ἂν χωρῆσαι δύο προσπαταλευθῆναι; ἀλλ' ὄρεγε τὴν δεξιάν. σὺ δὲ, ὦ Ἥφαιστε κατάκλειε, καὶ προσήλου, καὶ τὴν σφύραν ἐρρωμένως καταφρε. δὸς καὶ τὴν ἑτέραν, κατειλήφθω εὖ μᾶλα καὶ αὐτή. εὖ ἔχει. καταπτήσεται δὲ ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀρκβῶν τὸ ἧπρ, ὡς πάντα ἔχοις ἀντὶ τῆς καλῆς καὶ εὐμηχάνου πλασικῆς. Προ. ὦ Κρόνε καὶ Ιαπετὲ, καὶ σὺ Γῆ μῆτρ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲ δεινὸν εἰργασμένος; Ερμ. οὐδὲν δεινὸν εἰργάσω, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐγχει-

ca fiat. Ne igitur cuncteris, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. *At uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra vllam prorsus noxam calamitatem istam incidi.* MER. *Miserescite, ais Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, veluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe læuam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi* [d] *aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso.* PRO. [e] *O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus unquã graue admiserim.* MER [f] *Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum*

εἰσθεὶς, οὕτως ἄδικον ἐποιήσω, καὶ ἀπατηλὴν, ὡς αὐτῷ καὶ τὰ καλλίστα ὑπεξελέσθαι, τὸν Δία δὲ πρᾶλογίσασθαι, ὀστᾶ καλύψας ἀργέτι δημῷ; μέμνημαι Ησιόδου νὴ Δί οὕτως εἰπόντος. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, πανουργότατα ζῶα, καὶ μαλιστά γε τὰς γυναῖκας. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. τοιαῦτα δεινὰ εἰργασμένος, φὴς μηδὲν ἀδικήσας δεδέσθαι; Πρ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, καὶ σὺ κατὰ τὸν ποιητὴν ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι, ὃς τὰ τοιαῦτα πεφέρεις, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἐτιμησαίμην ἂν ἐμαυτόν. εἰ γοῦν σχολή σοι, ἡδέως ἄν σοι καὶ δικαιολογισαίμην ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δεί-

mirum quàm vafrè egeris, atque improbe. optimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. g *Hesiodi ipsius iam mihi in mentem venit, qui meherclè de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum omnium præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis, te quasi insontem, & nemini prorsus iniurium, vinculis implicari.* PRO. h *Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim: ob quæ equidem* i *in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, simulatque perspicuum fuerit oratione mea,*

λείξαμι ἄδικα ἐγνωκότα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δὲ, σωμλ=
λ᾽ γὰρ εἶ, καὶ λικανικὸς, ἀρ=
λόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς δικά=
αν τλῶ ψῆφον ἔθελο, ἀνεσαῦ=
ρῶσθαί με πλησίον τῶν Κα=
σπίων τόπων πυλῶν, ἐπὶ ζοῦ
Καυκάσου, οἰκλισον θέαμα πᾶ=
σι Σκύθαις. Ερ. ἴωλον μὲν, ὦ
Προμηθεῦ, τλῶ ἔφοδιν ἀγω=
νίᾳ, καὶ ἐς ἀδὴν λίαν. ὅμως δ᾽
οὐ λέγε. κὴ γὰρ ἄπως πρεμέ=
νῳ ἀναγκαῖον ἐς᾽ ἂν ὁ ἀετὸς
λαταπλῇ ἐπιμελησόμενός σε
ἥπαρ. τλῶ ἐν ᾧ μέσῳ δὲ
ταύτῳ σχολὴ λαλῶς ἂν ἔκ
ἔχοι, ἐς ἀκρόασιν λαταχέ=
ῶσθαι ῥητικλῶ, οἵ᾽ εἰ σὺ
πανεργόταζ᾽ ἐν ζοῖς λόγοις.
Προ. πρότερ᾽ οὖν ὦ ἑρμῆ λέ=
γε, καὶ ὅπως μου ὡς ἀφνότατα
λατηγορήσης, μηδὲ λαθυφῇς
τι τῶν δικαίων ζοῦ πατρός·
σὺ δὴ, ὦ Ηφαιε, δικαςὰ ποιῆ=
σαι ἔγωγε. Ηφαι. μὰ Δί᾽ ἀλλὰ
λατήγο

quàm iniquè aduersum mè Iupiter pronunciauerit. [k] Tu verò quandoquidem tam eloquio polles, quam iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quod me haud miuria [l] prope portas Caspias Caucaso isti affigëdum iudicârit, quò miserrimum Scythis omnib. fiam spectaculũ. MER. Inanem in umis operam Prometheo, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia: tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hic manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter astum quo cunctos mortales superas. Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro iudice

βατήτορον ἀντὶ ἴσθι μὲ ἔξων, ὃς τὸ πῦρ ὑφελόμενος, ψυχράν μοι τὴν ἁμίνουν ἀπείλοις πας. Προ. ἀκούω λελόμενοι τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν περὶ τ' ἀλοπῆς ἤδη σαφῶς. ὁ Ἑρμῆς δ' περὶ τὴν ἀνθρωποποιΐαν, καὶ τὴν ἀρτιανομίαν ἀντιάσεται. ἄμφω δ' τεχνίται. καὶ ἀπ' ἐμοὶ δοκοῦσιν εἶν. Ηφαις. ὁ Ἑρμῆς καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐρᾶ. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγοις ζοῖς δικανικοῖς ἀμὶ, ἀλλ' ἀμφὶ τὴν ἁμίνουν ἔχω ταποιά. ὁ δ' ῥήτωρ δεῖ, καὶ τὰ ζοι αὐτὰ οὐ περίεργως μεμελέτηται αὐτῷ. Προ. ἐγὼ μὴ οὐκ ἄν ποτε ὠμην καὶ περὶ τῆς ἀλοπῆς τὸν Ἑρμῆν ἐθελῆσαι ἂν ἀπᾶν, δ' δ' ὄνειδίζειν μοι τὸ ζιβζὸ ὁμοτέχνῳ ὄντι. πλὴν ἀλλ' ἐ καὶ ζιβζὸν, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἤδη περάνειν τὴν καλλιγορίαν. Ερμ. πολυπραγμονῶ, ὦ Προμηθεῦ, μακρῶν δὲ λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. *Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ æd furtū pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominū formationi conueniunt, carniuḿq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo satis egregij artifices, & ad compositè dicēdū impendiò instructi.* VVL. *Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus verser, sed magis circa focū, ibíq; nonnihil est quod meæ possunt vires: quo pacto oratorē agam, non video.* PRO. *Nihil est quòd Mercurium de furto dictu-*

rum suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiā arguere velis, vt mox proponas accusationem. MER. *Si mihi propositum sit*

λόγων, ἢ ἱκανῆς τινος παρασκευῆς, ἐπὶ τὰ δοι πεπραγμένα. ἔχει δὲ ἀπόχρη μόνα τὰ ἀσεφαλῆ ἁπερ]ῶν ἁδικημάτων. ὅτι ἐπιτραπήτι δοι μοιράσαι τὰ ἱερεῖα, σαυτῷ μὲν τὰ λάπιστα ἐφυλαξω, ἐξηπατηκὼς δὲ τὸν βασιλέα, καὶ τὸς ἀνθρώπους ἀνίπλακὼς, οὐδὲν δίκαιον. καὶ τὸ σῦρ ἀλέψας παρ' ἡμῶν, ἐκόμιςς παρ' αὐτοῦ. καί μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ σωιςῆναι ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις, πολυ φιλανθρώπε τοῦ Διὸς πεπειραμένον. εἰ μὲν οἰῶ ἐξαρνον ἢ μὴ ἐργαθῆναι αὐτὰ, δεινὸν καὶ δεινὸν ἐγχειρεῖν, καὶ ῥᾴδιόν τινα μακρὰν ἀρτένειαν, καὶ περᾶθαι, ὡς ἔνι μάλιτα, ἐμφανίζαν τὴν ἀλήθειαν. εἰ δὲ φῂς δοικότα ποιεῖθαι τὴν νομὴν τῶν ἱερῶν, καὶ τὰ περὶ τὸς ἀνθρώπους κακουργῆσαι, καὶ τὸ σῦρ ἀκκλοφέναι, ἱκανῶς ἰατηγόρηται μοι, καὶ μακρότερα ἂν ἂν ἔποιμι. λῆρος γὰρ ὅλως τὸ δοιοῦτον.

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, [m] quo pacto videlicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris: quodq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, vir optime, Iouis benignitate, ac visus es mihi eam parum intellexisse. At verò si hæc inficiaberis, te admisisse flagitia, longiore tecum vtemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterùm, si ea conceſſeris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus [n] recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit nugari.

Προ. εἰ

PRO. Si.

Προ. εἰ μὲν καὶ ταῦτα λῆρός ἐστι, ἃ εἴρηκας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δὲ καὶ ἐπείπερ ἱπανὰ φῆς εἶναι τὰ κατηγορημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ δαλύσασθαι τὰ ἐγκλήματα. καὶ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ περὶ τῶν κρεῶν. καί τοι νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὲρ τοῦ Διὸς, εἰ οὕτω μικρολόγος καὶ μεμψίμοιρός ἐστι, ὡς διότι μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μβίδι εὗρεν, ἀνασκολοπισθησόμενον πέμπειν παλαιὸν οὕτω θεὸν, μήτε τῆς συμμαχίας μνημονεύσαντα, μήτε αὐτὸ τῆς ὀργῆς τὸ κεφάλαιον ὅ ἐστιν, ἐννοήσαντα, καὶ ὡς μειρακίου τὸ τοιοῦτον ὀργίζεσθαι, καὶ ἀγανακτεῖν, εἰ μὴ τὸ μέζον αὐτὸς λήψεται. καί τοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς οὔσας, οὐ χρὴ οἶμαι ἀπομνημονεύειν, ἀλλ'

PRO. *Siquidem isthuc an sit nugari, posthac viderimus: nunc verò quoniam absoluta tibi est aduersum me (vt ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet vt recenseam quàm ille sit pusillanimus & querulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis* o *pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt, puerilem hanc esse iram, vt excandescas, & ini quo feras animo, quoniam* p *maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem,*

ἀλλ' εἰ καί τι ἡμάρτηται μεταξὺ συνωχουρίων, παιδιὰν ἡγεῖσθαι, καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ καταλιπεῖν τὴν ὀργήν. ἐς δὲ τὸ αὔριον ταμιεύεσθαι τὸ μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἑωλόν τινα μνήμην δραφυλαττειν ἅπαγε, οὔτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἢν γοῦν ἀθέλῃ τις τῶν συμποσίων τὰς κομψείας ταύτας, ἀπαιτὴν καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλιπόμενον ἐστι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὰ καὶ ἀτρεπῆ πράγματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα. ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν εἰς τὴν ὑστραίαν ἔτι ᾤμην τὸν Δία, οὐχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πάνδεινα ἡγήσεσθαι πεπονθέναι, εἰ δαγέμων τις κρέα, παιδιαῖν τινα ἔπαιξε, πειρώμενος εἰ δαγνώσεται τὸ βέλτιον ὁ αἱρούμενος, τίθει δὲ, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἀπρεγνεμηκέναι τῷ

& dimissa ira, symposij delictum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum cõtinere odiũ, vt meminisse iniuriæ veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed age dum tollamus è conuiuijs lepôres illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiuscemodi à conuiuio. ¶ Nam Iouem in posterum diem recordaturũ quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab alijs dignosceret. ¶ Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione

κγώαι τῶ Διΐ, πλὼ δ' ὅλλω ὑ
φηρεῖσθ. τί οὖν ἀξ ζοῦζο ἐκ
κλῶ τὸ ῥ λόγο τῇ γῇ τὸν οὐ
ρανὸν ἀναμεμίχθαι, κ) ἄδυ
μὰ κὰι σαυροὺς κὰι Καύκα
σον ὅλον ἐπινοεῖν, κὰι ἀετὸς
καταπέμπειν, κ) τὸ ἧπαρ ἐκκό
πλειν; ὅρα γὰρ μὴ ποκλὺ ζαῦτα
καζηγορῇ ῥ ἀγαναγκάζοντος αὐ
ζῷ μικροψυχίαν, κ) ἀγνώμονα ῥ
γνώμης, κὰι πρὸς ὀργλὺ ἀνχέ
ρειαν. τί ἂν ἐποίησεν οὗζος, ὅ
λον βοῦν ἀρπάζας, ἢ κριῶν
ὀλίγων ἕνεκα ζοιαῦτα ἐργάζε
ται; καίζοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι
ἀνθρωπινώζερον διάκεινται
πρὸς τὰ ζοιαῦτα, ὅς ἐκὸς λῷ
κὰι τὰ ἐς ὀργλὺ ὀξυτέρας ἔχ
ῥ θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων ἀκ
ἔτην ὅσις πῶ μαχέρᾳ σαυροῦ
ἀνζιμήσαιζο ἂ ζὰ κρέα ἕψων,
καθεὶς ῥ πάκλινον ῥ ζωμὸν πε
ριελιγμήσαζο, κ) ὀπτομένων ἀπ
ροσπάσας ῥ κριῶν καζιβρόχ
θισεν, ἀπὸ συγγνώμλω ἀφιέ
ναι αὐζοῖς. ἐὰ ζ κ) πάνυ ὀργι
σθεῖεν, κ) μονόλυκος ἐνέπριψαν,
ἢ κὰι

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendam atq; moleſtam. Et, ſi lubet, finge me omnino portionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt s cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totuſq; Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Falor, ſi hæc nõ ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nam cùm hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? t Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modeſtius affectos: qui quum dijs immortalibus natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicârit, eam ob cauſam, quòd carnes elixas, immiſſum iuſculo digitum, viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarũ carnium vel lens vorârit. Magis enim veniam illis impertiunt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ καὶ κατὰ κόρρης ἐπάταξαν. ἀνεσκολοπίσθη δὲ οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ περὶ μὲν τῶν κρεῶν τοσαῦτα, αἰσχρὰ μὲν κἀμοὶ ἀπολογεῖσθαι, πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορεῖν ἐκείνω. περὶ δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν. τοῦτο δὲ, ὦ Ἑρμῆ, διττὴν ἔχον τὴν κατηγορίαν, οὐκ οἶδα καθ' ὃ πρότερον αἰτιᾶσθέ με. πότερα, ὡς οὐδὲ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀτρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄλλως ὄντας ἀνέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἄλλον δέ τινα, καὶ μὴ τοῦτον διεσχηματίσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ δὲ ὅμως ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ πρῶτόν γε ὡς οὐδεμία τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγένηται, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον πραχθέντων, πειράσομαι δεικνύειν. ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ συμφέρουσα καὶ ἀμείνω ταῦτα αὐτοῖς πραπολὺ, ἢ εἰ ἐρήμην καὶ ἀπάνθρω-

aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè defensio: sed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouē redundet accusatio. Tempus nunc monet, vt de plasmate & hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo, Mercuri, cuiúsnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret, terram ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An verò, quòd formari quidē homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricârim. Ego ad vtrumq; facilè responderim, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malóve deorum, homines in vitam sunt adducti, verùm etiam quòd in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim

ἀπάνθρωπον σωτήριαν πρὸ γῆν μίαν, ὧ Ζεῦ πάλαι (ῥᾷον γὰρ ἄτερ ἄλλου ἂν γένοιτο, εἴ τι ἀδίκησα ἐγὼ, μετακοσμήσας καὶ μετατείσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μόνον καὶ τὸ ἐπουράνιον γένος. ἢ γὰρ δὴ, ἄγαλμά τι χρῆμα καὶ ἄμορφον; ὕλας ἄπαξ, καὶ ταύτας ἀνημέρους λάσι, οὔτε δὲ βωμοὶ θεῶν, οὔτε ἀνιόσης, πόθεν δὲ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο ζηθῆναι, οἷα πρὸς ἀπαιλαχθῆναι φάντα μὲ τὰ πάσης ἐπιμελείας τιμώμενα; ἐγὼ δὲ (ἀεὶ γάρ τι προθυμοῦμαι εἰς τὸ κοινὸν, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀξιωθήσεται μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἐπιδώσει δὲ καὶ τάλλα πάντα εἰς κόσμον, καὶ ἰδὰν) ἐνθυμήσας ὡς ἄμεινον εἴη ὀλίγον ὅσον τοῦ πηλοῦ λαβόντα, ζῶα τινὰ συστήσασθαι, καὶ ἀναπλάσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἀμοίρους ταύταις προσοικότα. καὶ γάρ ἐμοὶ δοκεῖ τι ὧμιλον ὦ θεὼ, μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam coleret, destituta maneret. u Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam cõstat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squalleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, templum, stataam, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodũ summa diligentia iam vndique apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego cùm alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dijs forma non admodum absimilia. Quippe vel id erat vnicum, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὴ ὄντ@ ἢ ἐναντίᾳ αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, εὐδιαμονέστερον ἀποφαίνειν αὐτό. θνητὸν μέν ἐστι αὐτὸ ἓν, εὐμηχανώτατον δ' ἄλλως, καὶ σωτικώτατον, καὶ ἢ βέλτιον@ ἀθανάτου. καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητικὸν λόγον, χαῖραν ὕλην φύρας, καὶ μαλάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους καὶ πολὺ ἄθλιαν παρακαλέσας σωτηρίαν ἀθανάτοις τοῖς ἔργοις. ταῦτ' ἄρα ἐστὶν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοὺς θεοὺς ἠδίκηκα. καὶ τὸ ἐμπίπτον ὀργῆς παγκάκου, εἰ ἐκ παντὸς ζῷα ποιήσας, καὶ τὸ τῶν ἀκινήτων ἀσφαλὲς ἀνήσας ἤγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνης ἅπλοῦν θεοί ἐσμεν οἱ θεοί, ἐλάττονι καὶ ἐπὶ γῆς θνητὰ ζῷα τινὰ γεγένηται. ἔτω γὰρ καὶ ἀναγκαῖα ὁ Ζεὺς, ὥσπερ ἐλαττωμένων τῶν θεῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. ἆρα τοῦτο δείσας, μὴ καὶ οὗτοι ἀπόσωσιν ἐπ' αὐτὸν βιώσωσι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: veluti modò si eam cũ homine cõferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúve præstante, sed mortali tamen. Cæterùm x iuxta Poëtæ dictum, terrã aquæ cõmiscent, ex liquida molliq; effinxi homines: Y Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quæ si verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens extiterit, vt solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines,

λεύσωσι, καὶ πόλεμον ἐξενέγκω-
σι πρὸς τοὺς θεοὺς, ὥσπερ οἱ γί-
γαντες. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ οὐδὲν ἠ-
δίκησθε πρὸς ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τ̄
ἐμῶν ἔργων, δῆλον ἢ σὺ δεῖ-
ξόν τι καὶ ἓν τὸ μικρότατον,
κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ δίκαια ἔ-
σομαι πεπονθὼς πρὸς ὑμῶν. ὅτι
ἐχρήσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς
θεοῖς, οὕτως ἂν μάθοις, εἰ ἐπι-
βλέψειας τὴν γῆν, οὐκέτι αὐχμη-
ρὰν καὶ ἀκαλλοῦ οὖσαν, ἀλλὰ πό-
λεσι καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡ-
μέροις διακεκοσμημένην, καὶ
τὴν θάλατταν πλεομένην, καὶ
τὰς νήσους κατοικουμένας, ἁ-
πανταχοῦ δὲ βωμοὺς καὶ θυσίας
καὶ ναοὺς, καὶ πανηγύρεις. με-
σταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγηαὶ,
πᾶσαι δὲ ἀνθρώπων ἀγο-
ραί. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐμαυτῶν μό-
νῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην,
ἐπλεονέκτουν ἂν τῆς χρήσεται.
νῦν

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerũt [z] *gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiã queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat vtilitas, si cõtempleris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, vndiq; aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, deniq; quócunq; te vertas, A prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi.*

Nam

νῦν δ' ἐς τὸ κοινὸν φέρων, ἢ θέκα ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δὲ Διὸς ἢ τὸ Ἀπόλλωνος, οἶσθ' ὃ, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἰδίαν ἅπαντα χρὴ δεῖ Προμηθέως δὲ δηλαδὴ. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτῆς μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καὶ προδίδομαι, καὶ ἐπάπλω ποιῶ; λέγε δή μοι, ὦ Ἑρμῆ, τὸ δὲ, ἐννόησόν τί σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμάρυγμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδ' ἐπανέσεται, ὁμοίως κἂν τὸ τέρπνον ἔσεσθαι ἔχοντι· πρὸς δή τι τοῦτ' ἔφλω, ὅτι μὴ γιγνομένων τ' ἀνθρώπων, ἀμράλυρον σωίβαινε τὸ κάλλος εἶναι τ' ὂν, καὶ πλοῦτόν τινα πλεῖστον ἡμᾶς νομίζομεν, οὔτε ὑπ' ἄλλου τινὸς θαυμασθησόμενον, οὔτε ὑμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. δεῖ γὰρ ἂν ἔχομεν πρὸς ὅ, τι ἁπλοῦν παραθῶμεν αὐτὸν, δεῖ ἂν σωίμεν ἡλίκα ἀνδραποδωδῶμεν, ἂν ὁρῶντος ἀπὸ μοίρας τῶν ὑμετέρων τινός. οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὸ μέγα διαχθείη ἄν μέγα, εἰ ὧν μικρῷ παραμιξ

Namsi quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promouea, velim mihi cõmonstres & templum Promethei, quæ admodũ Iouis & Appollinis nusquã nõ videas: deniq; & tibi Mercuri, quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonum aliquid appareat, sine omni penitus teste, & num oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurũ erat vt omnis cunctarũ rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, cùm nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimârit, si non cum exigua illam dimetiatur?

ρὰ μὲν προῖτο. ὑμᾶς δ' ἂν τιμᾶν ἐπὶ τῷ πολιτεύματι τούτῳ δίκαιον, ἀντεσαυρώσαντί με, καὶ ταύτῃ μοι τὴν ἀμοιβὴν ἀποδιδόντι τῷ σώματι. ἀλλὰ μὴν κακοῦργοί τινες ἐν ὑμῖν εἰσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύσι, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἀδελφὰς γαμοῦσι, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύουσι. παρ' ἡμῖν γὰρ ἐκ τούτων ἀφθονία. καὶ ὁ δίκην δοὺς τοῦτο ἀτιάσαιτ' ἄν τις τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἡμᾶς σωιζήσαντο. ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη πολλὰ ἡμᾶς ἔχειν πράγματα ἐπιμελουμένους αὐτῶν. ἀκούω δέ γε καὶ ὁ νόμιος ἀχθέσθαι, ἐπὶ τῷ ἔχειν τὴν ἀγέλην, διότι ἀναγκαῖον αὐτῷ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῆς. καὶ ἐν τούτῳ γε ἐργῶδες τοῦτο καὶ οὐδὲν ἄλλως, καὶ ἀφρονὸς ἂν ἀτρεπὲς ἔχοντά τινα διατριβήν. τί γὰρ ἂν ἐπράττομεν, ἂν ἔχοντες ὧν πονοῦμεν, ἐργῶμεν ἄν, καὶ τὸ νέκταρ ἐπίνομεν, καὶ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris consilij. Sed ais C flagitiosi quidam sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas; hominum formationem dijs immortalibus facessere negocium & augere curam, alioqui ociosis. D Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant, & ven-

καὶ ἀμβροσίας ἐνιφορήμεθα, ἀλλὰ ποιοῦσιν. ὃ δὲ μάλιστά μοι πονηρὸν δοκεῖ, τὸ ἐσίν. οἱ μεμφόμενοι τῷ ἀνθρωποποιεῖν καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐρᾶτε αὐτῶν, καὶ ὁ Διὸς Ἀπατούριος Διὶ τοιοῦτος, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σάτυροι καὶ κύκνοι γινόμενοι, καὶ θεὸς ἐξ αὐτῶν ποιεῖσθαι ἀξιοῦτον. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν, ἴσως φήσας, ἀναπεπλάσθαι τὸς ἀνθρώπους ἄκομψον δίξινα τρόπον, ἀλλὰ μὴ ἡμῖν τοικότας. καὶ δί ἄλλο παράδειγμα τότε ἄμεινον ποιήσασθαι, ὃ πάντως καλὸν ἦν ἐπισάμενον, ἢ ἀσωτέρων καὶ θειοτέρων ἔδει, καὶ ἄγαλμα ἀπεργάζεσθαι τὸ ξῶον καὶ πῶς ἂν καὶ θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς ἄλλας ἡμῖν τιμὰς ἀπένειμαν, ὑγὶ τοιοῦτοι γενόμενοι; ἀλλ' ὑμᾶς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας ποιάγωσιν, ὅτε ὀκνεῖτε διαβαίνειν τὸν ὠκεανὸν ἐλθεῖν δεῦρο μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τιμῶν ὑμῖν καὶ τῶν θυσιῶν ἄτιμον ἀνύσαν-

& ventrē diſtendant ambro-ſia? Cæterū malè me habet, quòd inuehendo in opus à no-bis elaboratū, fœminas po-tiſſimum reprehēderitis, quas tamē impendiò adamatis, & modò tauri, modò ſatyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim di-cam, quòd in cœlū admiſſas, diuinitatis cōſortes redditis. B At qui non erat, ais, abſur-dum, vt fierent homines, ſi modò ad noſtrā hāc formam ſimilitudine quapiam nō ac-cederent. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod forma præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinum magis deceret eſſe, & prorſus agreſte illud ani-mantis genus. F Sed ſi hoc dixeris, non video quomodo vos diuino honore affice-rent, aut accumularent ſa-crificijs: quæ quam grata ſint vobis, conijcere licet ex eo

maximè, quòd nō grauamini vel vltra Oceanū ſumma celeri-tate proficiſci, poſt meculpatos Aethiopas, ſi quando ſenſeritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verùm me, q honorū huiuſce modi ac ſacrificiorum author ſum atq origo, neſcio quo iure

in crucem

ἀνεσαύρωκατε. περὶ μὲν ὧν τ̃ ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἱκανά. ἤδη δ', εἰ λοιπ̃, ἐπὶ τὸ πῦρ μέτειμι, κἀκεῖνο ἐπονείδιστον ταύτην ἁρπαγὴν καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινα μηδέν, ὀκνήσας, ἵνα μ' ὅτι ἡμεῖς τ̃ πυρὸς ἀφλωλε καμψ, ἐξ ὅτου κ' παρ' ἀνθρώποις εἰσίν; ἐκ ὧν ἔφοις. αὕτη γὰρ οἶμαι φύσις τοῖς ἡμιν & ἀδίκημα τι ἔλαττον γίγνεσθαι, ἂ καί τις ἄλλ & ἐὰν μεταλάβοι. ἃ γὰρ ἀσθένυσι ἐνοχ & μενός τινός. φθόν & δὲ ἄντικρυς τὸ ζοιβ, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδίκηθητε τῶν ἀγαθῶν μεταδιδόναι ζοῖς ἀνομένοις. καίτοι θεὸς γε ὄντας, ἀγαθὸς καὶ εἶναι, καὶ δωτῆρας ἁπάντων καὶ ἔξω φθόνου πάντος εἶναι; ὅπερ γε εἰ καὶ τὸ πῦρ τοῦτο ὑφικόμην & κατακόμιζε εἰς τὸν γῆν, μηδ' ὅλως τι αὐτοῦ καταλιπὼν, ὃ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. δεῖ γὰρ ὑμᾶς λαθεῖν αὐτ̃, μήτε

in crucē ſuſtuleritis. G *Hæc ſunt quæ de hominū plaſmate ſat fuerit cōmemoraſſe. Ad ignem tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctēris: ſed mox mihi reſpondeas, numquid ex igne diꝫ quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidem vix unquam dixeris: H quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſſimum hinc colligo argumentū inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere pōtueritis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere videntur. I. Quod contrà oportebat, deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe. K Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terrā, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quānam oro iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquā poteſt eſſe vſui: quum*

μήτε ῥιγοιῶντος, μήτε ἕψοντος τὸ ἀμβροσίαν, μήτε φλὸς ἐπιτήδειον ἡμῖν ἀνόμβροι. οἷ γὰρ ἄνθρωποι τῷ ἐς τὰ ἄλλα μὴ ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ ἐς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπόσαρκα ἀγγεῖα, καὶ τὰ λιβανωτὸν θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὸν ὦμον χίαν καὶ ἀλίσλων οἰομένους, ὁπόταν ἐς τὸν οὐρανὸν ἡ ἰνίσθυα γένηται λιθρομένη πρὸς καπνὸν. ἀναπίμπλη δὲ οἶνον ἡ μέμψις ἀνηγόρους αὐτῆς τῆς ὑμετέρας ἐπιθυμίας. θαυμάζω γὰρ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον λιπωλύκατε καταπλάσαντες αὐτὸν, καὶ τὸ πῦρ οὗτός ἐστι πολὺ θερμότερον, καὶ πυρωδέστερον. ἢ καλὸν ἄν τι ἀθῶν, ὡς σπαθῶντα ἡμῶν τὸ κλῆμα; ἔρρωσο. σφῶν γὰρ, ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἀρῆται λοιπὸν, διορθώσεται, καὶ διηλέγχετο, καὶ αὖθις ἀπολογήσομαι.

Ερμ.

quum neq; coquere vobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiã. Adhæc, nõ egetis artificioso lumine: verùm hominibus cũ ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo videlicet in biuio nidorẽ vobis parent, thura incendãt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verùm quum (vt video) ingentem vobis lætitiã pariat fumus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epulorum vicem vos reficiat, quàm vbi nidor simul cum fumo voluptatus ad cœlum vsq; permeat. Itaq; parum appositè profectò, & nimium absurdè videntini vaporem huiusce modi nunc incusare. M Miror autem cur Soli potestatẽ faciris lucendi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit; atque intemperans; quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrũm erit, Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendum accingemur.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὕτω γενναῖον ῥήτορα ἁμιλλᾶσθαι. πλὴν ἀλλὰ ὦ νησον, διότι μὴ ἠκροάσω σου. οἶσθα γὰρ οἶδα, ὡς ἓξ καὶ δέκα γύπας ἂν ἐπέσκοπόν σοι τὰ ἔγκατα ἐξαρτήσαντας· ὕτω δεινῶς αὐτοῦ κατηγόρηκας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἐκεῖνο δέ γε θαυμάζω, πῶς μάντις ὤν, οὐ προεγίνωσκες ὕτω κολασθησόμενος. Πρ. ἀπιστάμην, ὦ Ερμῆ, καὶ ταῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἄλλη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐκ τῆς μακρᾶς, κατατοξεύσων, ὃν φὴς ἐπιτηδεύσασθαί μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἆ γὰρ γνοίτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ἐπιδοίμί σε πεπυμένον, καὶ λοιπὸν σοὶ ἡμῖν ὠφελήμονα· ὁ μέν τοι γε κρατηθήσεται. Πρ. θάῤῥει, καὶ σωθήσομαί γε ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς λύσει με, ὀκτὼ μικρᾶς ἀναμονίας. Ερμ. τίνος ταύτης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν. Προμ.

MER. *Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisset, qui posthac viscera tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituerat. Mirum autem profectò, quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturũ pœnas.* PROM. *Præsciui hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus liberabor: & nunc* O *Thebanus quidã veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam.* MER. *Vtinam hæc eueniant, solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem.* PROM. *Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.* MER. *Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.*

Προμ. οἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τἀμὸν Θέτιδι; ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν. φυλάξαι γὰρ ἄμεινον τὸ ἀποῤῥῆγόν, ὡς μισθὸς εἴη, καὶ λύτρα μοι ἀντὶ τῆς καταδίκης. Ερμ. ἀλλὰ φύλαξε, ὦ Τιτᾶν, αὖθις τὸν ἄμεινον. ὑμᾶς δ' ἀπίωμεν, ὦ Ηφαιστε καὶ γὰρ οὕτω ἥδιον πλησίον ὁ ἀετὸς, ὑπόμνησιν ἔχων καρτερῶς. εἰ δὲ μὴ γε ἥδιον ἐπὶ θυσίαν, ὃν φὴς ἐξότου ἐπιφανῆναι ὡς ταχέως σε ἀναπτερώσοντα ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος.

PROM. *Noſtin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanum, quo me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.* MERC. *Quando quidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim non longè abeſt aquila. At tu Titan, præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vel ais) ſagittarius cõtingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfenſionem Promethei Caucaſo affixi Lucianus hìc proponit, in qua verius deprehendere liceat, veluti ex inſtituto, acriorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucaſi ſupplicio deſtinatus, ſuperiùs diximus in Apologia in eum à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Heſiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Eraſmus in Chiliadibus ſuis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a EN tibi Caucaſum.] *Exordium Dialogi ab occaſione loci, & Caucaſi montis altiſſimi Septentrionali Aſiæ tractu, Indiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis præcipita, perpetuâq; niuibus tecta. Huius montis deſcriptionem apud Arianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuiſſe ad Caucaſum, tam multi affirmant, vt vix negari poſſit. Hoc in primis teſtatur Cicero lib. 2. Tuſcul. quæſt. Hoc etiam*

etiam Apollonius in fine 2. libr. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan.] *Prometheus filius Iapeti, qui fuit vnus ex sex Titanibus.* *c* Supra conuallem passis hinc atque illinc è regione manibus.] *Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina stadio inter se disiuncta, quibus accolæ Promethei manus affixas fuisse ferunt.* *d* Aquila iecur depascet.] *Aquilam hanc Higinus Tiphone & Echidna genitam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam.*

e O' Saturne, ô Iapete, ô tu tellus parens.] *Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloria præsignem Manœtium atque Prometheum varium, versipellem, stultumque Epimetheum* *f* Nullum facinus.] *Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur.* *g* Hesiodi.] *Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quando Prometheus, quæ illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium idolothytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare κρεονομίαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus marcida: Ioui, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlitùs sustulerat, tum propter hanc imposturam, Caucaso eundem alligari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna.* *h* Videris.] *Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit.* *i* In Prytaneo publico alendum.] *Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi πυρῦ ταμίειον, tritici victus promptuarium.* *k* Tu verò quandoquidem tam eloquio polles.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademque vice exordij.*

l Prope portas Caspias.] *Caspijs populis Scythici generis vicinæ sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint peruiæ, quas idcircò Caspias portas Scriptores appellant,*

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caspium pateat transitus. m Quo pacto.] *Repetit capita accusationis.* n Recens for.] *Græcè καινεργῆσαι καινεργεῖν, designare & nouas res edere, ἡ τὸ καινοποιεῖν significat.* o Pro deo.] *A persona.* p Maiorem partem.] *A circumstantijs facti.* q Nam Iouem.] *A consilio facti.* r Sed age Mercuri.] *Amplificatio καθ' ὑπόθεσιν.* s Cœlum terræ.] *Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere. Erasmo nostro interprete.* t Videre iam licet.] *A collatione humanorum morum.* u Sic enim.] *A consilio & causa finali.* x Iuxta Poetæ dictum.] *Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secundò: Multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* y Minerua.] *Quæ sapientiæ & bonarum omnium artium dea, & ex Iouis cerebro sine matre procreata est.* z Gigantes.] *Terræ filij excelsissimæ staturæ in deorum perniciem procreati, vt superis scilicet bellum inferrent, Iouemque de cœli possessione deijcerent.* A Prorsus omnia Iouis plena sint.] *Lucianus ex Arato sumpsit, quæ Virgilius hoc versu reddidit in Palemone Ecloga 3.*

Ab Ioue principium Musæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] *Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cùm in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim visantur.* C Flagitiosi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* D Sic enim eandem.] *Alia, quam per inuersionem à simili.* E Atqui non.] *Elegans amplificatio obiectionis per regestionem.* F Sed si hoc dixeris.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet.* G Hæc sunt.] *Transitio.* H Quando.] *A natura rei.* I Quod contra.] *Ab officio deorum.* K Sed quid.] *Ab vsu ignis.* L Ad alia necessaria ignis habendus.] *Ab vtili ex consequentibus.* M Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* N Cùm vates sis.] *Exprobrat Prometheo vim significationis*

nis nominis. Nam cùm sit Προμηθεὺς *vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam.* O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem inplacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* P. Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurorum præscius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, veritusque ne similiter à filio de cœli possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memorque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Ecloga:*

Caucaseasque refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymmo octauo Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Rectè dicis præ.] *Actio & affictio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cuncteris.] πρόσταξις. Ad vos saltem.] συγγνώμη. Tanquam parum sit.] ἄρνησις. Sed tu porrige [προστάξεις. Ne quippiam tibi.] σαρκασμός. O Saturne, ô Iapete.] σχετλιαστικὸν μέρος. Qui primò quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm sic vacat.] κατάστασις. Tu verò quandoquidem.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; vice exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] ἀξίωσις καὶ μετάστασις τῆς μεθόδου. Cæterùm tu Vulcane.] ἀποστροφὴ προστακτική. Partiri igitur vos.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Nihil autem video.] ἀπὸ τοῦ

δυνατοῦ κολακεία. Mercurius meam obibit prouinciam.] *Reijcit partes in Mercurium.* Nam ego.] *Extenuatio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quomodo enim.] αὐτικατηγορητική. Atqui tempus expetit.] προοίμιον εἰδικὸν προσεχείας ἕνεκα. Si mihi propositum.] *Repetit capita accusationis.* Quo pacto videlicet.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Denique quòd ignem.] αὔξησις. At verò.] προέκθεσις καὶ ὑπόσχεσις τῆς πίστεως. Cæterùm si.] τὸ δεύτερον μέρος. Quid enim.] ἀπόθεσις λόγου. Nunc verò.] παρασκευὴ πρὸς τὴν τῶν ἐγκλημάτων διάλυσιν. Et primò quidem.] *Apologia Promethei ad primũ caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ δέησιν κατὰ μείωσιν.* Immemor sané.] *Exprobratio.* Nam quis non.] *A' persona.* Sed agendum.] *Concessio.* Nam Iouem.] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vt ne interim.] ὁ λογισμός. Nil enim aliud.] παρομολογία. Meliorem.] ἀφαίρεσις. Sed age Mercuri.] συναθροισμὸς, αὐξητικὸς τῆς δίκης, μείωσιν τοῦ ἐγκλήματος. Fallor si hæc.] *Conclusio calumniæ.* Nam quum hæc.] *A' minori contentio.* Videre iam licet.] ἄλλη αὐτίθεσις συγκριτικὴ αὐξήσεως ἕνεκα. Tempus nunc monet.] μετάβασις καὶ κατάστασις. Cuius culpæ me.] διαίρεσις. Quàm ego illos.] ὑπόσχεσις. Ego ad vtrumque.] κατασκευὴ διμερής. Sic enim nullo.] ἐκ τῆς ἐκβάσεως. Cùm itaque tellus.] καταδιήγησις. Adeò vt neque.] ἡ πρόφασις ἢ ἀφορμή. Ego cùm alioqui.] ὁ λογισμός. Quippe vel id erat.] τὸ αἴτιον τοῦ πραχθέντος. Cæterùm iuxta.] αὐτὸ τὸ πραχθέν. Hæc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] παραύξησις. Itaque neminem fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu est.] *Secundum argumentum. multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* Quòd si ego.] τὸ καταπλαστόν. Verùm ego.] αὐτίθεσις. Nam si quæ ad rempubl.] κατασκευή. Cæterùm istuc.] *Aliud argumentum, à causa finali.* Quod ideò dixerim.] ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκβάντος. Adde quòd nemo ex nobis.] ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuerò quum optimo.] *Conclusio.*

clusio. In crucem à vobis leuatus.] ἀπὸ τοῦ ἀνηκέστου. Sed ais, flagitiosi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* Liceat reperire hanc.] τὸ ἐναίτιον. Nec verò est quòd dicas.] *Alia, quam per inuersionem à simili soluit.* Sed adime obsecro dijs.] τὸ κοθ' ὑπόθεσιν. Cæterùm malè me.] *Aliud caput accusationis secundæ.* Quas tamen:] *Elegans amplificatio obiectionis, per regestionem.* Atqui non erat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet.* Sed si hoc dixeris.] *A consequenti contrario.* Hæc sunt quæ.] *Conclusio.* Ad ignem transeamus.] *Transitio. Tertium caput de igne è cœlo sublato.* Fœdam'nimirum.] ἐξουθενισμός. Per deos autem.] δέησις. Sed mox mihi.] ἐρώτησις ἀντὶ τῆς ἀρνήσεως. Quod quidem vix.] τὸ ἐπιχείρημα, *à natura rei.* Itaque euidentissimum.] ἀντιδιαβολή. Quo contra.] *Ab officio deorum.* Sed quid si omnem.] *Concessio.* Quibus ignis.] *Ratio.* Cùm neque coquere.] *Ab vsu ignis.* Verùm hominibus.] *Ab vtili ex consequentibus.* Itaque parum apposité.] *Clausula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* Vestrûm erit.] ἐπίλογος σὺν ἐταγγελίᾳ. Haud facile est.] *Interfatio Mercurij.* Mirum autem.] θαυμαστικὴ ἐρώτησις. Præsciui hæc,] ἀπόκρισις. Et nunc Thebanus.] μάντευμα. Vtinam hæc] εὐχή Bono sis animo.] προσοχή. Ne oro graueris.] ἀξίωσις. Nostin' Mercuri.] ἔκθεσις. Quin nos, Vulcane, abimus?] *Conclusio.*

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM. IN eosdem.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hic Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarantq́; videndo,*
Nulla venenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ
καὶ Διός

PROMETHEI
& Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λυσόν με, ὦ Ζεῦ, δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. Ζεύς. λύσω σε φῄς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὴν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον κείρεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, ἀνθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας: ἃ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἐςᾶ πιμελῇ κεκαλυμμένα μοι παραθεὶς, καὶ τὴν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν: Προ. οὐκοῦν ἱκανὴν ἤδη τὴν δίκην ἐκτέτικα, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένος, τὸν κάκιστα ὀρνέων ἀπολούμενον ἀετὸν τρέφων τῷ ἥπατι. Ζεύς. οὐ δὲ πολλοστημόριον τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν.

Solue [a] me Iupiter, [b] grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habêtem, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi epar, sed & oculis carere effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [c] quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibijpsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, [d] tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriens hepate.

IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati.

Προ, καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί μελύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μηνύσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. κατασοφίζῃ με, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἔξω: οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν, ἤν τι τεχνάζων ἁλίσκωμαι. Ζ. εἰπὲ πρότερον, ὅν τινα μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα Προ. ἢν εἴπω ἐφ' ὅ, τι βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ἀπολοίπων μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν συνευόμενος αὐτῇ. Ζ. τοῦτι μὲν ἔγνως. τί δ' οὖν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. Προ. μηδὲν, ὦ Ζεῦ, κοινωνήσῃς τῇ Νηρηΐδι. ἢν γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ ἐκ σοῦ, τὸ τεχθὲν ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῄς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; Προ. μὴ γένοιτο ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ἡμίξις αὐτῆς ἀπειλεῖ. Ζ. χαιρέτω τοιγαροῦν ἡ Θέτις· σὲ δ' ὁ ἥφαιστος ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quâmnam mercedem persolues necessariã nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinans?* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. [e] *Ad Thetin, coiturus cum ipsa.* IVP. *Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas* [f] *cũ Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno.* IVP. *Hoc ais, expulsurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius* [g] *minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te verò* [h] *Vulcanus ob hæc soluat.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a SOLVE me, Iupiter.] *Prometheus hîc orat Iouẽ, vt tandem liberetur.* b Grauia enim iam sum passus.] *De Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cui non cognitum est, quàm atrocia sit passus, propterea quod supra modum humanæ gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumvoderet.*

c Nam quibus meipsum decepisti.] *Breuis repetitio capitum accusationis Promethei. Hyginus in Astronomico poëtico: Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erant totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cùm propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent vsu. Idq; postea consuetudo firmauit. Quod cùm facilè à deo, non vt ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam, corio bubulo texit: ossa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet earum sumeret partem. Iupiter autem, etsi non pro diuina facit cogitatione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, vtrumque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius verbis facilè intelligas, quod scribit hîc Lucianus.* d Tantum tempus.] *Aeschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hîc videtur Aeschyli poëtæ & aliorum sequi sententiam*

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doridis filia.* *g* Minatur.] *Constitutum erat in fatis, Thetin parituram filium longè præstantiorem patre, quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucaseis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitùs ille datur.

Solue me] *Deprecatur supplicium Prometheus.* Soluam te.] *Recusatio Iouis.* Eò quòd talia.] αἰτιολογία δι' ἀπαριθμήσεως. Nam quibus.] παράλειψις. Tantum tempus.] *Pœnæ exaggeratio & extenuatio.* Qui non sine] ὑπόσχεσις τοῦ μισθοῦ διὰ κατασοφίσματος. Si dixero.] προτρεπτικὸν καὶ προῤῥιτικὸν μέρος. Nihil, ô Iupiter.] ἀποτροπή. Vtinam ne fiat.] εὐχή. Te veró.] *Impetratio veniæ.*

ΕΡΩ.

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ Διός.

CVPIDINIS & Iouis.

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνοθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ερως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ιαπετοῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος ὤν; Ερ. τί δέ σε ἢ δίκησα ὁ γέρων, ὡς φῄς, ἐγὼ, διότι με καὶ πεδῆσαι δανοῇ; Ζ. σκόπει, ὦ καταρατε, εἰ μικρὰ, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ἐντρυφᾷς, ὥστε μηδέν, ἐστιν, ὃ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν. ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν κῦν τινα ἐρασθῆναι πεποίηκας. οὐδὲ σωῆκα ἡδὺς γυναικὶ δὰ σὲ γεγενημένος, ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτὰς, καὶ κρύπτειν ἐμαυτόν. αἱ δὲ τὸν ταῦρον ἢ κύκνον φιλου-

ATsi quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: [a] *puer enim admodum sum, & adhuc imprudens.* IVP. *Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiã infans putari cupis, senex & versutus adeò cũ sis?* CVP. *Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas?* IVP. *Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil est quod me non effeceris, satyrum, taurum,* [b] *aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquã fecisti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigijs vti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exosculantur:*

φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ ἢν ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τοῦ δέους. Ερ. εἰκότως· οὐ γὰρ φέρουσιν, ὦ Ζεῦ, θνητὰ οὖσαι τὴν πρόσοψιν. Ζ. πῶς οὖν τὴν Απόλλω ὁ Βράγχος καὶ ὁ Υάκινθος φιλοῦσιν; Ερω. ἀλλ' ἡ δάφνη κἀκεῖνον ἔφευγε, καί τοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἐθέλεις ἐπέρασθαι εἶναι, μὴ ἐπίσειε τὴν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίει σεαυτὸν, ἑκατέρωθε καθειμένος βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀνειλημμένος. πορφυρίδα ἔχε, ὑποδέου χρυσίδας, ὑπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις εὔρυθμα βαῖνε, καὶ ὄψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν δεξαίμην ἐπέρασθαι εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτό γε. Ζ. οὐκ ἀλλ' ἐρᾷν μὲν, ἀπραγμονέστερον δ' αὐτοῦ ἐπιτυγχάνειν. ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me verò si aspiciant, moriũtur præ formidine. CVP. *Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum.* IVP. *Quomodo igitur* [c] *Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant?* CVP. [d] *At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias* [e] *ægidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades.* IVP. *Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, vt talem meipsum exhibeam.* CVP. *Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est.* IVP. *Quin amare quidem volo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

HVius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

ΟΖεὺς πρὸς τὸν ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ πάντ' ἀφελοῦμαι,
χ' ᾧ πτανὸς, βρόντα κὴ πάλι κύκνος ἔσῃ. *Id est,*
Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Hac allusisse videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito ostendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor metis hæc redd dit alis:
Quid si iterum posito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem gestans & sagittas: quarum vna cuspide aurata vulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit quorum omnium rationem pulcherrimis versibus Marullus & Aeneas Syluius ingeniosissimè complexi sunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem diuinitatis suæ immemorem, ad furtiuos Danaës amplexus è cœlo per impluuium in imbre aureo demisit.* c Apollinem.] *Apollo Daphnes, Branchi, & Hyacinthi pulchritudine arsit.* d At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim alioqui effugere non posset, implorato patris Penei fluminis auxilio, in laurum arborem est commutata. Ouid. 1. Metam.* e Aegidem.] *hoc est, thoracem, seu loricam: sic enim Martialis exponit libro septimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΛ-

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ Ἡφαίστου.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἑωρακας, ὦ Ἀπολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι γεγονὸς, ὡς καλόν τι εἰσι, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ ἁβρόν τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἐπιδεικνύμενον; Απ. ἐκεῖνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ἡφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ καὶ Ἰαπετοῦ πρότερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ παρανομίᾳ; Ηφα. καὶ τίνα ἂν ἀδικῆσαι δυνάιτο ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τρίαιναν ἔκλεψεν· ἢ τὸν Ἄρη, καὶ τοῦτο δὲ ἐξέλκυσε καθὼν τὸ δουλιοῦν τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τὸ τόξον, καὶ τῶν βελῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν γαῦτα, ὃ μόγις ἐκίνει ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἔσῃ, ὦ Ἡφαιστε, εἰ σοι πρόσεισιν μόνον. Ηφ. καὶ μὴν πρόσεισιν ἤδη.

Απ.

VIdistin' Apollo Maiæ infantulum illũ, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se ferat, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est, aut Martem: nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium. vt interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis.

VVL. *Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra?* APOL. *Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo venerit.* VVL. *Atqui venit iampridẽ.*

APOL.

Απ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ηφ. πάντα, ὦ Απολλον. Απ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ηφα. νὴ Δία τὴν πυρράγραν οὐχ ὁρῶ. Απ. ἀλλ' ὄψει αὐτὴν πανταχοῦ σπαργάνοις τὸ βρέφος. Ηφ. οὕτως ὀξύχειρές εἰσι, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμελετήσασαι τὴν κλοπήν; Απ. ὁρᾷς ἥκασας αὐτὴν καὶ λαλοῦσαν ἤδη σαμύλα καὶ ἐπίτροχα. ὁ δὲ μὴ δόλιον ἡμῖν ἐθέλῃ. χθὲς δὲ προσκαλισάμενον ἔρωτα, κατεπάλαισεν οὐθύς, ὥστε οἶδ' ὅπως ὑφέλκων τὸν πόδα. εἶτα μεταξὺ ἐπαινούμενον, τῆς Αφροδίτης μὲν λύσαν ἔκλεψε, προσπυξαμένης αὐτὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ. τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, τὸ σκῆπτρον. ἆρ' μὰ βαρύτερον ὁ λιθανὸς ἦν, μὴ πολὺ τὸ πῦρ ἔχει, ἱκανὸν ἂν ὑφήλετο. Ηφα. χορόν τινα τῶν παίδα φῄς. Απ. ἀμόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. Ηφα. τὸν ζηκμαίρισθ' ἕλκεις; APOL. *Quid igitur? habésne omne fabrile instrumentum? necdum quicquam illius tibi amisiũ est?* VVL. *Omne, Apollo.* APO. *Attamen inspice diligẽter.* VVL. *Per Iouem, forcipem non video.* APOL. *Sed videbis illũ alicubi inter inuolucra in cunis infantis.* VVL. *Adeóne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tũ meditatus esset furãdi ratione?* APO. *An non audîsti ipsum loquentẽ quoq; iam arguta ac volubilia quædã? Atq; hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit; nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulũ, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset,* VVL. *Celerem atq; agilem quendam puerum mihi narras.* APOL. *Quinimò & musicum præterea.* VVL. *Vndénam huius rei coniecturam facis?*

Απ. χελώνην πε νικρὰν εὗ-
ρων, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς σοι
πήξατο. πήχεις γὰρ ἐναρμό
σας, καὶ ξυγώσας, ἔπειτα κα-
λάμους ἐμπήξας, καὶ μαγάδιον
ὑποθεὶς, κἀτὰ ἐντεινάμην ἐπ-
λὰ χορδὰς, μιλφδὴ πάνυ
γλαφυρὸν, ὦ Ηφαιστε, καὶ ἐναρ
μόνιον, ὡς κἀμὲ αὐτῷ φθο-
νᾶν, τὸν πάλαι διθυραίβην ἀ-
σκοῦντα ἔλεγε δὴ ὁ Μάϊα, ὡς
δὴ μόνοι τὰς νύκτας ἐν τῷ ὄ-
ρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄ-
χρι τοῦ ἄδου κατίοι, κλίψων
τι κἀκεῖθεν ἀγκαδίν. κἀπέπε-
ρ᾽ δ' ὅτι, καὶ ῥάβδον τινὰ
ποιήσαι θαυμασίαν τὴν δύ
ναμιν, ᾗ ψυχαγωγεῖ καὶ κα
τάγει τοὺς νεκρούς. Ηφα. ἐγὼ
ἐκείνην ἔφωκα αὐτῷ παγκάλον
εἶν. Απ. τοιγαροῦν ἀπέδω-
κέ σοι τὸν μισθὸν τὴν πυρά-
γραν. Ηφα. εὖ γε ὑπέμνη-
σας. ὥστε βαδίσμα ἀπολυσό-
μενον αὐτὴν, ἔ φου, ὡς φῄς,
ἐνεῦθεν ἐν τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoque infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid.* [b] *Alatus autem quoque est, ac virgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos.* VVL. *Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum.* APOL. *Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet.* VVL *Rectè sanè admonuisti. quare ibo vt illum recipiam: sicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inuenire poterit.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a Aduncas manus.] *Mercurium furem, & furum præsidem poëtæ faciunt. vnde ὀξύχειρ à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* b Alatus quoque est.] *Lilius Gregorius in Mercurij syntagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in libro quodam antiquitatum hoc modo effictam: filo quidem erat corporis iuuenili, facie imberbi, cum alis supra aures, inuus verò totus, præter quam quod pallium habere videbatur, dextra marsupium continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebat, ad pedes illius hircus & gallus subierant, Vide Macrob.* c Ac virgam quandam.] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat. *Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius χρυσόῤῥαπις.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.
Επιδεικτικὸς καὶ ὑπομνηματικός.

Furto quàm promptus fuerit Cylleniusinfans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali fidere prodit homo.

MAIAE infantulũ.] *ἔπαινος à matre, ætate, forma, & actu.* Et arridet omnib.] *ἐκκωμιάζει.* Tale quiddam.] *ἀνασκευή.* Qui ipso Iapeto.] *ὑποβολὴ συγκριτική.* Interroga.] *ἀπόπτησις τοῦ ἐλέγχου.* Nam & huius.] *Descriptio personæ ψεκτική, à natura & moribus.* I. *ὅτι κλέπτης.* Scies Vulcane, si modò.] *Enumeratio furtorum.* Per Iouem.] *ὅρκος.* Adeóne aduncas manus.] *ἐκφώνησις θαυμαστική.* An nón audisti ipsum.] II. *ὅτι λάλος.* Statim illum.] III. *ὅτι παλαιστικὸς κατ' ἀφήγησιν.* Veneri furripuit.] *Redit ad furta.* Et nisi grauius.] *τὸ παραλειφθέν.*

Celerem.] *Transitio.* Quinimò & musicum.] ὅτι μουσικός. ἀφήγησις, *quomodo citharam confecerit: causa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cætetùm ipsa.] *Ad furta nocturna transit.* Alatus autem.] *Alia descriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ νεκροπομπός. Rectè sanè.] *Conclusio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός.

VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθον δέοι μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζ. εὖ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δίελέ μου τὴν κεφαλὴν εἰς δύο, κατεγγυκών. Ἡφ. πειρᾷ μου, εἰ μέμηνα; πρόσαττε δ' οὖν τἀληθὲς, ὅπερ θέλεις σοι γενέσθαι. Ζεύς. διαιρεθῆναί μοι τὸ κράνιον. εἰ δὲ ἀπειθήσεις, οὐ νῦν πρῶτον ὀργιζομένου πειράσῃ μου. ἀλλὰ χρὴ καθικνεῖσθαι παντὶ τῷ θυμῷ, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ μου τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν. Ἡφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσομεν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiamsi lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. *Rectè sanè, Vulcane. Sed iam impacta illa, diuide mihi caput in duas partes.* VVL. *Tentas me num insaniã? Impera igitur verè quod vis tibi fieri.* IVP. *Diuide mihi caluariã volo. si verò nõ obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentẽ. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neq; cũctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt.* VVL. *Vide Iupiter, ne quid mali faciamus.*

Acuta

ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ὅτι, καὶ οὐκ ἀνεμωτί, οὐδὲ κατὰ τὴν Εἰλειθυίαν μαιώσεταί σε. Ζ. καταγίνεται μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαρρῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ηφαι. ἄκων μέν, καὶ τοίσω δή. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σὲ διδύοντα; τί τοῦτο; λόφον ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν ἔσχες ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκόντως γοῦν ὀξύθυμος ἅθα, τηλικαῦτα τὸν τὴν μελίγγα παρθένον ζωογονῶν, καὶ ταῦτα ἔνοπλον. ἅπτε σφατόπιδον, ἐκ φαλῶ, ἐλελιθόδς ἔχων. ἠδὲ πηδᾷ, καὶ πυρίχιζε, καὶ τὴν ἀσπίδα λιναδεῖ, καὶ τὸ δόρυ πάλλει. καὶ ἐνθουσιᾷ. καὶ τὸ μέγιστον, καλλὶ πάνυ καὶ ἀκμαία γύννα ἤδη ἐν Βραχεῖ, γλαυκῶπις μέν, ἀλλὰ κοσμεῖ καὶ τοῦτο κόρυς. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίωφά μοι ἀπόδος. ἐγγυήσας μοι αὐτήν. Ζ. ἀδύνατα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε. παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐπ' ἐμοί, οὐδὲν ἀντιλέγω.

Acuta enim securis est, & non absque sanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obstetricabitur. IVP. *Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui quid sit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnũ, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracũdus fuisti, tantam intra cerebri panniculũ virginem viuam nutriens, idq; armatã. nimirum castra, non caput habuisti, nõ aduertens. Hæc verò etiam saltat, & eum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam vibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximũ est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: desponde mihi illam.* IVP. *Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.*

Ηφαι. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζεύς. εἴ σοι ῥᾴδιον οὕτω, ποιῆ. πλὴν οἶδα, ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

VVL. Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam. IVP. Si tibi facile adeò hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei prænipere posset, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius, Theophilus huius fabulę mentionem faciunt. Addunt Vulcanũ securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re κορυφαγένης dicta est Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amat, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *-quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγητικός. *De Minerua nata ex cerebro Iouis.*

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet.] ἐρώτησις. Venio enim ita.] *Ratio αὐξητική.* Rectè sanè.] *Collaudatio.* Sed iam impacta.] *Iussio.* Tentas me.] *Recusatio, cum iussione.* Diuidi mihi.]

di mihi.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] ἀπειλή. Veruntamen.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.] *Dehortatio à periculoso.* Incute modó.] *Hortatio.* Inuitus quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc? puella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem viuam.] ἔκφασις *Palladis.* Quare, ô Iupiter.] ἀξίωσις. Impossibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebā.] *Conclusio.*

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ϗ Ηρακλέους. *IOVIS, AESCVLApij, & Herculis.*

Eodem Interprete.

IVPITER.

ΠΑΰσασθε, ὦ Ασκληπιὲ καὶ Ηράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα προκαταλλίνεσθαί μου; Ασκ. νὴ Δία. καὶ ἀμείνων γάρ εἰμι. Ηρ. κατὰ τί, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ διότι σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ θέμις σοι ὄντα; καὶ τὴν κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετέληφας; Ασκ. ἐπιλέλησαι γὰρ καὶ σύ, ὦ Ηρακλεῦ, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγεὶς, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsinite, ô Aesculapi, & tu Hercules, contēdere inter vos iurgijs, perinde vt homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HER. *At vis, ô Iupiter, medicamētarium istū priore loco accumbere, quàm me?* AES. *Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum.* HER. *In quo igitur, ô attonite, an quòd te* [a] *Iupiter fulmine aliquando percussit, eò quòd quæ nefas erant, feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es?* AES. *Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cōflagrâsti, quandoquidem mihi ignem obijcis?*

Θρα. οὔκουν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν, ὃς διὸς μὲν υἱός εἰμι, τοσαῦτα δὲ πεπόνηκα ἐκ καθαίρων τὸν βίον, θηρία καταγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβριστὰς τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθήσειν τὸν φαρμάκον, ἀνδρῶδες δὲ οὐδὲν ἐπιδεδειγμένος. Ασκ. εὖ λέγεις, ὅτι σοῦ τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην, ὅτε πρώην ἀνῆλθον ἡμίφλεκτος, ὑπ' ἀμφοῖν διεφθαρμένος τοῦ σώματι, τοῦ χιτῶνος, καὶ μετὰ τοῦτο, τοῦ πυρός. ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε ἐδούλευσα ὥσπερ σύ, οὔτε ἔξαινον ἔρια ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκὼς, καὶ παιώμενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μελαγχολήσας ἀπέκτεινα τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα. Ηρα. εἰ μὴ παύσῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ, ὡς οὐ πολύ σε ὀνήσει ἡ ἀθανυσία. ἐπεὶ ἀράμενός σε, ῥίψω ἐπὶ κεφαλὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε

Herc. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sum, tantos autē labores sustinuerim, expurgata vita, deuictis bestijs, & hominibus contumeliosis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotātibus fortassis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præstitisti. Aes. Rectè dicis, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos, semiustulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica ista, & post illam etiā à flāma. Ego verò quid? si nihil aliud, tamen neque seruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus sandalio aureo: neq; verò etiam insaniens occidi liberos & vxorē.

HERC. *Nisi desinas conuiciari, statim admodū senties, quòd non multū tibi profutura sit immortalitas: quoniā sublatū hinc è cœlo præcipitē dabo te vt ne*

ὥστε μηδὲ τὸν παίονα ἰᾶσθαί σε, τὸ πρανίον σωτειβόντα. Ζ. παύσασθε φημί, καὶ μὴ ἐπιταράττετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμποσίου, καίτοι οὐ νωμον, ὦ ἡράκλεις, προκατακλίνεσθαί σου τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

vt ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atq; efracto tibi cerebro. IVP. *Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationē hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquū est, ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

AEsculapius & Hercules de discubitu & sessione contendunt.

a IVPITER fulmine percussit.] *Aesculapius adeò excelluisse in ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis excitare crederetur: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus est. Hippolytum vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* b In Oeta conflagrâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi à tergo incumbens, morte & sepulchro Herculis nobilitatus. Illic enim Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est nomen tragœdiæ Senecæ, quæ Hercules Oeteus inscribitur. Post mortem ob fortitudinem in deorum numerū relatus est.* c Ab Omphale verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem amore sui captum ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum & colum, cultusq; fœmineos, sagittis & clauā leonisq; tegmine mutasset.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προστριμαλικὸς ἐριστικὸς: *Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.*

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aetęo qui dedit oſſa rogo.
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent mediçæ viribus vſque manus.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ σύγκλητος τοῦ παραδείγματος ἀπειπεῖν τὸν τόπον. At vis, ô Iupiter.] ἠρώτησε. An quód.] ἢ ὕβρεως τὸ λοιδορεῖσθαι. Oblitus verò.] αὐτοδιαβολή, ἢ αὐτολοιδορία. Nequaquam.] αὐτοπαροδολή. Vt qui ipſe.] *Commendatio ſui*, Tu verò radicum.] αὐτεπόδοσις: *vituperatio Aeſculapij*. Rectè dicis.] *Commeſſatio*, & αὐτοενδισμός. Ego verò.] *Compenſatione tenuit ei alias contumelias*. Niſi deſinas.] ἡ ἔκπληξις ἀγωνιακὴ ἀορίστως ἀνομοσταθμήτως. Deſinite.] ἡ σύγκλητος, *Iouis lites dirimens, cum* ἔκπληξις. Quanquam.] ἡ τοῦ διὸς ἐπίκλησις ἀρωνική.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. IVNONIS ET Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

ΕΓὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος ἐγίνετο υἱὸς, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς μίθρας· μίτρᾳ μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ σώματα δὲ μαλακίαις γυναιξὶ σωὼν, ἀβρός τε καὶ κατῳδὸς ἐκείνων, ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἐοικὼς, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζ. καίτοι μὴν οὗτός γε, ὁ θῆλυς-

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, a mitra quidem religata coma incedés: vt plurimum autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habens, molliori-ipſis illis ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & inſumma, cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mulieroſus,

μίτρης, ὁ ἀβρότερος τῶν γυναικῶν, οὐ μόνον, ὦ Ἥρα, τὴν Λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Ματοικοῦντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς θρᾴκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας τῶν γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τούς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὴν βασιλέα πρὸς ὀλίγον ἀντιστῆναι τολμήσαντα, αἰχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἔπραξεν, ὀρχούμενος ἅμα καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμενος μιτρίνοις, μεθύων ὡς φῄς, καὶ ἐνθεάζων. εἰ δέ τις ἐπιχείρησε λοιδορήσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὴν τελετὴν, καὶ τοῦτον ἐτιμωρήσατο, ἢ ματαδήσας τοῖς κλήμασιν, ἢ δασπασθῆναι ποιήσας ὑπὸ τῆς μιτρὸς ὥσπερ νεβρόν. ὁρᾷς ὡς ἀνδρεῖα ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια τοῦ πατρός; εἰ δὲ παιδία καὶ τρυφὴ πρόσεστιν αὐτοῖς, οὐδεὶς φθόνος. καὶ μάλιστα εἰ λογίσαιτό τις οἷος ἂν νήφων οὗτος ἦν, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηρ.

lierosus, non solùm, ô Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces sub se redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumq; regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, saliens pariter, & choream ducens, hastis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd si verò quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliosè de sacris illius loquendo: etiam hunc vlcisci solet, vel palmitibus ipsum implicando, vel à matre, perinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, et me patre minimè indigna? Si verò lusibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non est quòd inuideas: & maximè si quis cogitet, qualis hic sobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

IVN.

Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινεῖσθαι καὶ τὸ ἕυρημα, αὐτοῦ τὴν ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν τραπόμενοι, καὶ ὅλως μεμηνότες ἀπὸ τοῦ πότου. τὸν γοῦν Ικάριον, ὦ πρώτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίοντες ταῖς δικέλλαις. Ζ. οὐδὲν τοῦτο φής. οὐ γὰρ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δὲ ἄμετρον τῆς πόσεως, καὶ τὸ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μὲν, καὶ ἡδίων γένοιτ' ἄν. οἷον δὲ ὁ Ικάριος ἔπαθεν, οὐδὲν ἂν ἐργάσαιτο οὐδένα τῶν ξυμποτῶν, ἀλλὰ σὺ ἐπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ηρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, εἴ γε δεβάλλεις τοῦ Διονύσου τὰ μάλιστα.

IVN. *Tu mihi videris etiam laudare* [b] *inuentum ipsius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati isti factitēt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & in summa, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipsi compotores interfecêre, ligonibus cæsum.* IVP. *Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia verò Icarius passus est, tali nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed, tu adhuc* [c] *zelotypia affici videris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obijcit.

a MITRA quidem.] *Mitram gestasse viris turpe & molle censebatur: vt apud nostrum Lucianum alibi apparet. quin &*

& θηλυμίτρης per probrum hic Bacchus vocatur. b Inuentum ipsius.] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum. Cui Iupiter vinum mala non designare respondet, sed nimius eius potus.* c Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri illo dolore ex Iouis incontinentia suscepto excruciatam, ac detrahentem rebus Bacchi egregiè gestis sic obiurgat.*

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Iuno cùm Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inuenisse illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: sic resque nocere
Nil per se ducit: solus abusus obest.

EQUIDEM erubescere.] *Exprobrationis τοῦ ὀνειδισμοῦ propositio.* Mitra quidem.] *ἔκθεσις κατ' ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ψεκτικήν.* At verò hic mitratus.] *αὐτεισαγωγὴ, compensatio: ἐπαινετικὴ, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus.* Quòd si veró.] *Respondet ad alias intentatas calumnias.* Si veró lusibus.] *Alia pars.* Et maximé.] *Conclusio.* Tu mihi videris.] *Obiectio. Vinum non est à te laudandum, quia reddit homines ebrios.* Itaque & Icarium illum.] *Ab exemplo & effectu.* Nihil hoc dicis] *λύσις.* Non enim.] *αἴτιον, ὅτι ὁ οἶνος αἰτίον τῆς μέθης ἐστί.* Cæterùm si quis.] *αὐτίθεσις veræ causæ.* Ille quidem.] *Vtilitates vini, & commendatio.* Qualia verò Icarius.] *Respondet ad exemplum.* Sed tu adhuc zelotypia.] *αὐτιλοιδορίᾳ συμπεραίνει.*

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ καὶ Ερωτος. *VENERIS ET Cupidinis*

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

ΤΙ δήποτε, ὦ Ερως, τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς ματηγωνίσω ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in causa est, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador

tus

Ποσειδῶ, τὴν Ἀπόλλω, τὴν Ἡραν, ἐμὲ τὴν μητέρα, μόνης δὲ ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μέν σοι ἡ δᾷς, κενὴ δὲ οἰστῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος εἶ, καὶ ἄστοχος. Ερ. δέδα, ὦ Μῆτερ, αὐτήν· φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ δεινῶς ἀνδρική. ὁπόταν οὖν ἐντεινάμενος τὸ τόξον ἴω ἐπ' αὐτὴν, ἐπισείουσα τὸν λόφον, ἐκπλήττει με καὶ ὑπότρομος γίνομαι, καὶ ἀπῤῥεῖ μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Ἄρης γὰρ οὐ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὅμως ἀφώπλισας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. Ερ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἑκὼν προσίεταί με, καὶ προσκαλεῖται. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. καί ποτε ἐγὼ μὲν ἄλλως παρέπτην, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα. ἡ δὲ, εἴ μοι πρόσει, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, τῶν δορατίῳ σε δαπείρασα, ἢ τοῦ ποδὸς λαβομένου, καὶ ἐς τὸν τάρταρον

tus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab vna Minerua temperes, vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra; tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. *Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proindè si quando tenso arcupetam illam, galeæ cristã quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidãt.* VEN. *Atqui Mars ánnon erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti.* CVP. *Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper adductis superciliis obseruat, quin aliquando temerè ad illam aduolaui, facem propiùs admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentẽ Iouẽ, quouis modo te cõfecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptum in* c *tartara*

ρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴ δασπασαμένη δαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὁρᾷ δ' δειμὺ, καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδναις κατάκομον, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδια. μορμολύττεται γάρ με, καὶ φεύγω, ὅταν ἴδω αὐτό. Αφροδ. ἀλλὰ τὴν μὲν Αθηνᾶν δέδιας, ὡς φῄς, καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός. αἱ δ' Μοῦσαι, δᾷ τί σοι ἄτρωτοι, καὶ ἔξω βελῶν εἰσιν; ἢ κἀκεῖναι λόφους ἐπισείουσι, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν; Ερω. αἰδοῦμαι αὐτὰς, ὦ μῆτερ· σέμναι γάρ εἰσι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι καὶ περὶ ᾠδὴν ἔχουσι. καὶ ἐγὼ παρίσταμαι πολλάκις αὐταῖς, κηλούμενος ὑπὸ τοῦ μέλους. Αφρ. ἔα καὶ ταύτας, ὅτι σεμναί· τὴν δὲ Αρτεμιν τίνος ἕνεκα οὐ τιτρώσκεις; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, οὐδὲ καταλαβεῖν αὐτὴν οἷόν τε, φεύγου.

tara dabo præcipitem, aut ipse te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Adhæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam. hanc nimirum magnoperè formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruā metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cùm Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quam ob causam abs te non feriuntur atque [g] à tuis iaculis tutæ agunt? num hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP Has quidem reueor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: prætereà [h] semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animū intentū gerunt. quin ipse etiam non rarò illis assisto, [i] carminis suauitate delinitus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea quod sint reuerendæ: at [k] Dianā qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicā, hāc ne deprehendere quidē vsquam sum potis,

quippe

φεύγουσαν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, εἶτα καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἤδη ἐρᾷ. Αφρ. τίνος, ὦ τέκνον; Ερ. θήρας, καὶ ἐλάφων καὶ νεβρῶν αἱρεῖν τε διώκουσα, καὶ κατατοξεύειν, καὶ ὅλως πρὸς τοῦτο τοιούτῳ ἐστὶν, ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καί τοι τοξότην αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκηβόλον. Αφρ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ἐτόξευσας.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. *Cuius, ô gnate?* CVP. *Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrē eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritq; eminus.*

VEN. *Teneo gnate, eum sæpenumerò sagitta vulnerâsti.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ELeganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere vacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus Poëta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusq; mali.
Ocia si tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & sine luce, faces.

Huc pertinet quod mox sequitur:

— finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

a CYPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quem Simonides & Cicero ex Marte & Venere natũ esse volunt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flammis, & duob. diuersissimæ naturæ spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorum illud vim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandiq; : vt pulcherrimè scribit Ouid. libr. 1. Metam. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè versibus complexi sunt. A' pharetra, id est, sagittarũ theca, Pharetratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorum, gratiarũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq; omnium habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferunt enim Iouem, quum Iunonem sterilẽ videret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suũ percussisse, indeq; Mineruã prosilijsse. Sapientiæ & disciplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τοῦ πάλλειν, id est, à vibrando, propterea quòd hastã tenens, eam veluti vibrare videatur. Fiebat enim eius simulachrum galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ colore: vnde & Cæsiam nostri cognominant. Ogygis regis temporibus, circa Tritonidem Africæ paludẽ virginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, virginitatemq; perpetuò illibatã seruasse : vnde &* Innuptam *appellant poëtæ. b* Deos omneis.] *Cupidinem non solùm hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferiùs. c* Tartara.] *Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo sontes plectuntur, & sol non lucet. d* Faciem.] *Medusæ Gorgonidis. e* Iouis fulmen.] *Ioui fulmen attribuunt poëtæ. f* Cæterùm Musæ quam ob causam.] *Musas nõ peti à Cupidine, hoc etiam epigrammate testatur, quod Platoni tribuit Diogenes: Laërtius.*

ἃ Κύπρις Μούσαισι, κοράσια τὰν Αφροδίταν
τιμᾶτ' ἢ τὸν ἔρον ἐφοπλήσομαι.
χ' αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν ἄρει τὰ ςωμύλα ταῦτα,
ἡμῖν δ' οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον.

Hoc ita vertit Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite nymphæ,
In vos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Musæ. Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigramma illustrans, ideo priscos, Musas & Mineruam castas esse voluisse indicat, quòd coitus spiritus subtiliores exhauriat, cerebrum debilitet, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidē & Baccho studiosus adolescens abstinuit. Vide Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianam, Vestam, & Mineruā excipit: non ita Musas puto, quia Musarum filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rhesus, omisso reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichoræ vel Euterpæ filius. Cicer. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Astipa ea insula sanctissimè colit: qui si deus est, & Orphæus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g A' tuis iaculis tutæ.] *Alludit ad prouerbium,* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum iactum, pro eo quod est, in tuto citraq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cyclopis & Neptuni.* h Semper aliquo tenentur studio.] *Semper aliquid meditantur Musæ.* i Carminis suauitate delinitus.] *Idem de Saltatione dixit, suauem vocum modulationem munus deorum longè esse pulcherrimū, atq; omnibus iucundissimum.* k Dianam.] *Diana eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est, & ob virginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & vt à se libidinis pruritum amoueret, venando syluas incoluisse, paucarum virginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, postquam à Ioue patre, quicquid voluerat, impetrasset, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum sagittis postulet.*

Huius Dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adscribere, cùm ad huius videatur imitationem confictum, nec minus sit elegans:

Cypria

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia verba queri:
Dic age, qui fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an solam quo Pallada vincere possis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Desine diua parens mirari, & quærere causas, CYP.
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cùm dea non esset casside tecta fui:
Cælauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis celat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea vibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastā? VEN.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?
CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quã gerit horrendam magna vi concutit hastã:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me finis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deum cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.
VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Diráve prætendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hę semper studijsq; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria verò desidiaq; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sępe voluptates, gaudia sępe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?

In nullo

In nullo manet illa loco, cursuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallibus errat.
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut locat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non lædat iaculo, Castaliumq; chorum?
Aliger excusat factum, commune Mineruæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.] *Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio θεωρητική, per comparationem. Distributio,* αὐτοπάδοσις. Equidem hanc metuo.] ἀφήγησις, *causæ expositio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] ὑποφορὰ συγκριτικὴ, ἢ συγκριτική. Imò ille.] ἀπόκρισις. At illa, si.] τὸ φοβερὸν, αἰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀπειλαί. Cæterùm Musę.] *Transitio ad alteram partem, cur Musas cupido non feriat.* Reuereor eas, ô mater.] ἡ τῆς ὑποφορᾶς αἰτιολογία. Graues enim sunt.] *Musarum actiones.* Esto nec has adoritis.] μετάβασις *ad tertiam partem: cur Dianam venatricem sagittis suis non petat.* Prorsum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Conclusiuncula.*

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ Ερμοῦ.

MARTIS ET Mercurij.

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

Ἠκουσας, ὦ Ερμῆ, οἷα ἠπείλησεν ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπεροπτικὰ, καὶ ἀπίθανα; ἢν ἐθελήσω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σειρὰν καθήσω, ὑμεῖς δ' ἢν ἀπρεπεμαθήσετε, κατασπᾶν βιάζεσθέ με, μάτην πονήσετε· οὐ γὰρ δὴ κατελκύσετε. εἰ δ' ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν συναρτήσας μετεωρίῳ. καὶ τἆλλα, ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας, ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν καθ' ἕν' ἁπάντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμοῦ δὲ τοῦτον ὑπερφέρειν, ὡς μὴ καταβαρήσειν αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν κἂν τὴν θάλασσαν περιλάβωμεν, οὐκ ἂν πεισθείην. Ερ. εὐφήμει, ὦ Αρεῦ· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν ἀ-

AVdistin', Mercuri, cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quam superba, quamq; dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, [a] *catenam ex æthere dimittam: vnde si vos suspēsi me vi detrahere conemini,* [b] *luseritis operam; nunquam enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altū attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim.* MER. *Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis*

hæc

πολακώσωμεν τῆς φλυαρίας. Ἆρ οἴει γάρ με πρὸς σάντας ἂν τωῦτα ἀπᾶν, ἀλλ' ἢ πρὸς μόνον σε, ὃν ἐγκμυθᾶμ ἅπιτα σάμλω; ὃ γοιῶ μάλιτα γελοῖον ἔδοξε μοι, ἀκούοντι μιταξὺ τῆς ἀπαλῆς, ἐκ ἂν δυναίμλω σιωπῆσαι πρὸς σέ. μέμνημαι γὲ ὑπρὸ ποτᾶ, ὁπότι ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ηρα, καὶ ἡ Αθλωᾶ, ἐπανατάντου ἐπιβούλευσαν ξωδῆσαι, αὐτὸν λαβόντου, ὡς πανδοῖ ᾧ δεδεμὸς, καὶ ταῦτα πρᾶς ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις κατελεύσασα ἐπάλευεν αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, ἅμα ἐδέδετο αὐτῷ ὑπραυνῷ καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζόμενος, ἐπῆκα μοι γελᾶν ἐπὶ τῇ ἀκμιρυμοσύνῃ αὐτᾶ. Ερ. σιώπα ἀνόητε. ὁ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτι δὶ λέγεν, ὅτι ὑμοὶ ἀκέειν τὰ δεδαῦτα.

hæc petulantia conciliet? MARS. *An verò credis apud quemlibet hæc dicturum me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud quicam apud te reticere. Etenim memineram, cùm nō ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere, quantopere formidârit, vícp in omnem speciem sese verterit, idcp quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis [c] misericordia commota, [d] Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamcp.* MERC. *Tace, bona verba. neque enim [e] tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.*

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis Catenæ fit mentio in Tragœdo.*
b Luseritis operam.] *Quod Lucianus dixit* μάτην τονήσετε, *Erasmus vertit, operam luseritis. antiqui enim latinitatis authores sic loquuti sunt, quum frustra aliquid fieri putabant. Plautus in Casina: Si nunc me suspendã, meam operã luserim. In Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operã ludimus. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id est, perditur & frustratur.* *c* Theris misericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, aliiq; ex dijs nonnulli, aduersus Iouem coniurassent, Briareus à Thetide Nerei filia persuasus in cœlũ ascendit, vt Ioui suppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis destiterunt, & cum Ioue in gratiam redierũt, teste Homero in I. Iliad. Hæc etiã habentur in Ioue tragœdo.* *d* Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cateris dijs per insidias appetito vnde* ἑκατοντάχειρα *Homerus, centimanum Latini, & centumgeminũ Virgilius vocant, nominis etymo robustũ & præualidũ significante: id enim est* βριαρός. *e* Tutũ est.] *Theocritus in Bacchis in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura est confictum: nam* βριαροὶ *Græcis vocantur,* βαρεῖς, ἀγριοὶ, στερεοὶ καὶ φοβεροί, *i. odiosi, molesti, agrestes, solidi, duri & terribiles. Hesiod. Briarei & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottum, & Gygem fratres fuisse, & terræ filios, quorum singulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt. Tandem deuicti ad inferos præcipites dati sunt.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter ostentans vires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat vincere posse deos.
Hoc Mars non credit, certa argumentaq; profert:
Nemo ergo fortis, qui in etiam metuat.

Audi-

Audistín'.] *Propositio* τῆς ἰδίας ἀπιθείας. Ego, inquit.] ἔκθεσις συγκελικὴ καὶ ἀποφορά Contra ego.] αὐταπόδοσις. Adhæc alia.] *Clausula* ἀντιπεφορὰ κατ' αὐτίσυζυγίαν. Haudquaquam.] παρομολογία. Bona verba.] ἀθέτησις. Neque enim] ἀλλομολογία ἀπὸ δικαιώσεως. Putas verò.] ἀπόκλεισις ἀφ' ἑαυτῆς ἀθέτησιν. Etenim] *Conclusio.* Quòd ni Thetis.] *A contrario & minori amplificatio.* Hęc reputanti.] ἐπίλογος. Bona verba.] ἀθέτησις.

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων λάκιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μεθυσθεὶς ἀνοήτῳ παιδὶ τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν λαπάδνους ἐνέβαλε, πρόσω δὲ οὐκ ἤλασε, τὰ δὲ ὑπὸ κρύους διαφθείρει ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀφεστάκει τὸ πῦρ, καὶ ὅλως οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνετάραξε, καὶ ξυνέχει, καὶ ἃ μὴ ἐχρῆν ξυνῆκε τὸ γιγνόμενον. Λαπάδνους αὖ τοὺς ἱππους καλῶ, οὐδὲ λέψανον ἀνθρώπων ἐπέμεινεν ἄν, εἰ μὴ ἐγὼ ὑμῖν ἐπεκαλούμην καὶ ἐπιτιθέμην τῷ ἁρματηλάτῃ. Ηλ. Ἄμεινον, ὦ Ζεῦ,

Quàm alia feciſti autem, Titanum peſime? qui, quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto a *commiſſo curru, qui alia quidem exuſſit, nimis prope terrā curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis ijs quæ gerebātur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti.* SOL: *Peccaui, Iupiter: ſed*

ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε; εἰ ἐπείσθην ἠῷ πολλὰ ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἤλπιζα τηλικοῦτον γενήσεσθαι κακόν; Ζεύς. οὐκ ᾔδεις, ὅσης ἐδεῖτο ἀκριβείας τὸ πρᾶγμα, καὶ ὡς εἰ βραχύ τις ἐκβάκτοις ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμὸν, ὡς δεῖ συνέχειν ἀναγκῇ τὸν χαλινόν; εἰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἀφηνιάζουσιν ἀνθὺς, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τοῦτον ἐξήνεγκαν, ἄρτι μὲν ἐπὶ τὰ λαιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δὲ οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. Ηλ. ταῦτα μὲν πάντα ἠπιστάμην, καὶ διὰ τοῦτο ἀντεῖχον ἐπιπολὺ, καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ τὴν ἔλασιν. ἐπεὶ δὲ

sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui, hoc tantum futurum esse malum? IV. *Annón noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocúnque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset.* SOL. *Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.*

Post

ἐπεὶ δὲ κατελιπαίρησε δακρύων, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὲν χρὴ βεβηκέναι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δὲ ἐς τὸ ἄνω ἀφέντα ὑπερενεχθῆναι, εἶτα ἐς τὸ καίταντες αὖθις ἐπινεύειν, καὶ ὡς ἐγκρατῆ εἶναι τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐφιέναι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. εἶπον δὲ καὶ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἰ μὴ ὀρθὴν ἐλαύνοι. ὁ δὲ (παῖς γὰρ ἦν) ἐπιβὰς τοσοῦτον πυρὸς, καὶ ἐπικύψας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς τὸ εἰκός. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἤσθοντο οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ἐπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες τοῦ μειρακίου, ἐξετράποντο τῆς ὁδοῦ καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν. ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἶμαι, δεδιὼς μὴ ἐκπέσῃ, αὐτὸς εἴχετο τῆς ἄντυγος. ἀλλὰ ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην, κἀμοὶ, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν τὸ πένθος.

Z. ἱκα-

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] *Clymene vnà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille (* [c] *puer enim erat) conscenso tanto igne, & vastæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrârunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas desatis supplicij luctus hic est.*

dit: & mihi, [d] *Iupiter*,

IVP.

Z. ἱκανὸν λέγεις, ὦι αὖτα ζηλωτὰ ἐστιν· μὴ ὄν συγγνώμην ἀρνήσωμαι σοι. ἐς δὲ τὸ λοιπόν, εἴ τι ὅμοιον πρανομήσεις, ἢ ζηλωτὸν σαυτῷ διάδοχον ἐκπέμψεις, αὐτίκα ἔσῃ ὁπόσον τὸ σὸν πυρὸς ὁ ἐμὸς πυρὸς κρείττων· ὡς ἐκεῖνον μὲν αὐ ἀπολαβὰ θάπτωσιν ἐπὶ τῷ Ηριδανῷ, ἵνα περ ἔπεσεν ἐκεῖ· φρασθέντες, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ ἀκρύσασαι, ἡ αἰγείροι γενέσθωσιν ἐπὶ τῷ πάθει· σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτερ τῶν τροχῶν σωτήριος ἦλασε, παράγων τοὺς ἵππους· ἀπὰ μὲν ἡμῶν τούτων ἀπαλλαγήσῃ.

IVP. *Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem veniam tibi tribuo: deceterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo* e *fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem* f *sorores ipsius sepulchro tradant & iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrũ ipsi illachryomantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu verò cõpacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare, iunctis denuò equis: ac vide, vt memineris horum omnium.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *Deeo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue fit. Fabula omnibus nota ex Ouid. lib. 2. Metamorph.* b Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius.* c Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidisset. Pueritia veniam merebatur.* d Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

tißimum est, Phaëtontem ætate iam adulta, cùm patris currum moderari illo diu, multumq; negante voluisset, cœlumq; & terras ob aurigandi inscitiam incendio miscuisset, ambustum ipsum, fulmineq́ue percußum in Eridanum fluuium decidisse. e Fulmen nostrum.] *Suprema & alta sedes vnde calor emanat, cùm Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & fulmina ciere confinxit.* f Sorores ipsius.] *Phaëtontiades à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum curru excussum & extinctum flerent, mœroreq́ue contabescerent, conuersæ sunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6, in alnos arbores. Apollonij sententiæ accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phœbe, Phaëtusa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Vesulo monte nascens, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς, κατηγορητικὸς, καὶ ἀπολογητικός. *De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens punitus sit.*

Qualia fecisti.] κατηγορία κατὰ προσοχὴν. Et in summa.] αὔξησις καθ' ὑπόθεσιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Concessio per deprecationem.* Nam vnde vel sperare.] *Prætexit ignorantiam.* An non noras.] *Inficiatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αὔξησις ἀπὸ τῶν ἐκβάντων κακῶν κατ' ὑπόθεσιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hæc omnia sciebam.] ἐξομολόγησις. Postquam autem.] αὐτεισαγωγὴ ἀπὸ τῶν αἰτιῶν κινητικῶν. Dixi autem etiam.] *Respondet ad secundam partem, quòd non ignorauerit, quia præmonitus fuerit.* At ille puer.] ἀφήγησις. Sed & ille.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Inficiatio. Errati veniam impetrat.* At nunc quidem.] ἔκπληξις, *comminatio.* Quare illum.] αἱ προσάξεις. Ac vide.] *Commonitione conclu-*

dit.

MARI-

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina moúentur & viuunt, inter cæteros affectus pręcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumq; adeò generalem qnendam omnium tam deorum quàm hominũ domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabant. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ
καὶ Ποσειδῶνος.

CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ Πάτρ, οἷα πέπονθα ἑπὸ τοῦ καταπράτου ξένου, ὃς μεθύσας, ἐξετυφλώσέ με, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. Ποσ. τίς δ' ὁ ταῦτα τολμήσας, ὦ Πολύφημε; Κυκ. τὸ μὲν

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatum aggressus. NEP. *Quis verò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme?* CYCL. *Principiò quidem seipsum*

πρῶτον, Οὔτιν ἰαυτὴ ἀπικάλει· ἐπὰ ἦ δὲ ἐφυγε, καὶ ἔξω ἐλθὼν βόα, ὅτι Ὀδυσσεὺς ὀνομάζοιτο ὑφ' ἡμῶν. ΠΟΣ. οἶδα, ὃν λέγεις· ἦ θαυμάσιον, εἰ Ἰλιάδ' ἀνὴρ πλέων ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔπραξεν, ὅτι πάνυ ἀθρόως ὤφιλε. κατέλαβον ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀφ' ἧς νομῆς ἀναστρέψας, πολλούς τινας ἐπιβουλεύοντας ἀπολοῦσι τοῖς προβατίοις, ἐπὰ ἦ ἔθηκα τὴν θύραν τῷ πώματι (πέτρα ἦν ἐπὶ μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἐπεὶ ἀσάμενος ὁ ἔρεφον δένδρον ἀφ' ὧν ὄρος ἐφάνησαν ἀπορυφὴν αὐτὸς παρώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὥσπερ ἀπὸς ἦν, κατέφαγον λήσας ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανοῦργότατος ἐκεῖνος, ἔφη Οὔτις, ἔφη Ὀδυσσεὺς ἦν, δίδωσί μοι πιεῖν φάρμακόν τι ἐγχέας, ἐπὰ ἦ ἔνσοφον, ἐπιβουλεύοντά μοι τὰ χαριέστατον. ἅπαντα γὰρ ἀνθρώπῳ ἐδόκει μοι περιφέρεσθαι πίοντι, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνεστρέφετο, καὶ ὁ

seipsum Neminem vocabat: [a] *postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat.* NEPT. *Noui quem dicis,* [b] *Ithacensem illum:* [c] *ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuarijs. Posteaquam autem appositi foribus operculum (saxum autem quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur* [d] *versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim* [e] *omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur,*

καὶ οὐκ ἔτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἤμην. τέλος δὲ ἐς ὕπνον κατεσπάσθην. ὁ δὲ ἀπρόξυτος τὸν μοχλὸν, καὶ πυρώσας γε, πρόσιτι ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα, καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι, ὦ Πόσειδον. Πο. ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μεταξὺ τυφλούμενος. ὃς δ' οὖν Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγεν; οὐ γὰρ ἂν, εὖ οἶδ' ὅτι, ἐδυνήθη ἀπρικνῆσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφεῖλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἐξιόντα, καὶ καθίσας πρὸ τὴν θύραν, ἐθήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μόνα πρεῖς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομὴν, ἐντειλαίμενος τῷ κριῷ, ὁπόσα ἐχρῆν πράττειν αὐτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Ποσ. μανθάνω ὑπ' ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθεν ὑπεξελθών σε, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους γε Κύκλωπας ἔδει ἐπιβοήσασθαι ἐπ' αὐτόν. Κύ. συνεκάλεσα, ὦ πάτρ, καὶ ἦκον. ἐπεὶ δὲ ἤρουτο τοῦ ἐπιβουλεύοντος τὸ ὄνομα, κἀγὼ ἔφην, ὅτι Οὔτις ἐστὶ, μελαγχολᾷν οἰηθέντες με, ᾤχοντο ἀπι-

& prorsum apud me amplius ipse non eram: postremò autem somno correptus iacui. Ille verò exacuato [f] vecte, eodemq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum: Neptune. NEP. Vt altè nimis dormijsti, fili, qui non interea exilueris, cùm excæcareris. Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quò facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato me ipso ad fores, extentis manibus venabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negocio dato, quæ nam ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducēs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare cōtra ipsum. CYC. [g] Cōuocaui illos, pater, atq; etiam venerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem, Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me

ὁ ἀπιόντων. ὅτω λατεθφίκτο μὲ τὸ λατάρατος τῷ ὀνόματι. καὶ ὁ μάλιστα λύπας με, ὅτι καὶ ὀνειδίζων ἐμοὶ τὸ συμφορὰν, δὲ ὁ πατήρ, φησὶν, ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Πο. θάρσει, ὦ τέκνον· ἀμωυδμαι γὰρ αὐτὸ, ὡς μαθὴ ὅτι ἐ καὶ πήρωσίν μοι ὀφθαλμῶν ἰᾶσθαι ἀδυνάτων. τὰ γοῦν τ πλούτων τὸ σῶσαι κύτες, καὶ ἁρπυῖαι ἐπ' ἐμοὶ πρόσεισι· πλεῖ ἔτι.

cto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omniũ maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili.[h] vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάσσιοι, vel ἐνάλιοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Neptunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuére in hoc numero litorales dij, qui à Græcis ἀιγιάλιοι nũcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocasse Neptuni filios, immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3. Aen. subscribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factũ, vt quotienscunq; desunt parentes, redeamus ad generalitatem. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audacioris animi homines. Neptuni filij vocati sint, vt Cyclopes, sic dicti, quòd vnum tantũm haberent oculum, eumq; orbicularem, media in fronte situm. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de quorum oculo sic scribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phœbeæ lampadis instar.* vide nostras Annotationes in Cataplum.

a POSTQVAM autem effugit, atque extra tela fuit.] *i. in tuto citraq; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.*
b Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum sæquentibus scopulis aspera.*
c Ex Ilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hæc Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decennali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troë rege Erichthonij filio Troia dicta.*
d Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia, nec minore experientia, vafer consilio, egregius bello, laborũ patientissimus e* Omnia videbantur mihi.] *Naturam & imaginẽ hominis vino & crapula grauati exprimit. f* Vecte.] *Palo. Virg. 3. Aen.* —— & telo lumen terebramus acuto.
g Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem excitti omnes vndiq; Cyclopes constituunt, periclitanti auxiliaturi. h* Vlciscar ipsum.] *Vlyssem, qui tibi oculum extudit, vt sciat, me vitæ necisq; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ὀδυσσῆος, δεινηπελέος, ἠδὲ παραφροσύνησιν: *quomodo Vlysses Polyphemum excæcauerit.*

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliârit Vlysses,
Is mario porxit dum cyathum mille mero.
Non potuit durare diu Polyphemetyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

Ὁ ΠΑΤΗΡ.] ἡ αἴθασις narrationis ἀλληγορία continens. Quis verò.] ἐρώτησις, ἀπὸ τοῦ πράγματος. Principiò quidem seipsum.] ἀφήγησις αὐτός. Noui, quem dicis.] μετάβασις ad πρόσωπον, id est, modum. Deprehendi in antro.] ἀφήγησις vel perinde vt gestæ, eiusq; modi occasio. Postea quam.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *Socium Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam statim omnia.] *Ab effato vini.* Postremò autem.] τὰ μέσα. Insuper etiam.] τὰ ἐπιγενόμενα. Et ex eo tempore.] τὰ μεταξὺ γενόμενα. At cæteris certè.] τὰ ἑπόμενα. Ita imposuit.] ἐπιφώνημα ἀγανακτητικόν. Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confuse fili.] παραφροσύνη καὶ ἀπειλή.

AL-

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ Ποσειδῶνος.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

ΤΙ ἔτι, ὦ Ἀλφεῖε, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, οὔτε ἀναμίγνυσαι τοῦ ἅλμη, ὡς ἔθος ποταμοῖς ἅπασιν, οὔτε ἀναπαύεις σεαυτὸν διαχυθεὶς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλαττῆς ξυνεστὼς, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῖθρον, ἀμιγὴς ἔτι καὶ καθρὸς ἐπείγῃ, οὐκ οἶδ' ὅπου βύθιος ἐποδύς, καθάπερ οἱ λάροι καὶ ἐρωδιοὶ, καὶ ἔοικας ἀνακυψέν που, καὶ αὖθις ἀναφαίνειν σεαυτόν; Αλ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμα ἐστιν, ὦ Πόσειδον, ὥστε μὴ ἔλεγχε ἠράσθης δὴ καὶ αὐτὸς πολλαικίς. Πο. γυναικὸς, ὦ Ἀλφεῖε, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; Αλ. οὔκ, ἀλλὰ πηγῆς, ὦ Πόσειδον. Πο. ἡ δὴ πῦ σοι γῆς αὕτη ῥεῖ; Αλ. συσιωτίς ἐστι σικελικὴ, Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. Πο. οἶδα, οὐκ ἄμορφον, ὦ Ἀλφεῖε, τὴν Ἀρέθου

Q*Vid*[a] *hoc, Alphee, quod tu solus aliorũ in mare delapsus, neque cũ salsugine misceris, pinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare veluti concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundum teipso,* [b] *quemadmodũ gauiæ atq;* [c] *ardeæ faciunt, submerso. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectandũ exhibere.* AL. *Amatoria quædã res hæc est, Neptune: quamobrẽ ne mihi vitio vertas.* [d] *Amasti autẽ & ipse sæpenumero.* NEP. *Vulierẽ ne, Alphee, an nymphã amas, an etiã Nereidum ipsarum vnam aliquã?* AL. *Non, verùm fontem, Neptune quendã.* NEP. *Vbi igitur terrarũ ille manat?* AL. *Insularis est,* [e] *in Sicilia, Arethusam ipsum vocant.* NEP. *Scio; non deformem sanè, Alphee, Are-*

ἐν, ἀπὸ διαυγής τι ὄθα, ἡ δὲ καθαρὸν ἀναδύλλει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιπρέπει τοῖς ψηφίσιν, ὅλον ὑπὲρ αὐτὰ φαινόμενον ἀργυροειδές. Αλ. ὡς ἀληθῶς οἶσθα πλὴν πυλῶν, ὦ Πόσειδον. παρὰ ἐκείνης δὲ ἀπέρχομαι. Ποσ. ἀλλ' ἄπιθι ἥν, ἡ οὐτυχὴς ἐν ὀλίγῳ ἔρωτι. ἐκείνου δέ μοι ἀπὲ, πῶ πλὴν Ἀρέθουσαν ἔδου, αὖθις ἢν Ἀρκὰς ὤν; ἢν δ' ἐν Συρακούσαις ἐστὶν. Αλ. ἐπείγόμενόν με διατέχνας, ὦ Πόσειδον, περίεργα ἐρωτᾷς. Πο. νῦν λέγεις. χώρει πρὸς πλὴν ἀγαπωμένου, καὶ ἀναδὺς ἐκ θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἐν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpurum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea apparet. AL. Vt verè nosti fontem hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc. NEP. Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethusam cõspicatus es, & Arcas ipse cùm sis, fons autem ille in Syracusis maneat? AL. Properantem me moraris, Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

HIc sequutus est poëtarũ fabulas, qui Arethusam venatricem Dianę comitem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non posset, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse conuersam, occultissimeq; meatibus & per subterraneos cuniculos, ne amatoris vndis polluereturin Siciliam vsq; fugisse, tandemq; in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse, Alpheumque amatæ Nymphæ desiderio eodem esse insequutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama est huc Elidis amnem
Occultas egisse vias subter mare, qui nunc
Ore Arethusa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabulosa esse constat, quum Alphei aquæ nusquam absorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. ciusque ostium manifestè videatur inter Ichthyn promontoriũ & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethusæ refert Ouidius lib. Metamorph. 5. & Lucanus eius meminit in 3:

— populisque per æquora mittens
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13:

Hic Arethusa suum piscoso fonte receptat
Alpheon, sacræ portantem signa coronæ.

Sed longè venustissimè Papinius, in epthal. Stell: & Vol.

— timidè sic transfuga Pisa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerso trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Miratur dulcia Nais
Oscula, nec credit pelago venisse maritum.

a QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponnesi regione, per quam funditur, quem Pausanias lib. 5. tradit occultis meatibus subter mare labi, & in Arethusam Siciliæ fontem desinere. Suidas multò luculentius eiusdem fluminis naturam, cursum & αἴξησιν describit.* b Quemadmodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Gauiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib. 10. cap. 32. Idem cap. 74. eiusdem libri, aquaticæ, anates & gauiæ.* λάρον *Latinè quidem commodè reddi non posse dicit in Laro hiante, Erasmus.* c Ardeæ.] ἐφωδιοὶ, *Aues, quarum tria genera ponuntur ab Aristot. Hæc auis vrinatur sicut &* λάρος. d Amasti & ipse.] *Neptuni amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatre & alibi.* e Sicilia.] *Italiæ insula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata est, tribus promontorijs in diuersa procurrentibus,*

tent bus, suam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciã atq; Peloro Carthaginem spectantibus. De qua re Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio sunt Syracusæ vrbs Græcorum maxima & fons Arethusæ à quo Syracusæ Arethusides apud Poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Fast.

Vtq́, Syracusas Arethusides abstulit armis
Claudius—.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracusis manet.] *Syracusæ ciuitas Siciliæ amplissima, sub Pachinno monte sita, vbi fons Arethusa ab Alpheo Elidis fluuio per subterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ερωτηματικὸς καὶ διηγητικός. Quòd Alpheus annis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur salsugine Ponti,
Naturam retinet semper vbiq; suam.
Neptuno quosdam simul hisce fatetur amores,
Arcas init thalamum sæpe Syracusiæ.

QVID hoc.] *Propositio θαυμαστικὴ κατ' ἀφήγησιν μακροτέραν, καὶ ἐλεγκτικὴ.* Amatoria quędam.] *ἀπόκρισις.* Mulierémne.] *ἐρώτησις περὶ τοῦ ἐρωτικοῦ τούτου.* Insularis est.] *διήγησις, interfatio de loco.* Non deformem.] *ἀπόκρισις.* Vt verè nosti.] *ἐπίκρισις.* Liquidus fons] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Discessus quasi colloquentium θαύμασις.* Properantem me.] *Reprehensio morantis.*

MENE-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ Πρωτέως.

MENELAI ET Protei.

Eodem Interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μὲν σε γένεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἐνάλιόν γε ὄντα, καὶ ἀγύδρων ἔτι φορητόν. καὶ λέοντα ὁπότε ἀμαχάνης ἄμως ἀδικεῖσθαι ἔξεστι καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε γίγνομαι γάρ. Μεν. εἶδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἐρεῖς γάρ τι σὺ) γοητείαν τινὰ πεσάγειν ὦ πρόγματι καὶ τὸς ὀφθαλμὸς ἐξαπατᾶν τ ὁρώντων, οὕτως ἀδίκ ζιστο γιγνόμενον. Ηρω. καὶ τίς ἂν ἡ ἀπάτη ἐπὶ τ ἄτως ἐνεργῶν γένοιτο; οὐκ ἀντορυμένοις γε τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔοικεν, ἐς ὃ σὲ μετεποίησε ἁμαυτόν; ἢ δ' ἀπιστεῖς καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ἔχειν δοκεῖ, φαντασίᾳ

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtiq; cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. *Ne mireris Menelaë: fieri enim soleo* MEN. *Vide equidem ipse: veruntamẽ videris mihi (dicetur enim hic apud te) [a] præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias.* PRO. *Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fierĩ queat? Annón [b] apertis oculis vidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe appa-*

τασία τις πὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἐσπεσύη, ἐπειλὰν πῦρ γένωμαι, πόσον γκή μοι, ὦ γρηναιό ταῖε, τὼ χέρα. ἔσει γὲ ἀ ὀρῶμαι μόνον, ἢ κὴ τὸ καλὸν τότε μοι πρόσεστιν. Μγν. ὐκ ἀσφαλὲς ἢ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε λυκᾶς ὀδὶ πολύποων ἐωρακυῖα πώποτε, ἢ δ' ὁ παθοῖσα ὀϊχθὺς οὕτω, εἰδεύαι. Μγν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποων εἶδον· ἃ παθοῖσα δὲ, ἢδέως ἂν μαθοιμι παρὰ σοῦ. Πρω. ὁποία ἂν πεῖρα πόσιλθὼν ἁρμόσῃ τὰς λοπάδας, καὶ πόσφὺς ἔχηται λατὰ τὰς πλικτάνας, ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάσεται ἑαυτῇ, καὶ μεταβαλὸν τὼ χόαν, μιμούμενον τὼ πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τὸς ἁλιέας, μὴ φανερὸς ὢν φαγεῖν, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. Μγν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πρόσωπον παραδοξότερον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. ὐκ οἶδα. ὦ Μενέλαε, ἴσως ἂν ἄπιστόσειας, εἰ σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã igni factus fuero, applicã mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. [c] Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens [d] acetabula sua applicuerit, atq; affixus inhæserit [e] cirramẽtis, illi seipsum similem efficit, [f] mutatq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἔδλον. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τεράστιον, τὸν αὐτὸν ὕδωρ καὶ ὕδλωρ γίγνισθαι.

MEN. *Videns equidem vidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet ignem atq; aquam fieri.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PRoteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se formas vertere solitum: vt nunc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in commentario De saltationibus, Protea illum in varias se demutantem rerum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc Πρωτέως ποικιλώτερος, id est, Proteo mutabilior: quod in vafrum & versipellem competit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνῃ. id est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem verteris sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, cuiusmodi sunt quæ Gœtia magiæ specie fiunt, & alia apparent, quàm reuera sint.* *b* Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* *c* Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πουλύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου, ἥς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσομιλίζει, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη. *Id est,*

Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ὀρχήσεως *inscribitur, ex Pindaro opinor:* ποντίου θηρὸς πετραίου νόον ἴσχον. *id est, marinæ beluæ mentem habens.* d Acetabula.] *Acetabula sunt veluti quidem calculi in ijs piscibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30.* e Cirramentis.] *Capillamentis.* f Mutatque colorem.] *Colorem mutat maximè in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæ erit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne queat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet vsq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere est solitus.

At in aquam conuerti.] ὁμολογία. Quòd si autem.] ἀφαίρεσις. Ne mireris.] *Asseueratio.* Vide & ipse.] *Obiectio.* Et quæ'nam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *A' testimonio Menelai.* Quòd si verò non.] ἄλλη πίστις καθ' ὑπόθεσιν. Nimirum senties.] πρόῤῥησις. At tu Menelaë.] *Ab exemplo simili.* Verùm polypum.] ἀξίωσις. Cuicunque saxo.] ἀφήγησις. Illi seipsum similem efficit.] *De polypo pisce, eiusq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Concessio.* Sed tuum hoc.] *Correctio.* Nescio Menelaë.] *Conclusio.*

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ καὶ Δελφίνων.

NEPTVNI ET Delphinum.

Eodem Interprete.

NEPTVNVS.

Εὖ γε, ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ τῆς Ινοῦς παιδίον ἐπὶ τὸν Ισθμὸν ἐκομίσατε, ἑπόδεξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων μετὰ τῆς μητρὸς ἐμπεσόν. καὶ νῦν σὺ τὴν κιθαρῳδὸν τοῦτον, τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν, ἐξενήξω ἐς Ταίναρον αὐτῇ σκευῇ καὶ κιθάρᾳ, οὐδὲ περιεῖδες κακῶς ἑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολλύμενον. Δελ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Πόσειδον, εἰ τοὺς ἀνθρώπους εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γενόμενοι. Πο. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας μετέβαλε, δέον χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἐπηγάγετο. ὅπως γοῦν τὰ κατὰ τὸν Αρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Δελφίν; Δελ. ὁ Περίανδρος, οἶμαι, ἔχαιρεν αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ἐπὶ τῇ τέχνῃ. ὁ δὲ λλουτήσας παρὰ τοῦ τυραν-

Laaudo, [a] *rectè facitis Delphines, quod semp amantes hominũ estis. Nam & olim* [b] *Inus filium in Isthmũ portastis,* [c] *exceptũ à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu & cithara recepto, in* [d] *Tænarũ enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illum.* DEL. *Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nã & ipsi ex hominib. pisces facti sumus.* NEP. *Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchũ, q; vos nauali p̃lio superatos ita trãformauit, cũ deberet captiuos solũ in deditionẽ accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cũ Arione hoc q̃d accidit, sese habet?* DEL. [e] *Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illũ ad se accersebat artis gratia. Ille aũt dies iã factus à tyranno, con-*

νῦ, ἐπεθύμησε πλεύσας οἴκα=
δε, ἐς τὴν Μήτυμναν, ἐπιδεί
ξασθ τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβὰς
πορθμείου τινὸς κακούργων ἀν=
δρῶν, ὡς ἔδειξε πολὺν ἄγων
χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ κα=
τὰ μέτον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο,
ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ οἱ ναῦται.
ὁ δὲ (ἠκροώμην γὰρ ἅπαντα, πα
ρανέων τῶν σκάφει) ἐπεὶ ταῦ=
τα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀλλὰ
τὴν σκευὴν ἀναλαβόντα με,
καὶ ἄσαντα θρηνόν τινα ἐπ'
ἐμαυτῷ, ἑκόντα ἐάσατε ῥίψαι
ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦ=
ται, καὶ ἀνέλαβε τὴν σκευὴν,
καὶ ᾖσε πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἔπε=
σεν εἰς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτί
κα πάντως ἀφθανούμενος. ἐγὼ
δὲ ἐπολαβὼν, καὶ ἀναθέμενος
αὐτὴν, ἐξενηξάμην ἔχων εἰς
Ταίναρον. Πο. ἐπαινῶ τῆς φι=
λομουσίας: ἄξιον γὰρ τὴν μισθὸν
ἀφδέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροά=
σεως.

no, concupiuit, nauigando in patriam, [f] Methymnam videlicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad traijciendum naui hominum quorundã sceleratorum, posteaquam cognitus est multum auri secum ferre, vbi ad mediũ fermè Aegæũ peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit sese, tanquam statim omnino moriturus. Ego verò excepto atque imposito illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo [g] studium erga Musicam tuum: dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultâras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a RECTE facitis Delph.] δέλφιν, δέλφις & Delphinus dicitur piscis & maris belua. Delphines ingenti amore homines, præcipuè pueros prosequi solent, & dorso acceptos vltrò citroque per mare incolumes vectare ac reducere: qui si quo casu postea intereunt, vocem edunt humanis gemitibus similem, & ipsi tandem mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noster Lucianus in nauigio seu votis, & Plin. lib. 9. cap. 8. musicis harmonijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. scribit in lib. septem sapientum. b Inus filium.] Melicertam. Inus fabulam lege Ouid. libr. 3. Metam. Hom. Od. ε. c Exceptum à Scironijs scop.] Qui in Attica sunt post Crommionem ad eam viam quæ ab Isthmo Megara ducit, & à Scironis insignis latronis nomine dicti sunt, qui ea saxa insidens in viatores prætereuntes seuiebat. d Tenarum.] Laconiæ promontorium, oppidum eiusdem nominis habens, vbi habitum donarium diutissimè in Arionis testimonium: ex ære Delphinus cum insidente Arione dextra victoriam prætendente, læua lyram sustinente. e Periander.] Corinthiorum tyrannus. f Methymnam.] Lesbi ciuitatem. g Studium erga Musicam.] Mulcentur Delphines & sono & cantu.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Διηγητικὸς: Delphinos amatores esse hominum, & ab aliquo istorum Arionem eiectum à prædonibus in mare transuectum esse.

Mira est Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire sinunt.
Euadit mortem Cithara submersus Arion:
Musica nam curas pectora mœsta leuat.

LAVDO, rectè facitis.] Collaudatio à φιλανθρωπία. Nam & olim.] Probatio à signis antecedentibus & coniunctis. Et nunc tu.] Ἀποστροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ. Ne mireris Neptune.] ἀπόκρισις αἰτιολογικὴ à coniugatis. Atq; equidẽ ob id.] μέμψις ab iniusto. Quemadmodum & cæteros.] Ab exemplo. Sed quo pacto cũ Arione.] παρασκευὴ

ρασκευὴ *ad fabulam de Arione.* Periander iste puto.] *Narratio à persona regis Corinthi.* Ac conscensa.] τὰ πραχθέντα. Nam auscultabam.] *Gell. libr. 16. cap. 19 ex lib. 1. Herodoti.* Laudo studium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eosdem.

QVanquam ex eadem occasione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam, quorum argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus videtur, cum superioribus prognati sunt: alium tamen atque diuersum ab illis finem habent, aliaque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hic illud indicatur, atq; etiam oculis penè subijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum sententiæ post hanc vitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunq; fortunæ ęstimatio futura est: sed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisq; in hac vita se gerit & meretur, supplicium aut præmiũ accepturi sumus. Tametsi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hęc, quàm quòd ita animo senserit, dixisse videri posse, vtpote Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam senserit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philosophorum scribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdam, eiusmodi de pręsentis vitę rebus & actionibus pręcipit & tradit, quę illum hauddubiè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac sensu pręcepisse confirmare possint. Vtut autẽ hęc se habent, digni tamen dialogi isti sunt qui legantur, & ob oculos q̃ sępissimè reuocẽtur: vel ob hoc solũ, vt à cupidita-

cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: *Puluis & vmbra sumus*: quodque post hanc vitam neq; opes, neque potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Operæpretium facturũ me spero, si huc adscripsero incerti Autoris Græcũ Epigramma, ab hoc argumento non alienum. cuius versionem ex Ausonio subijciemus.

Ελθὼν εἰς ἀίδαν, ὅτε δὴ στυφὸς ἔλυσε γῆρας
Διογένης ὁ κυων, κροίσου ἰδὼν ἐγκλα.
Καὶ φρύσας ὁ γέρων τὸ φρικωδέστατον ἐγγὺς σκᾶπτε
τὴν πολιὼν οὐκ ποταμὸν χρυσὸν ἀφυσσάμενε
Εἶπεν, ἐμοὶ τῷ νῦν πολλῶν τοπὸν ἔοσα γὰρ ἔχειν
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ κροῖσε. σὺ δ' οὐδὲν ἔχεις.

Ausonius:

Effigiem rex Crœse tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Constitit vtq; procul solito maiore cachinno
Concussus, dixit: quoa tibi diuitiæ
Nunc prosunt, regum rex ô ditissime? cùm sis
Sicut ego solus, me quoque pauperior.
Nam quæcunque habui mecum fero, cùm nihil ipse
Ex tantis, tecum Crœse feras, opibus.

Diogenes in hisce dialogis, dicteria maxim è in eos iacit, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους. — *DIOGENIS ET Pollucis.*

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ω Πολύδευκες, ἐπίσημόμαί σοι ἐπὶ δεῖπνον τάχιστα ἀνελθεῖν (σὸν γὰρ ὄντως οἶμαι, τὸ ἀναβιῶναι ὠφέλιμον)

COmmendo tibi, Pollux, quãprimũ ad superos ascẽderis (a tuũ .n. est, ni fallor, cras reuiuiscere)

ωὖειον) λῦπηθήσῃ Μηνίππον τὸν λυσὰ (ὑροις δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ κατὰ τὸ Κράνιον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τ ἐριζόντων πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων καταγελῶντα) ἁπλῶς πρὸς αὐτὸν, ὅτι δι. ὦ Μηνιππε, κελεύει ὁ Διογένης, εἰ δοκεῖ ἱκανῶς τὰ ὑπὲρ γῆς καταγελάσαι, ἥκειν ἐνθάδε ποτῷ πλέω ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀμφιβόλως δοκεῖ ὁ γέλως ὢν, ἢ ποτὲ τὸ, τίς γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τ βίον, ἐνταῦθα δ' ὁ παύσῃ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νῦν, μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷς τὸς πλουσίους ἢ σατράπας ἢ τυράννους, ὅτω ταπεινὸς καὶ ἀσήμους; ἐκμόνης οἰμωγῆς δηλαδὴ γνωσόμενον, ἢ ὅτι μαλθακοὶ ἢ ἀγεννεῖς εἰσι, μεμυημένοι τ ἄνω. ταῦτα λέγε αὖθις, καὶ πόσοι τε ἐμπλησάμενον πλὴ πύραν ἥκειν θέρμων τε ὠμῶν, καὶ ἓ τε ὑροι ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης λέπυρα λείψανον, ἢ ὠμὸν ἐκ καθαρσίου, ἤτι δι. Πολ. ἀλλ' ἐπαγγελῶ ταῦτα; re) vt sicubi videris [b] Menippum canè illũ, (inuenies autẽ ipsum [c] Corinthi circa [d] Craneũ [e] aut in Lyceo, deridentẽ contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terram sunt, derisisti, quò & huc ad inferos descendas, vbi multò plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino scit, quæ post vitã futura sint? Hic autem non desines cõstanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè postquam videris diuites istos ac [f] satrapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, soloq; eiulatu ab alijs dignosci: tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscentes eorũ quæ in vita geruntur. Hæc illi quæso vt dicas, & vt præterea etiam [h] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat [k] Hecates cœnam, aut [l] ouum ex lustratione relictũ, aut simile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi,

Dioge-

ὦ Διόγενες. ὅπως δὲ εἰδῶ μάλιστα ὁποῖός τις ἐστὶ τὴν ὄψιν: Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τριβώνιον ἔχων πολύθυρον, ἅπαντι ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ ταῖς ἐπὶ πτυχαῖς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾶδ' ἀεὶ, καὶ ταπολλὰ τοὺς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους ἐπὶ σκώπτει. Πολ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπόγε τούτων. Διογ. βούλει καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους ἐντείλωμαί τι τοὺς φιχοσόφους; Πολ. λέγε. οὐ βαρὺ γὰρ οὐδὲ τοῦτό. Διογ. τὸ μὲν ὅλον, παύσασθαι αὐτοῖς παρεγγυάληροῦσι, καὶ περὶ τῶν ὅλων ἐρίζουσι, καὶ κέρατα φύουσιν ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιοῦσι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτᾷν διδάσκουσι τὸν νοῦν. Πολ. ἀλλ' ἐμὶ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον εἶναι φήσουσι, κατηγοροῦντα τῆς σοφίας αὐτῶν. Διογ. σὺ δὲ οἰμώζειν αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγενες, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλουσίοις δὲ, ὦ φίλτατον

Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. *Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, prætereà & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit.* POL. *Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis.* DIOG. *Visne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem?* POL. *Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit.* DIOG. *In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque* m *cornua sibi mutuò affingant, neque* n *crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant.* POL. *At indoctũ me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam.* DIOG. o *Tu verò plorare illos meo nomine iube.* POL. *Et hæc nunciabo illis.* DIOG. *Diuitibus autem, ô lepidissimum*

τατον Πολυδεύκιον ἀπάγγε=
λε ταῦτα παρ' ἡμῶν. τί, ὦ μά-
ταισι, τὴν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ
τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμε=
νοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντα ἐ=
πὶ ταλάντοις συντιθέντες, οὓς
χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν
μετ' ὀλίγον; Πολ. εἰρήσεται καὶ
ταῦτα πρὸς ἐκείνους. Διογ. ἀλ=
λὰ καὶ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυ
ροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τε τῷ Κο-
ρινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ πα-
λαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν οὔτε ἡ
ξανθὴ κόμη, οὔτε τὰ χαροπὰ ἢ
μέλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα
ἐπὶ τῷ προσώπου ἔτι ὀλίγον, ἢ νεῦ-
ρα εὔτονα, ἢ ὦμοι καρτεροὶ,
ἀλλὰ πάντα, μία ἡμῖν κόνις
φασὶ, κρανία γυμνὰ τοῦ κάλ-
λους. Πολ. οὐ χαλεπὸν οὐδὲ ταῦ-
τα εἰπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ
ἰσχυρούς. Διογ καὶ τοῖς πένη=
σιν, ὦ Λάκων (πολλοὶ δὲ εἰσὶ,
καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ
οἰκτείροντες τὴν ἀτρείαν) λέ-
γε μήτε δακρύειν, μήτ' οἰ-
μώζειν, διηγησάμενος τὴν ἐν-
ταῦθα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὄ-

pidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô vani, inquiens, aurum tantoperè custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos, supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm vnum obulum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. *Dicentur & hæc ad illos,* DIOG. *Sed & formisis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cœrulei nigrive oculi, neq; rubor faciei amplius vllus est: neq; prætereà nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed* P *omnia vnus puluis, vt aiunt, nobis, calvaria forma nudata scilicet.* POL. *Non molestum erit neque hæc ad formosos & robustos illos dicere.* DIOG. *Etiam pauperibus, ò Lacon dicas licet, (multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est, & inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd videbunt*

ψονται τὸς ἐκεῖ πλουσίους οὐδὲν ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις δὲ τοῖς τοῖς, ταῦτα, εἰ δοκεῖ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, λέγων ἐκλελύσθαι αὐτούς. Πολ. μηδὲν. ὦ Διόγενες, περὶ Λακεδαιμονίων, λέγε. οὐ γὰρ ἀνέξομαί γε. ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφησθα, ἀπαγγελῶ. Διογ. ἐάσωμεν τούτους, ἐπεί τοι δοκεῖ σὺ δὲ, οἷς πρεῖπον, ἀπρένεγκαι παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

bunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, nomine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. *Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo.* DIOG. *Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TVVM cras reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius, & Castoris frater, qui cùm immortalis esset (vtpote eodem ouo cum Helena prognatus) à Ioue fertur petijsse, vt sibi cum fratre vita functo immortalitatem suam partiri liceret, quare impetrata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. Aen.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicæ sectæ philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græcarum omnium vrbiũ clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem vrbi concessit.* d Craneum.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *Id enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio Persica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrannos.] *Qui per insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam animi libidine dominabantur non iure & legibus æquis.* h Pera.] *Sacculo ex aluta, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta lupino.] *Lupinum leguminis genus omnium amarissimum & vilissimũ, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus.* k Hecates cœnam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis men-*

sibus Hecatæ sacrificando in triuijs panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostijs, vt Suidas tradit. eò videtur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossematarius ἐν τῇ τριόδῳ. l Ouum exlustratione.] *Catharsio. Catharsium Græcis videtur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat procellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Oua illustrationibus aptæ monstrat Iuuenalis illud.*

—— nisi se centum lustrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis versibus:

Et veniat quæ lustret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam necessarium quàm sulphur. Homerus Odyss. χ. οἶσε θύειον χρῆν κακῶν ἄκος. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum sulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. libr. 8. Columella. m Neque cornua.] *Per κέρατα captiosos syllogismos ad hunc modum conflatos intelligit Chrysippus: εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες, κέρατα ἀρὰ ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: Cornua ergo habes.* n Crocodilos faciant.] *κροκόδειλος Sophisma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius mentionem facit Lucianus in Vitarum auctione, sub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus libro 1.* o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui solitos, vt plorare iuberent eos, quos à se contumeliosè demitterent, notum est. Hac etiam voce vsus est in Tragopodagra, & in sequenti Dialogo contra Menippum bis, pluribusque alijs locis. Horatius in 5. Satyra:*

Inueniet

Inueniet nil ſibi legatum præter plorare.
Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri.
—tuque Tigelli
Diſcipulorum inter iubeo plorare cathedras.
Cic. in Epiſt. quadam ad Q. Fratr. ἀλλ' οἰμωζέτω, *nos modò valeamus.* p Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet diſcriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προστατικὸς διάλογος.

Mittitur ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque ſimul.
Ad miſeros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula poſt vitam cuncta perire monet.

O' pollux.] ἡ ἐντολή. Inuenies autem.] *à loco.* Dicas illi Menippe.] *Expoſitio mandati.* Illic enim.] *Ratio per comparationem.* Hic autem non deſines.] αὐταπόδοσις. Et maximé.] αὔξησις. Hæc illi quæſo.] *Concluſio.* Senex eſt.] Προσωπογραφία *ab ætate, habitu & actu.* Viſne vt ad ipſos.] ἐρώτησις. Mandes licet.] ἐντολὴ πρὸς τοὺς φιλοσόφους, Neque de toto.] Ἰδέαι *Platonicæ.* Neque *cornua.*] κερατίνη. Neq; Crocodilos.] κροκοδειλῆτις At indoctum me.] ὑποφορά. Et hæc nunciabo.] ἀπόκρισις εἰρωνική. Diuitibus autem.] ἀπαγγελία *ad diuites.* Sed & formoſis.] *Ad formoſos & robuſtos.* Quod apud nos.] *Quis ſtatus apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad pauperes.* Lacædemonijs autem.] Σαρκασμὸς *ad Lacedæmonios.* Neque Lacædemonijs.] ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.] ὑπόσχεσις. Miſſos igitur.]
Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤΑ Μενίππου. PLVTO, SEV CONTRA Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλοῦτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν πάνυ παροινικὸν ὄντα, ὥστε ἢ ἐκεῖνον ποικατάσκοπον, ἢ ἡμᾶς μετοικίζειν ἐς ἕτερον τόπον. Πλού. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται ὁμόνεκρος ὤν; Κροῖ. ἐπαδὰν ἡμεῖς οἰμώξομεν, καὶ σχήσομεν, ἐκεῖνον μεμνημένοι τῶν ἄνω. Μίδας μὲν ὅτι τοῦ χρυσίου, Σαρδανάπαλος δὲ τῆς πολλῆς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐπιγελᾷ, καὶ ἐξονειδίζει, ἀνυβρίστους καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ἐπιταράττει ἡμῶν τὰς οἰμωγάς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλού. τί ταῦτα φασίν, ὦ Μένιππε; Μέν. ἀληθῆ, ὦ Πλοῦτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀγνῶτας καὶ ὀλιθρίους ὄντας, οἷς οὐκ ἀπέχρησε

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] Menippum hũc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus est ac vos? CROES. Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes quæ apud superos habuimus, vipote [b] Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multæ voluptatis, [d] ego verò thesaurorum irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa valdè nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint, quibus

πλουσίοις βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντας ἔτι μεμνῆσθαι, καὶ φειδομένους τῶν ἄνω. χαίρω τοι γαρὸν ἀνιῶν αὐτούς. Πλού. ἀλλ' ὀκνῶ λυπεῖν τοὺς γὰρ ὑπὸ μικρῶν σπερμόφιλοι. Μεν. καὶ σὺ μωραίνεις, ὦ Πλούτων, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τῶν σφαγμοῖς; Πλούτ. σύμμοιος. ἀλλ' ὀκ ἄν ἐθελήσαιμι σασιάσαι ὑμᾶς. Μεν. μὴ μὰ, ὦ λάκκοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ὅτω γινώσκετε ὡς δεῖ σωφρονεῖν μεθ' ἑνὸς γὰρ ἅμα ἕπεσθε, ἀκολουθήσω ἀνιῶν καὶ κατάρων καὶ καταγελῶν. Κροῖσ. ταῦτα ὀκ ὕβρεις; Μεν. ἀλλ, ἀλλ' ἐκεῖνα ὕβρεις ἦν, ἃ ὑμᾶς ἐποίει τι προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντας, καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσιν ἐντρυφῶντας, καὶ τὸ θανάτου τοπαράπαν ὁ μνημοσύνοντος. τοιγαροῦν οἰμώζετε, πάντων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. Κροῖσ. πολλῶν γε, ὦ θεοί, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μιδ. ὅσα μὴ ἐγὼ χρυσὸς Σαρ.

quibus non satis fuit vixisse malè, sed etiam mortui insuper cogitatione atq; animo illis qui apud superos sunt, inhærēt. Delector itaq; ægrè ipsis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebꝰ priuati. MEN. Etiam tu deliras, Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At verò, [e] ô pessimi Lydorum, [f] Phrygum, & Assyriorū, ita de me cognoscite, vt qui neq; vnquam desiturus sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem sequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos. CROES. An non hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erāt, quæ vos facere solebatis, qñ & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tū mortis qui æquā memores eratis. Proinde plorare nūc, omnibus illis despoliati. CROES. Multis certè, ô Diÿ, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro?

Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς; Μέ. εὖγε οὕτω ποιεῖτε. ὀδύρεσθε μὲν ὑμεῖς, ἐγὼ δὲ, τὸ γνῶθι σαυτὸν πολλάκις συνείρων, ἐπάσομαι ὑμῖν. πρέποι γὰρ ἂν ταῖς τοιαύταις οἰμωγαῖς ἐπαδόμενον.

SARD. *Quanta verò ego voluptate?* MEN. *Rectè sanè, ita facitè:* [h] *lugete vos quidem, ego verò tritũ illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinã. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.*

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* *b* Midas hic auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locũ inter insigniter diuites.* *c* Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Nini Persicæ regionis, delicijs vsque adeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellari cultu desidere sit solitus.* *d* Ego verò thesaurorum.] *Cræsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O pessimi Lydorum.] *Cræsus Rex Lydorum.* *g* Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* *g* Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigessimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tuscul. quæst.*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit: at illa iacent: multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Ὀδυρτικὸς διάλογος.

Diuitias Crœsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Non fert spretorem Crœsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritíve boni.

NON poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] *δίλημμα διαζευτικὸν, & conclusio.* Quid aũt nobis.] *ἀπαίτησις probationis.* Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hæc audio.]

ἀποστροφὴ,

ἀποστροφὴ κατηγορική. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per* αὐτικατηγορίαν. Dolent enim.] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò pessimi.] ἀπειλή. Annón hæc.] *Querela.* Non, sed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplorare.] σαρκασμός. Quanto equidem.] *Amplificatio.* Rectè sané.] *Conclusio* εἰρωνική.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ καὶ ἑρμοῦ. *PLVTONIS ET Mercurij.*

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

Τὸν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγω, τὴν πλούσιον οὐκρατήν, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οἱ τὸν πλῆρον ἢ θηρῶντες, πεντακισμύριοι; Ερ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί οὖν; Πλούτ. ἐκεῖνον μὲν, ὦ Ερμῆ, ζῆν ἔασον ἐπὶ τοῖς ἐννενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμετρήσας ἄλλα τοσαῦτα, εἴγε οἷόν τε ἦν, καὶ ἔτι πλείω, τοὺς δέγε κόλακας αὐτοῦ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ἐφεξῆς ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτον. Πλούτ. οὐ μένουν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί

SEnémne nosti, istum ætate omnino cõfectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] *quinquaginta millia?* MERC. *Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea?* PLV. *Viuere illum quidem, Mercuri, sine vltra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipsius. Charinũ adolescentem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordines oẽs.* MERC. *Atqui absurdũ hoc videri queat.* PLV. *Haudquaquã imò iustissimũ.*

τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, εὔχονται ἀχθανεῖν ἐκεῖνον, ἢ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται οὐδὲν προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων δὴ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα εὐχόμενοι, ὥμως θεραπεύουσιν ἔνγε τῷ φανερῷ. καὶ νοσοῦντος ἃ μὲν βουλεύονται, πᾶσι πρόδηλα, θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦνται, ἢν ῥαίσῃ. καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνδρῶν, δεῖ ταῦτα ὁ μὲν ἔστω ἀθάνατος, οἱ δὲ προαπίτωσαν, αὐτῇ μάτην ἐπιχαυόντες. Ερ. γελοῖα πείσονται, πανοῦργοι ὄντες. πολλὰ δὲ ἀκεῖνος εὖ μάλα διαβουκολεῖ αὐτοὺς, καὶ ἐπελπίζει. καὶ ὅλως, ἀεὶ θανόντι ἐοικὼς, ἔῤῥωται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ἤδη τὸν κλῆρον ἐν σφίσι διῃρημένοι, βόσκονται, ζωὴν μακαρίαν πρὸς ἑαυτοὺς τιθέντες. Πλοῦ. οὐκοῦν ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ Ιόλεως ἀνηβησάτω. οἱ δ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniã illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultẽt, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, [b] *frustrà hiantes.* MERC. *Ridicula patientur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, &* [c] *spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes.* PLVT. *Proinde ipse exuta senectute,* [d] *quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat:*

illi

οἱ δ' ἀπὸ μέσων τῶν ἐλπίδων τὸν ὀνειροπολη θέντα πλοῦτον ἀπολιπόντες, ἡκέτωσαν ἤδη, κακοὶ κακῶς ἀπεθανόντες. Ερ. ἀμέλησον, ὦ Πλούτων: μετελεύσομα γάρ σοι ἤδη αὐτὸς, καθ' ἕνα ἑξῆς; ἑπτὰ δ'. οἶμαί, εἰσι. Πλού, κατάσπα. ὁ δ' παραπέμψει ἕκαστον, ἀντὶ γέροντος ἄνθις προθήβης γενόμενος.

illi autē [e] *in ipsa media spe,* [f] *diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc mali malè mortui.* MERC. *Alias res cura Pluto, iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine,* [g] *septem autem, opinor, sunt.* PLVT. *Deducas licet. Ille autē mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

EVcrati Sicyonij diuitis captatores sua spe frustrantur, ac res euenit secus, atq; illi expectabant. Eucrates enim semper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu si fides requiratur subterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in somnio siue Gallo sub finem. Est apud Aristophanem in Equitibus; Eucrates, qui quum molitor esset & diues, tamen remp. administrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitus pro finito, hoc est, septem* *b* Frustrà hiantes.] *Re multum sperata, multumq; expetita frustrâti discedant.* *c* Spe pascit inani.] *Incendit, incitat, mouet, implet. Sed interim coruos deludit hiantes, arte frustratos.* *d* Quemadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam ætatem peruenisset, Herculis precibus iuuentuti restitutus est, vt Ouid fabulatur 9. Metam.*

—dubiaq; legens lanugine malas

Ora reformatus primos Iolaus in annos. *e* In media spe.] *Spes stultis addit animos. Hinc Catull.* Suscitat à cano vulturium capite. *Captatores autem vulturios dici, non Catullus modò, sed Seneca indicauit,* *f* Diuitijs illis

quasi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerunque, qui quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extremæ sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, cerdo quispiam erat Iro penè pauperior.*

g Septem opinor sunt.] *Qui idem cadauer certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προστατικὸς, in hæredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur. λογιστικὸς:

Eucratis exoptant mortem Damonq́; Charinusq́;
Vt citiùs capiant minerua magna senis:
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris:
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

SENEM me nosti.] ἐρώτησις κατὰ προσωπογραφίαν. Noui, Sycionium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] ἡ πρόσταξις. Viuere illum.] τὸ δεύτερον μέρος. Adulatores autem.] ὑποφορά. Atqui absurdum.] ἀνθυποφορὰ κατὰ βίαιον. Quam enim ob causam.] αἰτιολογία. Quod autem.] αὔξησις. Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] ἀφήγησις περὶ τοῦ εὐκράτους. Proinde ipse.] ἄλλη ἐντολή. Illi autem in.] *Altera pars hæredipetis.* Alias res.] *Conclusio.*

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ πλούτωνος. — *TERPSIONIS & Plutonis.*

P. Virunio interprete.

TERPSION.

ΤΟῦτο, ὦ Πλούτων, δίκαιον, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ ὑπὲρ τὰ ἐννενήκοντα γέροντα

IVstùmne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltrà, adhuc

γέροντα Θούκριτον ζῆν ἔτι; Πλούτ. δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ Τερψίων, εἴγε ὁ μὲν ζῆ, μηδένα ἀνχόμενος ἀπρθανεῖν τῶν φίλων, σὺ δὲ παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπεβούλευες αὐτῷ, περιμένων τὸν κλῆρον. Τερ. οὐ γὰρ ἐχρῆν γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν δυνάμενον, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; Πλούτ. καινὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τῷ πλούτῳ χρήσασθαι δυνάμενον, πρὸς ἡδονὴν ἀπρθνήσκειν. τὸ δὲ ἄλλως ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.

Τερ. οὐκοῦν ταύτην αἰτιῶμαι τοῦς διατάξεως. ἐχρῆν γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐξοῦς πῶς γίνεσθι, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν; ἀναστρέφεσθι δὲ μηδαμῶς, μηδὲ ζῆν μὲν τὸν ὑπέργηρον, ὁδόντας τρεῖς ἔτι λοιποὺς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, οἰκέταις τέτρασιν ἐπικεκυφότα, κορύζης καὶ τὴν ῥῖνα λήμης δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεστὸν ὄντα

adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem, ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè [a] ad nullius tamen mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatem exspectans, cum mori auidissimè cupiebas. TER. Nônne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decæterò suis vti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas, ô Terpsio, statuis leges, quum ad voluptatem diuitijs vti nequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & [b] Parca & natura statuisse videtur. TER. Proinde hanc ob huiuscemodi [c] accuso ordinem. decebat enim has res successione graduq; fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut viuere, qui [d] senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lipposq; oculos habens,

ὄντα, οὐδὲν ἔτι ἡδὺ εἰδότα, ἔμψυχόν τινα τάφον ὑπὸ τῶν νέων καταγελώμενον: ἀπεθνήσκειν δὲ καλλίστους, καὶ ἐρρωμενεστάτους νεανίσκους. ἄνω γὰρ ποταμῶν τοῦ τόγε. ἢ τὸ τελευταῖον εἰδέναι ἐχρῆν, πότε καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἕκαστος, ἵνα μὴ μάτην ἂν ἐνίους ἐθεράπευον. νῦν δὲ τὸ τὴν παροιμίας, Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν πολλάκις ἐκφέρει. Πλοῦ. ταῦτα μὲν, ὦ Τερψίων, πολὺ συνετώτερα γίνεται, ἤπερ σοὶ δοκεῖ. καὶ ἡμεῖς ἔτι τὶ παθόντες, ἀλλοτρίοις ἐπιχαίρετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γερόντων εἰσποιεῖτε, φέροντες αὐτούς; τοιγαροῦν γέλωτα ὀφλισκάνετε, πρὸς ἐκείνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἥδιστον γίνεται. ὅσῳ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνους ἀπεθανεῖν εὔχεσθε, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. καινὴν γάρ τινα τάνθρω τέχνην ἐπινενοήκατε, γραῶν καὶ γερόντων

habēs, nihil deniq; voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm [e] animatum quoddam sepulchrum, [f] ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, [g] ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: [h] Quadriga bouem sæpissimè ducit. PLVT. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis vosmet, tantoperè in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucūdū. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori cōtingat. Etenim nouā quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; decrepitos

ρόντων ἱρῶντος, καὶ μάλιστα ἐὰν ἄρρενες ἔωσιν. οἱ δὲ ἐνηνοι, ὑμῖν ἀνέρασται. διὰ τοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἱρωμένων, συνόντες ὑμῶν τὴν παιδεραστίαν τῷ ἔρωτι, ἢν καὶ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισοῦσιν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐρασθέντες ἔχωσιν. εἶτα ἐν ταῖς διαθήκαις, ἀπεκλείσθησαν μὲν οἱ πάλαι λορυφορήσαντες: ὁ γὰρ νόμος, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἔστι δίκαιον, ἀραιοῦσι πάντων: οἱ δὲ ὑποπρίουσι τοὺς ὀδόντας, ἀποσμυήνται. Τιρ. ἀληθῆ ταῦτα φῄς: ἐμοὶ γὰρ Θόκεις τε καὶ ὅσα διαφέρω, ἀεὶ τεθνήξεσθαι δοκῶν, καὶ ὁπόταν ἐσίοιμι, ὑποτρόμων, καὶ μάχιόν τι, καθάπερ ἐξ ὠοῦ νεοττὸς ἀτελής, ὑποκρώζων: ὥστ' ἔγωγε ὅσον αὐτίκα οἰόμην ἐπιβήσεσθαι τὸν τῆς σορᾶς, ἐπιμώμενός τε ποιῶ, ὡς μὴ ὑπερβάλοιμι τὸ μὴ οἱ ἀνήρασθαι τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τὰ ποιὰ ὑπὸ φρονήματος ἄγρυπνος ἐκείμην,

crepitos cum amatis: præsertim quidem, si liberis sint orabati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex ijs qui amãtur, plurimi, minimè vestri ignari æstus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantũ enim meorũ ille deuorauit, quũ semper eũ mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, & internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum ducí existimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam,

singula

μην, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ δατάττων. ταῦτα γεῖν μοι καὶ τοῦ ἀπεθανεῖν αἴτια γεγένηται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδου. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δέλεαρ καταπιὼν, ἐφεστήκει θαπτομένῳ πρώην ἐπιγελῶν. Πλούτ. εὖ γε, ὦ Θούκριτε, ζώης ἐπιμήκιστον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν: μὴ δὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ προπέμψεις πάντας τοὺς κόλακας. Τερ. τοῦτο μὲν, ὦ Πλούτον, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἤδη, εἰ καὶ Χαριάδης πεπεθνήξεται Θουκρίτου. Πλούτ. θαῤῥεῖ, ὦ Τερψίων. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλαντος, καὶ ὅλως ἅπαντες πεπελεύσονται αὐτοῦ, ὑπὸ ταῖς αὐταῖς φροντίσιν. Τερ. ἐπαινῶ ταῦτα. ζώης ἐπιμήκιστον, ὦ Θούκριτε.

singula enumerans, ac vnumquicque disponens. Eáq; etiam[1] causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulò antè, arridēs PLVT. *Euge, ô Thucrite, diutissimè viuas, vnà & diuitijs abundans, & huiuscemodi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas.* TER. *Hoc quidem, ô Pluto, periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet.* PLVT. *Boni animi sis, ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorũ curis confecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite. diutissimè viuas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd senes iunioribus superuiuant. Pluto autem docet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati neecssitatem. Diuina enim decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom. Odyss. γ:

At verò mortem communiter omnibus æquam
A` dilecto homine, neque diù depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiam vrget acerbi. Hinc mors πανάγης & nomini parcens seu omnia venans.

a Ad nullius mortem affectus.] *Heredipetæ alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captãt. Sed captantes sæpe capti sunt.* *b* Parca & natura.] *Parcarum fusis ænum mortalium euolui fabulantur poëtæ. Quin & theologi metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam prætercurrere nulli fas sit.* *c* Accuso ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur.* *d* Senectute decrepitus.] *Recenset aliquod senectutis incommoda, quæ morbus est. Vnde illud Horatij in Arte poët.*

— subeunt morbi tristisq; senectus. *e* Animatum quoddam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψυχόν τινα τάφον. i. viuum sepulchrum siue cadauer appellat, qui prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antigone. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Similis sepulchris nil nisi nomen retineo.* *f* Ab ipsa iuuentute derisum.] *Aetas illa sæ let esse despicatui omnibus.* *g* Ac si flumina sursum deferantur.] *Terpsion hæredipeta delusus Plutonem incusat, quòd ipse iuuenis adhuc morte præreptus esset, superstite Thucrito sene, quem captauerat, idq; contra naturalem ordinem. οὕτω γὰρ ποταμῶν τὰ πάγια, inquit. Iud. cans pristinum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inuerti atque omnia præposterè fieri. Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiam in Apologia Libelli, περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.* *h* Quadriga bouem.] *De re quæ præposterè geritur, veluti si ratio parta: affectui. Translata metaphora à plaustris per decliue retrolabentibus, vnaq; secum bouem auferentibus.* *i* Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt hæredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quouis casu abrũpitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iunioribus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVM'NE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] ἀπόκρισις *cum assseueratione.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat] *Regerit ab æquo.* Cùm senex sit.] ἠλύσις σφοδρωτική. Nouas, ô Terpsio.] μεταίρεσις. Proinde hanc.] πόλεμος καὶ ἀπάσιν. Decebat enim.] αἰτιολογία, ἢ ἴδιος. Haud quaquam.] ἡ ἄρσις. Qui senectute decrepitus.] κοιλογεραφὴ *senis decrepiti.* Et contrà mori.] ἀνάπεσις. Nam hoc perinde.] ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet] παροιμία. Verùm & vos] αὐασκευὴ *expostulationis siue querelæ.* Quod reb alienis.] ἡ αὐτικατηγορία. Nam quanto vos magis.] ἡ αἰτιολογία. Etenim nouam quandam] ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs] ἐπεξεργασία. Omnia hæc vera.] *Confessio.* Quantum enim] *Ratio per ἀφήγησιν.* Ac quoties.] *Thucritii callidias.* Perinde atque] ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.] τὰ παραπλήσια. Plerumque.] ὁ λογισμὸς. τὸ τελικὸν αἴτιον. Eaque etiam.] τὸ ἐπιφώνημα. Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritii.* Euge, ô Thucritē.] ἡ ἀνάκλησις. Hoc quidem, ô Pluto.] ἡ ἀνάληψις. Boni animi.] τὸ παραμύθιον. Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTAE & Callidemidæ.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δέ, ὦ Καλλιδήμιδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ, ὅτι παρὰ Δίνιος τοῦ

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodum [a] Diniæ [b] parasitus

ῥάσιτος ὢν Δεινίου, πλέον τοῦ ἱκανοῦ ἐμφαγὼν ἀπεπνίγην, οἶσθα: παρῆς γὰρ ἀρθνήσκοντί μοι. Καλ. παρῶν ὦ Ζενόφαντες, τὸ δὲ ἐμὸν, παράδοξόν τι ἐγένετο. οἶσθα γὰρ καὶ σύπου Πτοιόδωρον τὸν γέροντα. Ζη. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ὦ σε τὰ πολλὰ ἤδειν σύνοντα; Καλ. ἐκεῖνον αὐτὸν ἀεὶ ἐθεράπευον, ὑπισχνούμενος ἐπ' ἐμοὶ τεθνήξεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μήκιστον ἐπεγίνετο, καὶ ὑπὲρ τὸν τιθωνὸν ὁ γέρων ἔξη, ἐπιτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τὸν κλῆρον ἐξεῦρον. πειάμενος γὰρ φάρμακον, ἀνέπεισα τὸν οἰνοχόον, ἐπειδὰν τάχιστα ὁ Πτοιόδωρος αὐτήσῃ πιεῖν (πίνει δ' ἐπιεικῶς) ζωρότερον ἐμβαλόντα ἐς κύλικα, ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. εἰδὲ τοῦτο ποιήσει, ἐλεύθερον ἐπωμοσάμην ἀφήσειν αὐτόν. Ζη. τί οὖν ἐγένετο; πάνυ γάρ τι παράδοξον ἐρεῖν ἔοικας. Καλ. ἐπεὶ τοίνυν λουσάμενοι ἥκομεν, δύο ἤδη ὁ μειρακίσκος κύλικας ἑτοίμους ἔχων, τὴν μὲν τῷ Πτοιοδώρῳ, τὴν ἔχουσαν τὸ φάρ-

rasitus quũ essẽ, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti. aderas. n. morienti. CAL. Aderàm Zenophãtes. Porrò mihi nouũ quiddã atq; inopinatum accidit. Nã tibi quoq; notus est Ptœodorus ille senex. ZEN. Orbũ illũ dicis, ac diuitẽ, apud quẽ te assiduè versari cõspiciebã? CAL. Illũ semp captabã, colebãq;, id mihi pollicens fore, vt meo bono quãprimùm moreretur. Verùm quũ ea res in longum proferretur, sene videlicet vel vltra [c] Tithonios annos viuẽte, cõpendiariã quandã excogitaui viã, qua ad hæreditatem peruenirẽ. Siquidẽ empto veneno, pocillatori persuaserã vt simul atq; Ptœodorus potũ posceret (bibebat aũt prolixius) præsentius in calicem inijceret, haberetq; in prõptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurãdo confirmabâ me illũ manumissurũ. ZEN. Quid igitur accidit? nã inopinatũ qddã narraturus mihi videris. CAL. Vbi iã loti venissemus, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui ve

μακον, τὴν δ' ἑτέραν ἐμοί, σφαλεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδοκεν εἶπα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκείμην, ἑποβολιμαῖος ἀντ' ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντος; καὶ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐπιγελᾷν. Ζη. ἀσεῖα γὰρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γέρων δὲ τί πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὑπεταράχθη πρὸς τὸ ἀφνίδιον: εἶτα σιωεὶς, οἶμαι, τὸ γεγενημένον, ἐγέλα καὶ αὐτὸς, οἷά γε ὁ οἰνοχόος εἴργασται. Ζη. πλὴν ἀλλ' οὐδὲ σὲ τὴν ἐπίτομον ἐχρῶ τραπέσθαι. οὐκ γὰρ ἄν σοι διὰ τῆς λεωφόρου ἀσφαλέστερον, εἰ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

nenum erat additũ, altero mihi: nescio quomodo errans, mihi venenũ, Ptœodoro porrexit innoxiũ. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositiitium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui[d] non cõuenit amici malis illudere. ZENO. *Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euênit. Porrò senex ille quid interim?* CAL. *Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse.* ZENO. *Rectè sané. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem venisset tibi populari vulgataq; via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetam, qui alieno funeri inhiabat, & per mortem incerta spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem, rapuit. Callidemides Ptoëdorum senem veneno è medio tollere tentabat, sed aliter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, perijt. Tales milui vocantur.

a DINIAE.]

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Toxaride.* *b* Parasitus.] *Is dicitur qui aliorum mensas sequitur, homo cibo ventriqúe deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* *c* Tithonios annos.] *Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filium, formosum in primis adolescentem amasse, eundemq; rapuisse, vnde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò vt vsque in prouerbium eius nomen deductum sit: vt hîc & in Hermotimo, item apud Erasmũ nostrũ legimus.* *d* Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potiùs cõdolere, iuxta illud Euripidis in Phœnissis:* κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη. i. *Communis omnis est amicorum dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγητικὸς: *Hæredipeta veneno, quod alteri parauerat, periit.*

Annosi cupiens quidam ditescere rebus,
Viuere ne possit, dira venena dedit.
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctori citiùs quare aconita nocent.

At tu Callidemides.] ἐρώτησις, *quo pacto interierit.* Nam ipse quemadmodum.] *Occupatio de sua morte.* Aderam Zenophantes.] διήγησις, προσοχή. Orbum illum dicis.] *Interrogatio de persona, eiusq; ἔκφρασις.* Illum semper.] τὰ πραχθέντα ἡγούμενα λογισμοί Verùm cùm eas.] *Causa spem infringens.* Compendiariam quandam.] *Nouum consilium.* Siquidem empto veneno.] τὸ πραχθὲν μέρος. Quod si fecisset.] τὸ αἴτιον τελικόν. Quid igitur accidit.] *Interfatio in media narratione.* Vbi iam loci venissemus.] τὰ ἐπόμενα. Mihi venenum.] τὸ ἐκβαν. ἡ κακὴ βουλὴ, τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Quid hoc rides.] ἀποστροφὴ ἐπιτιμηθική. Rideo prefectó.] *Defendit illud à iusto.* Primum ad casum.] τὰ ἄλλα ἐκβάντα. Rectè sané.] ἐπίκρισις. Tametsi non.] προτροπή. Siquidem venisset.] Langsam reich thut wol.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ Δαμνίππε

CNEMONIS ET Damnippi.

Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

ΤΟῦτο ἐκεῖνο τῆς παροιμίας, Ονος ὑβρὸς ἅλιονεῖται. Δάμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πωθάνη, ὅ, τι ἀγανακτῶ; ἱλυροῦμον ἀκύσι& ἰαταλέλοιπα, ἰαξασοφισθεὶς ὁ ἄθλι&, ὃς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα σῴειν τἀμά, παραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ἐπὶ θανάτῳ. ἰἀκεῖνο& ἐκ ἀγαθῶς πλὴ θεραπείαν προσίζω. ἔδοξε δέ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θεῶ διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν, ἐν αἷς ἐκείνῳ ἰαταλείποιπα, ὡς ἰἀκεῖνο& ζηλώσειε, καὶ τὰ αὐτὰ πράξει. Δάμ. τί δῆτα δὴ ἐκεῖνο& Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε ταῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] illud est quod vulgò dicit [b] consuevit: Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet a stu delusus miser: ijs quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euenit? CNE. Hermolaum nobilē illum diuitem, quum orbus esset, imminēte morte captabam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. Ad interim illud quoq; mihi visum est scitum, consultumque, vt testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituerem: nimirum vt ille vicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNEM. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro: cæterùm ego

ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τοῦ τέγους μοι ἐπιπεσόντος. καὶ νῦν Ερμόλαος ἔχει τἀμὰ, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ τὸ ἄγκυστρον τῶν δελέατι συγκατασπάσας. Δάμ. εἰ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε τὴν ἁλιέα, ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ συντέθεικας. Κνή. ἔοικα: οἰμώζω τοιγαροῦν,

ego repentè atq; insperato è vita decessi, teci ruina oppressus: & nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem [c] ipso hamo cum esca pariter auulso. DAM. Imò non escam modò cũ hamo, quin te quoq; piscatorem simul abstulit. Itaq; [d] technam istam in tuum ipsius caput struxeras. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Hoc illud.] *De hæredipeta siue testamenti captatore, quò quũ diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentum protulisset, quo diuitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiârat: atq; iuuenis à sene, captator à captatore captus est.* b Hinnulus leonẽ.] *Subaudiendum, cœpit, vicit, aut prouocat, hoc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo. Vide Erasmum in Chil.* c Ipso hamo.] *Rursus vtitur hoc prouerbio in libello De mercede cõductis.* d Technam.] *Id est, commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti. Adagium est, de quo Erasmus.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγητικὸς in hæredipetas.

Externum Cnemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo se quoq; scribere vellet:
Ereptus Cnemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.] ἡ ἀγανάκτησις ἐς οἰμωγή. Quid isthuc.] ἐρώτησις. Quid stomacher rogas?] ἀπόκρισις σὴν περιοχῆ. Sed isthuc.] ἀφήγησις. Cn. Hermolaum.]

τὰ ἡγούμενα. At interim.] τὰ μέσα καὶ λογισμός. Cæterùm ego.] τὰ ἑπόμενα, genusq; mortis. Et nunc Hermolaus.] τὰ ἐκβαίνα. Imò, non escam modó.] αὔξησις. *Malũ consiliũ cõsultori pessimũ est.* Sic Apparet.] *Clausula.*

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ Ερμῆ.

CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

Ἀκούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ ὑπόσαθρόν ἐστι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. καὶ ἢν τραπῇ ἐπὶ θάτερα, οἰχήσεται περιτραπὲν, ὑμεῖς δὲ τοσοῦτοι ἅμα ἥκετε, πολλὰ ἐπιφερόμενοι ἕκαστος. ἢν οὖν μετὰ τούτων ἐμβῆτε, δέδια μὴ ὕστερον μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ὁπόσοι νεῖν οὐκ ἐπίστασθε. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες εὐπλοήσομεν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ ἂν καὶ οὕτω δέξαιτο ὑμὰς τὸ πορθμεῖον. σοὶ δὲ, ὦ Ερμῆ,

AVdite, quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quę admodum videtis, & cariosa nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alterã partem se inclinârit, planè submersa peribit: atque vestrûm tã multi simul cõfluũt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculã cõscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat: maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MO. *Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus?* CHA. *Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. nã sic etiã vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri,*

μῆ, μελήσει, τὸ ἀπὸ τούτου μηδένα παραδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ἦ, καὶ τὰ ἔπιπλα, ὥσπερ ἔφην, ἀπρβαλών. παρὰ δὲ τὴν ἀπρβάθραν ἑστὼς, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. Ερμ. εὖ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσωμεν. οὗτοσί τίς ὁ πρῶτός ἐστι; Μέν. Μένιππος ἔγωγε. ἀλλ' ἰδοὺ, ἡ πῆρά μοι, ὦ Ερμῆ, καὶ τὸ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀπρρίφθων. τὸν τείβωνα δὲ οὐδ' ἐκόμισα, εὖ ποιῶν. Ερμ. ἔμβαινε, ὦ Μένιππε, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν προεδείαν ἔχε παρὰ τὸν ἡν βερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ καλὸς δ' οὗτος τίς ἐστι; Χαρ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέραστος, οὗ τὸ φίλημα διτάλαντον ἦν. Ερμ. ἀπόδυθι τοιγαροῦν τὸ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παραιῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ δέρμα ὅλον. ἔχει καλῶς. εὔζωνος εἶ, ἐπίβανε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα οὑτο-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nubus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsosq; cognoscito, & suscipito, nudosq; ingredi cogito. MER. *Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus?* MEN. *Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim.* MERC. *Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm qs ille formosus est?* CHA. *Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum vnum duobus talentis constitit.* MERC. *Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeòque totam cutem. Benè se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est pur-*

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γηλόων τύραννος. Ερμ. τί σύ, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρει; Λάμ. τί σὺ ἰχθῦς, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἥκειν τύραννον ἄνδρα; Ερμ. τύραννον μὲν οὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα. ὥστε ἀπόθου ταῦτα. Λάμπ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ἀπόρριπτα. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπεροψίαν: βαρεῖ γάρ τὸ πορθμεῖον συνεμπεσόντα. Λαμ. ἀκοῦ ἀλλὰ τὸ διάδημα ἔασόν μοι ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεψίδα. Ερμ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. εἶεν. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι ψιλὸς εἰμι. Ερμ. ἴμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολυσάρκης, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. καὶ ἔοικας. οἶδα γάρ σε, πολλάκις

puratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum, Geloorum tyrannus. MERC. Quid igitur cum tot sarcinis venisti? LAMP. An ne nudum aduenire conueniebat tyrannum? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam ô Lambiche & fastum etiam abijce. nam ista si in naiculâ coincidat, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltem, & strangulum. MERC. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci. MER. Crudelitatem etiam, & amentiâ, & violentiam & iracundiâ, atque his similia depone. LAMP. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nũc. Tu ve rò pinguis admodũ & carnosus, quis es? DAM. Camasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te

sæpe

πολλάκις ἐν ταῖς παλαίστραις ἐμοῦ. Δαμασ. ναὶ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ παράδεξαί με γυμνὸν ὄντα. Ερμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτας σάρκας περιβεβλημένον, ὥστε ἀπόδυθι αὐτὰς, ἐπεὶ καὶ ταδύσας τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ὑπερθὲς μόνον. ἅμα καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόῤῥιψον, καὶ τὰ μυρύγματα. Δαμασ. ἰδοὺ γυμνός, ὡς ἱρᾶς, ἀληθῶς εἰμι, καὶ ἰσοσάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ερμ. ὅτως ἄμεινον ἀβαρῆ εἶναι, ὥστε ἔμβαινε. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀφεῖμαι, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ προσίτι, καὶ τὴν τρυφὴν, μὴ δὲ τὰ ἐντάφια νόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργεσίαν δηλόνοτι, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μίαν τάφον ἐπὶ σοὶ ἔχωσαν, λίαν, βαρώδη γὲ καὶ ταῦτα μνημονεύματα. Κράτ. οὐκ

sæpe in palæstris à me via sum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri. Verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abïcito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum dijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu, ô Crato, diuitias abïce, prætereà mollitiem & delicias, neque feras tecum epithaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT. *Inuitus*

οὐχ ἑκὼν μὲν, ἀπορρίψω δέ. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοιμι. Ερ. βαβαὶ, σὺ δὲ ὁ ἔνοπλος, τί βούλει; οὐ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι ἐνύκιος, ὦ Ερμῆ, καὶ κείσσος, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερμ. ἄφσε ἐν γῇ τὸ τρόπαιον. ἐν Αδου γὰρ εἰρήνη καὶ οὐδὲν ὅπλων δεήσει. ὁ σεμνὸς δὲ οὗτος ἀπόγε τοῦ σχήματος, καὶ βρενθηόμενος, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκώς. ὁ ἐπὶ τῶν φροντίδων, τίς ἐστιν, ὁ τὴν βαθὺν πώγωνα καθειμένος; Μέ. φιλόσοφός τις, ὦ Ερμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τερατείας μεστὸς, ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ἑπὸ τῶν ἱματίῳ κρυπτόμενα. Ερ καθάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ ταυτὶ πάντα, ὦ Ζεῦ, ὅσην μὲν τὴν ἀλαζονίαν κομίζει, ὅσην δὲ ἀμαθίαν καὶ ἔριν καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀκανθώδεις, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, ἀπὰ καὶ μεταιοπονίαν μάλα πολλὴν, καὶ

Inuitus certè, sed tamē abijciam. quid enim faciam? MER. *Papæ, quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers?* CRAT. *Quia vici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neq; vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis superciliis propter curas, longa barba? quis est ipse?* MEN. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eaq; ridicula, sub palliolo occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O' Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert? immò quàm multos vanos laboret & de-*

καὶ λῆρον ὀπὶ ὀλίγον, καὶ ὕβρεως καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τοσοῦτί καὶ ἁβροπάθειαν δή, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ὀργίλιον, καὶ τρυφὴν, καὶ μαλακίαν. ὁ λήθυθι γάρ μοι, εἰ καὶ μάλα πεικρύπτεις αὐτά. καὶ τὸ ψεῦδος δὲ ἀπόθες, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἀμείνων εἶναι τῶν ἄλλων. ὡς ἔχει πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποῖα τῶν τηνικόντορ ὄλεξαιτο ἄν σε; Φιλ. ἀποτίθεμαι τοίνυν αὐτὰ, ἐπεὶπερ ὅτω ἐκελεύεις. Μέν. ἀλλὰ καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀφαίρεθι, ὦ Ἑρμῆ, βάρος τι ὄντα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς: πέντε μυῶν τείχος εἰσὶ τρίχες. Ἑρμ. οὐ λέγεις, ἀπόβου καὶ τοῦτον. Φιλ. καὶ τίς ὁ ἀφαιρήσων ἔσται; Ἑρμ. Μένιππος ὅτισί, λαβὼν πέλεκυν τῶν ναυπηγικῶν, ἀφανίψει αὐτὸν, ἐπικόψας τῇ ἀναβάθρᾳ χρησάμενος. Μέν. ὄκνει, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πείθου μοι ἀνάθου: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

Ἑρμ.

& deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiam hoc, & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abijce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam, qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILOS. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHILOS. Sed quis abradet? MER. Menippus ille securim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: vtetur autem scalis naualibus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequaquam Mercuri, sed da mihi serram. hoc enim erit magis ridiculum.

MERC.

Ερμ. ὁ πέλεκυς ἱκανός. Μέν. εὖγε, ἀνθρωπινώτερον γὰρ νῦν ἀναπέφηνας, ἀρθέμενος αὐτοῦ τὴν κινάβραν. βούλει, μικρὸν ἀφέλωμαι καὶ τῶν ὀφρύων; Ερμ. μάλιστα: ὑπὲρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀνατείνων, ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ διακρύεις, ὦ κάθαρμα, καὶ πῶς θάνατον ἀρδειλιᾷς; ἔμβηθι δ' οὖν. Μέν. ἐν ἔτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχει. Ερμ. τί, ὦ Μένιππε; Μέν. κολακίαν, ὦ Ερμὴ, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φιλ. οὐκοῦν καὶ σὺ, ὦ Μένιππε, ἀπόθου τὴν ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γενναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερμ. μηδαμῶς· ἀλλὰ καὶ ἔχε ταῦτα, κοῦφα γὰρ, καὶ πάνυ εὔφορα ὄντα, καὶ πῶς τὸν κατάπλουν χρήσιμα· καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόθου τῶν ῥημάτων τὴν τοσαύτην ἀπεραντολογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc appares,* [a] *deposito hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de supercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras scelestè? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat* [b] *sub alis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis?* MERC. *Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum prosunt. Tu verò Rhetor, abijce istam tantam verborum contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos,*

ριόδους, καὶ βαρβαρισμοὺς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων. Ρήθ. εἶεν, ἰδοὺ ἀπτίθεμαι. Ερμ. εὖ ἔχει, ὥστε λύε τὰ ἀπόγεια, τὴν ἀπρβάθραν ἀνελώμεθα, τὸ ἀγκύριον ἀνεσπάσθω, πέτασον τὸ ἱστίον. ἔνθυνε, ὦ πορθμεῦ, τὸ πηδάλιον, εὖ πάθωμεν. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι; καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωμνα δεδῃωμένος; Φιλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὤμην τὴν ψυχὴν ὑπάρχειν. Μέν. ψεύδεται, ἀλλὰ γὰρ ἔοικε λυπεῖν αὐτόν. Ερμ. τὰ ποῖα; Μέν. ὅτι μηκέτι δειπνήσει πολυτελῆ δεῖπνα, μὴ δὲ νύκτωρ ἐξιὼν, ἅπαντας λανθάνων, τῶ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατειλήσας, περίεισιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα, καὶ ἔωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, ταῦτα λυπεῖ αὐτὴ. Φιλ. σὺ δὲ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθῃ ἀπθανών; Μέν. πῶς, ὃς ἔσπευσα ἐπὶ τὸν θάνατον, καλέσαντος μηδενὸς; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, οὐ κραυ-

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera. RHET. En abijcio. MER. Benè se habent res. Itaque solue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuq; nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabami [c] immortalem esse animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere. MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circũuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nónne clamor quidam interim

οὐ κραυγή τις ἀκούεται, ὥσπερ τινων ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερμ. ναὶ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἀφ' ἑνός γε χώρου: ἀλλ' οἱ μὲν ἐς τὴν ἐκκλησίαν συνελθόντες, ἄσμενοι γελῶσι πάντες ἐπὶ τῷ Λαμπίχου θανάτῳ. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ σωὶ χεται πρὸς τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως κἀκεῖνα ὑπὸ τῶν παίδων βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπὶ ταφίους λόγους διεξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ κωκύουσα ἐξάρχει τοῦ θρήνου σὺν γυναιξὶν, ἐπὶ τῷ Δαμασίᾳ. σὲ δὲ οὐδεὶς, ὦ Μένιππε, δακρύει, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος. Μέν. οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν κυνῶν μετ' ὀλίγον, ὠρνομένων οἴκτιστον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τῶν κοράκων τυπτομένων τοῖς πτεροῖς, ὁπότ' ἂν συνελθόντες θάπτωσί με. Ερμ. γεννάδας εἶ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπεὶ καταπεπλούκαμεν

interim dum nos confabulamur, exauditus est veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. *Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnũ cœtum conuenientes, cum voluptate derident mortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circumstrepunt: atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruũtur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te Verò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus* MEN. *Nequaquam. nam haud ita multò pòst audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conueniant.* MER. *Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus,*

πλεύκαμεν ἡμεῖς, ὑμεῖς δὲ ἄπιτε πρὸς τὸ δικαστήριον, εὐθεῖαν ἐκείνην πρῖόντες, ἐγὼ δὲ, καὶ ὁ πορθμεὺς, ἄλλους μετελευσόμεθα. Μέ. εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, πρῖωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς. τί οὖν ἔτι καὶ μέλλετε δικασθῆναι δεήσει· καὶ τὰς καταδίκας φασὶν εἶναι βαρείας, τροχοὺς, καὶ γύπας, καὶ λίθους. Διχθήσεται δὲ ὁ ἑκάστου βίος.

uimus, abite vos rectà p hanc viam ad forũ iudiciale : ego verò & nauta alios transuectabimus. MEN. *Feliciter nauigate, ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm qd prætereà de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

in Scaphidium.

HIc videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quibus orbis regitur & gubernatur, maximè verò ea quę præcipua esse videntur, probitas, doctrina & potentia: prętereà omnia quæ mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac vita homines digladiantur, esse abijcienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarum partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anum huiusmodi dicit hircum in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore : Iam plenus ætatis, animaq; fœtida, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè non propatulo vel fit, vel gestatur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. cõtra ἀφόβον ψευδομαρ. οὐχ εἰς, οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν,*

καὶ ὑπὸ μάλης ἡ πρόκλησις, γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέσῃ πολλῶν παρόντων. i. non vnus, neq; duo ista norunt, neq; sub ala (vt aiunt) prouocatio facta est, sed in medio foro, multis præsentibus. Ita dicitur alibi ab eodem Luciano ὑπὸ κόλπῳ sub sinu. c Immortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribit, primos Aegyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

σατυρικὸς καὶ ἐρωτικός.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq́;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facit sibi aud entiam Charon.* Equidem parua est.] *Exponit periculū.* Quòd si cum his.] τὸ ἐκδὰν κακόν. Quid igitur.] *Petit consiliū.* Ego vobis dicā.] *Promittit, & dat consiliū.* Nā sic etiā.] *Amplificatio à minori.* Tibi verò Mercuri.] *Dat mandatū super eo, Mercurio.* Itaq; ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeat.* Rectè dicis.] *Promittit se obtemperaturū.* Quis est ille primus] *Recipit in naiculā singulos numerando.* Ego Menippus sum.] I. *Menippus.* Primumq́; apud.] *Dat ei locū apud gubernatorem.* Charmoleus sum.] II. *Charmoleus, amator* Exue igitur.] *Mors omnia tollit*, wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrannus Geloorū.* Sed superb ā.] *Tyrannorum diuitias, superbiā, fastū, diadema, crudelitatem, amentiam, violentiā, iracundiā, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IV. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* Carne circundatus.] *Abūcit carnes, coronas, præconia.* Et tu, ô Crato.] V. *Crato, diues* Neq; feras tecū.] *Bona fortunæ deserenda* Quid tibi vis] VI. *Armatus miles relinquit tropheum.* Quia vici Mercuri.] κωμῳδικὸς militaris. Apud inferos.] *A contrario.* Verùm quis ille] VII. *Philosophus, eiusq; descriptio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint vituperanda.* O Iupiter.] ἐκφώνησις καὶ σκώμματα ἐρωτικά. Nā si cū.] ἀξίωσις *à minori.* Sed & barbam.] *Mercurius depositor.* Menippus ille securim.] *Depositio Beani.* Sed da mihi.] Reib jhm das *Participium.* Humanior nunc appares.] *Beanus emit-*

nus emittit vnum fictorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] ἀποσοφὴ *ad Menippũ ex comparatione.* Nequaquã.] *Inficiatio Mercurij.* Tu verò.] VIII. *Rhetoricis ornamẽtis.* Itaq; solue funẽ.] κέλευμα ναυτικόν. Quid ploratis.] ψεύδεται ἄρα. Mentitur nam.] *Argutè philosophũ mẽdacij, & causam ploratus alio transfert.* An tibi molestum.] ἀποφορά. Quomodo posset.] λύσις. Verũ nonne.] τὰ τοῖς νεκροῖς ἐπόμενα. Nequaquam] ἀνάδοσις γελοία. Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] τὸ δικαστήριον. Iudicium.] ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.] οἱ καταδικασ.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένης.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roderodamo interprete.

CRATES.

ΜΟίειχον τὸν πλούσιον ἰδὼν ἀποθνήσκοντα, ὃν διογένους, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα, οὗ ἀνεψιὸς Ἀρίστιας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν; τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐνθυμήθητι ἐπιλέγειν, Ἦ μὲν ἀνάειρε, ἦ ἐγώ σε. Δι. τίνος ἕνεκα, ὦ Κράτις, ἰδιώτου ἀνδρὸς; Κρά. τῶν ἐκείνου ἕνεκα ἑκάτερος καλούμενος ὄντος. καὶ τὰς διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεντο, Ἀριστίαν μὲν ὁ Μοίειχος, εἰ πεθανοίη, κληρονόμον ἁπάντων· Μοίειχον

MOerichũ[a] diuitem nouerâtne Diogenes? illum inquã supra modũ diuitem, illũ[b] Corintho profectũ, cui tot erant naues onustæ mercedibus: cuius cõsobrinus *Aristeas*, quũ ipse quoq; diues esset, [c]*Homericum illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego tete.* DI. Cuius rei gratia sese captabãt inuicẽ, Crates? CRAT. *Hæreditatis causa*, quũ essent æquales, uterq; alterum captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, *Aristeam* omniũ rerũ suarum dominũ relinquebat:

Μοιέιχομ ὖ ὁ Αεισίας, ἀπεπλήθει αὐτ. ταῦτα μὲν ἐγέγραπτο· οἱ δ ἐθεράπευον ἀκόντες, ὑπερβακχόμενοι τῇ ὑολακείᾳ. καὶ οἱ μάντεις, εἴτε ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀνείρατων, ὡς γε Χαλδαίων παῖδες, ἀμὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν Αεισίᾳ παρῄνει τὸ ἱράτιον, ἄρτι δ Μοιείχῳ. καὶ τἀλλοτε ποτὲ μὲν ἐπὶ τόδε, καὶ δ ἐπ' ἐκεῖνο ἐρρέπετο. Δι. τί δῆτα πέρας ἐγγύς, ὦ ἱράτιε; ἀκόσαι γὰρ ἄξιον. Κρά. ἄμφω τεθνᾶσιν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ ἀληθροὶ ἐς Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα ἀπεῴκεσαν, ἄμφω συγγενεῖς ὄντας, ἐδ ἀφότε πεπαυτόμενος ὅτω γένοιτο ταῦτα. ἁμφοτέρω γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, μετὰ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ περιπεσόντε τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. Δι. εὖ ἐποίησαν. ἡμεῖς δ, ὁπότε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, ἐδὲν τοιοῦτον ἐνέφη-

Mœrichum vicissim Aristeas; siquidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequijsq; superare contendebat. Porrò diuini, haud scio vtrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodum [d] *Chaldæi faciunt: quin &* [e] *Pythius ipse. nunc Aristeam victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichum:* [f] *ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat.* DI. *Quid igitur tandem euēnit? nam audire est operæ precium, Crates.* CRAT. *Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deuenerunt, quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum vt tale quippiam accideret. Etenim quum* [g] *Sicyone* [h] *Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto* [i] *Iapyge euersa naui perierunt.* DI. *Rectè factū. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi alter*

ἐνεγνοῦμεν περὶ ἀλλήλων οὔτε πώποτε εὐξάμην Ἀντισθένην ἀπεθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ: εἶχεν δὲ πάνυ καρτερὰν, ἐκ κοτίνου ποιησάμενος. οὔτε, οἶμαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀπεθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίθον καὶ τὴν πίραν, χοίνικας δύο θέρμων ἔχουσαν Κρ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει, ἀλλ' οὐδὲ σοὶ, ὦ Διόγενες. ἃ ἀπεχρῆν, σύ τε Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας; καὶ ἐγὼ σοῦ, πολλῷ μείζω καὶ σεμνότερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἀλήτειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μέμνημαι τοῦτον διαδεξάμενος τὸν πλοῦτον παρ' Ἀντισθένους καὶ σοὶ ἔτι πλείω καταλιπών. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἠμέλουν τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθεράπευεν ἡμᾶς, κληρονομή=

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò nimirũ baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolij, ac peræ, in qua quidem [k] *lupini* [l] *chœnices inerant duæ* CRAT. *Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multoq; splendidiora, quam vel Persarum imperium.* DIOG. *Quæ'nam sunt ista quæ dicis?* CRAT. *Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiqúe libertatem.* DIOG. *Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse.* CRAT. *Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem*

κληρονομήσειν προσδοκῶν. ἐς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. Δι. εἰκότως οὐ γὰρ εἶχον ἔνθα δέξαιντο τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῶν, διεῤῥυηκότος ἑπὸ τρυφῆς, καθάπερ τὰ σαθρὰ τῶν βαλαντίων. ὥστε εἴποτε, καὶ ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπτεν εὐθὺς, καὶ διέῤῥει, τοῦ πυθμένος πέγειν οὐ δυναμένου, οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τοῦ Δαναοῦ αὗται παρθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπαντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι. καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἕξομεν κἀνταῦθα τὸν πλοῦτον, οἱ δὲ ὀβολὸν ἥξουσι κομίζοντες, καὶ τοῦτον ἄχρι τοῦ πορθμέως.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. *Nec iniuria. neq; enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatiq; delicijs, non aliter quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illicò perstilletq;, fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam & m Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum haustam aquam important: at ijdem aurum dentibus & vnguibus, omniqúe vi seruabant.* CRAT. *Proinde nos hîc quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum duntaxat secum ferent: at ne hunc quidem vlterius quàm ad portitorem.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Moerichvm.] *Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà hiantes, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frustrati discedunt. Tales testamentorũ captatores & hæredipetæ, quiq; duntaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt testamento misceantur, prouerbio vultures dicuntur.* *b* Corintho.] *Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euersam instaurauit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci vocant* Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum.* *c* Homericum.] *Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:*

Τεθνάμεν ὦ σχεδίη· ἢ κέλεαι βεβλήχροϊ τλῆν. *Id est,*

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effeciisse, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fato natus esset.* *e* Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone serpente inditum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse.* *f* Trutina.] *æquilibrium.* *g* Sicyone.] *Ea est vrbs Achaiæ, non procul à Corintho.* *h* Cirrham.] *Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis regione Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur.* *i* Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus.* *k* Lupini.] *Eius vtilitatem noster Lucianus notat, De mercede seruientibus cùm rogat: Num vsqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo.* *l* Chœnices.] χοῖνιξ *Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius, vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.*

m Danai filiabus.] *Notiß.ma est fabula puellarum Danaidum, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, vt situlis perstillãtibus aquam hauriant, atq; in dolium item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq́;: & contrà fit, atq; in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus meminit etiam Horatius in Odis* : Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus.

Et Danai proles Veneris quę numina lęsit,
In caua lethęas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

ἐξηγητικὸς *rursus de hæredipetis.*

Est nimiùm cęcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq́; studet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

MOERICHVM.] *Propositio* κατὰ ζήτησιν περὶ τοῦ προσώπου, *de Mœricho.* Cuius consobrinus.] *Eius consobrinus,* ἀνεψιός. Cuius rei gratia.] *Inuestigatio, & expositio causæ.* Hærediratis causa.] διήγησις. Iamq; testamenia.] τὰ ἡγούμενα. Aristeam omnium rerum.] *Verba testamentorum.* Hæc igitur.] *Conclusio,* τὰ μέσα. Porrò diuini.] *Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs, Chaldæi coniectores.* Ac trutina.] ὁ χρησμός. Quid igitur.] τὰ ἑπόμενα. Eodem die mortui.] τὰ ἐκβαίνα κατὰ περιπέτειαν. Nihil prædixerant.] *Notat astrologos & coniectores.* Euersa naui perierunt.] *Genus mortis.* Rectè factum.] ἐπίκρισις. Neq; enim ego.] *Digrediuntur in narrationem.* Deinde ego.] ἐπιφώνημα. Quæ nam sunt.] ἡ ἔκθεσις. Verum reliqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] ἐπίκρισις. Quippe rimosi iam.] αἰτιολογία. Quod fit.] κατασκευή. Quando quis.] *A' simili.*] Fundo quod immissum. *Ab effectu manet iu similitudine.*] Cuiusmodi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *Epilogus ex collatione.*

A R-

ARGVMENTVM.

HIc Hannibalem, Scipionem & Alexãndrum apud inferos in certamen glorię rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuisse velle sentire. In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & plerisq; alijs ingentia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; αἱ μεγάλαι, inquit, φύσεις μεγάλας ἐκφέρουσι καὶ τὰς κακίας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝνίβου, Μίνωος καὶ Σκηπίωνος.

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὲ δεῖ προκεκρῖσθαί σου, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γάρ εἰμι. Αν. ὄμμουν, ἀλλ' ἐμέ. Αλ. οὐκοῦν ὁ Μίνως δικασάτω. Μί. τίνος δ' ἐστὶ; Αλ. οὗτος μὲν Αννίβας ὁ Κῤῥηδόνιος, ἐγὼ δὲ Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μί. νὴ Δία ἔνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἐρίς; Αλ. περὶ προεδρείας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γεγενῆσθαι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ἅπαντες ἴσασιν, οὐχὶ τούτου μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τοὺς

O [a] *Libyce, me decet præponi. melior equidem sum.* HA. *Imò verò me.* ALEX. *Iudicet ergo* [b] *Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus.* MIN. *Quis es tu?* ALEX. *Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius.* MIN. *Per Iouem, vtriq; gloriosi. Sed qua de re vobis altercatio est?* ALEX. *De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò quémadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuê-*

πᾶ ἐμᾶ φημὶ λιχνεύειν τὰ πολέμια. Μί. ἀκοῦσον ἐμοῦ μέρα ἐπαινέσαντος, σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. ἐν μοῦσοῖς, ὦ Μίνως, ὠνάμην, ὅτι ἐν ταῦθα καὶ τὸν Ελλάδα φωνὴν ἐξέμαθον, ὥστε δὲ τοῦτο πλέον οὐτος ἐνέγκαιμί μου. φημὶ δὲ τόδους μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶν, ὅσοι, τὸ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα προκόψαντες, δι' αὐτῶν δυνάμιν τι περιβαλόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ιβηρίαν, τὸ πρῶτον ὕστερον ὢν ἐς ἀδελφῶ μεγίστω ἠξιώθην, ἄρτι καὶ πεδαὶς. καὶ τὰς μὲ Κελτιβήρας εἷλον, καὶ Γαλατικρατήσας, Ἐσπέριον, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπερβάς, τὰ περὶ τὸν Ηριδανὸν, ἄπαντας καταδαμασάμενος, καὶ ἀνασώσας ἑωυτῷ ζωσάντας πόλεις. καὶ τὴν πεδινὴν Ιταλίαν ἐδρωσάμην, καὶ μέχρι τῶν προασείων τῆς προϋχουσης πόλεως ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vter{que} vicissim pro virili: tu verò, ô Libyce, prius loquaris. HAN. Vanum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuêre, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: potentesque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum [d] Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum [e] magnos mõtes transmigrassem, omnem [f] Eridanum transcurri, multásque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totíq{ue} vno die 8 Romanos cecidi, vt eorum

καὶ τοὺς ἀπέκτεινα μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τοὺς δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνοις ἀπεμετρῆσαι, καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶσαι νεκροῖς. καὶ ταῦτα πάντα ἔπραξα, οὔτε Αμμωνος ἡὸς ὀνομαζόμενος, οὔτε θεὸς εἶναι προσποιούμενος, ἢ ἐνύπνια τῆς μητρὸς διεξιὼν, ἀλλ' ἄνθρωπος εἶναι ὁμολογῶν, στρατηγοῖς τε τοῖς συνετωτάτοις ἀντεξεταζόμενος, καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος, οὐ Μήδους καὶ Αρμενίους καταγωνιζόμενος ὑποφεύγοντας, πρὶν διώκειν τινὰ, καὶ τῶν τολμήσαντι παραδιδόντας εὐθὺ τὴν νίκην. Αλέξανδρος δὲ, πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβὼν, ἤυξησε, καὶ παραπολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ. ἐπεὶ δ' οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὄλεθρον ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν Ισσῷ τε καὶ Αρβήλοις ἐκράτησεν, ἀπεστὰς τῶν πατρῴων, προσκυνεῖσθαι ἠξίου. καὶ δίαιταν τὴν Μηδικὴν μετεδιήτησεν ἑαυτὸν, καὶ ἐμιαιφόνει ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, καὶ συνελαμβάνεν ἐπὶ θανάτῳ. Ἐγὼ δὲ ἦρξα ἐπίσης τῆς πατρίδος,

vt eorum annulos modijs mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] *Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus* [i] *Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò* [k] *regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo* [l] *Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari sese voluit, seséque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atque* [m] *in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do-*

πρίαθ', καὶ ἐπαθλῆ μετεπέμπετο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ἐπιπλευσάντων τὴ Λιβύης, ταχέως ὑπήκοος, καὶ ἑκὼν ἀπῆλθον ἐμαυτὸν παρέσχον, καὶ καταλιπαθὴς, ἀγόγγυστος ἐνεγκάμενος τὸ πρᾶγμα. καὶ ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὤν, καὶ ἀπαίδευτος παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς. καίτοι Ὅμηρον, ὥσπερ οὗτος, ἐρραψῴδουν, ὅτι ὑπ' Ἀριστοτέλει τῷ σοφιστῇ παιδευθείς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγαθῇ χρησάμενος, ταῦτά σοι, ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρῳ ἀμείνονι φημὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίονος κόσμου, διότι διαδήματι πλέον λιθαρίλλου διαλάμπει, Μακεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. οὐ μέλλω δὴ ἔγωγε ἀμείνονα δόξειν ἄν γνναῖκα καὶ στρατηγικὴν ἀνδρὸς, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢπερ τῇ τύχῃ κεχρημένης. ΜΙ. Ὁ μὲν ἔρρηκεν οὐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον, ὦδ' ὡς Λίβυσι εἰκὸς ἦν, σὺ δὲ, ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ. ἐχθὲς μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄνδρα ἄτοπα θρασύ. ἱκανὴ γὰρ ἡ φήμη

minatus sum: quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuoq; me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cùm essem, omnisq; Græcorum disciplinæ expers: & neq; Homerum, vt hic, edidici nec Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum vsus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic videri debet generoso duce, & viro qui mentis sententia magis quàm fortuna est vsus: MIN. Hic certè orationē neq; ingeneroſam, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem, ô Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Sola enim te fama

φήμη διδάξαι σε, οἷος μὲν ἐγὼ βασιλεὺς, οἷος δὲ οὗτος λῃστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ὅρα. εἰ κατ' ὀλίγον αὐτοῦ διήνεγκα, ὃς νέος ὢν ἔτι, πρεσβὼν ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀρχὴν τετραγμένην κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τὴν Ἑλλάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ, στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθείς. οὐκ ἠξίωσα τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν πρίεπων, ἀγαπῶν ἄρχειν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπινοήσας τὴν γῆν. καὶ δεινὸν, ἡγησάμενος, εἰ μὴ ἁπάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐπί τε Γρανικῷ ἐκράτησα μεγάλῃ μάχῃ. καὶ τὴν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν ποσὶν ἀεὶ χειρούμενος, ἦλθον ἐπὶ Ἰσσὸν, ἔνθα Δραεῖος ὑπέμεινε, μυριάδας πολλᾶς στρατοῦ ἄγων. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσως ὑμῖν νεκρὸς ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς,

fama satis edocere potest, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipsum superauerim, qui cùm adolescens adhuc essem, rem aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quū [p] *Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed* [q] *totum terrarum orbem sitiui: durumq́ putans, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud* [r] *Granicum magna pugna vici: Lydiam,* [s] *Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Posthæc, ô Minos, vos ipsi scitis quot ad vos vno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc sibi sca-*

μενος, μὴ ἀρκέσαι αὐτοῖς τότε τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας διαπηξαμένους, τὸς πολεμίους αὐτῶν διαπλῦσαι, καὶ ταῦτα δι' ἔρωτα ποιήσαντα, καὶ τὸς πολεμιωτάτους, καὶ τιμωρήσασθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσωμαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸς ἐλέφαντας αὐτῶν εἶλον, καὶ Πῶρον ἐχαρισάμην. καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀνεπαφρονήτους ἄνδρας, ὑπέδεξε τὸν Τάναϊν, ἐνίκησε μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τὸς φίλους εὖ ἐποίησε, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμύναμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοί ἦσαν, παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι πεισόμενοι περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ὄν τελευτῶν, ἐγὼ καὶ Βασιλεύων ἀπέθανον: οὕτω δὲ ἐν φυγῇ, παρὰ Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πανουργότατον καὶ ὠμότατον ὄντα. ὡς γὰρ δὴ ἐκρατήσατε τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ὅτι οὐκ ἰσχύι, ἀλλὰ

bi ſcapham non ſuffeciſſe; ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc confeci meipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud [t] Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque [u] ad Indos veni, atq; [x] Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac [y] Porum captiuum abduxi. Scythas verò homines certè non ſpernendos, [z] Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remuneraui, inimicos autem vltus ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. A Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithymæ exulauit, vt crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos vicit, omitto dicere:

nam

ἀπὸ πονηρίας καὶ ἀπιστίας καὶ δόλοις. νόμιμον ἦν σοι φανῆναι ἐμοὶ μηδὲν ἐπὶ σοὶ μοι ὠφελήσαντι τὴν τρυφὴν, ἐπιλελῆσθαί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίεις ἐν Καπύῃ, ἑταίραις συνὼν, καὶ τὸν ἐπὶ πολέμου καιρὸν ὁ θαυμάσιος καθηδυπαθῶν. ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ μικρὰ τὰ ἑσπέρια δόξας, ἐπὶ τοῦτο ἐωμάλουν ὥρμησα, σὶ ἂν μεγάλα ἔπραξα, Ἰταλίαν ἀναμωτὶ λαβὼν, καὶ Λιβύλλιν, καὶ τὰ μέχει Γαδείρων ὑπαγόμενος; ἀλλ' ἐμὲ ἀξιόμαχα ἐδόξει μοι ἐκεῖνα, ὑποπίπτοντα ἤδη, καὶ διεπόντιν ὁμολογοῦντα. ἔρημα. σὺ δὲ, ὦ Μίνως, δίκαζε ἱκανὰ γὰρ ἀκήκοως καὶ ταῦτα. Σκ. μὴ πρότερον, ἢν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὦν ἐρᾷς; Σκ. Ἰταλιώτης Σκιπίων, σφαγὸς, ὁ Καθιλλῶν Καρχηδόνα, καὶ καταλύσας Λιβύλλιν μεγάλας μάχας. Μί. τί δὲ καὶ σὺ ἐρᾷς;

Σκ. Ἀν

nam non virtute, sed malitia atq; perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, versus Orientem me impulissem, quidnam adeò magni perfeciſſem? Quū Italiam abſq; sanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vſq; ad Gades, sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. nam & hæc è multis protulisse satis est. SCI. Non, nisi me quoq; prius audias, ô Minos. MIN. Quis tu, vir optime, es, aut vnde, quod hisce claris ducib. te conferre audes? SCI. Scipio Romanus, q Carthaginē deleui, C & Afros multis magnis prælijs deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλεξάνδρου μὲν κρεῖττονα εἶναι, τὸν δὲ Ἀννίβου ἀμείνονα, ὃς καὶ νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιμᾶται, ᾧ δὴ Σκιπίωνι ἐγὼ, ὁ νικηκὼς αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶ; Μί. νὴ Δί' εὐγνώμονα φῂς, ὦ Σκιπίων, ὥστε πρῶτος μὲν κρίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ, μετ' αὐτὸν δὲ σοί, εἶτα δὲ λοιπῷ, τρίτος Ἀννίβας, δὴ οὕτως ἀκαταφρόνητος ὤν.

SCIP. *Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro sese comparet, cui nè ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim?* MIN. *Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tū, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertia parte totius orbis, quam & Africam dicimus, vnde Libs ventus flat. Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris filium Libycum vocat.* b Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* c Vicissim.] ἐν μέρει. *i.* μερικῶς, *seorsim aut vicissim.* d Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.* e Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem sibi Titum Sempronium consulem apud Trebiam profligauit. Flaminium cons. fudit ad Trasimenū lacum cæsis 15000. Romanorum Liu. 4. Eutr. 3.* f Eridanum.] *Ita iæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus.* g Romanos cecidi.] *Præter illos ad Trasimenum, ad Cannas, ad quadraginta millia peditum, & duo millia*

millia supra septingentos equites, cæsa dicuntur. *h* Ammonis dictus filius.] *Alexander Macedo Iouis Ammonis filius fabulosè creditus, de quo in sequenti Dialogo Diog. & Alexandri.* *i* Medos aut Armenios.] *Populi sunt Asiæ à Media & Armenia regionibus, de quibus pòst in Dial. Philip. & Alex.* *k* Regni patris successor.] *Philippi Macedonum regis. Dicentibus autem pueris Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater. Quid profuerit, inquit Alexander, si multa possidens agam nihil?* *l* Dario.] *Darium Persarum regem subegit.* *m* In conuiuijs amicos interemit.] *Clytum, Callisthenem, & alios.* *n* Barbarus cùm essem.] *Hic colligere licet, omnes gentes præter Græcos olim barbaros fuisse habitos.* *o* Neque Homerum edidici.] *Adeò delectatus est Homero, vt illum ad verbum edidicerit, ac dormiens etiam ceruicale suppositum haberet.* *p* Thebas quum subuertissem.] *Thebanos vicit ac vendidit. Diod. Iustin. Plutarch.* *q* Totum terrarum orbem sitiui.] *Cùm Anaxagoram audisset differentem, innumerabiles Mundos esse, illachrymasse dicitur, addendo, annon videor meritò flere, qui cùm Mundi sint innumerabiles, nos nondum vnius domini facti sumus.* *r* Granicum.] *Granicus Bithyniæ fluuius, illa pugna nobilis, in qua sexcenta millia Persarum cæsa fugataq; sunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta millibus peditum, & equitum millibus quatuor & quingentis.* *s* Ioniam.] *Asiæ minoris regionem vt Phrygia.* *t* Tyrum] *Qui in mari rubro fuit. Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. libr. 4.* *u* Ad Indos veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum India quinq; millia oppidorũ fuit, & elephantis abũdat.* *x* Oceanum.] *Oceani nomine propriè intelligitur vastissimũ illud mare, quo vniuersus ambitur orbis terrarum.* *y* Porum.] *Indiæ regem miræ proceritatis, à suorum postea dolo interemptus.* *z* Tanaim transiens.] *Scythiæ fluuium, Asiam ab Europa diuidentem.* *A* Tandem me regem mors occupauit.] *A Pyrrho occisum.* *B* Vsq; ad Gades.] *Insulas, vltra finem Beticæ prouinciæ, & in extremo nostri orbis versus occidentem, vbi Europa ab Africa dirimitur.* *C* Afros.] *Scipio nihil è tantis victurijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedens, quam Africani cognomen retulit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἀγωνιστικὸς, ἢ ἐριστικὸς περὶ τῆς προκρίσεως, καὶ οἱονεὶ πρωτοκλισίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O' LIBYCE.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] ἐξέτασις τοῦ δικατοῦ. Iudicet ergo Minos.] ἔπαινος καὶ διάσκεψις τῆς ἐρίδος. De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] κατάστασις τοῦ συγκρίσεως. Dicat ergo.] πρόσταξις. Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κάυχησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Porrò illos maximè.] *Maior γνωμική.* Ego igitur cum paucis.] προσυλλογισμὸς τῆς ἐλάττονος προτάσεως κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων ἐνδόξων τοῦ ἀνίβου. Quæ hæc omnia.] αὔξησις *rerum à se gestarum, quas proprias sibi vendicat.* Non aduersus.] *Comparatio.*] Alexander.] ἀνταπόδοσις, *id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigante.] *Minor propositio.* Atque hæc egi.] αἴτια ποιητικὰ *continens σύνεργα καὶ αὐτοτελῆ.* Hæc sunt.] *Conclusio.* Si veró.] *Occupatio.* Id decorum. ἡ λύσις. Hic certè orationem.] *Iudex ἐπικρίσει laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exorditur à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] ἀξίωσις. At cùm Thebas.] διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν. Neque dignum putaui.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] ἐπιμαρτηρία ἐν τῇ ὑπερβολῇ κατ' ἀποστροφήν. Atque hæc confeci.] αὔξησις. Et vt quæ.] παραλείψει. *continuat narrationem.* Si verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à causa.* Hic autem Hannibal.] ἀνταπόδοσις λοιδορίαν ἔχουσα. Non virtute.] παράλειψις. Sed quoniam.] *Occupatio per*

ἀντιδια-

αὐτοδιαβολήν. Ego veró.] *Redit κυκλοειδῶς ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoque.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsio.* Alexandro quidem minorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.*] Qui ipsum persecutus.] ἀφήγησις. Quomodo igitur] *A maiori ad minus.* Per Iouem.] ἐπίκρισις *Minois. suum enim fert iudicium de singulis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ
καὶ Αλεξανδρου.

DIOGENIS
& Alexandri.

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

ΤΙ τοῦτο, ὦ Αλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; Αλ. ὁρᾷς, ὦ Διόγενες. ὁ πρᾶδιδοξον δὲ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπέθανον. Διο. οὐκοῦν ὁ Αμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτοῦ σε εἶναι υἱὸν, σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; Αλ. Φιλίππου δηλαδὴ: οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν, Αμμωνος ὢν. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ολυμπιαδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ εὐνῇ, εἶτα οὕτω σε τεχθῆναι.

QVid hoc rei [a] *Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes?* ALE. *Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cùm fuerim, defunctus sum.* DIOG. *Num ergo Iuppiter ille Hāmon mētiebatur, quum te suum esse filiū diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras?* ALE. *Hauddubiè Philippo. neq; enim obijssem, si Hāmone parente fuissem progenitus.* DIOG. *Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te.*

ἢ τὸν Φίλιππον ἐξαπατῆσθαι, οἰόμενον πατέρα σεσθαι. Αλ. καὶγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νυνὶ δὲ ὁρῶ, ὅτι οὔτε ὑγιὲς ἔστι μάντις, ἔστι οἱ τ' Αμμωνίωνος θεοφῶτα ἔλεγον. Δι. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτὸ ἔοικεν ἄχθεσθαι, ὦ Αλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγγίζον. πολλοὶ γὰρ ὑπέπτησσον, θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ εἰπέμοι, τίνι τρόπῳ τοσαύτῃ ἀρχῇ καταπλοίπας; Αλ. οὐκ οἶδα, ὦ Διόγνες· οὐ γὰρ ἔφθασε ἐπισκῆψαί τι περὶ αὐτοῦ, ἢ τόδε μόνον, ὅτι ἀρθυμήσων, Περδίκκᾳ τῷ δακτυλίῳ ἐπέλωκα. πολλῷ ἀμὲ τί γελᾷς, ὦ Διόγνες; Δι. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἀνεμνήσθην οἷα ἐποίει ἡ Ελπὶς, ὅτε σε πρεσβύτατον τῶν ἀρχῶν, μοναχοῦντος, καὶ πεσσοῖσι ἀρώμενοι, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τὸς βαρβάρους. ἔνιοι δὲ καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς ἐπιθεῖναι, καὶ νεὼς οἰκοδομήσοντες, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ; ἀλλ'

porrò Philippum errare, falliq; , qui te tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video, neq; matrem neque [b] Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebatq;, quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam [c] ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes. celerius enim è vita submouebar, quam vt esset ocium de illo quicquã statuendi, præter id vnum quòd moriens [d] Perdiccæ annulũ tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? annon meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim [e] deorũ numerum referrent, ac phanã constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

ἀπ' ἐμέ μοι, πῆ σοι οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτῳ ταύτῃ ἡμέραν, ὑπισχνεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ ὑπασπιστής, ἢν ποτε ἀγάγῃ σχολὴν ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν ποσίν, εἰς Αἴγυπτον ἀπαγαγών με, θάψειν ἐκεῖ, ὡς γνοίμην εἰς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. Δι. μὴ γελάσω, ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν ἐν ἅδῃ ἔτι σε μωραίνοντα, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβίν ἢ Ὄσιριν γενέσθαι; πολὺ ἀπὸ ταῦτα μᾶλλον, ὦ θαυμασιώτατε, μὴ ἐλπίσῃς. ὁ γὰρ θέμις ἀνιλθεῖν τινα τῶν ἄπαξ διαπλευσάντων τὸν λίμνην, καὶ εἰς τὸ ἔσω τοῦ στομίου προελθόντων, οὐδὲ ὁ Αἰακὸς, οὐδ' ὁ Κέρβερος ἀνακαφρόσυνος. ἐκεῖνα δὲ ἤδεως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὁπόταν ἐννοήσῃς, ὅσων ὀλιγαρχίαν ὑπὲρ γῆς ἀπολιπὼν, ἀφίξαι, σωματοφυλακῆς, καὶ ὑπασπιστῶν, καὶ στρατοῦ, καὶ χρυσοῦ ζοστοῦ, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα,

Sed illud mihi dicito, [f]vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. *Etiã dum in* Babylone *iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultib. qui nunc instant, pollicetur in* [h] *Aegyptũ deportaturũ me, atq; mihi sepulturũ, quò via delicet vnus fiã* [i] *ex dijs Aegiptijs.* DIO *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, sperantẽq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel* Osiris. *Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime?* [k] *neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est* [l] *Aeacus, neq; contemnendus* [m] *Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis qui te adorabant: prætereà Babylone,* [n] *Bactris:*

καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι ἐλαύνοντα, διὰ δεδεμένον ταινίᾳ λευκῇ τὴν κεφαλὴν, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. οὐ λυπεῖ ταῦτά σε ἐπὸ τὴν μνήμην ἰόντα; τί δακρύεις ὦ μάταιε; οὐ δὲ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσο, μὴ οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ πρὰ τῆς τύχης. Αλ. σοφὸς, ἁπαύτων ἐκεῖνος κολάκων ἐπιτριπτότατος ὤν. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μὲν ᾔτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέστελλεν, ὡς δὲ κατεχρῆτό μου τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, θωπεύων καὶ ἐπαινῶν, ἄρτι μὲν ἐς τὸ κάλλος, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' ἐς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι, ὡς μὴ αἰσχύνοιτο καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γόης, ὦ Διόγενες, ἄνθρωπος, καὶ τεχνίτης.

immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum vectareris dum ° *amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymaris, stulte? annón id te sapiens ille docuit* ᵖ *Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares?* ALEX. *Sapiens ille? quum sit assentatorum omniũ perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob* ᵠ *formam, tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præstigiosus vir ille quidem erat, ac fraudulentus, ô*

της. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε ἀπολέλαυκα αὐτοῦ τοῦς σοφίας, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατηριθμήσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀλλ' οἶσθα ὁ δράσεις. ἄκος γάρ σοι τῆς λύπης ἑποθήσομαι, ἐπεὶ ἐνταῦθά γε ἐλλέβορος ὁ φύεται. σὺ δὲ καὐτὸ Λύθης ὕδωρ χανδὸν ἐπισπασάμενος πίε, καὶ αὖθις πίε, καὶ πολλάκις: οὕτω γὰρ ἂν παύσῃ ἐπὶ τοῖς Ἀριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σὲ ὁρμῶντας, ὡς διασπασαίντο, καὶ ἀμύναιντο σε ὧν ἔδρασας αὐτούς. ὥστε τὴν ἑτέραν σὺ ταύτην βάδιζε, καὶ πῖνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi [r] summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorâsti. DIO. An scin' quid facies? ostēdam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [s] veratrum non prouenit, fac vt [t] Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterūq; ac sæpiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim [u] Clitū etiam illū & [x] Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni potestate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum est nomen. A nonnullis tamen traditum est, sed fabuloso quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinem habuerit, eum genitum fuisse. Iupiter autem in speciem arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabiæ desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est, Arenario consecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5 Lucianus lib. 9. & Curt. lib. 4.* b Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est, gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret, eò sua sponte, vel (vt Curtius scribit) αὐτομάτως ferri. Hos sequuntur matronæ virgines q;, pæanas & incondituin quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari credunt, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus est ad sacrarium Hammonis. inde in deserta Libyæ & inaquosa progressus, arenosam & vastam eam solitudinem offendit. In sacrario à vatibus obuiis honorificè exceptus fuit. Vnus porrò sacerdotum, cùm adeuntem Alexandrum Græcè cuperet salutare, ac παιδίον, id est, filiole vellet dicere, per barbarum φῶ διὸς inquit, id est, Iouis fili. Vnde cœlestis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia.* c Ingens illud imperium.] *Græciæ. Imperator dictus est, Thebanos vicit, Darium Persarum regem subegit, Babyloniam & Susam accepit, Persepolin diripuit, Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit, ad Granicum Persas superauit: Sardum, Miletum & Halicarnassum cepit. Terris omnibus vsq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæstionis funere*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partẽ successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, vt leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia historia. De eo etiã in lib. de non temerè credẽdo calliintæ. e* Deorũ numerũ.] *Alexander non solùm Iouis filius haberi voluit, sed & Deus dici atq; adorari: vt fusius proximè sequenti Dialogo audies. f* Vbi te sepelierunt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin & inde paucis pòst annis Alexandriam translatum est, omnisq; memoriæ ac nomin honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum. post cuius mortem Aegypto & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobilissima, Chaldææ totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit. Hanc Strab. lib. 16. à Semiramide conditam tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur. h* Aegyptũ.] *Ea est regio inter Asiam & Aphricã sita, Nilo circundata, quæ quum nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremẽto facundatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatũ obtinet, ab Alexandro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurã condita. i* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenũm Deũm monstra, vt inquit Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, cicõniam, felẽ, canem, lupum cæpam, crocodilum, Anubim filiam Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterum filiorum Macedonem lupi simulachro venerabantur: Osirim solem, Isidem terram credebant. Non recipiebant intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos precibus tantùm & thure litabant. Fana extra pomœria posita erant. k* Neq; enim fas est.] *Huc migrantibus reditus ad superos via in æternum præclusa est & ab inferis redire ad superos. qnod potẽta 6. Aeneid. dicit:*

t 5 Reuoca-

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærēda erit vitæ cōmutatio, atq; hinc quópiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse.

l Aeacus.] *Eum tantæ iustitiæ fuisse dicūt, vt apud inferos animarū creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoē & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

— tuasque
Aeacus in pœnas ingeniosus erit.

id quod Lucianus dixit, nō indiligens. *m* Cerberus.] *Cerberū τρικέφαλον κύνα, id est, tricipitē canē, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aūt inferorum peruigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immānis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorū à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe vocatum, regionis caput.*

o Amiculo.] *Diademate regū insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis,* &c. *p* Aristoteles.] *Docuit, ne res eas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quæ nō pertinent propriè ad hominē, ducamus: inter quæ extremæ sunt opes, & reliqua quæ à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio eleuatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorū princeps, patre Nicomacho medico, matre Phastiade, ob summā eruditionē socius, præceptor & secretarius Alexandri factus, illi vsq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit.* *q* Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eum non semouent quidē è numero felicium: sed ita vt nihil secius primas teneant diuitiæ, proximas nobilitas, animi postrema cura est.* *r* Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusiùs in Vitarum auctione annotauimus.* *s* Veratrum.] Ἐλλέβορος λευκὸς καὶ μέλας, vterq; satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atrā bilem remedium est efficax. vnde prouerbio, qui parū animo constat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: &

ellebo-

Helleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

t Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco* ἀπὸ τῆς λήθης, *id est, ab oblitione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præ. cap. 22.* u Clitum] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quē Alexander post cœnam ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnantem ab ictu lethali se obiiciens defendit.*

x Calisthenem.] *Callisthenes philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandū esse. Quæres & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumque truncatis membris, abscisisq; auribus ac naso labijsq; deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuq; tortum tandem necauit. Hæc latiùs habentur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc vita functas se videt esse minas.

QVID hoc rei.] ἐρώτησις θαυμαστική. Vides nimirum.] λύσις. τῷ θαυμαστῷ à coniugatis. Num ego Iupiter.] *Obiectio,*

ctio. Haud dubié.] ἀπόκρισις. Arq; de Olympi.] *Ab exemplo simili.* Audieram.] αὐτεισαγωγή Attamen.] *Regerit ab vtili.* Pręter id vnum.] ἐξαίρεσις Sed age quid.] αὐτερώτησις. Quid ni rideam.] *Irrisio* ἀποθεώσεως. *Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius sepulchro.* Porrò Ptolemæus.] ἀφήγησις. Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius sepulchri.* Non possum non.] *Irrisio.* Quin tu.] προτροπή. Neq; enim fas est.] γνώμη. Verùm illud.] *Comparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] ἐπιτήμησις. Ne res eas quæ.] σαρκασμός. Sine me solum.] *Alexandri defuncti de Aristotele suo magistro iudicium.* Quanquam illud.] *Clausula.* Quandoquidem.] *Consilium* εἰρωνικόν. Verum enim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit.* Quare fac in alteram.] *Conclusio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epistolas prius relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ Ε-πὶ μισθῷ συνόντων.	*DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit: confutatis etiã causis ijs, quib. sese tuẽtur qui hoc vitæ genus sectãtur, & in seruitutẽ vltrò sese præcipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdo rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ persona qui in eadẽ vita aliquandiu vixerũt. Mox & beneuolentiã captat Timoclis, eius ad quem scribit, ab officio amicitiæ, indicans se hęc propterea illi scribere, vt quia illũ iã olim de hac vita suscipiẽda cõsilia agitare intellexerit, ne quid

ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quando sciat hāc vitā non per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hūc modū peracto, cōfutationē statim subiungit earū causarū, quibus sese tueri solent q hoc vitæ genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè vel sequi, vel negari, quę illi cum primis euitare vel cōsequi student: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quibus dicturus sit. Principiò igitur recenset, quanta incōmoda, quantæq; molestiæ perferendę sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quanta tolerāda, atq; adeò deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitum, paulatim in contemptū adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculisq; inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hęc omnia non domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi interim multò sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum est. Post hæc & circa munerum compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus plerosque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita, breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

KAI

ΚΑΙ τί σοι πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἀπάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ μισθῷ συνόντας κἂν ταῖς τῶν εὐδαιμόνων τούτων φιλίαις ἐξεταζομένους; εἰ χρὴ φιλίαν τὴν τοιαύτην αὐτῷ δουλείαν ἐπονομάζειν. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, οὐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τοῦ τοιούτου πειραθείς. ὁ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοὶ ἡ πεῖρα ἐγεγένητο (μὴ δὲ, ὦ θεοὶ γένοιτο) ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπτωκότων, ἐξηγόρευον πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν τοῦ κακῷ ὄντες, ἀπαλυρόμενοι, ὁπόσα καὶ ὁποῖα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀπαλλάντες, οὐκ ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν: ἄλλα γὰρ εὐφραίνοντο,

ECQVID [a] tibi primum, amice, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognórim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque voluptate

φρονοῦντο, ἀναλογιζόμενοι οἷων ἀπηλλάγησαν. ἀξιοπιστότεροι δ' ἦσαν οὗτοι, διὰ πάσης, ὡς εἶπεῖν, τῆς τελετῆς, ἐξειληλυθότων, καὶ πάντα ἐξ ἀρχῆς τὰ τότε ὑποπεπωκότων. ὁ παρὼν μὲν οὖν, ἐδόκει ἀμελῶς ἐπήκουον αὐτῶν, διαθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων· οἷοί εἰσιν οἱ πεῖσαι τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλὰς, σὺν ἅμα πομποὶ τὰς πριαμίας καὶ ζάλας, καὶ ἀκροκυμίαι καὶ ἐκβολὰς, καὶ ἰσῶν πλάσεις, καὶ πυθαλίων ἀρκαυλίσεις διεξιόντων, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὰς Διοσκούρους ἐπιφαινομένους (οἰκεῖοι γὰρ τοιαῦτης παραφλοίας οὗτοί γε) ἤ τιν' ἄκμον ἐκμυχανῆς θεὸν, ἐπὶ ᾧ διαρχησίῳ διαπλόμενον, ἢ πεῖσαι τοῖς πυθαλίοις ἐσῶσαι, καὶ πεῖσαι ἵνα ἱερόνα μαλακῶν ἀπουθιόντα πλῶ ναῦν, ἢ πεσφιχθεῖσ' ἐμπνεῦσαι αὐτῷ ἢ πρέμα καὶ διὰ σχολῶν διανυθούσῃ, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀρβύσασθαι χάειτι

luptate recordabantur, commemorabantq; ea quæ fuerant perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas arũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligenter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragium quoddã, ac præter spem obiectam salutẽ enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis de raso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: [b] in primis aũt geminos Cástorẽ & Pollucẽ apparentes (nã hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiã repẽtè (què admodum in fabulis fieri conuenit) exortũ, summisq; antennis insidientem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt & ipsa paulatim ac lentè soluerẽtur, et ipsi tutò in solũ descẽderẽt, idq;

καὶ εὐμενίᾳ τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι, μὲν οὖν τὰ πολλὰ ταῦτα πρὸς τὴν παραυτίκα χρείαν ἐπιτραγῳδοῦσιν. ὡς παρὰ πλείονων λαμβάνοιεν, οὐ δυσυχεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοφιλεῖς τινες εἶναι δοκοῦντες. οἱ δὲ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ τρικυμίας, καὶ νὴ Δία πεντακυμίας τε καὶ δεκακυμίας, εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, διηγούμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον εἰσέπλευσαν, γαλήνου ὑποφαινομένου τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἢ διψῶντες ἢ ναυτιῶντες, ἢ ὑπεραντλούμενοι τῇ ἅλμῃ. καὶ τέλος, ὡς πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σιόπελον ἀπόκρημνον, περιῤῥήξαντες τὸ δηστύνον σκαφίδιον, ἄθλιοι κακῶς ἐξενήξαντο γυμνοί, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ἐν δὴ τῇ τούτοις, καὶ τούτων διηγήσει, ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ οὗτοι ὑπ' αἰσχύνης. ἐπικρύπτεσθαι, καὶ ἑκόντες εἶναι ἐπιλανθάνεσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ

idq; ope fauoreq; diuino. Atque isti igitur permulta id genus ad præsentē cōmoditatē exaggerantes commemorāt: quò videlicet à pluribus stipem accipiant, si non calamitosi modò, verumetiā dijs chari esse videantur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerūt tēpestates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur? denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso fractoq;, miseri ægrè enatārint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentesq; ac scientes obliuisci. At ego

ἐγὼ καὶ ταῦτα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυντιθεὶς, ἐνεῖδον πρόσθεν τὰς τοιαύτας εὐπορίας· ἃ δὲ νῦν ἐγὼ, ὦ Τιμόκλεις διῆλθον. πολλῶν γάρ μοι ἐν πολλῷ κἀγὼ καταγνωσθήσομαι, εἰ τὰ τῷ σῷ βίῳ ἐπιδεδούσας. καὶ πρῶτόν γε, ὅπως ἐγὼ περὶ τῶν τοιούτων ὑπόνοιαν, εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὴν τοιαύτην μισθοφορὰν, τοὺς δαίμονας ἂν λέγων, οἷς μετὰ τοῦ τὰς φίλας ἔχειν τὰς ἀρίστας ῥωμαίων, καὶ δεπνεῖν λαμπρὰ πολυτελῆ καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν ἐν καλῷ, καὶ ἀργυρίου μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ἐπὶ λαυκοῦ ζῶντας, ἃ τύχοι, ἐξυπιάζοντας, πρόσεστι καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν εὖ πάσχουσι, τούτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον δεῖν, ἀτυχῶς γὰρ ἄσπορα καὶ ἀνήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε

ego etiam illa, prætereà autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi coniunctibus coniunctum est. c Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quũ his de rebus sermo incidisset, mox ex his qui præsentes erant, quispiam mercenarium hoc vitæ genus laudare cæpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: prætereà splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptateq;, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obq; commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim haud dubiè, d citra sementẽ ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὁπότε οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἤκουσε, ἑώρων ὅπως ἐκεχήνεις πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δέλεαρ ἀναπεττάμενον παρεῖχεν τὰ στόμα. ὡς οὖν τόγε ἡμέτερον εἰσαῦθις ποτὲ ἀναίτιον ᾖ μηδ' ἔχοις λέγειν, ὡς ὁρῶντές σε τηλικοῦτο μετὰ δ' καρίδος ἄγκιστρον καταπίνοντα, οὐκ ἐπελαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν ἐμπεσεῖν τῷ λαιμῷ περιεσπάσαμεν, οὐδὲ προεδηλώσαμεν, ἀλλὰ παριμείναντες ἐξελκομένου καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾷν, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἑστῶτες ἐπεδακρύομεν. ὅπως μὴ ταῦτα λέγῃς ποτὲ, πάνυ εὔλογα, ἢν λέγηται, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδοκοῦμεν, μὴ πομπυύσαντες, ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἁπάντων, καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἔκτοθεν ἐπὶ σχολῆς, ἀλλὰ μὴ ἔνδοθεν ἐκ τοῦ μυχοῦ προεπισκόπησον. καὶ τοῦ ἀγκίστρου δὲ τὸ ἀγκύλον, καὶ

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq́ auidè ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in posterum possis imputare, neque expostulare queas, quod quum te conspiceremus tantum vnà e cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verùm posteaquam cessassemus, donec eo iam adacto atq́ infixo, trahi iam ac vi duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri possit, frustra adesse nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq́ à nobis refelli possent, quo minus peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quámque nullum habeat exitum: non intus medijs in sinibus inuolutus, sed foris tutò

atq́

ὴ τῶ ἐς τὸ ἔμπαλιν τ σκόλο-
πᾳ ἀναστροφὴν, ἢ τ πιάνης,
τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χῆρας λα-
βὼν, καὶ πρὸς τῶ γνάθον πε-
φυσημένῳ ἀφιλοτίμως, ὦ, ἰῶ
μὴ πάνυ ὀξία, μηδ' ἄφυκτα,
μήδ' ἀνιαρὰ ἐν τοῖς πράγμα-
σι φάνηται βιαίως σπᾶσθαι καὶ
ἀμάχως, ἀντιλαμβανόμενα,
ἡμᾶς ἢ ἐν τοῖς ἕλκεσι, καὶ δι'
ὃ τοῦτο πάνυ σφόδρα, ἀναγραφὴ σαν
τ ἢ παρακαλέσας θαρρεῖν, ἐπι
χαρὰ τῇ ἄγρᾳ, ἐὰν δόλῳ, διατά-
περ ὁ λάρος, ὅλον περιχανὼν
τὸ λίτραρ. ῥηθήσεται ἢ ὁ πᾶς
λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διά-
φορ, πλὴν ἀλλ' ἔγωγε περὶ τῶν
φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων,
ἀλλ' ὁπόσοι σπουδαιότεραν τῶν
προαιρέσιν προείλοντο ἐν ᾧ
βίῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ γραμμα-
τικῶν, καὶ ῥητόρων καὶ μουσι-
κῶν, καὶ ὅλως τ ἐπὶ παιδείᾳ
σωθῆναι, καὶ μισθοφορᾶν ἀ-
ξιουμένων. ὁμοίως δὲ ὡς, ἐπὶ-
πᾶν ὄντων, καὶ ὁμοίων τ ξυμ-
βαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς
ἀκριβείᾳ μὲν, ἀσχίον δὲ τὰ
αὐτὰ ὄντα γίγνεται τοῖς φι-

atq; per otium antè contemplator, vnci æris aculeũ, reflexã hami aciem, ac tridentis cuſpides manu tentãs malæq; admotas f experiens. Quod niſi vehementer acuta, niſi ſic illigantia, vt effugiendi nulla ſit facultas, niſi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidoloſos, atq; ob id etiam pauperes famelicosq; abſcribito: ipſe verò ſumpta fiducia, venatum iſtum, ſi videtur, aggreditor, & Lari in morẽ totam eſcam hiatu deglutiens. Atq; in vniuerſum quidem forſitan tua cauſa omnis hic ſermo dicetur: h quanquã nõ ſolùm de vobis philoſophis, aut his quicunque vitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum virtutis ſtudio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, muſicis, breuiter de omnibus, q in doctrinæ profeſſione verſari, quæſtumq; facere propoſuerũt. Cæterùm quum omnia ſint inter iſtos communia, eademq; prorſus accidant omnibus palàm eſt, phi-

λοσοφοῦσιν, εἰ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖντο, καὶ μηδὲν αὐτοὺς σεμνότερον οἱ μισθοδόται ἄγοιεν. ὅ, τι δ' ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτὸς ἐπιὼν ἐξευρίσκῃ, τούτου τὴν αἰτίαν μάλιστα μὲν οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπειτα δὲ οἱ ὑπομένοντες αὐτὰ, δίκαιοι ἔχειν. ἐγὼ δὲ ἀναίτιος, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμον τί ἐστι. τοὺς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷον γυμνασταί τινας, ἢ κόλακας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτε ἀπρεπέστερον ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (οὐδὲ γὰρ ἂν πεισθεῖεν) οὔτε μὴν αἰτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀπολειπομένους τῶν μισθωτῶν, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ ὑπείζοιντο ὑπ' αὐτῶν: ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ

losophorum conditionē non esse à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum alijs communia, si ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq́ magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimùm in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos qui talia sustinent. Ego verò culpari non debeo, nisi fortè veritas & libertas in commemorando reprehensionem mereatur.[1] Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulatores imperitos, sordidoq́ animo ac suopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæprecium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursum æquum sit illis vitio vertere, quòd non relinquant suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. sunt enim ad eam vitæ rationem accommodati factiq́, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem

οὐδὲ σχοῖεν ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀπρκλίναντας αὐτοὺς, παρέχειν αὐτοὺς ἐνεργοὺς, ἀλλ' ἤν τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἄτεχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, καὶ περιττοί εἰσιν. οὐδὲν οὖν οὔτ' αὐτοὶ δεινὸν πάσχοιεν ἄν, οὔτ' ἐκεῖνοι ὑβρισταὶ δοκοῖεν ἐς τὴν ἀμίδα, φασὶν, ἐνουροῦντες, ἐπὶ γάρ τοι τὴν ὕβριν ταυτὴν ἐξ ἀρχῆς παρέρχονται ἐς τὰς οἰκίας, καὶ ἡ τέχνη φέρειν καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνομένα. περὶ δὲ ὧν προεῖπον τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ πειρᾶσθαι, ὡς ἔνι μάλιστα, μετάγειν αὐτοὺς, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι. δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, παρεξεταίας, δείξαιμι οὐ πάνυ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προαναιροῖτο, καὶ ἡ πρώτη ὑπόθεσις τῆς ἐθελοδουλείας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τὴν πενίαν, καὶ

quidem aliud quippiam ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeò vt si quis eam vitam illis adimat, ignaui illicò, consilijq́ in opes, desidiosi atq́ inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellã imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt sese in familiam, atq́ hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine de quibus institueram loqui, meritò indignandum, [k] enitendumq́ vt quã maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc vitæ genus cõferunt, eas causas excussero, parumq́ idoneas atq́ efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, sumusq́ ille titulus, quo suã spontaneam seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

τὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προθέμενοι, ἱκανὸν τοῦτο προκάλυμμα, ἴονται προβεβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀπρχρῆν αὐτοῖς νομίζουσιν, εἰ λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον πεπίουσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ τὴν πενίαν διαφυγεῖν ζητοῦντες. εἶτα ὁ Θεόγνις πρόχειρος, καὶ πολὺ τὸ, Πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμήμενος, καὶ ὅσα ἄλλα δείματα ὑπὲρ τῆς πενίας οἱ ἀγεννέστατοι τῶν ποιητῶν ἐξενηνόχασιν. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ἑώρων αὐτοὺς φυγήν τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας ἐνεισκομένους ἐκ τῶν τοιούτων ξυνουσιῶν οὐκ ἂν ὑπὲρ τῆς ἄγαν ἐλευθερίας ἐμικρολογούμην πρὸς αὐτοὺς, ἐπεὶ δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίσις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βεβουλεῦσθαι δοκεῖν αὐτοὺς, ἀεὶ μενούσης ὁμοίας αὐτοῖς τῆς ὑποθέσεως τοῦ βίου;

πενία

rerum necessariarum inopiam proponunt, atque eam vmbram satis idoneam existimant, qua suum factum prætexãt, quòd vltrò ad eam vitam accesserint: ac sibi sufficere credunt, quum aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id quod est in vita molestissimum, nempe paupertatem studeant effugere. Postea[l] in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore. [m] Nã quemcunq; virum paupertas enecat. & si qua alia terricula abiectissimi quique Poëtæ de paupertate prodiderunt. [n] Equidẽ si viderẽ ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate disceptarem, At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quemadmodũ egregius ille dixit orator) quî queant effugere, quò minus in hoc ipsum parũ rectè sibi consuluisse videantur, nimirum semper illis manente eodem vitæ illius argumento?

Semper

πενία γὰρ ἐς ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθεσιν οὐδὲν, οὐδὲ περίεστιν εἰς φυλακήν. ἀπὸ τὸ λοιπὸν, ἢ̓ν λοιπὸν, ἢ̓ν ἀπρόοπτον ληφθῇ, πᾶν ἀναλίσκεται, καὶ ἡ χρεία ἐνδεῶς λαμβάνεται, καλῶς δ' ἔχει, μὴ διαῦτας τινὰς ἀφορμὰς ἐπινοᾶν, αἳ τὴν πενίαν τηρῶσι, παραβοηθοῦσαι μόνον αὐτῇ, ἀπ' αὐτίκα ἐξαιρήσονται. καὶ ὑπὲρ γὰρ τοιούτου, καὶ ἐς βαθυκτία πόνου ἴσως ῥιπτέον ἐστὶ, ὦ Θεόγνι, καὶ πετρίων, ὡς φῂς, λαπτὸν ἀποβάτου. ἐὰ δέ τις ἀεὶ πένης, καὶ ἐνδεὴς καὶ ἀπόμισθος ὤν, οἴεται πενίαν αὐτῶν τοῦτο διαφεύγειν, ἐκ οἶδα πῶς ὁ τοιοῦτος ἐκ ἂν δόξειεν ἑαυτὸν ἐξαπατᾶν. ἄπροι δὲ πενίαν μὴ αὐτὴν ἐκ ἂν φοβηθῆναι, δὲ καταπλαγῆναί φασιν, ἐ ἐοικέναν τοῖς ἄπροις ὁμοίως πονηροῖς, ἐκποδίζειν τὰ ἄφιλα, νικῶ δ' (πεπονυκέναι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ̓ ἀπὸ χήρας, ἢ ἀπὸ νόσων) ἐπὶ τὴν δράσιν οὖσαν,

Semper enim manet paupertas, semper accipiēdi necessitas: nihil quod seponatur, nihil supereſt quod reſeruetur: verū quicquid datū fuerit, vt detur, vt vniuersum etiā capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamē, vt ne id quidem in vsus sufficiat. Rectius autem futurū fuerat, si nequaq̄ causas eiusmodi cōminiscerētur, quæ paupertatē seruāt alunt́q, atq eatenus duntaxat opitulantur, verū quæ illam tandē aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, quū diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quòd si quis semp pauper, semper egēs, cum semper mercede conductus mereat, hoc ipso seſe arbitretur aufugisse paupertatem: nō video quî fieri posſit, quò minus hic ipse seſe fallere videatur. Rursum alij negāt seſe paupertatem formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem posſint suo labore suaq̄ industria sibi victum suppeditare: at nunc sibi fractas esſe corporis vires, seu senio, seu morbis: eoq̄ ad eam vitam

πλὴν μισθοφορὰν, ἁπλωτηκέναι. φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ λέγουσι, καὶ εἰ κοῦφάς τινας ἐγγίνεται αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ δὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. εὐχὴ γὰρ ἂν ἐοικότα ἔχῃ ταῦτά γε, μὴ πονήσαντα μὴ δὲ ἱδρώσαντα, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δὴ καὶ ἐγὼ ἀξιῶ κατ' ἀξίαν ἀδιάφορον, τοσαῦτα πονοῦσι, καὶ τοσαύτην ἐν τοῖς συνουσίαις. ὥστε πλείονος ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ τοῦτο μάλιστα τῆς ὑγείας δεῖσθαι, μυρίων ὁπλιτῶν ὁσημέραι τῶν ἐπιτειθόντων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἰσχάτῳ ἀποννοσιν καταπονουμένων. πέμψομεν δ' αὐτὰ ἐν ᾧ προσήκοντι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διεξίωμεν. τὸ δὲ νῦν εἶναι, ἵνα καὶ νῦν ἴδῃ ἐποδείξαι, ὡς οὐδ' οἱ δικαίως ταύτῃ λέγοντες αὐτὸς ἀποδίδοσθαι τὴν πρόφασιν, ἀληθοῦσιν ἂν, λοιπὸν δὴ

mercenariam, facilè videlicet atque commodam confugere. Age igitur, inspiciamus num vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multò, neq; adeò maiore labore cõstent, quàm vulgo suus victus. Nã id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argẽtum accipias. Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorũ in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id parsit, quippe quum quotidie sexcenta nõ desint negocia, quæ corpus conficiant, atq; extremam vsque defectionem delassent. Verũ hæc suo loco dicemus, quum etiã reliquas illorum incommoditates commemorabimus. ¶ In præsentia sat erit ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam causam referamus, quæ quidem vt est verisima, ita ab illis minimè profertur: nempe

δὴ καὶ ἀληθέστατον μὲν, ἥκιστα δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἡδονῆς ἕνεκα, καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀθρόων ἐλπίδων, ἐσπηδᾷν αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆτος τῆς χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐνδιαιμονήσαντας δ' ἐπὶ τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ τρυφῇ ἐλπίσαντας δ' ὅσον αὐτίκα χανδὸν οὐδενὸς ἐπιστομίζοντες, πίεσθαι τοῦ χρυσίου. ταῦτα ὑπάγει αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων τίθησιν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ἣν ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν πὺκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ δυσέρωτας αὐτοὺς, καὶ κακοδαίμονας ἐραστὰς ἔντε χνοί τινες, καὶ τρίβωνες ἐρώμενοι, παραλαβόντες ὑπερωπτικῶς περιέπουσιν, ὅπως ἀεὶ ἐρασθήσονται αὐτῶν θεραπεύοντες, ἀπολαύσαι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες. ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὴν διάλυσιν τῆς ἔρωτος γενησομένην.

ταύτην

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis [r] *spebus incitatos, vltò inuadere familias diuitum, auri argentiqúe vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum vsus, quem prætexebant: sed rerum non necessarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio.* [s] *Enimuerò quemadmodum miseros istos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactantq́; videlicet quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim, copia facta dissoluēdum amorem.*

ταύτην οὖν ἀποκλείουσι, καὶ ζηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδος ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχουσι. δεδίασι γὰρ, μὴ αὐτὸν ἡ ἀγόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, καὶ ἀνέραστος αὐτοῖς γένηται. προσμειδιῶσιν οὖν; καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ἐπιμελήσονται πολυτελῶν. εἶτ' ἔλαθον ἄφνω γηράσαντες, ἔξωροι γενόμενοι, καὶ οὗτος τοῦ ἐρᾶν, κἀκεῖνος τοῦ μεταδιδόναι. πέπρακται δ' οὖν αὐτοῖς οὐδὲν, ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, πέρα τῆς ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονοῦς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ὑπομένειν, οὐ πάνυ ἴσως ὑπαίτιον, ἀλλὰ συγγνώμη, εἴτις ἡδονῇ χαίρει, καὶ ταύτην ἐξ ἅπαντος θεραπεύει ὅπως μεθέξει αὐτῆς, καὶ τοι αἰσχρὸν ἴσως, καὶ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι διὰ ταύτην ἑαυτόν πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. ὅμως δ' οὖν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, εἰ ἐπιτυγχάνοιτο. τὸ

id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq́ sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amãtem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amãtemq́ ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicenturq́, semper facturi sunt, semperq́ gratificaturi: semperq́ ingentium sumptuũ rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq́ iam præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdum: atq́ ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ vsque adeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq́ consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quod voluptas quæ ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur.

Verum-

τὸ δὲ δι' ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον πολλὰς αἰδίας ὑπομένειν, γελοῖον οἶμαι καὶ ἀνόητον, καὶ ταῦθ' ὁρῶντας ὡς οἱ μὲν πόνοι σαφεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἐκεῖνο, ὅ, τι δή ποτέ ἐστὶ τὸ ἡδύ. οὔτε ἐγένετό πω τοσούτου χρόνου, προσέτι δὲ οὐδὲ γενήσεσθαι ἔοικεν, εἴ τις ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μέν γε τοῦ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκύ τινα τὴν λωτὸν ἐσθίοντες, ἠμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἡδὺ, τὸν καλῶς ἐχόντων κατεφρόνουν, ὥστε οὐ πάντῃ ἄλογος αὐτῶν ἡ λήθη τοῦ καλοῦ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τὴν ψυχῆς διατριβούσης. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, παρεστῶτα ἄλλω τοῦ λωτοῦ ἐμφορουμένω, μηδὲν μεταδιδόντι, ὑπ' ἐλπίδαι μόνης τοῦ μὰν αὐτὴν παραγεύσασθαί ποτε δεδόσθαι, τὸν καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἐπιλελησμένον, Ἡράκλεις ὡς καταγέλαστον, καὶ πληγῶν τινων Ὁμιρικῶν ὡς ἀληθῶς δεόμενον. τὰ

[t] Verumenimuerò ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculũ arbitror & stultum, maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse, prætereà autẽ nec versimile videri vt cõtingat aliquãdo, si quis modò rem recta reputet via. At [u] Vlyssis quidem socij, dulci quadã gustata loto, reliqua negligebant, ac p̃senti voluptate deliniti. honesta contẽnebant, vt nõ prorsus cum ratione pugnârit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verùm si qs famelicus alij cupiam loto sese ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti assistat, idq; solã ob spem, quòd credat fore vt & ipsi aliquãdo degustandam lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quam hoc ridiculum, planeq; verberibus quibusdam Homericis dignum.

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοὺς φέροντες ἐπιτρέπουσι τοῖς πλούσιοις χρῆσθαι πρὸς ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν, εἰ μὴ κἀκείνων τις μεμνῆσθαι ἀξιώσειε, τῶν καὶ μόνῃ τῇ δόξῃ ἐπαιρομένων τοῦ ξυνεῖναι εὐπατρίδαις τε καὶ εὐπαρύφοις ἀνδράσιν. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο περίβεπτον, καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς νομίζουσιν. ὡς ἔγωγε τοὐμὸν ἴδιον, οὐδὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον συνεῖναι, καὶ συνὼν ὁρᾶσθαι, μηδὲν χρηστὸν ἀπολαύων τῆς ξυνουσίας, δεξαίμην ἄν. τοιαύτης δὲ αὐτοῖς τῆς ὑποθέσεως οὔσης, φέρε ἤδη πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπισκοπήσομεν, οἷα μὲν πρὸ τοῦ εἰσδεχθῆναι καὶ τυχεῖν ὑπομένουσιν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες πάσχουσιν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, ἥ τις αὐτοῖς ἡ καταστροφὴ τοῦ δράματος γίγνεται. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἔστιν, ὡς

Ergo quæ istos ad diuitum cõuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunq; lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut hic fermè simillima. x *Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd gloriosum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum, supraq; plebem esse existiment. Nam ego quidẽ, quod ad me propriè attinet, recusârim vel* Y *cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorqúe videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam obtineant:* z *deinde, cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò, quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt, hæc*

ὡς ἐκ τοῦ πονηρὰ ταῦτα, ἔυλυπηρά γε ὄν, καὶ ὀ ποιῶ δικάσῃ τὸ πόνος, ἀλλὰ θελῆσαι μόνον, εἶτα τοῦ σοι πράκτορα τὸ πᾶν εὐμαρῶς. ἀλλὰ ποιῆς ἢ μὴ δραδρομῆς, σωιχῶς δὲ τὸ θυρωλείας, ἐωθινὸς ἐξανιστάμενον, πειμένειν ὠθούμενον, καὶ ἀπεκλειόμενον, καὶ ἀναισχυντοῦντι, καὶ ὀλιγωρῶν δοκοῦντα τῷ θυρωρῷ, κακῶς συείροντι, καὶ ὀνομακλήτορι λιβυκῷ ταπεινόν, καὶ μισθὸν τιθέντα τῆς μνήμης τὸ ὄνομα. καὶ μὴν καὶ ἐαθῆτος ὑπὲρ τῶν ὑπάρχουσαν δωσάμεν ἐπιμεληθῆναι καὶ, ὡς τὸ τῷ θεραπευομένῳ ἀξίωμα, καὶ χρώματα ἁρμόττεσθαι, οἷς ἂν ἐκεῖνος ἥδηται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ ποικρὸς βλεπόμενος, καὶ φιλοπόνως ἔχεσθαι, μᾶλλον δὲ ἡγεῖσθαι, ὑπὸ τῶν οἰκετῶν ποθουμένου, καὶ ὥσπερ τινα πομπὴν ἀναπληροῦντα, ὃ δὲ οὐδὲ ποσβλέπει ποιῶν ἐξῆς ἡμερῶν. ἢν δέ ποτε καὶ τὰ ἄλλα πράξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέσας ἔρηταί τι, ἂν ἄρ τύχῃ.

hæc tametsi molesta sint, tamen assuescifacilè, neq; ad id multo opus esse labore: A fatt esse si velis modò, posteà reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est vt B primùm diu sursum ac deorsum curses, manè excitatus assiduè pro forib. obuerseris, vt pdures quũ protruderis, quũ excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus videris, cùm ianitori malè Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subijceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã vestitus tibi est apparãdus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius cõuictũ ambis: deligendus color quo ille potissimũ gaudeat, vti ne discrepes, néue oculos illius offendas. C Postremò vti gnauiter assectêre necesse est, vel antecedas potius, à famulis protrusus, ac veluti põpã quãdã expleas, at ille interim cõplures iam dies ne aspicit qdẽ te. Quòd si qñ res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritq;, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit:

tum

τότε δὲ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀθρόος δὲ ὁ ἴλιγγος, καὶ πρόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ. καὶ πολλάκις ἀγκρίναοι δὲ ἔσῃ, τίς ἰῶ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια νῆες ἦσαν αὐτοῖς, λέγῃς. τοῦτο οἱ μὲν καὶ σοὶ ἀδεῶς ἐκάλεσαν, οἱ δὲ ζηλμηροὶ δειλίαν, οἱ δὲ κακοήθεις ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ἐπισφαλείσης παραθεὶς τῆς πρώτης φιλοφροσώνης, ἀπῆλθες καταδικάσας σαυτὸ πολλῇ τῇ ἀπογνώσει, ἐπειδὰν δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἰαύσῃς, ἵματα δ' ἁμαυρόωντα ἀγάγῃς, οὐ μὰ Δία τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδὲ Πειρίθου Πριάμου Περγάμων, ἀπὸ τῶν ὀλιγομένων πίνῃς ὀβολῶν, τύχῃς δὲ καὶ πρακτικοῦ τινος θεοῦ σωισάντος, ἐξέτασις τοὺντεῦθεν ἃ οἶσθα τὰ μαθήματα. καὶ ὦ μὴ πλησίον ἡ ἀστριδὴ οὐκ ἀκούσῃ, ἐπαινουμένου καὶ εὐδαιμονιζομένου τοῦ

tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorum qui adsunt hæsitãtiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciti am. Ita fit, vt tu primâ hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas vt tantam animi tui imbecillitatẽ ipse condẽnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidẽ Helenæ gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: Diam illud restat, vt exploreris, excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi dixiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur.

Cæterùm

τοὶ δὲ ὁ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγὼν, καὶ ὑπὲρ ἅπαντος ἡ βίος τό τι τοκεῖον λοκᾶ. ὑποπτεύεις γάρ ἐκάστως τὸ μὴ δι' ὑπ' ἄλλο ἂν καταδεχθῆναι πρὸς τὴν πρότερον ἀφανισθῆναι, καὶ δόξαντα εἶναι ἀδόκιμον. ἀνάγκη δίνου, ἐς μύεια διαριθμῶν λόγον, ζοῖς μὴ ἀνταξιαζομένοις φθονοῦντα (τίθησι γὰρ καὶ ἄλλους εἶναι τῶν αὐτὸ ἀντιποιουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἀρηπέναι νομίζοντα, φοβούμενον δέ, καὶ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ εἰ μὲν ἐκφαυλίζοιτι τὰ λεγόμενα, ἀχθόμενον, εἰ δὲ μαθῶν ἀκούσαι, χαίροντα, καὶ ἔνελπιν λαβεσάμενον. ἐκὸς δὲ πολλοῦς εἶναι τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντὶ σοῦ τιθεμένους. ὧν ἕκαστος, ὥσπερ ἐκ λόχου τοξεύων, πλήθει ἔτ' ἐννόησον ἄνδρα ἐμβαθεῖ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἐξεταζόμενον, εἴ τι οἶδεν ὠφέλιμον, καὶ ζοῖς μὲν λοκοῦντα ἀδῆναι, ζοῖς δὲ μὴ, μέσος

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, deq; omni fortunatum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, idq; meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantẽ, ac miserè de illius vultu pendentẽ, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, perîsti. Sin arridens auscultet, hilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentancũ est, esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuũ locum velint inducere. Horum vnusquisq; clanculũ velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud considera, quale sit, virũ promissa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & alijs quidem didicisse videri, alius secus.

Superior

μέσος ἐν τοσούτῳ χρόνος, καὶ πολυπραγμονεῖταί σου ἅπας ὁ παρεληλυθὼς βίος. κἂν μέν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γείτων ἔκ τινος ἐυτελοῦς αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀνακεινόμενος εἴπῃ μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἑξῆς ἐπαίνωσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ δεδεκασμένοι, χρὴ τοίνυν πολλὰ ἐυτυχῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιοθοῦναι: μόνως γὰρ ἂν οὕτω κρατήσειας. εἶεν, καὶ δὴ ἐυτύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μείζονος· αὐτός τε γὰρ ἐπήνεσε τοὺς λόγους, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μάλιστα πιστεύει τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἀπέτρεψαν. ἔτι δὲ καὶ ἡ γυνὴ βούλεται, οὐκ ἀντιλέγει δὲ οὐδὲ ὁ ἐπίτροπος, οὔτε ὁ οἰκονόμος οὐδέ τις ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ πάντα ἵλεω, καὶ πανταχόθεν αἴσια τὰ ἱερά. κεκράτηκας οὖκ, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ολύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα εἴληφας,

Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curiosiùs disquiritur. F *Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leui quapiã de causa prouocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastẽ: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redẽpti videbuntur. Nam admodũ omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioqui nũquam obtinueris.* G *Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam insimulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis*

εἴληφας, ἢ τὴν Σάρδεων ἀκρόπολιν καθήρηκας. καὶ ἕξεις τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρνίθων γάλα. δεῖ δή σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μέγιστα ἡλικα γενέσθαι τἀγαθὰ, ἵνα μὴ φύλλινος μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τόν τε μισθὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον ὁρισθῆναι, καὶ τοῦτον ἐν καιρῷ τῆς χρείας ἀπραγμόνως ἀφοδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἐκείνων, καὶ πηλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναπεπαῦσθαι, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τῆς εὐχῆς, ἀπρτείναντα τὼ πόδε καθεύδειν μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν παρελήφθης, καὶ ὧν ἔμμισθος εἶ, ἐχρῆν μὲν οὕτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ οὐδὲν ἂν ἦν μέγα κακὸν, ὑποκύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μέγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς δεῖ.

μυρία

magis cepisti, aut Sardium arcem occupâsti. Habebis H *Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam sanè par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul vt merces haudquaquā contemnenda præstituatur, eaq́ commodè ad vsum citraq́ negocium persoluatur, vtq́ reliquus item honos tibi præter ministrorum vulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigilijs, in ocium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq́ iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurū, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodq́ est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.*

μυσία γὰρ ὅταν ἀφόρητα, τὰ ἐν τοιούτῳ ἀνδρὶ, ἐν αὐτῶν ἢ ἀπ' αὐτῶν σωφρονίσας γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, εἴ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι δύναιτο, παιδείας μὲν ἐπ' ἐλάχιστον ἀμοιρήσας, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου δείπνου, ἣν δοκῇ, ὅ σε ἀκὸς δειπνήσειν τὰ πρωτεῖα τῆς μισούσης ξυνουσίας. ἐυθὺς οὖν πρόσεισι παραγγέλων τις ἥκειν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητ' οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἥδεως ποιήσασθαι, παραβύσαντα εἰς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀλλόκοτ' ἔδυναι δοκεῖς, τοὐλάχιστον πέντε δραχμάς. ὁ δὲ ἀκούσαμένου, τί ἄπαγε, παρὰ σοῦ δὲ ξένου; τί Ἡράκλεις, μὴ γένοιτο ἐπαπῶν, τίλ' ἐπείθη, τί ἄπασί σοι πλατὺ ἐγχανών. σὺ δ' ἐοθῆτα καθαρὰν προσχρείσαμένου, τί σαυτὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, λουσάμενος ἥκεις δειλιῶν πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο, ἀπειρόκα-

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmis. At ille Acciſſans, seq; quum maximè cupiat, cupere diſsimulans: Apage, inquit: Egóne quicquam abs te? Addit & illa: Abſit, diij prohibeãt. Tandem flectitur atque obtemperat ac diſcedit, te latè diducto rictu ſubſannans. Tu porrò nitida ſumpta veſte, mundiſsimèque cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne prior alijs aduenias: nam id murbanum: quemadmodum poſtre-

ἀπειρόκαλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ὕστατον ἥκειν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀσελήλυθας, καί σε πάνυ ἐντίμως ἐδέξαντο. καὶ παραλαβών τις κατέκλινε μικρὸν ὑπὲρ τοῦ πλουσίου, μετὰ δύο που σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων, σὺ δ' ὥσπερ τοῦ Διὸς τὸν οἶκον παρελθὼν, πάντα τεθαύμακας. καὶ ἐφ' ἑκάσῳ τῶν πραττομένων μετέωρος εἶ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα, καὶ ἥτε οἰκετεία εἰς σὲ ἀποβλέπει, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι πράξεις ἐπιτηροῦσιν. οὐδ' αὐτοῦ δὲ ἀμελὲς τοῦ πλουσίῳ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προεῖπέ τισι τῶν οἰκετῶν ἐπισκοπεῖν, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, εἰ πολλάκις ἐκ περιωπῆς ἀποβλέψεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ἐκπεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτουσι, τεκμήριον ποιούμενοι τοῦ μὴ παρ' ἄλλῳ πρότερόν σε νεδειπνη-

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, derident clanculùm, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam

 cœnasse,

δεδειπνηκέναι, καὶ τὸ καινὸν εἶναί σοι τὸ χειρόμακτρον τιθέμενον. ὥσπερ οὖν εἰκὸς, ἰδίειν τε ἀνάγκη ὑπ' ἀτρείας, καὶ μήτε διψῶντα πιεῖν αἰτεῖν τολμᾶν, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις εἶναι, μήτε τῶν ὄψων παρατεθέντων ποικίλων, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, εἰδέναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐνέγκῃς. ὑποβλέπειν οὖν ἐς τὸν πλησίον δεήσει, κἀκεῖνον ζηλοῦν, καὶ μανθάνειν τοῦ δείπνου τὴν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλος εἶ, καὶ θορύβου πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκαστα τῶν πραττομένων ἐκπεπληγμένος. καὶ ἄρτι μὲν ἐυδαιμονίζεις τὸν πλούσιον τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' οἰκτείρεις σεαυτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ὢν, εἶτα ζῆν ἐπολαμβάνεις. ἐνίοτε δὲ κἀκεῖνο εἰσέρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐνετρυφήσων, καὶ μεθέξων

cœnasse, nouumq́ tibi esse vt mantile apponatur. proinde, sicuti verisimile est, præhæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque varijs appositis opsonijs, & K in ordinem quendam extructis, scire posses, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoq́ penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. L Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantâsque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctorumq́ ex æquo futurus

ξον αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ἅσαὲ Διονύσια ἑορτάσειν. καὶ πῶς καὶ μειράκια ὡραῖα λιακονέμφα, καὶ ἅρισμα προσμειδιῶντα, γλαφυρωτέραν ὑπογράφοσοι τὴν μίμησιν ἀστρίβειν, ὡς τι σιωπῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθέγγεσθαι, Οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Αχαιὸς Πολὰ πονεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς τοσαύτης εὐδαιμονίας. φιλοτησίαι τὸ ἐπὶ τέτῳ, καὶ σκύφον ἀμειψίθη τις ἀτήσας, προὔπιέ σοι ὡς διδασκάλῳ, ἢ ὅ,τι λίποτε προσεπῶν. σὺ δὲ λαβὼν, ὅ,τι μέν τι σε καὶ αὐτὸν ὑπεπέρ ἴδε, ἠνόησας ὑπ' ἀπειρίας καὶ ἀγροικίας δόξαν ὄφλοι. ἐπίφθονος δ' οὖν ἀπὸ τῆς πρὸ τόσου ἐκείνης τοῖς παλαιῶν φίλων γενέσθαι. καὶ πρότερον ἐπὶ τῇ καλακλισμῷ ἐλύπησας τινὰς αὐτ, ὅτι τὴν μὸν ἦκον, πρὶν εἰδῆς ἀνδρῶν πολυτίμητον ἀσελεαν ἰώτην κότων.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet, si Troïa pubes,

Armatique simul Danai, sub Marte laborum

Pondera tanta ferat—:

ob tantam videlices felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac postulato per quàm ingẽti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim M oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus acubitus clanculùm vrebat, quòd modò cùm aduenieris, ijs anteponâre, qui multorum annorum seruitutem exhauserint.

κότων, ἐνθὺς οὖν καὶ τοιοῦτός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐτοῖς, τοῦτο ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις δεινοῖς ἐλείπετο, καὶ τῶν ἄρτι ἐσεληλυθότων ἐς τὴν οἰκίαν δευτέρους εἶναι. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀνέῳκται ἡ ῥωμαίων πόλις. καί τοι τί ἐστιν ἐφ' ὅτῳ πετιμῶνται ἡμῶν: οὐ ῥημάτια δύστην λέγοντες, οἴονταί τι παμμέγεθεν ὠφελεῖν; ἄλλος δὲ, οὐ γὰρ εἶδεν ὅσα μὲν ἔπιεν, ὥπως δὲ τὰ παρατεθέντα συλλαβὼν κατέφαγεν, ἀπειρόκαλος ἄνθρωπος, καὶ λιμοῦ πλέως, οὐδ' ὄναρ λευκοῦ ποτε ἄρτου ἐμφορηθεὶς, οὔτι γε Νομαδικοῦ, ἢ φασιανοῦ ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλέλοιπε· τρίτος ἄλλος, ὦ μάταιοι, φυσὶ, πέντε οὐδ' ὅλων ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν ἐνταῦθά που ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια ποτνιώμενον. νῦν μὲν γὰρ ὥσπερ τὰ ναινὰ τῶν ὑποδημάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἐπιμελείᾳ ἐστὶν. ἐπειδὰν δὲ πατηθῇ πολλάκις, καὶ ὑπὸ τῆς πηλοῦ ἀναπλασθῇ,

Protinus itaq; talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam ijs qui nuper in familiam cõmigrârunt, posthabeamur. &, Solis Græculis patet vrbs Romana &, Quid habent quã obrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam vtilitatem adferre videntur, quum verbula quædã misera dicunt? Rursus alius hæc: Annòn vidisti quãtum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorârit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui N *ne per somnium quidẽ vnquã fuerit* O *albo pane saturatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Fatui, inquit, priusquã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum miserè sub*

πλασθῆ, ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀθλίως ἐῤῥίψεται, κόρεων, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀνάπλεως. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φέρουσι, καί που ἤδη καὶ πρὸς δεβολάς τινες αὐτῷ παρασκευάζονται. τὸ δ' οὖν συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλεῖστοι τῶν λόγων, σύ δ' ὑπ' ἀκθείας πλέον τῶν ἱκανοῦ ἐμπιὼν οἴνου λεπτοῦ καὶ δριμέος, πάλαι τῆς γαστρὸς ἐπειγούσης, πονύρως ἔχεις, καὶ οὔτε προεξαναστῆναί σοι καλὸν, οὔτε μένειν ἀσφαλές. ἀπρεπεινομένου τοίνυν τοῦ πότου, καὶ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, καὶ θεαμάτων ἐπὶ θεάμασι παριόντων (ἅπαντα γὰρ ἐπιδείξασθαί σοι τὰ αὐτῶν βούλεται) κόλασιν οὐ λικρὰν ὑπομένεις, μήτε ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων εἴ τις ᾄδει, ἢ κιθαρίζει πάνυ τιμώμενος μειρακίσκος. ἀλλ' ἐπαινεῖς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, εὐχῇ δὲ ἢ σεισμῶ, συμπεσεῖν ἐκεῖνα πάντα, ἢ πυρκαϊάν τινα προσαγγελθῆναι, ἵνα ποτὲ, καὶ

sub lecticam abijcietur, cimicibus, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ etiam ad calumniandum insimulandumq́ te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinem plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eoq́ P iamdudum aluo tibi cita discrutiaris: verùm neque decorum tibi ante alios è cõuiuio discedere, neque rursus manere tutum. At producta interim in longũ potatione, dũ sermo alius ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferũtur in conuiuium (nã vniuersum fortunæ suæ strepitũ tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neque videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta discutiat, aut incẽdiũ aliquod renũcietur, quo simul cõuiuiũ

ὡς ἀφανυθῇ τὸ συμπόσιον τοῦτο μὴ δὴ σοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο δέπανον, ἐκ ἔμοιγε τὸ θύμα, καὶ τῶν λοπαδῶν ἄλων ἥδιον, ὁπλωίκα βόλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλωθέρως ἐσθιομένω. ἵνα γοῦν σοι τὴν ὀξυρεκμίαν τὴν ἐπὶ τούζοις παρῶ, ἣ ἦν τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἕωθεν δεῦρο περὶ τὸ μισθὸν ξυμβῆναι ὑμᾶς, ὁπόσον τινὰ ὀπόρεις ἕτερος καὶ λαμβάνῃ. παρόντων δὲ δύο ἢ τριῶν φίλων, πῶς καλέσας σε ὡς καθίζεσθαι κελεύσας, ἄρχεσθαι λέγειν, τὰ μὲν ἡμέτερα, ὁποῖά ἐστιν, ἑώρακας ἤδη, καὶ ὡς τύφος ἐν αὐτοῖς ἐστὶ εἰς ἀπραγμοσύνη δὴ, καὶ περὶ πάντα, καὶ δημοτικά. καὶ δέ σε ὅπως ἔχειν, ὡς ἀπάντων ὑμῖν κοινῶν ἐσομένων. γέλοιον γάρ, εἰ τὸ κυριώτατον. τὴν ψυχήν σοι τὴν ἐμαυτοῦ, ἢ καὶ νὴ Δία τῶν παιδῶν, (εἰ παιδοῦσιν ἔσται αὐτῷ παιδεύσεως δεόμενοι) ἐπιτρέπων, τὰ ἄλλων μὴ ἐπίσης ἡγοίμην δεσπότην.

tandem aliquãdo dirimatur. Habes, amice, primum illud scilicet & suauissimũ conuiuiũ, quod mihi quidẽ haud quaquam suauius sit cepis. cãdido & sale, liberè quũ velim ex his, & quantũ velim edenti. Verùm vt ne tibi cõmemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, manè vobis erit de mercede pacto transigendũ, quantũ & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iã perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò si quũ charissimam possessionũ mearũ partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem liberorũ etiã (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem.

σπόπλω. ἐπεὶ ὑμᾶς οἶδά τι δεῖ, ὁρῶ μὴ τὸ μέτριον καὶ αὔταρκες σὺν τρόπῳ. καὶ σωίημι, ὡς ἐλπὶ μισθὸν ἐπιδεῖ προσελήλυθας ἡμῶν τῇ οἰκίᾳ τῇ δ' ἄλλων ἕνεκα τῆς εὐνοίας τῆς παρ' ἡμῶν, καὶ τιμῆς λῶ παρὰ πάντων ἔξεις. ὅμως δ' ἔμ καὶ οἶδα τι. σὺ δ' αὐτὸς ὅ,τι καὶ βέλτιόν ἐστι, μιμνήσκου, ὦ φίλτατε, καὶ κείνων ἅπερ ἐν ἑορταῖς ἐτησίοις εἰκὸς ἡμᾶς παρέξειν. ἐγὼ μὲν οὖν ἐνθυμοῦμαι δὲ τοιούτων, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ συντιθέμεθα. πολλά δ', οἶδα, ἔστιν ἃ τοιαῦτα ἀφορμὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀφελίπωμεν, μετεώτερον δυσκόλως ἐπιβάλοις ἡμῖν τὸ μισθόν. ἄμωσ γε τῆς πρόπορ ἂν εἴη, τοῖς παροῦσιν μέτροις ὑμῖν ἐρέσθαι ὅσι χρὴ μάτων. ὁ μὲν ταῦτ' ἐπὼν, καὶ ὅλον σε διαθείσας τῶν ἐλπίσι, τιθασὸν ἑαυτῷ ποιήσει σὺν δὲ πάλαι, τάλαντα καὶ μυριάδας ἀνθρωπολόγος, καὶ ἀγροὺς ὅλους, καὶ οἰκετείας, σωίης μὴ

flimẽ. Cæterùm quando certè quippiam eſt præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatẽ & animũ paucis cõtentum. Neq; non intelligo, haud mercedis adductũ ſpe te in noſtrã veniſſe familiã, verùm aliarũ gratia rerum, puta noſtræ in te beneuolentiæ cauſa, tũ honoris qui tibi præter omnes continget. Atamen præfiniendum eſt aliquid. Quin ipſe magis quod videbitur ſtatuito, habita ratione, vir amiciſſime, munerum etiam illorum quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus videris. Neq; enim vel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiamſi nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi munerum occaſiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmiũ nobis præſcribas. Præterea decet etiã vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te varia ſpe labefactãs, mitẽ ſibi ac tractabilẽ reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummũm millia ſomniãras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem

ῥῆμα τῆ μικρολογίας, σαίνεις ἡμῶν τὴν ὑποσχεσιν, καὶ τὸ Πάνυ ἡμῖν κοινὰ ἔσται. βέβαιον καὶ ἀληθὲς ἔσεσθαι νομίζεις, ἐκ ἀδῆλος, ὅτι τὰ τοιαῦτα, Χαλεπὰ μὲν τ' ἰδίωνυν, ὑπερώλεα δ' ἐκ ἰδίων. τιμωτάτων δ' ὑπ' αὐδὸς αὐτῷ ἐπιτρίψας. ὁ δ' αὐτὸς μὲν ἃ φησιν ἐρᾶν τῆ φίλων δέ τινα τῆ παρόντων ἀτιμάσῃ, μείζων ἐλθόντα τῆ πράγματος ἐπᾶν, ὃ μήτ' αὐτῷ γίγνοιτ' ἂν βαρὺ, κὴ πρὸς ἀπαλλάττων ἀνακαλέσηται δ' ἀπανῶν τι, μήτε τῶν λυπομένῳ ἐνίτιλες. ὅθεν ὁμολογέουσιν, ἐκ παίδων κολακείαν σωτροφεῖν, ὡς μὴ ἐκ εὐδαμονίσεσθαι ἔ, φησι, τὸν ἐν τῇ πόλει ἀπάντων, ὃν οὗτος, ἐκ ἂν ἕποις, ὃν γε τὸ πρῶτον ὑπάρχων, ὁ πομπαῖς πάνυ γελοιομένοις μόλις ἂν χοιὸς παρὰ τὴ Τύχης. λέγω δ' ὁμιλίας ἀξιοθέλητα, καὶ ἑστίας κοινωνῆσαι, καὶ ἐστίᾳ πρώτην οἰκίαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴ κατασθῆναι. τὸ γὰρ ὑπερβολὰ Κροῖσ σταλάντα, κὴ τὸ Μίδου πλῆτον tacitus apud te hominis fordes ac parsimoniã: nihilominus blãditur tibi pollicitatio tamẽ: atq; illud, Cõmunia futura sunt omnia: ratũ et verũ fore arbitraris, ignarus eiusmodi dicta, summis è labijs, non imò è corde profecta. Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers. Verùm ille facturũ sese negat: cæterùm ex amicis præsentib. quempiã in eo negotio veluti mediũ intercedere iubet, q̃ salarij modũ pronunciet, cũ qui neq; ipsum grauet, vt cui plurimas tũ alias in res magis hic necessarias sumptus sit faciendus: neq; rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiã diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus: Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primũ contigerit, quod pluribus miserè cupientibus, vix à fortuna dari posset, nẽpe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primarijam recipiaris? Id. nimirum Crœsi talenta, cum Midæ diuitias superat, si modò mo-

ἐ σωφρονεῖν οἶσθα. εἶδον δὲ πολλοὺς τῶν εὐδοκίμων, ἐθελήσαντας ἄν, εἰ καὶ προδιδόναι δέοι μόνης τῆς δόξης ἕνεκα συνεῖναι τούτῳ, καὶ ὁρᾶσθαι περὶ αὐτῶν, ἑταίρους καὶ φίλους εἶναι δοκοῦντας. οὐπ ἔχω, ὅπως σε τῆς εὐποτμίας μακαρίσω, ὃς καὶ προσλήψῃ μισθὸν ἐκ τοιαύτης εὐδαιμονίας. ἀρκεῖν οὖν νομίζω, εἰ μὴ πάνυ ἄσωτος εἶ, τοσόν δέ τι εἰπὼν ἐλάχιστον, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς ἐκείνας ἐλπίδας· ἀγαπᾷν δ' ὅμως ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ οὐδ' ἂν φυγεῖν ἔτι σοι δυνατὸν, ἐντὸς ἀρκύων γενομένῳ. δέχῃ τοίνυν τὴν χαλινὸν μύσας, καὶ τὰ πρῶτα εὐάγωγος εἰ πρὸς αὐτὸν, οὐ πάνυ περισπῶντα, οὐδ' ὠξέως νύττοντα, μέχρις ἂν λάθῃς τέλεον αὐτοῦ συνήθης γενόμενος οἱ μὲν δὴ ἔξω ἄνθρωποι, τὸ μετὰ τοῦτο ζηλοῦσί σε, ὁρῶντες ἐντὸς τῆς λιγκλίδος διατρίβοντα, καὶ ἀκωλύτως εἰσιόντα καὶ τῶν πάνυ τινὰ ἔνδον γεγενημένον.

destus esse noris. Equidē non paucos noui magni nominis viros, qui cupijssent, etiamsi quid vltrò dandū fuisset, gloriæ duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hūc atq; amici videri. Quapropter haud inuenio quibmodis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolēs, si tantum accipias. simulq; pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans ac dissimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facileq; sequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introéuntem, prorsus præclaris illis opibus delicijsque domesticum quendam ac familiarem esse factum.

σὺ δ' αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς οὕτινος ἕνεκα εὐδαίμων αὐτοῖς εἶναι δοκεῖς, πλὴν ἀλλὰ χαίρεις γε, καὶ σεαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις. τὸ δ' ἔμπαλιν, ἢ σὺ ἤλπιζας, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ παροιμία φησίν, ἐπὶ μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑαάστην, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμέραν ἀπρομικρυνόμενον, καὶ εἰς τοὐπίσω ἀναποδίζον ἠρέμα οὖν, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον διαβλέπων ἄρχῃ καταναοεῖν, ὡς αἱ μὴ χρυσαῖ ἐκεῖναι ἐλπίδες, οὐδὲν ἀλλ' ἢ φῦσαί τινες ἦσαν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς δὲ καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπαραίτητοι καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνες οὗτοι, ἴσως ἐρήσῃ με. οὐχ ὁρῶ γὰρ ὅ, τι τὸ ἐπίπονον ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίας ἔστιν, οὐδ' ἐπινοῶ ἅτινα ἔφησθα τὰ καματηρὰ καὶ ἀφόρητα. οὐκοῦν ἄκουσον, ὦ γενναῖε, μὴ εἰ κάματος ἔνεστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐξετάζων, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ ταπεινὸν, καὶ συνόλως δουλοπρεπὲς, οὐκ ἐν παρέργῳ τῆς ἀκροάσεως τιθέμενος καὶ πρώ-

At ipse nondum videre potes quam ob rem illi te felicem existimēt nisi quòd gaudes tamē, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterùm contrà atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morē negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum despiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur, vir egregie, nō molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsusquè seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

τόν γε μιμνήσῃ, μηκέτι ἐλεύθερον τὸ ἀπ' ἐκείνου, μηδ' ἀνάπαιδλον σαυτὸν οἴεσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς πρόγονους ἔξω τοῦ δόλου καταλείψων ἔσῃ, ἐπειδὰν ἐπὶ ταύτην σαυτὸν καταβάλῃς ἀπιμπολήσεως εὐσίης. ὁ γὰρ ἐλευθέρωσε σε ἡ ἐλευθερία ξωσασπλαθεῖν ἐφ' ὅτῳ ἀγεννῆ πράγματα καὶ ταπεινὰ ἀσιόντι. δοῦλος ἔν, εἰ καὶ πάνυ ἀχθέσῃ τῷ ὀνόματι, καὶ ἐχ ἑνὸς, ἀπὸ πολλῶν δούλου ἀναγκαίως ἔσῃ, καὶ θεραπεύσεις μάτην γνώμονικὸς ἑωθεν ἐς ἑσπέραν, ἀεικελίῳ ἐπὶ μισθῷ. καὶ ἅτε δὴ μὴ ἐκ παίδων τὴν δουλείαν ξωτραφεὶς, ὀψιμαθὴς ἔσῃ, καὶ πόρρω πόθεν τῆς ἡλικίας παθητὸς πρὸς αὐτῶν, ὁ πάνυ ἀνδρικὸν ἔσῃ, δεῖ ποτε ἄξιος τοῦ δεσπότου. ἀμφοτέρωθεν γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπιδύσα, καὶ ἀφορμὰς ἐνίοτε ποιεῖ, καὶ δι' αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ πονηρὸς ἀπαπάλλειν.

πλὴν

ris ex extempore te iam neq; liberum neq; ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatē, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addices in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusarit, ad vitā tam indignā, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verùm complurium, operamq; seruilem præstare cogēris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria animo recursans, faciq; vt interdum resilire conēre, reluctēriscq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

Nisi

πλὴν εἰ μὴ ἀπρχρῆν σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίζεις, τὸ μὴ Πυῤῥίου, μήδε Ζωπυρίωνος ἡὸν εἶναι, μήδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς ἑπὸ μεγαλοφώνῳ τῶν κήρυκι ἀπημπολεῖσθαι· ἀλλ' ὁπόταν, ὦ βέλτιστε, τῆς νουμηνίας ἐπιστάσης, ἀναμιχθεὶς τῶν Πυῤῥίᾳ, καὶ τῶν Ζωπυρίωνι, πρετείνῃς τὴν χεῖρα, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέταις, καὶ λαβῃς ἐκεῖνο, ὅ, τι δήποτε ἦν τὸ διδόμενον, τοῦτο ἡ πρᾶσις ἐστί. κήρυκος γὰρ οὐκ ἔδει ἐπ' ἄνδρα ἑαυτὸν ἀπρκηρύξαντα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνηστευσάμενον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. εἶτ' ὦ κάθαρμα, φαίην ἂν καὶ μαλιστα πρὸς τὸν φιλοσοφεῖν φαίσκοντα, εἰ μέν σε τις ἢ πλέοντα καταποντιστὴς συλλαβὼν, ἢ λῃστὴς ἀπεδίδοτο, ὤκτειρες ἂν σεαυτὸν, ὡς παρὰ τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα. ἢ εἴ τις σου συλλαβόμενος, ἦγε δοῦλον εἶναι λέγων, ἐβόας ἂν τοὺς νόμους, καὶ δεινὰ ἐποίεις, καὶ ἠγανάκτεις, καὶ ὦ γῆ,

Nisi fortè illud tibi ad libertatem sufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir egregie, cum instante nouilunio Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij seruuli protendis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipsius sui fuerit præco, quiq; ipse vltrò sibi multo tempore dominum ambierit. Q. Age iam, ô sceleste (cur enim non dicã, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, teipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutem asserens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & O terra,

γῆ, καὶ θεοὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐκεκράγεις ἄν· σεαυτὸν δὲ, ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας. ὅτε καὶ εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν, πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾷν αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπημπόλησας, οὐδὲ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους λόγους αἰδεσθεὶς, οὓς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης διεξελήλυθασι, τὸ μὲν ἐλευθέριον ἐπαινοῦντες, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ διαβάλλοντες. καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, κόλαξιν ἀνθρώποις, καὶ ἀγοραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντεξεταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξενίζων τῶν τρίβωνι, καὶ πονήρως τὴν ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, εἶτα δειπνῶν δεῖπνα θορυβώδη καὶ πολυάνθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνεις πέρα τοῦ μετρίως ἔχοντος, ἕωθέν τε ὑπὸ κώδωνι ἐξαναστὰς, ἀρσεισάμενος τοῦ ὕπνου τὸ ἥδιστον, συμπεριθεὶς ἄνω καὶ κάτω,

terra, ô dij, magno clamore vociferareris. nunc verò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa virtute ac sapientia vltrò addictum vendideris. nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele disseruntur, quum libertatem laudant, seruitutem damnant: ánnon te putet, quum inter homines assentatores & emptitios ac scurras versans, ex æquo cum illis æstimaris: quū in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio versaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: prætereà quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sunt & improbi? atq; inter hos laudas odiosè: bibisq; præter modum: deinde manè ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, vnà sursum ac deorsum circumcursas,

ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐπὶ τοῖν σκελοῖν. οὕτως ἀφρεία μέν σε θέρμων ἔσχεν, ἢ τὸ ἀγρίων λαχάνων, ἐπέλιπον δὲ καὶ αἱ λιμῶναι ῥέουσαι τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ἐπ' ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ δῆλον, ὡς οὐχ ὕδατος, οὐδὲ θέρμων, ἀλλὰ πεμμάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνου ἀνθοσμίου ἐπιθυμῶν ἑάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμενον τούτων λαιμὸν διαπαρείς. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνίας ταύτης τἀπίχειρα, καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλοιῷ δεθείς. τὴν τράχηλον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρέχεις· σαυτῷ δὲ δοκεῖς τρυφᾷν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν. ἡ δ' ἐλευθερία, καὶ τὸ εὐγενὲς, αὐτοῖς φυλέταις καὶ φράτορσι, φροῦδα πάντα, καὶ οὐδὲ μνήμη τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον τὸ αἰσχρὸν πρεσῶν τῶν πράγματι, δοῦλον ἀντ' ἐλευθέρου

hesterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeò ne te R lupini aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palam est, te non frigidæ aquæ, neque lupini, sed bellariorum atque obsoniorum, viniq; odorati cupiditate captum eò venisse: quæ dum lupi piscis in morem auidiùs appetis, tuo merito euênit, vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præstò sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde ac simia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi delicijs affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipsis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atque istarum rerum memoria quidem vlla. quanquam hoc quoq; ferendum, si vita ista cũ hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quòd è libero seruum videri

ρου δοκεῖν, οἱ δὲ πόνοι μὴ κα-
τὰ τοὺς πάνυ, τούτους οἰκέτας
ἀπ' ὅρα εἰ μετριώτερά σοι
προστέτακται τῶν Δρόμωνι
καὶ Τιβίῳ προτεταγμένων. ὧν
μὲν γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθημάτων
ἐπιθυμεῖν φήσας, παρείληφέ
σε, ὀλίγον αὐτῶν μέλει· τί γὰρ
κοινόν, φασι, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ;
πάνυ γοῦν, οὐχ ὁρᾷς, ἐκτετήκα-
σι τῶν πόθῳ τῆς Ὁμήρου σοφίας, ἢ
τῆς Δημοσθένους δεινότητος,
ἢ τῆς Πλάτωνος μεγαλοφρο-
σύνης, ὧν ἤν τις ἐκ τῆς ψυχῆς
ἀφέλῃ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύ-
ριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φρον-
τίδας, τὸ καταλειπόμενον ἐστὶ
τῦφος, καὶ μαλακία καὶ ἡδυ-
πάθεια, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρις
καὶ ἀπαιδευσία. δεῖται δή-
σου ἐπ' ἐκεῖνα μὲν οὐδαμῶς, ἐ-
φεῖ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθὺν,
καὶ σεμνός τις εἶ τὴν πρόσο-
ψιν, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν
εὐσταλῶς περιβέβλησαι, καὶ
πάντων ἴσασί σε γραμματι-
κὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον,
καλὸν

videri facit: non labores etiã accederent, cũ illa seruorum colluuie communes. S Sed vide, num quæ tibi imperantur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinæ quidẽ (cuius rei cupiditate simulârat te in familiam suã accersisse sese) perquàm exigua illi cura est. T Quid enim (vt dici solet) commercij asino cũ lyra? An non vides videlicet quàm miserè macerentur immodico desiderio vel Homericæ sapientiæ, vel Demosthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ sublimitatis? Quorum mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniãq; vultu ipso graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, noruntq; iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτῷ δοκεῖ, ἀναμεμῖ-
χθαι καὶ τοιοῦτόν τινα τοῖς πεοῖ-
σι καὶ πεπομπεύουσιν αὐτοῦ.
δόξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομα-
θὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημά-
τον, καὶ ὅλως περὶ παιδείαν
φιλόκαλος. ὥστε κινδυνεύεις
ὦ γενναῖε, ἀντὶ τῶν θαυμα-
στῶν λόγων τὸν πώγωνα καὶ τὴν
τρίβωνα μεμισθωκέναι. χρὴ οὖν
σε ἀεὶ σὺν αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μη-
δέποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ' ἕω-
θεν ἐξαναστάντα παρέχειν
σεαυτὸν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ
θεραπείᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὴν
τάξιν, ὅδ' ἐπιβάλλων ἐνίοτέ
σοι τὴν χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι,
ληρεῖ, τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐ-
πιδεικνύμενος, ὡς οὐδ' ὁδῷ
βαδίζων, ἀμελὴς ἐστι τῶν
Μουσῶν, ἀλλ' εἰς καλὸν τὴν
ἐν τῷ περιπάτῳ διατίθε-
ται σχολήν. σύδ' ἄθλιος,
τὰ μὲν παραδραμὼν, τὰ
δ' βάδην ἄναντα πολλὰ, καὶ
κάταντα (τοιαύτη, γὰρ, ὡς
οἶσθα, ἡ πόλις) περιελθὼν
ἵδρω-

pulchrum ille sibi putat, vt & eiusmodi quispiã ante ambulonum suorum pompæ permixtus esse videatur. futurũ enim hac re, vt Græcanicarũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculũ, vir egregie, venias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; cõductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neq; absis vnquam, verùm vt diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas conspiciendum V neq; locũ in acie deseras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quic quid fortè in mentem inciderit, de hoc tecũ nugatur, obuijs ostentans quàm X ne per viam quidem ingrediens, incurius sit literarum. quin vt illud ipsum etiam otium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim, nunc scansim plerunque, nunc descensim (nam scis huiusmodi esse vrbem) obambulans, tum

ἱδρωκάς τε, καὶ πνευστιᾷς· κἀκείνου ἔνδον τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, δαλεγομένου, μήδ' ὅπου καθίζεις ἔχων, ὀρθὸς ὑπ' ἀπρείας, ἀναγιγνώσκεις τὸ βιβλίον προχειρισάμενος, ἐπειδὰν δ' ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον ἡ νὺξ καταλάβῃ, λυσάμενος πονηρῶς ἀωρὶ, περὶ αὐτόπου σχεδὸν τὸ μεσονύκτιον ἥκεις ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἔθ' ὁμίσως ἔντιμος, οὐδὲ περίβλεπτος τοῖς παροῦσιν, ἀλλ' ἤν τις ἄλλος ἐπεισέλθῃ νεαλέστερος, ἐς τοὐπίσω σύ. καὶ οὕτως ἐς τὴν ἀτιμοτάτην γωνίαν ἐξωθεὶς, κατάκεισαι μάρτυς μόνον τῶν παραφερομένων, τὰ ὀστᾷ, εἰ ἀφίκοιτο μέχρι τοῦ, καθάπερ οἱ κύνες, περιεσθίων, ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄλλα συνειλοῦσιν, εἰ ὑπεροφθείη ὑπὸ τῶν προκατακειμένων, ἄσμενος ὑπὸ λιμοῦ παρειψόμενος. οὐ μὴν οὐδ' ἄλλη ὕβρις ἄπεστιν, ἀλλ' οὔτε ὠὸν ἔχεις μόνος, οὐ γὰρ

tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amicò quopiam, ad quem accessit, confabulante, quum tibi interim locus desit, vbi vel assidere queas, librum videlicet stans in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis: Pòst vbi ieiuniũ te sitientemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempestiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conspiciendus his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reijceris. Itaque in angulum aliquem abiectissimum retrusus accumbis, testis duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat vel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui supra te accumbunt præ fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem soli tibi apponitur?

οὐ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ σὲ τοῦ αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώστοις ἀντιποιεῖσθαι, ἀγνωμοσύνη γὰρ σὴ τοῦτό γε. οὔτε ἢ ὄρνις ὁμοία ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τοῦ μὲν πλουσίῳ παχεῖα καὶ πιμελὴς, τοὶ δὲ νεοττὸς ἡμίτομος, ἢ φάττα τις ἱπόσκληρος, ὕβρις ἄντικρυς, καὶ ἀτιμία. πολλάκις δὲ, ἢν ἐπιλίποι ἄλλου τινὸς, αἰφνιδίως ἐπὶ παρόντος ἀράμενος ὁ δάκονος, τὰ τοὶ παρακείμενα φέρων, ἐκείνῳ παρατέθεικεν ἱποτονθορύσας, σὺ γὰρ ἡμέτερος εἶ. τεμνομένου γὰρ ἐν τοῦ μέσου ἢ συὸς ἱπογαστρίου, ἢ ἐλάφου, χρὴ ἐκ παντὸς ἢ τὸν δανέμοντα ἵλεων ἔχειν, ἢ τὴν Προμηθέως μερίδα φέρεσθαι, ὀστᾶ μεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ. τὸ γὰρ τοῦ μὲν ἑπὲρ σὲ τὴν λοπάδα παρεστάναι, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἐμφορούμενος, σὲ δ' οὕτω ταχέως παραδραμεῖν, τίνι φορητὲ ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, μᾶν ὁπόσην αἱ ἔλαφοι τὴν σχολὴν ἔχοντι;

Neq; enim cõuenit, vt tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq; ignotis ministrãtur: quandoquidẽ hæc tua sit inscitia atq; inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, verùm diuiti illi pinguis & succulẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; insipidus: non auis videlicet, sed manifesta contumelia ludibriumq;. Neq; verò rarò fit vt si quando desit alibi, minister repentè te inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, alijs apponat, illud tibi ad aurem immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur vel porca fœta, vel ceruus: aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certè Y Promethei partem feres, nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina sinitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum vel ceruis adest?

χουσι; καὶ δι ὃ δ' ὅπως ἐκεῖνο ἔ-
φλεω, ὅτι ἔτ' ἄπωρ ἥδιστόν τι τὴ
παλαιόταλον οἶνον πινόντων,
μόνον σὺ πονηρόν τινα καὶ
παχὺν πίνεις, θεραπεύων ἀεὶ τὴν
ἀρχύρῳ ἢ χρυσῷ πίνων ὡς μὴ
ἐλιγχνέως ἀλλ' ἔτ' χώματος,
ὅπως ἄτιμον ἂν ξυμβαίνῃς τὴ
ἄθλῳ γε ἀλλ' ἐκεῖνο ἐς μόρον
ἕως πιεῖν, νῦν δὲ ποθάκις ἀ-
τύσαντος, ὃ πᾶς δεῖ' ἀίοντι
ἔοικεν, ἀνιᾷ δή σε ποθὰ καὶ
ἀθρόα, καὶ σχεδὸν τὰ πάντα,
καὶ μάλιστα, ὅταν σε παρω-
δοκιμῇ λιναιδός τις, ἢ ὀρχη-
σοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυ-
νείρων, Ἀλεξανδρωτικός ἀν-
θρωπίσκος. Οἷς γὰρ τὰ ἐρω-
τικὰ ταῦτα διακουσμένοις, καὶ
γραμματίδια ὑπὸ μόλπε διδα-
κομίζουσι, πόθεν σὺ γ' ἐσότι-
μος καταπείμενος; Οἷς ἀρ-
ᾶν ἐν μυχῷ τὸ συμποσίε,
καὶ ὑπ' αἰδοῦς καταδεδυκὼς
σύνεις, ὡς τὸ ἐκὸς καὶ σαυτῶν
ἐπιλέρεις, καὶ ἀτιᾷ τὴν τύ-
χλω,

est? Atq; illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper curas vt auro argentóve bibas ne colore prodente palàm fiat te rsqueadeò contemptũ neglectumq; esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatẽ vsq; bibere liceret. At nũc vbi crebriùs proposceris, minister audisse dissimulat. Addẽ iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos cõtexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quî tibi speres tu vt in accubitu æquêris ijs qui voluptates & amatoria subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspiras, vti coniectandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam

λω, ἀλ' ὀλίγα σοι τ̃ χαρίτων ἐπιψηκάσω. ἡδέως δ' ἄν μοι δοκῆς νῦ ποιητὴς γενέσθαι τ̃ ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ ἐὰν ἄλλα ποιήσῃς, μιμήσαι ἀλλήν ἀξίως. ὁρᾶς γὰρ οἱ τὸ προτιμᾶσθαι καὶ εὐδοκιμεῖν ὄφελος. ὑποκάμης δ' ἄν, εἰ μὴ μάγον ἢ μιμήσῃ ἀποκείνασθαι δέοι, τῶν πλουσίων πολυτελῶς, καὶ ἀρχὰς, καὶ ἀθρόους τοὺς πλούτους ὑπαγομένων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ὁρᾶς ἐν φερομένους ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ ποθῶν ἀξιομένους. ἐὰν ἓν τι γένῃ τούτων ἡδέως ἄν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόλῃς καὶ πτωχὸς ἄῃς, ἀλλ' ὀλίγου τοῦτο ὁ κακοδαίμων πεισθῆναι ἔμε. δι' ὃ γὰρ ἀνάγκη μαθεῖν, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι ἑτοιμάζοντα καὶ ἀμυνόμενον. ὧ μὴ γὰρ κατείπῃ σοῦ τις ψίθυρος οἰκέτης, ὡς μόνος οὐκ ὑπήνεγκε τὸν τῆς δαπρίνης παιδίσκον ὀρχούμενον, ἢ λιθαρίζοντα, λίνδιον ὁ μικρὸς ἐκ τ̃ πράγματος.

incusas tuã, quæ tibi ne paxillulum quidem lepôris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conscribas cantiones: qui si id non contingit, vel eam assequi facultatẽ, vt possis ab alijs cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus situm est vt quis efferatur, plurimíq; fiat. Quin & illud ferre queas: vt magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hereditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quãdo quidẽ hos quoq; vides nõ mediocriter à diuitibus amari, plurimíq; fieri, eoq; vel vnius quodlibet horũ fieri percupias, vti ne prorsus reijculus atq; inutilis apparas. At qui ne ad ista quidẽ docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, mussitesq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans

ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerum heræ saltantem, aut citharæ canentem, ista scilicet ex re non leue discrimen

χρὴ δὲ χερσαίου βατράχου δίκην διψῶντα κεκραγέναι, ὡς ἐπίσημος ἔσῃ ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ κορυφαῖος, ἐπιμελούμενον. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπειπεῖν ἐσκεμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλὴν τὴν κολακείαν ἐμφανιοῦντα. τὸ μὲν γὰρ λιμῷ ξυνόντα, καὶ νὴ Δία γε διψῶντα, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τὴν κεφαλὴν, ἠρέμα καὶ γελοῖον, ἔοικας γὰρ τότε στήλῃ ἑώλου τινὸς νεκροῦ, ἄγοντος ἐναγίσματα. καὶ γὰρ ἐκείνου καταχέαντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον ἐπιθέντες, αὐτοὶ πίνουσι, καὶ εὐωχοῦνται τὰ παρεσκευασμένα. ἢν μὲν γὰρ καὶ ζηλοτυπός τις ᾖ, καὶ παῖδες εὐμορφοι ὦσιν, ἢ νέα γυνὴ καὶ σὺ μὴ παντελῶς πόῤῥω Αφροδίτης καὶ Χαρίτων ᾖς, οὐχ ἐν εἰρήνῃ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίνδυνος εὐκαταφρόνητος. ὦτα γὰρ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, οὐ μόνον

crimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens vocifereris necesse est, id operam dans vt in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cùm esurias interim, sitiasq;, vnguentis collini, ac vertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis vidêre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintquè illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijsquè fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd Z regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm

ὐ μόνον τἀληθῆ ὁρῶντων, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσεπιμυθοῦνται, ὡς μὴ νυσάζειν λοκοῖεν. λαῖδον, ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς λέπνοις, λιάτω νοῦν τα καλακᾶσθαι, μηδιότα μὴ τις οὐνοχόος σε ἴδῃ προσβλίψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄκμος γε ὠνὴρ, ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρῶντα, διαπέρας τῷ ὀϊστῷ μιταξὺ πίνοντα τὸν γάβαρον. ἔπ' ἀπηνθὼν ἢ λέπνου, μικρόν τι κατέλαρτον, ὑπὸ δ' ὠλιὸν ἀλεκτρυόνων ἀνηρόμην, ὦ λέλαι ἐγὼ φῆς, ἢ ἄθλιος, οἵας τὰς πάλαι διαπρεπὰς ἀπολιπὼν, καὶ ἑταίρους, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μιτρόμυρον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ περιπάτους ἀνυθέρους, εἰς οἷον βάραθρον φέρων ἑαυτὸν ἐνέσεσκα; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐστιν; ὁ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πολὺ τούτων ἐκποιέσθαι δυνατὸν ἦν, καὶ προσῆν τὸ

vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis cōuiuijs fieri mos est, verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquā cōijcientem oculos: moxq; alter eunuchꝰ, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululùm dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quodam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & ocij plenam, somnū quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? & Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ παντα ἐπ' ἐξουσίας νεῦσι τὸ ζῆν λόγου, λέων κρόκη δεθεὶς, ἄνω καὶ κάτω περισύρομαι, τὸ ποικίλον οἰκτίσον, οὐδὲ ὑπολοκιμῆν ἐλεῶς, οὐδὲ ἀνεχθρισμῶν εἶναι δυσκόλων. ἰδιώτης γὰρ ἔγωγε τῶν ζιζύφων καὶ ἄτεχνων, καὶ μάλιστα πρὸς ἀναβολόμενον ἀνθρώπους, ἔχειν τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχαρίστος εἰμι, καὶ ἄκιστα συμποτικὸς, οὐδὲ ὅλως γέλωτα ποιῆσαι δυσκόλως. σωίημι γὰρ ὡς καὶ ἐνοχλῶ πολλάκις βλεπόμενον, καὶ μάλιθ', ὅταν ἥδιόν αὐτὸς αὐτῷ ᾖ θέλῃ. σκυθρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅλως δὲ ἔχω ὅπως ἁρμόσωμαι πρὸς αὐτόν· ἢ μὴν γὲ ἐπὶ τῷ σεμνῷ θυλάκῳ ἐμαυτῷ, ἀηδὴς ἔδοξα, καὶ μονονχὶ φανλὸς, ἢ γὰρ μεθιάσω, καὶ ῥυθμίσω τὸ πρόσωπον ἀπλοῦν ἄλυπον, καὶ φρόνησον ἀνθρώπους, καὶ

auetm accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nũc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, a Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circũferor. Quòdque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam ea mereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus videor. In summa, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri perdo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, vultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illicò ille,

καὶ διίπλυσι. καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴτις κωμῳδίαν ὑποκρίναιτο, τραγικὸν πρόσωπον περικείμενος. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄκμον ὁ μελλταὶ ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα ζῶν ἄλλως βδιωκῶς; ἔτι γὰρ ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ λάλων ἤχησε, καὶ κατὰ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ πιεῖν ὀσᾶν, καὶ ἐσᾶναι ὑπαλείψαντα γε πρότερον τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, ἃ θέλεις διαρκίσαι πρὸς τὸν ἄθλον, ἔπειτα δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὴν αὐτὴν ὥραν πρωϊγεμένον, καὶ ὁμοῖα τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν παλαιὸν βίον ἀντίστροφα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ καματος ἡρέμα ἤδη ὑπορυήσειν ἢ φθόλω, ἢ πνευμονίαν, ἢ κώλου φλεγμα, ἢ τὴν καλὴν σοφὸν ὠγραν ἀναπλάσοντες. ἀνατήξεις γὰρ ὅμως, καὶ πολλάκις καταγελασῆ δ' ἕτερον, ἐπὶ τοῦτο συγκεχύμενον.

& auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur, quale sit si quis in persona tragica comœdiam agere tentet. Postremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, posteaquam hanc præsentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinabulum, iamque ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate munctis antè femoribus poplitibúsque, si modò velis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa viuendi ratio, superioríque contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cumeulis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel intestini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter quum valetudo poscat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd assimularis

ρητα. σκῆψις γὰρ, ὁ νόσος, καὶ φυγὴ καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε ἐξ ἁπάντων ὠχρὸς ἀεὶ καὶ ὄζων ἀδιπώτε θνηξομένῳ ἔοικας. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει ταῦτα. ἂν δὲ πῃ καὶ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ, ἔστι δὲ πολλάκις, ἵνα. τοῦ ἐλθὼν (ζημίζω γάρ σε ἀποκεκληρῶται) καὶ τὸ ξύλου θερμαίνῃς, ἐς τ' ἄλλο ἐκ τ' ὄσης καταγωγῆς, ᾧ μαγείρῳ σὺ, ἢ ᾧ τ' ἀλισποίνης λομμαπῇ συμπραβδώσοιμ, ἀλλ τῶν φρυγάνων λαψιμῶς ἐποβαλόντων. ἐκ ὀκνῶ δέ σε καὶ διηγεῖσθαι ὅμοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγέῖτο ξυμβὰν αὐτῷ πάνυ γελοῖον καὶ μὰ Δί' ἐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἄρα καὶ ἔμοιγε ταυτὸν συμβαίη. σωλῶν μέν γε πλησίᾳ τινὶ, καὶ πρυφάσκη γυναικὶ τῶν ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. διῆγεν δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παθεῖν ἔφη γελοῖόν τι, συγκαθίζειν παρ' αὐτῷ ἅμα-

mulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, semperq; iamiam morituro vidêre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. b Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nam is locus tibi sorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit, sibi accidisse, rem profectò nimisquã ridiculam, quæ tamẽ eadẽ posset & alij cuiuis accidere. Conuiuebat enim cũ opulẽta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro

nimirum

πρὸς ἀνδρὸς ἀθλητοῦ φιλοσόφου ὄντι, λιναιολόν τινα τῶν πιπιτ-ώ-μενον τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα πρὶς ξυρημένον. ἀλλὰ τιμῆς ἦν αὐτὸν ἡ κένη, ὡς τὸ ἐκεῖθεν, ἔχει καὶ ὄνομα ἀπὸ τοῦ λιναιολόν ἀπὸ μνημονεύειν. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι τὸν ὄινωπῶν ὑλικὸν, σκυθρωπῷ, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γένειον (οἶσθα δὲ, ὡς βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχει) παρακαθίζων φύκη ἐντετεμμένον, καὶ ὑπογεγραμμένον τὸς ὀφθαλμὸς, καὶ ἀλαζονευόμενον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν παχὺν ἐπικεκλασμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀπὰ γύπα τινὰ, περιτετιλμένον τὰ πτερὰ, καὶ εἴγε μὴ ποθὰ ἐνεθλῶσθαι αὐτῷ, καὶ τὸν λιπαρὸν φαλον ἔχοντα, ἴσως τῷ κεφαλῇ ἂν συνεκαθίζων. τά δ' ἄλλα, παρ' ὅλον τὸν ὁδὸν μυρίας τὰς ἀηδίας ἀνασχέσθαι, πάσχοντος καὶ περιπλίζοντος, εἰ μὴ ἐπέσχεν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (vt conijcio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſſidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt, hirundinem, ſed vulturem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſe deprecatus ne faceret, futurum fuiſſe vt flammeum etiam in capite geſtans aſſideret. Prætereà autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cătillante gar-

riente{que} demum (niſi idem hominem coĕrcuiſſet) in rhedà etiam

ὅσως ἂν καὶ ὀρχήσομαί σοι ἐπὶ τῆς ἀπλώης. ἕτερον δ' ἔν τι κἀγὼ ἐθέλω σοι αὐτῷ πεσαχθῆναι: λαλιὰ γὰρ αὐτὸν ἀγαθὴ, Θεσμόπολι φησὶν, ὅτως ὄναιο, χάειρ᾽ ὁ μικρὰν ἀζημίαν δίδοις, μηδὲν ἀντειπὼν, μηδ' ὅπως ἐπὶ πλεῖόν σου δεήσομαι, πειρώμενος. ζῶ δὲ, ὅσπερ εἰκὸς ἐμέ, ὑποσχομένου πάντα πρᾶξειν, δέομαί σου ζῶντ', ἔφη, χρησόν μοι ὁρῶσά σε κἀπιμελῆ, καὶ φιλόστοργον. πλὴν ἐμοῦ, ἐὰν οἶσθα, πλὴν Μυρρίνην ἀναλαβὼν εἰς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, κἀπιμελοῦ, ὅπως μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσται. βαρεῖται γὰρ ἡ ἀθλία πλὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς ἐπὶ τοκετῷ ἔσιν, οἱ δὲ λατάραζοι οὗτοι, κἀπειθεῖς οἰκέται, οὐχ ὅπως ἐκείνης, ἀλλ' ὀδ' ἐμοῦ αὐτοῦ πολλῶν ποιοῦνται λόγον ἐν τοῖς ὁδοῖς, μὰ δίνων τί σμικρὸν οἰηθῇς σοῦ ποιήσειν με, τὸ πρεσβυτάτον μοι, κἀδιεφον κυνίδιον διαφυλάξας. ὑπίσχνεῖ ὁ Θεσμόπολις, ποιήσειν ταῦτα· καὶ

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mandatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnū quoddam officiū abs te requiram, quod caue recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti sceleſti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficiū facturum, si charissimam mihi iucundissimamq; caniculā seruauis. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret, ac pro-

καὶ μονονουχὶ καὶ δακρυόσης. τὸ δὲ πρᾶγμα παγγέλοιον ἦν, κυνίδιον ἐκ τοῦ ἱματίου πεκύπτον, μικρὸν ἀπὸ τὸν πώγωνα, καὶ κατουρῶν πολλάκις, εἰ καὶ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις πεσετίθει. καὶ βαῦζον λεπτῇ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μελιταῖα) καὶ τὸ γένειον τοῦ φιλοσόφου περιλιχμώμενον, μαλίστα εἴ τι τοῦ χθιζοῦ αὐτοῦ ζωμοῦ ἐγκατεμέμικτο. καὶ ὁ κίναιδος, ὁ ξυνέδρος, οὐκ ἀμούσως ποτὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε, καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπόλιδος, ἔφη, τοῦτο μόνον εἰπεῖν ἔχω, ὅτι ἀντὶ Στωϊκοῦ ἤδη κυνικὸς ἡμῖν γεγένηται. τὸ δὲ οὖν κυνίδιον καὶ τετοκέναι ἐν τῷ τρίβωνι τοῦ Θεσμοπόλιδος ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐντρυφῶσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξυνοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χειροήθεις τῇ ὕβρει παρα-

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, canicula è pallio prominens prospectansq́ paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delicijs sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesmopolidis pallio Huiusmodi delicijs illudũt, vel (vt verius dicã) huiusmodi cõtumelijs ac ludibrijs tractãt eos qui cũ ipsis viuunt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias redden-

παρασκευαζομένων. οἷα δ' ἐγὼ καὶ ἤκουσα τῶν Καχάρων, ἐπὶ ὧν δεῖπνον κιλινθούντα, μὴ λιτήν τινα μὰ τὸν Δί' οὐκ ἀπαλλαύτως, ἀλλὰ πάνυ δορῶς, καὶ ξυγκεκροτημένως, ἐπαινεῖν μεταξὺ πινόντων, ὅπως ὕδωρ μεμιγμένον, ἀλλὰ πρὸς οἶνον ἀμφορέα λέγων, καὶ τοῦτο ἐποίει τὸ τόλμημα ἐπὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἐλέγετο. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως μέτρια. ἢν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πάσοι τύχῃ, παρὰ τὸ δεῖπνον τὰ αὐτοῦ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγῆναι χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ θαυμάζοντα, καὶ πρόπας ἐπάνωθεν λαιστρίας ἐπινοοῦντα. ἐσὶ δ' οἳ καὶ μάλα θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι, καὶ δεῖ Ἀδώνιδας αὐτοὺς, καὶ Ὑακίνθους ἀκοῦσαι, πάντως ἐνίοτε τὸν ῥῖνα ἔχοντας. σὺ δ' ἢν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοξοίας τὰς Διονυσίου ἀνοὺς ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ἐπιβου-

reddentes. Prætereà autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortasis vtcunque toleranda. Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, malé-

ἐπιβουλεύων αὐτῷ. χρὴ δὲ καὶ σοφοὺς, καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοὺς, κἂν εἴτι Σολοικίσαντες τύχωσιν. αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μεστοὺς δοκεῖν τοὺς λόγους, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὴ οὖν γυναῖκες, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἑπὸ τῶν γυναικῶν σπουδάζεται. τὸ εἶναί τινας αὐταῖς πεπαιδευμένους, μισθοῦ ἑποτελεῖς ξυνόντας, καὶ τῷ φορείῳ πρεπομένους. ἓν γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλωπισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, ἢν λέγηται, ὡς πεπαιδευμέναι τέ εἰσι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀπολείοντα. διὰ δὴ ταῦτα μισθωτοὺς καὶ αὗται περιαγονται ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πάνυ ἱκα (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἤ τοι μεταξὺ κοσμούμεναι, καὶ τὰς κόμας περιπλεκόμεναι, ἢ παρὰ τὸ δεῖπνον. ἄλλο=

maléque velis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: sat verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quique sese mercede assectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam aliàs

ἄλλο τι γὰρ οὐκ ἄγουσι σχολήν. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος ἡ ἄβρα προσελθοῦσα, ὤρεξε παρὰ τοῦ μοιχοῦ γραμματίον, οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖνοι λόγοι ἑστᾶσι περιμένοντες, ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῶν μοιχῶν, ἐπαναδράμῃ πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἐπειδὰν δέ ποτε δὰ μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων ἢ Παναθηναίων ἐπιστάντων, πέμπηταί τί σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον, ἢ χιτώνιον ὑπόσαθρον, ἐν ταῦθα μάλιστα πολλὴν δεῖ καὶ μεγάλην γενέσθαι τὴν πομπὴν, καὶ ὁ μὲν πρῶτος, εὐθὺς ἐπισκεπτομένου παρακούσας τοῦ δεσπότου, προδραμὼν καὶ πομηνύσας ἀπέρχεται, μισθὸν οὐκ ὀλίγον τῆς ἀγγελίας προσλαβών. ἕωθεν δὲ τρισκαίδεκα ἥκουσι κομίζοντες ἕκαστος, ὡς πολλὰ εἶπε, καὶ ὡς ὑπέμνησε, καὶ ὡς ἐπιτραπεῖς, τὸ κάλλιον ἐπελέξατο διεξιών. ἅπαντες δ' οὖν ἀπαλλάτ-

aliàs non suppetit illis ocium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittuntur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instātibus Saturnalibus, aut Panathenæis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur, aut vtiuncula semiputris ac detrita, tum deniq; plurima missitentur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultârit herum id facere destinantē, præcurrit, ac primus rei index, abiensq́, non exiguum precium aufert, qui renūciârit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortans commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non

ἀπαλλάττονται λαβόντου, ἔτι
καὶ βρενθυόμενοι, ὅτι μὴ πλείω
ἔδωκας, ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐ-
τὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ
τέτταρας, καὶ βρῦς αὐτῶν σὺ
καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς, ἵνα δ' οὖν
λάβῃς. κολακευτέος μὲν αὐ-
τὸς, καὶ ἱκετευτέος· θεραπευ-
τέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος, οὗτος μὲν
καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. οὐκ
ἀμελητέος δὲ οὐδ' ὁ ξυμβοῦ-
λος, καὶ φίλος. καὶ τὸ λεφ-
θὲν ἤδη προφείλετο ἱματιο-
καπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτο-
τόμῳ τινί. ἄωρα οὖν σοι τὰ
δῶρα καὶ ἀνόνητα, πολὺς δὲ
ὁ φθόνος. καί που καὶ διαβο-
λή τις ἠρέμα ὑπεξανίσταται
πρὸς ἄνδρα ἤδη τοὺς κατὰ σοῦ
λόγους ἡδέως ἐνδεχόμενον· ὁρᾷ
γὰρ ἤδη σε μὴ ἑπὸ τῶν συνε-
χῶν πόνων ἐκτετρυχωμένον,
καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σκαι-
ζοντα, καὶ ἀπηυδηκότα τὴν
ποδαγραν δὲ ὑπανιοῦσαν.
ὅλως γὰρ, ὅπερ ἦν νοστιμώτα-
τον ἐν σοὶ ἀπανθισαμένος,
καὶ

sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi hero aduleris suppléxque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atque intempestiua, eaq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominē qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersùm te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te floren-

καὶ τὸ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας. καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιτρίψας, καὶ ῥᾳδίως σε πολυσχιδὴς ἐργασωμένου, ἤδη περιβλέπεται, ὅτι μὴ οἷ τῆς λύπου ἀφορέσῃ φέρον, ἄλλον δ' ὅπως τῶν ἀναμένων τῶν πόνους ἀναπτερῶν ὑποδήσεται, καὶ ἤδη μάρωκιον αὐτοῦ ὅτι ἐπάρατός τότε, ἢ γυναικὸς ἄβραν παρθένον χέρων ἀνὴρ διαφθείρας, ἢ ἀπότι δεδεμένον ἐπικληθεὶς, νυκτωρ ἐγκεκαλυμμένος ἐπὶ πραχύλον ὠθεῖς, ἐξεληλυθας ἔρημος ἀπάντων, καὶ ἄπορος, πλὴν βιλτίστων πολλάγραν αὐτῶν γὰρ παραλαβὼν, καὶ ἃ μήτεως ἤδεις, ἀφμαθὼν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, θυλάκου μείζω πλὴν γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀπαράτητον λαιμόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπατεῖ ἐκεῖνον ἔθους, καὶ ἀφμανθάνων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ. καὶ σε καὶ ἄν τις ἄλλος δίκαιος ἔξωρον ἤδη

florentissimum decerpsit, æuique partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiyciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisq; desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam θ podagram vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris, tum ventrem culeo reddideris ampliorem, tibiáq; paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim quæ la, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Adde, quòd prætereà nemo te posthac recepturus est

ἄλλη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν δὴ τὸ πέρμα ὁμοίως χάσιμον, ἄμωστι, καὶ ἐκ τῆ ἀρθῶσαι βολὴ, πῶς τὸ μεῖζον ἀκαλυμμένον, μοιχὸν ἢ φαρμακέα σι, ἢ τι τοιοῦτον ἄπο λοκεῖν ποιεῖ· ὃ μὴ γὲ λαστήνορ & κῆ σιωπῶν ἀξιόπιστος. σὺ δ' Ελλω, καὶ ῥᾴδι & τὸν τρόπον, καὶ πῶς πᾶν ἀδικίαν οὐκολ &. τοιοῦτος γὲ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἴονται, καὶ μαλλα ἀκότως. δοκῶ γάρ μοι κὴ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτῶν, ὧν ἔχουσι περὶ ἡμῶν, κατανγνωκέναι τῶ αἰτίαν. πολλοὶ γὲ οἱ ἐς τὰς οἰκίας πρὸς βόντων, ὑπὲρ τῆ μηδὲν ἄπο χρήσιμον ἐλθεῖναι, μαντείας κὴ φαρμακείας ὑπέσχοντο, καὶ λάειτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα πεπαιδεῦσθαι λέγοντες, καὶ πρίωνας, ἀμπεχόμενοι, καὶ βάγωνας οὐκ ἀναταρρονύζους λαθεμένοι. ἀκότως

in familiam, vipote cuius iam praterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd electus es, i calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut venefi-cus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abduc-

tiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallijs amicti, barbisq; neutiquam contemnendis onusti

His.

ἁκόντως οὖν πὼ ὁμοίαν πρὸὶ πάντων ὑπόνοιαν ἴχασιν, ὅς ἀείσυς ὥονζο, ζοιόζυς ὁρῶν τις, καὶ μάλιτα ἐπιτηροῦντὸ αὐτῶν πὼ ἐν ζοῖς λέξαι, καὶ τῇ ἄκμ ξωσφίᾳ ζολαπέαν, καὶ πὼ πῶς τὸ ἀίρ-ΔΟ ζουλοπρίπεαν. ἀρσεσσαμβροὶ δ' αὐτὸς μιζοῦσι, τὸ μαλα ἀκότως, καὶ ἐξ ἅπαντ-ΤΟ ζητῶσιν, ὅπως ἄρΔλω ἀπολέσωσιν, ἢν Δλώνται. νομίζονται γὰρ, ὡς ἐξαγορώσσιν αὐτῶν τὰ ποκὰ ἐκεῖνα τῆς φύσιως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα ἐΔότὸν ἀκειβῶς, καὶ γυμνὸς αὐτὸς ἐπωπλανκότὸν. τὸζ δίνω ἀρωνίγα αὐζοῦς. ἅπαυτὸν γὰρ ἀκειβῶς ὅμοιοί εἰσι ζῖς καλλίσπις τόζοις βιβλίοις, ὧν χρυζῖ μὲν οἱ ὀμφαλοὶ, πορφυρὰ δ' ἔχζα ΘΥΩ ἁ ΔιφθέρΑ, τὰ δ' ἔνδοθ, ἢ Θυέσης ὅτι, τῶν τέκνων ἐσιόμΦ, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξιωὼν, ἢ Τηρεὺς, ΔΥο ἀδελφὰς ἅμα ὀπΔων. ζόζοι καὶ αὐζοί εἰσι, λαμπροὶ κὴ πρίΔλπλοι,

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quam sint in conuiuijs reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde ejectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, vt eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe quī nihil non exactè norint, quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aureī quidem vmbilici, purpureæ foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedēs, aut κ *Oedipus matris maritus, aut* λ *Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: porrò intus*

πτοι, ἔνδον δ' ἐπὸ τῇ πορφύρᾳ πολλὴν τὴν τραγῳδίαν σκέποντες. ἕκαστον γοῦν αὐτῶν ἢν ἐξειλήσῃς, δρᾶμα οὐ μικρὸν εὑρήσεις Εὐριπίδου τινὸς, ἢ Σοφοκλέους τὰ δ' ἔξω. πορφύρα εὐανθὴς, καὶ χρυσοῦς ὁ ὀμφαλός. ταῦτ' οὖν ξυνεπιστάμενοι αὐτοῖς μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀπρεπὰς ἀκριβῶς, κατανενοηκὼς αὐτοὺς ἐκτραγῳδήσει, καὶ πρὸς πολλοὺς ἐρεῖ. βούλομαι δ' ὅμως ἔγω γε, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τοῦ τοιούτου σου βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὴν ἀπρβλέπων, εἰδῇς εἴ σοι πρίτητέον ἐστὶν ἐς αὐτήν. ἡδέως μὲν οὖν Απελλοῦ τινος, ἢ Παῤῥασίου ἢ Αετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεήθην ἐπὶ τὴν γραφήν. ἐπεὶ δὲ ἄπορον νῦν εὑρεῖν τινα οὕτω γενναῖον, καὶ ἀκριβοῦ τὴν τέχνην, ψιλὴν, ὡς οἷόν τε, σοι ἐπιδείξω τὴν εἰκόνα καὶ δὴ γεγράφθω πρόπυλαια μὲν ὑψηλὰ καὶ ἐπίχρυ-

rò intus sub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque si euolueris, explicuerisque, fabulam non mediocriter longam reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum sibi conscij oderunt illos, atque insidias parant si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; sint, euulget Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & μ imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. Equidē magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere.

Verùm quoniam fieri potis non est, vt aliquem artificem tam egregium atq; absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur vestibulum sublime, atque

πίχρυσ, καὶ μὴ λαστω ἐπὶ τῦ λαφρος, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς ἐπὶ λόφυ λείμμα· καὶ ἡ ἄνοδος ἐπίπολυ καὶ ἀνάντης, καὶ ὄλισθον ἔχουσ, ὡς πολλαχῆς ἤδη πρὸς τὸ ἄκρον ἔσεσθαι ἐλπίζοντας ἐκπαγλιωθλῶσα, ἁμμᾶτόντ ζῦ ποδός. ἔνδον δ' ὁ Πλοῦτος αὐτὸς λαθύθω, χρυσοῦς ὅλος, ὡς λοκᾶ. πολυνύμορφος, καὶ ἐπίρασος. ὁ δ' Ερασὴς μόγις ἀνελθὼν, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τιθηπίτω ἀφορῶν ἐς τὸ χρυσίον. πρᾶλαβοῦσ δ' αὐτὸν ἡ Ελπὶς, ἀνπρόσωπος καὶ αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπιχομένη ἐσθῆτα, σφόδρα ἐκπεπληγμένον τῇ ἀσόλῳ. τὸν τοιῦθ' ὃν δ' ἢν ἡ Ελπὶς ἀεὶ πθηγήσθω λαλιξάμενα δ' αὐτὸν ἄπιθα γιγνώσκει, Απάτη καὶ Δολεία, πραδότω ζῶν Πόσω· ὃ ποιῶ τὸν ἄθλιον λαταγυμνάσας, τιλωτὸν ἐγκαταλιπόντα ζῶν Γήρᾳ, ἤδη ἐπονοῦντα, καὶ τετραμμένον πλὴ χόαν. ὑσάτῃ δ'

que inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricoq; aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa speciosso vultu est, ac versicoloribo amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitusq;, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloreque commutato.

τῇ δὲ ἡ Ὑβρις ἐπιλαβομένη, συρέτω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν. ἡ δ' Ἐλπίς, τὸ ἀπὸ τούτου ἀφανὴς ἀπρπτάσθω. καὶ μηκέτι, καθ' οὓς εἰσῆλθε τοὺς χρυσοῦς φηρῶνας, ἔκ τινος δ' ἀπρεφόφου, καὶ λεληθείας ἐξόδου ἐξωθείσθω γυμνὸς, πρεγαίσωρ, ὠχρὸς, γέρων: τῇ ἑτέρᾳ μὲν τὴν αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων. ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μεταίνοια, δακρύουσα ἐς οὐδὲν ὄφελος, καὶ τὴν ἄθλιον ἐπαποπλύουσα. τοῦτο μὲν ἔσω τὸ τέλος τῆς γραφῆς. οὐ δ' οὖν, ὦ ἄριστε Τιμόκλεις, αὐτὸς ἤδη ἀκριβῶς ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐννόησον, εἴ σοι καλῶς ἔχει, προσελθόντα εἰς τὴν εἰκόνα κατὰ ταύτας τὰς θύρας, ἐκείνην τὴν ἔμπαλιν αἰσχρῶς οὕτως ἐκπεσεῖν. ὅ, τι δ' ἂν πράττῃς, μέμνησο τοῦ σοφοῦ λέγοντος, ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτῖα δὲ ἑλομένου.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationê pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu, Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles, tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: v. Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de mercede seruientibus & mercenario præceptore, aulicæ vitæ incommoda cõmemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed necio quî fiat, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentẽ quantũ dulcedinis suppeditet viuere λιθῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίῃ: nec cuiquam gnatonicè & parasiticè γαστρὸς ἕκητι manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferẽda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulationis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarũ assentationum, tum etiam ampullarũ & verborum sequipedalium. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omnium maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaq; ego sic statui vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & suauiùs aliquẽ viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium virtutis, nullus honos literarũ: vbi pluris fit ἄμυσος eques quàm vir literatus & vitæ integer: vbi in precio sunt centauri contemptis bonis: vbi primas tenent Turini illi fumorũ venditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti & reliquæ pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arroditur: vel clancularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiam datur præmij quàm virò graui & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc immensam vitiorũ lernã, aulam inquam, sum ingressus? quæ centũ Augeæ stabulis est fœdior & cõtaminatior: ita omnium vitiorum stercoribus & merdis est oppleta,

vt ne à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedum à me paucis verbis describi & pro dignitate depingi. Erasmus multæ vir eruditionis & facundiæ, huius libelli interpres, non oportere ait per inertiã atq; socordiam cibũ alienum sectari, sed sua quemq; industria necessaria sibi cõparare, quãdo, ait, aliena sit fœdum viuere quadra. Concludam igitur his suauissimis Senecæ versiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ, culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leni perfruar ocio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc initium sumptum est ex Hom. Odyss. lib. 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τὶ δ' ἔπειτα, τί ὕστατον καταλέξω: *hoc est,*

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã? *Significat autem rerum copiam tantam esse vt hæsitet vnde potissimùm exordiatur, perplexusq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.* *b* In primis autẽ,] *Amplificatio ex contrario.* *c* Quæ quidem omnia.] *Beneuolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua erga illum beneuolentia.* *d* Citra culturam.] *Quæ citra studium & operam nostram nobis eueniunt, ἄσπορα καὶ ἀνήροτα cõtingere dicunt Græci. Idem in Parasito & in Rhetorum didascalo. Hic paulò post dicit, citra laborem & sudorem, nullo negocio.* *e* Cum esca.] *Hoc prouerbio etiam vsus est in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi.* *f* Experiens, &c.] *Asseueratio.* *g* Lari in morem.] *Larus auis auida, voraxq;. Hinc larus hians dicitur, vbi quis auidiùs inhiaret prædæ.*

h Quanquã non solùm.] *Amplificatio à personæ officio.*

i Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione personarũ, & cæterorũ qui in aula seruiunt.* *k* Enitendumq;]

Accedit

Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, institutum q; suũ defendunt. l In promptu Theognis.] *Lucianus in hanc Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchũ in libello cui titulus: πῶς ἄν τὸν νέον ποιήσεται ὠφέλιμον. m* Nam quęcunq;.] *Paupertas prima causa. n* Equidẽ si viderem.] *Dilutio per inuersionẽ. o* Rectiùs aũt.] *Commonitio à contrario. p* Rursum alij.] II. *causa. Conditio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis. q* In præsentia] *Dilutio per inuersionem. r* Spebus incitatos.] III. *causa. Spes voluptatis, & utilitatis. s* Enimuerò.] *Dilutio prima: quod neq; hæc neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato. t* Verumenimuerò.] *Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. u* Vlyssis quidem socij.] *Amplificatio per collationem à contrario. x* Nisi si quis.] IIII. *causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt.*

y Cum Persarum rege.] *Epulantur enim Persæ exquisitè ac sumptuosè, de quorũ epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyri pediæ & Athen. l. 4. c. 6. z* Deinde cuiusmodi.] *Propositio sequentis orationis. A* Sat esse si velis.] *Studium discendi voluntate constat, inquit Quintil. quæ cogi nequit. B* Primum diu.] *I Quæ facienda ferendaq;, antequam in familiam admittatur. C* Postremò.] *I. Salutatio & affectatio.*

D Iam illud restat.] II. *Exploratio vitæ & aptidoneus satis sit. E* Esse non paucos.] *Inuidia competitorum & delationes. F* Quòd si quis.] *Amplificatio à conditione personæ.*

G Age sanè.] *Transitio cum amplificatione gratulationis.*

H Copiæ cornu.] *Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluentiã omnium rerum bonarum copia compleuisse dicitur: idq; κέρας ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu prouerbiali figura vocatum est. ἔξεις ἀμαλθείας κέρας. id est, copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorũ præceptore recensuimus. I* Primũ igitur.] II. *Quæ in ipsa aula receptis iam sustinenda sint. K* In ordinẽ extructis.] *In Græco* ὡς. i. κατὰ *L* Atq; interim.] *Amplificatio à consequentibus. M* Oporteat respondere.] *Ab æmulatione & inuidia aliorum. N* Ne per somnium.] *Luciano prouerbia-*

prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod eleganter allusit Theocritus ὡ βυκολίσκα, *apud quem Ennica puella ciuilis, rusticum, basium dare conantem ab se repellit, dicens: tantum abesse, vt illi sit danda basium, vt hoc ne per somnium quidem oporteat sperare. Vide carmen. O* Albo pane.] *Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4. describitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes* λόβολα πυροιτρώγωνα *id est, albiores niue. Græci autem panes elegantiores* λόβολας *appellabant, sordidiores* φαύλους, *hoc est, fuscos seu nigros. P* Iam dudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q Age iam, ô scelestè.] *Obiurgatio amplificata à minori, & personæ qualitate. R* Lupini.] *Notat hic Lupini vtilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam si me toto laudet vicina pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis. S Sed vide.] *Amplificatio seruitutis, ab accidentibus, & causæ inuersione.*

T Quid enim.] *Adagium est, quod torqueri solet in eos, qui indecorè tentant artificium, cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent. V* Neque locum in acie deseras.] λιπεῖν τὴν τάξιν, *id est, ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui stant in acie. Aristophanes in Vespis:* φυλακὴν κατανύειν νυκτερινὴν διδάσκουσαν, *id est, deserere nocturnam doceor custodiam. Simpliciter vsus est Isocrates in Oratione de pace,* αὐτομόρους γίνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόντων καὶ ἀσπίδας ἀποβαλλόντων: *id est, magis infames fiunt ijs qui ordinem deserunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epist. ad Atticum, de præsidio decedere dixit in Finibus bonorum deserere præsidium. In Catone, de statione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicunt,* λιπεῖν τὴν τάξιν. *Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos versiculos ex Archilocho:*

ἀσυμβόλου δείπνου γὰρ ὄντος ὑστερεῖ,
τούτων τ' ἀμοίρως νόμιζε καὶ τάξιν λιπεῖν: *Id est,*
Cessando cœnæ quisquis immunis deest,
Hic idem in acie facilè deseret locum.

Latinis

Latinis in sua classe manere dicuntur qui non deserunt vitæ institutum, & classem suam deserere qui mutant. Aristoteles libr. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id est, non deserere ordinem, non fugere, non abijcere arma. Pœnam deserторis alias commemorauimus in Nauigio seu Votis, Demosthenem ῥιψάσπιδα probro dictum, in Parasito, & Tragœdo.

X Ne per viam quidem.] *Idem in Hermotimo: Ne in via quidem ociosus es, sed animo intento, semper aliquid seriò agens, quodq; ad studium tibi profuturum sit. In Græcis ἐς καλόν. i. καλῶς.* Y Promethei partem.] *Ferunt poëtæ Prometheum carnium distributioni, quam vocant creonomiam, præpositum lepidè admodum & festiuè Ioui adortum imponere: quippe nil veritus diuinitatem summi Dei: sibi quidem pra pinguia & sapida subduxit, Ioui autem ossa modò apposuit, obducta ἀργίτῃ δμῳῇ, vt Hesiodus inquit, id est, pinguedine candida. Quo nomine simul quia homines finxisset, & ignem furtiuum hominibus dedisset, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaso suffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, vice prouerbij vsurpat, Promethei portiunculam pingui contecta ossa.*

Z Regis plures sunt oculi.] *Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique sunt exploratores atque ob id oculi dicuntur, complures ausiultatores, quibus velut auribus vtuntur. Idem refertur aduersus ineruditum. Eiusdem meminit Aristot. in 3. Polit.* α Leo chordula vinctus.] *Dicitur cùm quis exiguo commodo detentus, apud aulicos ostentatur passim quòd princeps tantum alat virum. Hoc enim principes sibi gloriosum ducunt, si doctos & excellentes viros cogunt sua relinquere negotia, & aulicæ seruire pompæ.* β. Quòd si quando.] *Transitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc sub exemplo Thesmopolis Stoici commemorat.* γ Non ad quæ.] *In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priscum iudicorum morem, in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Aclovibus autem ac patronis causarum forensium certus aquæ modus per clepsydras infundebatur, vt superuacanea verborum copia quum iudicibus tædium adferret, tum ipsi etiam causæ officeret: denique alijs agere volentibus aditum præcluderet.*

a Porrò

δ] Porrò si.] *Adulatio dominorum, doctos se videri volentium.* ε. In lapidicinas Dionysiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracusanas omnes audistis, plerique nostis. Opus est ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum est è saxo in mirandam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem: Carcer ille est, qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quæ Latumiæ vocantur, in istius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat, in Latumias statim conjiciebatur. Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiusdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudens vt alij, assurgeret: seu vt idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret, à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur. Historiam hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistius Pletho in priori suæ historiæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierem.] *Mulierum adulatio.* η Tunicula semiputris.] *Hic χιτωνιον pro virili tunica obtrudit, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane.* θ Podagram.] *Podagra senectutis comes.* ι Calumnia.] *Exitus doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congressus propriâ cum matre Iocastè, liberos genuit quatuor: Polycinem, Eteoclem, Antigonem, & Ismenem. Tandem verò intelligens, se incestum patrasse, sibipsum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm sequeretur Prognem vxorẽ & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues, teste Ouidio 6. Meth. Pers. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *ἐικὼν totius vitæ suprà descriptæ.* ν Deum in culpa non esse.] *Considerat enim id quod est in hominum moribus vt cum ipsissima incogitantia præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: vbi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita ordiatur:*

ὦ πόποι

ὦ πόποι οἷον δὴ νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.
ἐξ ἡμῶν γὰρ φασὶ κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. *id est.*

Proh Dij, vt homines accusant Deos,
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo non dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.

APOLOGIA PRO iis qui mercede conducti seruiunt.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cōducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptū illud editū, senior iam in aulā atq; familiā Cæsaris sese cōtulerat, & cōditionē procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoque oratione patet. Hoc igitur factū suū, q a cū superiore scripto prorsus pugnare videtur, defendit: primū à diuisiōe seu diuersitate conditionū, ꝙ lōgè alia res si principi operā suam locare, q̃ apud diuitē aliquē priuatū seruire. Deinde ꝙ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q prætextu doctrinę & literarū seruiant: se verò alio pacto mercedē accipere q̃ illos, nempe cùm p̄ter salarium ingens, etiā in magna existimatione viuat, publicisq; rebus procurandis pręstitutus, tam certā quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositā habet. Deniq; ꝙ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonū virum conueniat certo alicui operi intētū esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis venerit, vt omnem mercedem ant honorē prorsus cōtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtilissimè scripserit: nunc autem contrà, quasi mutata sententia, idem vitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare voluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac vitæ scriptorumq; diuersitate ac repugnantia, multis variisq; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quam & ipsam à circumstantijs ætatis & causæ amplificat.

ΠΑλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἅτι νά σοι εἰκὸς ἐπελθεῖν ἦν εἰπεῖν, ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων βιβλίον. ὅτι ἢ γὰρ οὐκ ἀγελασθὶ διεξήεις αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι πρόδηλον· ἀεὶ μεταξὺ καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἐπὸ σοῦ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ζητῶ τοῖς ἀνεγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντικὴν δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· εἶτα τίς αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς καὶ κατηγορίαν οὕτω δεινὴν κατὰ τοῦ τοιούτου βίου διεξελθὼν, ἔπειτα πάντων ἐκλαθόμενος, ὀσράκου, φησὶ, μεταπεσόντος, ἑκὼν ἑαυτὸν φέρων ἐς δουλείαν οὕτω περιφανῆ καὶ περίβλεπτον ἐνῆκε;

IAmdudum[a] *apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrũ de ijs qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti verisimile est in mentem venisse, quæq; credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum nõ tenueris, mihi vel in primis constet. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nunc nostris à te iam lectis conor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem didici, audire mihi videor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cùm hæc ipse scripserit, & graui adeò accusatione aulicam vitam incessat, postea tamen omnium oblitus, velut testula,* [b] *quod aiunt transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse coniecit?*

Quo

πόσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεσον αὐτῆ, ἀφεῖναι μὴ πλὴν ἐκ παίδων φίλτρῳ καὶ σώτροφον ἐλευθερίαν, πρὸς αὐτῷ δὲ ἤδη τῷ Αἰακῷ γνώριμον, καὶ μονονουχὶ τὴν ἑτέραν πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρέχειν ἑαυτὴν ἑλκυσθῆναι καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ τὴν αὐχένα δηθεῦντα, οἷά δὴ τὴν πυρφόντων πλουσίων τὰ σφίγγια, καὶ τὰ περάλια, ὥσπερ ἢ δραχμὴ καὶ φωνία τῷ νῦν βίῳ πρὸς τὸ συγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τοῦ ποταμοῦ χωρεῖν, καὶ ἀνισταφθαι τὰ πάντα, καὶ παλινῳδεῖν, πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' ἄρ' ἐστὶν ἐκ ὑπὲρ Ελένης, μὰ Δί' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ιλίῳ γνωμένων, ἀλλ' ἔργα ἀναπεπόμενων τῶν λόγων, καλῶς πρότερον ἐρρῆσθαι λοκοιῶτων, ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, λελεκτάω· ἐπάξας δ' ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβουλῶ τινά

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti hùc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm non c alterum pedem in Charontis cymbâ habet: tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, d quod prouerbio dicũt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerum ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nõ Helenæ placandæ gratia p Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd verba quæ antè probè dici sunt visa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

τινα διαύλιον ἢ ἄκαιρον, ἀλλὰ φυλικίου, καὶ οἷα δὴ χρὴ τῷ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ παρίστασθαι. ἴσως μὲν οὖν καὶ ἀξίαν ἐποδύσῃ τὸ σὸν πρόσωπον ἐπικείνωμαι, εἴ ἄρα ἐμοὶ ἔχει, καὶ ὦ Λογίῳ θύσομεν. εἰ δ' μή, ἀλλὰ σὺ προσθήσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥρα δέ μοι μεταδιδάσκαλος ἡμᾶς τοῦ διαλόγου, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνέχεσθαι τιμόμενον καὶ λοιδορούμενον, ἐὰν δέοι, ἐπὶ σωτηρίᾳ, σὲ δ' ἐπιτάττειν τὰ φαρμάκων, καὶ τοῦ διαλόγου ἅμα πρόχειρον ἔχοντα, καὶ τὸ καθήκιον διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν τοῦ ῥήτορα, σὺ ταῦτα πρός με ὁ Σαβῖνος ἤδη λέγεις. πάλαι μέν, ὦ φιλότης, ὡς εἰκὸς, συνδοκιμάζει σοι τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν ποικίλῳ πολίσθια διαχθέν, ὡς οἱ τότε ἀκροασάμενοι διηγοῦνται, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς πεπαιδευμένοις ὁπόσοι ὁμιλεῖν αὐτῷ, καὶ δὴ χαρὸς ἔχειν ἠξίωσαν ἅτε δὴ τὸ λόγων eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neq; importunum, sed amicum & quale tibi viro cùm bono tum erudito congruat. Itaq; si tuam personam, quã induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc e eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quasi scena transformata, & actoribus permutatis, ipse quidem vocem teneam, meq; tibi salutis gratia secundum, & si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simulq; acum vnà cum vstorio habeas in promptu. f Nunc igitur tu, ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrãrunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpræcium ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidẽ præter-

παρασκευὴ, ὁ μεμπτὴ, καὶ ἡ ἱστορία πολλὴ, καὶ ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἕκαστα σαφῶς ἐλέγετο, καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα πᾶσιν ἦν, καὶ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ἐπ' ἀγνοίας σφᾶς αὐτοὺς εἰς δουλείαν ὑπάγοιεν. ἐπεὶ δὲ σοι μετέδοξε βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τὴν μὲν Ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾷν, ζηλῶσαι δὲ τὸ ἀγεννέστατον ἐκεῖνο ἰαμβεῖον, ὅπου τὸ μέρδος, παρὰ φύσιν δουλευτέον. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἔτι ἀκούσηταί σου ἀναγινώσκοντος αὐτὸ, ἀλλὰ μήδ' ἄλλῳ παράσχης τῶν τὴν παρόντα σοι βίον ὁρώντων, ἐπελθεῖν τὰ γεγραμμένα. εὔχου δ' Ἑρμῇ τῷ χθονίῳ καὶ τῶν ἀκηκοότων πρότερον πολλὴν λήθην κατασκεδάσαι, ἢ δόξεις τῶν τῶν Κορινθίου μύθου ταυτόν τι πεπονθέναι, κατὰ σαυτῶν ὁ Βελλεροφόντης γεγραφὼς τὸ βι-

q̃ quòd ipse dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè est varia, miraq́ est rerũ experientia: maximã quoq́ habet gratiam, quòd omnia à te nõ scitè solũ, sed & dilucidè recensentur. 8 super omnia verò est, quòd quæ scripsisti, vtilia sunt cùm omnib. tũ maximè eruditis, videlicet ne p rerũ inscitiã in seruitutẽ post hac sese conijciant. At cũ iam sententia planè in diuersum mutata, aulicã hanc viuendi rationẽ præstare statueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicũ illud seruile nimis, & generoso animo indignũ, sumpseris imitatione exprimendũ (Vbi est lucrum, natura adacta seruies) videndum tibi erit, ne quispiã te id libelli legentem fortè auscultet: imò summa ope curandum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ precium, si[h] à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi accidet, quod iuxta[i] fabulã illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu li-

βλίον. μὰ γὰρ τὴν ἐμὴν οὐχ ὁρῶ τὴν ἀπολογίαν ἥν τις ἂν ὑπρόσωπος γενόμενος πρὸς τοὺς κατηγόρους ἔνειπας, καὶ μάλιστα ἂν σωφρονοῦντι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς εὐφυΐαν, αὐτὸν δὲ τὴν συγγραφέα δηλαδὴ σοῦ ὀρῶντες, καὶ εἰκόνα ἐπιθέντα τῇ αὐχένα τῷ ζυγῷ. οὐκ ἀπακόταγον ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν ἥδιστ' γυναῖκα ἀνδρὸς ἐν τῷ βιβλίον, καὶ σὲ τὸν Μολοσσὸν ἀποτείοις πλησίος ἀγάμενοι. ἢ ἔπειρόν σοι δοκῶ, ὅμοιά σε τῷ Σαλαίθῳ ποιῶν, ὃς πικρότατον κατὰ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάτας νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μετὰ μικρὸν αὐτὸς ἑάλω μοιχεύων τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα. περὶ πόσα τοίνυν καὶ σὲ τὸν Σάλαιθον ἐκεῖνον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερον ἐκεῖνον, ἔρωτι μὲν ἁλός, ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα καὶ ψύχως, ἐς τὸ πῦρ ἁλόμενος,

brũ aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie, saltẽ æqua aduersum accusatores vti possis, non video, præsertim si actionem suã nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirũ vt scripta tua, atq; item libertatem, quam præse ferũt, laudent: te verò scriptorem seruientem videant, & sponte tua collũ iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet assererent, te verò interim velut graculũ alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulò pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehẽsus. k Quare non ineptè quispiam te Salæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno insiliẽs:

λόμῳ & λαίτοι ἐλεύθερων αὐτὴ ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνδιδόντων φυγᾶν, ἃ βούλοιτο. τὸ δὲ σὸν ὑπαρὰ μικρὸν ἀτοπώτερον ἀκεισθῆν & μὴ ἐν τοῖς λόγοις τῶν τοιούτου βίου δεδοκιμάσθαι, καὶ λατηγορῆν &, εἴ τις ἐς πλουσίου τινὸς ἐμπεσὼν, καὶ λαθέρξας ἑαυτὴ, ἀνέχοιτο μυεία τὰ δυσχερῆ πάσχων ὑποιῶν, ἐν χρόνῳ δ' ὑστάτῳ σχεδὸν ἤδη ὑπὲρ τὸν ὀδόν, ὅτως ἀγνωθῆ λατρέαν ἐπανηρημένος, καὶ μονονοχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῇ. ὅσῳ χεῖρ, θασὶν, ὑπισημότερ & ἐῦ δοκιμᾶς, ὁσῴτω λαταγελαστότερος ἂν δόξειας ἐῦ ἀντιφωνῆν & τῇ νεῷ βίῳ ὡς βιβλίῳ, καὶ οἱ τί δεῖ λεγειν ὑπὲ σὲ λατηγορίαν ζητᾶν, μετὰ τῶν θωμαστῶν παραδείγματα λέγειν, Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις ὐχ αὐτῷ σοφός; ὐκ ἀρρήσουσι δ' οἱ λατηγορῆντες καὶ ἄλλων παραδειγμάτων

insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: &, si luberet exulandi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & graniter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limẽ illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus appares, tantò te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirũ tua tantũ scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationẽ aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

[1] *Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?*

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur accusatoribus

των ἐπὶ σὲ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς τραγικοῖς ὑποκειτᾶς ἑκάστοις, οἱ ἐπὶ μὲν τᾶς σκηνᾶς, Ἀγαμέμνων ἕκας & αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς ἐστιν, ἔξω δ' ὢν ὁ Αἰσώπου μόνος, ἀριθμοὶ τὰ πρόσωπεῖα, γινόμενοι ὑποθιασῶται προαγαθοιῶται, ἐκπίπλουσι καὶ συνεπόμενοι, ἐνίοτε δὲ μαστιγόμενοί τινων αὐτῶν, ὡς ἄντων θεάτρῳ δοκεῖ. ἄλλοι δὲ τὸ τοιοῦτον ποιοῦντα σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τὴν πάνυ φασὶ γνώσθαι. ἐκεῖνον γὰρ διδαχθέντα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως καὶ ἐμμελῶς, καὶ ἐπιπολὺ θαυμάζεσθαι μένοντα ἐν τῷ σχήματι, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ἄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκέκμηνον ὑμνῶντα, ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον προβαλοῦσα μακρὰ χάρμα φράττα τοῖς αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς ᾠδὴ ὀρχήμασι σωαρπάζουσα κατατρώγειν, ἀφαρπάσαντα, μᾶλλον δὲ σωτείψαντα

tuis suppetunt. Nempe alij similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipse: foris autem depositis personis fiùt Polus aut Aristodemus. Scilicet ad agêdas fabulas mercede conducti: qui vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alij idem tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cõposito modulateq; nõ sine magna spectãtium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamq; Hymenæum voce ac cythara canentibus respondisset, postea quàm carycæsne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, personam abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longûm valere iussit, nucem verò correptam arrodere

τείψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ σὺ
ζῇνων. φᾶγε ἄρ', ἐκ ἐποκείσῃς,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γνώμῃ, ἐπὶ
ταυτησὶ δ' ἰσχάδι παραφα
νάσης, ἀλέκθης πίθηκος ὤν,
καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλο-
σοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν διδοὺς ἐν-
νὶ φρασὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς
εἰκότως, ἄν τινα ἐπὶ σὲ ἔπειν,
ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, κέλευσα μέν σου
τὴν γλῶτταν, ἐπιρώλω δ' αὐχμῶ-
σαν καταλιπεῖν. τοιγαροῦν
παρὰ πόδας ἀνθὶς ἔτισας δί-
κλω, προπετῶς μὲν θρασυνά-
μενος πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μονονου
κὶ ἐπὶ λύρυξιν ἐξομοσάμενος
πλὴν ἐλευθερίαν. ἡ δὲ ἐφικε-
σά σι ἀνδροκιμᾶντι ἐφ' οἷς κα-
τηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγε-
λᾶν, ὡς ἂν θεὸς ἀδυνατοῦμεν
νοσᾶν σι τὰ ὅμοια μεταβο
λῶν

dere cæpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam te ipse similam esse prodidisti, vt qui [n] summus tantùm labijs sis philosophus. quicquid nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibuscũque te vendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridũ reliquisse. Quamobrem statim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorârit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires, [q] tum quod non prius in tuũ ipsius finum inspueris, quàm

λὴν, καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον πτύσας πρότερον, ἀξίους κατηγορεῖν τῶν διὰ ποικίλας τινὰς τύχας τοιαῦτα πράττειν ὑπομένοντον. εἰ γοῦν ὑπόθοιτό τις τοῦ λόγου τῶν Αἰσχίνην, μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγορείαν, αὐτὸν ἁλῶναι, καὶ φωραθῆναι τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἴει παρὰ τῶν ὁρόντων γενέσθαι τὸν γέλωτα, εἰ Τίμαρχον μὲν οὔθωνεν ἐπὶ τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτημένοις, αὐτὸς δ' γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρηνόμει; τὸ δ' ὅλον ἐκείνῳ τοῦ φαρμακοπώλη ἔοικας, ὃς ἀτρκηρύττειν βηχὸς φάρμακον, καὶ αἰτίκα παύσειν τοὺς πάσχοντας ἐπισχνούμενος, αὐτὸς μεταξὺ σπώμενος ὑπὸ βηχὸς ἐφαίνετο. ταῦτα μὲν καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα εἴποι τις ἂν, οἷος σὺ κατηγορῶν ἐν ὅτως ἀμφιλαφεῖ τῇ ὑποθέσει, καὶ μυείας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένῃ, ἐγὼ δ' ἤδη σκοπῶ ἥν τινα, καὶ τράπω-

eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Aeschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis videris illi pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obijceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam viam

πράπωμαι πρὸς τὴν ἀφλογίαν, ἆρά μοι κράτιστον ἐθελοκακήσαντα, καὶ τὰ νῶτα ἐπισφίψαντα, καὶ ἀδικεῖν ἐκ ἀρνούμενον, ἐπὶ τῷ κοινῷ ἐκείνῳ ἀφλογίαν καταφυγεῖν; λέγω δὲ τὴν τύχην, καὶ μοῖραν καὶ πεπρωμένην, καὶ παραπεῖσθαι συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιτιμῶντας, εἰδότας ὡς οὐδενὸς ἡμεῖς κύριοι, ἀλλ' ὑπὸ τινος κρείττονος, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν προηρημένων ἀγόμεθα, οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ἀναίτιοι πανταπασιν ὄντες, ἃ ἀμηλέγωμεν, ἢ ποιῶμεν, ἢ τοῦ μὴ κομιδῇ ἰδιωτικὸν, καὶ οὐδ' ἂν σύ με, ὦ Φιλότης, ἀνάσχοιο τοιαύτην ἀφλογίαν προϊσχόμενον, καὶ συμπόρον τὸ Θμηρον παραλαμβάνοντα. καὶ τὰ ἐκεῖνα ἔπη ῥαψῳδοῦντα, Μοῖραν δ' ὅτινά φημι πεφυγμένον ἀνθρώπων εἶναι, καὶ τὸ, Γαμομένῳ. ἐπεύξασθαι δίνῳ, ὅτι μὴ τέκεμ' ἁπαξ. ἐὰν

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malũ hoc mea voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodúe potẽtioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contra nostrã voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiã si patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantẽ:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

τηρ, εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς οὐ πάνυ ἀξιόπιστον. ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης δελεασθεὶς, ὑποστῆναι τὴν παροῦσαν συνουσίαν, ἀλλὰ τὴν σώνεσιν, καὶ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελῆσαι κοινωνῆσαι πράξεων τῶν τοιούτων, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ἐπιφερομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλαβὼν, κἄτα ἐνείσκωμαι ἥλῳ, φασὶν, ἐκκρούων τὸν ἧλον. καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον ὅσῳ κολακεία τῶν ἄλλων ἁπάντων κακῶν τὸ δουλοπρεπέστατον εἶναι, καὶ ταύτῃ χείριστον νενόμισται. τί οὖν ἄλλο, εἰ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲ ἓν ὑγιὲς εἰπεῖν ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκείνη ἄγκυρα ἔτι ἄβροχος, ὀδύρεσθαι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον καὶ μετὰ τούτων τὴν πενίαν, πάντα ποιεῖν

Itaque si hac ratione tanquam parum proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatum me, præsentem seruitutem ferre, [s] sed ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium [t] maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi vt ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps vitium nostrum palliemus? [u] Vna forsan anchora ad hoc nobis superest, quam im aquam nondum demisimus, videlicet senectutem nostram ac morbum in miserationem vocare, paritérque paupertatem causari, quæ vt euitari queat, hominem nihil non

τὰ ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀναπέ-
θυσαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτλίν.
καὶ ἐν ᾧ τοιούτῳ ἦν ἄκαιρον
ἴσως καὶ τλὺ τῆ Εὐριπίδη Μή-
δειαν παρακαλέσαι, παρελ-
θοῦσαν ἀπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖ-
να τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ
παρῳδήσασαν· Καὶ μανθά-
νω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακὰ,
Πφίλα δ' ἱμείσαν τῶν ἐμῶν
βουλευμάτων. τὸ μὲν γὰρ τῆ
Θεόγνιδος κεῖν ἐγὼ μὲν λέ-
γω, τίς δὲ οἶδεν, ἦν ἀπαξιῶν-
τας καὶ ἐς βαθυτάτα πόντου
σφᾶς αὐτὸς ῥίπτειν, καὶ κατὰ
κρημνῶν γελιβάτων, ἁμίλ
λοι τις οὕτως ἀφράσιῳ τλὺ
πφίαν; ταῦτα μὲν εἶν δοι-
κεῖ, ἅ τις ἂν ὡς ἐν τοιούτῳ
ἀπολογήσαιθαι ἔχοι, οὐ πά-
νυ ὑπρόσπορον ἕκασον αὐτῶν.
σὺ δέ μοι θάρρει, ὦ ἑτᾶρε, ὡς
οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησο-
μένου. μὴ γὰρ τοσοῦτος πο-
λιμὸς καταναύροι τὸ Αργος, ὡς
τλὺ κοίλην Αραβίλην σπείρειν
ἐπιχειρεῖν. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω πέ
νητων ἐνδεὴς ἀπολογίας, ὡς
ὑπ'

non tum facere tum pati persuadet. Quod loco non intempestiuum fuerit, Medeā illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nunc paro, Sed mētis imperio reclamat pauperies. Nam illud [x] Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem: Non vitio dari, si quis se ipse vel in profundū mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò [y] paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. [z] Tu rò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum vsurus. Neque enim spero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, vt de caua Arabia serenda cogitent: neque ipsi nos iusta adeò excusationis destituemur vnquam, vt si quando

ὑπ' ἀπρείας τὰ τοιαῦτα κρη-
σφύγετα πρὸς τὴν κατηγορί-
αν ζητεῖν. ἀλλά μοι ἐκεῖνο ἐν-
νόησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοι-
αῦτα δαφέρει, εἰς οἰκίαν τινὸς
πλουσίου ὑπόμισθον παρελ-
θόντα, δουλεύειν καὶ ἀνέχε-
σθαι, ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον,
ἢ δημοσίῳ πράττοντά τι τῶν
κοινῶν, καὶ ἐς δύναμιν πο-
λιτευόμενον, ἐπὶ τούτῳ παρὰ
βασιλέως μισθοφορεῖν. Διελ-
θὼν δὴ καὶ ἰδίᾳ καταθεὶς ἑκά-
τερον, σκόπει· εὑρήσεις γὰρ τὸ
τῶν Μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς
δὰ πασῶν τὸ γράμμα, καὶ
τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις
τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος
ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ
ἀνεμώνῃ ῥόδον, καὶ ἀνθρώ-
πῳ πίθηκος μισθὸς μὲν γὰρ
δὴ κἀκεῖ κἀνταῦθα, καὶ τὸ
ὑπ' ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ δὲ πρᾶ-
γμα παμπόλλην ἔχει τὴν δα-
φωνίαν, ἐκεῖ μὲν γὰρ δουλεία σα
φὴς, καὶ οὐ πολὺ τῶν ἀργυρωνή-
των καὶ οἰκοτρίβων δαφέρουσιν
οἱ ἐπὶ

si quando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. A *Quin illud mihi considera, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eaq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset: & publicè rem populi tractantem, ac pro virili remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc, & vtrunque per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbium,* B *δὶς δὰ πασῶν, hoc est, lõgissimo interuallo inter se dissidere: tum duas has vitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argẽto, æri cum auro, anemonæ cum rosa homini cum simia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipitur: & accidit vtrobique, vt alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs*

οἱ ἐπὶ τῶν τοιούτῳ πεσιόντων. οἱ δὲ τὰ κοινὰ διὰ χειρὸς ἔχοντες, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἂν εἰκότως ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ διαβάλοιντο, καὶ ἐς ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθέλκοιντο, ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἁπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιαύτας πεστασίας· καὶ οὔτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη ἐπιτροπεύοντες, οὔθ' οἱ τὰς πόλεις ἁρμόττοντες, οὔθ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ὅλα ἐγχειριζόμενοι, ὀρθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῶν ἔργῳ πρόσεθιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, χρὴ ἀνατρέπειν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι. τὸ δ' ὅλον, οὐ τοὺς μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐγὼ φαύλῳ βίῳ συνεῖναι ἔφασκον, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ τᾶς οἰκίαις ἐπὶ πεφάσει παιδεύσεως δουλεύοντας ᾤκτειρον. τουτί δε, ὦ ἑταῖρε,

emptitijs illis & manuarijs seruis non admodum præstant. At qui rempublicam tractant, & in vsum ciuitatis nationumq; totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam vocari poterunt, inque crimen cum illis commune trahi, C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sunt præmia. D Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosat

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμίτομον πρᾶγμα παντάπασιν ἐπισφαλές ἐστιν. ἄγε τὰ μὲν οἴκοι ἰσότιμα ἡμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωφρονέστερον μεν. ἔγωγ' οὖν εἰ σκέψαιο, δόξαιμ' ἂν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας, ταύτης ἀρχῆς ἐγκρατεύεσθαι, τὰς δίκας ἀσκεῖν, καὶ τάξιν αὐτοῖς τῷ προσήκουσαν ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἅπασαν ἀπάντων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς τῶν ἐπιτροπείας τῶν δικαιολογουμένων ἐνθυμίζειν. καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκριβέστατον, σοὶ πρὸς τῇ μεγίστῃ φυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀρκεσαμένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ βασιλέως, οὐ σμικρὸς δὲ οὔτε, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μὲν ταῦτα ἐφαῦλα ἐλπίσαν, sos miserabor. At nostrum negocium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiusq; admmistrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non mimmam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, supereſt spes, neque hæc contem-

δου, εἰ τὰ εἰκότα γίγνοιτο, ἀλλ' ἔθνος ἐπιτραπῆναι, ἢ τινας ἄλλας πράξεις βασιλικάς. ἐθέλω γοῦν ἐκ περιττοῦ χρησάμενος τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας τοῦ ἐπιφερομένῳ ἐγκλήματι, καθ' ὑπερβολὴν ἀπολογήσασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμισθὶ ποιεῖν, οὐδ' ἂν τοὺς τὰ μέγιστα πράττοντας εἴπης, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἄμισθός ἐστιν. οὐ φόρους λέγω, οὐδὲ δασμοὺς, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπέτειοι φοιτῶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἔπαινοι, καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν εὔκλεια, καὶ τὸ ἐπὶ ταῖς εὐβγεσίαις προσκυνεῖσθαι. εἰκόνου δὲ καὶ νεὼ καὶ τεμένη, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ ταῦτά εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ πονοίας, ἣν ἐκφέρουσι, προσκοποῦντες ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντες. ὡς δὴ μικρὰ μεγάλοις εἰκάζειν ἣν ἐθέλῃς, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σορῦ

contēnenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regium aliquod negociū tibi demandetur. E Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Equidem apertè pronuncio, ne minem quicquam facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirū pro curis, proq; solicitudine qua cōmune ciuium bonū procurant, cunctaq; in melius prouehunt. Et, vt magnis parua componam, si initiò iam inde ab ipsius

ρῦ κορυφῆς, ἐφ' ἕκαστον τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καταβαίνειν, ὄψει ὅτι μεγέθει καὶ σμικρότητι διαλλάττομεν τῶν ἀκρότατον· τάδ' ἄλλα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τοῦτον ἐτεθείκειν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν πράττειν, ἔνοχος ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδαρῦ τοῦ βιβλίου λέλεκταί μοι, χρὴ δὲ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο ἐς δέον αὐτῷ χρῶτο, ἢ φίλοις συμπονῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, κἂν τῷ μέσῳ ὑπαίθριος πεῖραν αὐτοῦ διδοὺς, ὅπως ἔχει πίστεως καὶ σπουδῆς καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγκεχειρισμένα, ὡς μὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο, Ἐτώσιον ἀρούρης ἄχθος εἴη; πρὸς δὲ τῶν ὅλων μεμνῆσθαι χρὴ τοὺς ἐπιτιμῶντας, ὅτι οὐ σοφῷ ὄντι μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος ἐστί που σοφὸς, ἐπιτιμήσουσιν, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου λόγους μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπαινουμένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς

ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceq; de se det periculum, quanta fide, quâve diligentia, qua postremò animi beneuolentia negocia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus. Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquā sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem

πρὸς δὲ τὴν ἄκραν ἐκείνην τ̄ κορυφαίων ἀρετὴν οὐ πάνυ γεγυμνασμένῳ. καὶ μὰ Δί' οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ἀνιᾶσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἄλλῳ ἔγωγ' οὖν ἐντετύχηκα, τὴν τ̄ σοφοῦ ὑπόσχεσιν ἀπληροῦντι. σοῦ μέν τοι καὶ θαυμάσαιμ' ἂν ἐπιτιμῶντός μου τῷ νυνὶ βίῳ, εἴγε ἐπιτιμώης, ὃν πρὸ πολλοῦ ᾔδεις ἐπὶ ῥητορικῇ δημοσίᾳ μεγίστας μισθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὁπότε κατὰ θέαν τ̄ ἑσπερίου Ὠκεανοῦ, καὶ τὴν κελτικὴν ἅμα ἐπιὼν, ἐνέτυχεν ἡμῖν, τοῖς μεγαλομίσθοις τ̄ σοφιστῶν ἐναριθμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καί τοι ἐν μυρίαις ταῖς ἀσχολίαις ὤν, ὅμως ἀπελογησάμην, οὐκ ἐν παρέργῳ θέμενος τὴν λευκὴν παρὰ σοῦ καὶ πλήρη μοι ἐνεχθῆναι. ἐπεῖ πρός γε τοὺς ἄλλους, κἂν συνάμα πάντων κατηγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι τὸ οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδη.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illā virtutem. quò non nisi summatibus datur aditus, non admodū sit institutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem cùm in nullum vnquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non possum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis Oceani spectaculū profectus, fortè fortuna in nos incidisti, cùm inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obijcient tibi, quanquam mille negocijs districtus, vtcunque respondi: F nimirum vt videas quàm non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenoq́ nostra causa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamsi simul omnes accusent, mihi tamen suffecerit illud: G Haud curat Hippoclides.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* b Quod aiunt.] *Ab ostraci mi, quo florentes hominũ fortunæ subitò vertuntur, ratione, manasse videtur adagium:* ὀστράκου περιστροφὴ, *testulæ conuersio, quo etiã vsus est Eunapius Sardianus, in Chronographia in hac verba scribẽs:* ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βελτίον ἐχώρησε ῥωμαίους: *hoc est, Romanis fœlicius præter spem res cecidit, tanquã in diuersum prolapsa testula. de Ostracismo plura in Aristide & in Themistocle. Aristot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus in Genialib. Bud. in comment. Græcæ linguæ.* c Pedem in Charontis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; senectæ, non procul abesse ab Aeaco, & alterum pedem in Charontis cymba habere, dicuntur hic. In Votis verò, in naui: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi sunt ad inferos.* d Quod prouerbio.] *A' fine.* e Eloquentiæ præsidi.] *Mercurius eloquentiæ disciplinarumq; parens est. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales species, pro insigniter eloquentibus, & omnibus doctrinæ numeris absolutis. in Pseudologista dicitur, Logius à disciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentissimus. Hinc Horat. 1. Carm. Od. 10.* Mercuri facunde nepos Athlantis. f Nunc igitur tu.] *Accusatio sub persona Sabini.* g Super omnia.] *A collatione superioris orationis & præsentis vitæ.* h A' Mercurio illo.] *Mercurius superis & inferis ex æquo communis: denique Deorum interpres & legatus.* i. Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quam cõmemorant Græci fabulam, reperies apud Erasmum nostrum Chiliadis secundæ centuria sexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduersus indoctũ, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia.* k Quare non inepté.] *Amplificatio à persona Salethi.* l Sapientem eum odi.] *Vsurpat Cicero in epistola quadã ad Trebatium, ostendens ex Tragœdiæ Medeæ eum versum sumptum: Qui sibijpse sapiens prodesse nequit, nequaquam sapit. Ennius eo respexit his verbis:*

Qui sibijpsi non sapiunt, alteri monstrant viam:
Quib. diuitias pollicẽtur, ab his dragmas ipsi petunt.

Extat

Extat apud Ciceronem, libr. 1. de Diuinat. m Nempe.] *A' collatione tragicorum histrionum.* n Summis labijs Philosophus.] *i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs:* ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι, *summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorum præceptore:* καὶ ὅρκος ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι *i. semper in labijs summis periurium.* o Ante pedes.] *A' consilio & euentu.* p Atqui apparet.] *Nemesim deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arrogãter, tyrannicè, sceleratè, perfidè, aut proteruè in vita versarentur. De ea multa Cælius Rhod. libr. 11. cap. 19. Plin. libr. 11. cap. 45 & alijs in locis Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis, siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus libr. 1. De contemptu rerum fortuitarum.* q Tum quod non.] *Ab exemplo* καθ' ὑπόθεσιν. r Num ergo.] *Responsio per occupationem.* s Sed ipsius principis. *A' persona & qualitate principis.* t Maximè est seruile.] *Ab ætate & inopia rerum.* u Vna fortassis ancora.] *i. illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus vsus est in Drapetis. i fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena:* ἄγκυρος δήμου τῆς τύχας ὀχεῖ μόνη. *i Mihi ab vnica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi superest.* x Theognidis quis ignorat.] *Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam.* y Paupertatis onus.] *Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus visum & miserum & graue.* z Tu verò, ô amice.] *Reiectio, qua ad veram & propriam defensionem facti transit.* A Quin illud mihi] *Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum.* B Δὶς διὰ πασῶν.] *Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad.* C Alioqui fieri.] *Amplificatio à consequentibus.* D Cæterùm vnius.] *Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipia*

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum esse debere.* F Nimirum vt videas.] *Non paruo æstimabo, si tuo candido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorum morem, cuius meminit Ouidius 15. Metam. Antiquitùs enim missis in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerent, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis.* G Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiam. Natum est ex Hippoclidis Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristæ excidit, sed respondit socero Clisthenis: Hippoclides non curat. Quam Herodotus in Eratone lib. 6 & Erasmus noster in Adagiorum volumine pereleganter & doctè referunt. Idē eo iterū vsus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ TYRANNICIDA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentum declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyrāni occidit, an non. Incidit tamē legalis quoq;. nam & de eo qui tyrānicida vocandus sit, & de legis sententia disputatur. Exordiū attentione & docilitate comparanda fermè consumitur dum & summam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiam sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatē atq; sæuitiā tyrānidis primùm persequitur, eiusque omnē causam in filiū tyrāni trāsfert, vt videatur videlicet certo cōsilio filium ante patrē aggressus esse: deinde & modum peractæ cędis & consiliū tuum exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quā confirmatio, in qua principiò petitionem suam cōmendat amplificatione euentus, & bonorū quæ ex hoc facto secuta sint, cum

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatã, puta quòd non solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur conta scriptum. Vltimò locum quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam communem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per comparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis constat. nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum & factorũ illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀνῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αἰτεῖ ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀνελὼν, γέρας, ὡς τυραννοκτόνος.

ΔΥο τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρκβηκότα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς δὲ δοχὴν τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἥκω μίαν ὅμως ἐπ' ἀμφοτέροις αἰτούσων δωρεάν. μόνος τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πληγῇ μιᾷ δύο πονηροὺ, ἀποκτενασάμενος, καὶ

QVum duos eodẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendã paratum: vnicum tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidem vnus omniũ quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus,

καὶ φονεύσας, τὴν μὲν παῖδα τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν οὖν τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἱκανὴν ἡμῖν δέδωκε τιμωρίαν, ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προνῃρημένον παρὰ τὴν τελευτὴν, τελευταῖον δὲ ἠναγκασμένος, τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὑτοῦ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀρθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον ζῶντι μὲν συναδικῶν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ πατροκτονήσας, ὡς ἐδύνατο. τὴν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας εἰμὶ ἐγὼ. καὶ τὸ ξίφος, ὃ πάντα εἴργασται, ἐμόν τὴν δὲ τάξιν ἐνήλαξα τῶν φόνων, καὶ τὴν τρόπον ἐκαινοτόμησα τῆς τῶν πονηρῶν τελευτῆς. τὴν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμύνασθαι δυνάμενον αὐτὸς ἀνελὼν, τὸν γέροντα δὲ μόνῳ παραχωρήσας τῷ ξίφει, ἐγὼ μὲν οὖν καὶ περιττότερόν τι ἐπὶ τούτοις ᾤμην γενήσεσθαί μοι παρ' ὑμῶν, καὶ

neciq; dederim, filium videlicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filiũ adamabat. Itaq; tyrãnus pro his quæ cõmisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium prius morte sublatũ, & quod est omniũ maximè nouum, cõpulsus sit denique ipse sui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidẽ manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operã mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem commutârim, ac morem modumq; nouârim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiaq;

καὶ ἄωρος λήψεσθαι ἐσαεί θ= μους ζῶις ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ὑ τ παρόντων ἀπαμάξας ὑμᾶς μόνον, ἀπὸ καὶ τ τ μελλόντων κακῶν ἐλπίδος. καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχὼν, ἀλλὰς παραλελειμμένα κληρονόμις τῶν ἀδικημάτων. μεταξὺ δ' κἀμοῦ, τοσαῦτα κατορθώσας, ἀγέρασος ἀπελθεῖν παρ' ὑμῶν, καὶ μόνος σιτεῖσθαι τ παρὰ τ νόμων ἀμοιβῆς, ὃς διεφύλαξα. ὁ μὲν ἂν ἀντιλέγων ἔτοιγε μοι δοκεῖ μοι ἀκηδόμενος, ὡς φησι, τ κοινῶν τῆς ποιεῖν, ἀλλ' ἐπὶ ζῶις τελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τ ἐκείνοις τὸ θανάτ αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' ἀνάσχεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καὶ πῶ ἐδόσιο ὑμῖν ἀκριβῶς διηγουμένου· καὶ γὰρ τὸ μέγεθ' οὕτω μάθοιτ' ἂν τ ἐνεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπεμάχεσθε. ὁ γὰρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη σωτὴρ γεγένημαι, πραμιάφ laturũ, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vipote qui non præsentibus modò malis vos leuarim, verùm etiam futurorum formidine: quiφ stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ pstituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodũ ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atφ eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neφ enim, quemadmodũ alijs quibusdã sæpenumerò accidit,

ἁπλῶν καὶ ἡμεῖς τυραννίδα, καὶ μίαν δουλείαν ὑπεμείναμεν, οὐδ' ἑνὸς ὑπηνέγκαμεν ἐπιθυμίαν δεσπότου, ἀλλὰ μόνοι τῶν πώποτε τὰ ὅμοια δυστυχησάντων, δύο ἀνθ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ πρὸς διττὰ οἱ δυστυχεῖς ἀδικήματα διηρούμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ πρεσβύτης ἦν παραπολύ, καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ἠπιώτερος, καὶ πρὸς τὰς καλάσεις ἀμβλύτερος, καὶ πρός τὰς ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς ἂν ἤδη τῆς ἡλικίας τὸ μὲν σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐπεχούσης, τὰς δὲ τῶν ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ πρός γε τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' εἴκων ἐκείνῳ· φιλότεκνος γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἐγένετο, ὡς ἔδειξε. καὶ πάντα ὁ παῖς ἦν αὐτοῦ, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἡδίκει ὅσα κελεύοι, καὶ ἐκόλαζεν οὓς προστάττοι, καὶ πάντα ὑπηρέτει. καὶ ὅλως, ἐτυραννεῖτο ὑπ' αὐτοῦ, καὶ

itidem & nos simplicem tyrannidem atque vnicam seruitutem sustinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: vt pote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrãnicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium suprà quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

pater

καὶ δορυφόρος τῶν τοῦ παιδὸς ἐπιθυμιῶν ἦν ὁ νεανίας δὲ, τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει καθ' ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνου ἐξίστατο τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνόματος. τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸς ἦν. καὶ τὸ μὲν πίστον καὶ ἀσφαλὲς ἀπ' αὐτοῦ παρεῖχε τῇ δυναστείᾳ, τὴν δ' ἀπόλαυσιν μόνος ἐκαρπῦτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος ἦν, ὁ τοὺς δορυφόρους συνέχων, ὁ τὴν φρουρὰν κρατύνων, ὁ τοὺς τυραννουμένους ἐκκόπτων, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀνασπῶν, ὁ ἐνυβρίζων τοῖς γάμοις. ἐκείνῳ αἱ παρθένοι ἀνήγοντο. καὶ εἴ τινες σφαγαὶ, καὶ εἴ τινες φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα ἦν νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος ἠκολούθει, καὶ συνηδίκει, καὶ ἐπήνει μόνον τὰ τῆς παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἀφόρητον καθεστήκει. Οταν γὰρ αἱ τῆς γνώμης ἐπιθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν

pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat. illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio po-

σίαν προσλάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιοῦνται τῶν ἀδικημάτων· μάλιστα δὲ ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ εἰδέναι μακρὰν, μᾶλλον δὲ ἀΐδιον τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ διαδοχῆς παραδοθησομένην τὴν πόσιν, ἄλλοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, ἐκληρονόμημα γενησόμενον τὸν δῆμον. ὡς τοῖς γε ἄλλοις οὐ μικρά τις ἐλπὶς αὕτη, τὰ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσεται, ἀλλ' ἤδη τεθνήξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐλπίζετο ἀλλ' ἑωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπιχειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γεννικῶν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαιρουμένων, ἀλλ' ἀπέγνωστο παντάπασιν ἡ ἐλευθερία, καὶ ἄμαχος ἡ τυραννὶς ἐδόκει, πρὸς τοιούτους ἐσομένης τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς πράξεως λογισαμένος

testas accedit, nullum flagitijs modum imponũt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populúmque homini scelesto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicunt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri, Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuematur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neq; perpensa negotij difficultate

μενος ἀπώκνησα, οὐδὲ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα· μόνος δὲ, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους ἀνήειν τοῦ συμμεμαχημένου, καὶ τὸ μέρος συντετυραννοκτονηκότος, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὴν τελευτὴν ἔχων, ἀλλαξόμενος δ' ὅμως τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ τρεψάμενος οὐ ῥᾳδίως τοὺς δορυφόρους, καὶ τὸν ἐντυγχάνοντα κτείνων, καὶ τὸ ἀνθιστάμενον πᾶν διαφθείρων, ἐπὶ τὸ κεφαλαιον αὐτὸ τῶν ἔργων ἵεμην, ἐπὶ τὴν μόνην τῆς τυραννίδος ἰσχὺν, ἐπὶ τὴν ἑπόθεσιν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν· καὶ ἐπιστὰς τοῦ τῆς ἀκροπόλεως φρουρίου, καὶ ἰδὼν γεννικῶς ἀμυνόμενον καὶ ἀνθιστάμενον πολλοῖς τραύμασιν, ὅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθήρητο, καὶ πέρας εἶχέ μοι τὸ τόλμημα· καὶ

ficultate refugi, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: verùm solus, solus inquam, aduersus adeò validam variámque tyrannidem: vel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quũ mors mihi interim ob oculos obuersabatur: at ediuersò perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus essem. Ergo vbi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amoliés, ad ipsum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multísque vulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντες μὲν ἐλεύθεροι. ἐλέειν δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἄνοπλος, ἀρρώδηκὼς ζοὺς φύλακας, ἀρλωλεκὼς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χερὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοιαῦτα ἐλογιζόμην, πάντ' ἐμοὶ καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἄρ' ὁ πεῖσι-πος καταδείξει τρόπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γυναίῳ ἀνηρημένος, καταισχυνῶν καὶ ἀκέλευ τὸ σφαγεῖον. ἄξιον δέ τινα δεῖ ξυτῆσαι δήμιον· ἀλλὰ μετὰ τοῦ συμφορᾶν, μηδὲ τοῦ αὐτοῦ χειρδάνειν, εἰ ἔστω, καταθέτω παρακέλευσιν ἐχέτω τὸ ξίφος· ζύτω τὰ λοιπὰ ἐντέτομα. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ τοδῶν ἀπαναβάλλω· ὁ δὲ, ὅπερ ἐγὼ προὐμαρτυσάμην, διαπρά-

Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinâram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædi-

uinaueg

διεπράξατο, καὶ τὸν τύραννον κτείνας, καὶ τέλος ἐπέθηκε τῷ ἐμῷ δράματι· πάρειμι οὖν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρεῖν κελεύων προκηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐναγκαλιζόμενος. ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. ἐρημία μέν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις· ἐπιτάττειν δὲ οὐδείς, ἀπὸ καὶ τιμᾶν ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' ἐμὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ κτανοῦσα τὸν ἐκείνου φόνον, μεθ' ὃν οὐκ ἔτι ζῶν πατὴρ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' οὖν ἐπὶ τούτοις τὴν ὀφειλομένην δοθῆναί μοι παρ' ὑμῶν δωρεάν, οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τις ὤν, οὐδ' ἐπὶ μισθῷ τὴν πατρίδα ἀνεργετεῖν προῃρημένος, ἀλλὰ βεβαιωθῆναί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ διαβληθῆναι, μηδ' ἄδοξον γενέσθαι τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτελῆ, καὶ γέ-

uinaueram: tyrannum occidit, summámque meæ impositi fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctisq; bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, post quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque censeo, vt is pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur: non quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cuipiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti,

præmioq;

καὶ γέρως ἀναξίαν κεκειμένην. οὗτοσὶ δὲ ἀντιλέγει, καὶ φησὶν, οὐκ εὔλογον ποιεῖν με, τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ εἶναι τυραννοκτόνον, οὐδὲ πεπράχθοι μοὶ τὶ κατὰ τὸν νόμον, ἀλλ' ἐνδεῖν τι τῶν ἔργω τῶν ἐμῷ, πρὸς ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς· πανθάνομαι τοίνυν αὐτοῦ τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή τις κελεύει; μή τις ἀπειλεῖ δεσπότης; μή τις με τῶν κακούργων διέφυγεν; οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλὰ πάντα εἰρήνης μεστά. καὶ πάντες οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία σαφὴς, καὶ δημοκρατία βέβαιος, καὶ γάμοι ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἀδεεῖς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα τὴν κοινὴν εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν παύσας, τὰ δὲ παρεσχημένος; εἰ γάρ τις ἐστὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος,

præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiumq; ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid prætereà requiris à me? nónne volui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicamq; felicitatem solennibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore

δίκαιος, παραχωρῶ τοῦ γέρως, ἐξίσταμαι τῆς δωρεᾶς. εἰ δὲ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην, τολμῶν, κινδυνεύων, ἀνιῶν, ἀναιρῶν, κολάζων, δι' ἀλλήλων τιμωρούμενος, τί μου δαβάλλεις τὰ καθορθώματα; τί δὲ ἀχάριστον πρός με τὸν δῆμον ποιεῖς εἶναι; οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον, ὁ δὲ νόμος τυραννοκτόνω δίδωσι τὴν δωρεάν. δαφέρει δὲ, εἰπέ, μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀνελεῖν, ἢ τοῦ θανάτου παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης εἶδε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν. τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ἐπέλαβον, ὅπερ οὐκ ἂν εἴποις μὴ δι' ἐμὲ γεγενῆσθαι· εἰ γὰρ ἐφόνευσα, δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἴργασμαι τὴν σφαγήν. ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἔτι περὶ

nore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis vt populus parum erga me gratus existat? Atenim non occidisti tyrannum? Porrò lex, tyranniciдæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest vtrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo:

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς, μήδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μηκέτ' ἐστιν, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μηκέτ' εἶναι ἔχει. ἐπεὶ κἀκεῖνο προσεξετάσειν μοι δοκεῖς, καὶ συκοφαντήσειν τοὺς ἐνεργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δὲ, εἰ λιμῷ ἐξεπολιόρκησε τὸν τύραννον, τὴν ἀνάγκην τῆς τελευτῆς παρέχων, ἀπήτεις ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τὴν σφαγὴν, ἢ ἐνδεῖν ἔλεγές μοι τὶ πρὸς τὸν νόμον, καὶ ταῦτα, χαλεπώτερον τοῦ κακούργου πεφονευμένου; ἓν μόνον ἐξέταζε, τοῦτο ἀπαίτει, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν πονηρῶν λείπεται; ἢ τίς ἐλπὶς τοῦ φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικὰ, συκοφαντοῦντός ἐστι, τῷ

modo: neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit: & an quod perijt, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi videris; atque his aduersus benè de Republica meritos calumnijs vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignóve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id, vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atque atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum

τῶ πρόσω τὸ πεπραγμένων χρωμένῳ, ἀρετὴν ἐθέλειν τιθὶ ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις δωρεάν. ἐγὼ δὲ καὶ τόδε μέμνημαι λεγόμενον ἐν τοῖς νόμοις ἐκεῖσε, ἐὰν μὲν δίκη τιθὶ πονηρίαν ἐπιβάλλησαι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρημένων, ἀτίας θανάτου εἶναι δικάσας, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτανεν· ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτανε, μηδὲ τᾶ χερὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἐπάναγκες δέ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὰν τᾶ φόνω, τὰ ἴσα καὶ τόδε ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι· μάλα δικαίως, ὀΐγε ἐθέλω τὸ πεπραγμένον ἴσον γίγνεσθαι τὸ τᾶς ἀδικίας, καὶ πρεπὰν λοιπὸν ἢ ἐξέτασις τᾶ τρόπω τᾶς σφαγᾶς. εἶτα τὸν μὲν ὅτως ἀρπάζοντα κολάζεμεν ὡς ἀνδροφόνον, δικαοῖς, καὶ ἀλαμῶς ἀφεθάμεν θέλας. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τύτω τρόπον τιν πεποιηκότα τὰν πόλιν, ὁ τῶν ὁμοίων ἐξιόσεις τοῖς ἀνηρηκόσι; ὀΐδε γὲ ἱκανὸν ἄν ἔχοις λέγειν,

modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sunt debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus (nisi fortè propter diuturnam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verum compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus: ac postea superuacaneum est cædis rationem viamq; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere,

quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud

πίσαμ, ὡς ἐγὼ μὴ ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἀκολούθησε δέ τι τύχῃ ἄπως χρησέμ, ἐμοῦ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἐδεδίειμ, οὗ ἰσχυροτέρῳ πεφονευμένῳ; νὴ δι᾽ κατέλιπον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ ἃ μὲν πάντως τὸ ἐόμενον αὐτὸ πνυμαντόμενος; ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦτο φῂς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τηνικαῦτα, εἰ τοῦτ᾽ ἔλεγε τὼ πρωτοφανείαμ, δεῖ δωρεὰς ἐπ᾽ αὐτῷ ποιεῖσθαι, ἃ ἀφέλοιτο, εἰδέναι. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἔποιες· εἰ δὲ τὸν τύραννον πεφονευμένον, ὦ τὼ αἰτίαμ παρασχομένῳ σφαγῆς οὐκ ἀφελόμενος τὼ δωρεάμ; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μικρὰ δὲ σοι ἔοικε ἀπιθανῶν, ἀρπαζόντι ἐλευθερίας; ἢ τὸν τὼ δημοκρατίαμ ἀφελόμενόν τε, πρεσβύτερόν τι πρόσπαθες; καί τοι ὅ γε νόμος, ὡς φῂς, τὸ κιφάλαιον ἐξετάζει τὸ πεπραγμένων, τὰ δὲ μέσα δὴ πάντα ἐᾷ, καὶ οὐκέτι πολυπραγμονεῖ. τί γάρ; νὴ οὐχὶ ἐξελάσας τὸν τύραν-

dicere possis, me quidem imprudentem fecisse, sed exitu quendam commodū fortuito fuisse cōsequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassem, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladium in vulnere reliquissem, nisi planè quod erat euenturum, id ipsum prædiuinassem? Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neq; hāc appellationē in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interēpto, ei qui cædis causam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid superuacaneum præterea requiris? Atqui lex (vti fateris) ca-

put rei geste spectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia missa facit, neq; iam plura curiosius excutit. Qui enim? an si tyran-

δὲ τύραννον, ἆθλα τιμιώτατα ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μάλα δικαίως, εὐνοϊκὴν γὰρ ἀμοιβὴν ἀντὶ δουλείας παρέσχηται· τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, εὐτυχὲς, ἀδικ δουτέρας ἐπανασάσεως ἐλπίς, ἀλλὰ παντελὴς κατάρρησις, καὶ πανωλεθρία παντὸς τοῦ γένους, καὶ ῥιζόθεν τὸ λοιπὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἆθλα ἆπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, ἃ δοκῶ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλειφθέντα, καὶ ἐνδεᾶ τῶν πρὸς ἄνδρα ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προϋπάρχειν χρὴ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, καὶ τοῦ οἰκείου θανάτου τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν ὠνεῖσθαι. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέουσα, ἢ μαλακίαν, ἢ πεφοβημένός τινα τῶν ὑπὲρ μέσου κινδυνεύειν ἐπόκνως; οὐκ ἄν ἔφοις· μὴ μὲν

tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, omneq; malũ radicitùs excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet subpetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recusset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere.

μένειν οἶνον ἐπὶ τούτῳ ἔτι μόνῳ, καὶ νόμιζε τὸ θελῆσαι μόνον, καὶ τὸ βουλώσασθαι ταῦτα, ἃ καὶ μὴ χεῖρον ἀπεβεβήκει, ἵκανόν τι γνώμης αὐτῆς ἐπίδειγμα, ὡς ἀνεκτὸν ἡγήσεσθαι με, χάριτας ἀξίους, ὡς ἀνεκτῶς λαμβάνοντα. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν προσήκει, ἄλλῳ δέ τινι τυραννοκτόνῳ κόπτειν, ἄλογον, ἐπί μοι, εἰ ἄγνωμον ἐμοὶ παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἔλιττον, ἄνδρες, ἐσκόμβωσα, ἀθλητής, ἐπιχειρητής, ὑπεράθλου τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκείνου τότε; νῦν δὲ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον. καὶ κινδυνώσας, καὶ μυείας τῆς τοῦ νανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ἄτερ ῥᾳστώνης, μηδ' εὐχερῶς ἐπελάβετό τι ἂν τοῦ πράγματος, φρουρὰν ὑπερβῆναι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πρίασθαι ζοῦς μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ ἀφάλαιον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν.

In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm ista, ac statuisse præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, eiues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patrauī. Neque enim vsqueadeò facilem, facluq́ue procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumq́ hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq́ negocij caput.

Nam

ἤδη γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα καὶ δυσάλωτον καὶ δυσκατέργαστον ὄντα, ἀπὸ τὰ φρουρούμενα καὶ σωιζόμενα τῷ τυραννίδι : ἅ τις ἂν νικήσας, πάντα οὗτος διατάξαιτο, καὶ τὸ λοιπὸν ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυράννων πεσεῖν, οὐκ ἂν ὑπάρξειέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυφόρων ἁπάντων μικρὰ νυκτί, μᾶλλον δὲ πάντας πρωΐ καὶ νυκτί. ἐγὼ γὰρ ἔτι πεσίθημι, ἀπ' ἐπὶ τούτων αὖθις μένω. φυλακῆς μὲν ἀράτης, δορυφόρους δὲ ἐκείνους τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν ἀπέδωκα. τιμῆς ἄξιος ἐπὶ τούτοις εἶναί σοι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον ; ἀπ' ἀ καὶ φόνον ζητεῖς, ἤδη τοῦτο ἐνδεῖ, ἐδ' ἀναμακτός εἰμι, ἀπ' ἄρτασμαι μεγάλῳ καὶ γενναίᾳ σφαγῇ μεμισκαμένος ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, δὲ ὃν ἀνεπιβούλως ἀφεῖς ἐγὼ, ὦ μόνῳ ἐβάρδη, ὃς ἀντὶ πολλῶν ἤρκει δορυφόρων.

Nam ipse iam tyrannus non magnas est, neq; expugnatu neq; cõfectu difficilis : verùm ea quæ tuentur continentiq; tyrannidem : quæ quidem si quis superârit, il lum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod superest. sed ad tyrãnos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingũt custodes oppressissem, omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo : verùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Virum his rebus confectis non tibi videor honore dignus ? an adhuc eadem ipsam à me requires ? Quin etiam si eadem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verùm eadem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quẽ ille ab insidijs

eras tutus, cui vni fidebat, qui cõplurium satellitũ instar erat.

ἄρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὦ οὗτος, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γένωμαι; τί γὰρ, εἰ δορυφόρον ἕνα; τί δ', εἰ ὑπηρέτην τινὰ τοῦ τυράννου ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκέτην τίμιον; οὐ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τοῦτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν πεφονευμένον αὐτὸν ἴδε, ἡδὲ ἦν τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κολαστὴς ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπιπολὺ παραθεῖνει τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτο μόνον πετράχθαι μοί, ζῆν δ' ἔτι τὸν τύραννον δαπεφευγότα; γέρας δὴ ἐπὶ τούτοις αἰτῶ. τί φατε, οὐ δώσετε; οὐχὶ κἀκεῖνον ὑφεωρᾶσθε; οὐ δεσπότης, οὐ βαρὺς, οὐκ ἀφόρητος ἦν; νῦν

Annón igitur, quæso te, præmio dignus videor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem vnum, atq; adeò quid si tyrãni ministrum quempiam interemissem? quid si seruum aliquem charum? annón hoc quoq; magnum visum fuisset, conscendisse, mediaq; in arce, medijs in armis, aliquê è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias violẽtior: quòdque est maximum, hæres ac successor omnium, quique in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse, ipsum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicitis? Non dabitis? Annon & illum verebamini? Annón dominus, annón grauis, annón intolerandus erat?

Porrò

ψῶ δ' ἡ τὸ λιφάλαιον αὐτὸ ἐννοεῖ. ὁ γὰρ οὕτω ἁπαντᾶ παρ' ἐμοῦ, τοῦτο, ὃς ἐνῆν, ἄειστα διεπραξάμην, ἢ τὸν τύραννον ἀπικ]δναι τῆρος φόνου, ἐχ ἁπλοῦς, δὶς πληγῇ μιᾷ ὅπερ δικαιότατον λῦν αὐτῶν, ἐπὶ τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ αὐτὸς προβασανίσας πολλῷ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς λάβας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς προκείμενα, ὧν ἐμὲ ἐκλείπει, ἃ καὶ πονηρὸν ἀπ' ὄν καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον ὦν πατρὶ, αἵμα]ι καὶ ἀνθρωπιμπλαμένον. ταῦτ' ἔστι πατέρων τὰ τραύματα, ταῦτα ξίφη δικαίων τυραννοκ]όνων. οὕτω θάνατος ἄξιος ὠμῶν τηράννων. αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοιούτοις ἀδικήμασι. τὸ δ' οὐθὺς ἀφανῆν, τὸ δ' οὐθὺς ἀγνοῆσαι, τὸ δ' μηδὲν τοιοῦτο θάνατος ἦλεν, ἀλλ' ἔχει τυραννικῆς ζοιάσεως ἄξιον. ὁ γὰρ ἀγνοῶν, ὃ οὕτω, οὐκ ἀγνοῶν, ἀλλ' τῶν ἄλλων ὁρᾷς, ὅσῳ ἐκεῖνο ἡδονὴν πρὸς τὸν ἐμὸν

Porrò nunc negucij caput dem̃q; ipsum perpẽdite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè cõfeci, tyrannum q̃ aliena cæde occidi, non simpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatissimũ illi, videlicet tantorũ facinorum sibi conscio: sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso aui flore, tametsi sceleſtum quidè illum, attamẽ & ætate vigentem, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentũ vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi vllum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neq; enim ignorabam, vir egregie, nõ ignorabam inquã, neq; quenquam aliũ latuit, quanta illa charitate

ὑὸς εἶχε. καὶ ὡς οὐκ ἂν ἀξίωσεν ἐπιβιῶναι δι' ὀλίγου αὐτῷ χρόνου. πάντων μὲν γὰρ πατὴρ ὢν πρὸς τὰς ὠδῖνας τοιοῦτος· ὁ δὲ καὶ φιλοστοργότερόν τι τῶν ἄλλων εἶχεν, ἀκούω, ὁρῶν μόνον ἐκεῖνον ἀγαθὸν καὶ φύσει καὶ τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῷ πατρὶ, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε εἰ μὴ διὰ τὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόνοιαν, τὴν ὑπὲρ ἁμὲ τὸν θάνατον ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν, καὶ λογιζόμενον, ὡς οὐδὲν ἔτι τὸ ζῆν ὄφελος, τῆς ἐκ τῶν παίδων ἀσφαλείας καθαιρουμένης ἅπαντα τοῖς ἐκείνων αὐτῷ ἄθροα προεῖδε, τὴν φύσιν, τὴν νύμφην, τὴν ἀπόνοιαν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐγκεκλικυῖαν τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα ἐκείνου σὺν ἡμῖν διαπαλαίσαντος ἀπέθανεν ὑμῖν ἄτεκνος, ἀνιαρῶς, ὀδυρόμενος, δακρύων,

filium sit prosequutus, adeò vt illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc admodum affecti sint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quidam, idque meritò, quippe qui conspiceret illum vnicum esse qui curaret seruaretque tyrannidem, quique solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum disperationem sciebam illum protinus exiturum è vita: perpensurum enim, iam nihil esse quur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effici vt hæc omnia illum agminatim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quique in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxilijs sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaque vobis orbus, excruciatus, plorans lachrya

δακρύων, πεπενθηκὼς πένθος, ὀλιγοχρόνιον μὲν ἀλλ' ἱκανὸν πατρὶ καὶ τὸ δεινότατον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅσπερ θανάτων οἴκτιστος, καὶ πολλῷ χαλεπώτερος, ἢ εἰ ὑπ' ἄλλου γίγνοιτο. ποῦ μοι τὸ ξίφος, μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίζει; μή τινος ἄλλου ὅπλον τοῦτο ἦν; τίς αὐτὸ ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνεκόμισε, πρὸς τοῦ τυράννου τίς ἐχρήσατο, τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέστειλεν; ὦ ξίφος κοινωνὸν καὶ διάδοχον τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀμελούμεθα, καὶ ἀναξίοι δοκοῦμεν δωρεᾶς; εἰ γὰρ ὑπὲρ μόνον τοῦτον τὴν τιμὴν ἤτουν παρ' ὑμῶν. εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες, ἀπρθανεῖν ἐθελήσαντι τῷ τυράννῳ, καὶ ἀνόπλῳ ἐπὶ τοῦ καιροῦ κατειλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐλευθερίας συνήργησε παντί. τοῦτο τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσατε, δεσπότην

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem consciuit: quod quidẽ mortis genus, præ cæteris miserrimum, multóque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eũ agnoscit? Num cuiꝰ alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrãnum quis eo est vsus? Quis eũ ad illũ misit? O ensis particeps successorq́ meorum egregiè factorũ: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrãnum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò

ἀποστῆναι οὕτω δημοτικοῦ
τίματος ἂν ἄρ ἡμέψασθε,
οὐκ ἄρ ἐν τοῖς ἀρχείοις ἀ-
ναγράψατε; οὐκ ἄρ τὸ ξίφος ἐν
τοῖς ἱεροῖς ἀναθήματι, οὐκ ἄρ
μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο σεβα-
σθήσεσθε; νῦν μοι ἐννοήσατε,
εἰ προοιμήσαιμι ἐκὸς τὸν τύ-
ραννον, εἰ μὴ ἀρκήσαιμι πρὸ
τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ὑπ'
ἐμοῦ φονευόμενος, καὶ τιτρω-
σκόμενος πολλοῖς τραύμασιν
εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώμα-
τος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσαι
ἐμὲ τὸν τιμωρητήν, ὡς
ἂν ἐκ τῆς πράξεως βλα-
πτοίμην, ὁ μὲν ἀναβόησεν οἰ-
κτρὸν, ἐπιβοώμενος τὸν γεγε-
νηκότα, οὐ βοηθὸν, οὐδὲ συμ-
μαχον. ἦλθε γὰρ πρεσβύτης
ὢν τὰ, καὶ ἀσθενὴς, ἀκμὴ θεα-
τὴς τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ
δὲ ἀπημαλόμην, ποιητὴς
μὲν τῆς ὅλης τραγῳδίας γενό-
μενος, καταλιπὼν δὲ ὧν
ἐδεήθη τὸν νεκρὸν, καὶ
τὸν σκηνὴν, καὶ τὸ ξίφος,
καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος·
ἐπεισὰν

domino tam popularis rei nõ gratiam retuliſſetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis? Non'ne gladium inter ſacra monumenta conſecraſſetis? Non illum ſecundum Deos venerabimini? Nunc mihi conſiderate, quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ magis, magiſq; ſunt oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè diſcruciaret eum qui genuerat, quoq; primo ſtatim conſpectu perturbaret. miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: verùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.

At ille

ἰσιεὰς, δ' ἐκᾶν☉, κὴ ἰδὼν υἱὸς, ὃν ἔχε μόνον, ὀλίγον ἐλπνίοντα, ἐμαγμένον, ἐμπλησμένον ζῦ φόνυ, κὴ τὰ τραύματα σιαγχᾶ, κὴ πολὰ κὴ καίρια, ἀνιβόησε ζῦζ· τέκνον, ἀνηρέμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα· ποῦ ὁ σφαγεὺς, τίνι με τηρᾶ, τίνι με φυλάτθα, ἀλλ' ὦ ζῦ, τέκνον, πεπληρωμένον; ἢ μέ τι ὡς γέροντ☉ ὑπερφρονᾶ; κὴ τῇ βραδύτητι δολοῖ με λίαν, κὴ πρατείνει μοι τὸν φόνον, κὴ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; κὴ ταῦτα λέγων, ἐζήτα τὸ ξίφ☉· αὐτὸς γὰρ ἄνοπλ☉ ἦν, ἀλλὰ τὸ παιδὶ τὸ παιδὶ θαρρᾶν. ἀπ' αὐτὴ ζῦζ ἐνέλιπσι. παῖσαι δ' ἦν ὑπὲρ αὐ ζῦζ πεπρωσκαμένον κὴ πὸς τὸ μέγιον τόλμημα διαπεπλαγμένον. ἀπροσδ☉κ☉ς δὴ τῆς σφαγῆς, κὴ ζῦ τραύματ☉ ἐξελὼν τὸ ξίφ☉, φησὶ πὸς μικρὸ μὲν με ἀπέκτεινας, νῦν δ' ἀνάπαυλαν ξίφος παρὸ

At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi fortè me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit, producítque mihi mortem redditque mihi cædem longiorem. Atque hæc loquutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait:

Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio.

Adde

πατρὶ πενθοῦντι παραμύθιον
ἐλθέ, καὶ πρόβυτικὴ χεῖρ' ἀνευχόσῃ τιθαγώνισαι, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τῷ πρώτῳ ἀπέθανον. ἄθλιε πρώτως δι' ἐνίσχυον, ἄθλιε τῷ τάξιν πεῦναῦον δοῦ φόνου. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς τύραννον μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζομενξαν ἐκδικον· νῦν δ' ὡς ἄτικον· νῦν δ' ὡς δὲ φονεύσος ἀπορῶν καὶ ταῦθ' ἅμα λέγων, ἐπῆγε τῷ σφαγίῳ, τρέμων, ἐθέλων μὲν, ἀδυνάμῶν δὲ, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀσθενῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὁλκήματος. πόσοι κολάσεις ἐωτα; πόσα πράγματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι ἀνδριάντες, ἑωρακας πάντων τὸν ἐν ναΐαν κεκειμένον, ἐδὲ μικρὸν, ἐδ' ἀνκατεργωνιστὸν ἔργον· τὸν πρόδυλον δὲ αὐτῷ περικεχυμένον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀνακεκραμένον, τῷ ἀληθεστερον ἐκείνῳ καὶ ἐπινικιον σπουδῶν, καὶ τὰ ἔργα τὸ ξίφος δοῦ ἐμέ.

Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus dumtaxat, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui desit etiam mactator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremens, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hîc supplicia? Quod vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremò spectastis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meique gladij facinora.

Ab

αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ ἀναξίον γεγένηται τοῦ δεσπότου, καὶ μαρτυρόμενον ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο. τοῦτο ὑπ' ἐμοῦ γενόμενον, μικρότερον ἦν, νῦν δὲ λαμπρότερόν ἐστι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν καθελὼν τὴν τυραννίδα πᾶσαν, εἰμὶ ἐγώ· μεμέρισται δ' ἐς πολλὸς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκεινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησαι.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, testansq́ quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset paratum, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq́ ego quidem sum is, qui tyrannidẽ sustuli: cæterùm actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

GILBERTI COGNATI ARGVMENTVM.

QVidam in arcem ascendit vti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumque in vulnere reliquit. Adueniens tyrannus, vbi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi conscit. Is qui ascenderat, tyrannique filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLA-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIDEM VERSA, SED quæ superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

Est iusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidâ esse, qui non ipsum tyrannum, sed filium tyrãni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à persona Iudicũ: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atque ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordiũ propositio sequitur cum attentione & admonitione iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat: atque inde ad cõfutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad summum tractárat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quę non quid quisq; voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatũ verò eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorũ & pœnarũ. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmiũ dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit.

Postremò

Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, eædem filij mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò vt incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunque præbere. Idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoque sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non vt quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temerè verba legũ huc aut illuc deflectenda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat, & vt alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contrà neq; animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta via aggressum esse, neque denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum præmium perentem.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hæc & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolosq; multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propiùs contemplantibus, videri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunius obſtrepere atque obturbare. Enimuerò quum omnis affectus mutilis eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditùs tollere ſolet, verùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eriperet præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè præterque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel nanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

itiæ temulentia, dum gratulãdi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile plausibilésq; videatur. Etenim postquam viderem manifestà quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi proprium perpetuumq; facere vellent, & constabilire tuerique quod largiri non essent grauati, meminissemusq; ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia conueniat immerentibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem con-
tulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum
priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeri-
tate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò
præbuerit, idq; adeò imprudens (vti mox docebimus) non
veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, si-
bi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius voca-
re: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc
felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem, Iudices, facinus
speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: verùm hoc im-
pudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat imm. erio-
tus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod ty-
rannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spe-
ctandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,
permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo,
vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quo-
rum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus.
Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videa-
tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas de-
beat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: pe-
tere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum
ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti cre-
ditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iu-
re potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico per-
soluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obno-
xiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum
illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in
tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueris simorum Iudi-
cum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia re-
tulit? Sensistis, Iudices, vt è corona plerique risum tenere ne-
quierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam
suam

suam nobis recitabat de seſe terq; quaterq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno videlicet, qui inter sidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm faſtuoſo vultu, quàm arrogantibus ſupercilijs, quàm ſtupidis oculis, ſuum ipſe vobis encomiũ detonabat? Quæſo, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, incolumi diuino illo meo ac fortiſsimo gladio, qui vel ſine me meas vices, vbi lubebit, acturus eſt? Quis tandem iſtam ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidiſſet? Hæc quoq; me cauſa, Iudices (neque enim inficiandum eſt) commouit, vt huius obſiſterem petitioni: vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odioſam huius imputationem reunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus grataretur, vt hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit victimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe vnicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique, Iudices, auguramini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, veſtra auctoritas, veſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi vt tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum minite-

tur? Vtrum est hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtue-atur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere) vti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiã in proscenio leges fieri vetant) crimẽ tã atrox, tã capitale in ciuẽ impingere, tantùm quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tã frequenti ciuiũ corona, quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento. Siquidẽ quàm reliquã gloriosè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullã fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem: nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vleiscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui reditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercesit, quur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos esse, nisi te à tyrannicidæ præmio deiycerem.

Non

Non quòd pudeat hominem debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: verùmetiam vehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis postulo, Iudices, vt vel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempub. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrocissimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar,

dear, nisi certiorib. quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq; pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iussserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleraßemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quam misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis, Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingeniosi conuiuatores iisdem carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus idem restitabat. Quòd si me deturbante, vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus

sum:

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscivit. Principiò quòd voluit, Iudices. quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quam nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeo nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmium ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione fama; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamanthique tribunalibus seruantur. Hîc mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, mulio-

quæ magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ voluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit, voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt vicissim bene velit Respublica? I nunc, & hoc in gradu noc iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. verùm illud interim præmij feres: velut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba precio redimat. At non volui tantum, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consulè facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multò commodius consliteris. Nam etiamsi paulò minus absurdum videatur, haud ita multò minus impudens tamen est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne

hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ci-
ui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum
inijsset contractum, ita vt ille pecuniam stipulatus, tu condi-
tionem pactus esses: mirum ni suo vterque periculo, atque is
nondum præstita conditione nummos his verbis abs te pe-
tat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: án
non protinus impudenti homini respondebis, Cedo condi-
tionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem
effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem ver-
bis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non
muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præsti-
tisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absol-
uuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non gra-
uabor dare: sint ei qui facinus peregisset, quod tandem ius
est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pa-
cta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam impro-
bus inuenitur, vt lucrum conditione promissum postulet, non
præstita conditione: nemo tam stultus vt det, si quis postu-
let: & tu à Republica maximum omnium præmium postu-
las, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, do-
nec illuc vnũ audiam, quod te præstare oportebat. Volui, in-
quis, ascẽdi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulum
iam est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nem-
pe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præ-
mium. Annón intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex
esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad
illum propriè pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, &
præstandæ cõditionis? Ego meo periculo præmij dependen-
di onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm
angusta mihi res vnde corradendum quod debeam precium.
Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quic-

quam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè prouenisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumnioſior scrupulosiorq́, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq́ nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facili facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq; dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis velit omnino à pactis discedere? Quíduis circumspice: & si potes vsquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpe numerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando vidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine vendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq; id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam serio, omniumq́ splendidissimo negocio id tibi postulas, quod in scenicis

scenicis illis pudeat vel impudentissimum tentare? Age quoties & illud vidisti euenire, vt qui sese fortissimè doctissimèq; gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanè quod causetur: excidisse habenas, consternatum equum, fractam rotam, iactet se vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Thersitæ præstitit Achilles: nisi metam prior attigerit, profectò postulandi præmij ius nullum habebit: fortunam suam incusare licebit. Cæterùm agonothetæ non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen descenderit, vt eius vteretur conditione: id est, ita demum præmium ferret, si virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui si conatui, non tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis esset opus, quot in Olympicum certamen veniſſent.. Quanquam in huiusmodi ludis qui solennitatis voluptatisq; gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoq; præmia statuantur, non honoris, sed solatij gratia: verùm seriis in rebus, atq; adeò periculosis, quæ nam obsecro lex vnquam mercedem statuit, nisi si quis facinus peregisset, & ita peregisset, vt omnes numeros implêrit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello seruârit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aspirauit, quòd se telis obiecerit, quòd non sine multis vulneribus discesserit? Profectò nisi ciue seruato, nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt: Acriter contendi, Iudices, vt mœnia superarem, omnia feci, sed depulsus sum? Quantumlibet enisus sit, nisi cõscenso muro, nemo tam inuerecundus est vt muralem coronam sibi deberi dicat. Obsidionalem nemo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremò nullus honos petitur, nisi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempestate desertam

ad littus

ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quor sum attinet hîc tuam iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquã ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, supplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset enisus, quòd grauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: aude & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, annõn præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam:

negabis

negabis æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam stetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putârint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Respon. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitale & ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem,

rem, qui sua diligentia peritiaq; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmiò iudicas muitandum esse: an potius pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quòd mihi videbare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multò magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multò propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atq; vide, quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: vt temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit: verùm in paucis duntaxat, quæ vel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: vel eiusmodi sunt, vt prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò nô vides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habebe, sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperâris, supplicium minitans: contrà vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere

genere sunt, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex mirũ vrbanùs ac verecũdiùs tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm à multis præstari queant: & periciæ locupletiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idẽ fieri consueuit, si quis quid noui fecinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illicò tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commitas, nõ potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è

moribus

moribus natæ sunt (id quod verè vulgò dicitant) ac pharmáci vice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodũ de aureo Saturni seculo fabulantur poëtæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita nõ pollicetur, optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quũ virtus absoluta abundè seipsa cõtenta sit? Proinde petere quod illa nõ sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimũ est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris, paulò pòst excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandã vtilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: virum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam virtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quando metiris precio, volitare pro ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno, tamen velut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiam si tyrannum occidisses?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio, tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, spectante Republica, magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortassis, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum meherclè præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliundè aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verùm etiam occidi. nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidiùs isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm

ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multò omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipublicæ sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ, superûmque dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilque? Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iuga gulâsti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censensus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multò minus etiam causæ est postulandi muneris. Verûm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quû tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempublicam, sed vltorem tui facinoris, & verum certumque tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel priùs quàm refellantur? Verum seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd vsque adeò diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerum callentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliusq; in longinquum consulit?

His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In miâ litiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illum terreret, ademptus filius, quàm extinctus fatellites quispiam audacior, quum arx superesset approbè munita, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentesque, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligantur. Vsqueadeóne senem crudâ viridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multò inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam timeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego, Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam istud audiuit, tyrannum vsqueadeò pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos qui metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum operæ ministerio q; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacârit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudelissima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ cautam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Prometheï simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentissimis, mulierculârum intem-

perantissimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus prævidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia matercularum omneis: quî tibi compertum esse potuit, vltrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in disperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt senex naturâ ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes: vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatam irritatamq; Reipublicæ supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autem femuli animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigníq; contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua supplicio rum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimásti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram in hanc ciuitatem dilaniandam discerpendámque insiliret? Id si non euênit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige

nunc

nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quòd ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præsciueris, & certum præsciueris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando isthuc tibi prænunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquam rem feliciter euenisse videres, tum demum post factum vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici consueuit, post euentum stultos etiam sapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciisse videâre. Sed dij boni, quàm non bonum Poëtam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi non putasse in vita commorari, quum omnia supersessent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis præsidium collocârat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abijsse. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem vllum habent veri: si mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamârit, vt non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, vt non suspectos haberet obseruaretq; : qui sic illi sit fidus, vt non in barbaris quibusdam latronibus ac ser-

uis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, vt viuos esse pati non possent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his vitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferimisq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri hi fiducia, munimentum præsidiumque tyrannidis multò tutissimum: hos si quis ademerit, causam videatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi vnus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quo deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius violentus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyranni dis successionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Nisi præter modum adamauit filiũ, nisi diffisus est, cur sibi mortem conscisuit? Isthuc verò me-

ritò,

ritò demirandum : quippe quod præter omnium, ac tuam etiam spem euênit. Verùm ego mihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiserint vt sibi vim afferret : hoc tantùm euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitum certò præscire potuisse, quantumlibet amârit filium : tametsi causa non admodum obscura. Iam deorum si qui fuerunt huic infensi Reipub. iras diuturna nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra vota, nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille senex dijs atque hominibus dignas admissorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incusserunt, hæ attonitum ad spontaneam sui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugisse qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem, quales audierat esse solere tyrannus, qui magno suæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent : qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, qua possent perficere. Hanc suspicionem [a] Pan ille, aut si quis alius est Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificem, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, tibi fugitabas: nunc vbi res præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutum, pone tyrannum ira percitum, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium

agere, possessionibus exuere: quid hîc dices? Non sines, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, Iudices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde describit, nimirũ vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem prorsùs impudentiæ, fingere præscisse se quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quantò melius tuo commento, id est, fabulæ tua fides constitisset, si ita finxisses: te quum peremptio iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse. Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse, ne tam luculentum facinus simili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per

rimam

timam contemplatum, vel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & otiosus spectatur assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negocium omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulò minus malum poëtam te præstitisses. Sed ocium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negocio subitò nescio quis Deus oculos tibi restituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò si veris fidem facere voluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, sed vt experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam. ita que quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (vt est ea nimirum ætas securior periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & [a] somnum illi cum morte, id est, germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotasq; mundi latebras animo circumspectantem, in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere.

Iamq;

Iamq; te ad spontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exijsse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophen immutasse te animum: & qui priùs de salute fueras solicitus, protinus ad præmij spem arrectum fuisse, lucriq; auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio, qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, prosiliss in medium, id quod vidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset: sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa comminisceris, non dicam tota facie à vero distantia, verùm etiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamasse, vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortem metu fuisse consternatum, vt in vita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se iugulet. Non vides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præsidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, vt indignum habueris qui tua ista magnifica dextra iugularetur? Tùne indignum iudica-

ba

bas quem occideres, quum eum Respublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum aeri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumerò fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicem familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè, se perditum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos

Iudices,

Iudices, viros omnium perspicientissimos. sed vel è media plebe quenquam esse tam mucosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadam induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua videbas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium, quo se feriret, reliquerim: atque id solùm non modò satis esse putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum esse vt ipse ensis inter arma deorum consecretur, dominus pro Deo præsenti colatur. O hominem suauem, si has spes verè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putásti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, vt vltrò ad mortis adegerit necessitatem. An verò nihil refert putas, quam præbeas occasionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquisti, quo nihil minus deest tyranno: nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eũ gladiũ tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu inquã, exanimatus reliquisti, quem postea receptũ optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos destrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est. si bene verterit, nihil grã-

tiæ

tiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quantò probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me, Iudices, hæc pluribus refellere verbis, quàm necesse videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reiectum prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoscere, dum hunc ab grauissimo deïcio. Hîc sibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negebat vitari posse, quin præmium deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse vtrum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum in maleficijs causam datam imputarent leges ad supplicium, multò magis idem obseruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat me minisse sese, in legibus esse disputata: illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hîc erras, qui neque causæ datæ rationem, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem

laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi probabile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Âge, si telo inter venandum temerè misso fortè tyrannum vicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno vendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidiùs sese ingurgitasset, eáq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo vini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque conieceris præcipi poterat: vt ætas vinosa tam illicibili vino auidiùs intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis

magis illecebrosum reddis, consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò pater virò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quidvis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaq; cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit eventus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: quate subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum vitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discantq; homines vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copijsque iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco

pharmaci

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine disita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data dijudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conficisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenam discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Nequè enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, causam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt miserabilius sua dextra perimeretur, vt odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quantò sint hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspitionem causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum exteat exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioqui futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac manus aduersum dolorem animi validius valere. Hæc non dubitares tibi pro-

futura

futura ad alterum crimen depellendum, & prodesſent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac cauſa valet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à voluntatis ſuſpicione, quòd cauſas parum idoneas dederis: hic ex cauſis multò minus idoneis propter perſonam tyranni, videri vis non modò quod euenit, fuiſſe ſuſpicatus, verumetiam certum præſciſſe, Ibi temeritatis poſtulari non poteras, propterea quòd tametſi vitio abs te data eſt cauſa, tamen idonea non ſit ad id quod euenit: imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, ſepultura prohibitus, quòd ciuitati citra cauſam idoneam ciuem vnum ademerit. Tibi non niſi vnius filij mors imputabitur, etiamſi mater quoque, & filiæ, & ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, niſi feliciter euemiſſet: quippe vbi ſummum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quartum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſsimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curioſè (vt aiebat) ſecum agam: vt quum poſsim in crimen ac pœnam vocare, ſat habeam ab honore non promerito ſecludere, Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam ſi hunc euentum dij non dediſſent, vt ſenex ipſe vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrannum ſuæ furiæ non eſſent vltæ? Dij quiduis potius dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tametſi ad

solam mentionem inhorrescit animus. Túne inquam, occiso filio, relicto sene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipse supereſſes, qui posſis petere: nec esſet Resp. quæ dare posſet? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimaris, aut in extremis Orcadis exul delitescere: nos pro tyranno iam immanisſimum carnificem pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, qui tyranni vocabulum mereretur. Quando autem antehac vnquam fando auditum est, duos vna in ciuitate sediſſe tyrannos? id quod magis etiam naturæ repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In ijſdem aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In ijſdem luſtris non conuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides necessariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin patri cesſit: quid tandem illum vocare potes, niſi tyrannni nel pæfectum, aut satellitem? Quandoquidem seniori tyrannicã appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro cauſæ tuæ commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in personis situm est, nullam habuiſti ratio-

nem

nem? Si enim (vt memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis accerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Illi non sinit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperio, negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenere tragœdia tua non poterat? Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera molescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac temperationes, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Ves ipsissimam tyranni ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò magis senescit, eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitiorum omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad voluptates

segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit, vt imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur virgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò senile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quò nobiliores sunt, quò fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus non tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigetq; malitia, sæuitia, necendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autē oporet omnia commemorare, nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abijt. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego conor argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est

omninò

omninò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cesſit. Quasi verò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, vel in eos potiùs, quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè vendicat. Et in nullos est tyrānus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sub vnius vmbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; conner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam tā pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res vsqueadeò misera tyrannis, si vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt, qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnum quemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuiosus, vt non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum,

sum, filio insolentiores. At hæc verisimillimum est, nullius insolentiam minùs approbasse senem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit:) vel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis vti malunt. Quòd si clàm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasi per illum exercente tyrannidem, vtri tandē par erat imputari commissa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioque fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque virgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hæreditatibus manum inijciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamen tyranni nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium instituit, in vnum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitione reseruat. Quorum vt quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certè tyranni vocabulum nemini congruit, nisi vni illi, sub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas esse ma-

se manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures easq; longissimas. Omninò prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multoq; f Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide, vnum quippiam est, quod neque pes sit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, contineat autem vniuersa: at ita contineat, vt ab ijs possit separari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate titulóq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: non sinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poëtæ, vt pro vno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro vno excusso oculo, plures acriores succedant: pro vna resciſſa dextera, multæ robustiores subpullulent. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque constituit, qui sibi sit ausus tyranni vindicare nomen: quo sublato, futurum sit vt membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illicò tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnũ patris satellitẽ nominabas: non inficiabere. rursum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (vt ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem inquit, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm sceleſtum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannis filius: pater nihil nisi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, & Echo nympham nihil aliud quam meram quandam fuisse vocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum pernicioſius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque sum maximè idoneum cominisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eáque

manifes-

manifesta? In priore non cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorũ religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, pernicioſissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquam nõ elabetur è iudicio vestro nocens, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasq. litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximoperè cauendum est, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsqueadeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

præmium

præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse vel tyrannis ipsis sceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò supplicio dignores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, sed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi simpliciter parêre: neque eius verba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hîc spectandum, Iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel vestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius sibi volet in ditissimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm vt huiusmodi ci-

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: si quidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiùsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis [h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrumque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intuliisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen, facti sui rationem reddere compellitur, statim se prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltro semet reum facere cogitur. Quod si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponi: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleftum alio scelere fustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima videbatur hostem in bello feriendi facultas.

facutas : quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris verba iurâris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es : Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat : nomen hostis tantûm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem declarare : ac tuo fortasse scelere fruetur : verùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est ? Vnum tibi lex nominatim designauerat : tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in vnum non potest competere : neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem voles magistratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm vitam : vidit in extinctum facilè varias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem possit prætexere, si post occisum hominem vlla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse videtur, vt homini vitam eripiat ? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta ? quàm multa concedit reo ? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo vult accusare ? quantum spacij largitur ei, qui defertur ? quàm liberam Iudicum reiectionem ? Quantùm igitur à mente legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam vitam grassari ? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantumuis

uis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui perijt: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omniq; Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus edere. Neq; hæc dico, Iudices, quasi parum gaudeam pariter cũ patre sublatum filium: vtinã eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunq; tynannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bo-

nitas nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committere vt huius meritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. nam lex tuum fatum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quam in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, causam æquitatemq; legi excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq; enim

chim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submodo, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicatis. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere k monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex exiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atq; id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obstrictorum, scelere contaminatorum, barbarorũ (nam hæc tota sentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis suis, vel rectum iudicant seruire tempori. In hoc itaque rerum statu leges non extinctæ, sed oppressæ modò, cautim & circumspicienter agunt: intelligunt hoc bulcus citrá summam ciuitatis perniciem exasperari non posse, vnius capitis dispendio commodè sanari posse. Quare docto cuipiam medico præmium ostendunt, digito demonstrant quod membrum secari velint, quibus absistineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram secuisti. illæ tyrannum, tu tyranni satellitem occidisti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo insciè exagitato, totum hominem in extremum vitæ discrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago. aget alius fortasis, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò consilium fuit, ostendere tibi quàm insignitæ sit impudentiæ, in ea causa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia, poscere præmia, in qua nequeas obtinere: si modò tecum exactiùs ac seueriùs agatur, vt grauioris pœnas effugias. I nunc, & curiosum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te possim in graue discrimen vocare, sat habeam legis & Reipub. causam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni sit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus isthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipsi cupio persuadere: & facturum me confido, si modò tantisper animum possis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos summatim totam causam ob oculos reuocemus? dispiciamusq; quàm multa tuo in facto desiderentur ad id, vt legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus,

natus, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorũ ego nõ vnum aliquod, sed vnumquodq; deesse docebo. Quod si facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid speraris, vel quid proposueris. Nam si tyrannum per imprudentiam occidisses, si præter propositũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse videris: ita demum legi persuasum erit, te voluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quanquam isthuc leges non ita valde curiosè penticulantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quò tyrannidem ipse occupares, vtrum præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem vlciscerêris, tyrannum occidisses, atq; id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dedisses q. num quæso tyrannicidæ præmium postularet? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico invitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioquĩ tam glorioſus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremũ exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatẽ: is aut priuatũ dolorem vlcisci voluit, nõ libertatem publicã vindicare: aut emolumentum suum sequutus est Reip. periculo, non suo periculo Reip. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam insolenter se iactat. Non potest nõ videri lucrũ sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. Annõn vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentiat? quem illa tuæ vitæ periculo sua causa voluit occidere, eum tu nõ solùm volens præteristi, verumetiam periculosè in Remp. irritâsti. quẽ sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo, tui compendij aut animi fortasse gratia iugulâsti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucrĩ perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrẽ, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc, Delium aliquẽ tibi prædixisse, vt certũ præscire potueris, quod ipse etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem: idq; noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinã ferre præmium, propterea quòd ea via sustuleris quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non sit forti viro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore vt necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset. virum te tanquam tyrannicidam suspiceret Respubli-

ca, qui

ea, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda videatur? Quin ergo vterur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: virum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esset, veneno ægrotanti dato, illum sustuliſſes, vtrum vt veneficum oderit te Respub. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; deteſtabitur. Quid si quum te tyrannus familiaris vteretur, tu in conuiuio, prætextu necesitudinis venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes, vtrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem vtcunque sustuliſti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit, vt consueſcant ciues sceius vlcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viâque, vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quantò magis id fiet in his,

in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrum ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti veneficum oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in splendidissimo facinore vt à quo conueniat omnem celeris suspitionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò e morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, sed maleficijs & incantamentis morbum exemisset: vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille. Morbo te leuaui: quia via, quid istuc tua refert? Hoc tantùm spectabas, vt morbo liber esses. ei rei merces est promissa. Ingratum te vocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respõdebis opinor: Medico te præmium esse pollicitum, non magno: neq; debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atque istam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & vincibilior est tecũ causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falsus est vnus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata via: hîc nefario scelere (quur enim non sic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta

Resp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitârit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrum imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, finimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatè, vt maleficiũ omne secludat, incolumitatè suâ, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannum ipsum quem nominatim indicauit ipsa, quáq; permittit via fustuleris: ne per rimam istã periculosum exemplum in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes, qui non fereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, quũ

vitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem sua vita bene credat emi? Postremò autem, vt maximè tibi constet animus, vt constet via: id quod est totius negocij caput non effecisti. Tantum enim abest vt tyrannum occideris: vt quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest vt occideris tyrannum, vt ne suspicari quidem potueris id euenturum, vt ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimisti. Atqui quod futurum est, id nondum est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui fudauit in Olympijs,

lympijs, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem nec lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt, de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõſulta in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges seruâsti, sed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, sed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritum inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipublicæ, ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ cauſa recuſârit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti: ſi fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aut tyrannicidam te vocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poſcere, aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, foros, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quod hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si cõtra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeruisti: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorũ munere læta, queat impetrare. Neque enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; viuendũ esse. Atq; altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum recognita, dicar ebrietate quandam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tam diutinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, conmoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, vt mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non finis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati nostræ, & quòd Remp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam

pericu-

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitijq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè institutæ, beneuerterit. A legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam condonârint. A ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpiùs exprobrandam, & breui fortasis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER-

a PAN ille.] *De Pane capripede humana reliquum est fugie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Echo.* *b* Somnum.] *Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortissimo est. Quare apud Homerum & Hesiodum in Theogonia fratres iudicantur & noctis filij. Virg.*

Tum consanguineus leti sopor, *& alibi:*
Dulcis & alta quies, placideq; simillima morti.

Nam hi duo quia simul sunt, necesse est vt somnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescentes molestijs releuentur, quod vtrunq; præstat mors. *c* Impotentius.] *Matres filios impotentius amant.* *d* Alueatib.] *Apes aliæ ἡγεμόνες seu βασιλεῖς, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere solet. sunt enim tanquã κοσμήτορες λαῶν. Sed apud Græcos propriè rex apum est ἐνοσίων, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Recte igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tu es naturâ rex, sicut apum rex est.* *e* Non longas modó.] *Videtur ad illud Ouidij in Helenæ epistolà alludere:*

An nescis longas regibus esse manus?

Etiam vulgo in ore est: A regibus cauendum, quòd eis prælonga sint brachia. Nimirum quòd per suos, quibus brachium vice vtuntur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulant, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint, vel Homero teste Iliad. a. Non enim desunt regibus manus & pedes quamplurimi fortasis ne ventres quidem. Vide cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijsq; emissitijs, tot auribus, ijsq; tam asininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta commemorem instructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduersus indoctum. *f* Titanibus illis Briareo.] *De Briareo illud apud Hesiod. legitur, qui Cœli & Terræ filios fecit Cottum, Briareum & Gygen. centenis singulos manibus, quib-*

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Celus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimanos appellarunt. Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Briareum appellatum, à mortalibus verò Aegæonem, Iliad. a. Cœus apud Hesiod. κότος dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deuicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verum hoc ipsi relictum est, vt vltimas voces auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane. h Citra iudicium.] Augustus post Solonem & Platonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare. i Primùm adulterum.] Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij. k Monarchia.] Tres formæ sunt Reipublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατεία, δημοκρατεία. Hic verò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.

ΑΠΟΚΗ-

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS*, Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cùm sanasset, denuò receptus est in familiam, post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale est: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præsens causa hęc pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad præscriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio restitutæ sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc querelam personarum, suæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accusationis etiam occurrens, à consueto & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium Propositio sequitur, cui Narrationem subiungit: non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à causa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum similitudine & fictionibus, seu προσωποποιΐαις amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione personæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Postremo, neque causas abdicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere vt arte sua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artishuius

ius conditionem & præstantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impēsis patris, sed tum cùm à familia alienus esset, iudicent: alioqui etiam necessitatē quandā rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum, quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationem concludit, admonens patrem periculi superioris: in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἰατρικὴν ἐξεμάθε μανίᾳ τοῦ πατρός, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένου, ἰασάμενος φαρμάκῳ δεινῷ, αὐτὸν ἀφῆκεν εἰς τὸ ἡλιοβολεῖν καὶ ταῦτα, μεμνημένον τοῦ μυτρυιὰν ἰάσασθαι κελεύοντος, ἀποκηρύττεται.

OVκ ἀνὰ μὴ ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ πρόσφατα, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐν τῷ πρόσθεν γιγνόμενα, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀλλὰ πρόχειρος οὕτως ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ σωφρονεῖν ἐπὶ τούτ' ἀναγκάζει τὸν δικαστήριον. ἐκεῖνο δὲ καινότερον νῦν συνέχει, ὅτι ἔγκλημά μοι ἴδιον οὐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἣ μὴ πάντα δι' ὠάτων πείθοντι τούτῳ κινδυνεύοντι· οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀλλοπρόσαρμον, θεραπεύειν ἐκ πεσάγματος, ὃν ἴδ' ὡς ἡ τέχνη διώκει;

HAudquaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nunc primùm ad hunc irascitur modū: verùm hæc lex illi facilis est, & assueto ad hāc causā accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, & cū nullū proprium sit crimē, quod mihi possit imponi, tamen in periculū vocor ne pœnas dē artis nomine, nisi huic iubenti, p omnia parēre possit. Quadē re quid fieri possit absurdius? uti curē ex præscripto, nō iam

νη δύναται, ἀλλ' ὡς πατὴρ βούλεται; Εβουλόμην μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μεμηνότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν ἐδύνατο, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασαίμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῶν τέλεον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτείνεται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύοντος μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὁρᾶτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀπεκηρυττόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν· καὶ τοῦ γένους ἀπολιτρίουμενος δεύτερον, ὥσπερ δὲ τοῦτ' ἀναλκφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερος γέωμαι, πολλάκις ἐκπεσὼν ἧς οἰκίας. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν οἷς δυνατοῖς, οὐδὲν μεσυσθῆναι περιμένει, πρώην γοῦν ἄκλητος ἧκον ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ὅταν δὲ τι ᾖ τελέως

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes liberare possit, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quodque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs eijcerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verùm

vbi

πλέως ἀπιγνωσμένον, οὐδ' ἐπιχειρεῖν βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπόντας καὶ ἀζημιότερός ἀμυνοῦμαι γάρ, οἷα πεπόνθαμεν ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἄρτυχῶν, ὃς οὐδ' ἀρξαμένῳ τῆς θεραπείας, ἀφαιρήσομαι. ἄρξομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, καὶ πάνυ ἴσως ἐχούσῃ, χαλεπὴ γὰρ ἐμοὶ καὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ δι' ἐκείνου ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμαυτῷ ἀπεθάμην λοιμῶδει, καὶ ἃ πεπόνθαμεν, ἐπανορθοῦν οὐ δυνάμενῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀπειρίαν τῆς τέχνης. πολλῷ οὖν δίκαιον οἶμαι, ἀφαιρεῖσθαι τὸν, ἃ μὴ δυνατὰ ποιεῖν, μηδὲ πρὸς ἀρχὴν ὑπισχνούμενον. δι' ἃς ἡμῖν οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκήρυξέ με, ῥᾴδιον σωφρονεῖν ἐκ τῶν πρόσθεν ἐγὼ ἡμῖν πεῖσαι ἐκείνους μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ὑμῖν μὲν δὲ παραβίᾳ ἀπολογησάμενον καὶ ταῦτα δι', ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non succesſerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo, Iudices, nouercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio coniicere. Quanquam ad illas, opinor, satis re-

spondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obiecit,

ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν ἐμῶν. ὁ γὲ δυσάλλακτος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀναξίως πραττων τοῦ γένους, τότε μὲν οὐδὲν, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ ἀγανακτοῦντι, ὀλίγα κελεύσας ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀπελθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἵστασθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ περὶ τὰ δοκιμώτατα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα. προεωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευον, μὴ δὴ, ὡς οὐ σφόδρα δαθυκκότου πατρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ δαθ' ἡμοῦ συντιθέναι. καὶ ἦσάν τινες, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπειλὴν καὶ ἀπροβολισμὸν, οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιπεσούμενον τοῦ δα-

pro virili sum responsurus, si prius de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrà dicendum esse duxi: Verùm domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, verumq; calculum, ita actam deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longissimè abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cúmque optimis viris habuisse consuetudinem. Iam verò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine causa succenseret, falsâque in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minâsque ac tela paulò pòst irruituri mali, nempe

κακοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμον ἁπλῶν, καὶ βλασφημίας προχείρους, καὶ λικασήριον σκυθρωπὸν, καὶ βολὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς ἀνήσειν ποτὲ πεσαλόκων. ἀποδημήσας δὲ, καὶ τοῖς οὐδοκιμωτάτοις τῶν ἐπὶ τῇ ἀποδοκιμῇ ἰατρῶν συγγνόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ θυμίᾳ λιπαρεῖ χρησάμενος, ἐξέμαθον τὴν τέχνην. ἐπανελθὼν δὲ, καταλαμβάνω τὸ πάτριον σφῶν ἤδη μὲν μινύοντα, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ὃν ἐς βάθος ὁρώντων, ἀλλ' ἀκεῖ βῶς φιλοκενδύνων τὰς νόσους. πολὺ ὅπερ γε ἀκὸς λῷον ποιεῖν χρηστὸν ἰὸν, ὅτε ἐμπειρικάκης καὶ τῆς ἀκριβείας, οὔτε μετάπαν ὑγιάναι πεῖρα μενον· οὐδὲ γὰρ ἔχόν τι αὐτῶν ἴδιον ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐμὸ ἀμότρια τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὥσπερ ἔφην ἄλλη, τῆς νόσου. προελθὼν οὖν ἄκλητος,

nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementiq; animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer operiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ εὐθὺς, ἰασάμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη πραίνει, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα συνορᾶν, εἰ τεἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, εἴτ' ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβεβηκὸς τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τηνικαῦτα, ἢν μὲν ἐνμεταχείριστον ᾖ, ἐπιχειροῦμεν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐσφρόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἀκρατηκὸς ἤδη, καὶ νενικηκὸς τὸ πάθος ἴδωμεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν προσπτόμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν προπατόρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλαττόντες, οἵ φασι μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ἀκρατημένοις. ἰδὼ οὖν τὴν πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὲρ τὴν τέχνην, ἐπιπολὺ τηρήσας καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον τεθαρρηκότως ἐνέχεον. καί τοι πολλοὶ τῶν πρόντων ὑπόπτευον τὴν δόσιν, καὶ τὴν

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totoque admitimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci,

πλὴν ἴασιν ἐλύβαινεν, καὶ πρὸς ἰατρηοείας προσκαλοῦντο. πρῶτον δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, φοβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῶν μισεῖν ἐμὲ, ἀλλὰ τῶν ἐλεῆσαι, καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως ἐκεῖνον διακείμενον· ἀπίστατο μόνη τὰ πάντα συνοῦσα καὶ ὁμοδίαιτος τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἀπισαμην γὰρ οὐ ψευσομένας μητρὸς σημεῖα, οὐδὲ πλάσουσιν τὴν τέχνην) ἐπῆγον τὴν ἴασιν ἐν καιρῷ καὶ ἐπιχειρήσεως. καίτοι τινῶν τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ φανερὸς εἶναι, μὴ καὶ διαβολήν τινα μείζω ἐνέγκω μοι τὸ ἀπροσκόπως, ὡς ἀμυνόμενος τὸν κατέρα φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι ὧν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀσφαλέστερον, σῶσαι μὲν οὕτως ὑθὺς λῦσαι, καὶ ἐσαρρόνει πάλιν, καὶ πάντα διενίγνωσκεν. οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον· ἐπῄνει δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, λίαν μοι

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici non nulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerserem, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouítque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

λαμοὶ ἀνδροκτμοῦτι, λαὶ πείνῳ σωφρονιῶτι. οὕτω δ' οὖν (μαρτυρῆν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μελήσας, μήτε συμβουλον τινα περὶ τούτων προσλαβὼν, ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἤκουσε τῶν πρόντων, ἔλυε μὲν τὸν ἀρκήρυξιν, ἠγόν δ' ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό με, σωτῆρα λαὶ ἀνδρικτάτον ἀρεταλῶν, ἀκειδῆ πεῖραν ἐλυφρύαι ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἐμπροσθεν ἐβέβαιον ἀπολογούμενος. ζοῦζο γνώμφον ἀφρανε μὲν πολοὺς, ὅσοι παρῆσαν χαιρόν· ἐλυπᾶ δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀρκήρυξις ἠοῦ ἡδίων ἀναλύψεως. εἶδον γοιῶ τότε οὐ πάντας ὁμοίως ἡδομένους τῷ πραγματι, ἀλλ' ἀθδς πινὰ λαὶ χόαν περιπομφόλυγα, λαὶ βλέμματι τραγμφόν, λαὶ πρόσωπον ὠργισμφόν, οἷον ἐκ φθόνου λαὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς μὲν οὖν, ὡς τὸ ἀπὸς, ἐν ἀφροσύναις καὶ θυμηδίαις ἦμεν, ἀπλόους ἀπαλαφότους. ἡ μὴ-

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neque contatus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: iritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans, confitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, dicq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quoquot aderant probi. Cæcrùm vrebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eoden modo ea re gaudentes omnes, ſederat cuius & colorem illicò verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, vt eſt conſentaneum, in complexibus & animi gaudijs verſabamus, vtpote vtroque alteri reddito.

Cæterùm

ἡ μητρηὰ δὲ μετὰ μικρὸν εὐθὺς νοσεῖν ἤρξατο, νόσον, ὦ, ἄνδρες δικασταῖ, χαλεπὴν καὶ παράλογον. ἀρχόμενον γὰρ εὐθὺς τὸ δεινὸν παρεφύλαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἐπιπόλαιον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν ἱποικουροῦν ἐν τῇ ψυχῇ κακὸν ἀπέῤῥηξε, καὶ ἐς τοὐμφανὲς ἐξενίκησε. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἐστι σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμηνότων. ἓν δὲ ἐκεῖνο κοινὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερωτέρα, καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ παρόντων, εἰρήνην ἄγει ἡ νόσος. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου μάλιστα παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ, τοῦτο, τοῦ πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἔχειν ἐστὶ τεκμήριον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἠκιώμην, καὶ τὴν γυναῖκα ὤκτειρα, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον δυστυχοῦσαν· ὁ πατὴρ δὲ ὑπὸ ἰδιωτείας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq́; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruaui muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanibili teneri malo. Hæc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarq́; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

τέας (οὐ γὰρ οἶδεν οὔτε ἀρχλὴν τοῦ κατέχοντος κακοῦ, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέτρον τοῦ πάθους) ἰατρεύσειν ἔοικεν, καὶ τὸ ὅμοιον ἐγχεῖν φάρμακον. ὥστε γὰρ ἓν εἶναι μανίας εἶδος, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ ταὐτὸν πάθος, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν ἀνάγκην. ἐπεὶ δ', ὅπερ ἀληθέστατον, ἀδυνάτου τοῦ εἶναί φημι σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ πεῖσθαι ὑπὸ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐχθρὸν εἶναι δυσίατον, καὶ παραλυπεῖν τὴν ἄνθρωπον, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν συνεπόμενον τοῖς λυπουμένοις, ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μετὰ παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι· πλὴν ἐγώγε, ὡς ἂν εἰδώς τε ὦ, διακολουθήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, ἵνα θ' ὃν οὗτός με ἀφε-

tiam, (neque enim nauit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem) iussit vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verum vbi, id quod erat verisimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fateórque me morbo imparem esse: indignatur ac succensét, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. & Succensent enim omnes ijs, qui libere verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me paratabdi-

ἀπκηρύξαι βούλεται, ἵν' εἰ δῇ, οὐκ ἔθ' ὁμοίαν οὖσαν αὐτῷ, νῦν τε καὶ πρότερον, τὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας ἡέας, οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπκηρύττειν συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ τηλικαῦτα ὀργίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕτω καὶ τῶν παίδων πεὐνόησεν, ὡς μὴ ἀδίκως αὐτὸ πάσχωσι. καὶ δὰ τοῦτο οὐκ ἐλευθέραν ἔφη γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν, ἀλλεὶς δικαστήριον ἐκάλεσε, καὶ δοκιμαστὰς ἐκάθισε τοὺς μήτε πὲς ὀργὴν, μήτε δαβολὴν τὸ δίκαιον μεινοιῶτας. ᾔδει γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγους αἰτίας ὀργῆς παρισταμένας, καὶ τὸν μὲν ψευδεῖ τινι δαβολῇ πειθόμενον, τὸν δὲ οἰκέτῃ πιστεύοντα, ἢ γυναίῳ ἐχθρῷ. οὐκ οὖν ἡγεῖτο ἀδίκαστον γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ἐρήμης τοὺς

abdicare : vt intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit : neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent : neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, vindicta : sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur : hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τὸς παῖδας εὐθὺς ἁλίσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐγχεῖται, καὶ λόγος ἀπρδίδοται, καὶ ἀνεξέταστον οὐδὲν καταλείπεται· ἐπεὶ τοίνυν ἔξεστι, καὶ τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνου ὁ πατὴρ κύριος, τοῦ κρῖναι δὲ, εἰ εὔλογα αἰτιᾶται, ὑμεῖς οἱ δικάζοντες. αὐτὸ μὲν, ὅ μοι ἐπιφέρει, καὶ ἐφ' ὧ νῦν ἀγανακτεῖ, μηδέπω σκωπεῖτε. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάσατε, εἰ ἔτι δοτέον ἀπκηρύττειν αὐτῷ, ἅπαξ ἀπκηρύξαντι, χρησαμένῳ τῇ παρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπληρώσαντι τὴν πατρικὴν ταύτην δυναστείαν, εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀπκήρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναί φημι τὸ τοιοῦτον ἀπεράντους γενέσθαι τῶν παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ πολλὰς τὰς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀΐδιον, καὶ τὸν νόμον ἄρτι μὲν συνοργίζεσθαι, μετὰ μικρὸν δὲ λύεσθαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυρὸν εἶναι, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ κάτω στρέφεσθαι τὰ δίκαια.

causa liberos statim capi, vinciquè: verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes vos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamq; sit vsus facultate, quam lex concedit, atque hanc [b] paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, vt liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus: vtque lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum quod actum est: rursum

πρὸς τὸ ἐπὶ καιροῦ δοκοῦν τοῖς πατράσιν. ἀλλὰ τὸ μὴ πρῶτον, ἄξιον ἐφιέναι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτεῖν, καὶ κύριον τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγεννηκότα. ἢν δ' ἅπαξ ἀναλώσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρήσηται τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, εἶτα μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρηστὸν εἶναι μεταπεισθείς. ἐπὶ τούτων ἀνάγκη μὴ μένειν, καὶ μηκέτι μεταπηδᾶν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. τοῦ μὴ γὰρ τὸν γεννηθέντα, πονηρὸν ἢ χρηστὸν ἀπροβήσεσθαι οὐδὲν, οἶμαι, γνώρισμα ἦν. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἀναξίους τοῦ γένους παραιτεῖσθαι συγκεχώρηται, τοῖς ὅτε ἠγνόουν ἀνατρεψαμένοις. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπ' ἐξουσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare

σθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπόλοιπος τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, εἰ πονηρὸς οὗτος ἦν, καὶ τοῦ ἀρκηρυχθῆναι ἄξιος, τί παθὼν ἀνεκάλεις, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες ἐς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσε τὸν νόμον; ἐλεύθερος γὰρ ἦσθα, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα κύριος. Οὐ γὰρ δὴ ἐντρυφᾷν σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σοι δοκούντων, ὁτὲ μὲν κολάζοντας, ὁτὲ δὲ δαλλάττοντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένηκας, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀρκηρύττειν ἀντὶ τούτων ἔχεις. καὶ τότε, τότε μὲν, ἢν δικαίως αὐτὸ ποιεῖν δοκῇς· τὸ δ' ἄπαυστον τοῦτο, καὶ

mutare factum, aut quis legis vsus superest? Etenim ipse legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vt'que iudicia, vtcunque mutatus sit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rursum valeant, iudices, interim testes sedeant, vel vt rectiùs dicam ministri tuæ voluntatis, modò punientes, modò absoluentes, quandocunque tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educâsti: pro his semel item abdicare potes: atque ita potes, si istud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat sine fine, vt perpetuò, vt frequen-

καὶ ἀΐδιον καὶ πολὺ καὶ ῥάδιον, μεῖζον ἤδη τῆς πατρικῆς ἐστιν ἐξουσίας. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ ἑκούσιον τὴν ἀνάλυψιν πεποιημένῳ, καὶ λύσαντι τὴν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικαστηρίου, καὶ ἀκυρώσαντι τὴν ὀργὴν, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τιμωρίαν ἀνακαλεῖν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν πατρικὴν ἀνατρέχειν, ἧς ἔξωρος ἤδη, καὶ ἔωλος ἡ προθεσμία καὶ μόνῳ τούτῳ ἄκυρος, καὶ προδεδαπανημένη. ὁρᾶτε γὰρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ τῶν κλήρῳ λαχόντων δικαστῶν, ἢν τις ἄδικον οἴηται γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον. ἢν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σιωθῶνται δικαστὰς, καὶ προελόμενοι ἐπιτρέψωσι διαιτᾶν, οὐκ ἔτι. οἷς γὰρ ἐξῆν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμένειν, εἰ τούτους τις αὐθαίρετος εἵλετο, στέργειν ἐστὶ δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq́ arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos spontè delegerit, iam æquum est boni consulere, quæ statuerint.

Itidem

οὕτω δὴ καὶ σὺ, ὃν ἐξῆν μη-
κέτ' ἀναλαμβάνειν, εἰ μὴ ἂν
ἄξιος ἐδόκει τοῦ γένους. τοῦ-
τον, εἰ χρηστὸν ἡγησάμενος
εἶναι, πάλιν ἀνήλειφας, οὐκ
ἔτ' ἀπκηρύττειν ἔξεις. ὅτι
γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις παθεῖν
ταῦτα, ἐπ' αὐτοῦ σοῦ με-
μαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἤ-
δη ἀνωμολόγηται. ἀμετα-
νόητον οὖν τὴν ἀνάληψιν,
καὶ τὴν διαλλαγὴν βέβαιον
εἶναι προσήκει μετὰ κείσιν οὕ-
τω πολλὴν, καὶ δύο δικαστή-
ρια, ἓν μὲν τὸ πρῶτον, ἐφ' οὗ
παρητήσω· δεύτερον δὲ τὸ
σὸν ὅτε μετεβουλεύσω, καὶ
ἀνάδαστον ἐποίησας, τὰ πρό-
τερον ἐγνωμένα λύσας,
βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βε-
βουλευμένα. μένε τοίνυν
ἐπὶ τῶν τελευταίων, καὶ φύ-
λαττε τὴν σαυτοῦ κείσιν. πα-
τέρα σε εἶναι δεῖ, τοῦτο γὰρ ἔ-
δοξέ σοι· τοῦτ' ἐδοκίμασας,
τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν
οὐδ' εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θέ-
μενος δὲ, ἀπκηρύττειν ἤθε-
λεν, ἐξεῖναι ἄν σοι ᾠόμην.
ὃ γὰρ

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quãdoquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidẽ existimârim tibi licere.

Quod

ὃ γὲ πλὼ ἀρχλὼ ποιεῖν ἀνυ-
ατὸν ὦ,τοῦτ' ἄδικον λύειν
ἅπαξ γνόμενον. τὸν δ' καὶ
φύσει, καὶ αὖθις προαιρέσει
γνώμης ἐσπεποιημένον, πῶς
ὔλογον ἂν ἀπωθεῖσθαι, καὶ
πολλάκις τῆς μιᾶς οἰκειότη-
τος ἀφαιρεῖν; ἃ δ' οἰκείτης
ὧν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον πονηρὸν οἰόμενος ἐπείθη-
σας, μεταπεισθεὶς δέ, ὡς οὐ-
δὲν ἀδίκημ' ἐναύθιρον ἀφεῖ-
κας ἐν. ἆρ' ἂν οἱ, πῶς ἂν ἆ-
ρεον ὀργισθείς, αὖθις ἐξελῶν ἐς
πλὼ ὁμοίαν δουλείαν ἐπανά-
γειν; ἐδαμῶς· τὰ γὲ ζιαῦ-
τα, βίβαια, καὶ ἀεὶ πανὸς
λύεια ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιῦ
σιν. ὑπὲρ μὲν οὖν ζοῦ μηκέτ'
ἐξᾶναι ζύτῳ ἀπκηρύττειν, ὃν
ἅπαξ ἀπκηρύξας, ἱκὼν ἀνέ-
λαβεν, ἔτι πολλὰ ἔπεσιν ἔχων,
ὅμως παύσομαι. σκέψασθε
δ' ὑμᾶς, οἷον ὄνομα καὶ ἀπκη-
ρύξει μι, καὶ ἐλέπω ζοῦτό φη-
μι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτου, νυνὶ
δ' ἰατροῦ· ἐδὲν γὰρ ἂν πῶς
ζοῦτο ἡ τέχνη συναγωνίσαιτο,
ἐδ'

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm naturâ sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursùs in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nó esse ius huic abdicare denuò, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen finem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud non dum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

οὐδ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ πιστὸν, τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ὡς ἂν ἔγωγε φαίην, ἀλλ' οὐδ' εὖ πεπονθὼς, παρῃτεῖθο τῆς οἰκίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγενημένον, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθέντα δι' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον κίνδυνον διαπεφευγότα, τοῖς τοιούτοις εὐθὺς ἀμείβεσθαι τῆς θεραπείας ἐκείνης, οὐδ' ἕνα λόγον ἔχοντα, ἀλλ' οὕτω ῥᾳδίως ἐπιλελῆσθαι, καὶ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐλαύνειν, τὸν ἐφησθέντ' ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβλητο, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παρασκευάσαντα; οὐ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐδὲ τὸ τυχὸν, εὖ πεποιηκὼς αὐτὴ, ὅμως τῶν τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀλλ' εἰ καὶ οὗτος ἀγνοεῖ τὰ τότε, πάντες

tum iuuenem, nunc ætatis prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoque, verùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? vt mea seruatus opera, tantóque elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratione, sed vsqueadeò facilè mandârit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius eijceretur, neque solùm non meminerit iniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus.

Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, vos

πάντων ὑμεῖς ἴστε, οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως δᾳκείμενον ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν δύνασθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι· μᾶλλον δ' ὁρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ὄντα σε παρ' ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνή ἐστι, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φρόνησιν ἐπανήγαγον. οὐ δίκαιον, τοιαύτην μοι γενέσθαι ἀντ' ἐκείνων τὴν ἀμοιβὴν, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ εὐηργέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. ὃν γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις οὖσαν τὴν γυναῖκα, καὶ παμπονήρως ἔχουσαν, οὐκ ἰώμενον μισεῖς, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τ' ὁμοίων ἀπήλλαξα ὑπέρα γαπᾷς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν

vos tamen omnes nostis, quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum susceperim, ac Medicis reliquis desperantibus; fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accusare possit, vt de legibus disserere. Quin magis si exemplum quæris pater, cùm propemodum talis esses, qualis nunc est vxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, vt pro his officijs; huiusmodi mihi gratia reponatur; vtq; in me vnum tantummodò sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum esse, vel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauissiméque affectam non sanem, quî fit vt eundem non multò potius charissimum habeas, quum simili morbo liberârim? non gratias agas,

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, εὐθὺς ἐς δικαστήριον ἄγεις, καὶ σεσωσμένως κολάζεις, καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀνατρέχεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκεις νόμον· καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν ἀπολίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ὑγιαίνων μόνων. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν εὐεργέτην τούτῳ κολάζειν ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἐξελαύνειν, καὶ τὸν σωφρονήσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναστήσαντα τιμωρεῖσθαι; οὐκ, ἢν γε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἦν μοι τὶς οὐ μικρὰ προοφειλομένη χάρις, ἐς ἣν ἀπβλέποντα τοῦτον, καὶ ἧς μεμνημένον, καλῶς εἶχε, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δι' ἐκεῖνα δὲ πρόχειρον τὴν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, εἰ τηλικαύτη τις ἡ εὐεργεσία τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te redisti, protinus in ius trahis, salute donatus: punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus Medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? at salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius respectu memoriâque conueniebat hunc præsentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia

νει, ὡς πάντα ὑπερπαίειν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ οἶμαι κἀμοὶ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς τοῦ βίου παντὸς χρέωστης ἐστί μοι, καὶ ᾧ τὸ εἶναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ συνιέναι παρέσχημαι. καὶ μάλιστα, ὅτε οἱ ἄλλοι πάντες ἤδυ ἀπεγνώκεσαν, καὶ ἥπους εἶναι ὡμολόγουν τῆς νόσου. τοῦτο γὰρ μεῖζον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν εὐεργεσίαν, ὡς οὔτε υἱὸς ὢν τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος καθεστὼς, καὶ ἀλλότριος, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφειμένος, ὅμως οὐ περιεῖδον, ἀλλ' ἐθελοντὴς, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος ἧκον. ἐβοήθησα, προσελιπάρησα, ἰασάμην, ἀνέστησα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ διεφύλαξα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοστοργίᾳ, καὶ μεγάλης εὐεργεσίας τὴν ἐς τὸ γένος ἐπάνοδον ἐπειάμην, καὶ ἐν οὕτως ἐπισφαλεῖ καιρῷ, τὴν

nia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentiâ sedaui, legem pietate sustuli, magnôque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fi-

τὴν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν ἐπεδειξάμην, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν εἰσεποίησα, καὶ γνήσιος υἱὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην. πόσα γὰρ οἴεσθε παθεῖν με, πόσα καμεῖν παρόντα, ὑπηρετοῦντα, καιροφυλακτοῦντα, νῦν μὲν εἰκόντα τῇ τοῦ πατρὸς ἀκμῇ, νῦν δὲ τὴν τέχνην ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντος τοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἁπάντων τούτων ἐν τῇ ἰατεικῇ τὸ ἐπισφαλέστατον, τοὺς τοιούτους ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν, οὕτω διακειμένοις. ἐς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τὴν λύτταν, ἐπιζέσαντος τοῦ πάθους. καὶ ὅμως πρὸς οὐδὲν τούτων ἀπώκνησα, οὐδ' ἀπεδειλίασα· συνὼν δὲ, καὶ πάντα τρόπον ἀντεξεταζόμενος τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐκράτησα τῶν φαρμάκῳ· μὴ χὰρ, τοῦτ' ἀκούσας, εὐθέως ὑπολάβῃ τις, ποῖος δὲ, ἢ πόσος ὁ κάματος ἐγχέα φάρμακον, πολλὰ

dem erga patrem demonstraui, méque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, vt exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne verò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Etenim

λὰ γὰρ πρὸς τούτου γενέσθαι δεῖ, καὶ προοδοποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾴδιον ἐς ἴασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἁπάσης ἕξεως φροντίσαι, κενοῦντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ οἷς χρὴ πρέφοντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐπινοῦντα, καὶ ἠρεμίας μηχανώμενον. ἅπερ οἱ μὲν ἄλγο τί νοσοῦντες, ῥᾳδίως πεισθεῖεν ἄν· οἱ μεμηνότες δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν νοῦ δυσαγωγοι, καὶ δυσκινιόχητοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ἐπισφαλεῖς, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκαταγώνιστοι, ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν ἤδη πλησίον γενέσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπακμάσαντος τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνέτρεψε, καὶ ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέσφηλε. τὸν οὖν ταῦτα πάνθ' ἑπομεμενηκότα, καὶ οὕτω χαλεπῷ νοσήματι προσπαλαίσαντα, καὶ

nim multa priùs sunt facienda, præstruenda via, dando pharmaco: præparandum corpus, quò faciliùs recipiat medicationem: déque omni corporis habitu solicitus sit Medicus oporte t, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi que Medico periculosi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde sæpenumerò cùm effecerimus, vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit.

Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθος ἁπάντων πάθων τὸ δυσαλωτότατον νενικηκότα, ἔτι τούτῳ ἀπκηρύττειν ἐπιτρέψετε, καὶ τοὺς νόμους, ὡς βούλεται ἑρμηνεύειν κατ' εὐεργέτου συρχωρήσετε, καὶ τῇ φύσει πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε; ἐγὼ τῇ φύσει πειθόμενος, σώζω, καὶ δραφυλάττω, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδικῇ οὗτος. εἰ δὲ τὸν εὐεργετηκότα παῖδα τοῖς νόμοις, ὥς φησιν, ἀκολουθῶν δραφθείρει, καὶ τοῦ γένους ἀπεστερεῖ, μισόπαις οὗτος. ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὴν φύσιν ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ τῆς φύσεως παρορᾷ, καὶ καθυβρίζει δίκαια. ὦ πατρὸς μισοῦντος ἀδικῶς· ὦ παιδὸς φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πατρὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μισούμενος, δέον φιλῶ, καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκε, καί τοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον. ἢ τοῖς

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihijpsi seruo, custodióque, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit, ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fas'que & ius violat. O' patrem iniustè prosequentem odio. O' filium iniustiùs amantem. Nam mihijpsi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causam amo, & magis amo, quàm oporteat. Atqui naturâ comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi

τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἐπιτάττει φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἑκὼν καὶ τοὺς νόμους παρορᾷ, οἳ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας παῖδας τῶν γένει φυλάττουσι, καὶ τὴν φύσιν, ἢ τοὺς γεννήσαντας ἕλκει πρὸς πόθον τῶν γεγεννημένων πολὺν, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐσφέρει, καὶ ἐπιδίδωσιν, ἢ τό γε ἔλαττον ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου· ἀλλ' οἴμοι τῆς συμφορᾶς, προσέτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ εὐεργετοῦντα ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ἣν ἐσάγεις πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις. κακῶς ἑρμηνεύεις, ὦ πάτερ, καλῶς κειμένους τοὺς νόμους. οὐ πολεμεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν ταῖς εὐνοίαις, ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συνα-

liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorũ desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ causas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod est minus, me saltem imitatur, meumq́ æmulatur amorem. sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq́ liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter sese consentiunt, & altera vtrique,

συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν ἐνεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν· τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς καλοὺς καὶ δικαίους καὶ φιλόπαιδας εἶναι θέλοντας οὐ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς, ὡς κατὰ πολλῶν κινῶν πολλάκις, καὶ ἡσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας ἐννοίας ἡσυχάζειν ἐθέλοντας, καί τοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι μηδὲ κειμένους. καὶ μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι διδόασι, κατὰ τῶν τοὺς ἐνεργέτας μὴ ἀετευποιούντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς εὖ πέπονθε, κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἀπλέλοιπεν. ὡς μὲν οὖν οὔτε ἀπκηρύττειν ἔτι τούτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν παρικὴν ἐξουσίαν ἀπληρώσαντι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις,

auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tãquam aduersus multos sæpiùs tentes. Nec sinis in supplicijs quietem inuenire, quæ velint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccârint. At sanè leges [c] *ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non solùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficio: considerate num quicquam facere possit iniquius? Itaque non posse hunc iam abdicare denuò, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea*

μοις, οὔτε ἄλλως δίκαιον, ἐνεργέτην ἐς τὰ τηλικαῦτα γεγενημένον ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παραιτεῖσθαι, ἱκανῶς (οἶμαι) δέδεικται. ἤδη δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἔλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν. ὁποῖόν ἐστιν. ἀνάγκη δὲ, αὖθις ἐπὶ τὴν γνώμην ἀναδραμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀποκηρύττειν, καὶ κατά γε τοῦ ἐνεργέτου προσέτι τὴν ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀποκηρύξεις, οὐδὲ τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θελῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι· τί γὰρ ἂν ἔδει δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικαταὶ. σκοπεῖν, εἴτ' ἐπὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁς πατὴρ ὀργίζεται, εἴτε καὶ μὴ. οὐκοῦν τοῦτο ἤδη ἐξετάσατε.

ἄρξομαι

tereà non esse æquum, cum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis causam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vtque prætereà potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt satis sit tantùm voluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm vos istud expendere iubet, Iudices, num grauibus ac iustis de causis irascatur pater, écne. Hoc igitur in præsentia considerate.

Exor-

ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν μανίαν ἐυθύς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τοῦ πατρὸς, λύσις ἦν τῆς ἀπρηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ ἐνεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγὼ· καὶ οὐδὲν, οἶμαι, τούτις ἔγκλημα, προσεῖνα ἐδύνατο. τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, τί τῶν πάντων αἰτιᾶται; τίνα θεραπείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ἡοῦ παρῆκα; πότε ἀπόκοιτος ἐγενόμην; τίνας πότους ἀκαίρους, τίνας κώμους ἐγκαλεῖς; τίς ἀσωτεία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρισται; τίς ἠτιάσατο; οὐδὲ εἷς. καὶ μὴν ταῦτά ἐστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν ἀλλὰ νοσεῖν ἤρξατο ἡ μητρυιά. τί οὖν ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλεῖς, καὶ νόσου δίκην ἀπαιτεῖς; οὔ, φησιν ἀλλὰ τί; ὅτι θεραπεύειν προσταττόμενος οὐ θέλεις, καὶ διὰ τοῦτ' ἂν ἄξιος εἴης ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν, οἷα προστάττοντι αὐτῷ ὑπακούειν οὐ δυνάμενος, ἀπειθεῖν

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi. d *Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignns fueris qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,*

ἀπειθεῖν δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ὑπερθήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προστάττειν οὔτε τούτῳ δίδωσιν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι πάντως ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνεύθυνά ἐστι, τάδ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπεῖν προστάττῃς, ἐγὼ δὲ ὀκνῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα εὐλόγους ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμψεις πατρικάς. τάδ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς παισὶν, ὄντα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς τούτων χρήσεως, καὶ μάλιστα εἰ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεὶ τοι ἂν τῷ γράφειν πατὴρ προστάττῃ, ταῦτα καὶ τέκνον γράφε, ταυτὶ δὲ μὴ, καὶ τῶν μουσικῷ, τήνδε μὲν τὴν ἁρμονίαν κρούε, τήνδε δὲ μὴ· καὶ τῶν χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paulisper disseram. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira suppliciôque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mãdes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa: tum fabro ærario, Ista cu

de-

τοιαῦτα δὲ μὴ, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνω δοκιῶτα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ; οὐδὲ εἷς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομείαν ἔχειν τὴν τέχνην δίκαιον, τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήδ' ὑπὸ δουλείαν γενέσθαι νόμου, μήδ' ὑπὸ φόβον, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μήδ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ πατρὸς ἀπειλὴν, καὶ ὀργὴν ἰδιωτικήν. ὥστε, καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς οὕτωσὶ, καὶ διαῤῥήδην ἔλεγον, οὐ βούλομαι, οὐδὲ θεραπεύω δυνάμενος, ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τὴν τέχνην οἶδα, καὶ τῷ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκά-

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. [e] Atqui medendi ars quantò est honoratior, vitæq; conducibilior, tantò conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisq; tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsque adeò ferox, vt co-

ναγκάσαι ἂν καὶ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἱκετείαις καὶ δεήσεσιν, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ δικαστηρίοις ὑπάγειν, οἶμαι, προσήκει. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, οὐ κελεύεσθαι· βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἐπὶ τὴν θεραπείαν οὐ ἄγεσθαι. ἑκόντα δὲ ἐρχόμενον ἥδεσθαι. πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄρμοιρος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ πρενομείας διδόασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἂν εἶχον εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ καὶ σοῦ διδαξαμένου με, καὶ πολλὰ ἐπιμεληθέντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοι μι, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, δυνατὴν οὖσαν, ἀντέλεγον· νυνὶ δὲ κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς παντάπασιν ἄγνωμον ποιεῖς, οὐχ ἐῶν με χρῆσθαι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι· ταύτην ἐγὼ τὴν τένην οὐχ υἱὸς ὢν σὸς ἐξέμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitùs honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi patris liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, ἡμῖν ὅμως αὖθις μεμάθηκά σοι. καὶ πρῶτόν γε αὐτῆς ἀπολέλαυκας, ὅσον παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευὴν ἐδ' ὁτιοῦν. ἀπὸ πηνίου ἐγώ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεούμενος, ἐπαιδευόμην. καί μοι ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς ὧν πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη καὶ ἐρημία καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀπροφύλακτος συγγένεια. ἀντὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ ἀξιοῖς, καὶ δεσπότης εἶναι θέλεις τῶν, ὅτ' οὐκ ἦσθα δεσπότης, ποιουμένων. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρότερον ἐκὼν, οὐ προφέρων, ἐν ἐποίησα, μηδεμίαν μηδέ τε γεγάσειν ἀπαξιῶσθαι δωρεάν. ὃ δὴ δεῖ τῷ εὐποιΐαν τῷ ἐμῷ, ἀνάγκην εἰς τὸ λοιπόν μοι γενέσθαι, εὖ τὸ ἐπόρισα ἐνεργεῖσθαι, ἀφορμὴν ἄκονσα

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem praceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparásti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à praceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis postulas vti arte mea, visque earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum, cùm mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac vltrò, nullo prouocatus officio, bene de te fecerim meritus, cum nullo nomine vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conueni t sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens beneficio iuui, vertatur in

ἄκοντα κελεύεσθαι καταστῆναι, οὐδ' ἔθος ὑπάρξαι τοῦτο, τὸ ἅπαξ τινὰ ἰασάμενον, πάντας ἐς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους ἂν ὁ θεραπευθεὶς θέλῃ· ἐπεὶ δεσπότας ἂν οὕτω καθ' ἡμῶν εἴημεν τοὺς θεραπευμένους κεχειροτονηκότου, καὶ μισθὸν, τὸ δουλεύειν, αὐτοῖς, καὶ τὸ πάντα κελεύουσιν ὑπηρετεῖν παρδεδωκότες. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ διότι σε νοσήσαντα χαλεπῶς οὕτως ἀνέστησα, διὰ τοῦτο νομίζεις ἐξεῖναί σοι, καταχρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ; ταῦτα μὲν οὖν εἶχον ἂν λέγειν, εἰ καὶ δυνατά μοι οὗτος παρσέταττεν, ἐγὼ δὲ μὴ πάντως ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπήκουον. νῦν δὲ ἤδη σκέψασθε καὶ οἷά ἐστιν αὐτοῦ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησὶ, μεμηνότα, μέμηνε δὲ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (τοῦτο γὰρ οἴεται) καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπέγνωσται, δύνασαι δὲ σὺ πάντα, ὡς ἔδειξας· ἰῶ καὶ ταύτην,

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάσας ἤδη τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτως μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ εὔλογον ἂν δόξειε καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. εἰ δέ μου ἀκούσεται ὑπὲρ τῆς τέχνης δικαιολογουμένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' ἁπλῶς νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τότ' ἴσαι δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δυνάσθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, μὴ μὲν ἀπερόκαλον, μηδ' ἐξαγώνιον, μηδ' ἀλλότριον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσασθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ὁμοίων σωτέαναι ὁμολογῶνται, ἀλλὰ τὰ μὲν τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε μᾶλλον ἢ ἔλαττον μετέχει. καὶ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρείων, ὡς

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus partici-

pant: idq; loquor adhuc de corporibus virorum, quæ neque

οὔτε οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὅμοια, ὅτι τῇ κράσει, ὅτι τῇ συστάσει, διάφορα δὲ καὶ μιγίθη καὶ εἴδη· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν ὀνίατα εἶν, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν ἀναπεπαμένα, τὰ δὲ τἐλεον ἀπεγνωσμένα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ δίνιον οἴεσθαι, πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν φθόην, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ἢ γίνεσθαι ὁμοίαν ἐπὶ παντὸς ἓν σώματος, εὐσωφρονούντων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξηκριβακότων δεῖν ἀνθρώπων. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τῷδε ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τῷδε οὐκ ἔτι. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, ἢν τὸν αὐτὸν ἐς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ καὶ ποτιζομένῃ, καὶ ἐυκαλίῳ καὶ ἐυλώτῳ καὶ ἐξηργασμένῃ ἀναφύεται, ἐυθαλὲς οἶμαι, καὶ ἔντροφον, καὶ

neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: vtq; alia sanatu sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborârunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos eiycias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo, aprico, ventis salubrib. exposito, exculto, nimirum vbere, læto,

καὶ πολύχυς καρπὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει, καὶ ὑπολίθῳ γνδίῳ, ἄλλως δὲ ἐν ἁλσυηλίῳ, ἄλλως δὲ ἐν ὑπωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως καθ' ἑκάστους τόπους. οὕτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα, κατὰ τοὺς ὑποδεξαμένους τόπους, ἢ εὐφορα ἢ ἔντροφα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. τοῖς τοίνυν ὑπερβὰς ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνεξέτασον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, πλὴν ἐν ἅπαντι σώματι, ὁμοίαν εἶν, καὶ πλὴν θεραπείαν ἴσλν· πρὸς δὲ τούτοις, τοσούτοις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι νόσου διαφορὰν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥάδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐυπαγῆ καὶ ἔντονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ὑπαιθείῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἔκλυτα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ, τεταφημένα, καὶ λευκὰ αἵματι καὶ ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ ἐπιῤῥοίᾳ ἐναλωτότερα.

copioso què fructu : rursum aliter in montosa petricosaque terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus : in summa, pro cuiusque loci diuersa natura, variè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omissis, pater, nec omnino discussa re, vult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similemq; desiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimùm differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem virorum corpora bene compacta sunt, neruosa : laboribus, agitationibus, vita sub dio acta, exercitata : contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita : candida, ob sanguinis inopiam, caloris q; penuriam, & humoris superuacanei abundantiam,

τερα. τοίνυν τῶν ἀνδρείων καὶ
ταῖς νόσοις ἐκκείμενα, καὶ τὴν
ἴασιν οὐ περιμένοντα, καὶ μά-
λιστα πρὸς μανίας εὐχερέστρα
ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ
ἠθῶρον, καὶ ὀξυκίνητον ἔχου-
σιν, ὀλίγην δὲ τὴν τοῦ σώματος
αὐτοῦ δύναμιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ
πάθος τοῦτο καταλισθαίνουσιν·
οὐ δίκαιον τοίνυν, παρὰ τὴν ἰα
τρῶν τὴν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν
θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας
ὡς πολὺ τοὐνμέσω, βίῳ παντὶ,
καὶ πράξεσιν ὅλαις, καὶ πάσιν ἐ-
πιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς
κεχωρισμένων. ὅταν τοίνυν
λέγῃς, ὅτι μέμηνε, προστίθει, ὅ-
τι καὶ γυνὴ οὖσα μέμηνε. καὶ
μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, τοῦ
τοῦς μανίας ὑπάγων ὀνόματι
ἑνὶ καὶ τοῦ αὐτοῦ δοκοῦντι· ἀλ-
λὰ χωρίσας, ὥσπερ ἐστὶ, καὶ
ὂν τῇ φύσει, τὸ δυνατὸν ἐφ'
ἑκάστου σκόπει. καὶ γὰρ ἡμεῖς,
ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων εἰ-
πὼν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον
ἐπισκοποῦμεν, φύσιν σώματος
τοῦ νοσοῦντος, καὶ κράσιν,
καὶ

dantiam. Quare faciliùs cor
ripiuntur, quã virorum: ut-
potè morbis exposita, nec fe-
rentia curationem: præcipuè
verò ad insaniam procliuio-
ra. Nam cũ multum habeant
iracundiæ ac leuitatis, faci-
leq́ cõmoueantur, porrò cor
poris exiguæ sint vires, facilè
in hoc malum prolabuntur.
Proinde non conuenit, in v-
trisq́ eandem à medicis sa-
nandi orationem requirere:
cùm intelligatis hæc ab illis
longissimo distare interual-
lo, iam ab ipso protinus or-
tu discreta, tum tota vitæ
ratione, tum actionibus o-
mnibus, tum studijs atque
exercitijs vniuersis. Quare
cùm dicis, Insania laborat:
adde hoc quoque, laborat
mulier. Neque confundas
hîc, omnia sub vnam & ean-
dem insaniæ referens appel-
lationem: verùm discretis
ijs, quemadmodum & natu-
ra discreuit, quid in quoque
præstari possit, considera.
Nam nos, quemadmodum initiò dixisse memini, illud in pri-
mis spectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τίνος πλέον μετέχει καὶ ὁ θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ φαυλότερον, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὲς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, ἄν τις αὐτὰ προσέχῃ τάσῃ, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀπογινώσκων τι, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἐστὶ, καὶ πολυπόνους ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μεμηνέναι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν, αἰτίαι τε τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἄλλαι, ταῖς δὲ γυναιξὶν ἕτεραι, καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλαι, τοῖς δὲ γεγηρακόσι διάφοροι. οἷον νέοις μὲν πλῆθος, ὡς τὸ πολὺ γέρουσι δὲ διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις καθ' οἰκείων ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξιν, εἶτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν περιέ-

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica ferè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

τρεψε. γυναικῶν δὲ πολλὰ καθικνεῖται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὴν νόσον ἐπάγεται, μάλιστα δὲ μῖσος κατά τινος πολὺ, ἢ φθόνος ἐπ' ἐχθρῷ ἐντυχοῦντι, ἢ λύπη τις. ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐντρεφόμενα, μανίαν ἀπρτελεῖ. τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἔναγχος. οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πλὴν ἔξεταί γε, καὶ οὐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ὑπ' ἰατροῦ θεραπευθῆναι δύναιτο. ὡς εἴ γε ἄλλος τὶς ὑπόσχοιτο, εἴ τις ἀπαλλάξειε, μίσει τότε ὡς ἀδικοῦντα ἐμέ. καὶ μὴν κἀκεῖνο, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως οὕτως ἀπέγνωστο, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφαίνετο, οὐκ ἂν οὐδὲ οὕτω ῥᾳδίως προσηψάμην, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, δεδιὼς τὴν

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberârit: tum me oderis licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus

 fortunam,

τὴν τύχην, καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντες, εἶναί τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσαις μητρυιᾶς, κἂν ὦσι χρηστὰι, καί τινα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτὰς μεμηνέναι. τάχα οὖν τις ὑπώπτευεν, ἄλλως χωρήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ δυνηθέντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρηκὼς λέγω, οὔ ποτε ῥᾷον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τῆς φαρμάκου. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀποτυχεῖν με κατεπείγεις, καὶ κακοδοξίᾳ περιβαλεῖν θέλεις. ἐάσων ὑπὸ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δὲ με ἀπρηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἔρημος γενόμενος, οὐδὲν κατὰ σοῦ δεινὸν εὔξομαι. ἢν δ' ἄν, ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθις ἢ νόσος ἐπανέλθοι (φιλεῖ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probæ fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæprecium conari: nisi me in hoc solum vrges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus: (solent

(φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί με πρᾶξαι δεήσει; θεραπεύσω μὲν, εὖ ἴσθι, καὶ τότε· καὶ οὔποτε λείψω τὴν τάξιν, ἣν τοὺς παῖδας ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τοῦ γένους τὸ ἐπ' ἐμαυτῷ ἐπιλήσομαι. εἶτ' ἂν σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πώποθε πιστεῦσαί με δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὴν νόσον, καὶ ὑπομιμνήσκεις τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρώην ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀνασφήλας, δεατείνῃ, καὶ βοᾷς καὶ τὸ μέγιστον ὀργίξῃ, καὶ πρὸς μῖσος τρέπῃ, καὶ τοὺς νόμους ἀνακαλεῖς. οἴμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἦν σου καὶ τὰ πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

(*solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere*) *quid erit mihi faciundum? Curabo, vt nosti, tum quoq; neq; vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, nũ credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ prooemia.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui libetè loquuntur.] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* *b* Paternam potestatem.] *Lucianus appellat* πατρικὴν δυνάστειαν, *siue* ἐθουσίαν, *quod Aristoteles in Moralibus ius* δεσποτικὸν *& ius* πατρικὸν, *hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus, patrium.* *c* Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs · Excepta, inquit, Macedonum gente, nõ est in vllam data aduersus ingratum actio.* *d* Quando foris cubui?] *Ostendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsassent,*

sent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicantur filij, si voluntati paternæ repugnassent. e Atqui medendi ars.] *A conditione artis Medicæ, cuius studium olim erat cumprimis honoreficum, vt Galenus inexhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit: Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis: Atheniensium non omnes, sed eos tantùm, qui liberos artibus erudijssent. Ita Plutarchus in Solone:* καὶ νόμον ἔγραψεν υἱὸν τρέφειν τὸν πατέρα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἐπαύαγκες μὴ εἶναι, καὶ οὕτως μὲν πρὸς τὰς τέχνας ἔτρεψε τοὺς πολίτας. *id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri nequaquã alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset. hoc pacto ciues ad discendas artes commonens.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ψευδομάντις. *ALEXANDER, seu Pseudomantis.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HIstorica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, verumetiam quod sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atq; imposturæ deprehendi coarguiq; possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit.

Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur.

Cætera plana sunt.

Τὺ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἴει τὸ πρόσταγμα, προστάττειν τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, τοῦ γέητος βίον, καὶ ἐποιεῖνίας αὐτοῦ, καὶ τολμήματα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι. τὸ δὲ εἴ τις ἐθέλοι πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἕκαστον ἐπεξιέναι, μεῖόν ἐστιν, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτος εἰς κακίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος. ὅμως δὲ, εἰ με τὰ συγγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέλλοις καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἱστορουμένοις προσλογιεῖσθαι, ὑποστήσομαί σοι τὸν ἆθλον, καὶ τὴν Αὐγείου βουστασίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ, ἀνακαθήρασθαι πειράσομαι, ὀλίγους ὅσους τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τεκμαίροιο, πόσῃ πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέτρητος ἦν ἡ κόπρος, ἣν τρισχίλιοι βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιοῦσαι ἐδύναντο. αἱ δοῦμαι

TV quidem, charissime Celse, leuem fortè quandã ac facilem prouinciã tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiasq́ libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenterq́ legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & [a] Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirũ vt ex his coniecturam facias, quantus, quamq́ immensus fuerit fimus vniuersus, quẽ ter mille boues multis annis reddere potuerit, Sed amborum

δοῦμαι μὲν οὖν ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπέρ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ σοῦ μὲν, ἀξιοῦντος μνίμη καὶ γραφῇ παραδοθῆναι ἄνδρα τοισκατάρατον· ἐμοῦ δὲ, σπουδὴν ποιουμένου ἐπὶ τοιαύτῃ ἱστορίᾳ, καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, ὃν οὐκ ἀναγιγνώσκεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἦν ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μεγίστῳ θεάτρῳ ὁρᾶσθαι, ὑπὸ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων σπαραττόμενον. ἀλλ' τὴν τις ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἕξομεν καὶ αὐτοὶ εἰς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν. καὶ Ἀρριανὸς γὰρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγενόμενος, ὅμοιόν τι παθὼν, ἀπολογήσαιτ' ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιλλιβόρου γοῦν τοῦ λῃσοῦ κἀκεῖνος βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν. ἡμεῖς δὲ, πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὗτος ἐλῄστευεν, οὐ Μινύαν μόνην, οὐδὲ τὴν Ἰδὴν

borum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptũ: quãquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cũ primis laudatus, ac per omnem vitam in literarũ studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; responsurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. [b] *Nos verò multum crudeliorem* [c] *latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut Idam*

ἰδίων καταρξώμενος, ἐπὶ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότερα κεγλατῶν, ἀπὸ πάσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς λῃστείας τοῦτου. πρότερον μὲν οὖν αὐτὴ ὑπογραψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὅμοιότατον ἀπάσας τὴν μορφήν, ὡς ἂν δυνώμενα, καίτοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὤν. τὸ μὲν οὖν σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο λέξω, μέγας τις ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς ὡς ἀληθῶς. κεγλὸς τὴν κόμην, τὸ γνώριμον ἁπάντων πάσι. κόμην τὴν μὲν ἐπίδηλον, τὴν δὲ καὶ πρόσθεν ἐπικεκαυμένην, καὶ τὰς φλογίδας. ὅτι δὲ ἀπόκομος, κεγλυθὲν ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ἔνθεον διαφαίνονται. φώνημα ἥδιστόν τε ἅμα, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, εἰ δ' ἀμόθεν μιμητὸς ἦν τῶν τά γε τοιοῦτα μὲν τὴν μορφήν. ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίπαντι Ἡράκλεις, καὶ Διὶ σωτῆρι,

Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] *Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuinâ quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentiscaret imitatâ ascititiamque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddã relucentes. Vox dulcissima, pariterque clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristium Iupiter, seruatoresque*

ρου, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί· συνέσει μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ δριμύτητι, πάμπολυ τ̄ ἄλλων διέφερε, καὶ τό γε περίεργον καὶ εὐμαθὲς καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὲς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χείριστον. καὶ ὄργανα ταῦτα γενναῖα ὑποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ κακίᾳ διαβοήτων ἀκρότατος ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Αριστόδημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ τῶν γαμβρῷ Ρουτιλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος εἶναι ἠξίου. ἀλλὰ ἵλεως μὴ ὁ Πυθαγόρας εἴη, ὁφὸς ἀνὴρ, καὶ τὴν γνώμην θεσπέσιος, εἰ δὲ κατὰ τοῦτον ἐγεγένητο, παῖς ἂν, εὖ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶναι ἔδοξε. καὶ πρὸς Χαρίτων, μή με νομίσῃς ἐφ' ὕβρει ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν,

que Dioscuri, in hostes potiùs cōtingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris animalibus. tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque suprà quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illicò nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior,[e] Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo,[f] Sostrato. [g] Nam ipse cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimeq; de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. Atqui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythago-

ræ con-

γειν, ἢ συνάπτειν πειρώμενον αὐτοὺς εἰς ὁμοιότητας τῶν πράξεων. ἀλλ' εἴ τις τὰ χείρισα καὶ βλασφημότατα τῶν ἐπὶ δεσβολῇ περὶ τοῦ Πυθαγόρου λεγομένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πεισθείην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναγώγοι ἐς τὸ αὐτὸ, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα ἐκεῖνα γένοιτο τῆς Ἀλεξάνδρου δεινότητος· ὅλως γὰρ ἐπινόησόν μοι, καὶ τοῦ λογισμῷ διατύπωσον ποικιλοτάτην τινὰ ψυχοῦς κρᾶσιν, ἐκ ψεύδους καὶ δόλων, καὶ ἐπιορκιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συγκειμένην, ῥᾳδίαν, τολμηρὰν, παράβολον, φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ἐποκριτικὴν τοῦ βελτίονος, καὶ τοῦ ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλήσεως ἐοικεῖαν. οὐδεὶς γοῦν τὸ πρῶτον ἐντυχὼν, οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς εἴη πάντων ἀνθρώπων χρυστότατος καὶ ἐπιεικέστατος, καὶ πεσέτι ἁπλοϊκώτατός τε καὶ ἀφελέστατος.

ἐπὶ

ræ contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si qs deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam ferũtur (quibus equidẽ haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamen conferat in vnũ, ea nimirùm omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. [h] *Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiendũ quæ cogitasset, nullũ refugientem laborem, appositam ad persuadendũ, cuiq; facilè fides habenda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimúmque, prætereà simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret*

Accedeba-

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὶς πρόθυμον, καὶ τὸ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νοῦν, παράκορον μὲν οὖν ἔτι ἦν, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐνῆν ἀπὸ τῆς ἡλικίας τηκμάζεσθαι, καὶ ἀκοῦσαι τῶν διηγουμένων, ἀνὰ πᾶν ἐπορνυτο, καὶ σωλῶν ἐπὶ μισθῷ τοῖς ἀνομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πολλοῖς ἀναπέπτωκε τις αὐτὸν ἐρασθεὶς γόης, τ' μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θυσπεσίους ὑπισχνουμένων, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς, καὶ ἀλλήρων δοκάς, οὗτος ἰδὼν ἀνθρωπάδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τ' αὐτ' πράξιν ἑτοιμότατον, ἐμέθον ἐρῶντα τ' ἡλικίας τ' αὐτ', καὶ αὐτὸς τ' ὥρας τ' ἐκείνου, ἐξεπαίδευσέ τε αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῶν καὶ ὑπηρέτης καὶ διάκονος ἅπασι.

ὁ δ'

Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. [i] *Ita quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente, id quod licebat partim è stipula conijcere, partim audire ex his, qui ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset.* [k] *Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illecta menta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendi q thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpote qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperq; deinceps pro adiutore ministróq; est vsus.*

At

ὁ δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, δημοσίᾳ μὲν ἔθυεν ἰατρὸς ὢν, ἐπίστατο δὲ κατὰ πολὺ Θώνιος τὸ Αἰγυπτίου γυναῖκα, Φάρμακα πολλὰ μὲν ἰάσιμα, μιμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ, ὧν ἁπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο· ὢν δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἱρασθεὶς, τὸ γένος Τυανεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ πολὺ πᾶσαν αὐτὸ πραγματείαν ἐδιδάχθη. ὁρᾷς ἐξ οἵας σοι σοφιστοῦ ἄνθρωπον λέγω. ἤδη δὲ ὡγωνος ὁ Ἀλέξανδρος πιμπλάμενος, καὶ τὸ Τυανέως ἐκείνου ἀρθανόντος, ἐν ἀρχείᾳ καθιστὼς, ἁπλουστέρᾳ ἅμα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς πρόφασιν ἐλάμβανε, οὐκ ἔτι μικρὸν ἐφρόνει, ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθιγμένων ἐς τὸς ἀγῶνας πολὺ καταταλαιπώρῳ τὴν φύσιν, Κοκκωνᾶς δ' ἐπικαλεῖτο, οἶμαι, πεπιθόμενος γοητεύοντος, καὶ τὸς πλείστους τῶν ἀνθρώπων (ὅστω

At is publicitùs quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autē apud Thoonis Aegyptij coniugē: [l] Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū succeſſor hic atq; hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio [m] Apollonio Tyaneo illo erant verſati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è ſchola tibi hominem refero? [n] Verùm vbi iam barba plenus eſſet Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in geſtatem redactus, deflorescente ſimul & forma vnde victum parare licuiſſet, nihil poſtea paruum agitabat animo: ſed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium ſcriptore, viro, qui in certamina deſcēdunt, omnium ingenij longè ſceleratiſſimi: (Coccōnas, opinor, erat cognomē) circumibant impoſturis ludificantes ac pingues homines

(οὕτω γὰρ αὐτοὶ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τοὺς πολλοὺς ὀνομάζουσιν) ἀρκείροντες. ἐν δὲ τούτοις καὶ Μακέτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον μὲν, ἐράσμιον δὲ ἔτι εἶναι βουλομένην ἐξευρόντες, ἐπευτίσαντό τε τὰ ἀρκοῦντα παρ' αὐτῆς, καὶ ἠκολούθησαν ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πελλαῖα δὲ ἦν ἐκείνη, πάλαι μὲν εὐδαίμονος χωρίου, κατὰ τοὺς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ ταπεινοὺς καὶ ὀλίγους τοὺς οἰκήτορας ἔχοντος. ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ τιθασεύους, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παζυμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θλιβομένους μὴ ἀγανακτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, κατὰ ταυτὰ τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ δὲ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ολυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι εἰκὸς, ὁπότε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντος τινὸς, οἶμαι, τοιούτου συγκαθεύδοντος αὐτῇ)

(sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierē opulentā nacti sunt, natu quidem grauiorem illā, quàm vt [o] amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiā dum amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā vsq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat [p] Pella, q locus olim floruit sub Macedonicis regibus, nunc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. [q] Ibi quū conspicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neq; cōmouerentur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent, (nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illam de [r] Olympiade fabulam increbuisse, quū Alexandrum conciperet, huiusmodi dracone quopiā opinor cū ea concūbente)

mercati

ὠνοῦνται τῶν ἑρπετῶν ἓν τὸ κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ κατὰ τὴν Θουκυδίδην, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ ἂν δύο κακίστοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς τὸ κακουργεῖν περιερότατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως κατεγνόησαν τὴν τῶν ἀνθρώπων βίον, ὑπὸ δυεῖν τούτοιν μεγίστοιν τυραννούμενον, ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρω ἐς δέον χρήσασθαι δυνάμενος, τάχιστα πλουτήσειεν ἄν. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ, τοῦ τε δεδιῶτι, καὶ τοῦ ἐλπίζοντι, ἑώρων τὴν πρόγνωσιν ἀναγκαιοτάτην τε, καὶ ποθεινοτάτην οὖσαν, καὶ Δελφοὺς οὕτω πάλαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ δι' οὓς πρεῖπον τυράννους, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων,

mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) [s] *hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè perpenderunt,* [t] *hæc duo potissimum in hominū vita iyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorum vtroq; si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò ditesceret. Siquidem vtriq; iuxta, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quammaximè necessariam esse, summeq; desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: prætereà* [u] *Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius res gratia hecatōbas immolantibus, aureosq; dedicātibus lateres.*

ταῦτα πρὸς ἀλλήλους στρέφοντες καὶ κυκῶντες, μαντεῖον συστήσασθαι καὶ χρηστήριον ἐβουλεύοντο· εἰ γὰρ τοῦτο προχωρήσειεν αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι ἤλπιζον, ὅπερ μειζόνως, ἢ κατὰ τὴν πρώτην προσδοκίαν, ἀπήντησεν αὐτοῖς, καὶ κρεῖττον διεφάνη τῆς ἐλπίδος τοὐντεῦθεν τὴν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, δεύτερον δὲ, ἥ τις ἡ ἀρχὴ, καὶ ὁ τρόπος ἂν γένοιτο τῆς ἐπὶ χειρήσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα ἐδοκίμαζεν ἐπιτήδειον εἶναι, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, οὐχ ἑκὰς οὐδὲ τῆς Ἀσίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ὑπερκειμένων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔμπαλιν τὰ οἴκοι προὔκρινε, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων δεῖν παχέων καὶ ἠλιθίων, τῶν ὑποδεξομένων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας εἶναι ἔφασκεν, ὑπεροικοῦντας τὸ τοῦ Ἀβώ-

Hæc vbi inter sese versassent, vltroq; ac citrò agitassent, visum est vaticinium oraculumq; cōstituere. etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atq; felices fore. Quod quidē negocium magnificentius etiā illis successit, quàm expectauerant initiò, & vel spe melius euēnit. × Hinc iam spectare cœperūt, primùm quidē de loco, deinde quónam exordio, quâ ve ratione negociū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè dissitam ab Asia Galatiaq;, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negociorum auspicationem aggressionemq; hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui viderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum

νυ τῆχ, διασιδάμονας τὸς ποιμὸς καὶ ἠλιθίους, καὶ μόνον, ἐφανέη τις αὐλητρὶς ἢ τυμπανιστρὶς, ἢ κυμβάλοις κροτοῦσα ἐπαγόμη, ἰσοκινδυνὸν τὸ τῦ λόγυ μαντευόμη, αὐτίκα πάλαι πάντα ἰκχυνόντας πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ ἢ ἐπιφανίαν προσδοκῶντας. ὀλίγυς δὲ περὶ τῦτο ἐάσαντος αὐτοῖς γνωμένης, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καθορύττουσι δίκτυς χαλκᾶς, κιγδάσας, ὡς αὐτίκα πάλαι ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μίτασιν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθίξει τὸ τῦ Ἀβώνυ τῆχος. αὗται δὲ λίθοι ἐξιπτήσθην εὑρεθᾶσαι, διαφοιτήσαι ῥᾳδίως τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τῦ Ἀκώνυ τεῖχος. ἐκεῖνοι

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibinē aut tympanistā, aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, & cribro (quod aiunt) vaticinās, illicò vehementer omnes in illū inhient, & perinde vt cœlitū quempiā intueantur. Hac de re quū controuersiæ nōnihil inter illos fuisset, tandem cesit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerūt, vt hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum.

ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τοὺς θεμελίους ἤδη ἔσκαπτον, ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοκκονᾶς ἐν Χαλκηδόνι καταλείπεται, διπτούς τινας, καὶ ἀμφιβόλους. καὶ λοξὸς χρησμοὺς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. πρεσπέμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη, καὶ πλοκάμους καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδηκώς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἅρπην ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγενεαλόγει μητρόφην. καὶ οἱ ὄλεθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνευ, εἰδότευ αὐτοῦ ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινοὺς, ἐπίστευον τῶν χρησμῷ, λέγοντι·

Περσίδης γενεὴν, Φοίβῳ φίλος οὗτος ὁρᾶται,
Διὸς Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἷμα λελογχώς.

Οὗτος, ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάχλος καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας στύεσθαι ἐπὶ τὴν

nam hi protinus statuerant etiam templũ erigere, iamq́ fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus B *Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquaq́ conscripsit responsa. Deinde paulò pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsarieq́ promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenẽs exemplo Persei, à quo se maternũ genus ducere prædibacat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:*

Persides genere gratus
Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac naturâ mulierosus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vsque in

Alexan-

Ἀλεξάνδρου μητέρα, εὕρηκε δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευομένης·

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠιόσ', ἄγχι Σινώπης,
Ἐσσά τις ἐκ Τύρσιν, ἣ δ' Αὐσονίοισι θεσπίτης,
Ἐκ πρώτης μακρὺς μονάδος, τριδέων δεκάδων τε,
Πρόσθ' ἑτέρας μονάδας, καὶ ἀκοσάδα τρισάεθμον
Ἀνδρὸς ἀλεξιτῆρ' ὁμοσυμβίλου τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ ζηλοτυπίας, δι' ὀργῆς εἶχε τὴν παρέλασιν, πεῖσμά τι τῇ λαμπηδόνι, μιμνησκόμενος τοῦ ἐνίοτε, καὶ ἀφρᾷ ὑποπιμπλάμενος τὸ σῶμα, ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῷ, σφοδρὸς ὢν βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥίζαν δεδεμένην, καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. ἐπεποίητο δ' αὐτοῖς πάλαι, καὶ κατοικάσαι λιφαλὲ δράκοντος ὀθονίνῃ, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ἀγράφως, πανυ ἀκριβῶς, ὑπὸ θαλλῶν ἐπ-

Alexandri matrem sit incitatus ille. Quod ſi. Repertum eſt aliud oraculum quaſi Sybillæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tyrſide erit quidam Auſonia de gente ſacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq; alias monades, vicenaſq; ter repetita
Quadrorbē numerū, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexāder itaq; multò pòſt in patriam irruens cū eiuſmodi Tragœdia, cōſpicuus erat ac ſplēdidus: quū interim furore afflatū ſeſe nonnunquam aſſimulabat, ore ſpuma cōpleto: id q̄ ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lanādis lanis idonea) radice commā ducata. Cæterūm illis diuinū quiddā ac formidandū ſpuma videbat. At multò antea ſibi finxerāt parauerantq; è linteis confectū draconis caput, quod ſpeciē quandā humanam p̄ ſe ferret, colorū fucis mirè adſimulatū, quodq; pilis e-

πάσης ἀνοίγσσά τι κὴ αὖθις ἐκ
πικλείσσα τὸ σῶμα κὴ γλῶτ-
τα, οἷα δρακόντων λιτὴ, μίλανα
προϊκυκλῆγν, ὑπο πριχῶν κὴ αὖ-
τὴ ἐλκομένη. καὶ ὁ Πέλλας
δὴ δράκων προὔπῆρχε, καὶ οἰ-
κοι ἐπόφιζε, κατὰ καιρὸν
ἐπιφανησόμν & αὐτοῖς, καὶ
συμπαγωδήσων, μᾶλλον δὲ,
πρωταγωνιτὴς ἐσόμν &. ἤδη
δὲ ἄρχεσθαι δέον, μηχανᾶ-
ταί τι διόνδε. Νυκτωρ
γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὸς θεμελίος
τῦ νεὼ, ζῦς ἄρτι ὀρυσσομένης
(σωεστήκει δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ,
ἢ αὐτόθεν ποθὲν συμβό-
μνον, ἢ ἐξ ὑρανῦ πεσὸν) ἐν-
ταῦθα κατατίθεται κλίνεον
ὠὸν προκεκγκωμένον, ἔνδρον
φυλάσσον ἑρπετόν τι ἀρτι-
γένητον, καὶ ἐυθύσας τῦτ' ἐν
μυχῷ τῦ σηκῦ, ὀπίσω αὖθις
ἀπεκάπτει ἑωθεν δὲ γυμνὸς
ἐς πλῆ ἀγορὰν προπιδήσας,
διάζωμα δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον
ἔχων, καταχρυσῦν καὶ τῦ-
το, καὶ πλῆ ἄρπλω ἐκάνλω
φέρων, σείων ἅμα πλῆ κό-
μλω ἄνεν, ὥσπερ οἱ τῆς

quinis os & aperiret, & cludere. Tum lingua (sicut est draconum) bijulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò D Pellaus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū res postularet tum ab illis proferēdus, vnáq; in parte Tragœdiā acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea inadidem alicūde defluēret, siue quòd ex æthere decidérat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiluisset nudus, nisi quòd sublīgari circum pudenda tenus erat, eoq; inaurato: tum falcem illā gestans, simulq; solus tam ventilans iactansq; comā, corū more qui à Cybele deorū matre

μητρὶ ἀγείροντές τε, καὶ ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει, ἐπὶ βωμόν τινα ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζεν, αὐτίκα μάλα δειξομένην ἐνθρῆ τὴν θεόν· οἱ πρόντες δὲ (συνεδεδραμήκει γὰρ σχεδὸν ἅπαρα ἡ πόλις ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέρουσι καὶ παιδίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤυχοντο, καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἷαι γένοιντ' ἂν Εβραίων ἢ Φοινίκων, ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ εἰδότας ὅ, τι λέγοι, πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμίγνυε τὴν Απόλλωνα, καὶ τὴν Ασκληπιόν. εἶτ' ἔθει δρόμῳ ἐπὶ τὸν ἐσόμενον νεὼ, καὶ ἐπὶ τὸ ὄρυγμα ἐλθὼν, καὶ τὴν προκοδομημένην τοῦ χρηστηρίου πηγὴν, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε ᾖδεν Ασκληπιοῦ καὶ Απόλλωνος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκάλει τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν. εἶτα φιαλὴν αὐτήρας, ἀναδόντος τινὸς, ῥᾳδίως ἐποβαλὼν. ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ, τὸ ᾠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiã ara cõcionabatur, ciuitatẽ eam beatã esse prædicans, quæ mox Deum propalàm esset ostẽsura mortalibus. Porrò qui adexant (nã cõcurrerat vniuersa propè ciuitas) vnà cũ mulieribus, senibus, pueris, admirabãtur, ac vota facientes adorabãt. At ille voces quasdã sonans incognitas, nihilq́ significãtes, cuiusmodi sint Hebræorũ aut Phœnicum, attonitos eos redebat, vt qui nihil intelligerẽt eorũ quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Aesculapiumq́ passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedẽsq́ ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerant, ingressus aquã, magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapij, inuitabatq́ Deũ, vti dexter ac felix in ciuatẽ adueniret. Deinde phialã postulat. eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cũ aqua lutoq́ haurit & ouũ illud, in quo nimirũ ille Deum

αὐτῶν κατακέκλειστο, κηρῷ λευκῷ καὶ ψιμμυθίῳ τὴν ἁρμογὴν τοῦ πώματος ξυγκεκολλημένον, καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ ἀγενὲς ἀπέβλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ πρότερον θαυμάζοντες τὸ ὠὸν, ἐν τῷ ὕδατι εὑρημένον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ ἐς κοίλην τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο τὸ τοῦ ἑρπετοῦ ἐκείνου ἔμβρυον, καὶ οἱ πρόντες εἶδον κινούμενον, καὶ περὶ τοῖς δακτύλοις εἱλούμενον, ἀνέκραγον εὐθὺς, καὶ ἠσπάζοντο τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακαρίζον, καὶ χανδὸν ἕκαστος ἐνεπίμπλατο τῶν εὐχῶν, θησαυροὺς καὶ πλούτους, καὶ ὑγιείας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αἰτῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ δρομαῖος αὖθις ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἵετο, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιὸν. δὶς τεχθέντα, ὅτε ἄλλοι ἅπαξ τίκτονται ἄνθρωποι, οὐκ ἐκ κορωνίδος, μὰ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγενη-

concluserat, cādida cera cerussaq; cōmissuram operculi ferruminans. Id quum manu cepisset, affirmabat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixisq; intuebantur oculis, expectātes quidnam esset futurum postea, iamdudū admirantes ouum in aqua repertum. Porrò posteaquam fregisset idē caua vola cōpressum, ac serpētis illius fœtum exclusum excepisset, simul atq; mouentē hūc sese conspicerēt ij qui aderāt, ac digitis circumuoluentē, protinus vocem tollebant, deumq; consalutabant, ac ciuitatem eam fortunatā esse dictabant: singuliq; affatim votis implebātur, thesauros, opes, prosperā valetudinē, aliaq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domū abripuit, vnà secū asportās modò editū in lucem Aesculapiū, bis natū scilicet, cùm semel duntaxat nascātur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, verùm ex ansere proge-

γεγνημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες ἔνθεοι, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων. ἡμέρας μὲν δὴ οἴκοι ἔμενον, ἐλπίζων, ὅπως λῷ, ὑπὸ τῆς φήμης, αὐλίκα μάλα παμπόλυς ἡ Παφλαγόνων σωθραμεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερέπλησεν ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἁπάντων τὰς ἐγκίφαλους καὶ τὰς μήδιας πεξευρημένων, οὐδὲν ἐοικότων σιλφάχοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ ἐχὶ πρόβατα ἦεν διαφθόντων, ἐν οἰκήσκω τινί, ἐπὶ ὑλίνης καθεζόμενος, μάλα θεοπρεπῶς ἐπαλμένος, λαμβάνει ἐς ἡ λόφον τὸν Πιτθαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μίγιστόν τι καὶ ἄριστον, ὡς ἔφην, ὄντα, καὶ ὅλον ὧν αὐτὸς πραγύλῳ σβιεπήεις, καὶ τὴν οὐρὰν ἔξω ἀφεὶς, (πολὺς δὲ λῷ ὡς καὶ ἐν ᾧ προκολπίῳ πεκτίχθαι αὐτὸν, καὶ χαμαὶ τὸ μέτρος ἐπισυρῆναι) μόνην τὴν λιφαλὴν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἀρ-

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euenit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collocircumdedisset, caudam foràs prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditũ teneret,

ἀπεκρυπτον, ἀνεχομένης πάντα ἐκείνου, πρῶτον μὲν ὀθονίου λευκοῦ, καὶ τὰ θατέρα ζοῦ χιτῶνος, ὡς δῆθεν ἐκείνου ζοῦ φανομένης πάντως ἕως ἐπὶ τὰ μετόπιζον ὀπίσκιον ἐπάνω φαίνεσθαι, δῆλον ὡς μόριον ζοῦ φωτὸς ἀπεχόμενον, καὶ παθεῖν ἀνθρώπων συγκλυδων, τὰ μὲν παραγινομένων ἐκ πόλεως πλησίον μέσων, καὶ τῶν ἐλπίσιν ἐπαισχυνομένων, οἷς ἀσυνήθεσι τρόπου ὡς ἀκοὴ, τὸ πρᾶγμα ἐφάνιζε, ἐκ τίνος μικρᾶς ὀπτείης, ἐντὸς ὀλίγων ἀμφῶν, ζοῦ χαρακτὰ πεφηνυῖα ἀνθρωπόμορφον, καὶ τοῦτο, καὶ τιθασσεύον ἀπέχοντο δ' αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον. καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ἐξηλαύνοντο ὑπὸ τῶν ἐσιόντων. ἐπειγόντο δὲ καὶ τὸ ἀντίθυρον ἄλλην ἔξοδον, οἷόν τι τὸς Μακεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρου νοσοῦντι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceũ illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat sciliceꝫ. Iam verò mihi cogitanti ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem vsque lumenis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quiq; alijs ex locis alij concurrissent, tumultuantes, ac priusquam etiam ista viderent, mente attoniti stupefactiq;, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregionè ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedones in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum

τι, λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ περιστάντες τὰ βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ προσειπεῖν τὸ ὕστατον. τὴν δὲ ἐπίδειξιν ταύτην, οὐχ ἅπαξ ὁ μιστὸς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεστέροι. ἐνταῦθα, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ τἀληθῆ λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἐλείνοις, παχέσι καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ ἐξηπατήθησαν ἀπτόμενοι τοῦ δρακοντος (καὶ γὰρ τοῦτο παρεῖχε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντές γε ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὴν κεφαλὴν, δοῦθεν αὐτοῦ ἀνοίγουσάν τε, καὶ συγκλείουσαν τὸ στόμα. ὥστε πάνυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Επικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνην πρὸς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὴν γνώμην ἔχοντος, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅπρ

bo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum iutueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, verùm crebrius exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui voluissent) quumq́ conspicerent in dubia malignáque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus Gadamantinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quiq́ vel quid esset rei, coniectu-

πῦρ λῦ, ἐκαυσαν, καὶ ἐ μὴ ἐυρεῖν τὸν τρόπον ἐλιώαλο, ἐκεῖνο γοῦν προπαρεσκεύαζο, ὅτι πλήθην αὐτὸ ὁ τρόπος ἐ μαγγανείας. τόδ' οὖν πᾶν ψυχρὸς δεῖ, καὶ γνῶναι ἀλιώαλον. κατ' ὀλίγον οὖν ἡ Βιθυνία, ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη συνέρρει, ἐκαστον τῶν ἀπαγγελλόντων ὡς τὸ εἰκὸς, πλέονται, ὡς καὶ γνωρίμων ἤδοι τὸν θεὸν, ἡ ὕστερον ἄφαλο, μετ' ὀλίγον παμπληθεῖς ἀυτοῦ γεγενημένης, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικός. γραφάς τις ἐπεδέδτο, ἡ εἰκόνα, ἡ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ χαλκοῦ, τὰ δ' ἐξ ἀργύρου εἰκασμένα. ἡ ὄνομά γε ἦν θεῷ ἐπιτεθέν. Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἔστιν δ' ἐμμέτρου ἡ θείου πεσήματος. ἀνεφώνησε γὰρ Αλέξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, πρόλοφ αἷμα Διὸς, φάος ἀνθρώποισι. καὶ ἐπαλλὴ λαμπρὸς ἔλῦ, οὗπερ ἕνεκα τὰ πάντα

conjecturis colligeret: vel si viam etiam modumq; præsciscere non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemque præstigiaturæ: cæterùm quicquid esset negotij, prorsus simulatum fucatúmque esse, ac ne fieri quidem vlla ratione potuisse. Paucis ergò diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabant, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primùm nascentem vidisse. Deum, deinde paulò pòst eundem contrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodi-

to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Asti vbi iã Hmaturũ esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant

a

τὰ ἐμεμηχάνητο, καὶ χρᾶν τοῖς δεομένοις, καὶ θεσπίζειν, παρ' Αντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, τοῦ Αμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπεσὼν τοῦ οἰκίας, εἰς τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος, οὐ πονήρως ἀπήλλαξε, προθεσπίζων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα, καὶ δὲ ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ λαμβανὼν) ἐκεῖ θεν οὖν τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ Αλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητήν τινα προειπών. ἐκέλευσε δὲ ἕκαστον, οὗ δέοιτο ἂν, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον κατελθὼν (ἤδη γὰρ ὁ νεὼς ἐγήγερτο, καὶ ἡ σκηνὴ παρεσκεύαστο) καλέσειν ἔμελλε, κατὰ

fuerant excogitata) responsa quoque redderet ijs qui requisiuissent, diuinarétque accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris I Amphiarei interitum posteáque quàm ille inter Thebanos extare desijsset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa prædicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore vt Deus ipse responsa daret: eiusq́ rei diem quendam certum prælocutus est. Iussit autem vt quisque quod videretur, quódque maximè discere vellet, id in libello conscriberet, eumq́ funiculis obuinctum, cera, argilláve, aut simili re quapiam obsignaret. Se verò receptis libellis cùm subisset adyta (iã enim oraculũ erat extructum, & apparatæ cortinæ) ordine

κατὰ τάξιν, τὸς δικλωκότας ὑπὸ κήρυκι καὶ θεολόγῳ, καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ ἄκουσαι ἕκασα, τὸ μὲν βιβλίον ἀπολάσειν σεσημασμένον, ὡς ἔχει, τῷ δικῆς αὐτὸ ἀποκάσιν, ὑπογεγραμμένῳ πρὸς ἑπτ, ἀμεταβολήτῳ δὲ θεῷ, περὶ ὅτου τις ἐροιτο. ἐκεῖ δὲ τὸ μηχάνημα ἦτο, ἀνδρὶ μὲν, οἵῳ σοὶ, δὲ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, προδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ μορυχῆς μισοῖς τῷ ῥᾳθυμεῖν, καὶ πολυτρόπῳ ἀπίστῳ ὅμοιον. ἐπινοήσας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, ἀνεγίνωσκέ τε τὰς ἐρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἶτα καταλήσας αὖθις, καὶ σημηνάμενον, ἀπελίδε μετὰ πολοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἐκεῖ παρ' αὐτοῖς τόπου ἦν γὰρ οὗτος ἱκανὸς, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς σεσημάμην, αὐτὸς ἔλαθον, ὑπὸ σφραγῖσι δυσμι-

ordine per præconẽ ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; argumento; Deo nimirum respondente, quacunque de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neq; difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibusq; nares essent muco obsitæ, miniméque emunctæ, prodigiosum plane neque incredibile quiddam esse videbatur. Etenim quum varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; illa quæ viderẽtur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat,

non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quàm diligenter obsignata signis

Ἀνομοιότης, ἃ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων ὧν; τίνων οὖν αἱ ἐπίνοιαι, ἴσως ἐρήσῃ με. ἄκρα οἶνος, ὡς ἔχοις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα. ἀ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κλεόνυμε, τὸ ὑπὸ τῷ σφραγῖδα μέρος ἐκ κηροῦ ἀφαιρούμενον, ἐξύρα, καὶ μετὰ τῶν ἀναγνωσιν, τῇ βελόνῃ ἄνθις ἐπιχριόσας τὸν κηρὸν, τόν τε ἔμπροσθεν ὑπὸ τῷ λίνῳ, καὶ τὸν αὐτῷ τῷ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως συνεκόμα. ἕτερος δὲ τρόπος, ὁ ἀφ' ἧς λεγομένου λιθανείας, σκευασὸν δὲ τοῦτο ὅδε· ἐκ πίττης Βηρυττίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ ἀφανοῦς τε πριμμένου, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων ἀναπλάσας τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, διάλιθον τῷ σφραγῖδα πρὸς ἐκείνῃ, ἐπιτίθει, καὶ ἀπομάττει τὸν τύπον. ἔπειτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γενομένου, λύσας ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset qui piam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo videlicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facile coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, linteolo prius suillo

pingui, signo applicabat, ac symbolifi- excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum em protinus)

commodè

καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιθεὶς τὸν κηρὸν, ἀνετύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὐτὴν σφραγῖδα, εὖ μάλα τῶν ἀρχετύπῳ ἐσικῆαν. τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον· τιτάνου γὰρ ἐς κόλλαν ἐμβαλὼν, ᾗ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπετίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ κέρατος, μᾶλλον δὲ σιδήρου παγιώτερον) τούτῳ δὴ χρῆτο πρὸς τὸν τύπων· ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ἐπινενοημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μεμνῆσθαι ἁπάντων, ὡς μὴ ἀπειρόκαλοι εἶναι δοκοίημεν, καὶ μαλιστασοῦ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ δυναμένοις σωφρονίζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ παραθεμένου, καὶ πολλῷ τούτων πλείονα. ἔ-

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, imposito ceræ denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calcé in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimque detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò vti cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quique modestos reddere que[illegible] si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa re[illegible], longéque his nostris copiosiora

ῦα. ἔλεγεν οὖν, καὶ ἐθέσπιζε, πολλὴν τὴν σωτηρίαν ἐνταῦθα χρώμενος, καὶ τὸ εἰκὸς τὴν ἐπινοίαν προσάπτων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀπεκρίνετο, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀφανῆ· χρησμῳδικὸν γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῶν ἐδόκει. ζῦθος ὁ ἀπίτριπτον, ἢ πρόπριπτον, ὡς ἄμεινον ἔδοξεν αὐτῷ ἐκάλουν. ζοῖς δὲ θεραπείας προῦλεγε, καὶ δρᾶτας, ἢ ἐᾶν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ ἀνθρώπινον παρ' αὐτῷ ἀλυτμίδου, ἀκόπον τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκλίπους ἀρκέου σωτηριαμένων. τὰς μὲν δι ἐλπίδας καὶ πόκους, καὶ λιπήρων δρᾶπλοχὰς ἐσαῦθις ἀεὶ ἀνεβάλλετο, πείθας, ὅτι ἔσα πάντα, ὁπόταν ἐθελήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ πρόφητης μου λιπαρῇ, καὶ δῶρα τὰ ὑπὲρ ὑμῶν. ἐπιτάττο δὲ καὶ μισθὸς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, δραχ-

ra. L Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, alijs penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniecta sset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cyrmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quinque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ δυ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγονέναι τὸν πόρον ζώντων, ἀπ' ἐς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἑκάστῳ ἔζους ἥθροιζον, ἀνὰ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ἀπληστίας ἀναδιδόντων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' ἐς πλοῦτον ἀπεθησαύριζον, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργοὺς καὶ ὑπηρέτας, καὶ παθητὰς καὶ χρησμοποιούς, καὶ χρησμοφύλακας καὶ ὑπογραφέας, καὶ ἐπισφραγιστὰς καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἔνειμε κατὰ τὸ καθ' ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ τιμῇ ἀπολαπλῇ ἐξέπεμπε, φήμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς πτηνοί, καὶ ἀνῴκοι δρασταὶ, καὶ διὰ πάσης ἤδη γῆς ἐξελήλυθοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι παρασχοι, καὶ νοσοῦντας ἰάσασθαι, ἐνίους

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsqueadeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. M Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique prò dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam

ἐνίους δὲ καὶ ἤδη ἀπεθανόντας ἀναστήσειε. δρόμος οὖν καὶ ὠθισμὸς ἁπανταχόθεν ἐγίγνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀναθήματα, καὶ διπλάσια, τῶν προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ ἂν καὶ οὗτος ἐξέπεσεν ὁ χρησμὸς, Τιέμεναι κέλομαι τὸν ἐμὸν θρασπόντα προφήτην·

Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλεται ἄγαν, ἀλλ' ἑπεφήτου.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίσταντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστ' ὅτοι Ἐπικούρου ἑταῖροι ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπεφώρατο ἠρέμα ἡ πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκευὴ τοῦ δράματος, ἐκφέρει φόβητρόν τι ἐπ' αὐτοὺς, λέγων, ἀθέων ἐμπεπλῆσθαι καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτοῦ τολμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημεῖν, οὓς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνειν, εἴ γε ἐθέλουσιν ἵλεω ἔχειν τὸν

quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnoq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministum.

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: Niámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non vererentur in se turpissimè maledicere. eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere

τόν θεόν. περὶ δὲ Επικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπεφθέγξατο. ἐρομένου γάρ τινος, τί πράτρει ἐν Αδου ὁ Επίκουρος, μολυβδαίνας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κάθηται εἶτα θαυμάζεις, εἰς ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν πεσιόντων συνετὰς, καὶ πεπαιδευμένας: ὅλως δὲ, ἄσπονδος καὶ ἀκήρηκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος πὲς Επίκουρον ἦν, μαλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον πεσεπολέμει γόης ἄνθρωπος, καὶ τρατείᾳ φίλος, ἀληθείᾳ δὲ ἔχθιστος, ἢ Επικούρῳ, ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καθεωρακότι, καὶ μόνῳ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ εἰρήνη βαθεῖα πὲς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἄτεγκτος Επίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζεν) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitāti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit compedibus vinctis in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudētes, quâmque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quiq; vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra

καὶ παιδιᾷ τιθέμενος. διὸ καὶ τὴν Αμασταν ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἠπίστατο τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμώδησε πώποτε Αμαστριανῷ ἀνδρί. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδελφῷ συγκλητικοῦ χρησμῳδῆσαι, καταγελάσας ἀπήλλαξεν, οὐχ εὑρὼν οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ στομάχου ὀδύνην, πρεσταξαι βουλόμενος ὕειον πόδα, μετὰ μαλάχης ἐσκευασμένον ἐσθίειν, οὕτως ἔφη·

Μάλβακα χοιρείων ἰρῇ κιμίνευε σιπέδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς προεῖπον, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις οὐκ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μάλιστα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβεβληκὼς, τὴν κεφαλὴν δὲ ἀπὸ κόλπου ἀθέατον φυλάττων.

ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cõsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculũ reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cùm ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconẽ ostendebat ijs qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponẽs: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat

των. ἐθυπήγης δ' ἂν μειζόνως ἐππλῆξαι τὸ πλῆθος ὑπόχρεω καὶ καλοῦντα πρὸξαν τὸν θεὸν αὐτὸν ἀνοὺ ὑποφήτου χρησμῳδοῦντα. ἔπειτα σὺ ἀλλήπως γράνων ἀρμηνείας σιωδύας, καὶ δὴ τὸ λιπφαλῆς ἐκείνης, τῆς μιλυχανημένης πρὸς ὁμοιότητα, διείρας, ἅμα τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκείνιζο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς δὴ τοῦ θυνίου ἐκείνου Ασκληπιοῦ προσπαιούσης. ἐκαλοῦζο δ' οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδ' ἐνίδιλω, ἀλλὰ τοῖς εὖ πράττουσι καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις ὀγκωῦ ἐκπνεύσαντι δοθεὶς, ὑπὲρ τῆς εἰς Αρμενίαν εἰσόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἕνεκα. προφέπων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὴν εἴσοδον, ὅτως ἔφη·

Πάρθοις, Αρμενίοις τε θοῷ ὑπὸ δὶ ἅρι δαμάσσας,
Νοσήσας Ρώμην ἐὰν ὅμματα Θυβριδος ὕδωρ,

Στέμ-

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edentem oracula. O Deinde non magno negotio, gruum arteryis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neq; quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirētur. Itaque quod Seueriano redditū est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait: P Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, Romam vrbem repetes, & claras Tybridis vndas,

Vertice

Στέμμα φέρων προτάφοισι, μεμιγμένον ἀκτίνεσσιν.

Αὐτὰ ἐπειδὴ πεισθεὶς ὁ ἠλίθιος ἐκεῖνος Κελτὸς εἰσέβαλε, καὶ ἀπήλλαξεν, αὐτῇ στρατείᾳ ὑπὸ τοῦ Οθρυάδου κατακοπεὶς, τοῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ἐξαιρεῖ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἐντίθησι δ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ.

Μὴ σύγ' ἐπ' Αρμενίους ἐλάᾳν στρατὸν, οὐ γὰρ ἄμεινον·

Μὴ σοι θηλυχίτων τις ἀνὴρ τόξου ἄπο λυγρὸν

Πότμον ἐπιπροΐεις, παύσῃ βιότοιο φάος τε.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο σοφώτατον ἐπενόησε, τοὺς μεταχρονίους χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν κακῶς προτεθεσπισμένων καὶ ἀπρετευγμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγίειαν ἐπηγγέλλετο, ἀπρθανόντων δὲ χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν·

Μηκέτι δίζησθαι νούσοιο λυγρῆς ἐπαρωγὴν,

Πότμος

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenissetq; vt vnà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.

Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus, arcu

Exitium immittat, vitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitijsq; responsis, ea quæ perperàm maleq; euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpiùs enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Πότμος γὰρ προφανὴς, ἐφ' ἑκηλίῃ ἀλυατόν ἐοι.

Εἰλλὼς δὲ τὸς ἐν Κλάρῳ καὶ Διδύμοις, καὶ Μαλλῷ, καὶ αὐτὸς ὑπολαμβάνοντας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φήμας αὐτὸς ἐποῆτο, πρὸς τὸς παρ' αὐτὸς πεμπομένους ἐπ' αὐτὸς, λέγων.

Ες Κλάρον ἴθι νῦν, τὰ σὰ μέλπηθρα πατρὸς ὡς ὄπ' ἀκούσῃ.

καὶ πάλιν.

Βραγχίδαι ἄγε δὴ θύσανον πελάσῃ, καὶ μάντιν χρησμῶν.

καὶ αὖθις.

Ες Μαλλὸν χώρει, θεσπίσματα τ' Αμφιλόχοιο, Ταῦτα δὲ ἐντὸς τῶν ὅρων, μέχρι τῆς Ιωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ιταλίαν διαφοιτήσαι τὸ μαντεῖον τὸ ἐκεῖθεν, καὶ ἐς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐνίκησεν, ὀλίγοις ὅσοις ἔξεστιν ἅπαξ ἅπασι παρελθεῖν, οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμποντες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντων.

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, ecs sibi reddebat amicos, pleroscq; consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mel vocem patris auditurus.

Et rursus:

Brachidica accedas adyta, atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamqúe designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama permanauit, imq; ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat, quin non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij, qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant:

ὧν πρῶτος καὶ κορυφαῖος ἐγένετο Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ νοσῶν, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πεπιστευκὼς, εἰ μόνον ἀληλειμμένον που λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον θεάσαιτο προσπίπτων ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ἐπιπολὺ παρεστὼς καὶ εὐχόμενος, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὗτος τοίνυν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐδέησεν, ἀφεὶς τὴν ἐγκεχειρισμένην τάξιν, εἰς τὸ τοῦ Αβώνου τεῖχος ἀναπτῆναι, ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται, ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπανήσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμετροῦντες ἔτι πλέω τούτων, ὡς ἐντιμότε-

bant: quibus princeps quasiqúe signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt sicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conspexissent, continuò procideret atque adoraret, ac diutiùs aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolárit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentqúe, permulta insuper accumulantes illis, quo domino

μότεροι εἶεν παρὰ τοῦ δεσπότου ἐξέκαιον γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ εἰς μανίαν ἐῤῥωμένην ἐνέβαλλον. ὁ δὲ, ὡς ἂν τοῖς πλείστοις καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὤν, πεσικεῖ, τὰ μὲν διηγούμενος, ὡς ἀκούσειε παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προστιθεὶς. ἐνέπλησε δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλευσεν οὗτος, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἳ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἠπείγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν καθ' αὐτούς. ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐργαζόμενος αὐτοῦ, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τεράστια ὑπὲρ τοῦ μαντείου καὶ αὐτοῦ ψευσομένους. καὶ μηχανᾶταί τι ὁ τρισκατάρατος οὐκ ἄσοφον, οὐδὲ τοῦ προσυχόντος λῃστοῦ ἄξιον.

mino fierent commendatiores. Inflammârunt itaque senem infelicem, & in vehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat cùm plurimos, cum potentissimos, enarrabat partim ea quæ ab ijs quos miserat accepisset partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modum iste compleuit vrbem, concitauitq́, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperunt, vt aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter exeipiebat, ac xenijs alijsque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, vti non solùm renunciarent oracula, verumetiam Dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, deq́ ipso mentirentur. Excogitârat autem ter scelestus ille quiddam neutiquam inscitum, & ingeniosius quàm vt in vulgarem competat latronē.

Etenim

ἀνὼν γὲ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, ἄ τι ὕποι ἐπισφαλὲς, καὶ παρακεκινδυνευμένον ἐν τοῖς ἐρωτήσεσι, κατέχων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ἐπιζημίους, καὶ μονονουχὶ δούλους διὰ τὸ δι' ἔχοι τοὺς πεμπομένους, μιμνήσκοντας οἷα ἐν ἥρωσι. σωίσει δὲ, οἷα ἀκὸς, τοὺς πλουσίους, καὶ μέγα φρονοῦντας τὰς φύσεις πεισθάνεσθαι. ἐλάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἐκείνων αἰδόμενοι ὅτι αὐτὸς ἐντὸς ἔχοι τὰ ἀρκύων. βούλομαι δὲ ἔγωγε καὶ τῶν Ρουτιλιανῶ δοθέντων χρημάτων ἐνίους ἀπεῖν. πεισθανομένῳ γὲ αὐτῶ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ πείρας γεγονὼς παιδείας ὥραν ἔχοντ', ὅντινα πρήσεται διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτὸ ἔφη·

Πυθαγόρην, πολίμων τε διάκτορον ἰοδόκον ἀοιδόν.

Εἶτα

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in ijs quæ proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic scisciranti de filio ex vxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem prælia vatem.

Dein de

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀπθανόντος, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν εἶχε λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας οὕτως ἐληλεγμένου τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προδεδηλωκέναι τὸν θεὸν, καὶ δι' αὐτὸ ζῶντα μὲν κελεῦσαι μηδένα διδάσκαλον ἑλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὁμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς τὸ μειράκιον ἐν Ἅδου νῦν συνεῖναι. τί τοίνυν μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, εἰ τοιούτοις ἀνθρωπίσκοις ἐνδατρίβειν ἠξίου; αὖθις δὲ πυνθανομένῳ αὐτῷ, τὴν τίνος ψυχὴν διεδέξατο, ἔφη·

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένου, μετὰ ταῦτα Μένανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἔσεαι ἡλιὰς ἀκτίς.
Ζήσεις δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ὁ δ' ἑβδομηκοντούτης ἀπέθανε με-

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculò videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deũ, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulò deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nũc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interijt,

ἐπὶ μεγαλοπολίσας, οὐδὲ στεμμένας τῷ τοῦ θεοῦ ἱκέτευσιν· ἡ οὕτως ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων λύω. ἐρωμένῳ δὲ αὐτῷ ποτε καὶ περὶ γάμου, ἐκ τῆς ἔφη.

Γῆμον Ἀλεξάνδρου τε Σεληναίης τε θυγατρα.

Διεδεδώκει δὲ πάλαι λόγον, ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν ἔλαχεν, ἐκ Σεληνίης αὐτῷ γενομένης, τῷ γὰρ Σεληνίῳ ἐρωτι ἁλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτὴ ἔθος, λοιμαμένων ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὅθεν οὐδὲν μελλήσας, ὁ σωφρονέστατος Ρουτιλιανὸς, ἀνδρὸς ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν λιμένα, καὶ τοὺς γάμους συντελεῖ ἑξηκοντούτης νυμφίος, καὶ συνοικεῖ, τῷ πρωθεράπων Σεληνίῳ ἑκατόμβας ὅλας ἱλασκόμενος· καὶ τῶν ὑπερανίων εἰς καὶ αὐτὸς οἰκεῖος γεγονέναι. ὅθεν ὡς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μεῖζω ἀεὶ πεφρονήκει καὶ πάνυ τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς

rijt, in insaniam versus, haud expectato Dei promisso: quãquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natã Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipârat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, vt formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus; protinus accersit virginem, nuptias consecit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq; socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχῶς ἔπεμπε χρησμοφόρους, ταῖς πόλεσι πελέγων, λοιμοὺς καὶ πυρκαϊὰς φυλάσσεσθαι, καὶ σεισμοὺς, καὶ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι τούτων αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἕνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν τῷ λοιμῷ, διεπέμψατο. ἦν δὲ τὸ ἔπος ἐν·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμοῦ νεφέλην ἀπερύκει.

καὶ τοῦτο ἦν ἰδεῖν τὸ ἔπος πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλεξιφάρμακον. τόδ' ἐς τοὐναντίον τοῖς πλείστοις πεὐχώρει· κατὰ γάρ τινα τύχην αὗται μάλιστα αἱ οἰκίαι ἐκενώθησαν, αἷς τὸ ἔπος ἐπεγέγραπτο. καὶ μή με νομίσῃς τοῦτο λέγειν, ὅτι δὰ τὸ ἔπος ἀπώλλυντο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως ἐγένετο. τάχα δὲ οἱ πολλοὶ, καὶ καταθαρροῦντες τῷ στίχῳ ἠμέλουν, καὶ ῥαθυμότερον διῃτῶντο, οὐδὲν τῷ

næ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verûm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil aduersum

ὦ χρησμῷ πρὸς τὴν νόσον σω τηλόθυ λοι, ὡς ἂν ἔχοντος πο μαχομένας αὐτῶν συλλαβὰς, καὶ τὸν ἀπερσικόμην Φοῖβον ἀπωθούμενα τὸν λοιμόν. πανθῶας μέν τοι ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ διατρίψατο, πάνυ πολλὸς τῶν σωζομένων, οἳ τὰς ἑκάστων γνώμας διήγγελον αὐτῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις πεμμένον, ᾗ ὧν μάλιστα ἐφίεν ται, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀφικείσεις, καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πεμπομένους καταλαμβάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προμηχανᾶτο. τελετὴν γάρ τινα συνίστασαν. ᾗ διαβουλίας καὶ ἐπιφανείας, τεῖων ἐξῆς ἀπὸ τελουμένων μυρῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ προῤῥήσεις λῶν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύτη· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φευγέτω· οἷς δὲ πιστεύουσι θεοῖς, τελείσθω·

uersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & imtonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ cõstituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquã oraculum adijssent, illi significarent quidnam essent petitõturi, quidque potissimum cupere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij, qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas vrbes præstruxerat. R Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorũ ceremonias, quæ quidẽ tribus ex ordine diebus cõtinenter peragerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denunciatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorũ explorator accesſit, discedat. Cæterum q Deo

τιλέσθωσαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. ἅτ' οὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐξιλάσις ἐγίγνιτο. καὶ ὁ μὲν ἤγατο λέγων, ἔξω χειρανὸς, τὸ δὲ πᾶν θεὸς ἄραν ἐπιφθέγγιτο, ἔξω ἐπικουρέους. ἔτα Λητοῦς ἐγίγνιτο λοχεία, καὶ Ἀπόλλωνος γονὰ, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτιτο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκωνος ἐπιφάνια, καὶ γένισις τοῦ θεοῦ. τείτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε ἐῶ καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρας γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ δᾷδας δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελωτᾶον, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ τικτομένη τοῦ Ῥουτιλιανοῦ γωή. ἐδαδόχει δὲ, καὶ ἐπροφάνιε ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, λαβόμενος λήθου, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ· λατόμει δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σελήνης, Ῥουτιλία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἱερῶς τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀντίρωπον ἐκ τέκτονος φάσγανον, ὡσανεὶ ἐξ οὐρανοῦ, ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐφέρετο, ὡς ἐκεῖνον ἀποκτενοῦν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, ἐπέπαυτο ἡ μανία, καὶ ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνη, καὶ ἐκάθευδε μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. ἐπεὶ δὲ ἐξανέστη,

ἀστερωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀλεθείου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλοκαί, εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ δᾷδες, τάχ' ἄν τι καὶ τῶν ὑπὸ κόλπου ἐπράττετο, μετὰ μικρὸν δὲ, εἰσῄει πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἰὴ Γλύκων· ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες, εὐ μολπίδαι δῆθεν, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολλὴν τὴν σκοροδάλμην ἐρυγγάνοντες, ἰὴ Κλέξανδρε. πολλάκις δὲ ἐν τῇ δᾳδουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφάνη, δέρματος, ὡς εἰκὸς, ἐπιχρύσου περιτεθέντος, καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν τῶν λαμπάδων ἀπρίλβοντος. ὥστε καὶ γενομένης ποτὲ, ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ αὐτοῦ εἴ τε

cissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idq; in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nonnihil & eorum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulò post rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conijcio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrum

εἴ τε Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι, διὰ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τὴν ζήτησιν ταύτην αὐτῷ Αλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φθίνει, ἄλλοτε δ' αὔξει,

Ἡ δὲ προφητείη, δίης φρενός ἐστιν ἀπρρὼξ,

Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.

καὶ πάλιν·

Ἐς Διὸς εἶσι, Διὸς βληκεῖσα κεραυνῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδίου συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὂν, αὐτὸς τοιὸν δέ τι ὁ γεννάδας ἐτεχνήσατο· τοῖς γὰρ πόλεσι τοῖς Ποντικοῖς, καὶ τοῖς Παφλαγονικοῖς ἐπήγγελλε θεοπρόπους πέμπειν ἐς τριετίαν ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἔδει δοκιμασθέντας, καὶ προκριθέντας τοὺς εὐγενεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ κάλλει διαφέροντας πεμφθῆναι. οὓς ἐγκλεισάμενος, ὥσπερ

Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoriturq́ oriturq́ vicissim,

Vatis at est animus diuina è mente profectus.

Hunc pater auxilio misit iustisq́ pijsq́.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, S qui Deo dicarentur, eiusq́ laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt empticijs

ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ᾖ ἐπεποίητο, ἵπερ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδένα τῶν αὐτοῦ στόματι δεξιοῦσθαι, μηδὲ φιλήματι ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα λῦσαι, μόνους τοὺς ὡραίους κατεφίλει, καὶ ἐκαλοῦντο οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος. τοιαῦτα ἐντρυφῶν τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυναῖκάς τε ἀνέδην διαφθείρων, καὶ παισὶ συνών. καὶ ἦν μέγα, καὶ εὐκτὸν ἑκάστῳ, εἴ τινος γυναικὶ προβλέψειεν, εἰ ᾖ καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθρόαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ᾤετο ἕκαστος εἰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ εἰσρυήσεσθαι. πολλαὶ δὲ καὶ ἤυχον τετοκέναι παρ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῶς λέγουσιν. ἐθέλω δὲ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρδοτος,

empticijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese T admoto ore complecteretur, néve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modò. Porrò si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, quicquid esse bonarũ felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atq; eæ non paucæ, quæ sese etiam peperisse ex illo iactarent: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. V Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis,

δωτος, Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τὴν σύνεσιν, εἴσῃ ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τοῦ Σακέρδωτος οἰκίᾳ. εἰπὲ γάρμοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς εἶ; ἐγὼ, ἦδ' ὃς, Ἀσκληπιὸς νέος, ἄλλος παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμενεῖς χρησμῳδῶν; τρίτον πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ἐς Βάκτρα, καὶ τὴν ἐκεῖ γῆν. δεῖ γὰρ ἀπλαῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια, τὸ ἐν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδεῖς εἰσιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ τοῦτ' ἐθελήσῃς εἰδέναι· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; κάμηλος, εἶτα ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ

cerdotis, viri cuiusdam Tianei, cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tij, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meáque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisq; redduntur, vtrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac

vates

προφήτης οὐ μείων Αλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῶν Σακέρδωτι διηλέχθη. ἐπὶ τέλει δὲ, χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγξατο, εἰδὼν αὐτὸν Λεπίδω ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδω, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Επίκουρον, ὡς προεῖπον, ὥς τινα ἀντίτεχνον, καὶ ἀντιτοφιστὴν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἕνα γοῦν τινα τῶν Επικουρείων τολμήσαντα καὶ διελέγχειν αὐτὸν, ἐπὶ πολλῶν παρόντων, ἐς κίνδυνον οὐ μικρὸν κατέστησεν. ὁ δὲ γὰρ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μέν τοι γε, ὦ Αλέξανδρε, τὴν δεῖνα Παφλαγόνα προσαγαγεῖν οἰκέτας αὐτοῦ τῶν ἤγου μένῳ τῆς Γαλατίας, τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀνέπεισας, ὡς ἀπεκτονότας τὸν ἡγὸν αὐτοῦ ἐν Αλεξανδρείᾳ παιδευόμενον. ὁ δὲ νεανίσκος ζῇ, καὶ ἐπανελήλυθε ζῶν, μετὰ τὴν τοῦ οἰκετῶν ἀπώλειαν, θηρίοις ἑπὸ σοῦ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superiùs dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque imposturis hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quem piam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimẽ adduxerat. x Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidissent: atqui viuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestijs tradit

παραδοθήναι. Συμβαίνει δέ τι ἐνιγνώμονι· ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον, ἄχετό τινα ποταμὸν, πλοίῳ ἀναγομένῳ, ἐπεθύμησε καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι. καὶ ἐπειδὴ ἐβράδυνεν, οἱ μὲν ἐντυχεῖν ἐθέλοντες οἰκέται αὐτοῦ, οἰόμενοι ἤδη τὸν Νέιλῳ πλέοντα διεφθάρθαι τὸ παιδίον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἀπαγγείλοντες αὐτοῦ τὸν ἀφανισμόν. ἔπειτα ὁ χρησμὸς ἤδη διαβαλλόμενος, μεθ' ἡμέραν ἐπέσχε· ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν ἀποδημίαν. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, οὐ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἐλέγχῳ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὀνείδισιν τὴν ἀληθείαν, ἐκέλευε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐναγεῖς ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρους ἀληθῶς. τοῦ δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ, πρῶτος ἐπιχειρήσας ῥῆξαι τὸν θάνατον τὸν ἄνθρωπον,

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduersus in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renunciãtes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit,

πον, μικροῦ δεῖν καταλευσθέντα, πάνυ δικαίως. τί γὰρ ἔδει μονον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον τοιαῦτα. εἰδέ τινι προσκαλουμένων, κατὰ τάξιν τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ τοῦτο τοῦ θεσπίζειν ἐγίγνετο) καὶ ἐρομένου τοῦ κήρυκος, εἰ θεσπίζοι, τῶν δὲ ἀνεῖπεν ἔνδοθεν, ἐς κόρακας οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ' ἔδει γὴν πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Επικούρειον, ἥπερ ἦν ἡ μεγίστη λοιδωρία. ἐν γοῦν καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Αλέξανδρος. εὑρῶν γὰρ τὰς Επικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιῶδεν, περιέχον τῆς τἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἔκαυσεν

xit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accessere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi honinem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, Y atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἔκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὴν καταφλέγων, καὶ τὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἔτι καὶ χρησμὸν ἐπιφθεγξάμενος.

Πυρπολέειν κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος.

Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάμιτος, ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αὔτιον γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται, δειμάτων μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττων, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ περιττῶν ἐπιθυμιῶν, νοῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὲν, καὶ καθαῖρον ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ἑπὸ δᾳδὶ καὶ σκίλλῃ, καὶ ταῖς τοιαύταις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔν τι, καὶ μέγιστον τόλμημα τοῦ μιαροῦ ἀνδρὸς ἄκουσον· Ἔχων γὰρ οὐ μικρὰν ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια καὶ τὴν αὐλὴν, καὶ τὴν Ῥουτιλλιανὸν εὐδοκιμοῦντα

ac Z lignis ficulnis exussit, tanquam auctorem ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs qui in eo legendo versarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatemque pareret, propterea quòd à pauoribus, spectris ac prodigijs liberaret: tum spes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem sanam ac veritatem insereret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, vero ac libertate. α Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, vnum inter omnia multò impudentissimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inque aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante, atque

μοιῶτα πάροδον, ὁ δὲ πέμπτος χρησμὸν, τῶ ἐν Γερμανίᾳ πολέμω ἀκμάζοντος, ὅτι θεὸς Μάρκῳ ἤδη τοῖς Μαρκομάννοις καὶ Κουάδοις συμπλέκεσθαι. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας εἰς τὸν ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγάλων πρεπόντων. ἄμεινον δὲ αὐτὸν ἀπᾶραι τὸν χρησμόν·

Εἰς δίνας Ἴστροιο, δύπτεσθαι ῥοθίοις τε πολαμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δοιὼς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφόας, καὶ ὄφρα πρόφρων Ἰνδικὸς ἀνὴρ,
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας ὠφελίας, αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἀρίστῃ εἰρήνῃ.

Γνωμένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξεν, τοὺς μὲν λέοντας ἐκπέμψαντες εἰς τὴν πολεμίαν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατεργάσαντο, ὡς τινας κύνας, ἢ λύκους ἐχθρικοὺς, αὐτίκα δ' τὸ μέγιστον πρᾶγμα τοῖς ἡμετέροις ἀπεῖργον. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἐπεκράτει τὸ ἔθος, ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἐπεμπον τοὺς λέοντας, ἐπὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον.

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones vinos in Danubium immitterent, varijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Iudicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: mox fu tura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quos piam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

esse

ἡμετέροις ἐγένετο, δυσμυρίων που σχεδὸν ἀθρόων ἀπολομένων. εἶτα ἠκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυληΐαν γενόμενα, καὶ ἡ παρὰ μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ἅλωσις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀπβεβηκὸς τὴν Δελφικὴν ἐκείνην ἀπολογίαν, καὶ τὸν τοῦ Κροίσου χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγε, νίκην μὲν γὰρ προειπεῖν τὸν θεὸν, μὴ μέν τοι δηλῶσαι, Ῥωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ τὸν πόλεως αὐτῶν θλιβομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχούσης, ἐπινοεῖ τοὺς νηκτερινοὺς καλουμένους χρησμούς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπεκοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, οὐ μέν τοι σαφεῖς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα, εἴ ποτε θεάσαιτο περιεργότερον τὸ βιβλίον κατεσφραγισμένον. οὐ γὰρ

est consequuta, viginti fermè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in vrbem confluerent, premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos.

Ad

οὐ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ ὑπελθὸν ἄλλως ὑπέγραφε, χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦτον οἰόμενος. καὶ ἦσάν τινες ἐξηγηταὶ ἐπὶ τούτῳ καθήμενοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐκλέγοντες, παρὰ τῶν τοὺς τοιούτους χρησμοὺς ὑπολαμβανόντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ δαλύσει αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ὑπόμισθον ἦν, ἐτέλουν γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάτερος, ἐνίοτε δε, μήτε ἐρομένου τινὸς, μήτε πεμφθέντος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησμῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τοῦτο·

Δίζεαι ὅστις σὴν ἄλοχον, μάλα παγχυλεληθὼς,
Καλλιγένειαν ὑπὲρ λεχέων σαλάγει, κατὰ δῶμα,
Δοῦλος πρωτογενὴς, τῷ δὴ σύ γε πάντα πέποιθας.
Ὤπυσε γὰρ ἐκεῖνον, ὅδ' ἄνθις σὴν παράκοιτιν,
Αντίδοσιν ταύτην ὕβρεως ἰδίας ἀπτίνων.

Ἀλλ'

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem venisset, subscribebat: ratus & hoc ipsum oraculis conuenire. β Erant autem ad id nonnulli constituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs qui eiusmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq́: atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque consuleret quisquam, neque missus esset aliquis: imò cùm ne esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vt stultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuā qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorsum, vxorem vultuq́ oculisq́ decoram
Stuprat adulterio, seruorū ex agmine primus,

Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens. Eius enim florem libâsti. hoc dedecus ille

Nunc

Ἀλλ' ἐπί σοι δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
Ὡς μήτ' ἐσαίοις, μήτ' ἀσοράας, ἃ ποιδσιν,
Εὑρήσας δικάτῳ, ἅπο σῷ λέχεϊ, ἀγχόθι τοίχου,
Πρὸς λιφαλῆς, ἣν σὴ θεράπαινα σώοισι Καλυψώ.

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.

Quin ijdem tibi iam pridem lethale venenum

Τίς δὲ κ' ἄρ' Δημόκριτος ἐλίξατο ῥάχθη, ἀπέσας ὀνόματα, καὶ τόπες ἀκριβῶς; ἔπα μὴτ' ὀλίγον καλύψασχ' ἅρ, σωεὶς τὰν ἐπίνοιαν αὐτῆ; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις ποκάκις ἔχησχ', ἔτις τᾷ πατρίᾳ ἔροιτο φωνᾷ, Συνεσίν κ' ἐλιτίσι, δ' ῥᾳδίως ἐξευέσκων τινὰς ἐπιδυμεύντας ὁμοεθνεῖς τοῖς δεδωκόσι. δᾷ τοῦτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ἐν ᾧ τι δόσιος τ' βιβλίων, καὶ τ' χρησμωδίας, ὡς ἐν τοσότῳ κατὰ σχολὰν λύοιντό τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐυείσκοιντο οἱ ἑρμηνεῦσαι δυνάμενοι ἕκαστα, οἷος καὶ ὁ τῶν Σκύθη δοθεὶς

Cernere luminibus) tectè furtimq; parârunt.

Inueniesq; tuo sub lectò pharmaca, iuxta

Parietem, sub cerulicali condita. porrò

Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & locà palàm audîsset designari? Verùm illicò desquisset, si mulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur.

Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patriâ lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nanciscì qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cui

iusdam

θὰς χρησμὸς ὧδε.

Μόρφι ἐβάργολις ἂς σκιὴν χνέγχικραγκλέψιφάος.

ἄλλως πάλιν, οὔτε παρόντι, ὅτι ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη, ἄνευ μέτρου, ἀναρίφαν ὀπίσω· ὁ γὰρ πέμψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τοῦ γείτονος διοκλέους πάμπρων, λησῶν πρόσθεν ὄντων, Μάγγου καὶ Κέλερος καὶ Βουβάλου, οἳ καὶ ἤδη ἁλόντα ληφθήσεσθαι. ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ δοκούντων ἄκουσον· ἱερόμυιον γάρ μου, ἃ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ καταγνάμπτου πειρώμενος καὶ προφανῶς, ὑπογράφεται χρησμὸς νυκτερίσιος, Σαβαρδαλάχου μάλαχ' Ατις ἄλλος ὧδε. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἱερόμενον, ἐν δύο βιβλίοις ἀφόροις, τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, πόθεν ὦ Ομηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, ὡς ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ νεανίσκου. ἐρωτηθεὶς γὰρ, ἔφ' ᾧ, τι ἦκε, θεραπαίνᾳ, ἔφη, ἀλήσων πρὸς ὁδαῖλον

iussdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in ombram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, cura carmen eloquutus est: Redito vnde venisti: siquidem is qui te misit, hodie perijt, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisciatato an calvus esset Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, respon sum nocturnũ subscribitur: Sabar Dalachi Malach. Atis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus

laterum

ὀδύνην πλευρῆ·

Κυτμίδι σε χρίεσθαι κέλομαι, δροσίην τέ κε Λητοῦς.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἠκηκόει, ὡς ἐρομένου τοῦ πέμψαντος, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ιταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκείνατο οὐδὲν πρὸς τὸν Ομηρον·

Μὴ σύ γε πλωέμεναι, πεζὴν δὲ καθ' οἶμον ὅδευε.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ, οἷον καὶ ἐκεῖνο μίαν ἐρώτησιν ἐπερωτήσας, ἐπέγραψα τῷ βιβλίῳ, κατὰ τὸ ἔθος, τοῦ δεῖνος χρησμοὶ ὀκτὼ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς ταύταις πέμψας, ὁ δὲ πιστεύσας τῇ ἀπρομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἦν δὲ αὕτη, πότε ἁλώσεται μαγγανεύων Αλέξανδρος) ὀκτώ μοι χρησμοὺς ἔπεμψεν, οὔτε γῆς φασιν, οὔτε οὐρανοῦ ἁπτομένους, ἀνοήτους,

laterum dolorem:

Cytmide de iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod emëtitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & in-

νοήτους δὲ καὶ δυσνοήτους ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον αἰσθόμενος, καὶ ὅτι Ρουτιλλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ γάμου, καὶ τοῦ πάνυ πεσκεῖσθαι τοῖς τοῦ χρησθείου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἔχθιστον ἡγεῖτο, καί ποτε περὶ ἐμοῦ ἐρομένῳ τῷ Ρουτιλλιανῷ ἔφη, Νυκτιπλάνοις ὀάροις χαίρει, κοίταις τε δυσάγνοις. καὶ ὅλως, ἔχθιστος εἰκότως ἦν ἐγώ. καπειδὴ ἐσελθόντα με ἐς τὴν πόλιν ᾔσθετο, καὶ ἔμαθεν, ὡς ἐκεῖνος εἴη ὁ Λουκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον, παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος λαβὼν, ὥς με παραπέμψειαν μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν) αὐτίκα μεταστέλλεται δεξιῶς πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς περὶ αὐτὸν, συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν πεύτεινέ μοι κῦσαι

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, prætereà quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissemq́ ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibiq́ acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq́ tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq́ cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meq́ Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatū, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq́ cum humanitate.

Ego quum aduenissem, cōplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mih

σαι τὴν δεξιὰν, ὥσπερ εἴωθε τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δήγματι χρηστῷ, πάνυ μικρὸν δεῖν, χωλὴν ἀντῶν ἐποίησα τὴν χεῖρα οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ παίειν ἐπειρῶντο, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες, ὅτι Αλέξανδρον ἀυτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γεννικῶς καρτερήσας, κατέπαυέ τε ἀντοὺς, καὶ ἐπισχυεῖτο τιθασσόν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνος ἀρετὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ τραχυνομένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μεταστησάμενος ἅπαντας, ἐδικαιολογεῖτο πρός με, λέγων πάνυ με εἰδέναι καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλλιανῷ συμβουλευόμενα, καὶ τὶ παθὼν, ταῦτά με εἰργάσω, δυνάμενος ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ μέγα προαχθῆναι πὰρ ἀντῶν κἀγὼ ἄσμενος ἤδη ἐδεχόμην τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδύνου καθεστήκειν,

porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. ego admotus perinde atq; osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parũ absfuerit quò minus illi manũ mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentq; sibi redderet amicos. Moxq; ablegatis omnibus mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: ecquid me læsisset vt ista in sese facerẽ, quũ possem illius opera apud illũ magnas ad res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmoditatemq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periculo con

θασήκειν, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπῆλθον φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν βαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γινομένης μεταβολῆς. ἔτα δή μου ἐκπλεῖν παρουμένου, ξένια καὶ ὥρα πομπὰ πέμψας (μόνος δὲ σὺν τῷ Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐς Ἀμασεῖαν προπεμπόμενος) ὑπισχνεῖται καὶ πλοῖον αὐτὸς παρίξειν, καὶ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· καλῶ μὲν ὥμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ δικαίον. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν Πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τι ἀντιλέγοντα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχον τὰς ἐλπίδας. ὧν δὲ αὐτοῖς ἐπισκήπτων ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀραμένους ῥίψαι ἡμᾶς ἐς τὸ θάλασσαν. ὅπερ εἰ ἐγεγένητο, ῥᾳδίως αὐτὸς ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμέ· ἅμα δακρύων ἐκέλευσε πᾶσι καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς, μηδὲν

lo constitutus. paulôque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xenijs ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, videremq; gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi

debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσα-
σθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, ἔτη ἑξή-
κοντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπίληπτον
βίον καὶ ὅσιον πεβεβιωκὼς,
οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τῇ
ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκ-
να ἔχων, μιᾷναι φόνῳ τὰς χεῖ-
ρας, δηλῶν ἐφ' ὅπῃ ἡμᾶς ἀ-
νειλούφει, καὶ τὰ ἐπὸ τῆς Ἀλεξάν-
δρου πεσεταγμένα. καταθέ-
μενος δὲ ἡμᾶς ἐν αἰγιαλοῖς,
ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμ-
νηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν ἔνθα
ἐγὼ παραπλέοντας εὑρὼν Βο-
σποραν ούς τινας πρέσβεις, παρ'
Εὐπάτορος τοῦ Βασιλέως, εἰς
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ
κομιδῇ τῆς ἐπετείου συντάξεως,
καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὴν πε-
ρισάντα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ
δεξιῶς αὐτῶν τυχὼν, ἀνα-
λαφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώ-
ζομαι ἐς τὴν Ἀμαστρίν, πα-
ρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθα-
νεῖν. τοὐντεῦθεν καὶ αὐτὸς ἐ-
πεκοροσσόμην αὐτῷ, καὶ πάν-
τα κάλων ἐπίνουν· ἀμύνα-
σθαι

ne quid in nos grauius pa-
trarent. Ac mihi quidem ita
loquutus est: Annos natus,
vti vides, sexaginta, quum
antehac piè atque inculpa-
tè vixerim, haudquaquam
velim in hac tam grandi æ-
tate, præsertim quum vxo-
rem & liberos habeam, ho-
micidio manus impiare: in-
dicans videlicet, cuius rei
gratia nos suscepisset, quæq;
sibi mandasset Alexander.
Expositis aũt nobis in Ae-
gialos, quorum etiam egre-
gius meminit Homerus, re-
trò legit cursum. ibi fortè
nactus præternauigantes le-
gatos quosdam Bosporanos,
Eupatoris regis nomine in
Bithyniam proficiscentes,
deportandi vectigalis gra-
tia, quod in singulos pende-
batur annos: cùm exposuis-
sem illis, quod me periculum
circumuallaret, atque illi se
mihi cõmodos facilesq; præ-
berent, receptus in naui-
gium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat vt
perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum
arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem,
quo

σθαι βουλόμενος, καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἔχθιστον ἡγούμενος, διὰ τὴν τοῦ τρόπου μιαρίαν. καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὡρμήμην, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ηρακλεώτου φιλοσόφου. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μονονουχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀντιβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλλιανὸν ἔννοιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ εἰ φανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπην τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπανόμην, οὐκ ἐνδέον τι θρασυνόμενος, ἐφ' οὕτω δικαστοῦ διακειμένου. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Αλεξάνδρου, τὸ αὐτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετωνομασθῆναι τὸ Αβώνου τεῖχος, καὶ Ιωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῇ

quo hominem vlciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq́ summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iámque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq́ præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, méque repressi, non intempore rem aggressurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? ánnon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare vt Aboni murus, commutato vocabulo. Ionopolis appellaretur? vtq́ nomisma nouum signaret,

τῇ μὲν τοῦ Γλύκωνος, κατὰ θάτερα δὲ Ἀλεξάνδρου, σέμματά τε τοῦ πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν ἅρπην ἐκείνην τοῦ πατρομήτορος τοῦ Περσέως ἔχοντος; προειπὼν δὲ διὰ χρησμοῦ περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ζῆσαι εἵμαρται αὐτῷ ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, εἶτα κεραυνῷ βληθέντα ἀπεθανεῖν, οἰκτίσῳ τέλει, οὐδὲ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειείου ἠὸς, διασαπεὶς τὸν πόδα, μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωλήκων ζέσας. ὅτεπορ καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὢν, παρέχων τοῖς ἰατροῖς ἐπιβρέχειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, διὰ τὴν ὀδύνην, ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδύνατο, μὴ οὐχὶ τῆς φάκης ἀφῃρημένης. τοιοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ αὕτη τοῦ παντὸς δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο, ὡς εἰκάζειν προνοίας τινὸς τὸ τοιοῦτο, εἰ καὶ κατὰ τύχην συνέβη. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ἄξιον γενέσθαι

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus teneret? Porrò cùm esset de sese vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, vt annos viueret centũ & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interijt, videlicet (vti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei constitue-

γενέσθι τοῦ βίου, καὶ ἀγῶνα τινὰ συστήσασθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου, τῶν συνωμωτῶν καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. ἀνελθόντων ἐπὶ διαιτητὴν τὸν Ῥουτιλιανὸν, τίνα χρὴ προκριθῆναι αὐτῶν, καὶ διαδέξασθαι τὸ μαντεῖον, καὶ στεφανωθῆναι τῶν ἱεροφαντικῶν καὶ προφητικῶν στέμματι. ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ Παῖτος, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολίτης ὤν, οὔτε ἰατρῷ πρέποντα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ῥουτιλιανὸς ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτῶν τὴν προθητείαν φυλάττων, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγήν. ταῦτα, ὦ φιλότης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕκενα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μὲν χαριζόμενος, ἀνδρὶ ἑταίρῳ καὶ φίλῳ· καὶ ὃν ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἐπί τε σοφία, καὶ τῶν πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπου πραότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ

constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticaque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quò degustamentum hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari at amico, quemq́ ego vnum omnium maximè suspicio, idq́ plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorē veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαλήνῃ βίου, καὶ δεξιότητι πρὸς τοὺς συνόντας. τὸ πλέον δ', ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Επικούρῳ τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεσπεσίῳ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωχότι, καὶ παραδεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γενομένῳ. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὴ διεξελέγχουσα, τὰ δ' ἐν ταῖς τῶν εὖ φρονούντων γνώμαις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibus cum viuis : tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virum verè sacrũ, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem.

Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, qrædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasque quorundam imposturas, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, alijsque id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Porrò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuunt, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, qua etiam vsus est in Fugitiuis, vbi historiam Augeiæ adscripsimus,*

ad

ad quam alludit. *b* Nos verò multum.] *Collatio vtriusque argumenti.* *c* Latronem memoriæ prodemus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium.* *d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem paulatim ascendit.* *e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. *Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, malesicus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transierit appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster vetulit in adagio: Ne in Lampygum incidas.* *f* Sostrato,] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis.* *g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem.* *h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio.* *i* Ita quum esset.] *Quæ adolescens gesserit:* *k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versatus fuerit.* *l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerum, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in Medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant.* *m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lõnius scripsit. Hunc Herocles Christo æquiparauit: contra quem Eusebius Cæsariensis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apollonianæ vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur: quia non ideò historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philan-*

der Castilionius in suo in Vitruuium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano nostro adscribere videtur. n Verùm vbi iam.] Quæ sub virilem ætatem peregerit. o Amoribus esset idonea.] Causa & occasio rei gerendæ. p Pella.] Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque æstate frigoris causa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro somno consopito Draconem, quem Olympias mater alebat, visum esse offendere radiculam, quâ sanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulnerato in Oritis Ptolemæo sagitta venenata, quondam Alexandro secundùm quietem visum esse, qui radicem, quâ Ptolemæus sanaretur ostenderet: Draconis nihil meminit.

q Ibi quum conspicerent.] Consilium ex effectu spei ac metus. r Olympiade.] De Olympiade Magni Alexandri matre, latè satis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri. s Hinc iam bellum oritur.] Erasmus: Hinc belli initium dicit esse adagium, quod ad varios vsus potest accommodari, siue cùm ad incipiendum negotium accingi significabimus, siue cùm aliunde natam simultatem innuemus, ac tumultum rerum exortum. t Hæc duo potissimùm.] Metus & spes, vt eleganter & verè scribit hic Lucianus, diuinationem & auguria repererunt. Qui impensè cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & qui luis in omnem optati euentus trahunt. Rursum qui miserè metuunt, quauis ex re solatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt nos afficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, siue Contemplantibus, & in Demonacte. u Delum.] Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græcis, sed etiam exteris gentibus erat. x Hinc iam spectare.] Consultatio de loco.

y Cribro vaticinans.] Id est, stultè de rebus occultis diuinans. Paræmia sumpta à diuinationis genere, quod suspenso circumactoque cribro peragebatur. z Eæ tabellæ.] Principium impostura. A Hic rumor in omnem.] Rumor est sermo quidam in populo sine certo autore, de re aliqua recenti siue bona, siue mala. B Cocconas.] Cocconæ mures: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœptus. C Quamobrem numerum.] Idque propter A. A.

E Ξ. cum quibus literis αὐνὴ compositum Alexandrum constituit. Significat autem A 1. Λ 30. E 5. Ξ 60. qui numeri additi 96 constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem. D Pellæus ille draco.] Instrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ sita est ad Pelij montis radicem, Aesculapius dicitur educasse. Et quanquam plura Draconum genera esse dicantur: vnum tamen est, referente Pausania, quod sola fert Epidaurus, mansuetum, & colore sufflauum: è Plinio Anguis vocatur, veneno carens, nisi per mensem Lunâ instigatus. E Ergo posteaquâ.] Proœmium actionis, quo sibi viam ad cætera strauit. F Iam verò mihi cognita.] Fidem facit narrationi, ex circumstantijs loci & hominum. G Adamantina.] Quicquid inuictum, atque inexpugnabile, id adamantinum vocamus. Est adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere posse, cuius vires sunt inuictæ. In Polo: ἦ μὴ ἴσως ποτίδη ἐπεὶ ἀκ ἀδαμαντίνα εἶπ. Id est, Et fortè me aspiciet, quoniam non adamantina est. H Ast vbi.] Principium actionis & consilij ab exemplo captum. I Amphiarei.] Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquam reuersurum, hac de causa sæpè renuit: sed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus est eò proficisci, vbi occubuit. Sed vxor misera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmnestra. K Eam ceræ partem.] Qua arte obsignatas literas resoluerit. L Reddebat oracula.] Modus respondendi. M Cæterùm ea.] Quibus socijs & auxilijs vsus. N Iámque paulatim.] Qua arte aduersarios & Philosophos retuderit. O Deinde non magno.] Autophona responsa, quæ & quomodo data. P Parthis Armenijsque.] Exempla responsorum. Q Et hactenus quidem.] Transitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris externis acta. R Nam præter.] Sacra & ritus peculiares ab eodem institutos, & quæ circa eadem flagitiosè commissa. S Qui Deo dicarentur.] Consecratio puerorum. T Admoto ore sese complecteretur.] Donatus in Eunuchum tria osculandi genera discernit. Oscula officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum

num. quæ his exemplis confirmari possunt. Cicero ad Atticum: Aque vtinam ad complexum meæ Tulliæ, & osculum Atticæ venire possem. In Somnio Scipionis: Ille me amplexus & osculatus flere prohibebat. In Oratione pro Muræna: Scientiam iuris tanquam filiolam osculari. Basia & Basiationes vsurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotârit: Quæris quot mihi basiationes tuæ Lesbia sint satis? *alibi:* Basia multa basiarem. *alibi:* Da mihi basia mille. *Homerus:* Κῦσε δέ μὲν κεφαλὴν, καὶ ὄμφω φάεα καλά. *Catullus:* Iucundum os oculosque suauiabor. *Græcis autem* φίλημα *tantùm, &* κήσον *pro osculare.* κύσε *osculatus est.* V Lubet etiam.] *Exemplum dialogi Sacerdotis cuiusdam & Glyconis.* X Siquidem adiens ille.] *Aliud periculosum Epicurei cuiusdam.*

Υ Atque Epicureo.] *Epicurus summum bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Aristippus, sed animi, hoc est, in absentia omnium dolorum. Traditur fuisse vitæ continentissimæ, nomen tamen voluptatis illud, in qua summũ bonum ponebat, effecit, vt ab eo homines voluptuarij, Epicurei dicantur. Sed necesse erat, inquit Lucianus, eum subinde vertere solum, tanquam impium, nullam vim cœlestem numénve diuinum existimantem.* Z Lignis ficulnis.] *Ex ligno ficulno fumum existere acerrimum, ac molestißimum, Plutarchus in Symposiacis perhibet. Si qua igitur ratio est, Alexandrum Pseudomantem impulit, vt Epicurei* κυρίας δόξας, *ficulnis cremaret lignis: ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius precij philosophum iudicaret.* Κύριαι *porrò* δόξαι *propositiones dicuntur, & axiomata rata & firma, cuiusmodi erant Epicuri.*

α Accipe iam facinus.] *Alia responsorum exempla quorum euentus omninò diuersi fuëre.* β Erant autem.] *Interpretes oraculorum.* γ Insuper.] *Exempla barbaris redditorum.* δ Cæterùm pauca.] *Exempla eorum, quæ ipsi Luciano responsa ac facta.* ε Ego quum.] *Congressus Alexandri & Luciani.* ζ Aegialos.] *Aegialeus Phoronei, seu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cùm in Aegyptum traijceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.*

TOZA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.

TOXARIS, SIue Amicitia.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ venerantur, ſumpta eſt, altero videlicet mirante, & cauſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſecuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare ſeſe, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Interlo-

Interlocutores: Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φῄς, ὦ Τόξαρι, θύετε Ορέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμεῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πεπιστεύκατε αὐτούς; Τόξ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, οὐ μὴν θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνήσ. νόμος δὲ ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀπεθανοῦσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί θηρώμενοι παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ ἐπ' εὐμενίᾳ θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χεῖρον μὲν ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ἡμῖν εὐμενεῖς εἶεν, οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἄμεινον οἰόμεθα πράξειν, μεμνημένοι τῶν ἀρίστων. καὶ τιμῶμεν ἀπεθανόντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν πολλοὺς

Quid ais, Toxaris, Sacrificatis? [a] Oresti ac Pyladi [b] vos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. *Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos.* MNES. *An verò mos apud vos, etiam bonis viris, posteaquam vita defuncti sunt, perinde vt dijs sacra facere?* TOX. *Non istuc modo, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus.* MNES. *Quid captantes aut sperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui.* TOX. *Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorum memoriam celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui vita defuncti sunt. Siquidem hac ratione*

futurum

πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελῆσαι γενέσθαι. Μνήσιπ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γινώσκετε, Ορέστην δὲ καὶ Πυλάδην, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες, ἰσοθέους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα, ἐπήλυδας ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μέσιστον πολεμίους; οἵ γε ἐπεὶ σφᾶς, ναυαγίᾳ περιπεσόντας, οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες ἀπῆγον, ὡς τῇ Αρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιθέμενοι τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τοὺς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Αρτεμιν αὐτὴν ἀφρουλήσαντες, ᾤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν νόμου. ὥστε εἰ δὲ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. καὶ τοὐντεῦθεν αὐτοὶ ἤδη πως τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ορέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν. ἐμοὶ

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiãt. MNES. *Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt dijs eos æquaueritis, idq; adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abductiq;, vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubijs & regem trucidârunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiã Orestes ac Pylades appellere.*

Nam

ἐμοὶ μὴν γε δοκεῖτε τάχιστα ἂν ἄτως ἀσεβεῖς κριτοὶ, καὶ ἄθεοι γνώσθη, τῶν ἀπελοίπων θεῶν τὸν αὐτὸν πρόσωπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἀπεξενωθέντων. ἔστ' οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἁπάντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐτῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐπεθάσατε, καὶ ἱεροσύλοις ὑμῶν δόσι θύσητε, ὡς θεοῖς. ἃ γὲ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμᾶτε, ἀπ' ἄλλο τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς εἰργάσαντο, ἀνθ' ὅτου κάλα ὑμᾶς θεοὺς εἶναι δικαιώσαντες αὐτοὺς, νῦν τὸ ἔμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νενομίκατε, καὶ ἱεροῖς ὀλίγου δεῖν τότε γνωμένοις, ἱερεῖα νῦν προσάγετε· γελοῖα γὲ ἂν ταῦτα δόξαι, καὶ ὑπεναντία τοῖς πάλαι. Τοξ. καὶ ταῦτα μὲν, ὦ Μνήσιππε, γνωτὰ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ διατέλεσας. τὸ γὲ δὲ ὄντας, ἔτω μέγα τόλμημα τολμήσαι, καὶ ζοῦτον ἀπὲ τῆς αὐτῶν ἀπάραντας, ἐκπλεῦσαι ἐς τὸν Πόντον,

Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quòd si nequaquàm horum gratiâ Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris, in vos beneficij contulerant, quâ gratiâ quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis: & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula videantur ista, & cum his quæ quondam statueratis pugnantia. Tox. *Et ista quidem, Mnesippe, præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorâsti: videlicet, duo cùm essent, tam ingentè ausum audere, vt tã procul à sua patria profecti, mare*

Πόντον, ἀπέρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς εἰς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς περὶ αὐτῶν, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκαλεῖτο, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν πλησιοικούντων, καὶ ἐπαδὴν ἐλθόντας, ὅτως ἀνδρείως χρήσασθαι πράγματι, καὶ μὴ ἀγαπήσαι, εἰ σῳζηλάξοντα μόνον, ἀλλὰ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕδρεως, καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἀναλαβόντας ἀπελθεῖν. πῶς ταῦτα οὐ θαυμαστὰ, καὶ θεᾶς τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ οὐ ταῦτα ἡμᾶς Ὀρέστης καὶ Πυλάδης ἐνιδόντας ἥρωσιν αὐτοῖς νομίζομεν. Μνή. λέγοις ἂν καὶ τί σημεῖον καὶ θεῖον ἄλλο ἐξεργάσαντο. ἐπὶ ὅσον ἐν τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀφθονίᾳ, πόσους ἂν οἱ θεοτίρυς ἐκείνων ἀφελέσθαι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας ἀπεφαίνοντο; Μνή. οὐκ ἔστιν ὅτι οὐκ ἐρεῖς, ἐπειδὰν ἐπὶ τὸ τέλος ἔλθῃς. ἐγὼ δὲ ἐπιλείψω σε, ἐὰν μὴ τὰ ἐπιτήδεια ἐπιπέμπῃς. Τοξ. ἀλλὰ μὴ ἐπιλίπῃς, ἀγαθὲ Μνήσιππε, ἀλλὰ ἐπιπέμπειν ἐπιτήδεια ἐθέλε. ἐγὼ δὲ ἐπειδὰν ἐπὶ τὸ τέλος ἔλθω, οὐκ ἐπιλείψω σε, ἀλλὰ ἐπιπέμψω ἐπιτήδεια. Μνή. ἀλλὰ μὴν ἐπιπέμπω γε, καὶ ἐπιπέμψω ἐπιτήδεια. Τοξ. ἐπιπέμπεις; Μνή. ἔγωγε. Τοξ. ἐπιπέμπεις; Μνή. ναὶ μὰ τὸν Δία

κας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλλομένους. ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀκτὴν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς εἰπεῖν, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τοῦ μετοπώρου, εἰς τὴν αὐτῶν ἐπανίασιν, οὓς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, θεοὺς νόμιζε, καὶ ταῦτα, καπήλους καὶ ταριχοπώλους, εἰ τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας. Τό. ἄκουε δὴ, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμεῖς οἱ βάρβαροι, εὐγνωμονέστερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν, εἴ γε ἐν Ἀργεῖ καὶ καὶ Μυκήναις οὐδὲ τάφον ἔνδοξόν ἐστιν ἰδεῖν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ὑμῖν δὲ καὶ νεὼς ἀφιδέδεικται αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὅπερ εἰκὸς ἦν, ἑταίροις γε οὖσι καὶ θησίαι προσάγονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα. κωλύει τε οὐδὲν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι ἀγαθοὺς κεκρίσθαι. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν ὅθεν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ

ces, qui non in Pontum, neq; ad Mæotidē vsq;, aut Bosporum tātum enauigāt, verùm quaquauersus Græcum ac Barbarū mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perscrutatis in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies. TOX. Audi nunc, ô vir admirande, consideraq; quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis, apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quò minus boni viri iudicentur.

neq;

ἐδ' φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο· ἐπαινοῦντες δὲ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων ποιούμεθα. ὁ δὲ δὴ μάλιστα καταπλαγέντες, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀπαινοῦμεν, τοῦτό σοι, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι οὗτοι δὴ, ἄριστοι ἁπάντων γεγενῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέται κατασκῆναι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν, καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων θεραπεύεσθαι. καὶ ἄγε μετ' ἀλλήλων, ἢ ὑπὲρ ἀλλήλων ἔπαθον, ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τὴν στήλην ταύτην, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα δεμνημονεῦσαι. θᾶττον γοῦν τοὔνομα ἕκαστος αὐτῶν ἐπιλάθοιτο τοῦ πατρὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ νεὼ τὰ αὐτὰ, ὁπόσα ἡ στήλη δηλοῖ, γραφαῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν εἰκασμένα δείκνυται.

neq; enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cũ amici nõ fuerint, res egregias gesserũt: quin magis admirãtes ea quæ patrârunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimꝰ. Quod aũt potissimũ stupentes in illis viris efferimus, illud est, ꝙ nobis visi sũt amici inter sese longè optimi extitisse, atq; aliis exemplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽ admodũ oportet amicos omnem inter se cõmunicare fortunã: simulq; promeruisse vt à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerẽt, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, vt ea colũna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent quæ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomẽ citiùs obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcũq; in colũna notãtur, priscorũ pictoris adũbrata visũtur:

πλέων Ορέστης ἅμα Πυλάδῃ φίλῳ, ἔπειτα ἐν τοῖς ἀκρωμυσίοις, ἀδόκητα ῥάσσης αὐτῶν τῆς νεὼς, σωθεὶς ἀκρωμυσίᾳ, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρασκευασμένος, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη λατάρχεται αὐτῶν, καταρχὴν δὲ ἐπὶ τὸ ἕτερον τοίχου, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ χεῖρα ἄλλα, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τέλος, ἀπλέοντος, ἔχοντος τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῆς σκάφης ἤδη πλέοντος, ἀκριμανύμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν παρόμενοι· εἶτ' ἤδη ἀνύσαντος, οἱ μὲν αὐτῶν θαυματίᾳ, οἱ δὲ καὶ, δίκα τούτου, ἀρνήσονται πρὸς τὸν χεῖρα. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστ' ἤδοι τις ἄν, ὁπόσῳ χεὶρ ἀκόπλων εὔνοιαν ἐπιδείκνυσι, ἐν τῷ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῖκι γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενα ἢ τὰ θεῖα ἰσχυρὰ πολεμίως, ἀμυνόμενον τοὺς ἐπιφερομένους θατέρῳ, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπαντᾷν, παρόμενον τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Oreſtes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue comprehenſus, & ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Exadueršò verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abductã Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, aliꝝ quidem ex eis faucij, aliꝝ verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem: pro

καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενον, εἰ ἀφοθανεῖται, σώσας τὸν φίλον, καὶ τὴν ἐπ' ἐκεῖνον φερομένην πληγὴν προαρπάσας τῷ αὐτοῦ σώματι. τὴν δὴ τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλέταιρον, καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ βέβαιον τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα ταῦτα ὠήθημεν εἶναι, ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους ἀνθρώπους. οἱ μέχρι μὲν κατ' οὖρον ὁ πλοῦς εἴη, τοῖς φίλοις ἀγανακτοῦσιν, εἰ μὴ ἐπ' ἴσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων. εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσειεν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοῖς κινδύνοις ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ οὖν καὶ τόδε ὅπως εἰδῇς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι. οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο, ἢ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεινῶν. ὥσπερ οὐδὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδότην φιλίας γεγενῆσθαι δοκεῖν. δὰ

pro nihilóq; ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, deniq; constantiam alterius in alterum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri.

διὰ ταῦτα Ορέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμῶμεν, ἀρίστους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμᾶς ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, Ιφαχὸς Ιαλλῆθα, τοῦτο ἂν δὲ ἔστιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. Μνή. ὦ Τόξαι, ὁ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥᾴστην εἶπεῖν, ἀπάντων πιθανώτατοι, ἐμοί γοιῶ τέως ἄλλως γιγνώσκουτι, κἄλη καὶ αὖθις δίκαια ποιεῖν δοκεῖτε, οὕτως Ορέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐκθειάσαντες, ἐπειδὴ δὲ μοι, ὦ γενναῖε, καὶ γραφὴς ἀγαθὸς ὤφθης πάνυ γοιῶ ἐναργῶς ἐπιδείξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ορεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμφοῖν πάθεα. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἐθέλω ἄνωτον ποτὲ πεισπέσθαι σὸν ἐν φιλίαν ἐν Σκύθας.

Has ob res Oreſtem ac Pyladē veneramur, quòd præſtantes extiterint in Scytharū virtutibus atq; in amicitia præcellētes: id quod nos omniū maximè admiramur. Appellationē quoq; ex his illorū factis impoſuimus, vt Coracè vocētur, quod quidē noſtra in lingua perinde ſonat, at ſi qs dicat dij amicitiæ præſides. MNE. *Hui Toxaris, profectò nō arcu modò valuerunt Scytha, bellicisq; in reb. cæteris antecelluerunt, verùm videtur & adorandū perſuadendumq; omniū aptiſſimi: vnde mihi quum dudum ſecus videretur, nunc eidē meritò feciſſe videmini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerū retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtēdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnamq; virorum, alteriq; pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putā-*

tam amicitiā vſqueadeò cultā fuiſſe quondā apud Scythas: magis

ἅτε γὰρ ξένους καὶ ἀγείους ὄντας αὐτοὺς, ἔχθρα μὲν ἀεὶ συνεῖναι, καὶ ὀργὴ καὶ θυμῷ φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπαναιρεῖσθαι, τεαμαιρόμενος τοῖς τεάλλοις ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀπεθανόντας. Τόξ. εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιότεροι τὰ πρὸς τοὺ γονέας, καὶ ὁσιώτεροι ἐσμὲν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείην πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μου ἀκούσῃς, ἢν εἴπω τὶ ὧν κατανενόηκα, πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενος· ὑμεῖς γάρ μοι δοκεῖτε, τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων εἰπεῖν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς οὐ μόνον οὐ κατ' ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agrestes, simultate quidem, ira, rabieq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; conijciens, quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos vita defunctos deuorant. TOX. *An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores magisq; pij simus, in præsentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodqúe amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multum iam temporis apud vos versatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factaq; illius adeò non solùm pro ser-*

γων ἐμμετρίτερον, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτῶν, καὶ λέξαι, ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς χρείας προσόντες τοὺς λόγους, θραττόντιτε, καὶ οἷόν ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς ἑαυτῶν φιλίας ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσαντες διακινῶσιν, ἐπαινεῖτε, καὶ ἐπικροτεῖτε καὶ συνῳδυνῶσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πολλοί, καὶ ἐπιλαμπρύνητε, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἰδόντα φίλον δεόμενον τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἴχονται ὑμῖν ἐκ πολλῶν ἀφλαμβάνοντα οἱ πολλοὶ ἐκείνων τραγῳδίαι, ζῶσι ῥηγοῖς ζώσαις, καὶ ἰωφοῖς προσώποις ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιπόντα, ἃ λιπαρημένα τὸ σῶμα, καὶ παμμιγέθη λιχμηκότα οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεται ἐξ ὑμῶν ἔμπαλιν, ὅσον γε δὴ καὶ πόμφα ἐν οἷς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλουσιοπλουμεν. ἐγὼ δὲ ἀοκῶ, ὅτῳ νῦν ποιῶμεν.

monum dignitate non exercere, vt sat vobis sit prædicare eam, & quantum sit bonum, ostendere: at vbi vsu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenâ progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentãt, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsiverò nihil dignum laude pro amicis præstare auderetis: quin siquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vosq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quò sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, ita in præsentiarum agamus

priscos

τοὺς ϗ παλαιοὺς φίλους ἀτρεμεῖν ἐάσωμεν, εἴ τινας ἢ ἡμεῖς ἢ ὑμεῖς τῶν πάλαι καταριθμεῖν ἔχομεν, ἐπεὶ κατά γε τοῦτο πλεονεκτοῖτε ἄν, πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παρχόμενοι, τὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὴν ἄλλην ἑταιρείαν, ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις ῥαψῳδοιοῦντας. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ ϗ τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνους πρᾶσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νενικηκὼς ἔσται, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνακηρύξει, καλλίστον ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενος. ὡς ἔγωγε πολὺ ἥδιον ἄν μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀπρεμηθῆναι τὴν δεξιὰν, ὅπερ τῆς Σκυθικῆς ἐπιτίμιόν ἐστιν, ἢ χείρων ἄλλου κατὰ φιλίαν νεκρίσθη, καὶ ταῦτα, Ἑλλήνος Σκύθης αὐτὸς ὤν.

Μνή.

priscos illos amicos valere sinamus, si quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recensere valemus, quando ista quidem parte vos nimirum superaueritis cõpluribus ac grauibus adductis testibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Thesei Pirithoiq́, neque non aliorum necessitudinem, pulcherrimis versibus carminibusq́ contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium afferamus ex his qui nostra ipsorũ memoria fuerunt, atq́ eorum res gestas exponam⁹: ego quidẽ Scythicas, tũ verò Græcanicas. Et in his vter superârit, melioraq́ produxerit amicorum exempla, is & victor esto, ac suam ipsi⁹ victori am promulgato, tanquam qui pulcherrimum honestissimumq́ certamẽ decertârit: adeò vt ego quidem nõ paulò malim mihi in singulari victo certamine dextram amputari (nam est apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scytha quum sim-

Μνή, ἴσι μ̃, Τόξαρι, ὲ φαῦλον τὸ ἔργον ἀνδρὶ, οἵῳ σοὶ, πολεμιςῇ μονομαχῆσαι, παῦνυ ὠγκόυς τε τεθηγμένους πρὸς σκευασμένοις τοὺς λόγους, ὲ μλὺ ἀγωνῶς γε οὕτω καταπροφλοὺς ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑποχωρήσομάσοι. καὶ γὲ ἂν ἄγη παῦσανορ, ὑπὲ μὲν ἀνοῖν μὲν ἐκείνοιν ἀπηυθῦναι σοῦσους τῶν Σκυθῶν, ὲπόσους οἵ τε μῦθοι ἀγκοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι φαλαιὰ γραφαί, ἃς μικρῷ πρόσθεν ὗ μαλα ἐξεπαγώδλιξας, Ἕλληνας δὲ παῦντας, ὅσαῦτα ἔθνη, καὶ ὅσαῦτας πόλεις ἐρήμλυ ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. ἐ γὲ τοῦτο γνοῖσ, οὐ τλὼ ἀξιὰν ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τλὼ γλῶτταν ἀποτμηθῆναι, καλόν. πότερον δὲ ὠφέλησε καὶ τὸν ἀεθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τότων πράξεων, ἢ ὁπόσῳ ἄν τις πλείονς ἔχη λόγες, τοῦτῳ ἀπορώτερον λόξειεν ἂν πρὸς τλὼ νίκλυ. Τόξ. οὐ λαμῶς, ἀλλ' ὠφέλησε μὲν ἐν ὧ πλήθει αὐτῶν τὸ ἰραῦτ, ἀλλ'

MNE. Quãquam eſt haud mediocris negocij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tũ admodum inſtructo miſſilibus ac penetralib⁹ narrationibus: haud tamẽ vt quidquam deſerens Græciam, tibi ceſſero. Etenim vehemẽter abſurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum vetuſtæ veſtræ picturæ, quas paulò antè ſcitè admodum repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud vos ſolet, ſed linguam execari conueniat. Sed vtrũ ſpectare nos oportet, numerũne eorum quæ amicè quis geſſerit: an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horũ ſpectetur, verùm

ἀπ' ἐμέ νους, καὶ ἀζομάτερα φαίνοιν' ἂν σαυτῶν ἐμῶν. ἴσατον ἀριθμὸν οὖσαι, λαμπρότερα δηλονότι, ἐρραμμένα μοι τὰ τραύματα, καὶ θανάσιμον ἐνδιδόσας πληγάς. Μνή. εὖ λέγεις, καὶ ὡς ἐοικότα, ὁπόσα ἱκανά. Τό. πότερα ἔμοιγε δοκοῦσιν ἱκανὰ εἶναι; Μνή. καμοὶ δοκεῖ. πρόσεχε δὴ λέγε, ἅμα ἐπομοσάμενος ἢ μὴν ἀληθῆ ἐρεῖν· ἄμεινον γὰρ ἂν πολλαπλάσια τοιαῦτα, ἢ παντὸς χαλεπώτερον, καὶ ἧττον ἐλεγχόμενος ἀφανὴς. εἰ δὲ ὀμόσας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. Τό. ἐμέμνημεθα, ἔτι καὶ ὅρκους δεῖν νομίζεις. Μνή. τίς δὲ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν, ἀρ' ἱκανὸς ὁ φίλιος; Τό. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ἐπιχώριον ὀμνύναι σοι ἐθέλω Φίλιον. ἕτοιμος ὢν λέγω Μνή. ἴσω δίνιων ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ἢ μὴν ὁπόσ' ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἢ αὐτὸς ἀλλως, ἢ παρὰ ἄλλων, ὁπόσων οἷόν τε ἦν, δι' ἀκοῆς

ΤΟΧΑ. Et maximè iurabo, meapte in lingua. MNE. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirùm vel quæ viderim ipse, vel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MN. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. TOXA. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla. MNE. Istidem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem TO, Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. MN. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? Ego quoque tibi nostratem

ἀκριβέστατα ἐπιστάμενος ἐρῶ, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιπραγματευόμενος. καὶ πρώτῳ γέ τοι τῷ Ἀγαθοκλέους καὶ Δεινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ πολλοῦ ἐγνώσθη, ἄνευς μὲν εἰς φιλίαν, ὡς ἔοικε, τάχα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε εἰς τὸ γνῶναι, οὔτε εἰς τἆλλα πρὸς οὐσίαν, Δεινίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δεινίας ἐπλούτει ἄρα ἐς ὑπερβολήν, καὶ ὥσπερ εἰκὸς νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄπλους εἶχε περὶ αὐτόν, ἀκόνους μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἥδονὴν σωθῆναι, φιλίας δὲ πλῆσον ὅσον ἀφθόνους. τίνος μὲν οὖν ἕνεκα καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξηυρίσκετο, ἴσως σωφρονοῦντος αὐτοῦ, οὐ πάνυ χαίρων τῇ διαίτῃ διατριβῇ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso commiscentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diníaque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad componendum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem,

Dinias

καὶ ὁ Δεινίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον εἶχε τῶν ἄλλων κολάκων. τελευταῖον δὲ καὶ πρόσκρουε, τὰ πατρῷα ἐπιτιμῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν καμάτων ὁ παὴρ αὐτῷ λίπ-σαθ-ῷ, κατέλιπεν. ὥστε διὰ ταῦτα, οὐδὲ ἐπὶ ταῖς ἑώμοις ἐᾶν ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόν-ῳ μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν παρώμ-ῳ τὸν Ἀγαθοκλέα.

καὶ δὴ ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλι-ος ἀνα-πείθεται, ὡς ἐρᾷη αὐτῆ Χα-ρίκλεια, Δημώνακτ-ος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώ-του Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γραμμάτιά τε ἀσιφοί-τα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῶ, καὶ στέφανοι ἠμιμαράνθοι, καὶ μῆλά τινα ἁρπαλιλαγμένα, καὶ ἄλλα, ὁπόσ-α ἀ μαστρο-ποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶν-ται, κατὰ μικρὸν, αὐτοῖς ἐπιτ-ιχνώμ-ῳ τοὺς ἔρωτας, καὶ ἀναφλέγουσα τὸ πρῶτον ἐ-ράσθα

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestiúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Charicléa Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primúmque hac incendant opinione

ρᾶσθαι νομίζοντας. ἐπαγω-
γόταζον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς καλοῖς εἶναι οἰομέ-
νοις, ἄχρις ἂν λάθωσιν εἰς τὰ
δίκτυα ἐμπεσόντων. ἡ Χαρί-
κλεια δέ, ὦ ἀσᾶον μὲν γύναι-
ον, ἑταιρικὸν δὲ ἐκτόπως, καὶ
ὃν πᾶσιν ἀεὶ, καὶ ἃ
πολλοὺς ἐπ' ὀλίγῳ ἐθελῆσαί τις.
καὶ ἐ πᾶσίλοι τις μόνον, ὑ-
δὲ ἐνῴνει. καὶ δὴ ὃ δὴν
ὦ, μή σοι ἀντέπαι Χαρί-
κλεια. λαυὶ δὲ καὶ τάλα τις-
νίτις, παρ' ὦ τινα βουλῇ τῶν
ἑταρῶν, ἐπισπᾶσθαι ἐρα-
σὶν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἀποποιῆσθαι, καὶ ἐνι
χόμενον ἤδη ἐπιτᾶναι, καὶ
πᾶσικκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
τὰ μικρὸν ὑπορροίᾳ, καὶ ὧν
πᾶς ἕτερον ἀρκλίνειν δο-
κεῖν· καὶ ὅλῃ συγκιρότητο
ἀπανταχόθεν ἡ γυνὴ, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα παυδιηθέν-
τα κατὰ τῶν ἐρασῶν. ταύτῃ
ἦν τότε οἱ Δινίς κόλακες πα-
ρελαμ-

pimione, quòd ſeſe crederent amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi videntur, donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem [c] Charicléa vrbana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia, ſempérque illius, quicunque fortè adiiſſet, etiamſi quis admodum leuiter concupiuiſſet: quin ſi vel aſpexiſſes duntaxat, protinus adnuebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recuſaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc eſſet, totum ſubigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox faſtidio, deindè iniecta ſuſpitione, quaſi ad alium ſeſe deflexura eſſet: poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta, artibúsque omnigenis in amantes inſtructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accerſiue-

rant

φαλαμβάνουσιν ἐπὶ τὸ μαράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκκωμῴδουν, συνεθοῦντὸν αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Χαρικλέας. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νέους ἐκπεπραχηκίας, καὶ μυρίους ἐρωτας ὑποκεκαυμένη, καὶ οἴκους πολυτελεῖς ἀνατρέψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυμήχανον κακὸν, παράλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν, καὶ ἄπειρον τῶν ζωτικωτάτων μηχανημάτων νεανίσκον, ἀνῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων. ἁλοῦσα περιέχουσα πανταχόθεν, καὶ δαμασθεῖσα, ὅτι ἤδη πανταπασιν ἐκράτει, αὐτή τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τὸν Ἀκοσμίαμονι Δαίμονα μυρίων κακῶν αἰτίαν ἐγέννησε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον οὐθὲν ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν καθιεὶς τὰ γράμματα, καὶ σωτικῶς πεμπομένη τὴν ἄθραν, ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγρύπνησε, καὶ τίλος, ὡς ἀπάγξαιτο ἑαυτὴν ἡ ἀθλία ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείθη καλὸς εἶναι, καὶ τῶν Ἐφεσίων γυναιξὶ πρεπόθητος. καὶ πως συνηνέχθη

rant in adolescentulum, multáque assimulabant quo eum in amorem Charicleæ impellerent. Ita porrò quæ complures iam adolescentes iugulárat, & innumerabiles amores fuerat mentita, dolosíq; opulentas euerterat, varium quoddam atque inexpugnabile malum: vbi nacta manibus est simplicem & huiusmodi artium imperitum adolescentulum, haudquaquam amittebat ex vnguibus: sed vndique oppugnans tentánsque, vbi iam omnium esset compos, tum ipsa dum captat, capta perijt tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit causa. Nam primùm quidem statim literulas illa ad illum dat, ac subinde missitat ancillulam, quæ renunciaret vt fieret, vt vigilaret, postremò vt misera præ amore suffocatura esset se: donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus esse videretur, atque Ephesiorum

uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in congressum adductus

ψίχθυ πομπὰ ἐκπεμφθείς, καὶ τὸ ἐνταῦθα ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ ἀκὸς, ἀλώσεσθαι ἐμίμνεν ὑπὸ γυναικὸς ἁλόντος, καὶ πρὸς ἥδονήν τι ὁμιλῆσαι ἐπισταμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύσαι, καὶ μεταξὺ τὸ λόγων ἐπιφθόνως ὑποσχάσαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀσπασμὸν πρόσφορον, καὶ καλλωπίσεσθαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καί πῃ καὶ ᾄσαι, καὶ διθυράμβῳ, οἷς ἅπασι κατὰ τὴν Διονύσου ἐπιχειρεῖ. καὶ ἐπεὶ ἤδειν πονήρως ἔχοντα καὶ διάθρεχον ἤδη τῶν ἔρωτι, καὶ ταχὺ ὁρῶν γιγνόμενον, ἅπτει ἐπὶ τοῖς ἐπῳδοῖς, καὶ τὸ ἄθλιον ἀπώμνυ· καὶ μὴν τι γὲ ἐξ αὐτῆς σκήπτεται, ἱκανὸν δὴ καὶ τοῦτο, βλάκα ἐρασθῆναι πρόσκαιρον, καὶ ἐκέτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι ὑπ' ἀνδρὸς λέγουσα, ὑποπτεύοντος τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκείθ' οἷός τι ὢν φέρειν τὸ πρᾶγμα, ὀδυρόμενος, μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἅμα ἐλάμυρε, καὶ τὰς κόλπους ἐσέπεμπε, καὶ ζῦνομα τῆς Χρυσηλέας ἐπεβόα·

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat cōiectura, fore vt caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam colere sic vt maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Dininam vsa est. At vbi sensit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque. postea commeabat ad illum, affirmans à viro obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat, ac Charicléæ nomen

ἐπεβοᾶτο· καὶ τὴν εἰκόνα περιλαβὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο δὲ λίθου λευκοῦ) ἐκώκυε. καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὔδαφος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύττα ἦν ἀκριβὴς τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, οὐ κατὰ μοῦλα, καὶ στεφάνους ἀντεδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ συνοικίαι ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες εὐανθεῖς, καὶ χρυσὸν, ὁπόσον ἐθελήσειε. καὶ τί γὰρ, ἐν βραχεῖ ὁ Λυσίωνος οἶκος, ὀνομαστότατος τῶν ἐν Ιωνίᾳ γενόμενος, ἐξήντλητο ἤδη, καὶ ἐξεκενώτο. εἶτα ὡς ἤδη αὖος ἦν, ἀπολιποῦσα αὐτὸν, ἄλλον τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον τῶν ἐπιχρύσων, ἐθήρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἤρα ἤδη αὐτῆς, κἀκεῖνος ἐπίστευεν. ἀμελούμενος δὲ οὖν ὁ Δεινίας, οὐχ ἑπὸ τῆς Χαρικλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑπὸ τῶν κολάκων (κἀκεῖνοι γὰρ ἐπὶ τὸν Κρῆτα ἤδη τὴν ἐρώμενον μετεληλύθεσαν) ἔρχεται παρὰ τὸν Αγαθοκλέα, καὶ παῖλα εἰδότα ὡς ἔχοι πονηρῶς τὰ πράγματα αὐτῶν. καὶ

nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abijciens sese, iactabatur: planéque res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum præcio, sed solidæ domus, agri, famulæ, vestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima, exhausta est, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum venata est, atque ad illum desciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Chariclêa modò, verùm etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iam desciuerant) abit ad Agathoclem, iampridè non inscium quàm illi res miserè haberent.

καὶ αὐλούμενον τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀρχαίαν, τὴν ὑπερόψιαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντιρασιὼν τὸν Κρῆτα, καὶ τἄλλα, ὡς οὐ βιώσιτο μὴ ἐλθοῦσαν πρὸς τὴν Χαρικλέαν. ὁ δὲ ἄκαιρον εἶναι νομίσας ἐν τούτῳ ἀφαμυνομένην τὸν Δαμίαν διότι ὁ πρεσβύτερος μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ πρεσβύτερος, τότε μὲν ἐᾶν, πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, ἥκειν, αὐτῷ τὴν τιμὴν κομιζόμενον, πρὸς τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δαμίας, οὐκ ἀφανὴς αὐθὶς ἦν τῇ Χαρικλέᾳ, καλὸς ποσθὲν ἄνθις γεγενημένον, καὶ ἄνθις ἡ ἄβρα, καὶ τὰ γράμματια τὴν μίμησις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ πολλοὶ αὖθις ἐπιπαραμένοντες, ὁρῶντες ἔτι λείψανον ὄντα τὸν Δαμίαν. ὡς δὲ ὑπίσχετο ἥξειν παρ' αὐτὴν, καὶ ἤκειν περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, τὴν ἔνδον ἦν ὁ Δημώναξ, ὁ τῆς Χαρικλείας ἀνὴρ, ἔτι καὶ ἄκλως αὐλούμενον, ἔτι

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi antepoſuisset: diuendita, quam vnam habebat in Sámo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset. concurrerũt item adulatores applaudẽtes, vt viderunt Diniæ adhuc esse quod daret. Cùm aũt pollicitus esset sese vẽturum ad illã, venisseq; primo ferè somno, esseq; intẽ Demonax Charicléæ maritus, siue quòd alioqui præsenserat, siue

εἴτε καὶ ἀπὸ συνθήματος τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐπαναστὰς ὥσπερ ἐκ λόχου, τήν τε αὔλειον ἀποκλείειν ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δεινίαν, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ συνιδὼν, οὐ κακῶν ἦν, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας αὐτόν τε ἀποκτείνει τὴν Δημώνακτα πατάξας εἰς τὴν κρόταφον, καὶ τὴν Χρικλείαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τῶν μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῶν ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τέως μὲν ἐστήκεσαν ἄφωνοι, τῶν παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. εἶτα πειρώμενοι συλλαμβάνειν. ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπῄει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὴ ὑπέφευγον· ὁ Δεινίας δὲ ὑπεξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τῆς ἕω παρὰ τῶν Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μέλλοντων ὅ, τι ἀποβή-

siue de composito proditionéque vxoris (nam vtrunque fertur) exiliens velut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset : vecte quoniam de proximò, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occîdit Demonactem in tempus adigens : tum Charicléam. atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpiùs, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum,

ἀφϐόιτα, σκοπωῦτες. ἔωθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ παρῆσαν (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεϐεϐόητο) καὶ συναϐόντες τὸν Δενίαν, οὐδ' αὐτὸν ἐξαρνούμενον μὲν οὐχὶ σφοδρὰ γοᾶσι, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἁρμοσλῆν, ὃς ἦρχε τῆς Ασίας τότε. ὁ δὲ βασιλεῖ ὡς μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δενίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φυγεῖν εἰς ἀεὶ τεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Αγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σωλῶ, καὶ σωαπῆρεν εἰς τὴν Ιταλίαν, καὶ σωασπάσθην εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνδιέλιπεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐφοῤῥώγει ὁ Δενίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. καταφρικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέπρισεν ἐν Γυάρῳ, καὶ σωέφωγεν κἀγώ, καὶ ἐπαθλὴ παντοδαπὰ ἀπόροις τῶν ἀναγκαίων, παραδὺς ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, συγκα-

considerabant. *Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficianiem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multò pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurarijs*

vnà

συγκαταλύειν, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀφέρων, ἔπειθε τὸν Δημίαν, καὶ νοσοῦντα δὴ ἔτι μᾶλλον ἐβράδυνεν. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν ἐς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ ἡγούμενος τὰ ἀκλιπεῖν τὸν φίλον. τὸ δὲ ἔργον φίλε Ἕλλανος, ἐπὶ πολλῷ γενόμενον· ἔτι γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πᾶσι διεσάφηται, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε. Τό γε ἄθλιε, ὦ Μνήσιππε, ἀνέμοιτος ὢν ἴσως τοῦτα ἔλεγες, ἵνα μὴ ἀπιστεῖν ἂν ἐδυνάμην αὐτοῖς, ὅτῳ Σκυθικόν τινα φίλον. τὸν Ἀγαθοκλέα ἔλεγον διεγίνωσκε, πολλοὺ δεῖ μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον ἄπιστος αὐτῷ. Μνή. ἄπιστε δείνων καὶ ἄπιστον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα, διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικὸς, ἐπομοσάμενος καὶ μάλ' αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε, περὶ δύσιν Πλειάδων

vnà cum alijs vrninabat, quódque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quod Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX At vtinam iniuratus ista, Mnesippe, dixisses, videlicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti. quin vereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Magarensis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum,

δος, συλλογιμαίους τινὰς ἀνθρώπων, κομίζων· ἐν δὲ τούτοις εἶναι τὸν Βυθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τοῦτο ἑταῖρον αὐτοῦ, κλικιώτας δὲ εἶναι, τὸν μὲν Βυθύδικον, ἐῤῥωμένον καὶ κρατρὸν, τὸν δὲ Δάμωνα, ὕπωχρον καὶ ἀσθενικὸν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνιστάμενον. ἄχρι μὲν τοῦν Σικελίας εὐτυχῶς διαπλεῦσαι ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς ἐπεὶ δὲ τὸν πορθμὸν διαπεράσαντες, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰωνίῳ ἔπλεον, χειμῶνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί ἄν τις λέγοι, τρικυμίας τινὰς, καὶ στροβίλους καὶ χαλαίζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνος κακά; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὴν Σάκυνθον εἶναι, ἀπὸ ψιλῆς τῆς κεραίας πλέοντας, ἔτι καὶ σπείρας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ ῥόθιον ἐπιδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷον ἐν τούτῳ σαλῷ ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐγκεκυφότα εἰς τὴν θάλασσαν

collecticios quosdam homines vehentem. in his fuisse Euthydicum, vnáque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque: Damonem contrà subpallidum atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, prætereà & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq́ fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tãta iactatione nausearet, vomuisse in mare propenden-

ναῦαρ. ἔπα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαίως σφεσθον, ἰς ὃ μέρος μάλιστα ἐπικλιθείσης, καὶ τοῦ κύματος σωματοῦντος, ἐπεισεῖν, αὐτὸν ἐπὶ τὴν πρῷραν, ἰς τὸ πέλαγος, οὐδὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον νήχοιτο ἀφ' ἑαυτοῦ βαρῶν ἐνίοτε ὄντα καὶ μόλις ἑαυτὸν ἀρέχοντα τοῦ κλύδωνος. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχεῖν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ εὐνῇ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα, ἤδη ἀποναρκῶντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπρανήχεσθαι καὶ συγκουφίσαι. σφᾶς δὲ ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ δύνασθαι δὲ μεγάλῳ τῷ πρώμματι κλαννομένους, πλὴν ἐπανάγειν ποιῆσαι, φησὶ, τοὺς μὲν ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν λοιπῶν τινας, ὡς ἐπὶ ζυγὸν ἀρυόμενον, ἔτι τινὶ αὐτῶν πρὸς ἐνίοις, propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento præualido reperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt

χοιεν, καὶ τὴν θ', καὶ τῶν ἀποβαθραν αὐτῶν, ὃ μικρὰν οὖσαν. ἐννόησον δίνιν τινὰ θεῶν, ἢ τινα ἄν τις ἄλλην ἐπιθέξειν ἐπιθέξασθαι ἀνοίας βιβαιοτέραν, πρὸς ἄνδρα φίλον ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα ἀς πέλαγος οὕτως ἠγεωμένον, ἢ κοινωνὸν ἢ θανάτου. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβε τῶν ἐπανάστασιν τῶν κυμάτων, τὸν ἦχον ἢ ὕδατος ἐπικλωμένου, τὸν ἀφρὸν πεφρίγοντα, τῶν νύκτα καὶ τῶν ἀπόγνωσιν, εἶτα ἀφανιζόμενον ἐκεῖνον, καὶ μόγις ἀναφυόμενον, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τῷ ἑταίρῳ τὸν δὲ ἐπιπηδῶντα ἐνθύς, καὶ σωζόντα, καὶ πολιότατα μὴ πεπονθέναι ἀυτὸν ὁ Δαμων· οὕτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγνωῶ σι καὶ τῶν φίλον, τὸν Εὐθυδικον διηγησάμενον. Τό. πότερον δ' ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ προλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε οὐ μετρίως δι' αὐτῶν.

Μνή.

ab his suspensi natarent, si quem forte ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quispiam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsq; adeò se iuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorẽ aquæ sese agglomerãtis, spumã vndiq; efferuescentem, noctẽ, ac desperationem, ad hæc illum iã præfocari incipientem, vixq; vndis extantẽ, manusq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter insilientẽ, simulq; nantẽ, prorsusq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profectò cognosces quod haud ingenerosum hũc quoque amicum, videlicet Euthydicũ, retulerim. To. Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quæpiam ex

insperato illis contigit? Adeò ego illis nõ mediocriter timui.

MNE.

Μνή. θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἰσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἄσιν Ἀθλώνησιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντες· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μόνα ἔφη λέγειν, ἅττοτι ἤδη τῆς νυκτὸς τὸν μὲν ἐκπίπτοντα, τὸν δ' ἐμπηδῶντα, καὶ νυχομένους, ἐς ὄψιν ἐν νυκτὶ λατορᾷν ἐλώατο, τὰ δ' ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ λέγουσι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φιλοῖς τισι συνεπισόντας, ἀνέχεσθαι ἐπὶ τούτων ἑαυτούς, καὶ ἀρνύχεσθαι πονήρως, ὕστερον δὲ, τῷ ἀῤῥάθαρα ἤδη, ἤδη πως ἴω, προσνήξασθαί τι αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιβάντας, εὐμαρῶς προσσχεθῆναι τῇ Ζακυνθῳ μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύλους ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἂν ἔποιμι, ἄκουσον ἤδη τρίτον ἄνδρα, ἤδη τί χείρονα αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορινθίῳ, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρίξενῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐκέχρητο, εὐπόροις ὄσοι, αὐτὸς πενέστατος ὤν. ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, πλουσίοις ἐκείνοις ἐπιτρέψας τὰ ἑαυτοῦ, ἐκ τοῦ βίου ἀπῆλθε.

MNE. *Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodie & Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidē subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse paupertimus esset. Hic vita decedens, testamentum*

ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοίους, οἱ δὲ οὐκ οἶδα εἰ τοιαῦτα δόξουσιν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἁμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς· ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηρωκομεῖν, Χαρίξεινῳ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πρικὸς, ὁπόσην ἂν πλείστην ἐπιδοῦναι παρ' αὐτοῦ δύνηται. ἦν δὲ αὐτῶν καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου. ἦν δέ τι ἄτερος αὐτῶν ἐν τοσούτῳ πάθῃ, καὶ τὴν ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθεισῶν τῶν διαθηκῶν, οἱ τὴν πρωίαν μὲν εἰδότες τοῦ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δὲ, ἢ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῶν ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ οὐδεὶς, ὅστις οὐ γελῶν ἀπηλλάττετο, οἷον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξεινος οἱ εὐδαίμονες ἡλῆρον διαδέξονται, λέγοντες, εἴπερ ἀποτί-

reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quiq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque patrem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atque ita aiebant: Siquidem persoluens

ποτίσουσιν Εὐδαμίδαι, καὶ ζῶντος αὐτοὶ κληρονομήσονται τὰ τοῦ νεκροῦ. οἱ δὲ κληρονόμοι δή, οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον αὐθις, διαπωντος τὰ ἐκ τῶν διαθηκῶν. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιοὺς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστας, ἄμα κληρονόμων γενόμενος, τῷ τε ἐκείνου, καὶ τῷ αὐτοῦ μερίδα παραλαβὼν, πρίφα τε τοῦ Εὐδαμίδα τὴν μητέρα, καὶ τὴν θυγατέρα οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδέδωκεν, ἀπὸ τάλαντων πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι ὁ Ἀρίστας οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρέσχηται, ταῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τὸ φίλου; ἢ τίθεμεν καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψήφοις, μίαν τῶν πέντε εἶναι;

Τόξ.

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes ratáq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obijt. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptо onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nùmnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ εἶχε περὶ τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἧκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. Μνή. εὖ λέγεις. τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Σηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλίηθεν. ἐδείχθη δέ μοι, ἐν Ιταλίᾳ προσβεύοντι ἑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ ζεύγους ὁδοιποροῦντι, τάτε ἄλλα εἰδεχθὴς, καὶ ξηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένη, παντώβητόν τι, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. εἶτα ἐπεὶ ἐθαύμασα, εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ὡραῖος ὤν, ἀνέχεται παροχουμένην τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν ἀνάγκην

TOX. *Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus taliũ hæres.* MNE. *Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, quùm alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq́ capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, causam exponit quare*

ἀναγκῶν τὴν γάμον, ἀκριβῶς ἀ-
πάντων ἕκαστα, Μασσαλιώτης ὢν καὶ
αὐτὸς ὁ Μενεκράτης γὰρ, ἔφη,
ὁ πατὴρ τῆς συμφορᾶς ταύτης
φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλου-
τοῦντι μὲν τιμωμένῳ δὲ ὁμοτίμως ἄν-
κόνωνι, ὁ Μενεκράτης ἀφη-
ρέθη τὴν οὐσίαν ἐκ Καταδίκης,
ὅτι πρὸ τοῦ ἄτιμος ἐγένετο ἀπὸ τῶν
ἑξακοσίων, ὡς ἀπρεπῆ ἀνδρὶ καὶ
νόμιμον παράνομον. ὅτῳ δὴ οὖν
Μασσαλιῶται μὴ πολλῷ, ἔφη,
ἂν τις παράνομα γράψας.
ἐλυπεῖτο δὲ ὁ Μενεκράτης καὶ
ἐπὶ τῇ Καταδίκῃ καὶ ἐπὶ ἐκ πλου-
σίου πένης, καὶ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος
ἐν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δὲ
αὐτὸν ἐλύπα θυγάτηρ αὐτῷ, ἐπί-
γαμος ἤδη, καὶ ὀπωσανοῦν ἐκτε-
τίσ ὅσα, ἐὰν δὲ μὴ πάσης τῆς
οὐσίας ὁ πατὴρ, ἐὰν γε τῆς
Καταδίκης ἐκείνης, ἀξίωσεν
ἄν τις αὐτὸν συγγνῶναι καὶ συνέ-
τως ῥᾳδίως παραλαβεῖν, ὅτῳ
κακοδαίμονα ὄσαν ἐλάνθανεν ὄψιν.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperè omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse ijsdem rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis viris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses multamus, si quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia, quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπτειν πρὸς τὴν σελήνην αὐξανομένην. ὡς δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀπωδύρετο, θάῤῥει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἀῤῥήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους εὑρήσει νυμφίον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα διεξιὼν, λαβόμενος αὐτὸν τῆς δεξιᾶς, ἧκεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν, πολλὴν οὖσαν, ἐνείματο πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖπνον παρασκευασθῆναι κελεύσας, εἰσία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πεπεικὼς ὑποσῆναι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνητο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεστὴν αὐτῷ τὴν φιάλην πρότεινας, δέδεξο, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τοῦ γαμβροῦ φιλοτησίαν. ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν σὴν θυγατέρα Κυδιμάχην, τὴν πρῖκα δὲ πάλαι εἴληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δὲ, ἄπαγε, λέγοντος, μὴ

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es, Menecrates. Neque enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem conuiuium peregerant, libassentque dijs, tum verò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimacham: dotem autẽ iam olim accepi talenta quinq; & viginti. Illo verò respondente, Absit,

μὴ σύ γε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ σύτω μανείην, ὡς περιϊδεῖν σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, κόρῃ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἀράμενος τὴν νύμφην, ἀπῄει ἐς τὸν θάλαμον, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθε, δακορήσας αὐτὴν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σύνεσιν ὑπεραγαπῶν, καὶ πάντῃ, ὡς ὁρᾷς, περιαγόμενος αὐτήν. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τῷ γάμῳ, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένῳ ἔοικεν, ἐπιδεικνύμενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην οὐδὲ οἴεται χείρω πρὸς φιλίαν ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν ἐξακοσίων γεγονέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων οὕτως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο. καὶ πρώην γε, ἐπεὶ ἀράμενος αὐτὸ, εἰσεκόμισεν ὁ πατὴρ

Absit, ne feceris, ô Zenothemis, néve ipse vsque adeò insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòst prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentum virùm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd

πατὴρ ἂς τὸ βελτιστέιον, θαμῶ ἐστεμμένον, καὶ μίτα λανα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλεηνότερον φανείη ὑπὲρ τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρέφος ἀνενείκασι πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σωτηρότερα τῶ χάρι, ἢ βουλὴ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῶ Νεκρατέτα τὸν καταλείπων· καὶ ἤδη ἐπίτιμός ἐστι, τυλικούτῳ σωτῆρος χρησάμενος πρὸς τὸ σωτήριον. τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν ἀργάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾶς, ἐμικρὰ, ἐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, οἳ γε λὰν τὰς παλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλίστας ἐκλέγεσθαι λέγονται. λοιπὸς ἡμῖν ὁ πέμπτος, καί μοι δοκῶ ἐκ ἄκομον ἐρεῖν, Δημητρίῳ τῶ Σουνιέως ἐπιπλαόμενος. συνεπλάσθης γὰρ ἐς τὸν Αἰγυπτον ὁ Δημήτριος Ανλιφίλω τῶ Αλωπεκῆθεν, ἑταίρω ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβω σωφρονεστάτω, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὸν κυνικὸν ἀσκη-

quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quò plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilitensis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti vides, neque qualia passim Scythæ facilitant, qui concubinas formosissimas summa cura diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigârat in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecensi, qui cùm illi iam indè à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, pariterque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam

disciplinam

ἄσκησιν ἀσκήσαντα, ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δὴ ποτὲ ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφιγμένος, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρίχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀπροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος, ἀνεπεπλεύκει κατὰ τὸν Νεῖλον, ἔκλυμα ἤδη μιᾶς, ὀκνήσαντα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ θάλπος ἀφελόμενον τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δὲ ἐν τοσούτῳ συμφορᾷ ἐρασθεὶς, μάλα γυναικός τινος φίλης ἀπομεμψίμοιρε. οἰκείτης γὰρ αὐτῷ, Σύρος καὶ τέκνωμα καὶ τὴν πατρίδα, ἱεροσύλοις τισὶ κοινωνήσας, σωθεῖσά τι αὐτοῖς ἐς τὸ Ἀνουβείδιον, καὶ ἀφαρπάσαντος τὸν θεὸν, χρύσας τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum [d] Pyramidũ, [e] Memnonis. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nĩlo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,

καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατέθεν. το πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. εἶτ' ἐμπεσόντων (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολοῦντες) ἅπαντα ὀθνεῖα ἔλεγον ῥιφλύμενοι ἐπὶ τοῦ προχοῦ. καὶ ἀγόμενοι ἧκον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Αντιφίλου, καὶ τὰ φώρια ἐξέφερον, ἀπὸ λίνου τινὸς ὑπὸ σκοτεινῷ λείμμα. ὁ, τε οὖν Σύρος ἐνέδιδε θνεῖα, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Αντίφιλος. οὔτε μὴν καὶ μεταξὺ ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀνασπασθείς· ἐβοήθει δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ἑταίρων ἀπεστρέφοντο, ὡς τὸ Ανουβείδιον συνηκότα. καὶ ἀσέβημα αὐτῶν ἡγοῦντο εἶναι, εἰ σὺν ἱπόν ποτε, ἢ σωθείσαθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας ἐσκέδασαν, ὤχοντο φεύγοντες. ἐδέδετο οὖν ὁ ἄθλιος Αντίφιλος πολλὴν ἤδη χρόνον, ἀπάγχων, ὅσοι ἦσαν δακάργοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιαρώτατος· habitus interim omnium,

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depoſuerat. Deinde forte comprehenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem omnem protinùs confeſsi ſunt, diſtricti in rota: deportatíq; venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto ſublatas depromebant, ſub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, auerſabantur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeque impiari credebant, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam tempo-

quantum in carcere erat, fontium

ρῦτα]Ω ἐῶν λοιῶν. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν δεσμῶν Αἰγύπτι]Ω, δεσιδαίμων ἄνθρωπ]Ω, ὡς λέγεσθαι καὶ τιμωρήσειν τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Αντιφίλῳ ἐφεστώς. εἰ δ' ἀπολογοῖτό ποτε λέγων ὡς οὐδὲν δίκαιον ἔργασται, ἀναίσχυν]Ω ἐλόκει, καὶ πολὺ πλέον ἐπὶ τούτῳ ἐμισεῖτο. ὑπνώδη τοι χαρεῖν ἤδη, καὶ πονήρας ἕξιν, οἷον ἀκὸς χαμαὶ καθεύδουσα, καὶ νυκτὸς οὐδὲ ἀρτέσειν τὰ σκέλη διαμένον, ἐν ᾧ ξύλῳ κατακλεισμένα. τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας, ὁ ἱλιοστὸς ἥκει; καὶ ἑτέρα χεὶρ πεπεδημένη, εἰς δὲ τὴν νύκτα, ἐδέδετο ὅλον κατὰ δίκαιον, καὶ μιᾷ καὶ τῷ οἰκήματι]Ω ἡ δυσοσμία, καὶ τὸ πνίγ]Ω ἐν ταυτῷ πολλῶν δεδεμένων, καὶ ἰσχνοκαρημένων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τοῦ σιδήρου ὁ ψόφ]Ω, καὶ ὕπν]Ω ὀλίγ]Ω, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷα ἀνδρὶ ἐκείνων ἀπὸ τῶν καὶ ἀμελετήτῳ πρὸς ὅτῳ σκληρὰν τὴν δίαιταν. ἀπαγορεύοντ]Ω δ' αὐτῷ, καὶ μηδὲ σῖτον ἀρᾶσθαι θέλοντος,

tium sceleſtiſsimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere Deo, atq; illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quando defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multò etiã magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iã, maleq; habebat: nec mirũ, quippe q̃ humi cubaret, idq; etiam noctu, neq; crura ſineretur protendere, f ligno incluſa. nam per diẽ cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vincula eſſe. Ad hæc inſuper domiciliũ pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locumq; anguſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum fœtri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atq; intoleranda: & nimirum homini eiuſmodi rerũ inſueto, minimeq; ad tam durũ vitæ genus exercitato.

Quum verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖταί ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς εἶχεν εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον δρομαῖος ἐλθὼν, τότε μὲν οὐκ εἰσεδέχθη· ἑσπέρα γὰρ ἦν, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν ἐκάθευδε, φρουρεῖν τοῖς οἰκέταις παρακελευσάμενος· ἔωθεν δὲ εἰσέρχεται, πολλὰ ἱκετεύσας, καὶ παρελθὼν, ἐπὶ πολὺ μὲν ἐζήτει τὸν Αντίφιλον, ἄδηλον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον. καὶ περιϊὼν ἀνεσκοπεῖτο καθ' ἕκαστον τῶν δεδεμένων, ὥσπερ εἰώθεσαν οἱ τοὺς οἰκείους νεκροὺς, οὐδὲν ἑώλων ὄντων, ἀναζητοῦντες ἐν ταῖς παρατάξεσι. καὶ εἴ γε μὴ τοὔνομα ἐβόησεν, Αντίφιλον Δεινομένους, κἂν ἐπὶ πολὺ ἠγνόησεν ἂν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἤλλακτο ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν αἰσθόμενος ἀνεβόησε, καὶ προσιόντος, διαστείλας τὴν κόμην, καὶ ἀπάγων τοῦ προσώπου αὐχμηρὰν

reuersus est tandem & Demetrius, nihildum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat, quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus non est, propterea quòd vespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At manè quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus accedēs multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquenque contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsque adeò præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam

atque

καὶ συμπίπτυμζόλω, ἕλκε-
ξον αὐτὸν ὅσις ἰῶ. ἄμφω μὲν
αὐτίκα πίπτουσιν, ἐκπλαγιά-
σαντος ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ
τῷ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν
αὐτόν τε καὶ τὸν Αντίφιλον
ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἕ-
καστα, ὡς ἔιχε, ἐκπυθόμε-
νος παρ' αὐτοῦ, θαῤῥῆσαί τε
παρακελεύεται, καὶ διελὼν
τὸ τειβώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ
αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοι-
πὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ ἔ-
χει πινυρὰ καὶ ἐκτετρυχωμέ-
να ῥάκη περισπάσας. καὶ τὸ
ἀφ' τούτου, πάντα τρόπον συ-
νῆν, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ, καὶ
θεραπεύων. παρασὸς γὲ ἑαυ-
τῷ τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις,
ἕωθεν ἐς μέσον ἡμέραν, οὐκ
ὀλίγον ἀπέφερεν ἀχθοφο-
ρῶν. ἔπειτ' ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐρ-
γασ, μέρος μὲν τῆς μισθοῦ τῷ δεσ-
μοφύλακι καταβαλὼν, τίθεσ
σὸν αὐτῷ, καὶ ἀρλεικὸν ἀπεργ-
άζετο αὐτὸν, τὸ λοιπὸν ἤδη ἐς
πολὺ τῷ φίλῳ θεραπείαν, ἱκα-
νῶς αὐτῷ διάγοντα. καὶ τὰς μὲν
ἡμέρας, σωλῶν τῷ Αντιφίλῳ,

παρα

peditabat. Atque interdiu

atque impexam, ostendit se-
se quis esset. Hîc ambo col-
lapsi sunt, oculis obtorta ca-
ligine in tam inopinato spe-
ctaculo. Verùm aliquantò
pòst, posteaquam & ipse si-
bi redditus, & Antiphi-
lum recipiens Demetrius,
de singulis esset illum dili-
genter percontatus, bono a-
nimo esse iubet. Tum disse-
cto pallio, dimidiato quidem
induitur ipse, reliquum au-
tem illi donat, detractis illi
putribus atque detritis, qui-
bus erat opertus panniculis:
atque ex eo die modis om-
nibus illi aderat, curam eius
agens, inseruiensque. Lo-
cans enim sese ijs, qui versa-
bantur in portu mercatori-
bus, à mane ad medium vs-
que diem oneribus gestandis
non parum lucri faciebat.
Deinde ab opere reuersus,
mercedes partem carcera-
rio in manum dabat, quo illi
mansuetum hûc ac pacatum
redderet. De reliquo autem
in amici curam affatim sup-
quidem aderat Antiphilo,

παραμυθούμενος, ἐπεὶ δὲ νὺξ καταλάβοι, ὀλίγον πὲ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου, σιβάδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποβαλλόμενος, ἀνεπαύετο χρόνον μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, εἰσιὼν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον δὲ φέρων τὴν συμφορὰν ὁ Αντίφιλος. ὕστερον δὲ ἀπροβανόντος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστοῦ τινος ἑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι παρήει τις ἐς τὸ οἴκημα τῶν λελυμένων, ἐφ' οἷς ἀπρῶν, καὶ ἀνιώμενος, οὐκ ἔχων ἄλλως παρεῖναι τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει, ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ συναρμοστῇ, ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς τῆς ἐπὶ τὸν Ανουβιν ἐπιβουλῆς ὡς δὲ τοῦτο εἶπεν, ἀπήγετο εὐθὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Αντίφιλον. τοῦτο γοῦν μόλις πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, ἐξειργάσατο παρὰ αὐτοῦ, πλησίον τῷ Αντιφίλῳ, καὶ ἑπὸ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι. ἔντα δὴ καὶ μάλιστα ἔδειξε

quo illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq́ frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitiùs ferret calamitatem Antiphilus: donec h extincto in carcere latrone quopiam, idq́, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ: neque deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia vita non patéret, quâ liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur. Hic igitur vel maximè declarauit,

ξι τὴν οὐσίαν, ἣν ἔχει πρὸς αὐ-
τὸν ἀμελῶν μὴ τῶν καθ' ἑαυτὸν
λανθάνῃ· καὶ δι ἐνόσησε καὶ
αὐτὸς ἐπιμελόμενος ὅπως
ἐκεῖνος μάλιστα καὶ καθεύδη-
σει, καὶ ἥδιον ἀνιάσεται. ὥστε
ῥᾷον ἕφερον, μετ' ἀπόνων
καὶ παθοιῶτο. χρόνῳ δὲ καὶ
δι' ὀλίγου δέ τι προσιόντος, ἐπαυ-
σεν ἐπὶ πλεῖον αὐτοὺς ἀλυσι-
χοιῶτας. εἰς γὰρ τῶν δεδε-
μένων, ἐκ οἱῶν ὅθεν, ῥίνιμ
ἀπορήσας, καὶ σιωμόσας
πολλὰς τῶν ἀλυσιωτῶν προσ-
λαβών, ἀρχεῖά τι τὴν ἅλυσι-
ν, ἣν δεδέκτο ἐξῆς, τῶν
λοιπῶν ἐς αὐτὴν διαρμέ-
νων, καὶ ἀρτύει ἅπαντας. οἱ
δὲ ἀρκλέναντες ὠμαρῶς, ὀλί-
γους ὄντας τοὺς φύλακας,
ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκεῖνοι
μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἔν-
θα ἐλιώαζον ἕκαστοι, διεσπα-
ρέντων, ὕστερον συνελήφθη-
σαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος
δὲ καὶ ὁ Αντίφιλος κατὰ χώ-
ραν ἔμειναν, καὶ τὸ Σύρου λαβόν
μενοι ἤδη ἀπιόντος. ἐπὶ δὲ
ἡμέρᾳ ἐγένετο, μαθὼν ὁ τὴν
Αἴγυ-

declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret, cùm & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quam plurimùm dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquantò pòst tale quiddã accidit, quod finem, fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis cõiuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit, qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliêre: atque hi quidem illicò quò quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoq; retento, quã iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Aegyptii præfec-

Αἰγυπτον ἐπιστραμμένῳ τὸ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μετασταλάμβανε δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀλλ' οὐκ ἐκείνοις γε ἠρκέσθη μόνοις, ἅτινος ἀφείμενοι ἐβόα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ μετὰ ἐποίει ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, εἰ δόξουσι καὶ ὑγροὶ ὄντες, εἰ μὴ ἐπαύετο τὸ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεθῆναι καὶ τελευτῶν ἠνάγκασε τὸν δικαστὴν, ἀκεραίως τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ, ἐπειδὴ ἔμαθεν ἐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφῆκεν, παραμυθησάμενος ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ, ἣν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἀδίκως δεθέντας. καὶ ἑκάτερον ἀπεπήδησε παρ' αὐτοῦ, δραχμὰς μὲν μυρίας τὸν Αντίφιλον, δὶς τοσαύτας δὲ τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν γὰρ Αντίφιλος ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστὶν· ὁ δὲ Δημήτριος, καὶ τὰς αὐτοῦ δισμυρίας ἑκάστῳ κατα-

cognito quod acciderat, ea misit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs, qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo demitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicem, vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quin etiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico,

ματαλιπὼν, ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ινδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀπολιπὼν αὐτόν. οὔτε γὰρ αὐτὸς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, ἔστ' ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ἐστὶν ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις διυνάμενος, οὔτε ἐκείνῳ ἔτι δεῖν φίλου, εὐμαρῶν αὐτῶν τῶν πραγμάτων γεγενημένων. τοιοῦτοι, ᾧ Τόξαρι, οἱ Ελλήνων φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ αὐτὸς ἄν σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος εἶπεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Αντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέτι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχει μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφίησιν αὐτούς. ἐγὼ μὲν οὖν τούτους ὀλίγους ἀπὸ πλειόνων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, ἀγαθοὺς

amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanae, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, videlicet qui possit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notasses nos tanquam qui verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quum interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lachrymas funderet, atque etiam supplex esset: totamque causam in se reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggessit, tibi narrauerim

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν ῥήτταν παραδίδωμι, σὺ δὲ, ὅπως μὴ χείρους ἐρεῖς τοὺς Σκύθας, ἀλλὰ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῶν σοι μελέσει, εἴ τι καὶ τῆς δεξιᾶς πεφρόντικας, ὡς μὴ ἀπτμηθείης αὐτήν. ἀλλὰ χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι, ἐπεὶ καὶ γελῖοα ἂν πάθοις, Ὀρέστην μὲν καὶ Πυλάδην πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τὴν Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φαινόμενος. Τό. εὖγε ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ παροτρύνεις με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ οὐ πάνυ σοι μέλον, εἰ ἀπτμηθείης τὴν γλῶτταν κρατιθεὶς ἐν τοῖς λόγοις. πλὴν ἄρξομαί γε ἤδη, μηδὲν, ὥσπερ σὺ, καλλιλογησάμενος, οὐ γὰρ Σκυθικὸν τοῦτο, καὶ μάλιστα, ἐπειδὰν τὰ ἔργα ὑπερθέγγηται τοὺς λόγους. προσδοκήσεις δὲ μηδὲν τοιοῦτο παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας, ἐπαινῶν εἴ τις ἄπροικον ἔγημεν αἰσχρὰν γυναῖκα, ἢ εἴ τις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi prædicatur. Verùm oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si cùm Orestem ac Piladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TO. *Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis, ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (* [i] *neque enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in commemorando laudib. extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem:*

Ἤ τις ἀργύριον ἐπίδωκε γαμουμένῃ θυγατρὶ φίλου ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', εἴ τις παρίσχῃ ἑαυτὸν δεδησόμενον, ἐπὶ προδήλῳ τὸ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ οὐτιδῆ ταῦτα, καὶ μεγαλουργὸν ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνδρεῖον ἔνι οὐδέν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵνα εἰδῇς, ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξιλάσκεσθαι: καὶ οἱ οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεπόνθατε, ἅμα ἐκότως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινέτε· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔσιν ὑμῖν ἀφορμαὶ ὑπερμεγέθεις, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν ἁβρᾷ βαθείᾳ βιοῦσιν. ὥσπερ οὐδ' ἐν γαλήνῃ μάθοις, εἰ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης δεῖ· χειμῶνος γὰρ δεήσει σοι πρὸς τὴν διάγνωσιν. παρ' ὑμῖν δὲ σωτηρίας οἱ πόλεμοι, καὶ ἢ ἐπιλανόμεθα ἄλλοις, ἢ ἐπιχωροῦμεν ἐπιόντας, ἢ συμπεσούμεθα, ὑπὲρ νομῆς ἢ λείας μαχόμεθα.

lierem: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem si quis sponte eat in vincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neque quicquam ineſt in his vel magni negocij, vel virile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum causa susceptas, vt intelligas vestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tẽpestate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè concurrimus, pro pascuis prædáque pugnamus.

θα. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. καὶ δὰ τοῦτο ὡς βεβαιότατα συντιθέμεθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον εἶναι νομίζοντες. πρότερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' εἰ συνέφηβός τις, ἢ γείτων ἦν, ἀλλ' ἐπειδάν τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦ τον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ὑμεῖς ἐπὶ τῶν φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπιπολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ δαμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδὲ ἀτόβλητοι δόξωμεν εἶναι. κἀπειδὰν πεκριθείς τις ἤδη φίλος ᾖ, συνθῆκαι τὸ ἀπὸ τούτου, καὶ ὅρκος ὁ μέγιστος, ἦ μὴν καὶ βιώσεσθαί μετ' ἀλλήλων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, καὶ οὕτω ποιοῦμεν. ἀφ' οὗ γὰρ ἐντεμόντες ἅπαξ τὰς

Hic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quam firmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis æqualis sit, aut vicinus: verùm vbi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, néve reiecti esse videamur. At vbi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. [k] *Etenim simulatq; incisis digitis*

τοὺς δακτύλους, ἐνσπλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ, τι τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν ἄν. καὶ ἐφεῖται δὲ τὸ μέγιστον ἄχει τριῶν ἐς τὰς συνθήκας εἰσιέναι, ὡς ὅστις ἂν πολύφιλος ᾖ, ὅμοιος ἡμῖν δοκεῖ ταῖς κοιναῖς ταύταις, καὶ μοιχευομέναις γυναιξί. καὶ οἰόμεθα οὐκέθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῦ εἶναι, πρὸς πολλὰς εὐνοίας διαιρεθεῖσαν. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρώην γενομένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθέντος αἰχμαλώτου Αμιζώκου, τοῦ φίλου αὐτοῦ μᾶλλον δὲ πρότερον ὁμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην. οὐ μὰ γὰρ τὴν ἄνεμον καὶ τὴν ἀκινάκην, οὐδὲν πρὸς σὲ, ὦ Μνήσιππε, ψεῦδος ἐρῶ, περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σου ὀμνύοντος ἐδεόμην, σὺ

digitis sanguinem in calicem destillauerimus, summisque intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum tres. [l] *Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atque adulteræ vxores: arbitramurq; iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem isthuc initiò sum pollicitus.* [m] *Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis.* MNES. *Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde*

σὺ δὲ ὅμως εὖ ποιῶν, οὐδένα θεῶν ἐπωμόσω. Τό. τί σὺ λέγεις; οὔ σοι δοκοῦσιν, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μεῖζον οὐδὲν ἐστι ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀπρθνήσκειν ποιεῖ. Μνή. καὶ μὴν εἰδιά γε τοῦτο, καὶ ἄλλους, ὧν ἔχοιτε πολλοὺς θεοὺς, οἷος ὁ ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ὀϊστὸν καὶ τὴν λόγχην, καὶ κώνειον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρέχεται ἀγούσας ὁδούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς καὶ δικανικὸν, ὑποκρούων μεταξὺ, καὶ δαφθείρων μου τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἡσυχίαν οὖν λέγοντος. Μνή. ἀλλ' οὐκ ἄνθις γε, ὦ Τόξα ει, ποιήσω τοῦτο· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας. ὥστε θαρρῶν τό γε ἐπὶ

proinde rectè facis, qui nullū deorū iures.. TOX. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. TO. Vide quàm cōtentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNES. Age, non sum isthuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

ἐπὶ τούτῳ λέγε, ὡς μηδὲ παρόντος ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. Τό, τετάρτη μὲν ἦν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Αμιζώκῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀλλήλων αἷμα συνεπεπώκεσαν. ἧκον δὲ ἡμῖν ἐπὶ τὴν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν, οἱ πεζοὶ δὲ, τρὶς τοσοῦτοι ἐπεληλυθέναι ἐλέγοντο. οἷα δὲ οὐ πρειδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐπιπεσόντες, ἅπαντας μὲν τρέπουσι, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη δανηξάμενος εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν, οὕτω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. ὀνθὺς οὖν ἥ τε λεία περιηλαύνετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείχετο, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo. TOX. *Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem ter tantùm aduenisse ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorũ, ad vtramque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus*

ἁμάξας κατελαμβάνοντο, αὐτάνδρους τὰς πλείστας ἁλισκομένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ ἠνιώμεθα τῷ πράγματι, ὁ δὲ Ἀμιζώκης ἀγόμενος (ἑακώκει γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστὶ, κακῶς δεδεμένος, καὶ ὑπεμίμνησε τῆς κύλικος, καὶ τοῦ ἅματος. ὧν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις, οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἁπάντων ὁρώντων, διανήχεται εἰς τοὺς παλεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διῃρμένοι τοὺς ἄκοντας, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, ὡς κατακεντήσαντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δὲ ἠΰ τις εἴπῃ, οὐκέτι φονεύουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δέχονται, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ λύτρα ᾔτει. μὴ γὰρ προήσεσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ λάβῃ. ὁ Δάνδαμις δὲ, ἃ μὲν εἶχόν, φησιν, ἅπαντα διήρπασται ὑφ' ὑμῶν, εἴ δέ τι δύναμαι γυμνὸς ἀπο-

curribus potiebantur, atque ijs plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas vxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus; simulq; calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis sonuerit, postea non interimũt, sed recipiunt, tanquam dedentem sese precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis precium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quæ possidebam, inquit, ea

omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare

ἀπρτελέσαι, ἕτοιμος ὑποστῆναι ὑμῖν· καὶ πρόσταττε ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ βούλει δὲ, ἐμὲ ἀντὶ τούτου λαβὼν, κατάχρησαι πᾶς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, οὐδὲν, ἔφη, δεῖ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα, Ζίριν ἥκοντα. σὺ δὲ, ὦν ἔχεις, μέρος καταβαλὼν, ἄγου τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρέσχεν ἐκκόπτειν αὐτούς. κἀπειδὴ ἐξεκέκοπτο, καὶ ἤδη τὰ λύπρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Αμιζώκην ἐπανῄει. ἐπερειδόμενος αὐτῷ, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀπεσώθησαν πᾶς ἡμᾶς. τοῦτο γενόμενον παρεμυθήσατο ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἦν παρ' ἡμῖν ἡ ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πᾶς τοὺς φίλους πίστις καὶ τοὺς Σαυρομάτας δὲ τὸ αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφόβησε,

præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent execti, iamq; precium persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnaq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σε, λογιζομένους, πῶς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοῦνται, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερέσχον, ὥσθε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ὤχοντο φεύγοντες. ὁ μέν τοι Αμιζώκης οὐκέτι ἠνέσχετο βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλους σοι δέκα δοίη τις ἐπὶ τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι ἀνωμότους, εἰ βούλει, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψεύδοιο αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γυμνὸν τὸ ἔργον διηγησάμην, εἰ δὲ σύ τινα τοιοῦτον ἔλεγες, εὖ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἱκέτευεν ὁ Δάνδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutiùs, vt videret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipsius semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omniquè honore à populo Scytharum publicitùs aluntur. Quid tale, Mnesippe, vos referre possetis, etiam si quis tibi donet vt possis vel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iusiurandum si ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu verò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum supplicâris Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ

καὶ ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα ὑμεῖς μηχανᾶσθαι εἰώθατε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν τοῦ ἄλλου ἰσότιμον, Βελίτταν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν. ὃς ἐπεὶ κατασπασθέντα ἐκ τοῦ ὄπου ὑπὸ λέοντος εἶδε Βάσθην, τὸν φίλον (ἅμα δὲ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδι ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτοῦ ἐνεπεφύκει τοῦ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ἐσπάρασσε, καταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ἐπιπίπτει κατόπιν τοῦ θηρίου, καὶ περιέσπα, πρὸς ἑαυτὸν παροξύνων καὶ μετάγων, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑπεξελεῖν πειρώμενος τοῦ δήγματος, ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον, ἡμιθνῆτα ἤδη, ἐπὶ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλάκεις ἀπέκτεινε κἀκεῖνον. ὁ δὲ ἀπθνήσκων, τὸ γοῦν τοσοῦτον ἔφθη, πατάξας τοῦ ἀκινάκη τὸν λέοντα εἰς τὸ στέρνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Sythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret: desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertensque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam seminor tuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tantò anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Ita-

στέρνον. ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτὸς, δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ κατ' ἀντικρὺ τοῦ λέοντος, τρίτην δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακέντου φιλίαν καὶ Λογχάτου καὶ Αρσακόμα. ὁ γὰρ Αρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μαζαίας τῆς Λευκάνορος, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρέσβευεν ὑπὲρ τοῦ δασμοῦ, ὃν οἱ Βοσπορανοὶ ἀεὶ φέροντες ἡμῖν. τότε ἤδη τρίτον μῆνα ὑπερήμεροι ἐγεγένηντο. ἐν τῷ δείπνῳ γοῦν ἰδὼν τὴν Μαζαίαν, μεγάλην καὶ καλὴν παρθένον, ἤρα, καὶ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν φόρων διεπέπρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἱστία, ἤδη αὐτὸν ἀπρέμπων. ἔθος δὲ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας καὶ λέγειν, οἵ τινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καί δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν

que pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorũ, altero eregionè leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macẽtæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tũ quum legatione fũgeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atq; decoram virginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi aderant in

ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλεῖς, καὶ βασιλέων παῖδες. καὶ Τιγραπάτης ὧν, ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Αδύρμαχος, ὁ Μαχλυΐνης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί, δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προσαγγείλαντα ἑαυτὸν, διότι μνηστευσόμενος ἥκει, δειπνεῖν ἐν τοῖς ἄλλοις, κατακείμενον ἐφ' ἡσυχίας, ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δειπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ἐπισπεῖσαι κατὰ τῆς τραπέζης, καὶ μνηστεύεσθαι τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅστις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχοι. πολλῶν οὖν κατὰ τόνδε τὸν νόμον σπεισάντων καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευταῖος ὁ Αρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν. οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶνον, ἀλλὰ ὕβρις εἶναι δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν. πιὼν δὲ ἀμυστὶ, δός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζαίαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliiq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumqúe accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentqûe, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed haustim bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαζαίαν, γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ἐπιτηδειοτέρῳ τούτων ὄντι. ὁπόσα γε ἐπὶ τῶν πλούτῳ, καὶ τοῖς κτήμασι τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἢ, πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμεῖς πλουτεῖτε. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, οἷοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῴφθη, καὶ μεθύειν ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ προκειθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἔμελλεν ἀπέξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μέχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μηνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ἐπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα

Mazæam vxorem, qui multò sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq́, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus vos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq́, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuiq́ue habitus, visusq́ue temulentus: manè verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq́ sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quemadmodum reiectus esset à Rege, risuiq́ue habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lonchata atque

τα καὶ Μακίνλα, καὶ τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τῶν Εσπεραιῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐμὲ ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὴ ἐλεύσαι, καὶ καταφρονῆσαι Ἀδυρμάχου δι' ὃν Μαχλυὶ παρέδωκεν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐπέτρεπε ἑκατὸν λίτρας, καὶ ἁμάξας τε παρεκίνησε ὀκτώ, καὶ πρόβατα καὶ βόας πολλούς. ὅσας ἄρα περιλιμπάνει ἀνθρώπων ἀγαθῶν βοσκήματα πολλά, καὶ ἱππώματα πρεῖά, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δ', ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα ἀνιῶμαι καὶ γὰρ ἱερῶ τὴν Μαζάαν, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσούτοις ἀνθρώποις ὁμοτρόπως μου καθίκετο. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἐπ' ἴσης ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ εἴτον μεῖζον ἐπάσω ἡμῶν τὴν ἀτιμίας, ἔγωγε οὕτω βιῶμαι, ὡς ἀφ' ἑνὸς σπλάγχνου θαμίζω, εἰ ἄνθρωπος ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες, ὁ μόνον, ἐπεὶ ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβριστο, ὁπότε

ta atque Macenta: vestramq; beneuolentiam longè præstare multoq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me subsannauit, contempsitq; & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter exercior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nõ mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnũquenq; è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: si modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirũ vt vnus homo simus, ijsdem dolentes, ijsdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnusquisque è nobis totus iniuria afficiebatur

ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἔπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακέντης ἔφι, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Αρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκάνορος, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπανάγειν αὐτῶν. οὕτω γινέσθω, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Αρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ στρατείας καὶ πολέμου τὸ μετὰ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς) αὐτοῦ περιμένων συνάγειρε, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην ῥᾷστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ, εἰκαθέζοι ἐπὶ τῆς βύρσης τοῦ βοός, ἔδοξε ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, εὐθὺς ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ὁ Λογχάτης, ὁ Μακέντης δὲ ἐπὶ τοὺς Μάχλυας, ἱππότις ἑκάτερος. ὁ δὲ Αρσακόμας, οἴκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὥπλιζε δύναμιν παρὰ τῶν οἰκείων, τέλος δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθέξετο. τὸ

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Arq; ego quidem recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma inter hæc (nã his peractis verisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò contrahas & appares arma, equos, atq; aliarum rerum vim quãtam potes maximã. Facillimè autẽ plurimos adiunxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sunt familiares: maximè verò si desederis in tergore bouis. Hæc vbi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macẽtes, ad Machlyenses, eques vterque. At Arsacomas domi manens, & cum æqualib. cõtulit, & ex familiarib⁹ vim hominum armauit. Demum &ⁿ in tergore bouis desedit.

Consue-

τὸ δὲ ἔθος ἡμῖν, τὸ περὶ τοὺς βύρσους, ὅτως ἔχει· ἐπειδὰν ἀλληθεὶς πρὸς ἑτέρου ἀνδρὸς βυλόμενος, ἴδῃ ἄλλον ἑαυτοῦ ἀξιόμαχος ὢν, βύρσας ἱρώσας, τὰ μὲν κρέα κατακόψας, ἕψησεν αὐτὸς δι' ἑκπετάσας καμακοτοὺς βύρσους, ἀθήλια ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸ πίσω παραγαρὼν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ ζοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. παρακειμένων δὲ τῶν κρεῶν τοῦ βιὸς, προσιόντος οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βυλόμενος, μοῖραν ἕκας λαβὼν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑπισχνεῖται κατὰ δυώαμιν, ὁ μὲν πεζὸς ἱππέας παρίξεσθαι, ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δίκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας πίσους, ὁπόσους ἂν δυώηται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πεζίτατος. ἀθροίζεται γὰρ ἐπὶ τ βύρσης πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ ζιάτερον σώμα βιβαιότατόν ἐστι συμμένειν, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos: Vbi quis ab alio læsus est, capitq; vlcisci, neque par esse pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes frustulatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot posit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

ἐχθροῖς, ἅτε μὴ ἔνορκον ὄμ. τὸ γὰρ ἐπιβῆναι τοῦ δέρματος, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ὢν, μὴ προῃδέσθησαν αὐτῷ, ἵππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ μὴ πολλοί, συναμφότεροι δισμύριοι. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοήσας, παρῆλθεν ἐς τὸν Βόσπορον, προσιὼν ἐπὶ βασιλέα, διοιησόμενος τι περὶ τῆς ἀρχῆς. καὶ φησὶν, ἢν μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δ' αὐτῷ μεγάλα πράγματα διαμίζων. εἰ δὲ μὴ, ἐν κοινῷ βουλεύσεσθαι, οἱ μὲν Σκύται, φησὶ, τὰ διαφέροντα ταῦτα, μὴ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ὑπερβαίνειν τὰς νομίας ὑμῶν ἐς τὸ πρόσω, ἀλλὰ μέχρι τῆς Τράχωνος νέμειν. τοὺς δὲ λῃστὰς, ὅ τι ἂν ἀδικῶσι, ὡς καταιτιάσονται ὑμῶν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἀφ' ὑμῶν ἐπὶ σφᾶς γνώμης ἐκπεμπόμενα, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ τοῦ ἰδίου διαφθείρειν. ἃ δὲ τις ἁλίσκοιτο τῶν αὐτῶν, οὐ ληΐου ἕνεκα ἁλίσκεσθαι. ταῦτα μὲν οἱ ἐκεῖνοι ἐπισκήπτουσιν. ἐγὼ δὲ μεγάλου δέω μεγάλῳ ἔφοδον ἐπιμέλεσθαι

quàm si iureiurãdo esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in reb. procurandis satagebat: coierunt q; illi equites quidem citer quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Bosporũ, Regem adit, tractãdem quidã de regni negotijs, atq; venire quidem se se publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas aportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inquit, negotijs, hæc inpræsentiarũ denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planiciem vsq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant, Cæterũm latrones, de quibus expostulatis, quòd regionem vestram incursent, negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quemquelucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insuliũ futurũ

ab

ἐφ' ὑμᾶς, ὑπ' Ἀρσακόμα τοῦ Μαριάντα, ὃς ἐπρεσβεύσατο πρώην παρὰ σέ, καὶ οἶμαι, διότι αὐτὴν ἠτήσατο τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀναγκαῖα, φὴ ἐπὶ τῷ βύρσης ἐβδόμῳ ἤδη ἡμέραν ἤδη διάθησα, καὶ σωφρονίσαι στρατὸς οὐκ ὀλίγος αὐτῷ ἥκει, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀθροίζεσθαι ἀκούσαμεν ἀπὸ βύρσης. ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς σωίσταται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐκκάνωρ δῶρ, ἠγνόουν. ἀλλ' ἐπὶ σέ, ἔφη ὁ Λογχάτης, ἡ παρασκευή. ἐμοὶ γὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ὅτι; καὶ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν γενεατέρων, φὴ ἀμείνων τὰ πάντα ἀοπῷ εἶναι. εἰ δέ μοι ὑπὸ σχοίη τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκίτην ὅτι τὰ ἄλλα ἀναξίῳ ὑμῶν ὄντι οὐκ ἂν μακράν σοι ἔξω, τῆν μεγάλην αὐτὴν ὁμοίωμ. ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεύς, μάλα πειθήνης γενόμῳ. ἔγνω γὲ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς ὁ Ἀρσακόμας, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἅπως ὑπὲρ

ab Arſacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam poſtulârit, non aſſequutus ſit abs te: ob id indignatur, ſedetq; in tergore taurino ſeptimum iam diem, contractuſq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipſe, cogi vim copiarū in tergum bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerentur, quodq; Arſacomas huius rei dux eſſet, id verò me fugerat. At qui in te, inquit Lonchates, hic apparatus conſtituitur. Mihi autē inimicus eſt Arſacomas, grauiterq; fert, quòd ſibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar eſſe præſtantior. Quòd ſi mihi ſponponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno veſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, videlicet ſupra modū formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſam iratus eſſet Arſacomas, nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque

metuere

ὑπεπλησσεν ἀεὶ τὰς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰς σωθήκας, μηδὲ ἀπαρνήσασθαι τότε ἅλλη τούτων γνωμῶν, καὶ ἐπὰ ἀστερατέμπας ἐπὶ οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν. μὴ σύγε ἐνταῦθα, ἔφη, μή τις ὑπίδηται τῶν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὀμνύεις τοῦτο. ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεως τουτὶ εἰσιόντες, ἐπικλείσαντες τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δεινὰ μὲν προθύσηται μοι τοῦ πολέμου, χὤρα ὀλιγὰν ἅλλη πιεσθήσεται. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε, ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίτω ἐπὶ τὸν νεών, ὃν τιμᾶσθαι μὲν ἐγὼ κελεύσω. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, παίει παρὰ τὸν μαστόν. εἶτα ἀρτιμῶν τῷ κεφαλῇ, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων ἐξίει. μεταξὺ δὲ ἀγανυόμενος ἅλλοθεν αὐτῷ, καὶ

metuerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum id quum fieret, iámque resupinatus in cœlum iurare vellet: Absit, inquit, vt hic: ne quis spectantium conijciat quâ gratiâ iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquàm igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absiterunt: vibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, brevi-

καὶ διὰ ταχέων ἥξειν λέγων, ὡς δὴ ἐπί τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα δεδεμένον κατελελοίπει τὸν ἵππον, ἀναβὰς ἀφιππάσατο εἰς τὴν Σκυθίαν. διώξις δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ἐπὶ πολὺ ἀγνοησάντων τὸ γεγονὸς τῶν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτι ἔγνωσαν, ὑπὲρ τῆς βασιλείας στασιαζόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπεπλήρωσε τῷ Αρσακόμᾳ παραδοὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λουκάνορος. ὁ Μακέντης δὲ, κατ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγτοὺς Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγγείλας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, ἡ πόλις δὲ, ἔφη, ὦ Αδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ. ὥστε σὺ μὲν πρελάσας, παραλάμβανε τὴν ἀρχὴν, τεταραγμένοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφανεὶς, ἡ κόρη δὲ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἑπέσω. ῥᾷον γὰρ οὕτω προσάξεις Βοσπορανῶν τοὺς πολλοὺς, ἰδόντας τὴν Λευκάνορος

breuiq; sese dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò vbi equum vinctum reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi rescissent, factitiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior super his, quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyentes: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm sis, ad regnum vocat. Proinde fac, ut ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris

κάνορος θυγατέρα. ἐγὼ δὲ Ἀλανὸς τέ εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡμῶν γὰρ οὖσαν τὴν Μάσειραν ἠγάγετο ὁ Λευκάνωρ. καὶ νῦν σοι ἥκω παρὰ τῶν Μασείρας ἀδελφῶν, τὸν ἐν Ἀλανίᾳ, παρακελευομένων ὅτι τάχιστα ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ περιιδεῖν ἐς Εὐβίοτον περιελθοῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελφὸς ὢν νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἐστὶν, Ἀλανοῖς δὲ ἀπέχθεται. ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Μακέντις ὁμόσκευος, καὶ ὁμόγλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν· κοινὰ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι. ἀλλὰ ὁ Μακέντις καὶ τοῦτο εἴκαστο αὐτοῖς, καὶ ἀπεκεκάρκει τοὺς κόμους, ὁπόσον εἰκὸς ἦν ἔλαττον κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου, ὥστε ἐπιστεύετο διὰ ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μασείρας καὶ Μαζαίας συγγενὴς εἶναι. καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀ-

ris filiam conspexerint. Ego porrò nõ solùm Alanus sum, verùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteram Leucanor asciuit vxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyssimè recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes: Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horũ vtrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnoperè comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaq; his rebus factum est, vt illi fides haberetur, putaretur q; Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyr-

ὦ Ἀδύρμαχε, ἐλαύνειν ἕτοιμος ἅμα τοὶ ἐπὶ τὴν Βόσπορον, ἢν ἐθέλῃς, μένειν τε, εἰ δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐθελήσαιμ' ἄν, ἀφ' αἵματος ὄντα σὲ Μαζαίαν ἄγειν. ἢν δὲ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἱππεῖ ἑνὶ πλείους, ἂν γενοίμεθα. εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, ἀντὶ πολλῶν ἂν γένοιο. ταῦτα ἐγίνετο, καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παραδοὺς τῶν Μακέντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μὲν, ἐπὶ τὸν ἁμάξης ἦγεν αὐτήν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος, ἐπὶ τὴν ἵππον (ἐτεθεραπεύκει δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἱππέα ἕπεσθαι) ἀναπηδήσας καὶ αὐτὸς, οὐκέτι παρὰ τὴν Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀρπρα πόμενος εἰς τὴν μοσόγειαν ἐν δεξιᾷ λαβῶν τὰ Μιτραίων ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ τὴν παῖδα, τριταῖος ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidē, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidē cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam; quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, imposita equo (nam id curârat, vt alius quidam eques sese consequeretur) tū insiliens & ipse, nequaquā deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ἐπιστὰς ἀπρθνήσκει. ὁ δὲ Μακέντης, ἐγχειρίσας τὴν Μαζαίαν τῶ Αρσακόμᾳ, δέδεξο, εἶπε, καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν. τοῦ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον με ποιῶν σεαυτοῦ. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, τοιόν δὲ ἐστιν, ὥσπερ ἂν ἡ ἀριστεράμου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, διότι τρωθεῖσάν ποτε αὐτὴν ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμνούσης. γελοῖα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε ἦν, εἰς ἕνα συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ τὸ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστόν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραττε μέρος ὂν τοῦ ὅλου, εὖ πάσχοντος. οὕτω μὲν ὁ Μακέντης ἔφη τῶ Αρσακόμᾳ, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Αδύρμαχος, ὡς ἤκουσε τὴν ἐπιβουλὴν, εἰς μὲν τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἦλθεν. ἤδη

vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manũ dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: Desine, inquit Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi subministrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iam dudum commissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quum pars sit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arsacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterùm Adyrmachus vbi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικληθεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν. εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ ἐπανελθὼν, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ τῆς ὀρεινῆς ἐσέβαλλεν ἐς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ Εὐβίοτος, μετ' οὐ πολὺ καὶ οὗτος εἰσέπεσεν, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς, δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους, ἑκατέρους δυσμενεῖς. ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμεῖς (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπιδοὺς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοτελεῖς ἔλαττον) οὐ πολλῷ ἔλαττον τῶν τρισμυρίων σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ὑπεμείνομεν τὴν ἔφοδον· ἐστρατήγει δὲ ὁ Ἀρσακόμας καὶ ἐπειδὴ προσιόντας εἴδομεν αὐτοὺς, ἀντεπήγομεν. προεπαφέντες τὸ ἱππικόν. γενομένης δὲ ἐπιπολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνεδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauramatis, apud quos fuerat diuersatus: verùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, pauloq; pòst irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; poterat secum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos, vtrinque vicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atque Adyrmachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque vbi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessêre nostri,

 intera

καὶ παρερρήγνυτο ἡ φάλαγξ, καὶ τίλος, εἰς δύο διακόπη τὸ Σκυθικὸν ἄπαν. καὶ τὸ μὲν ὑπεφύγετο, οὐ πάνυ σαφῶς ἠπιστάμενον, ἀπ' ἀναχώρησις ἐλόκα ἡ φυγή· ἐδόκει γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δὲ ἕτερον, ὅπερ καὶ ἔλαθον, περισχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἐκόπτον παντοδαπῶς, ἀφθόνως ἀφιέντες τῶν ὀϊστῶν καὶ ἀκοντίων. ὡς δὲ πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιειληφότες, καὶ ἤδη προϊέντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα, ἐν τούτοις δὴ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακέντης ἔτυχον ὄντες, καὶ ἐπιφρονοῦντες ἤδη κεκινδυνευκόσι, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης ὁ Μακέντης δὲ, πελέκει ἐς τὸν ὦμον ὅπερ ἀσθόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ὑμῖν τοῖς ἄπροις ὤν, δεινὸν ἡγησάμενος, εἰ ἄπεσι, καταλιπὼν τοὺς φίλους προσβαλὼν τοὺς μύωπας ὥσπερ ἐμβούσας ἤλαυνε ἀπὸ τῶν πολεμίων, καπίδια λιπαρὰ ἐνεστιβάδην, ὡς

interrupta phalange. Postremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa: verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multũ tempus inſequi nõ auderent. partem alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingẽtes Alani ac Machlyẽſes vndequaq; cædebant, confertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic vt vehemẽter laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamq; ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obijciunt: hic quidẽ aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macẽtes ſecurĩ ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimulatque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio, adeò

ὥστε τὸς Μάχλυας μηδὲ ἐποστῆναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαιρεθέντες ἔδωκαν αὐτοῦ διεξελθεῖν. ὁ δ' ἀνακτησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Αδύρμαχον, καὶ πατάξας τῇ κοπίδι παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Αλανικὸν μετ' οὐ πολὺ, καὶ οἱ Ελληνες ἐπὶ τούτοις. ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλθομεν ἄν, ἐπιπολὺ κτείνοντες, εἰ μὴ νὺξ τὸ ἔργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν, ἱκέται παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες, ἐδέοντο φιλίαν ποιεῖσθαι· Βοσπορανοὶ μὲν ὑποτολέσειν διπλάσιον τὸν δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ ὁμήρους δώσειν ἔφασαν· οἱ Αλανοὶ δὲ, ἀντὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδιανὸς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέστησαν, ἐκ πολλοῦ διεστῶτας. ἐπὶ τούτοις ἐπείσθημεν, δόξαν

adeò vt Machlyenses vim animi non sustinuerint, sed viam illi fecerint, vt trãsiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impactoq; in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulò pòst & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio nos superiores extitimus, diuq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. postero die ab hostibus venerunt legati, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirmabant: Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακόμαν καὶ Δονχάτην, καὶ ἐγχωρίοις ἐρλιῶν, ἐκείνων πρυτανευόντων ἕκαστα. τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, ζηλωτὰ ποιεῖν Σκύθαις ὑπὲρ τῶν φίλων. Μνή. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως ἡμῖν ὁ Ἀπινάκης καὶ ὁ Ἄνεμος ἔστω, εἴ τις ἄπιστα ταῦτα ἡγεῖται. ὁ πάντα μιμησόμενος ἐν λόγοις ἄν. Τό. ἀλλ' ὅρα ὦ γενναῖε, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία. πολὺ γὰρ μᾶλλον ἀποτρέψεις ἀπιστοῦντα καὶ ἅπαντα ταῦτα εἰπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδὲ ὄντως ἀφύλοις χρώμενος καὶ τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διαθέων, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, εἶτ' ἐπανιὼν πάλιν μὲ ἐπισχήσω τῇ σιωπῇ. Τό. πειστέον καὶ ταῦτά σοι νουμοθετοῦντι, καὶ διὰ βραχέων λεκτέον, μὴ καὶ ἁμῆς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπεσόντων.

in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere. MNE. *Tragica prorsus, ô Toxari, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurâsti: si qui ista non credat, non admodum reprehendendus esse videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia his consimilia, referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeò admissis vagisq; vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans.*

Quin

μᾶλλον δὲ καὶ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτοῦ οἷα φίλος, Σισίννης τοὔνομα, ὑπηρέτησεν. ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἀπῄειν οἴκοθεν, ἐπιθυμία παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα ἐς Ἀμαστρὶν τὴν Ποντικήν. ἐν προβολῇ δὲ ἐστὶ, τοῖς ἀπὸ Σκυθίας προσπλέουσιν, οὐ πολὺ τῆς Καράμβεως ἀπέχουσα ἡ πόλις. εἵπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ἐπὶ τοῦ λιμένι σκεψάμενοι, κἀκ τοῦ πλοίου ἐς αὐτὴν μετασκευασάμενοι, ἠγοράζομεν, οὐδὲν πονηρὸν ὑφορώμενοι. ἐν τοσούτῳ δὲ, κλῶπές τινες ἀνασπάσαντες τὸ κλεῖστρον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐκείνην τὴν ἡμέραν δαρκέοντα καταλιπεῖν. ἐπανελθόντες οὖν οἴκαδε, καὶ τὸ γεγονὸς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι, πολλοῖς οὖσιν, ἢ τοῦ ξένου, οὐκ ἐδοκιμάζομεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες ὡς ὑφείλετο ἡμῶν τις Δαρεικὸς

Quin magis ausculta, quæ in meipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq́ cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est vrbs haud procul à Carambe dissita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eumq́ è naui subduxissemus, emimus nihil suspicantes mali. Interea fures quidam effracta sera sustulerunt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hospitem, veriti ne plerisque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Dan-

κὸς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα ποικίλην, καὶ τάπητάς τινας, καὶ τἄλλα, ὁπόσα ἔτι λοιπὸν. ἐσκοπούμεθα δὴ περὶ τῶν παρόντων, ὅ, τι πράξομεν, ἄποροι παντάπασιν ἐν τῇ ἀπροσδοκήτῳ γιγόμενοι. καλοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς ἔχομεν, αὐτὸ παραδύσαντα εἰς τὴν πλησίον τὸν ἀπιόντα λύειν, ἀπιέναι τὸ βέλτιστον, πρὶν ἀγωνίς τι ὑποπτεῦσαι, λιπαρῶ δ' ἀλλήλω πιθέσθαι. ὁ δὲ Σισίννης παρῃνεῖτο, καὶ ἐκέλευε μηδὲν ἐμοῦ ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἔξομεν ἱκανῶς τὰς προφάς καὶ τότε μὲν ξυλαμβάνομεν παρῃκόμισε καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπισιτισάμενος. ἕωθεν δὲ περιὼν κατὰ τὴν ἀγοράν, εἴδε τομάριόν τινα, ὡς ἔφη, γυναίων καὶ καλῶν πανήγυριν μονομαχέων δὲ οὔσαν ἐπὶ μισθῷ ἀνδρολογηθέντων, ἐς τρίτην ἡμέραν διαγωνιεῖσθαι μέλλον. καὶ διὰ τοῦτο ἅμα ἕως ἔχων,

se Dariços quadringentos, tum veſtium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus quid eſſet faciundum omnium rerum egenis, idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in illa acinace vitam fugere, priuſquam ignauum quiddam aut indignum eſſet ferendum vel fame vel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim, excogitaſſe ſe, ſe vnde nobis victus ſuppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede victum ſuppedi tauit: mane autem obambulans in foro, pompam quãdam aſpexit iuuenum (quæ admodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum viritim lecti, vt mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negocij

εἶχεν, ἀμφ' αὐτοὺς πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμὲ μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε· εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν, πλουσιόν σε ἀπφανῶ. ταῦτα εἶπε καὶ πονήρως τὸ μεταξὺ ἀπρίσαντος, ἐνστάσις ἤδη τῆς θέας, ἐθεώμεθα καὶ αὐτοί. παραλαβὼν γάρ με, ὡς ἐπὶ τερπνόν τι, καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει εἰ τὸ θέατρον. καὶ καθίσαντος, ἑωρῶμεν τὸ μὲν πρῶτον, θηρία κατοκοντιζόμενα, καὶ ὑπὸ κυνῶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθώρπους δεδεμένους ἀφιέμενα, κακούργους τινὰς, ὡς εἰκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα παραγαγὼν ὁ κῆρυξ εὐμεγέθη νεανίσκον, εἶπεν· ὅστις ἂν ἐθέλῃ τούτῳ μονομαχῆσαι, ἥκειν εἰ τὸ μέτον, δραχμὰς ληψόμενος μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα ἐξανίσταται ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ὑπέστη μαχεῖσθαι,

negocij conditiones audisset, accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris, siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. Etenim assumptũ me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumq́ spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atq́ à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt conijciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq́ se dimicaturum

χεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ἤτει, καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυείας ἐμοὶ φέρων ἐνεχείρισε. καὶ ἐγὼ μὲν ἐστρατήσαμι, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἀπιμεν, ἐχόντων τὰ ἀρκοῦντα. ἢν δὲ πέσω, βάψασμι, ὑποχώρει ὀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ ζώντοις ἐκόκνουν. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα πανοπλίᾳ ἐκοσμήτο, τὸ κράνος δὲ οὐκ ἐθέλησεν, ἀλλ' ἀφ' ὑμενῆς τῆς ἰσχάλης κατασὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, καμπύλῳ ὦ ξίφει ὑποτμηθὲς τὸ ἀγκύλιον, ὥστε ἅμα ἔρρει πολύ, ἐγὼ δὲ πεπεθύμεν ἤδη ὦ δίκη. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τυρήσας τὸν ἀντίπαλον, πάλαι εἰς τὸ στέρνον, καὶ διέπασσεν, ὥστε αὐτίκα ἐπιπέσειν πὲ τοῖν ποσὶν αὐτῦ. ὁ δὲ καμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπικάβιζε ὦ νικρῷ, καὶ μικρὸν δεῖν ἀφῆκεν αὐτὴ ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ περσφαμὼν ἀνέστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπὲ δὲ ἀφεῖς ἤδη ἐγγυτέρω ἐκώμασε, ἀράμενος αὐτὸν, rum: simulq; posuit arma. Tu accepitā mercedē, decē millia mihi deferēs, in manū dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluere. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq; ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille sessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò vbi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum domum

ἐκόμισα εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπὶ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐπέζησε μὲν, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γάμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, χωλὸς δὲ ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμαρτύρων ἐόντων, καὶ ἀπιστεῖσθαι δικαίως, ἀλλὰ πολλοὶ παρῆσαν Ἀμασεωνῶν, μεμνημένοι τοῦ μάχλου Σισίννου. βέλτιον ἔτι σοι τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγήσομαι, πάνυ ὄμορον. ἦκέ ποτε οὗτος ὁ Ἀβαύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἧς ἥρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἐπιμασσόμενον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, κόρη ἐπέτης ἦν. σαυτὸν δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτῷ Γνάθωνος. οὗτος μὲν καὶ νόσῳ ἅμα τὸ τραύματος, ὁ ἑτέρωθι καταλαβὼν τὴν ὁδὸν ἀπὸ λῃστῶν, ἐπιστάντων σφίσι, διαμαχόμενος πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνειν ἐς τὸ μυρίον, ὥστε δύνασθαι ἐθεράπευε

domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastrienses, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquándo Abauchas hic in Boryſthenenſiũ ciuitatẽ, ſecũ adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterũ quidẽ maſculum lactentem, altera verò erat puella ſeptem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è vulnere laborãs, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus eſt in femore, ita vt ne ſtare quidem poſ-

ἐδύνατο ὑπὸ τῆς ὀδύνης. νύκτωρ δὲ καθευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ κατοικοῦντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιελείετο, καὶ περιεῖχεν ἡ φλὸξ ἁπανταχόθεν τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὴ ἀνεγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκκρεμαμένην ἀπρεσαμένος, καὶ σώζειν αὐτὴν πρακελευσάμενος, ἀραμένος τὸν ἑταῖρον, κατῆλθε, καὶ ἔφθη διεκπέας, καθὸ μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, δὲ φέρουσα τὸ βρέφος, εἵπετο, ἀκολουθεῖν κελεύσασα καὶ τὴν κόρην. ἡ δὲ ἡμίφλεκτος, ἀφεῖσα τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις διεπήδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ πᾶς σὺν αὐτῇ, παραμικρὸν ἐλθοῦσα κἀκείνη ἀπεθανεῖν. καὶ ἐπειδὴ ὀνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, διότι προδοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδάνην ἐξεκόμισεν, ἀλλὰ παῖδας

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáq; circunclusit: iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus repulsa vxore quæ inhærebat, iussáq; vt ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt sese consequeretur. Ea verò semiusta, abiectoex vlnis infante, vix exilijt è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque vxore, o Gyndanem extulisset: Imò liberos,

παῖδας μὲν, ἔφη, καὶ αὖθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον εἰ ἀγαθοὶ ἔσονται οὗτοι· φίλον δὲ οὐκ ἂν εὕροιμι ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον, οἷος Γυνδάνης ἐστὶ, πεῖραν μοι πολλὴν τῆς εὐνοίας πρεσχημένος. εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν πρότε τούτους προχειρισάμενος. ἤδη δὲ καιρὸς εἴη κεκρίσθαι, ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀπρετμῆσθαι δέοι.

τίς οὖν ὁ δικάσων ἐστὶν; Μνή. οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ἐπειδὴ νῦν ἄσκοπα τετοξεύκαμεν, αὖθις ἑλόμενοι δαιτητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκείνῳ εἴπωμεν φίλους. εἶτα ὃς ἂν ἥττων γένηται, ἀπρετμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄγροικον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τοῦτον κτῆμα ἄμεινον ἢ κάλλιον,

liberos, inquit, denuò parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi, Mnesippe, è plurib. his quinque propositis iam tẽpus est pronunciari, vtri nostrûm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MN. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum P nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hanc præstantiorem,

λιον, τί οὐχὶ καὶ ἡμεῖς συνθέμενοι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτόθεν εἶναι, καὶ εἰσαεὶ ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα πρεσλαβόντες, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκατέρος ἐπικτησάμενοι, καὶ πρόσετι γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα, τοιοῦτόν τι γὰρ ἐστι, συνελθόντες δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἑξάχειρα, καὶ τρικέφαλον. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν ἅμα πράττοντες πάντα, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τόξ. εὖ γελέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν. Μνή. ἀπὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεόμεθα, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρῶν, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmijs: videlicet pro vnica lingua, vnâque dextra binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem ꝗ Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternísque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multò

πολὺ πιστότερα τῆς ἡμέτερα ἐκείνης, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα οὐκ ἀνάγκης, ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ. Τό. ἐπαινῶ ταῦτα. καὶ ἤδη ὦμεν φίλοι καὶ ξένοι· ἐμοὶ μὲν σὺ ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. Μνή. καὶ μὴν εὖ ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι παῤῥωτέρω ἐλθεῖν, εἰ μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σύ, ὦ Τόξαρι, διεφάνης ἡμῖν ἀπὸ τῶν λόγων.

xaris ex tua oratione conijcio.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. *Placent ista: iamq; amici atque hospites sumus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel longiùs etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te To-*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus amicitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt barbarissimis etiam nationibus olim fuerit veneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est Nam Mnesippi Græci sermo, quàm totus, Græcanicum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ pręsidium plus momenti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORE-

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atque Agamemnonè nati, inquit Ouid. 1. de Ponto, indissolubili amicitiæ vinculo coniuncti adeò, vt alter pro altero mori non recusaret, de quibus Cicero de Amic. & Statius 2. Syluarum.* b Vos Scythæ.] *Qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercassij dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt.* c A' Charicléa.] *Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. pro Marco Cælio. Charicléa autem nobilis matrona corollas magna ex parte flaccidas, & ambesa quædam mala, morsúve tacta in amoris indicium Diniæ cuidam dono misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippe facientia.* d Pyramidum.] *Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atque in altam molem euectæ: ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ.* e Memnonisque.] *Huius cineres in aues Memnonidas transmutati feruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus.* f Ligno inclusa, nam per diem catasta stringebatur] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymnis, 1. & 5. περὶ σταφάνων. Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua se ui vincti tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio:* Ruptis catenis dissilit. *alij* cauernis *legunt.* i. *foraminibus cippi, qui erat instrumentum quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabantur & stringebãtur.* g. Nimirũ homini.] *οἵω ἀνδρὶ,* i. *ἄτε ἀνδρὶ, vtpote viro.* h Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerem vindicem esse nephariorũ scelerum: Sentiẽt, inquit, in hac vrbe esse consules vigilãtes, esse egregios magistratus, esse fortem senatum, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nephariorum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerem Salustius in Catilina vocat vincula.* i Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ: τὰ μὲν ἄλλα ἡ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις,* id est, *reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & saua. Laërtius in Anacharside*

charside Scytha. Præstitit prouerbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] Scytharum amicitiæ vt concilientur, traditi quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum sit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppeturos, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos dirimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, ingulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumtulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita suus sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, fecissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt. l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. libr. de Amicitia & Plutarchus in Commentario περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] Iusiurandum Scytharum νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ τὸν ἄνεμον, id est, per ventum & acinacem, id est, gladium, tanquam vitæ & mortis authores. Tametsi ἀκινάκης vocabulum sit Persicum, ensem significans, vt tradit in Polymnia Herodotus: καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand. Σκυθῶν δὲ οἱ Σαυρομάται, ὡς φησὶν ἱκέσιος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσι. Ammianus libr. 13. i. gladium barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; verecundius colunt. Lucianus in Tragœdo: Σκύθαι μὲν ἀκινάκην θύοντες ἢ θρᾷκες ζαμόλξιδι. n In tergore bouis

uis desedit.] *id est, supplex implorat auxilia. natum ad agiũ à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim dissecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus.* o Gyndanem extulisset.] *ex incendio.* p Nullo proposito scopo iaculati.] *Prouerbium quod de eis dicitur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti consiliq; sui rationes referant. Metaphora à sagittarijs sumpta, quippiam habentibus, quo arcum tendunt & aliquid in quo eum dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers Sat. 3.*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui trium Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. duarum, & Ebusi, quæ res locum fecit fabulæ, vt tricorpor diceretur. Sed Iustin. historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vlt. libr. sub finem. Hunc Hercules interfecit, bouesq; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. libr. 8 Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Ὑπερνεφέλος, Μενίππου καὶ ἑταίρου.	*ICAROMENIPpus, siue Hypernephelus.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia

quædam

quædam tradere, quæ neq; viderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem alias quoq; vt philosophis infestum atq; inimicũ exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas esse, cupere q; veritatem naturæ ac virtutẽ cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidem ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atq; aliena quędã traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopẽ, de cœlo cõscendendo, ac ipsarũ illarum rerum experimẽto capiẽdo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dędali exemplo in cœlũ subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatũ esse omnia quæcunque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoq; geruntur, non modò à regib. & principibus, verũetiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde aũt in cœlo ea vidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exerceat, quæq; itẽ alij dij in conuiuijs, in cõcionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq; aũt grauẽ de philosophis querelã audiuisse. Nã Lunam quidẽ de contumẽlijs quib. ab illis afficeretur, conquestã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculũ supra Oceanũ suspensa esse diceretur. Iouem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, sectas, habitum, doctrinã, facinora domestica, & linguæ petulantiã accusasse: præcipuè aũt contra Epicureos, vt q. Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd vt Icaro alatus in altũ subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlũ alatus conscẽdit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλης additur, quasi dicas, eius q. supra nubes ascẽdit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorũ est, qua Iupiter in concilio deorũ illos depingit. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium vide.

MENIPPVS.

Υκῦν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. τοὐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν ἥλιον ἄνω, πρασάγγαι που πεντακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γένοιτο εὐζώνῳ ἀετῷ μιᾶς ἡμέρας. Ετ. τί ταῦτα, πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἡσυχῆ πως ἀναμετρεῖς; παλαὶ γὰρ ἐπακροῶμαί σου παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας. ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας καὶ παρασάγγας ἐποξενίζοντος. Μένιπ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Εταῖρε, ὁ μετέωρα καὶ δαίεια δοκῶ σοι λέγειν. τὸ κεφάλαιον γὰρ δὴ πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἔναγχος ἀπδημίας. Ετ. εἶτα ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμαίρου τὴν ὁδόν; Μέ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἀπδημίαν.

AMICVS.

Er [a] mille igitur erant stadia à terra vsq; ad lunam, vbi prima nobis fuit [b] mansio. Porrò hinc sursum ad solē parasangæ fermè quingentæ. Rursum ab hoc vsq; ad ipsum deniq; cœlū, arcemq; Iouis in edito sitā, tantū ferè spacij fuerit, quantum aquila probè. succinctè atq; expeditè queat vno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecū supputas? Etenim iamdudum te assectans audio soles & lunas: prætereà autē & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris, amice, si sublimia aeriaq; tibi videor loqui: nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viā stellis notâras. ME. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus,

AMIC.

Ετ. Ηράκλεις, μακρόν γε τὸ ὄνειρον λέγεις, εἴ γε σαυτὸν ἔλαθες, κατακοιμηθεὶς πρασάγγας ὅλους. Μέ. ὄνειρον γὰρ ὦ τὰν δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι πρὰ τοῦ Διός; Ετ. πῶς ἔφησθα; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ; Μέ. καὶ μὴν ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου, τοῦ πάνυ Διὸς, ἥκω τήμβρον, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών. εἰ δ' ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑπερευφραίνομαι, τὸ πέρα πίστεως εὐτυχεῖν. Ετ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεσπέσιε, καὶ ὀλύμπιε Μένιππε, γεννητὸς αὐτὸς, καὶ ἐπίγειος ὤν, ἀπιστεῖν δυναίμην ὑπερνεφέλῳ ἀνδρὶ, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τοῦ οὐρανιώνων ἑνί; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον εἰ δοκεῖ, τίνα τρόπον ἤρθης ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐποείσω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος τὰ γὰρ ἀμφὶ τὴν ὄψιν, οὐ πάνυ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ, ὥστε καὶ ἡμᾶς εἰκάζειν, καὶ σὲ οἰνοχοήσοντά που, ἀνάρπαστον γεγονέναι πρὸς τοῦ ἀετοῦ.

AMIC. *Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidem totas edormisti parasangas insciens.* ME. *Quid ais? somnium tibi referre videor qui modò ab ipso Ioue ipse, reuersus adsum?* AMIC. *Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus ades è cœlo?* ME. *Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & conspectis.* [c] *Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cùm supra fidem esse video meã felicitatẽ.* AMI. *Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm sim ac terrestris, queam non credere viro qui nubes superârit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam sis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut vnde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris.*

Μέ. σὺ μὲν παλαι σκώπτων δῆλος εἶ, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, ἅ σοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου. μύθῳ δοκεῖ προσφερές. ἀτὰρ οὐδὲν ἐδέησέ μοι πρὸς τὴν ἄνοδον. οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικὰ γένεσθαι τοῦ ἀετοῦ· οἰκεῖα γὰρ ἦν μοι τὰ πτερά. Ετ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἔφησθα, εἴ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐλελήθεις ἡμᾶς ἱέραξ τις, ἢ κολοιὸς ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος. Μέν. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἰκάσας· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. εἶτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἐδεδοίκεις, μὴ καὶ σύ που τῆς θαλάσσης καταπεσών. Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἀπαλείξῃς ἐπὶ τοῦ σεαυτοῦ ὀνόματι;

Μένιππ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ικαρος, ἅτε κηρῷ τὴν πτέρωσιν ἡρμοσμένος, ἐπειδὴ

MENIP. *Non me clam est te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ videtur assimilis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi essent propriæ.* AMIC. *Iam verò istud quod narras, vel ipsum Dædali factum superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut graculus ex homine factus es.*

MENI. *Rectè, amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus.*

AMIC. *At interim, omnium audacissime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium?* MENIPP. *Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáq; quam-*

ἐπειδὴ ταχίστα πρὸς τὸν ἥλιον ἐκεῖνον ἐτάκην, πτερορρυήσας, ἀκόντως κατέπεσον· ἡμῖν δὲ ἀκίνδυνα τὰ ὠκυπτερα. Ετ. πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἀρίμα μοι πεσάγας πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς διηγήσεως. Μέ, ὦδέ πως· ἀνεμνήσθην συμβάν, ἔτι γυμνὰ τὰ πτερὰ ὄντα, ἀρτιμαθῆ καὶ ἀπαλὰ. μᾶλλον δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐξῆρχε τὴν ἐπίνοιαν, εἴ σοι σχολή, δίειμι. Ετ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι ἀπὸ τοῦ λόγου, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη διέχεινα τῆς ἀκροάσεως. μὴ, πρὸς φίλιον, μὴ παρίδῃς, ἄνωθεν τῆς διηγήσεως, ἐκ τῶν ὅλων ἀπηρτημένον. Μέ. ἄκνει σίνιον. ἀεὶ γὰρ ἀσθενὲς γε τὸ θέαμα, διέχεινότα φίλον ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ ταχίστα ἐξεταζόμην τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα καὶ ταπεινὰ, καὶ

quamplurimùm ad ſolem eſſet liquefacta : diffluxis alis non mirum ſi decidit. At nobis citrà vllam ceram erant pennæ. AMIC. Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum : Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachijs præſecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo. AMIC. Mihi quidem vel maximè vacat, adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo : iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem.

MEN. Auſculta igitur. d Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, cúmque quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendens ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas

καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα ἔυρισκον, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ πλὴν περὶ ταῦτα σπουδῆς, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ποιλαβὼν, ἀνακύπτειν τι, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀναβλέπειν ἐπειρώμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα πρᾶξις πλὴν ἀπορίας, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ ἔχον ἐυρεῖν, οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχήν, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκάζομην· τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε φερομένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ἦν ἄρα, ἐπόθουν εἰδέναι. μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄλογά μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὖ τῶν σχημάτων, ἀπόρρητον

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiecto animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. [e] Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temerè per cœlum disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὸν τινα τῶν ἀτίαν ἔχειν ἐπιλογισμόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀστραπὴ ἀφῆκε, καὶ βροντὴ ἐπάταξε, καὶ ὑετὸς ἦν χειμών, καὶ χάλαζα κατέσχεθε, καὶ ταῦτα ἀνεκάστω πάντα, καὶ ἀτέμβλητα ἦν. ἐκοινῶ ἔτι ἀπορῶν οὔτω ἀπεκρινάμην, παρὰ τῶν φιλοσόφων τούτων ἕκαστα ἐκμαθεῖν. ὥμην γὰρ ἐκείνους πάντα γε ἔχειν ἂν ἀπλῆ τῇ ἀληθείᾳ. οὕτω δὴ τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος αὐτῶν, ὡς ἐνόμιζον τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ προσώπου τε σκυθρωπότητι, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γενείου βαθύτητι (μυλλαγρὸν ὑψαγόρατινες, καὶ οὐρανονύμονον οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι καταφανῆναι) τούτοις ἐχρεώμην ἐμαυτόν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ἤδη καταβαλών, τὸ δὲ εἰσαῦθις ἀποδώσειν, ἐπὶ λιφαλαίῳ τῷ σοφίας ὁμολογήσαντος, ἤξιουν

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quin etiam fulgur emicans, tonitru crumpens, tum pluuia, nix grando, è sublimi demissa videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quātum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebāt) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigiò præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar

οὐν μετεωροπολίσχης τὲ ἀπ-
ἀλαδακτοθαι, καὶ τὴν τῶν ὅ-
λων διακόσμησιν βαταμαχ-
θᾶν. οἱ δὲ ζωΰζον ἄρα-
ἐδίησαν με τῆς παλαιᾶς ἐ-
κείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι,
ὥστε καὶ ἀς μείζους ἀφεί-
ας φέροντες ἀνέβαινον, ἀρ-
χάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀ-
τόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας
καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀ-
σημέραι μου καταχέοντες.
ὧ δὲ πάντων ἔμοιγ' οὖν ἐ-
δόκει χαλεπώτατον, ὅτι μη-
δὲν ἄτοπον θατέρῳ λέγον-
τὸν ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχό-
μενα πάντα, καὶ ὑπεναν-
τία, ὅμως πείθεσθαί τε μ' ἠ-
ξίουν, καὶ πῶς τὸν αὐτῶν
λόγον ἕκας ὑπολαμβάνειν ἐπι-
ρρώνυ. ΕΤ. ἄτοπον λέ-
γεις, ὦ Σφοὶ ὄντων οἱ ἄν-
δρες, ἐπισταίζον πῶς αὐτὼν
περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐ-
τὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξα-
ζον. ΜΥΙΠ. καὶ μάλ', ὦ
ἑταῖρε, γελάσας, ἀκόσας τέ
σου τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τέλος ἐν
τοῖς λόγοις παραζυγίαν· οἵ γε
πρῶτα μὲν ἐπὶ γῆς βεβη-
κότων,

erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent inscitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter se de rebus factioſè dissidebant, neque de ijsdem eadem probabant. MEN. & Atqui rideres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur,

κότου, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερέχοντος, ἀλλ' οὐδὲ ὀξύτερον τοῦ πλησίον δεδορκότου, ἔνιοι δὲ ὑπὸ γήρως ἢ ἀργίας ἀμβλυώττοντος ὅμως οὐρανοῦ τι πέρατα διορᾷν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον περιεμέτρουν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπεβάτευον. καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἀστέρων καταπεσόντες, μεγέθη τε αὐτῶν καὶ σχήματα διεξήσαν. καὶ πολλάκις, εἰ τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι στάδιοι Μεγαρόθεν Αθήναζε εἰσιν, ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, τὸ μεταξὺ τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον, ὁμόσων εἴη τηχῶν τὸ μεγέθος, ἐτόλμων λέγειν, ἀέρος τε ὕψη, καὶ θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετροῦντες, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντες, καὶ τρίγωνα ἐπὶ τετραγώνοις διασχηματίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δῆθεν αὐτὸν ἐπιμετροῦντες. ἔπειτα δὲ καὶ κεῖνο πῶς οὐκ ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ

derentur, nihiloq́ præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamē spacium quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum,

καὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὸ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς εἰκάζοντας ἀπφαίνεσθαι, ἀλλ' ὑπερδατείνεσθαί τε, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπλιμπάνειν, μονονουχὶ διομνυμένους, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην. ὑδατοποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ἱμονιᾷτινι, τὴν ἰκμάδα ἐκ τῆς φαλάσσης ἀνασπῶντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἑξῆς διανέμοντος; τὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὁπόσῃ τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, καὶ σκόπει πῶς Διὸς, εἰ ἐν γειτόνων ἐστὶ τὰ δόγματα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διεστηκότα· πρῶτα μὲν γὰρ, αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴ γε τοῖς μὲν ἀγένητός τε καὶ ἀνώλεθρος εἶναι δοκεῖ, οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον εἰπεῖν ἐτόλμησαν. οὓς καὶ μάλιστα

& insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum alijs relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

λιστα ἐθαύμαζον, θεὸν μέν τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐφιστάντας, οὐ πεστιθέντας δὲ, οὔτε ὅθεν ἥκων, οὔτε ὅπου ἑστὼς, ἕκαστα ἐτεκταίνετο. καί τοι πρό γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδιώνατον καὶ χρόνον καὶ τόπον ἐπινοεῖν. Ετ. μάλα τίνας, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυματοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. Μέ. τί δ' εἰ ἀκούσειας, ὦ θαυμάσιε, περί τε ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλει τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ ἀτελὲς τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παμπόλλους τινὰς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων κατεγίγνωσκον. ἕτερος δέ τις, οὐκ εἰρηνικὸς ἀνὴρ πόλεμον, τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν γὰρ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, nō illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. *Prorsus audaces quosdam, Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras.* ME [h] *Quid autem si iam audias, vir optime, quæ disserant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij fine circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus paci, i bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de*

γὰρ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ κυνῶν καὶ χηνῶν καὶ πλατάνων ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἀπένεμον, ὥστε ἠρέμα καὶ ἄχθεσθαί με, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δ' ἔμπαλιν ἐπιδιαψιλευόμενοι, πολλούς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὴν μέν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπεκάλουν, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δὲ, ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διενοοῦντο. εἶτα καὶ προνοεῖ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ὁ πᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοὶ, ἀλλ' ἦσάν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἀπολύειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς παρηβηκότας· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς δορυφορήμασιν

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, vni [k] soli rerum omnium imperium tribuebant, ita vt mecum etiam animo discruciarer cùm tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opintone, vt putarent dijs esse cuvæ res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

μασιν ἐοικότας αὐτοὺς εἰσάγουσιν. ἔνιοι δὲ ταῦτα πάντα ὑπερβάντου, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν εἶναι θεούς τινας ἐπίστευον, ἀλλ' ἀδέσποτον καὶ ἀνηγεμόνευτον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπελίμπανον· τοι γάρ τοι ταῦτα ἀκούων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑψιβρεμέ ταις τε καὶ ἠϋγενείοις ἀνδράσιν, οὐ μὴν εἶχόν γε ὅπη τῶν λόγων τραπόμενος, ἀνεπίληπτόν τι αὐτῶν εὕροιμι, καὶ ὑπὸ θατέρου μηδαμῇ περιτρεπόμενον. ὥστε δὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἀτεχνῶς ἔπασχον. πολλάκις μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεύειν τινὶ αὐτῶν, ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν· ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ἐπὶ γῆς μὲν ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων ἀληθὲς ἀπεγίγνωσκον. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ᾤμην ἔσεσθαι, εἰ αὐτὸς πτερωθείς πως, ἀνέλθοιμι εἰς τὸν οὐρανόν. τούτου δέ μοι παρεῖχε τὴν ἐλπίδα μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nulloq; duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumerò animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. [1] *Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde*

καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ κανθάροις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀπεφαίνων τὸν οὐρανὸν. αὐτὸν μὲν οὖν πτεροφυῆσαί ποτε, οὐδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο, εἰ δὲ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πειθείμην πτερὰ (ταῦτα γὰρ μόνα δαρκέσαι πὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν πεχωρῆσαι. καὶ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνεα, θατέρου μὲν τὴν δεξιὰν πτέρογα, τοῦ γυπὸς δὲ τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον, εὖ μάλα. εἶτα δαδήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους τελαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πὸς ἄκροις τοῖς ὠκυπτέροις λαβάς τινας τᾶς χερσὶ παρασκευάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ τᾶς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες, ἔτι χαμαιπετῶς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτήσεως. ἐπεὶ δὲ ὑπήκουέ μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum scriptor [m] Aesopus: [n] qui aquilis ac scarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque [o] correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi sinistram amputaui: idq; admodum scité. Deinde quum obligassem, humerisq; loris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inserendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo paulùm adhuc à terra volatu me sustollens, inter volandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet,

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πείρας ἐπετόμλω, καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τλὼ ἀκρόπολιν ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ τοῦ κρημνοῦ, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δ' ἀκινδύνως κατεπλόμλω ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀφ' Πάρνηθος ἢ ἀφ' Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμλω, εἶτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ακροκόρινθον ἄνω, εἶτα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ερυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μεμελετημένου, τελεός τε καὶ ὑψιπέτης γενόμενος, ἐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφρόνουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνδὺ μάλιστα ἑώρως ἐπισιτισάμενος, τὸ λοιπὸν ἔτεινον εὐθὺ τὸ ὄραν, τὸ μὲν πρῶτον, ἐλιγιῶν ἀπὸ τὸ βάθος, μετὰ δ', ἔφερον καὶ τοῦτο εὐμαρῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτλὸ ἤδη τλὼ σελήνλω ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀπερασάσης ἠθόμλω λάμποντος ἐμαυτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensaq; arce demisi meipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euassissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde recta in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maximè im

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τὴν γυπίνην. προσελάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεπαυόμην, ἐς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀπεβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱπποπώλων Θρῃκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δὲ, εἰδόξειέ μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. Ετ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἂν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀπελειπώμεθα τῆς ἀπλημίας. ἀλλ' εἴ τι σοὶ καὶ ὁδοῦ πάρεργον ἱστόρηται, καὶ τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος πέρι γῆς τε, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. Μένιπ. καὶ ὀρθῶς γὰρ, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις, διόπερ, ὡς οἷόν τε, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, τῷ λόγῳ συναποδήμει τε, καὶ

ximè in ala sinistra, nempe vulturina. Huc igitur P *diuerti, ac super eam insidens requiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorum, mox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar.* AMIC. *Ergo ista quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius siquid obiter in itinere conspexisti, fac vt hoc quoque sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra sunt, huiusmodi tibi visa sunt ex alto contemplanti.* MENIP. *At tu quidem rectè coniectas, amicè. Quamobrem quatenus licet, conscensa luna inter narrandum peregrinanti comes esto, simulq;*

καὶ συνεπισκόπει μοι ὅλην τὴν ἐπὶ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον μέν μοι φάνυ μικρὰν ἐδόκει τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω σπιλίου βραχυτέραν, ὥστε μὴ ἄφνω καταπτύσας, ἐπὶ πολὺν ἐπόρουν, πῦ ἂν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ ἔγωγε μὴ τὴν Ῥοδίων Κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, εὖ ἴσθι, παντελῶς ἂν μὴ ἐν διελαθεῖν· νῦν δὲ ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερανισκότα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἡρέμα πως τὸν ἥλιον ὑποσύλλεβων, διεσήμαινέ μοι μὴ εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὴν ὄψιν ἐς τὸ ἀτρεκὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι διατεφαίνετο, ὁ διὰ τῆς ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις ἁπλῶς καὶ αὐτοὶ ἀφῶς, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γύναια, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα πρὸς ἓν ἐδωρήσατο. Ετ. παντελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπεναντία.

múlque mecum contemplare totam terræ speciem. habitumq;. Atque initiò quidem admodum pusillam quandam terram mihi videre videbar, mulcòs inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem, vbinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum collossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus vbinam esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminentia, prætereà Oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMIC. *Ista quæ nunc dicis, haudquaquam sunt verisimilia, ac secum*

ὑπεναντία. ὃς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, πολὺ μᾶλλον ἐζήτεις, ὑπὸ τὴν μεταξὺ διάστημα τοσοῦτον ἐσβραχὺ σωτεταλμένον, καὶ εἴ τι μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμαίνετό σοι, τάλλα ἂν ἄκρος τις ὢν θεὸς ὁρᾷν, ὡς ναὶ, ἐδόκεις ἄφνω γηνόμενος, ἅπαντα διαγινώσκειν τὰ ἐπὶ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπίδων νίστας; ΜΕΝ. εὖ μὲν ὑπέμνησας· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν ἀπεῖναι, τοῦτο, οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν ἤδη ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδὼν, τὰ δ' ἄλλα οὐχ οἷός τε ἦν διαθορᾶν ὑπὸ τοῦ βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μ' ἰδιωτικὸν ἔχει πάθημα, καὶ πολλὴν παρέσχε, τὴν ἀπειρίαν. διατηρεῖ δ' ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν διεδακρυμένῳ ἐφίσταται διατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ διαπεπυρωμένος, λέγω μὲν, ὡς ἔδοξε (ἀφῆσται γὰρ ὑπεναντία. *pugnantia.* *Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requirerès propter ingens in medio interuallum in arctum contractam, adeò vt nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam videre te credidisses: qui* [r] *repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, ferás, ac propemodum etiam culicum nidos?* MENIP. *Rectè in quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterùm reliqua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertinente oculorum acie: grauiter ea res me discruciabat, ac vehementer perplexũ habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam lachrymarer: adest à tergo sapiens ille* [s] *Empedocles, ea specie vt carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim)*

[r] nonni-

ἐπιταράχθω, καί τινα σεληνιάσων δαίμονα ὠήθην ὁρᾶν. ὁ δέ, θάρρει, φησίν, ὦ Μένιππε· Οὔτις σοι τι θνητὸς ἐμὶ τί μ' ἀθανάτοισιν ἴσχεις; ὁ φυσικὸς οὗτός ἐμι, Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὸν κρατῆρα ἐμαυτὸν ἐνέβαλον, ὁ μὲν καπνὸς μ' ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, δεῦρο ἀνήνεγκε· νῦν οὖν ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ, ἀέροβατῶν τε καὶ σοφὰ, καὶ σιτεῖσθαι δρόσον. ἵνα τοίνυν, εἰ ἀφελοῦμαι τῆς παρούσης ἀθελίας. ἀνιῶ γάρ σε, οἶμαι, καὶ σφίσι τὸ μὴ ὡφῶς τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. εὖ γε ἐποίησας, ἔφη, ὦ ἀγαθὲ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεες. ἀφεδεδὰν τάχιστα κατασπάσομαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαί σου θυσίαν τινὰ τῆς κατηνοδόχης, ἢν τῶν νουμηνιῶν, ἐς τὴν σελήνην ἐς ἐνιαυτὸν, προσύχεσθαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦλιόν τε, καὶ τοῦ μισθοῦ χάειν ἀφίγμαι, εἰπόντα δέ τι τὴν ψυχήν, ἐδάκρυσέ με πεπονθότα μέν τι. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ὀξυδερκὲς

[1] nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe: * Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas? Sũ Empedocles ille physicus. etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo, aëriuagus plerumq; : ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus : nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi primùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γνώσῃ; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, ἢν μὴ σύμοι πλὴν ἀπαμαυοῦσαί πως ἀφίλης ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νυνὶ γὰρ ἁλὶ λιμᾷν οὐ μετρίως λοκῶ. καὶ μὰν ὀλίγου γε, ἦ δ' ὅς, ἐμὲ λήσει· τὸ γὰρ ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἤδη γοῦν ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ὃ γὰρ οἶδ', ἔφην. ἦ οἶσθα, ἦ δ' ὅς, ἀετοῦ πλοῦν πεπερυγα πλοῦν διεξιὰν πρεσβεύμενον; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί οὖν πέρυσι καὶ ὀφθαλμῷ λοιπὸν ὄντι; ὅτι, ἦ δ' ὅς, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ὄντι ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνον ἀντίον λιθορικεῖν πρὸς ἥλιον. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνώσῃ ἀετὸς, ἦν ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, ἰσά μοι ἤδη μεταμέλειν ὅτι σκῦρο ἀνιόν, ἐχὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ ἀετὸ ἐνεβεμιλυτὸς ἐμὲς ἐξελόν. ὡς νυνὶ γε ἠμπεπλῆς ἀφίγμαι, καὶ ὃ πάνυ βασιλικῶς ἐσκευασμένον, ἀπ' ἴσης τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀκυρύκτοις. καὶ μὴν

quòd perſpicax fias? Non per Iouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præſentia videor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum eſſe? Scio, inquam, maximè: ſed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutiſsimi viſus eſt: vnde ſola ſolem aduerſum obtuetur: atque ita demum eſt rex, & ingenua aquila, ſi non conniuentibus oculis aduerſus radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquam. quare iam me pœnitet, qui non meis exemplis oculis aquilinos inſeruerim, cũ huc aſcenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin magis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen

in te

μιλὺ παρὰ σοί, ἦδ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὴν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχαν βασιλικόν. ἢν γὰρ ἐθελήσῃ μικρὸν ἀνατάς, ἐπισχὼν τὴν γυπὸς πλὼ πίρυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξαθι, κατὰ λόγον τὴν πίρυγα, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὑξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, ὐδεμία μηχανὴ μὴ ὀκ ἀμβλύτερον δυθορκίναν, τῆς μετάδοσις τὸ χέρον. ἄλις, ἐφ' ἐγὼ, ἐὰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνον ἀκτῶδον βλέποι. ὐδὲν γὰρ ἂν ἔλαττον γνοίη, ἐπεὶ καὶ τὰς τέκτονας πολλάκις ἰσοπαχύναμοι λοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τὸν κανόνας ἀπονθυόντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίει ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους παρηγγελμένα. ὀλίγον ὑπαπιὼν, ἐς λαπτὸν ἤρεμα διελύετο, λαπαδὴ τάχιστα ἐπτερυξάμην, αὐτίκα μεφῶς πάμμεγα περιέλαμψε, ὥ τὰ τέως κανθάνοντα πάντα διεφάνετο. καπανύσας γοῦν τὸ πτὼ γλῶ, ἑώρων ὀφῶς τὰς πόλις, τὰς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἕπρατον

in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, velisq; cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partè pertineat deteriorem. Mihi, inquã, satis est, si vel dextra ex parte aquilino more cernã. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nõ rarò vidisse videar fabros, altero oculo meliùs etiã ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim ni fumum euanuit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumẽ mihi circãfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm, ea quæ sub dio, verumetiam quæ domi fa-

ζον, αὐτόμολοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν σιωύντα τὴν ἀδελφὴν Λυσιμάχῳ γῆμαντι ὑπιβαλλόντα τὸν Σελεύκου δὲ Αντίοχον Στρατονίκης δολοφονοῦντα λάθρα, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Αλέξανδρον, ὑπὸ γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Αντίγονον μοιχεύοντα τὴν γυναῖκα, τὸν Αττάλου γόνον ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἑτέρωτι δ' αὖ, Αρσάκιδα φονεύοντα τὸν γνώριμον, παῖδα δυνάστου Αρβάκιδος ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Αρσάκιδα. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ δεῖπνου συμποσίου πρὸς τῶν παροινούντων ἕλκετο ἔξω δι' πυλῶν, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρυῶν διαπλουμένῳ. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θραξὶ γίνεσθαι ἐν τοῖς βασιλείοις ἔστιν ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, ἀλλοδιάτας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων πεφιλημένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων δι' ἀπορίαν μοι τοῦ παρίσχει θεάματος. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, σολύγειον exhibebant. Cæterùm quæ facilitabant plebei, lõgè magis

ciebant, ratus ese à nemine videri. Ptolemæum vidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculùm innuentem, Theſſalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio ſtuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs pròtrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cõſimilia tũ in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regũ quidem negotia huiuſmodi mihi ſpectacu-

erant

αὖ γελοιότερα· καὶ γὰρ αὖ ἐκεῖνος ἐώρων, Ερμόδωρον τὸν Επικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν Στωικὸν δ' Αγαθοκλέα, περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ δίκαζόμενον, Κλεινίαν δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ασκληπείου φιάλην χρυσῆν ὑφαρπάζοντα, τὸν δὲ Λυγκέα Ηρόφιλον, ἐν τῷ καμαρωτῷ κατῳδοῦντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοὺς χωρυχοῦντας τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἁπαξαπλῶς γὰρ ποικίλη καὶ παντοδαπή τις ἦν ἡ θέα. ΕΤ. καὶ μὴν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς ἔχει λέγειν· ἔοικε γὰρ ὑπὸ τῶν τυχόντων τερπωλὴν τοῖς παρεσχῆσθαι. ΜΕΝ. πάντα μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ Φιλότης, ἀδύνατον, ὅπως γε καὶ ὁρᾷν αὐτά, ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ μέντοι λαμπρότατα τῶν πραγμάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φησὶν Ομηρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. οὗ μὲν γὰρ ἦσαν ἐλατίναι καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ δικασταὶ καὶ ἐκκλησία, καθ'

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui repoſcerent? Nam varium quoddam, & vndique mixtum erat spectaculum. AMIC. Atqui rectè facies, Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneũ est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MEN. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæ, alterâ ex parte iudicia, & conciones:

ἔκαθ' ἕτερον δὲ μέρος ἔθνε τις, ἐν γειτόνων δὲ πεινθῶν ἄλλος ἐφαίνετο. καὶ ὅτε μὲν ἐς τὴν Γετικὴν ἀπεβλέψαιμι, πελεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας. ὅτε δὲ μεταβαίην ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἦν ἠδεῖν. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐνεπορεύετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῄστευε. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἁπάντων τούτων ὑπὸ τὸν αὐτὸν γινομένων χρόνον, ὥρα τοι ἤδη ἐπινοεῖν ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παραστησάμενος πολλοὺς χορευτὰς, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορὸς, ἔπειτα προστάξειε τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ, τὴν συνῳδίαν ἀφεντα, ἴδιον ᾄδειν μέλος, φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον πρᾴνοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προτυμουμένου, ἆρα ἐνθυμῇ, πρὸς Διὸς, οἵα γένοιτ' ἂν ἡ ᾠδή;

rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi [x] *ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululùm in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabitur, Lacon loris cædebatur, Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm* [y] *si quis producat multos saltatores, vel potius multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concẽtu propriã quisq; cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, vocisq; magnitudine vicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus.*

AMIC.

Ετ. παντάπασιν, ὦ Μένιππε, παγγέλοιος καὶ τεταραγμένη. Μένιππ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, κἀκ τοιαύτης ἀναρμοστίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ τἀναντία κινουμένων, καὶ ταυτὸν οὐδὲν ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοὐντεῦθεν δὲ ὅμοιον πάντες, ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὴν συμμιγῆ ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπάδοντες. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μὲν γελοῖα δέπουθεν ἦν τὰ γιγνόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπή μοι γελᾷν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὸ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μηραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι

AMIC, *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confusaneus.* MEN. *Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisqúe mortalium vita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui non modò sonent absona, verùm & ornatu sint dissimili, diuersaqûe moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem.* [z] *Verùm in vario ipso ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi risum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quiqúe sibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium aguum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoen, aut quòd in Acarnania*

σι πλέθρα κτᾶσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης τὸ μέγεθος τεττάρων, κατὰ λόγον, ἐλπίσαι ἂν Ἀττικὴν σωσθῆναι. σκοπῶν δή, ὅτινι νοήσουν ἐφ' ὅσῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν κατελείπετο, σχεδὸν γάρ, ὁ πολυπλεθρότατος αὐτῶν, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἀφελίψας δὲ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, εἶτα πρὸς Κυνοσουρείαν γῆν ἐδῶν, ἀνεμνήσθην περὶ ὅσου χωρίου, κατ' οὐδὲν φαινοῦ Αἰγυπτίου πλατυτέρου, ἅπασαν Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μήν ἔ τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τέτταρας ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἄν ἐγέλασα· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, κιγ-

nia iugerûm mille possiderent: cũ A vniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti vidĕbatur, quatuor digitorum spacium habere videretur, Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri possidebat, vix vnam ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Cæterûm vbi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porrò si quem conspexissem auro superbientem, quòd anulos haberet octo, phialas quatuor, manopere ridebam & hũc. Nam Pangæum vniuersum vnà cũ ipsis metallis, vix

κεγχριαῖον ἦν τὸ μέγεθος. Ετ. ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. αἱ δὲ δὴ πόλεις, πρὸς Διὸς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω, Μέ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἑωρακέναι, τοὺς μὲν εἰλουμένους, ἐνίους, δ' ἐξιόντας, ἑτέρους δὲ ἐπανιόντας ἄνθις εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὃ μὲν τις τὴν κόπρον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἁρπάσας ποθὲν ἢ κνάμου λέπος, ἢ πυροῦ ἡμίτομον, θεῖ φέρων. εἰκὸς δὲ εἶναι παρ' αὐτοῖς, κατὰ λόγον τοῦ μυρμήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς καὶ πρυτάνεις, καὶ μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους. πλὴν αἵ γε πόλεις αὐτοῖς ἄνδρασι, ταῖς μυρμηκίαις μάλιστα ἐῴκεσαν. εἰ δὲ σοὶ δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, τὸ ἀνθρώπους εἰκάσαι τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, τοὺς

vix erat magnitudine micæ. AMIC. *O' te felicem, Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age, dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti?* MENIP. *Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquas* B *in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. consentaneum est autem pro ratione* C *vitæ formicarum esse apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed vrbes sanè cum ipsis viris formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas*

τοὺς παλαιοὺς μύθους ἐπίσκεψαι τῶν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωρᾶτο, καὶ κατεγεγέλαστό μοι, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπτώμην Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς, μετὰ δαίμονας ἄλλους. οὔπω στάδιον ἀνεληλύθειν, καὶ ἡ σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππέ, φησιν, οὕτως ὄναιο, διακόνησάι μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἦν δ' ἐγώ. βαρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢ μή τι φέρειν δέη. πρεσβείαν, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὴν, καὶ δέησιν ἀπένεγκαι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ· ἀπείρηκα γὰρ ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούουσα, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τἀμὰ πολυπραρμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ἥν τινα αἰτίαν διχότομος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατοικεῖσθαι τέ με φασὶν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην, ἐπικρέ-

vetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim D Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam posteaquam satis spectassem omnia, satisq; resissem, excussi meipsum, subuolaui ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes. Nõdum stadium ascenderam cum B Luna, fœminea sonans voce: Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouẽ. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuncium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus prætereà nihil est negocij, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob causam dissecer, dimidiatáque fiam, curqúe vtrinq; gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspen-

ἐπικρίμασθαι τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ, ὅ, τι ἂν ἕκας & ἐπινοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπλουσι. τὰ τελευταῖα δέ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τε καὶ νόθον εἶναι φασί μοι, ἄνωθεν ἥκον, παρὰ τοῦ ἡλίου. καὶ οὐ παύονται καὶ πρὸς τοῦτόν με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκροῦσαι καὶ στασιάσαι προαιρούμενοι· οὐ γὰρ ἱκανὰ ἑαυτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ ἀρήκασι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον. καίτοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ καὶ κατάπλυτα, οἱ μεθ' ἡμέραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδρώδεις τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοὶ, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ἀσπαζόμενοι, κἀγὼ μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀπακαλύψαι, καὶ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς σκιωῆς ἑκάστου βίον. ἀλλὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα ἢ λιπαροῦντα, ἢ ἀπό-

re suspensam esse. Alij rursus quod quisque secum excogitârint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterium. quodq; supernè à sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. F Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habituq; graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atque ego cùm ista videam, sileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq; in operto viuat vitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantē, aut furantem, aut aliud

ἀλλότι τολμῶντα νυκτερινώτατον, εὐθὺς ἐπισπασαμένη τὸ νέφος, ἐνεκαλυψάμην, ἵνα μὴ δείξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πάγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐνασχημονοῦντας. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιᾶσι, δασπαράττοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὴν νύκτα, πολλάκις ἐβουλευσάμην μετοικῆσαι ὅτι πορρωτάτω, ἵν' αὐτῶν τὴν περίεργον ἂν γλῶτταν διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ πεσθεῖναι δ', ὅτι μὴ δυνατὸν ἐστί μοι, κατὰ χωρὰν μένειν, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ἐπιτρίψῃ, καὶ τοὺς δαλεκτικοὺς ἐπιστομίσῃ, καὶ τὴν Στοὰν κατασκάψῃ, καὶ τὴν Ακαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν Περιπάτῳ δατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν εἰρήνην ἄγοιμι, ὁσκμέραι πρὸς αὐτῶν γεωμετρουμένη. ἔσται ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἄναντες ἔτεινον τὴν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, Ενθα

aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè demigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. G Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies, simulque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modum fiet, vbi mihi paretur quies, desinantque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq; rectà ad ipsum cœlum tendebam:

Nulli

Ενθα μὲν οὔτε βοῶν, οὔτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα.

μετ' ὀλίγον γὰρ καὶ ἡ σελήνη βραχεῖά μοι καθεωρᾶτο, καὶ τὴν γῆν ἤδη ἀπέκρυπτε. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, τριταῖος ἐπλησίασα τοῦ οὐρανῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μοι, ὡς εἶχον οὐθὺς εἴσω παρίεναι, ῥᾳδίως γὰρ ᾤμην. διαλαθεῖν, ἅτε ἐξ ἡμισείας ὢν ἀετὸς τὸν δὲ ἀετὸν ἠπιστάμην ἐκ παλαιοῦ συνήθη τοῦ Διί. ὕστερον δὲ ἐλογισάμην, ὡς τάχιστα καταφωράσουσί με, γυπὸς τὴν ἑτέραν πτέρυγα περικείμενον. ἄειστον γοῦν κείνας τὸ μὴ παρακινδυνεύειν, ἔκοπτον προσελθὼν τὴν θύραν. ὑπακούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα ἐκπυθόμενος, ἀπῄει κατὰ σπουδὴν, φράσων τοῦ Διί. καὶ μετ' ὀλίγον εἰσεκλήθην, πάνυ δεδιὼς καὶ τρέμων. καταλαμβάνω τε πάντας ἅμα συγκαθημένους. οὐδὲ αὐτοὺς ἀφρόντιδας ὑπετάραττε

Nulli vbi cōparent hominūmve beúmve labores.

H Etenim paulò pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas i tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erā, introire: ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimùm deprehensuros esse me, qui alteram alam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst intrò sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendôque Deos omneis pariter considentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim

animos

ραττε γὰρ ἡσυχῆ τὸ παράδοξόν μου τῆς ἐπιδημίας, καὶ ὅσον οὐδέπω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπτερωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, δριμύ τε καὶ Τιτανῶδες εἰς ἐμὲ ἀπιδὼν, φησὶ, Τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, οὐδὲ τοκῆσι; ἐγὼ δὲ, ὡς τοῦτ' ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἐξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, εἱστήκειν δ' ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβεβροντημένος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὴν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι περὶ τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι διασπώμενος ὑπὸ τῶν λόγων, εἶτα ἑξῆς τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὰ πτερὰ, καὶ τἆλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπεσταλμένα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανεὶς τῶν ὀφρύων, τί ἂν λέγοις,

animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantũ antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruoq́ & K Titanico me obtuens, inquit: Quísnam es, & vnde venis? vbinám vrbs tibi, quíve parentes? Hoc vbi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præq́ vocis magnitudine Lattonitus. Aliquãtò pòst ad me reuersus, M omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quemadmodum cõcupissem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodũ pugnantia loquentes audîssem: quẽadmodũ desperâssem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquaqúe omnia vsque ad ipsum cœlum. Post omnia addidi quæ Luna mandârat. Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum superciliis:

Quid

λέγοις, φησὶν, Ωτον τὸν, καὶ Ἐφιάλτου; ὅπου καὶ Μένιππος ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι. ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σε καλοῦμεν, ἄνευ ὀργῆς, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις, χρηματίσαντες ἀφήσομεν. ἢν ἅμα ἐξαρκέσῃς, ἐς τὸ ἐπικουράτον τὸ οὐρανὸν καρὸς γὰρ ἤδη ἐπὶ τῶν ἐνεχῶν καθίζεσθαι. μεταξύ τι προϊόντος, ἀνέκρινέ με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἑκάστα, πόσου νῦν ὁ σῖτός ἐστιν ὤνιος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πόλεμος χαμαὶ καθῆκεν, ἢ εἰ τὰ λάχανα πάντα πλέον ὠνιοῦται. μετὰ ταῦτα, εἴ τις ἔτι λέπτα τὰ ἀπὸ φασήλου, ἢ εἰ δὲ ὠτίαν ἐπέποιφεν Ἀθηναίοις τὰ Διάσια τοσοῦτον ἔτη, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὖ ἐπετελέσαν ἢ νοσοῦσι, ἢ εἰ σωληφθησαν οἱ ἐν Δωδώνῃ νεῶν ἱερόσυλοι. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, εἰ τί μοι, Μένιππε, ἔφη, περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc venit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Ioulia intermisissent. Et num in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cùm respondissē: Dic mihi (inquit) Menippe de me-

περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, δεσπότα, ἢ τὴν ὀνσεβεστάτην, βασιλέα σὲ εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ δὲ φιλόνεικον αὐτῶν ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ἦν ἐγὼ, μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ὑπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδειον ἐγένετο ἐν Θράκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβείδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ ταῦτα μὲν ἅπαντες θέουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑατόμβας παρεσκάσιν· ἐμὲ δὲ, ὥσπερ παρηβηκότα, ἱκανῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἂν

de me verò quam habent homines opinionem? Quam inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego O contentionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare, Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinæ officinam Pergami, simul atque Bendidiũ natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant, si solido

ἂν δὲ πρότι ὅλων ἑτῶν θύσωσιν ἐν Ολυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἕδρᾳ αὐτὸν καθεζόμενον ἠκροῦσαι τῶν εὐχῶν. θυείδεις δὲ ἦσαν ἐξῆς, τοῖς σωμίοις τῶν πρώτων ἐοικυῖαι, πώματα ἔχουσαι, καὶ παρ' ἑκάστῃ θρόνος ἐπῆν χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀφελὼν τὸ πῶμα, παρεῖχε τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν. ἤνεχον δὲ παντάχοθεν τῆς γῆς διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύψας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον ἅμα τῶν εὐχῶν, ἦσαν δὲ ποικίλαι. ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο· ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φυῦναι, καὶ τὰ σόροδα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀφθανεῖν. ὁ δέ τις ἂν φαίη, εἴθε κληρονομήσαιμι τῆς γυναικός· εἴθε λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ. γένοιτό

si solido quinquennio sacrificârint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ feneſtræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes operecula, iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit seſe petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebam vota. P *B. rant autem huiusmodi: O' Iupiter, contingat mihi regnum. O' Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O' Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam exiſtam hæres meæ vxoris. Vtinã nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fratri.*

γένοιτό μοι νικῆσαι πάλιν, στεφθῶναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειαν ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετόν, ὁ δὲ λιπαρὸς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ πάλιν ἑκάστῳ ἀκεραίως ἐξετάζων, οὐ πάντα ὑπεσχνεῖτο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε. τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω διὰ τοῦ στομίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατιθεὶς φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφροσύνῃ κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀφροσύνα αὐτὸν ἐθεασάμεθα. δύο γὰρ ἀνθρώπων τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχειν ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν.

ὥστε δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφαίνεσθαι διετὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέχειν ἔτι, καὶ διστάζειν. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τῶς

Contingat mihi vincere lis tem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: verùm hoc concesſit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os feneſtræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuens, rurſus iniqua remittebat irrita, flatu deorſum redigens, ne poſſint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm eſſent duo qui diuerſa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accedebat, vt nihil ſtatuere poſſet: verùm Q exemplo Pyrrhonis, ſuſpenſus hærebat etiam, ac conſiderabat. Porrò quum iam ſatis R vota propo-

ταῖς εὐχαῖς, ἐπὶ τὸν ἑξῆς μεταβὰς θρόνον, καὶ τὴν δευτέραν θυρίδα κατακύψας τοῖς ὅρκοις ἐσχόλαζε, καὶ τοῖς ὀμνύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ τούτοις, καὶ τὸν Επικούρειον Ερμόδωρον ἐπιπρίψας, μετεκαθέζετο ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον, κληδόσι καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς προσέξων, εἶτ' ἐκαῖθεν ἐπὶ τὴν τῶν θυσιῶν θυρίδα μετῄει, δι' ἧς ὁ καπνὸς ἀνιὼν, ἀπήγγελλε τῷ Διὶ τοῦ θύοντος ἑκάστου τοὔνομα. ἀποστὰς δὲ τούτων, προσέταττε τοῖς ἀνέμοις, καὶ ταῖς ὥραις, ἃ δεῖ ποιεῖν, τήμερον παρὰ Σκύθαις ὑέτω. παρὰ Λίβυσιν ἀστραπτέτω. παρ' Ελλησι νιφέτω. σὺ δὲ ὁ Βορέας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ, σὺ δὲ ὁ Νότος ἡσυχίαν ἄγε. ὁ δὲ Ζέφυρος τὴν Αδρίαν δακυμαινέτω. καὶ τὰ χαλάζης ὅσον μέδιμνοι χίλιοι δασκεδασθήτωσαν ὑπὲρ Καππαδοκίας. ἁπάντων δὲ ἤδη σχεδὸν αὐτῷ διωκημένων, ἀπῄειμεν ἐς τὸ συμπόσιον, δείπνου γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν. καί

proponentibus dedisset operam, S ad proximam digressus sellam, & ad secundam fenestram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque responsum esset, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam sese transtulit, de diuinationibus omnibus & augurijs auditurus. T Hinc ad sacrificiorum fenestram transiit, per quam fumus ascendens denunciabat Ioui nomen vniuscuiusque qui rem diuinam faceret. V Rursum omissis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea spira in Lydia, Tu Note quiesce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Capadociam gradinis mille modij dispergantur. Tandem omnib. fermè ordinatis, discedebamus in eum locum vbi compotant Dij. Iam enim X cœnæ tempus erat:

καί με ὁ Ερμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας καὶ τὸν Αττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον δὲ ἡ Δημήτηρ παρεῖχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ηρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Αφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μαινίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, εἰ θεάσαιτο ἀπεβλέποντά ποι τὸν Δία, κοτύλην ἂν ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχει μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ομηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τἀκεῖ τεθεαμένος, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ κνίσσῃ ἀνηνεγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὁ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες περιχέουσιν.

ἐν

méque Mercurius arreptum iussit accumbere Y iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Z Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. nam α optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, siquando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego, illic cōspicatus, neque frumentum edūt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

ἐν δὲ τοῦ δείπνου ὅ τε Ἀπόλλων ἐκιθάρισε, καὶ ὁ Σειληνὸς κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, τό τε Ἡσιόδου Θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ τὴν πρώτην ὠδὴν τῶν ὕμνων τοῦ Πινδάρου. κἀπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα, ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ἀποβεβρεγμένοι. Ἄλλοι μὲν ῥαθεοί τε, καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ, Εὗδον παννύχιοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος. ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μᾶλλον δ' ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων οὐ φύει πώγωνα· ἢ πῶς γίνεται νὺξ ἐν ὑρανῷ, τοῦ ἡλίου παρόντος ἀεὶ, καὶ συνευωχουμένου. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέδαρθον. ἕωθεν δὲ δαναστὰς ὁ Ζεὺς, προσέταττε κηρύττειν ἐκκλησίαν. κἀπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἄρχεται λέγειν. Τὴν μὲν αἰτίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὁ χθιζὸς οὗτος ξένος παρέσχηται. πάλαι δὲ βουλόμενος ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστά

Cæterùm inter cœnandum & Appollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium saturi requieuimus quo quisq; sederamus loco, satis auidi potu.

At reliqui noctem diuiq; homineq; per omnem

Dormibant, me nequaquā sopor altus habebat:

verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum β illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanta iam tēpore nō proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quum sol semper adesset, vnáq; conuiuium agitaret. Actum quidem pusillum obdormij: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic farier infit: Vti vos conuocarē, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

τά γε ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται, προτραπεὶς, ἔγνων, μηκέτ' ἐπὶ πλεῖον παρατεῖναι τὴν διάσκεψιν· γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστὶν, οὐ πρὸ πολλοῦ τῶν βίῳ ἐπιπολάζον, ἀργὸν, φιλόκεινον, κενόδοξον, ὀξύχολον, ὑπόλιχνον, ὑπόμωρον, τετυφωμένον, ὕβρεως ἀνάπλεον, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, Ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συστήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνομάκασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκοὺς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικοὺς, καὶ ἄλλα πολλῷ χειλοιότερα τούτων ἔπειτα δὲ, ὄνομα σεμνὸν, τὴν ἀρετὴν περιθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάστῳ σχήματι, κατάπτυστα ἤθη περιστέλλοντες, ἐοικότες, μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ἀποκριταῖς, ὧν ἢν ἀφέλης τὰ προσωπεῖα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν, τὸ κα-

méque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim γ hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, δ stultum, fastuosum, contumeliosum: & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Isti igitur ε in sectas diuisi, ac varijs rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item vocabulis his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud ζ virtutis nomen induerint, tum adductis in altum supercilijs, promissaque barba, fucato habitu obambulãt, detestandos mores secum circumferentes: simillimi nimirũ istis. κ Tragœdiarũ histrionibus, quibus si personas stolamque illã auro sparsam detraxeris, quod

τὸ καταλειπόμενόν ἐστι γελοῖον ἀνθρώπιον, ἑπτὰ δραχμῶν ἐς τὴν ἀγῶνα μεμισθωμένον. τοιοῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἁπάντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δὲ ἀλλόκοτα διεξέρχονται. καὶ συνάγουσιν ἐνεξαπάτητα μειράκια τήν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν τραγῳδοῦσι καὶ τὰς τῶν λόγων ἀφρίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλούτου καὶ ἡδονῆς καταπτύουσι· μόνοι δὲ καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐσθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ περιλείχουσι τῶν ὀβολῶν τὸν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε κοινὸν μήτε ἴδιον ἐπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ περιττοὶ καθεστῶτες, Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοι, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ ὅμως τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς πικροὺς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμεμελετηκότες,

quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi cùm sint, θ mortales quidem vniuersos aspernantur, de dijs verò absurda prædicant, contractisq; cœtibus adolescentulorũ (quos nihil negotij sit fallere) nobilem illam virtutem ostentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi soli & ι apud sese esse cœperint, quid attinet dicere quantoperè sese ingurgitent, quam immodici sint ad Venerem, quemadmodum autem etiam assium sordes oblingant? Iam illud est omnium grauissimum, quòd cùm ipsi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, sed inutiles ac superuacanei desideant: nusquam in consilijs, nusquã numerentur in armis: tamen reliquos accusant, ac virulenta quædam κ dicta cõgerentes, neq; non maledicta quædam me-

τοῦ, ἐπιτιμῶσι, καὶ λοιδορῦσι τοῖς πλησίον. καὶ οὗτος αὐτὰ τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκεῖ, ὃς ἄν με γαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἰταμότατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καίτοι τὸν δεατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων ἢν ἔρῃ, σὺ δὲ δὴ τί πράττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν, φαίη ἄν, εἰ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἤ τινα τέχνην μετιέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ. κέκραγα δὲ, καὶ αὐχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀνυπόδετος τοῦ χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος τὰ ἐπὶ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συκοφαντῶ. καὶ εἰ μέν τις ὠψώνηκε τῶν πλουσίων πολυτελῶς ἢ ἑταίραν ἔχει τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δὲ τῶν φίλων τίς ἢ ἑταίρων κατάκειται νοσῶν, ἐπικουρίας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μέν

dã meditati obiurgãt, proximisq; conuiciantur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamosissimus sit, & impudẽtissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, vociferantem & cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior: ac si quis diuitum sumptuosiùs obsonârit, aut amicam habeat, id exquiro, atq; indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. λ Hoc genus

μεγάλην ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ θρέμματα. οἱ δ' ἀπὸ Ἐπικούρου αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ ὁ μετεώρως ἡμῶν διαβάλλουσι, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν. ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, διότι ἐν ἄπαξ οὗτοι πᾶσαν τὴν βίον ἀνηθῶσιν, ὁ μετεώρως πανήσεται. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλὴν ὀλίγα ἕξειν προσδοκῶν; ἢ μὴν ὁ σπλὴν οὐ πείσεται, πάντων ἀκούσατε τοῦ ξένου χθὲς διηγουμένου. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γνοίητ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. ἐπεὶ δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετέθρυπτο. καὶ οὗτος ἐκ βόθρου ἄπαντος, κεραύνωσον, κατάφλεξον, ἐπίπρησον, ἐς τὸ βάραθρον, ἐς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἀσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις παραγγείλας, ἔφη ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ πάντων

genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neque omninò conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in vita, non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis murem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quam utiliſſima, & nobis quam minimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens afremebat concio. mox clamatum eſt ab omnibus: Effulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum vultis.

Omnes

πάντων ἐπιτρίψουσα αὐτῇ διαλεκτικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἄναι, ὦ θέμις ἐστὶ μολαθλῶσί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθι, μηνῶν τῶν τεττάρων. καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐπηγγειλάμην. ἐς ἐνιαυτὸν οὖν ἀρχομένου ἦρος, ἢν κακοὶ κακῶς ἀπόλωνται ὑπὸ σμερδαλέῳ κτύπῳ βαλόντος καὶ ἀνεμέτοισιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσι Κρονίων. περὶ δὲ Μηνίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὸν τὰ βαρὰ, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὴν γῆν κατοφρυόμενα τύπτεσθαι. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπῆν, λίπυσε τὸν σύμβολον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τὸ δεξιὸν ὦτος ἀπεκρεμάσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἀπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ οὐρανοῦ· ἄπειμι δεῦρο, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα ἀναγγελῶ.

Omnes conminuentur cum ipsa sua dialectica. Quandoquidem in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte Vere, mali malè perdentur, formidando fulmine. Sic ait, atque superciliis pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cœlo mecum afferro. Quare abeo iam, eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a TER mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit* ὑπερνεφέλω. *b* Manſio.] σταθμὸς, *quod itineris diurni ſpacium eſt, produci fertur ſtadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria eſſent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iuriſconſulti viginti milliaria diurnis itineribus conceſſerunt.* *c* Quòd ſi non credis.] *Docilitas & attentio.* *d* Neque enim ciuile fuerit.] *Narratio, ac primùm quibus de cauſis ad Philoſophos ſe contulerit.* *e* Atque hic mihi.] *Ignorantia & inſcitia vulgi.* *f* Grauabar erectus.] *Cauſæ, quibus commotus cœlum ac Iouem ipſum adeundum cenſuerit: nempe Philoſophorum diuerſa & incerta doctrina.* *g* Atqui rideres, amice.] *Hîc Aſtrologos irridet, qui de motu poſituq; ſtellarum ſe futura dicere poſſe mentiuntur, vana curioſitate ac inſania: quorum innumeri, propè ſceleſtiſsimis inuentis atque flagitijs, prodijs habiti ſunt.* *h* Quid autem.] *De infinito.* *i* Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philoſophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum ſummam è lite progigni.* *k* Soli rerum.] *Anaximander cœleſtia ſydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Muſarum præſes, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur.* *l* Eius rei conficiendæ.] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propoſitæ ſpem cœperit.* *m* Aeſopus fabularum ſcriptor.] *Sic Plutarchus in Solone,* ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος *dicitur.* *n* Qui aquilis ac ſcarabeis.] *Hic Apologis inter alios extat non inelegans.* *o* Correptis auibus.] *Hypotypoſis volatum & aſcenſum meditantis* *p* Diuerti.] *Diuerſorium Lunæ, vnde proſpectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hiſce regionibus geruntur, inſpicit.* *q* Rhodiorum coloſſum.] *Tacitè & hæc, vt ambitioſa hominum opera, perſtringit. Coloſſi dicuntur ſtatuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis coloſſus apud Rhodios, ſeptuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Coloſſea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: quâ ſæpè Lucianus vtitur.* *r* Repentè factus Lynceus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abiit quòd videret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dialogo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedoclem hîc notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè nugatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in craterem Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ. hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione poſens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, vt Veriumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nullum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. π. ſub perſona Vlyſſis, loquentis ad Telemachum filium: quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus. Quo pacto quis intelligat ſe profeciſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vbi quis nos magnificentiùs quàm pro merito laudat.* u Altero oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricata linea opus dirigunt, vnoq; oculo clauſo rectitudinem eius metiuntur, ne vago amborum oculorum diſcurſu norma rectitudinis conturbetur: vno enim oculo rectiùs cernimus quàm duobus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & quia radij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt. Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, tanquam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & iudicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſ. ſat. 1:*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: — & ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt, vno oculo clauſo: quo ictus certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur, qui vt rectiùs feriant, oculum claudere ſuperinducto cilio conſueuerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appellari, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis producat multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vario.] *Vanum atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuerſa Græcia.]

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* B In orbem obambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* C Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* D Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisq; obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumq; inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cateruam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo verò libro 8. Aeginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisq; cauernis habitarent, hoc nomen accepisse memorat.* E Luna.] *Querela Lunæ, de Philosophorum contumelijs.* F Et tamen.] *Amplificatio ab immerito.* G Hæc igitur memineris.] *Epilogus.* H Etenim paulò pòst] *Ascensus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quæ de dijs feruntur, eodem modo exagitat.* I Tertio die.] *In Græco est τριταῖος ἐπλησίασα τῷ οὐρανῷ, pro τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.* K Titanico vultu.] *Titanicum autem toruum vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* L Attonitus.] *ἐμβρόντητοι & ἐμβροντημένοι à Græcis κυρίως appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur: vt hic. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus: καὶ ὁ ἐμβεβροντημένος, ὁ ἔξω φρενῶν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὸν τυφῶνα καταφερμένων σκηπτῶν. Demosthenes: περὶ τοῦ στεφάνου, ἐμβρόντηται, εἶτα νῦν λέγεις. Hos Latini attonitos dicunt. Celsus: Attonitos quoq; raro videmus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo: ἀποπληξίαν hunc Græci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon αἰαβας. γ. & ἑλληνικῶν δ. *vſus eſt his dictionibus.* M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Ioui cauſam aduentus ſui in cœlum.* N Nunc venit.] *Ridicula & inepta cura Iouis.* O Contentionem illorum.] *Eiuſdem expoſtulatio, quòd contemni incipiat.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro* 11. *capite* 5. *de Pyrrhonijs loquens ſcribit: Nihil enim decernunt, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus, operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſus ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſsis his.] *Quæ cuique ſublimium imperare ſoleat.* X Cœnæ tempus.] *Conuiuia Deorum.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pane, in Bis accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundum illud Terentij,* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Cùm autem ab antiquis Dea iudicata ſit, quæ've prima repererit, Plinius libr.* 7. *cap.* 56. *ſcribit.* α Optimus ille Ganymedes.] *Homerus eum à dijs raptum tradit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij, & alijs in locis.* β Illa præcipué.] *Ridiculum.* γ Hominum genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Doctrina.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos eſſe negent.* μ Rem diuinam faciat.] *A' periculo exhortatio.* ν Comminuentur.]

Reiectio cauſæ.

ANAXAP-

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIsputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædã commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridẽdo putat. Proinde altero institutũ hoc vt suum commẽdante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mentes ciuium informent. commemorat deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; vtilitas sit, recenset. atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hęc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vt ista potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent. Solon solennium quoq; ludorũ auctoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorũ mentionem facere, quàm φ inhuma-

nitatem atq; sæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus, ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

Αναχάρσιος καὶ Σόλωνος.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀλλήλους ἀποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυγίζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφύρονται καλινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καί τοι κατ' ἀρχὰς εὐθὺς ἀπρεπεσάμενοι (ἑώρων γὰρ) λίπα τε ἠλείψαντο, καὶ κατέψησε μάλα εἰρηνιαῶς ἅτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, ὠθοῦσί τε ἀλλήλους συνενευκότες, καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἢν ἰδοὺ ἀράμενος ἐκεινοσὶ τὸν ἕτερον ἐκ τοῖν σκελοῖν, ἀφῆκεν εἰς τὸ ἔδαφος,

Anacharsis. Solon.

HAec verò [a], *ô Solon, quamobrem vestri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius aliũ præfocat ac verberat, & cœno semet immiscent, volutanturq; perinde vt sues. Atqui initiò statim exutis vestimentis (spectator enim assistebam) alter alterum vicissim & rasit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuentes, fronteq; arietantes concurrunt non secus atq; arietes. Et vide vt ille alterum sublatum cruribus humi pro-*

δαφος, εἶτ' ἐπικαταπεσὼν, ἀνακύπτειν οὐκ ἐᾷ, σιωνωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν. τέλος δὲ, ἤδη περιπλέξας αὐτοῦ τὰ σκέλη, κατὰ τὴν γαστέρα τὸν πῆχυν ἐπιβαλὼν τοῦ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον. ὁ δὲ παροκροτεῖ ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀπηνιγείη. καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαίου ἕνεκα φείδονται, μὴ μολύνεσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες τὸ χρίσμα, καὶ τοῦ βορβόρου ἀναπλησθέντες. ἐν ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες. ἕτεροι δὲ ἐν τοῦ αὐθεῖω τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν, οὐκ ἐν πηλῷ οὗτοί γε, ἀλλὰ ψάμμον ταύτην βαθεῖαν ἐπιβαλλόμενοι, ἐν τοῦ ὀρύγματι ταράττουσί τε ἀλλήλους, καὶ αὐτοὶ ἑκόντες πάττουσι τὴν κόνιν, ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφικτότεροι εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν

mi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatē non permittit, in cœnū deorsum adigens. Postremò verò iam illius crura secundū ventrem cōplexus, circumiecto gutturi cubito, miserū ærumnosè præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, supplicans, vt opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidē gratia agūt modestiùs, ne luti aspergine inquinarentur: verùm obscurata vnctione, & luto cōpleti, largo sudore perfluentes, copiosam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rursus alij in aulæ area hoc ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam arenam subijcientes in fossa cōturbant se mutuò: ipsiq; ultrò spargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem disclu-

dente, aduersarijq; comprehensionem firmiorem in arido sub-

ψιν. οἱ δὲ ὀρθοστάδην κεκονι-
μένοι, καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀλλήλους
προσπεσόντες, καὶ λακτίζουσιν.
οὗτοσὶ γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας
ἔοικεν ἀπρπτύειν ὁ κακοδαί-
μων, οὕτως αἵματος αὐτῶν καὶ
ψάμμου ἀναπέπλησται τὸ στόμα,
πύξ, ὡς ὁρᾷς, πατάχθέντος ἐς
τὴν γνάθον. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἄρχων
οὗτοσὶ διίστησιν αὐτοὺς, καὶ λύει
τὴν μάχην. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ
πορφυρίδι, τῶν ἀρχόντων τινὰ
τοῦτον εἶναι ὁ δὲ καὶ ἐποτρύνει, καὶ τὸν
πατάξαντα ἐπαινεῖ. ἄλλοι δὲ ἀλ-
λαχόθι πάντες ἐγκονοῦσι. καὶ ἀ-
ναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ
τοὺς αὐτοὺς μένοντες, καὶ ἐς τὸ ἄνω
συναλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέ-
ρα. ταῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι,
τίνος ἀγαθοῦ ἂν εἴη ποιεῖν. ὡς
ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέ-
ναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν
ὅστις ἂν ῥᾳδίως μεταπείσειέ με,
ὡς οὐ παραπαίουσιν οἱ ταῦτα
δρῶντες. Σό. καὶ εἰκότως, ὦ Ανά-
χαρσι, τοιαῦτά τοι τὰ γιγνό-
μενα φαίνεται, ξένα γε, ὄντα,

ministrante. Cæterùm[b] illi stantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipsi mutuis semet afficiunt verberibus, & calcitrāt. Itaq; in felix ille & dētes expuenti similis esse videtur: adeò illi os totū & arena & sanguine oppletum est, palma (vt cernis) in maxillā percusso. Sed ne præses quidē ille inter eos pacē cōponit, ac pugnā inducta cōcordia dissoluit. Etenim purpura cōiecturā facio, hunc esse vnū ex illis principē. Quin animosè quoq; cohortatur, & laudat eū qui alteri incussa in faciē palma plagā intulit. Porrò alij alibi omnes accelerātes in puluere veluti currētes subsiliūt, eodē in loco ꝑmanentes: & in altū prosiliētes, calce lacessunt aēra. Quocirca ista ꝑ libēter scire velim, cui⁹ cōpēdij aut vtilitatis gratia factitare soleant. Equidē omnino hæc res mihi videtur esse insania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insigniter desipere, quibus studio est ista facere. So. Ista mehercle, ô Anacharsi, non iniuriâ ita tibi videntur, cū & peregrina sint, & multùm

καὶ πάμπολυ τοὺς Σκυθικῶν ἐθῶν ἀπᾴδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ εἰκὸς εἶναι μαθήματα καὶ ἐπιτιδεύματα, τοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶναι δόξαντα ἄν, εἴ τις ἡμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν ἐπισταίη αὐτοῖς, πλὴν ἀλλὰ θάρρει ὦ γαθέ· οὐ γὰρ μανία τὰ γιγνόμενά ἐστιν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει οὗτοι παίουσιν ἀλλήλους, καὶ κυλίουσιν ἐν τῷ πηλῷ, καὶ ἐπιπάττουσι τὴν κόνιν, ἀλλ' ἔχει τινὰ χρείαν οὐκ ἀτερπῆ τὸ πρᾶγμα. καὶ ἀκμὴν οὐ μικρὰν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ἢν γοῦν ἐν δατρίψῃς, ὥσπερ οἶμαι σεποιήσειν τῇ Ἑλλάδι, οὐκ εἰς μακρὰν εἷς καὶ αὐτὸς ἔσῃ τῶν πεπηλωμένων, καὶ κεκονιμένων οὕτω τοιτὸ πρᾶγμα ἡδύ τε ἅμα καὶ λυσιτελὲς εἶναι δόξει. Αν. Απαγε. ὦ Σόλων, ὑμῖν ταῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα καὶ τερπνά· ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιῦτό τι δεθείη. εἴσεται ὡς οὐ μάτην διεζώμεθα τὸν ἀκινάκην: ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς γιγνομένοις, καὶ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

& mulùm à moribus Scythicis abhorreāt: quēadmodū & vobis non parū multas disciplinas & corporis exercēdi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda et aliena esse viderentur, si quis quemadmodū tu illis spectādis arbiter assisteret. Atqui bonū habe animum, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu cōtumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cœno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necessitas nō iniucunda, neq; mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutiùs, vt te planè facturū opinor, in Græcia versatus fueris, nō in longū & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. vsq; adeò res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. AN. *Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamēta vtilitatem afferāt: me si quidē quis vestrûm ea affecerit cōtumelia, sentiet me haud ne quicquam accinctū esse acinace. Veruntamē dic mihi, qd nomē huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus.*

Σόλ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λυκείου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ κίονι ἐπικλινόμενον, τῇ δεξιᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα. ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἀνακλασμένη, ὥσπερ ἐκ μακροῦ καμάτου ἀναπαύοντος δείκνυσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκείνῳ, πάλη καλεῖται, οἱ δὲ ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ πύξ ἀκόντιον ὀρθοστάδιον, πάγκρατιάζειν λέγομεν καὶ ἅλμα. ἦν δὲ γυμνάσια διαῦτα, πυγμὴ καὶ δίσκος, καὶ τὸ ὑπερβάλλεσθαι, ὧν ἁπάντων ἀγῶνας προτίθεμεν καὶ ὁ στεφανώσας, ἄεισμα ἔπειτα λοκεῖ τῷ καθ' αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα.

Ἀνά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ὀλυμπιάδι μὲν στέφανος ἐκ μοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ

So. *Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. illi verò in pulueré quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio decertare dicimus. Sunt prætereà & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex ommbus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia.* An. *Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

So. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Nemeis*

μίας ἢ σελίνων πτπλεγμένους, Πυθοῖ δὲ μᾶλα τ ἱερῶν τ θεῶν, παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τ μορίας. τί γελᾷς, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα ἂν δοκεῖ; Αν. οὐκ, ἀλλὰ πάνυ μνα, ὦ Σόλων, ἃ προτίθεσθε αὐτὰ, φιλοτιμίᾳ ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρίᾳ, καὶ τοῖς ἀγωνισταῖς αὐτοῖς, ὑφ' ὧν ἂν ἆθλα παρὰ τῶν ἀναρτησάντων τυγχάνωσιν, ὥστε μᾶλλον ἕνεκα καὶ σελίνων τοσαῦτα πονεῖν, καὶ κινδυνεύειν ἀγχομένους πρὸς ἀλλήλους, καὶ καταγελωμένους, ὡς ἐκ τοῦ ἀπραγμόνως ἀπορῆσαι μᾶλλον, ὅτῳ ἐπιθυμίᾳ, ἢ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι ἢ πίτυϊ, μὴ δὲ πυκνῷ καταχριόμενον τὸ πρόσωπον, μὴ τε λακτιζόμενον ὑπὸ τ ἀνταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἐκεῖνο ψιλὰ τὰ διδόμενα ἡμᾶς ἀφελήσομεν· ταῦτα γὰρ ὅτι σημεῖα τ νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵτινες οἱ κρατήσαντες· ἢ δὲ παρακολουθοῦσα τούτοις

meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõsueuerunt: cæterũm apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid aũt sublatis cachinnis risisti, Anacharsi? an ea hæc tibi visa sunt esse modica? AN. Nõ, sed præmia omnibus modis clara atq; præstantia percẽsuisti, ô Solon, cũ digna ijs qui ea proponũt in certamimib9 ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhonestis verberibus cæduntur: ita vt nõ liceat sine negocio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut sertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduersarij eius ventrem pede calcitrassent.

SO. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltẽ signa sunt atq; indicia victoriæ, p quæ victores cognoscũtur) cæterũm q̃ hæc comitat

δόξα, τ παντὸς ἀξία τοῖς νῦν
κηκόσιν, ὑπὲρ ἧς κ) λακ]ίσιω
λαλῶς ἔχει τοῖς θυρομ(ώοις
πλὴν εὐκλειαν ἐκ τ πόνων. ὁ γὰρ
ἀρυτὶ ἀρσχ(όοις]ο ἂν αὐτῃ,
ἀλλὰ κὴ τ ὀριγόμ(ον αὐτῆς,
ωσπὰ τὰ λυσχερῆ, ἀναχό-
μ(ον ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ
λυσι]ιλὲς κὴ ἡδύ, τέλος ἐκ τ
λαμάτων πεφιμ(ώμ(ον. Αν. τ το
φῆς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ κ)
λυσι]ιλές, ὅτι πάν]ες αὐτὸς ὀ-
ψονῖαι ἐστεφανωμ(ώους, κὴ ἐπὶ
τῇ νίκῃ ἐπαν]ίσονῖαι, πολὺ πρό-
τερον οἰκτέραντες ἐπὶ τῶς
πληγῶς. οἱ ὃ ὠνλαιμονήσουσιν,
ἀντὶ τ πόνων μῆλα κ) σίλινα
ἔχονῖες. Σό ἄπαρος εἶ, φημὶ, τ
ἡμι]έρων ἔτι, μι]ὰ μικρὸν δὲ
ἄμα δι δόξει περὶ αὐτῶν,
ἐπαλὰν ἐς τὰς πανηγύρεις
ἀπιὼν, ὁρᾷς τοσοῦτον πλῆθ(
ἀνθρώπων συνιγόμ(ον ἐ-
πὶ τὴν θέαν τῶν τοιούτων,
κὴ θάπα μυείανδρα συμ-
πληρόμ(α, κὴ τὸς ἀγωνι-
σὰς

gloria, quauis re digna videatur esse victoribus: pro qua consequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum est venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra sudorem atq; laborẽ contingit mortalibus, sed illius flagrantẽ desiderio, opotet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. AN. Húncne finem ais, ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verbera misertus est, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apijs? SO. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse vidêre: non multò verò pòst alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequentissimos Græcorum conuentus profectus videris tanta hominum multitudinem collectam ad illorum confluxisse spectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas

τὰς ἐπαινουμένους· τὴν δὲ τῆς νικήσεως αὐτῆς, ἰσόθεον νομιζόμενον. Αν. αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὦ Σόλων, τὸ οἴκτιστόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πεπόνθασιν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς, καὶ μαρτύσι τῆς ὕβρεως, οἱ ἀγαθοὶ ἀνδραποδίσασιν αὐτούς, αἵματι φονευομένους ὁρῶντες, ἢ ἀρχομένους πρὸς τῶν ἀνηπάλων. ταῦτα γὰρ τὰ ἀνδραποδιστήρια πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν. παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Σκύθαις, λέγε τις, ὦ Σόλων, ἢ παλαίσῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναπήδησας πεσπεισὼν, ἢ θοιμάτιον περιρρήξῃ, μεγάλας οἱ προσθήσουσι τὰς ζημίας ἐπάγοντες, ἢν ἐπ' ὀλίγων τῶν μαρτύρων τὸ πάθημα ᾖ, ἔτι γε ἐν τῇ νικητηρίῳ θεάτροις, οἷα σὺ διηγῇ. τὸ δὲ θαυμαστὸν, καὶ τὸ ἐν ὀλυμπίᾳ. ἐμοὶ μὲν ἀλγεινὰς ἡγωνισμένος οἴκτιστα ἔρωμαι ἔπεσιν, ὧν πάσχουσι, τῶν δὲ θεάτρων, ὅς φησ ἅπαν-

tas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum Deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti ô Solon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ cõtumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirum eos felices esse pronunciabunt, quos vident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è via detruserit, aut vestē discideriit, graui mulcta in eum

animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum vel paucis præsentibus arbitriũ quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex

ἅπαντα χρὸν τὰς ἀείσας παραγίγνεσθαι εἰς τὰς πανηγύρεις. καὶ πάνυ θαυμάζω, ἀτὰναγκαῖα πρᾶγματα σχολάζοντα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό πω δύναμαι καταμαθεῖν, ὅτι τὸ τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾶν παιομένους τε καὶ παλαιομένους ἀνθρώπους, πρὸς τὸ γελᾶν ἀρκτομένους, καὶ σωπιδομένους ὑπ' ἀλλήλων. Σό. εἰ καιρὸς ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πανεθηναίων, αὐτὸ ἂν σε τὸ πρᾶγμα ἔπεισεν, ὡς ἐ μάτην ἐσπουδακαμεν ἐπὶ τούτοις· ἐγὼ γὰρ ὅτω λέγων ἄν τις πεισειε σε τῆ ἀληθῆ φρονοῦντα, ὡς ἐ ματαιόμοιρος αὐτὸς ἦν μέλλοις ζῆς θεατὰς, βλέπουσι ἀρίστας ἀνθρώπων, καὶ ἰσχνῶν σωμάτων, καὶ ὠκείας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας ἁπάντων, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀηττήτους, καὶ σπουδὴν ἄληκτον ὑπὲρ τῆς νίκης. ἐν γὰρ

omnibus locis optimos quoſque ad ludos viſendos eis confluere, demiror magnoperè, ſi negocijs neceſſarijs poſthabitis, hiſce rebus vacare non vereātur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, ſi videant homines cædi verberibus atq; decertātes tū humi proſternī, inq; vicem à ſe mutuò cōteri. So. Si iā tempus eſſet, Anacharſi, aut Olympiorum, aut Iſthmiorū, aut Quinquatriū, ipſa res perfacilè docuiſſet, quàm non fruſtra aut temerè harum rerum ſtudioſi ſimus. Meq; enim quiſpiā ita nudè percenſendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatoribus. virorum virtutes cerneres, & corporum excellentiū formoſitates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatū pro conſequenda victoria ſtudium.

Sa-

εὖ γὲ μὰ οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω ἐπαινῶν καὶ ἐπιθῶν, καὶ ἐπικροτῶν. Αν. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιχλευάζων γε πᾶσίτι, καὶ ἐπιχαυάζων. ἅπαντα γὰρ, ὁπόσ' ἐστὶν εὐμόσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ εἴδη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, ἀδηνὲς μεγάλης ἕνεκα πρᾶγματος ὑμῖν, ὅτι παρίδ' ἐκινδυνεύσασθε, ὅτι χώρας πορθουμένης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πῶς ὄλεσθαι ἀπαγομένων. ὥστε ζοῦτῳ γελοιότεροι ἂν ἔμοιγ' ἄρεσθε ἦ, ὦ φίλε, ὄντες, μᾶλλον δ' ὅσα τοιαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ ἀσχολούμενοι τὰ εἴδη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑποπόδιοις, ὡς μάλα καὶ ἐστίνου ἐγκρατῶς γνώσεσθε νικῶντες. ἀδὺ γάρ μοι δοκεῖ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ ἆρά μοι, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; Σό. οὐδαμῶς, ἀλλ' εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν.

Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudēdi. AN. *Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Si quidē hæc quæ enumerásti, nempe virtutes, ac corporū habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferētes, talibusq; difficultatib. cōflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporū proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiātur. Semper verò mihi volu-*

ptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen die mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorū victor extiterit.*

ANA-

Ανα. εἶτ' ὦ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀ-
δήλῳ, καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοῦ
τοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' εἰδότες
ὅτι ὁ μὲν νικῶν, εἷς ἔσται παν-
τως, οἱ δὲ ἡττώμενοι πάμπολλοι,
μάτην ἄθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ
καὶ τραύματα λαμβάνοντες;
Σό. ἔοικας, ὦ Ανάχαρσι, μηδέ-
ποτε ἐννενοηκέναι πολιτείας
ὀρθῆς πέρι μηδέν. οὐ γὰρ ἂν τὰ
καλλιστα τῶν ἐθῶν ἐν ψόγῳ ἐτί-
θεσο. ἢν γέ σοι μελήσῃ ποτὲ εἰ-
δέναι, ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰ-
κισθείη πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄρι-
στοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆ, ἐ-
παινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις
ταύτας, καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἣν
φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτὰς, καὶ
εἴσῃ, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔ-
χουσιν ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς
πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην σπουδά-
ζεσθαι δοκοῦσι. Ανά. καὶ μὴν, ὦ
Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς
Σκυθίας ἥκω παρ' ἡμᾶς, τοσαύ-
την ἦν γῆν διοδεύσας, μέγαν δὲ
τὸν Εὔξεινον καὶ δυσχείμερον πε-
ραιωθεὶς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς

ANA. *Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnũ prorsus ex omnib. fore qui victor declarandus sit, reliquos aũt vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera miserè suscepturos?* SO. *Vidêris, ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim alioqui nostræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddendi sint, laudabis haudubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasis dediti seruiunt. Scies quoq; permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur.* AN. *Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum tantum emensus itineris, magno Euxino atq; tempestuoso traiecto, quàm vt*

Græco-

Ἑλλήνων ἐκ μάθοιμι, καὶ ἔθη παρ' ὑμῖν καταγνώσομαι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐπιμελήσομαι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων πεπόμην κατὰ λόγον, ἵνα πάντων νόμων τὸ τίνων ξυγγραφέα ἔναί σε, καὶ ἐθῶν τ' ἀρίστων ἐυρετήν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὀφελίμων ἀσυγκρίτην, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συνθμοθέτην. ὥστε ὅκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἔγωγε ἥδιστ' ἂν ἄσιτός σοι καὶ ἄποτος παρακαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διδάσκοις μὲ περὶ πολιτείας τι καὶ νόμων διεξιόντ'. Σό. τὰ μὲν πάντα ῥᾴδιον, ὦ ἑτᾶρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ. ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν, ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δ' περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τ' ἄλλων ἁπάντων ἡμῖν ἃ δ' περὶ τ' νέων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα,

Græcorum leges perdiscere, ac mores illorũ præsens perscrutarer, tũ vt optimã Reip. formam multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimum ex omnib. Athenienſibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorẽ, morumq; præstantissimorum inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem: in summa, totius Reip. formatorẽ. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quã ego sum auidus discendi, adeò ut tibi & incũbatus & sitibundus assidens, quoadusq; tu docendi laborib. par esse possis, dictis tuis inhians, audire te superReip. institutis & legib. differentem cõcupiscam. So. Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs visa atque constituta sint. Cæterũm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis vtamur, vbi

ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται συνιστάναι τε τοῦ βελτίονος, καὶ τοῦ σώματι ἀνδρίζεσθαι, καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διεξίειμι, ὡς μάθοις, οὗ τινος χαίρειν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτεθείκαμεν αὐτοῖς, καὶ διαπονεῖν τὸ σῶμα καταναγκαζόμεν, οὐ μόνον ἕνεκα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα δύναιντο ἀναιρεῖσθαι (ἐπ' ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὀλίγοι παῦνυ ἐξ ἁπαντων χωροῦσιν) ἀλλὰ μεῖζόν τι ἁπαίσῃ τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσκτώμενοι. κοινὸς γὰρ τις ἀγὼν ἅπαντος ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος, οὐ πίτυος, οὐ δὲ κοτίνου ἢ σελίνων, ἀλλ' ὃς ἐν αὐτοῦ συλλαβὼν ἔχει τὴν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτοῦ τε ἑκάστου ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰπείων σωτηρίαν,

vbi iam primùm quod rectius est sapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus. tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, vt præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnib. bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quæ in se comprehensim vniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusque priuatim est, & communiter patriæ: prætereà diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium salutem

πυρίαν, καὶ συνόλως τὰ καλλίστα, ὧν ἄν τις ἔνξαιτο γενέσθαι οἱ παρὰ τῶν θεῶν. Ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὅν φημι, συναναπέπλεκται, καὶ ἐκ τῶν ἀγῶνος ἐκείνου περιγίγνεται, ἐφ' ὃν αἱ ἀσκήσεις ἅυται, καὶ οἱ πόνοι ἄγουσιν. Ανά. εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σέλινα διηγοῦ, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγρίας, καὶ πίτυν. Σό. καὶ μὴν, ὦ Αναχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνα τοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπόταν ἃ λέγω, καταμαθοις. ἀπὸ γὰρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτα ἐστι μιγρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλεξα τοῦ πανευδαίμονος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπρβὰς τὴν ταξιν, ἐκείσων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν ἠσθμοῖ γιγνομένων, καὶ Ολυμπιασι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀλλὰ νὼ (σχολὴν γὰρ ἄγομεν, καὶ οὐ,

lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu, ô multis modis admirande Solon, cùm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (summus enim ociosi, & tu-

καὶ σὺ, ὡς φῂς, πεθυμῇ ἀκούειν) ἀναδραμούμεθα ῥᾳδίως πὲς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι' ὅν φημι πάντα ταῦτα ἐπιτηδεύεσθι. Ἀναλ. ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω. καθ' ὁδὸν γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον πεχωροίη. καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως ἀπὸ τούτων πεισθείην, μήδ' ἐκείνων ἔτι καταγελᾶν εἴ τινα ἴδοιμι σεμνυνόμενον κοτίνῳ ἢ σελίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἐς τὸ σύσκιον ἐκεῖσε ἀπελθόντες, καθίσωμεν ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικεκραγότες τοῖς παλαίουσιν. ἄλλως τε (εἰρήσεται γὰρ) οὐδὲ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέχομαι, ὀξὺν καὶ φλογώδη, ἐμπίπτοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ· τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφελεῖν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους, ὅτι περ τὸ πυρωδέστατόν ἐστι τοῦ ἀστέρος, ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ, πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξυρὸν καὶ δακαῆ τιθέντος, ὅ, τε

& tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. AN. *Præstat equidē ita facere. Inter eūdū verò in lōgū nobis profluxit oratio. Et fortasse his citiꝰ iā persuadebor ne quem post hac ampliùs subsannem, quēcunque oleastro aut apio coronatum grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi consideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hîc inter vos peregrino & insueto habitu obambularē. Et iā quoq; anni tempus est quo d sydus illud feruentissimū exoritur, quod vos Canem dicitis, omnia exurens, aërémque ariditate & calore infestum faciens,*

Sole

ἥλιος κατὰ μεσημβρίαν, ἤδη ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενος, φλογμὸν τοῦτον οὐ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω, ὅπως γηραιὸς ἤδη ἄνθρωπος, οὔτε ἰδίεις πρὸς τὸ θάλπος, ὥσπερ ἐγὼ, οὔτε ὅλως ἐνοχλουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δέχῃ τὸν ἥλιον εὐμαρῶς, Σόλ. οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀναχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ὑπάθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμαυτήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πίλου δεόμεθα, ὃς τὴν ἀκτῖνα κωλύσει καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπίωμεν δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, καθάπερ νόμοις, πρόσέξεις, οἷς ἂν λέγω πρὸς σὲ, ὡς ἐξάπαντος πιστεύειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔνθα ἂν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν ἐυθὺς, καὶ δισυθύνειν τὸν λόγον.

δυοῖν

Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror qui fiat, vt tu, cùm ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari vidêris: neque vspiam locum vmbrosum exploras quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras. SO. *Inanes illi & superuacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subaëriæ, prætereà in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contênamus; neq; ampliùs egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.*

δυοῖν γὰρ θατέρου παντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμεν, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι, ἐκχέαντα ὁπόσα οἴει ἀντιλεκτέα εἶναι, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἂν σοι ἡ πόλις ἡ Αθηναίων, οὐκ ἂν φθαίνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσῃς, καὶ μεταπαίσῃς πρὸς τὸ βέλτιον, ἐκείνην τὰ μέγιστα ἔσῃ ὠφελήκως. οὐδὲν γὰρ ἂν ἀπεκρυψαίμην αὐτὴν, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὸ μέσον καταθήσω φέρων. καὶ κατασὰς ἐν τῇ Πνυκὶ, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Αθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγραψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ᾤμην ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι τῇ πόλει. ὁ δὲ ξένος οὗτοσι, δείξας σὲ, ὦ Αναχαρσι, Σκύθης μέν ἐστι, σοφὸς δὲ ὤν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐδιδάξατο. ὥστε

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Atheniensium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his verbis vniuersos compellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te, ô Anacharsi, digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæq; institutis longè melioribus imbuit.

Itaq;

ἅστε εὐεργέτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκῆν αὐτὸ ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει, παρὰ τὴν Αθηνᾶν· καὶ εὖ ἴσθι, ὡς οὐκ ἀισχυνοῖτο ἡ Αθηναίων πόλις, παρὰ βρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. Αν. τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ πρὶ ὑμῶν ἤκουον τῶν Αθηναίων, ὡς εἴητε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ πόθεν ἂν ἐγὼ νομάς, καὶ πλάνης ἄνθρωπος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκὼς, ἄλλο τε ἄλλην γῆν ἀμείβων, πόλιν δ' οὔτε οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε, ἢ νῦν ἑωρακὼς, πρὶ πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ κατῳκηκότας, καὶ μάλιστα σὲ, ὦ Σόλων, ᾧ τοῦτο, ὡς φασὶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι νόμοις χρωμένη εὐδαιμονήσειε.

Itaq; ob sua in Rep. merita, ciuitate donetur, ac æneā illi statuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Persuasissimum verò habe, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore existimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiscere, quæ sunt ex vsu Reip. ANA. *Hoc equidem erat quod ego de vobis Atheniensibus inaudieram, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris degens contriui, subinde solum pro solo mutans, quiq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neque vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clarissimā optimis legibus fundatā tātis tēporib. incolētes? cū primis verò te, ô Solon? cui hoc, vt ꝑhibent statim sub initiū studio ac curæ fuit, nosse qb. procurationib. Resp. q̄ optimè administraretur, tū quarum legū p̄scripto vtēs quā florentissima atq; felicissima redderetur.*

σειε. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὡς νομοθέτῃ πειστέον σοι, καὶ ἀντερῶ, ἤν τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι· καὶ ἰδοὺ γὰρ, ἤδη ἐκφυγόντος τὴν ἥλιον, ἐν τῷ συνειρεφεῖ ἐσμεν, καὶ καθέδρα μαλα ἡδεῖα καὶ εὔκαιρος, ἐπὶ ψυχροῦ τοῦ λίθου. λέγε οὖν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοὺς νέους παραλαβόντες, ἐκ παίδων εὐθὺς διαπονεῖτε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἄνδρες ἀποβαίνουσιν ἐκ τοῦ πηλοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τί ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβιστήματα συντελεῖ πρὸς ἀρετὴν αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ δὴ μαλιστα ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἐπόθουν ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδαξῇ με, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν τῷ μέρει. ἐκείνου μέν τοι, ὦ Σόλων, μέμνη σό μοι, παρὰ τὴν ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βαρβαρον ἐρεῖς· λέγω δὲ, ὡς μὴ περιπλέκῃς, μὴ δ' ἀπομηκύνῃς τοὺς λόγους.

δὲ δὰ

tur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perpiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. f *Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem consequendã illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno volutationes, hoc enim vel omniũ cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neque impendiò prodicas.*

Vereor

μὴ δ᾽ ἅ γε, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, ἃ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιῤῥεῖν. Σ. σὺ τοίνυν, ὦ Ἀνάχαρσι, ταμιεύου τὰ μείονα, ἔνθα ἄν σοι δοκῇ μὴ πάνυ ἀφῆς ὁ λόγος εἶναι, ἢ πόῤῥω σοι δοκῶ πλανᾶσθαι εἰπεῖν ῥηθήσεσθαι γὰρ μεταξύ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψεις αὐτὸ τὸ μῆκος. ἢν μέν σοι μὴ ἐξαγώνια, μὴ ἢ πόῤῥω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ἢ ἐπισταδὸν ἴσως, οἶμαι, ἃ καὶ μακρὰ λέγοιτο, ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἥπερ τοὺς φονικὰς κρίνει δίκας πάτριον ἔτι ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνιέναι εἰς τὸν πάγον συγκαθίζηται, φόνου ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς διακωλύοντος, ἀφορίζουσι λόγοις ἑκατέρῳ τὸν νομιζόμενον, ᾗ λέγουσιν ἐν ᾧ μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοί, ἢ ῥήτορας ἀναβιβάζονται, τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ ἐς τὰ μὲν πρὶν τὰ πράγματα λέγουσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè melius constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à verò aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò longiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsque accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cognituri: deinde vtrique iure cõtendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

λέγωσιν, ἀνέχεσθαι ἡ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα. ἢν δέ τις ἢ προοίμιον εἴπῃ πρὸ τοῦ λόγου, ὡς ἐνυπνίου ἀπηγήσεως αὐτοῦ. ἢ εἰκόνα ἢ διήνωσιν ἐξωθῶν ἐπάγοι τῷ πράγματι, οἷα ποιοῦσι ῥητόρων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανᾶσθαι, πρινηθῶν ὁ κήρυξ καθιοιώσῃ σιγὴν ἐνθύς, ὅπως ἂν πάντων πρὸς τῷ βουλῇ, καὶ πρὶν εἰπεῖν τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνασμένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε μοι σὺ ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην ἐν τῷ πρόσθεν ποιῆσαι ἔχοντα. μὴ δικάζειν δὲ βουλῆς μὲν νόμον ἄντα, μὴ σιωπᾶν δὲ κελεύοντα, ἢ ἄδην καταῤῥυέντα μύθου. ἄχει δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξίσω ἀκμηκότα. ἐδὲ γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τῷ σωσσίαν, ὡς ἄχθοιτο, εἰ ἀκτένιστοι ἢ ῥᾴστοις, ἀλλ' ἤ τε σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν.

dixerint, perferūtur à Senatu, auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato proœmio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiā cauſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigijs iudicum præſtringant oculos: progreſſus actuum præco illi indicit ſilentium, nō permittens rhetori ad ſenatum nugandi libertatem, ac verbis cauſæ inuoluēdæ poteſtatē, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudè queant perſpicere. Itaq; & te, ô Anacharſi, in præſens quidem Areopagitā cōſtituo, ac iuxta ſenatus legē à me conditā auſculta, meq; ſilentio indicto compeſce, vbi extra cauſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu verò ea quæ ad cauſam attinet, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnoperè dolendum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

ANA.

Ἀναχῶ. ἐνγνώμονα τοῦ ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε ἤδη χαίειν οὐ μικρὰν οἶδα τοι καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρῆγον τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιδάξω με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν οἰσόντων τὴν ψῆφον. ἐπὶ τούτοις οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεωπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ ἔθου με) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκούτομαί του. Σόλ. οὐκοῦν δὴ βραχέων πρακοῦσαι χρή σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἠγούμεθα εἶναι, οἷον, τείχη καὶ ἱερὰ, καὶ νεωτοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον καὶ ἀκίνητον, ὑπαρχειν ἐς ἀποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ἀναπλη-

ANA. *Perbenigna sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt, mihi humaniter exposueris, admiranda profectè, ac bonorum senatorum opera, veritati suffragantium. Iam igitur de illis dissere, ac ego Areopagita (hunc enim me esse voluisti) pro more iudicum vestrorum tibi dicenti dabo operam.* SO. m *Proinde paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunc muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos*

ναπληροῦντας καὶ δα=
ταττοντας, καὶ ἐπιτελοῦν=
τας ἕκαστα καὶ φυλαττοντας,
οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ἐστὶν
ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν κα=
τανοήσαντες, ἐπιμελούμε=
θα μὲν ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώ=
ματος τῆς πόλεως, κατα=
κοσμοῦντες αὐτὸ, ὡς κάλ=
λιστον ἡμῖν εἴη, ἔνδοθέν τε
οἰκοδομήμασι κατεσκευασ=
μένον, καὶ ταῖς ἔκτοθεν ταύ=
ταις περιβολαῖς, ἐς τὸ ἀσφα=
λέστατον περιπεφραγμένον.
μάλιστα δὲ καὶ ἐξαίπαντος
τοῦτο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πο=
λῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυ=
χὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώμα=
τα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοι=
ούτους σφίσι τε αὐτοῖς κα=
λῶς χρήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ
συμπολιτευομένους, καὶ ἐκ
πολέμου σώσειν τὴν πόλιν,
καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαί=
μονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν
δὴ πρώτην ἀνατροφὴν αὐ=
τῶν, μηττάσι καὶ τίτθαις,
καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν,
ἐπὸ παιδείαις ἐλευθερίοις ἄ=
γειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς.
ἐπειδὰν

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quammaximè niteat, cùm intus visendis ædificijs adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. [n] Cumprimis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. [o] Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

ἐπειδὰν δὲ συνετοὶ ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀείστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον συνιστάμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια πεπιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφυ ἕκαστος, ἢ τοι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς δεόμεθα, ἀφ' ὧν τά τε εὐφυῶς δακείμενα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιντο ἄν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μετακοσμοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ὑμῖν πατὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νήπιά ἐστι, σκέπουσι, καὶ περιφράττου-

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsáq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. P *Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas conte-*

ειφράττουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιοντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται τὸ ἔρνος, τὴν ἱκαῦτα περιτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις δονεῖν καὶ δασαλεύειν, καρπιμώτεα ἐξεργάζονται, τὴν μὲν τοίνυν ψυχὴν μουσικῇ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναῤῥιπίζομεν, καὶ γράμματα γράψασθαι, καὶ τρῶς αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν. πεῖοῦσι δὲ ἤδη, ὁρῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ, καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις κατακοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥαψῳδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀριστείας τινὰς, καὶ πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ᾄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον, οἷα πολλὰ Ησίοδός τε ἡμῖν καὶ Ομηρος

gunt atq; fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur. vbi verò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, easq; ventorum arbitrio mouēdas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque [q] mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemqúe excellenter pronunciare docemus. [r] Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero

Ομηρος ἐποίησαν. ἐπειδὰν δὲ πλησιάσωσι πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ δέῃ αὐτοὺς ἤδη μετα χειρίζεσθαι τὰ κοινὰ, καί τοι ἔξω τῶν ἀγῶνος ἴσως ταῦτα οὐ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκοῦμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀλλὰ διότι τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγημνάζειν αὐτοὺς ἀξιοῦμεν, ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῶν σιωπᾶν προστάττω, οὐ περιμείνας τὸν κήρυκα, οὐδὲ τὸν Αρεωπαγίτην σὲ, ὃ ὑπ' αἰδοῦς, οἶμαι, ἀνέχῃ λήρουντα ἤδη τοσαῦτα, ἔξω τοῦ πράγματος Ανάχ. εἰπέ μοι, ὦ Σόλων, πρὸς δὲ δὴ, τοὺς τὰ ἀναγκαιότατα μὴ λέγοντας ἐν Αρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀπρσιωπῶντας. οὐδὲν τῇ βούλῃ πρόσιμον ἐπινενόηται; Σό τί τοῦτο ἤρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον. Ανά ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρεὶς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἧττον ἀναγκαῖα λέγειν διανοῇ, γυμνάσια, καὶ διαπονήσεις τῶν σωμάτων. Σό. μεν

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autē vbi ad Reipub, procurationē se iam cōtulerint, illisq; publica officia obeūda sunt. 8 *Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentē excolere soleamus, sub initium dicere decretū erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignū arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti.* ANA. *Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes?* SOL. *Cur hoc ex me quæsîsti? nondum enim intelligo.* ANA. *Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas.*

SOL.

Σό. μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσεων, καὶ ἀποπλανᾶν οὐ βούλομαι τὸν λόγον, μή σου ἐπιταράξῃ τὴν μνήμην ἐπιῤῥέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ διὰ βραχέων, ὡς οἷόν τε. τὸ γὰρ ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν διασκέψεως, ἑτέρου ἂν εἴη λόγου. ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν, μεγάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, κελεύοντες ἅ, τε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα ἐκμανθάνουσι, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι, ὥσπερ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μέν τοι καὶ ἐς τὸ

SOL. *Memor sum eorum, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationē temerè ab instituto aberrari nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriā. Veruntamen & hæc quàm potero paucissimis perstringam: si quidem harum rerum accuratior disputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legendæ proponūtur, quæ fugienda, quæque facienda sunt imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum sit, apud quos ea quæ decent perdiscunt: tum iusta facere, tum ex æquo inter se versari in Rep. neque vllam rem turpem peruersè appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapientibus.* [t] *Sophistæ atque Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque in theatrum*

τὸ θέατρον συνάγοντες αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν ὑπὸ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ πάνυ θρυλουμένους, ὡς τῶν μὲν ἀντείποιντο, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπουδαίοις τοῖς δὲ γε κωμῳδοῖς, καὶ ἀσκώλιαν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν εἰς τοὺς πολίτας, οὓς ἂν ἀσχᾷ, καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας αἰσθωνται, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν· ἀμείνους γὰρ οὕτω γίγνονται ἀκροώμενοι, καὶ τῶν πονηρῶν ὡς φεύγοιεν τὸν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἔλεγχον, Ἀνάχ. Εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φῂς· τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, ἃ γε ἐκεῖνοί εἰσιν. ὑποδήματα μὲν βαρία καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένους, χρυσᾶς δὲ τανίας τῷ ἰσθῆτα περιποικιλμένους, ῥάβδον δὲ ἐπικεκμῶτας παγγέλοια, λιχηνώτα, παμμίγιθον· αὐτοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τινὰ κεκράγασαν, καὶ δεινὸν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicterijs incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenijs per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebantque nescio quomodo securè talibus

λῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσῳ δ', οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐώρταζεν, οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἧπτον ἐβόων· κράνη δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον γοῦν ἅπαν ἐγέλη ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ ἅπαντες ἤκουον, οἰκτείροντες, οἶμαι, αὐτοὺς, πέδας τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σό. ἐκ ἐκείνους, ὦ γαθὲ, ᾤκτειρον, ἀλλὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδείκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐτραγῴδει πᾶς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. εἰκός δέ, σε καὶ αὐλοῦντας ἑωρακέναι τινὰς τότε, καὶ ἄλλους συνάδοντας, ἐν κύκλῳ συνεστῶτας, οὐδ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ᾄσματα καὶ αὐλήματα. τούτοις δ' οὖν ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις παραθηγόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται.

τὰ δὲ

libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & [u] vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Cæterùm

τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅπερ μάλιστα ἐπόθεις ἀκοῦσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν· ἀπρδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἁπαλὰ, καὶ τέλεον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζειν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἑκάσταις, ὡς μήτε θάλπος δυσχεραίνειν, μήτε πρὸς κρύος ἀπαγορεύειν. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο· ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτυ νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλαττόμενα, δυσραγέστερα, καὶ ποσελῷ διαρκέστερα γίγνεσθαι, σεκρά γε ἤδη ὄντα, τὸ δὲ ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα, μὴ ἂν ἄμεινον ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατεθήσεσθαι. τοὐταῦθεν ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ἐκιστήσαντες, τὸν μέν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τούς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt habiliora firmioraq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò × pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pariterq;

καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀπρεπέποιντο δέει τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον ἐς τὸς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ πρόσετι ἐῤῥῶσθαι καὶ καρτερούς εἶναι. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω συνεγνευκότες παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι εὐμαρῶς, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δυνάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἓν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι· δυσπαθέστερα γὰρ, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς δαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε ἀφίκοιν-

riterq; ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auersentur vulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus. nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea Y vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in

ἀφίκοιντο εἰς χρεῖαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τὲ θᾶττον ἐποσκελίσας, καὶ καταπεσὼν εἴσεται ὡς ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα ποειζόμεθα, τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες καὶ διαπονήσαντες, ἐῤῥωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ κοῦφα καὶ εὔτονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἐννοεῖς γὰρ, οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἵους εἰκὸς σὺν ὅπλοις ἔσεσθαι, τοὺς καὶ γυμνοὺς ἂν φόβον τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσοντας, οὐ πολυσαρκίαν ἀργὸν καὶ λευκὴν ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα γυναικῶν σώματα, ἐπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί

do in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quòd & hostem talis complexus citiùs supplantatum prosternet, & prolapsus ipse quamfacillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharsi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre solemus: planéque in eam opinionem descendimus, vt certò putemus longè melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robustiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eadémque aduersarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè sunt [illegible]lierũ corpora sub vmbra marcescentia, trepidantia,

ἱδρῶτί τι ἀνθὺς πολῶ ῥεόμενα, καὶ ἀθμαίνοντα ὑπὸ ζέσ-
μάτος, καὶ μάλιστα λίῳ, καὶ ὁ ἥλιος, ὥσπερ ναῦ. τὸ μεσημβρι-
νὸν ἐπιφλίγει. οἷς τί ἄν τις μήσαιτο πιθῶσι, καὶ ἡ λοιπὸς
τὸν ὑπανιχομένοις, καὶ ἡ ἀμαλδύνει, ἀνθὺς παραθρομένοις,
καὶ προαποθνήσκουσι πρὶν ἐντὸς βόλους γένεσθαι, καὶ ἀς
χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δ' ὑμῖν ὑπέρυθροι, ἐς τὸ
μεσάντερον ὑπὸ τοῦ ἥλιος διαχωσμένοι, καὶ ἀρρένωποί, πο-
λὺ τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν καὶ ἀνδρῶδες ἐπιφαίνοντες, το-
σαύτης ἰσχύος ἀπολαύοντες, ὅτι ῥιπτοί, καὶ διατσκληκότες,
ὅτι περιπλεθεῖς ἐς βάρος, ἀλ-
λὰ ἐς τὸ σύμμετρον περιγε-
γραμμένοι, τὸ μὲν ἀχθος
τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν τοῖς
ἱδρῶσιν ἐξαναλωκότες. ὃ δὲ ἐ-
σχὺν καὶ τόνον παρέχειν, ἁμι-
γὲς τοῦ φαύλου περιειλημμέ-
νον, ἐρρωμένως φυλάττον-
τες· ὅπερ γὰρ δὴ οἱ λικμῶν-
τες

ac illicò multo sudore per-
fluentia, neque non sub ga-
lea anhelantia, maximè ve-
rò si quando (vt nunc) sol
sub meridiem æstu supra mo-
dum calente feruerit. Cui
enim rei quispiam vteretur
sitientibus & puluerem fer-
re nequeuntibus, quique sal-
tem viso sanguine statim ex-
animantur, ac antè moriun-
tur, quàm intra teli iactum
atque ad manus cum hosti-
bus ventum fuerit? Sede-
nim nostri iuuenes partim
rubore, partim nigredine
temperanter sub sole colo-
rati, vultu planè masculo,
multum vigoris atque calo-
ris & virilitatis præ se fe-
rentes, neq; nimiùm sunt obe-
si, neq; rursus nimiùm tenues
& aridi, neque nimio ponde-
re prægraues, prægrandes,
verùm iusto corporis mo-
do formati, cùm inutilem,
tum superfluam carnium
molem & abundantiam su-
dore absumunt: illud au-
tem quod robur præstat & vigorem, citra mali admix-
tionem conseruant. Quod enim ij, qui ventilando pur-
gant

τοῦ τὸν πυρὸν, τοῦτο ὑμῖν καὶ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχνην, καὶ τοὺς ἀθέρας ἀπρφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὴν καρπὸν διευκρινοῦντα, καὶ προσωρεύοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ μήκιστον διαρκεῖν ἐν τοῖς καμάτοις, ὀψέ τε ἂν ἰδίειν ὁ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη. ὥσπερ ἄν, εἰπῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὐτὸν καὶ ἐς τὴν καλάμην αὐτοῦ, καὶ ἐς τὴν ἄχνην (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἐπάνει μι) θᾶττον ἄν, οἶμαι, παραπολὺ ἡ καλάμη ἀναφλεγείη, ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον οὔτε φλογὸς μεγάλης ἀνιστάμενος, οὔτε ὑπὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καταμικρὸν ὑποτυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κατακαυθείη. οὐ τοίνυν οὐδὲ νόσος οὐδὲ κάματος, ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἐλέγξειεν ἄν, οὐδ' ἐπικρατήσειεν εὐμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ·

gant triticum faciunt: illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas inijceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè arguerit, neq; supare potuerit. Etenim ab internis probè præparatũ, nec malè munitum est.

καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ παρίεναι ἐς τὸ εἴσω, μὴ δὲ παραδέξεσθαι μήτε ἥλιον αὐτὸν, μήτε κρύος ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώματος. πρός τε τὸ ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλοῦ πεπαρεσκευασμένον, καὶ ἐς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν ἀρκείμενον, ἀρπληροὶ εὐθὺς ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτους ἐπιπλεῖστον παρέχεται· τὸ γὰρ προπονοῦσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, εἰκ ἀνάλωσιν τοῦς ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤῥιπιζομένη πλείων γίγνεται. καὶ μὴν καὶ δρομικοὺς εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς, ἐς μῆκός τε δαρκεῖν ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύτατον ἐπικουφίζοντες. καὶ ὁ δρόμος οὐ πρὸς τὸ στῤῥὸν καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ ἔνθα οὔτε βεβαίως ἀπερεῖσαι τὴν βάσιν, οὔτε

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illicò membra vigore irrigans eáque cumplurimùm nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Prærereà in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque

ἔτι ἐπισπερξαι ῥᾴδιον, ὑποσυρομένῳ πρὸς τὸ ὑπῆκον τοῦ ποδός. ἀλλὰ καὶ ὑπεράλλεσθαι τάφρον ἐθέλοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμπόδιον, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκεῖν τοὺς ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίνας χαροπλήθεις ἐν ταῖν χερσὶν ἔχοντας. ἔπειτα περὶ ἀπονταίσθαι βουλῆς ἐς μῆκος ἀμιλλωμένοις. εἶδον δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χάλκοιον, σφαιρίς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικός, ὄχανον ἔχουσαν, ἐφ' ἣν τελαμῶνας, καὶ ὑπεράνω γε αὐτοῦ, καμπὴν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐλάκκους βαρύ, καὶ δύσκολον τὸ λαβεῖν· ἐκεῖνο τοίνυν ἄνωθεν ἀναβρίπτουσιν ἐς τὸν ἀέρα, καὶ ἐς τὸ πρόσω, φιλοτιμούμενοι ὅστις ἐπὶ μήκιστον ἐξέλθοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερβάλοιτο, καὶ ὁ πόνος οὗτος ὤμους τε ὠφελεῖ, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ πυλὸς δὲ καὶ ἡ λόνις, ἅπερ οἱ γυμνασιάρχαι ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄνισον,

neque ſuffulciri promptum eſt, cedentib. ſubinde ad ſingulos paſſus pedibus. Foſſam quoque tranſilire, ſi neceſsitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde haſta quoque in longum proïcienda decertant. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum, neque baltheum habentē. At illum quoque periculi faciendi gratiâ manu ſuſtollebas, iacentem in medio, videbaturque tibi grauis & propter læuitatem comprehenſu difficilis. Itaq; illum ſurſum manu exortum iaculantur in aërem, inq; longum, contendentes quinam ex ilis eundem quàm longiſsimè iactu promouerit, ac

omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,

ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτε ἔγνωκα ἀποβεβλωτα. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κρατιὸν ἡ πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα καὶ τὸν ὄλισθον ἀνάγκη πολλὰ γίγνεσθαι, ἐρρωμένων ἐν τῷ παλῷ, ὃ σὺ τῶν ἐγκλυσιν ἔκπλουν, οὐκ ἄχθος οὐδὲ γελοῖον ὄν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα σωτηρεῖ, ὁπόταν ἔτως ἐχόντων ἀκόλουθον, ἀναγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ σωίχειν ἀλισθαίνοντας. ἀρίστη τε ἐν παλῷ ἱδρῶσα, μήτ' ἐκκάειν ἐπισεῖν, καὶ ἀραιρῶσα τῶν χειρῶν σπουδάζουσα, μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα ὥσπερ ἐφ' ὑμῖν προθύμων, ἐς τοὺς πολίμους καὶ κρισιμαίους ἀθλοις φίλον προθύτα, ἐρρωμένως ἀραμένον ὑπεξαγειν, ἢ καὶ πολίμιον σωαρπάσαντα φέρειν, μὴ τῶν ὁμοίων νομίζοντα, καὶ ὅλως ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦν, τὰ

nunc audi, ô admirande. Primùm quidem, ne in duro casus illis contingat, ed in loco molliore citra periculum proſtrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno ſudantibus neceſſe eſt, quam rem tu anguillis conferebas, ſed quæ non ſunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatem conſolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametſi crebrò elebantur è manibus. Tenere etiam perunctum oleo, & ſudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur eſſe modica, aut nullius momenti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum eſt, in bello quoque non parum præſtant vtilitatis exercentibus, ſi aut amicus vulnere ſaucius ſine negotio ſublatus ex acie efferendus eſſet, aut hoſtis comprehenſus ſublimis rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus difficili-

τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ εὐκολώτερον φέροιεν. τὴν μὲν τοι κόνιν, τοὐναντίον χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ὡς μὴ διολισθάνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι συνέχειν τὸ διαδιδράσκον ἀπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται καὶ ἐκφεύγειν αὐτοὶ λυφθέντες ἐκ τῶν χειρῶν· καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι· καὶ μὴν καὶ τὸν ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ἐπιπαττομένη, καὶ ἐπὶ πολὺ διαρκεῖν ποιεῖ τὴν δύναμιν, καὶ κώλυμα γίγνεται μὴ βλάπτεσθαι ἀπὸ τῶν ἀνέμων, ἀραιοῖς τότε, καὶ ἀνεωγῶσι, τοῖς σώμασιν ἐμπιπτόντων, ἄλλως τε καὶ τὸν ῥύπον ἀπομᾷ, καὶ στιλπνότερον ποιεῖ τὸν ἄνδρα. καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν παραστησάμενος πλησίον τῶν τε λευκῶν τινα ἐκείνων, καὶ ἀπὸ σκιᾷ διεδιητημένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ, τῶν ἐν τῷ

difficilioribus propositis, vt hoc faciliùs minora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse censemus, ne, dum complexibus implicantur, labantur. Posteaquàm enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersarium, quò minûs elabatur è manibus, propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipse comprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cùm tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentem, arena quoq; mihi videtur comprimere, dum aspergitur: vtq; vis corporis par sit laboribus, efficere: estq; ventis obstaculo, quò minus lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui semet

τῶν λυπεῖν γυμναζομένων, ἀλλ' ἀπολύσαι πλὴν λόγων, καὶ τὸν παῖδα, ἐροίμην ἄν σε, ποτέρῳ ἂν ὅμοιος εὐξαιο γενέσθαι. οἶδα γάρ, ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐκ πρώτης προσόψεως, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τῶν ἔργων παραθείης ἑκατέρῳ, συνιδήσεις, καὶ συνεκπολεμήσεσθαι μᾶλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ διαῤῥεῖν, καὶ λυπηρὸν εἶναι ἀρετὴ καὶ φυγεῖν εἰς τὰ ἔσω τῆς ψυχῆς. ταῦτ' οὖν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοῖς νέοις ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι, καὶ ἐν εὐθυδικίᾳ βιώσεσθαι δι' αὐτούς, ἱκανοὺς δὲ καὶ τῶν ὑπερορίων ἐπιόντων, φοβεροὶ δὲ τοῖς πλησίοις ὄντες, ὡς μηδὲν ἐπιβουλεύειν μηδὲ ἐπιτίθεσθαι ἡμῖν τοὺς πλησίον αὐτῶν. ἐν ἐρημίᾳ τινὶ αὖ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμεθα, πρὸς μηδὲν τῶν ἀσχήμων φιλοτιμουμένοις, μηδ' ὑπ' ἀρχίας εἰς ὕβριν τρεπομένοις, ἀλλὰ πρὸς τὰ τοιαῦτα διατείνουσι, καὶ ἀσχόλοις ὄσιν

in Licéo exercent, eligeres, huc sisterem, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarē, vtrinam potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similem, quàm deliciis frangi atque diffluere, ac album esse præsanguinis inopia ad præcordia confugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuētutem nostram exercere solemus, existimantes eandem hisce gymnasiis optimā fore custodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis existentes, adeò vt illorū plurimi & potentiam nostram pertimescant, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contendentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam se conuertentibus, sed circa ista versantibus, inq; his ipsis exercitijs occupa-

οὖσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἔφην τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἐστὶ λέγειν, ὁπόταν ἔς τε εἰρήνην καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρεσκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζοντες. Ανάχαρ. οὐκοῦν, ὦ Σόλων, ἤν ποτε ἡμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ πὺξ τᾶς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, κἀκεῖνοι δηλαδὴ ὑποπτήσσουσιν ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, δεδιότες μὴ σφισι κεχηνόσι πάσσητε τὴν ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς κατὰ νώτου γένησθε, περιπλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τὴν γαστέρα, καὶ διάγχητε, ὑπὸ τὸ κράνος ὑποβαλόντες τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύσουσι δηλονότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ἡμῶν δὲ, ὥσπερ ἀνδριάντων, οὐ καθίξεται τὰ βέλη, κεχρωσμένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. *Proinde, Solon, hostibus vobis ingruentibus oleo peruncti, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac*

πολὺ τὸ αἷμα πιποιημέ-
νον. οὐ γὰρ κάλαμοι καὶ
ἀθέρες ὑμᾶς ἐστι, ὡς τάχι-
στα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πλη-
γάς· ἀλλὰ ὀψέ ποτε ἄν, καὶ
μόλις κατατιμώμενοι βα-
θέσι τοῖς τραύμασιν, ἅμα
ὀλίγον ὑποδείξητε τοιαῦτα
γὰρ φῆς, εἰ μὴ πάνυ παρύ-
κουσα τοῦ παραδείγματος.
τὰς πανοπλίας ἐκείνας τό-
τε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κω-
μῳδῶν τε καὶ τραγῳδῶν,
καὶ ἢν προτιθῇ ὑμῖν ἔξο-
δον, ἐκεῖνα τὰ κράνη περι-
θήσεσθε τὰ κιχλώτα, ὡς φο-
βερώτεροι ἔσεσθε τοῖς ἐναντί-
οις, μορμολυττόμενοι αὐτούς.
καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐ-
κεῖνα ἀμπαδά· φύγοιτε γὰρ, ἢν δέῃ, ποῦφα, καὶ
ἢν διώκητε, ἄρυπλα τοῖς πο-
λεμίοις ἔσεσθε, ὑμῶν οὕτω με-
γάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐ-
τούς. ἀλλ' ὅρα, μὴ ταῦτα
ὑμῖν τὰ κομψὰ πῦρ
ᾖ, καὶ παιδικῶς καὶ ἀτα-
ρίβως ἀργοῦσι, καὶ ῥαθυ-
μίαν ἐνίεσι τοῖς νεανίσκοις.

multo sanguine abundantes. Neq; enim vos estis aut spicæ aut stipulæ, vt quamprimùm plagis succumbatis, sed admodum serò, ac vix profundis confecti vulneribus modico sanguine commonstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplum à te adductum planè obaudierim: aut fortasse Comicorum & Tragœdorum potius armaturam assumetis, & si iussu senatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Prætereà calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui si fugiendum vobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduersus illos irruentibus. At vide potius ne ista vestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia,

ἀ Λ

& inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

Si verò

εἰ δὲ βέλτιω πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἄλλων ἡμῖν γυμνασίων δεῖσθε, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς, τῆς ἐν ὅπλοις. καὶ ἅμιλλα πρὸς ἀνθρώπους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀνδρείους ἔσται, μετὰ κινδύνων μετρίων ἀρετεύειν. ὥστε ἀφίνοντας τὸν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κάφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα ἀνεμίου πρὸς ἄνεμον, ἀλλ' ἐς ὀχυρὰν βαρεῖαν, μετὰ σεισμοῦ φερομένην, καὶ λίθος χαροπὸς, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον ἐν ἡνίαις, καὶ θώραξ καὶ κράνος. ὡς ὑμῖν ἔχοντι, θεῶν τινος ὑμῖν σώζεσθαί μοι δοκᾶτε, οἳ μηδέπω ἀρπάσαντες ἀπὸ τιμῶν ὀλίγων ψιλῶν ἱππεύοντων. εἰ δὲ γέ τοι, ἦν σπάσαμι ἐγὼ τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ πλευρὰν μόνος ἐπῆσπεσον ὑμῖν ἄπασιν, οὐδοὶ ἂν ἔλοιμι τὸ γυμ-

Si verò vobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnasiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistræ insertum, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruati esse videmini, quo minus nondũ perijstis à perpaucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si stricto saltẽ gladio, quo succinctus sum, solus iuuenes vestros, omnes irruerem, eductum vnà cum clamore gymnasium haud dubiè caperem, illis

γυμνάσιον, φυλόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τῶν σιδήρῳ τολμῶντος. ἀλλὰ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἂν περιϊστάμενοι, καὶ περὶ τοὺς κίονας κατακρυπτόμενοι, γέλωτα ἂν μοι παράσχοιεν δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις οὐκ ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες ἀντίκα γένοιντ' ἂν, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαφέντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη δατέθεικε, βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας. Σό. οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τέ ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι, ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπειράθησαν. ἡμεῖς γὰρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπειδήπερ οὕτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τῶν νέων, δὰ τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους, ἀλλ'

illis passim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aspicere audente: verùm post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc verò videres illos non amplùs rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expallescentes transcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vox eteruatos effœminauit, ut non facilè saltem cristam hostilis galeæ conspectam sustineretis. So. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessiuerunt: neq; vestræ z mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus vrbem expeditionem instituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie vires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuxenim corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed

ἀλλ' ἐπειδὰν καθ' αὐτοὺς ἄρι-
στοι γένωνται, ἀσκοῦνται τὸ μετὰ
τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ
ἄμεινον χρήσαιντ' ἂν αὐτοῖς,
οὕτω διακείμενοι. Αν. καὶ πῶ τοῦτο
ὑμῖν ἐστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν
τοῖς ὅπλοις, οὐ γὰρ εἶδον ἔγωγε
ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπα-
σαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελ-
θών. Σό. ἀλλὰ ἴδοις ἄν, ὦ Α-
νάχαρσι, ἐπιπλέον ἡμῖν συν-
διατρίψας, καὶ ὅπλα ἑκάστῳ μά-
λα πολλὰ, οἷς χρώμεθα, ὁπό-
ταν ἀναγκαῖον ᾖ, καὶ λόφους καὶ
φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας
σχεδὸν τὸ τέταρτον τῶν πολι-
τῶν. τὸ μέν τοι ὁπλοφορεῖν εἰεὶ,
καὶ ἀκινάκην περιεζῶσθαι, περι-
τὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι·
καὶ πρόσιμόν γ' ἐστὶν, ὅστιν ἐν ἄ-
στει σιδηροφοροίη, μηδὲν δέ-
ον, καὶ ὅπλα ἐξενέγκοι εἰς τὸ
δημόσιον. ὑμεῖς δὲ συγγνωστοὶ,
ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε
γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥά-
διον ἐς ἐπιβουλὴν, καὶ οἱ πό-
λεμοι μάλα πολλοί. καὶ ἄ-

sed vbi in hisce ludicris quã optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè prõptiùs vtuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. *Et vbinam locorũ illud nobis est gymnasium, quod armorũ vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligẽter perreptassem.* SO. *Sed certò videbis, ô Anacharsi, multum nobis tẽporis conuersatus, tũ vnicuiq; permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriâ ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia: neque*

δηλον, ὁπότε τις ἐπισὰς, κοιμώμενον καταπάσας ἀφ' ἧς ἁμάξης, φονεύσειεν. ἔτι πῶς ἀλλήλοις ἄπιστα, αὐθαιρέτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖν, ὡς σπανιώτατον ἂν ἀμυνοῦντα, εἴ τις βιάζοιτο. Ἀνάχαρσις, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν ὀδυνηρὸς ἀναγκαίας ἕνεκα, πανοπλὸν ὑμῖν λοκᾶν, καὶ τῶν ὅπλων φέρεσθαι, ὡς μὴ δεῆσαι χαλκοῦ ὄντα φθείροιτο, ἀλλὰ φυλάττεται ἀχρεῖμμα, ὡς χρησόμενοί ποτε, τῆς χρείας ἐπισάσης. τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, οὐδενὸς λανθάνοντος, καταπονεῖται πάσχοντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱδρώτων καταναλίσκοντες, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' ἐκεῖ ἐν ᾧ πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἐκχέοντες; Σό. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιόνδε τι δυνάμεως πέρι ἐννοεῖν, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ ὑγρῷ ὁμοίαν αὐτῷ ἴσαν. ἀλλὰ ἂν οὖν, μὴ

neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium: vt in propinquo sit ad propulsandam iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò, Solon, ferrum gestare nulla necessitate adigente supervacaneum esse censetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: sedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei mapnopere necessariæ aut conducibili vires illorum expromitis, sed incassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris, ô Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuis ne quem-

μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμέου λάθῃ διαῤῥεῦσα ἐν τοῖς πόνοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ὑπὸ μηδενὸς ἔνδοθεν ἀναπληρούμενον. τὸ δ' ἐχ ὅτως ἔχει σοι, ἄνθρωπος ὅσῳπερ ἂν αὐτὸν ἐξαντλῇ τοῖς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, καθάπερ ὁ Ὑδρας μῦθον, εἴ τινα ἅπαξ κεφαλὰς ἀποτεμοιμένου ἀντὶ μιᾶς κεφαλῆς τριπλασίους δύ' ἀεὶ ἄλλας ἀνεφύοντο. ἢν δὲ ἀρχόμενος ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄχρι οὗ ἕκαστος μηδὲ διαρκῆ τὴν ὕλην ἔχῃ ὑποβεβλημένην, τότε ὑπὸ τῶν καμάτων βλάπτοιτο ἄν, καὶ κατεμαράνοιτο, οἷόν τι ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίνεται. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ φυσήματι, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαυσάσας ἄν, καὶ μεῖζον ποιήσασας ἐν βραχεῖ, παραβήναι τὸ πνεύματι, καὶ τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἀφανίσασας, οὐκ ἔχομεν ἀποκρῶσαι τῆς ὕλης τὴν χορηγίαν, ἀς διαρκῆ ἐὰν πῶς τὸ ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς, οἶμαι, τῆς ῥίζης ἀνεφύετο. ΑΝΑΧ. ταυτί γὰρ, ὦ Σόλων, οὐ πάνυ

ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculùm effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridũ discedendo relinquat, cùm à nemine intus repleatur. Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quantò quis impensiùs exhauserit, tantò copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, siqua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, veluti in igne ac lychno vsuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incẽdere, inq; breui maiorem facere, nimirũ inflammans spiritu: ac lychni lumẽ extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit. neque enim ab altiùs acta radice producta fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admo-

πάνυ συνίημι· λεπτότερα γὰρ, ἢ κατ' ἐμὲ εἴρηκας, ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξὺ δεδορκήας δεόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως εἰπὲ, τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ισθμοὶ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πολλοὶ, ὡς φῂς, συνίασιν ὀψόμενοι τοὺς νέους ἀγωνισομένους, οὐδέ ποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὴν ἅμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον παραγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ εἰδέναι τοῦτό γε, οὗ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. Σό. ἡγούμεθα γὰρ ὦ Ανάχαρσι, τὴν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ελλησι, καὶ δῷ τοῦτο, ὡς ἐς τούτους ἀπρδυσόμενοι, ἀνεξίας τε ἐπιμελοῦντο, ὡς μὴ αἰσχύ-

admodum intelligo. argutiùs enim ista tibi dicta sunt, quàm vt ego queam intelligentia assequi, exactā quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi responde, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, alijsq́, quando multi, vt ais, confluxerint iuuenes, certantes spectaturi, in ipsis armis certamen cōficiendum proponitis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginam coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratiâ factitare soleatis.

So. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt,

ne

αἰσχύνοιντο γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸ ἀπεργάζεται. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθεν εἶπον, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γενέσθαι, καὶ δείκνυσθαι τοῦ δακτύλου, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπίασιν, οὐ μετρίως ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρετῆ καὶ πόνων ἐρασθέντες, ὡς εἴ γέ τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τὴν ἐνκλείας ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἄν τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσειε; νῦν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν παρέχοιεν ἄν σοι, ὁποῖοι ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοτίνου πέρι καὶ μήλων, γυμνοὶ τοσαύτην προθυμίαν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. καί τοι τί ἂν πάθοις,

ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificũ & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimũ, ac demonstrari prætereuntiũ digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborum amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cõmuni hominũ vita laudis & gloriæ amorem sublatum eijceret, quidnam ampliùs præclaræ rei nobis ille faceret reliquũ? aut quisnam facinus aliquod magnũ & memorabile cõcupisceret? Iam ex ijs haud difficulter cõiecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis & vxoribus, & pro tẽplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate ad victoriam consequendã ferantur. Et quidnam dicturus esses,

εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τούτοις οὐ μικράν; ἢ γελάσῃ δηλονότι, καὶ μάλιστα ἢν μάθῃς ὡς ὑπὸ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ πεσέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὁρᾷν τὰ ὄρνεα δαπυκτούοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο γελοῖον ὑποδύεται γάρ τις ἠρέμα ταῖς ψυχαῖς ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγενέστροι καὶ ἀτολμότεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρυόνων, μηδὲ ἀπαγορεύοιεν ὑπὸ τραυμάτων ἢ καμάτων, ἢ τοῦ ἄλλου δυσχροῦς. τὸ δὲ ἐν ὅπλοις πειρᾶσθαι αὐτῶν, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἄπαγε, θηριῶδες γὰρ, καὶ δεινῶς σκαιὸν, καὶ πεσέτι γε ἀλυσιτελὲς, ἀτροφάττειν τοὺς ἀείσους, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν δυσμενῶν. ἐπεὶ δὲ φῂς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελεύσεσθαι,

si apud nos & coturnices & A gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harũ rerũ spectandarũ & adornandarũ studium non mediocre? Rideres videlicet: at tũc maximè si resciscerés lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus vt intersint imperatũ esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsq; ad extremam defectionem viriũ. Atqui ne hoc quidem institutũ risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenũ impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignauiores esse appareant, nêve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtq; mutuis vulneribus semet non ficientes spectemus, apage, ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorũ opera & virib. longè melius aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquã quoq; Græciam vidẽdi gratia peragraturũ,

vide

μέμνησο, ἤν ποτε καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσαι, μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην πονεῖν αὐτοὺς, ὁπόταν ἢ σφαίρας περὶ ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, παίωσιν ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον εἰσελθόντες, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διαστάντες, τὰ πολεμίων ἀλλήλους ἐργάξωνται, γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τοῦ περιγράμματος τὸ ἕτερον σύνταγμα, οἱ ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ ἔμπαλιν συνωθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρήνη λοιπὸν, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔτι παίσειε. μάλιστα δὲ, ἢν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ καὶ μητέρας παριστώσας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἱκετεύουσας ἐπὶ μήκιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτε-

vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato eiecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorē capiant, sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoq; vt quandiutissimè labori tolerando sufficiant,

καρτερῆσαι ζῶντας θανοῦσι. πρῶτοι γὰρ καὶ ἐναπέθανον ὧν ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ξῶντες ἔτι, ἢν ὀφθαλμοῖς τοῖς οἰκείων, μηδὲ ἕξαι τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὕβρει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἀνατιθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς ἀκέφαλα, μήτε μαίνεσθαι νόμιζε αὐτοὺς, μήτε ἄφρας ὡς δεδημιᾶς ἕνεκα αἰτίας ἀναγκάσαι σαλαῦ πορεῦσι, μήτε τυράννοις βιαζομένους, μήτε πολεμίων δόξαι τιθέντων. εἰποὶ γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πρὸς τὰ ἔνδοξα, καὶ ἃ σωιδῶν κολάζει αὐτοὺς, ἐκ ἐχθρὸς ὤν, δεδιὼς μίσους αὐτὸ ὁρῶν, δεδιὼς τὴν νομολάβαν τῆς πόλεως ἐκὲ παραναλίσκων, ἀλλὰ καρτερικοτάτους, καὶ πάντων θανοῦσι πρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καίτοι κἂν μὲν ὁ Λυκοῦργος εἶπε, ἐννοεῖς, νέve verberũ difficultatibus cedentes succumbant. Itaq; permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuentes in familiarium cõspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorũ erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quãdo ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temerè suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neq; hostib. imminentibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis tuendis tibi rationi valde consentanea, quibusnã causis impulsus B pueros ita verberibus afflig̃dos statueris, neq; inimicus illis existens, neq; inuidentia adductus hoc faciens, neq; ciuitatis iuuentutẽ nequicquã absumens: sed volẽs atq; cõtendẽs reddere quãfortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriã ab iniuria esset seruaturi atq; defensuri. Quãquã verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè

φίμαι. καὶ αὐτὸς, ὡς οὐκ ἄν ποτε ληφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι ἐξείποι τῆς Σπάρτης, αἰκιζομένων τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ καταγελῶν αὐτῶν, μαγιστοῖτο, ἂν ἀμιλλώμενος πρὸς τὴν παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσειεν. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ καὶ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ ἐκπρόθεσμος ὢν ἤδη τῶν ἀγῶνος, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεανιεύσατο; Σό. πρεσβύτης ἤδη ὢν ἔγραψε τοὺς νόμους αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀφικόμενος. ἀπρεδημήκει δὲ παρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἤκουσεν ἐν νομωτάτους εἶναι, Μίνωος τοῦ Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἐστιν. Σό. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ανάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα, ζημοῦν δὲ τὰ ξενικὰ, οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν. Ανάχαρ-

facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quōdam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, immicis eundē diris tormentis torquentibus, sed illos salsè subsannās, flagellis cædebatur, cum verberāte infracta animi tolerantia contendens, vternam citiùs viribus deficeret. ANA. *Num Lycurgus quoq; Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existēs, citra periculum talia iuueniliter cōmentus est?* SO. *Cùm iam prouectæ ætatis esset ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenses peregrè egit, quoniā eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quib.* C *Minos Iouis filius legū scriptor extiterat.* AN. *Quamobrē igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgū, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ꝑpulchra hæc sunt instituta, & vobis nō indigna.* SO. *Quoniā nobis, Anacharsi, sufficere vidētur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariū existimamus peregrinorū æmulatores esse.* AN.

οὐκ, ἀλλὰ συνίης, οἶμαι, οἷόν τε ἐστὶ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ἄνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμιν, ἢ αὐτῷ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε, ἢν ποτε ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δοκῶ μοι τάχιστα καταλευσθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ἐπιγελῶν ἑκάστοις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους, κατάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους, ἀτεχνῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, ὅτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῇ πάσχουσα. Σό. μὴ ἐρήμην, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷον κρατεῖν. ἔσται γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοι τὰ εἰκότα ἀντερῶν ἐν Σπάρτῃ· πλὴν ἀλλ', ἐπείπερ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξελήλυθα, σὺ δὲ οὐ πάνυ ἀρευκόμενος ἐν τούτοις ἔοικας, οὐκ ἄδικα αἰτήσειν ἔοικα

Nequaquam. sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas vtrasq; suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas neq; priuatim ad eum qui cæditur, neq; item ad Remp. cõmuniter. Itaque si quando Spartam peregrè profectus venero, quo tempore ista facilitare solent, videor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridentem, si quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egêre helleboro, quæ vsque adeò ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. *Ne desertam causam, ô generose, neque viris absentibus te solũ dicentem vincere, inducas in animum. Neq; enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse non occultè tulisti, videor mihi non iniqua postulaturus*

à te,

παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς, πρός με, ὃν πρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι δασκεῖτε τοὺς νέους τοὺς παρ' ἡμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρέφετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. Ανα. δικαιότατα μὲν ὄν, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε διηγόσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, οὐ σεμνὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἵ γε οὐδὲ κατὰ κόρρης παταχθῆναι τολμήσαιμεν ἂν μίαν πληγὴν, δειλοὶ γάρ ἐσμεν· ἀλλὰ εἰρήσεταί γε, ὁποῖα ἂν εἴη. ἐς αὔριον μέν τοι, εἰ δοκεῖ, ὑπερβαλώμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἅ. τε αὐτὸς ἔφης, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ, τε χρὴ εἰπεῖν, συναγάγοιμι τῇ μνήμῃ ἐπελθών. τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ἐπὶ τούτοις. ἑσπέρα γὰρ ἤδη,

à te, vt & tu vicissim me audiente percurras, qua rotione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, quónam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. *Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi cõmemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multùm vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagã illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacũq; sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vespera.*

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnasiorum vanitatem hic dignis excipit modis Anacharsis homo barbarus alioqui, sed Atheniensibus, Soloneque ipso multò prudentior. Ex hoc porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exercitijs apud Atheniēses iuuētus exercitata, tum quanta diligentia instituta, adoleuerit. Præterea quanta ratio rectè educandorum iuuentus sit habita apud Gētiles, qui hoc tempore apud Christianos extremè negliguntur: etsi nihil perinde intersit cuiusque Reipublicæ, quàm vt iuuentus quamoptimè ac sanctissimè instituatur. Certè Plato philosophorum sapientissimus, iuuentutis primā curam debere esse contendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reip. plātæ quędam ac seminaria, quorum recta educandi ac instituēdi ratio si neglecta fuerit, ipsiq; inculti in maturā & constantem ętatē adoleuerint: qui fructus, atq; adeò quæ spes, aut quod specimen bonæ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius profectò ingratę segetis prouētus, quām qui à neglectis plantis producitur: nempe, sentes & spinæ, neq; nō ramorum inutilium superflua materia, tantummodò alendo foco accōmoda, hoc est, in omne vitiorum genus præceps temeritas atq; audacia. Sed ista ab alijs iam persæpè grauissimè simul ac luculentissimè disputata sunt: neque minus intelligit diligens lector, quantum detrimenti adferre soleat reb. humanis iuuentus data neglectui. Tantum hoc dico, dignissimā hāc curam esse principibus, vt suis in ditionibus iuuentutis optimis studijs instituendæ rationem habeant. Est enim puerilis illa turba, ex qua olim emersuri sunt Iudices, Cōsules, Principes, Reges, Episcopi, Parochi, Concionatores: qui si nō statim a teneris (vt aiūt) vnguiculis liberalib. disciplinis imbuti, quæ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reip. functionē & administrationem quondam accedētes præstabunt, quod illorū exiget officiū.

Quā

Qui enim æquitatem aut iustitiam in foro præstabit, ille pronunciandis sententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quæ æquitatis aut iustitiæ sint partes didicit? Quî bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore sperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic. lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quintilianus lib. 2. Plato in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5. Aristot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆ γυμναστικῆς, in primis Fuchsius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a ὁ Solon.] *Exordium ab occasione, ipsius rei præsentis actione.* b Cæterùm illi stantes.] *Tria erant apud Græcos certamina: Pancratium, palæstra & cursus. De pancratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vsi sint, lege Budæi Annotat. ad L. Athletas, De his qui notantur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliã. Gellius lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Sparten de ludis Laconicis.*

c Exercitiorum.] *Certaminum species & nomina,* d Sydus feruentissimum.] *Canis sydus, quæ & Canicula, ardentissimo æstatis tempore exoritur, Sole primam partem Leonis ingrediente, qui dies xv. ante Augusti Cal. est. Plinius lib. 2. cap. 47. & lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas siccat.* e Ob sua in Rempubl. merita.] ἐπώνυμοι *prisci heroës fuerunt, à quibus Atticæ tribus sua cognomina acceperunt. His magni honores ab Athenensibus collati, statuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina si quis desideret, Pausaniam in Atticis, aut Demosthenem & ἐπιλόφιον consulat.* f Tu quemadmodum.] *Repetit propositionem seu petitionem.* g Tu quidem.] *Redit ad modum & legem disputationis, & ea à simili & more publico commendat.* h Areopagus.] *Augustinus de Ciuitate Dei lib. 18. cap. 10, Areopagus putatur nomen accepisse, quòd Mars, qui Græcis Ares dicitur, quum homicidij causam diceret, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, sententijs sex Deorum absolutus est, & sex damnatus: verùm in paribus suffragijs, absolutio damnationi prælata est.* i Cæterùm si quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuisse*

affectus mouere, vt quibus iudicum animi à veritatis luce in falsitatis caliginem sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. lib. 2. cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expulsam, Athenis verò veluti recisam orandi potestatem, vbi orator mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiusdem libri, Affectus, si aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, necessariò mouebit orator. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in concione, ne vel præfatione, vel affectibus vterentur, rem modò exponerent ἄνευ προοιμίων, καὶ παθῶν: id est, absque proœmijs & affectibus. Idém in Prologo l. 5. lib. 6. capite 1. vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per præconem prohibebatur orator. Philosophos minùs miror; apud quos vitij est loco, affici: nec boni mores videntur, sic à vero iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitijs vti, necessarios tamen affectus fatebantur, si aliter obtineri vera & iusta, & in commune profutura non possint. Idem libro 10. de Demosthenis Ciceronisque comparatione loquens: Salibus certè, inquit, & commiseratione, qui duo plurimùm affectus valent, vincimus. Et fortasse epilogos illi mos ciuitatis abstulerit: lex, inquit, aut institutum Atheniensium Demosthenis orationibus commiserationem & amplificationem abstulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Erasmus noster libro Eccles. secundo. Porrò Stoicorum dogma nullos probantium affectus, non à Christianis modò, verùm etiam ab ipsis Stoicis paulò æquioribus, reiectum atque explosum est. Nam quod Athenienses ab actionibus causarum secluserunt affectus, potest aliquo colore defendi. Tum ad clepsydras dicebatur. nolebant aquam non necessarijs absumi, nec iudicem nimiùm diu detineri cognitione. prætereà quoniam à iudice religione astricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abstineri à mouendis affectibus, quòd ij sæpè nubilum offendunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, sed ex animo commotione ferat sententiam. k Verbis causæ inuoluendæ.] *περιπέττειν enim velare, inuoluere, contegere, occulere significat.* l In Areopago fieri.] *De Areopago Plutarchus in Solone dicta sunt satis multa, quibus addi possunt quæ sunt apud Isocratem in Oratione de eo consilio scripta, & alios.* m Proinde

inde paucis.] *Accedit ad rem. ac primò quæsit vera ciuitas, & quantum in ciuibus ponant, exponit.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primam itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque præterea pingendi artem. Eius verba sunt:* ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν, ἃ παιδεύειν ἀνάγκη, γράμματα, καὶ γυμναστικὴν, καὶ μουσικὴν καὶ τέταρτον δέ τινες γραφικήν. *Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam ille mos institutus est, vt in conuiuij post cœnam circumferretur lyra: cuius cùm se imperitum Themistocles confiteretur esse, habitus est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintiltanus in primo testantur Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum attigisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus vsurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, vt mitiores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius coniugem per Heroïdum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea verò non prius adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib.3.de Orat.author est) tam cognatum mentibus nostris, quã numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & langueſcimus, & ad hilaritatem & triſtitiam ſæpè deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adoleſcentes in Muſicis eruditos eſſe voluerunt. Plutarchus in Muſicis refert ipſum Herculem Muſica vſum fuiſſe: item Achillem, de quo Homerus Iliad. 9. plurimoſque alios, quorum eruditor ſapientiſſimus ille Chiron. r Deinde ætatis progreſſu.] *Quæ diſcenda proponantur.* s Sed hæc.] *Reiectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo propoſito dicere cœperit.* t Sophiſtæ atque philoſophi.] *Quum tam crebrò fiat ſophiſtarum philoſophorumque mentio, non inutile fuerit di crimen eorum explicare: idque ex Platone potiſſimùm, qui Sophiſtam his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummum ac propè vnicum virtutis & veritatis ſtudium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & ſapientiæ magiſter & exemplum. Ex his deſcriptionibus appareat, quanta ſit multitudo ſophiſtarum, philoſophorum paucitas. Vtrique tamen à fine ſunt iudicandi, præcipuoque totius vitæ ſtudio.* u Vſum tibiarum.] *Tibiarum artem non paruo in precio apud antiquos habitam fuiſſe ſcribit Athenæus libro 4.cap.25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul. Pollux, Hermolaus in caſtigationibus Plinianis libro 34.cap.8. interpretantur quoque certaminis eſſe genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque neruorum contentione tranſigitur: calcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiaſtæ vtebantur, omnique impetendi prehendique modo. Pancratiaſtæ hominis habes pulcherrimam hypotheſin ex Panetij lib.2. de Offic. apud Gell.lib.13. cap.26.* y Vt proſpera vtantur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior in ventriculo ciborũ fit cõcoctio, & apertis poris humores vitioſi foràs egeruntur, ac nutrimentũ cõmodiùs per venas digeritur. Vnde cũ ſanguis ac ſpiritus purus naſcatur, hi per omnia membra æqualiter diſtributi, in cute venuſtatem, in neruis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitijs Plutarchus de Educandis liberis. Plautus in Bacchidibus, Valere pancratiè dicit, pro eo, quod est firma esse valetudine. z Mulieres.] Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. A Gallos gallinaceos.] Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adjicit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios Herodianus scribit, disidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumq; conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vilitatem agnouit & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione injici nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compagnaturis, allium in cibis obijci solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri comœdia ἐσκοροδισμένος, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assiliat, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura affixis. Cæterùm quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus. B Pueros ita verberari.] Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros instituto Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias stimulque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hic, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet, refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vita Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagellis af-

iis affligunturs, astantibus parētibus & propinquis, & vti perseuerent adhortantibus. C Minos Iouis filius legū scriptor.] Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post morte ob iustitiam suam Poetæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, vt quos ciuilitate & moribus erudiit, ad Iouem tanquā præceptorem iasse memorant, in Ida monte speluncam ostendentes, atque illi in nouum annum consuesse, nec non didicisse quæ ad Rempubl. instituendam vtilia forent. Meminit huius Homerus Odyss. 11. & Maximus Tyrius.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ἀλλὰ γὰρ παρὰ τυράννων τὰ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων λεγόμενα αὐτοὺς αὖθις λυπούμενα, καὶ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι καὶ ἐπ' ἐκείνοις, ἃς ὁ θρῆνος ἔχει. ἆρα τὸν Πλάτωνα καὶ Πιττακὸν ἐνίοτε ἐπισάμενοι ἐφ' ὧδε, ὅτι τὰ πονηρὰ ταῦτα, καὶ λύπης ἄξια, ὅτι τἀναντίον ἐθίσω καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ καὶ σωφροσύνῃ τῷ λύπῃ ἐπιφέροντες. ἐπαιδάγωγουν τοίνυν ἐκεῖνοι τὸν ἀποθανόντα τις, ὅτῳ ποιοῦσι. μᾶλλον δὲ πρότερον ἐπᾶραι βούλομαι, ἅς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου

Peræpreciuntur a Janè fuerit obseruare ea quæ in luctu vulgo tum dicātur, tū fiant: item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet: quamq; non ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, & subijpsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malàne sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráq; ijs, quibus acciderunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaq; cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hūc modū. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte i-

νάτου δόξας ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἔσται φανερὸν, οὗ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ ἐπεῖνα ἐπιτηδεύουσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, οὓς ἐδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πειθόμενοι καὶ νόμον θέμενοι τὴν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθεῖν Ἅδην ὑπειλήφασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ ζοφῶδον καὶ ἀνήλιον, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φωτίζεσθαι δοκοῦντα πρὸς τὸ καὶ καθορᾶν τῶν ἐνόντων ἕκαστον. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα κεκλημένον (ὥς μοι τῶν τὰ τοιαῦτα δεινῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς, τῇ προσηγορίᾳ τετιμημένον. τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὴν παρ' αὐτῷ πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον κατασήσασθαι τὸν τοιοῦτον. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀπεθανόντων καταδεξάμενον τὸν αὐτοὺς, καὶ παραλαβόντα κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ τὸ παράπαν τῆς ἀνόδου ὑφιέμενον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominũ multitudo,[b] quos sapientes isti vocãt idiotas,[c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poësim prò lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem[d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum, qui tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illic sunt introspiciãt.[e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mirè peritus: ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorũ copia diues esset.[f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ remp. & maniũ vitam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet,[g] nulli prorsus permittens vt ad superos redeat,

præter

πολὺ ἐξ ἅπαντος ζῶν ὠῶν θ πάνυ ὀλίγων, ἐπὶ μυρίσας αἰτίας· πειρᾶσθαι δὲ πλὴν χώραν αὐτὴν πολλοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐκ μόνων τῶν ὀνομάτων· Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπικαλοῦται. τὸ δὲ μέγιστον ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκειται, πρώτη δεχομένη τὸς ἅπαντων· ἐπὰν δὲ ἴνι διαπλεῦσαι ἢ πορθμίως βαθεῖά τις γὰρ πρόσω ζῶις ποσὶ καὶ διαβῆναι πολλὴ, καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὴν διαπλαύσῃ δὲ τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνίων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύλη ὑψηλὴ, ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τὸ βασιλέως Αἰακός ὄν, πλὴν φρουρὰν ἐπιτεταγμένον. καὶ παρ' αὐτῷ λύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρον, τὸς μὲν ἀφικνουμένους φίλιόν τι καὶ ἐρωτικὸν προσλείπων, τὸς δὲ πειρωμένους ἀφιδιάσκειν ὑπλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι ἀπειλοῦμενον. πειραθέντας δὲ πλὴν λίμνην ἐς τὸ ἔσω, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, ὑπ' ἀσφοδέλῳ κατάφυ-

præterquàm ad modũ paucis ex vniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuijs & magnis, & horrendis, vel solo nomine.[h] Siquidem Cocyti,[i] Phlegethõtes atq; huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet[k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quã nõ possis neq; transmittere neq; transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spacioſior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portáque, quæ quidem est adamantina,[l] Aeacus est regis patruelis, cui mãdata est custodia: iuxtaq; hunc[m] canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens,[n] asphodelo consitum,

τος, καὶ ποτὸν μνήμης πολέμιον, λήθης γοῦν δὲ τοῦτο ὠνόμασαι. ταῦτα γὰρ ἀμέλει διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Ἀλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἱ Θετταλοὶ, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐ πιόντες τῆς πυγῆς· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη δυναστεύουσι, καὶ τὴν τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ἑπορεζοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολὺς, Ἐριννύες τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς. οὗτος μέν γε οὐκ αἰεὶ συμπαρών. ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι καὶ δικασταὶ κάθηνται δύο, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ ἡοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συμπλεθῶσι πολ-

situm, ac fluuius memoriæ hostis: eoq; [o] Lethe nomē est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrârunt, [p] qui illinc redierant, nempe Alcestis & [q] Protesilaus, Thessalus vterque, neque non [r] Theseus Aegeo prognatus, & [s] Homericus Vlysses, testes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, vt aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his & in administrando principatu adiuuāt, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is sanè non adest perpetuó. Præfecti autem & satrapæ & iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretensis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos viros, qui cū virtute vitam peregissent, vbi iam mul-

λοὶ, καθάπερ εἰς ἀπικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, τῶν ἀείσω βίῳ συνεσομένους. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λαβῶσι, τοῖς Ἐριννύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δὴ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀνακυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων ὑπὸ τοῦ δίψους ὁ κακοδαίμων ἀπθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μεσου βίου, πολλοὶ ὄντες οὗτοι ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, ἄνευ τῶν σωμάτων, σκιαὶ γενόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἁφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς εἰ τῶν μὴ εἴη καταλελειμένος ὑπὲρ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt [t] in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum eijciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quæ sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac

καὶ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς περιλήλυθε τοὺς πολλοὺς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀπαθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, ἐς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῶν, μισθὸν τῶν πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γενησόμενον. οὐ πρότερον ἐξετάσαντες, ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ διαχωρεῖ παρὰ τοῖς κάτω, καὶ εἰ δύναται παρ' ἐκείνοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινᾶτος ὀβολός. οὐδ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδεξαμένου τοῦ πορθμέως, ἀναπόμπιμοι πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λούσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐχ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῶν καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, πρετίθενται, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶν δηλονότι παρὰ τὴν ὁδὸν,

ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsqueadeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem; quam u *vectori daturus sit: nec illud priùs expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere: sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam.* x *Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguentis optimis* y *vncto corpore, iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeant per viam,*

μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τοῦ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, τὴν φοινισσόμεναι παρειαί. καὶ που καὶ ἐσθὴς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται· καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ εὐσχήμων καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. εἶθ' ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτοῦ (πρεκείσθω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτοῦ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀπροκότους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκείναιτ' ἂν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατὴρ,

nêve nudi conspiciantur à Cerbero. [z] Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & vestis discerpitur & puluis capiti inspergitur, adeò vt viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumerò, & capita solo allidunt: hic verò decorus ac formosus ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quo magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas voces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat vocem recipere. A Ait enim pater, flebi-

τὴρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ μακρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τεθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνυπάνθης, μόνον ἐνὲ, ἔτι τὸν ἄθλιον καταλιπὼν, ὃ γαμήσας, ὃ παιδοποιησάμενος, ὃ στρατευσάμενος, ὃ γεωργήσας, ἐκ ἀγρὰς ἐληὼν, ὃ ἱππάσιμε μάλιν, ὃδ' ἱραθήσῃ τέκνον, ὃδ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ ζιαῦτα φήσει, οἰόμενος τὸν ἰὸν λέθαι μὴ ἔτι τέτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τὸ τελευτῆσαι, ἃ πάσχειν μετέχειν αὐτῶν. καίζι τί ταῦτα φημί; πόζι γὲ καὶ ἔππες, καὶ παλαικίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνόχους ἐπικατέσφαξαν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὸ ἄπορ ἱόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατόρυξαν, ὡς χρυσομυρίοις ἐπεῖ, καὶ ἀπολαύσυσιν αὐτῶν κάτω; ὁ δ' οἰῶ πρόβυτης ὁ πυθῶν οὕτως πάντα ταῦτα, ὁπόσα ἄρηται, καὶ ἔτι τούτων πλέονα, οὔτι τοῦ πατρὸς νίννια παρθάλλειν ἔοικεν

ter flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parásti liberos, non militásti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquer? Quod enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactárunt, qui vestem, B reliquumq; mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepeliérunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, C hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dicit,

(οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μεῖζον ἐμβοήσῃ τοῦ Στεντόρος, οὔτε μὴν αὐτοῦ φρονεῖν γὰρ οὕτω, καὶ γινώσκειν, ἱκανὸν ἦν, καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδεὶς γὰρ δὴ πρὸς ἑαυτὴ δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λῃρεῖν, οὔθ' ὅτι πέπονθεν αὐτῷ ὁ παῖς εἰδότα, οὔθ' ὅποι κεχώρηκε, μᾶλλον δ' οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα, ὁποῖός ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν τὴν ἐξ αὐτοῦ μετάστασιν, ὥς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέραινεν. εἴποι δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παρατησάμενος τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, πρὸς ὀλίγον τοῦ στομίου ὑπερκύψαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι ματαιάζοντα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί δέ μοι παρέχεις πράγματα; παῦσαι τιλλόμενος τὴν κόμην, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξεπιπολῆς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀπεκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολύ τοῦ βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον;

neq; filij causa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiamsi Stentorē clamore vincat: neq; rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamat. Superest igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cū nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitā cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respōderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: D Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunam, qui iam sim te è multò tum melior, tum felicior?

Aut

ἢ τί τοι δεινὸν πάσχειν δοκῶ; ἢ διότι μὴ τοιοῦτοσὶ γέρων ἐγγνόμην, οἷος εἰσὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὴν δ' ὄψιν ἐῤῥυτιδωμένος, κυφὸς, καὶ τὰ γόνατα νωθὴς καὶ ὅλος ἐπὸ τοῦ χρόνου σαθρὸς, πολλὰς τριακάδας καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα παραπαίων, ἐπὶ τούτων μαρτύρων; ὦ μέταιε, τί σοι χρηστὸν εἶναι δοκεῖ περὶ τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομεν, ἢ τοὺς πότους ἐρεῖν δηλονότι, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἐσθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δέδιας, μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δ', ὅτι τὸ μὴ διψῆν πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπεχόνης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξωμαί σε θρηνεῖν ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, τέκνον ἄθλιον, οὐκέτι διψήσεις, οὐκέτι πεινήσεις, οὐδ' ῥιγώσεις. οἴχῃ μοι κακόδαι-

Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: E *denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac nõ simus potituri? Nimirum* πότους, *compotationes, vsuras dicis, ac cœnas, véstemque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia peream?* F *Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus vidêris, docebo te lugere veriùs: iámque denuò incepto luctu, clama, Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Perîsti mihi*

κακόδαιμον, ἐκφυγὸν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παρατρέψει, οὐδὲ σπαθήσεις ἐπὶ τούτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, γέρων γενόμενος. οὐδὲ ὀχληρὸς ἔσῃ, τοῖς νέοις βλεπόμενος. ἂν ταῦτα λέγῃς, ὦ πάτερ, οὐκ οἴει πολὺ ἀλυθέστερα καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρεῖν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τόδε σε ἀνιᾷ, καὶ δανοῇ τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, καὶ τὸ πολὺ σκότος. κατὰ δέδιας, μή σοι ἀφπνιγῶ, κατακλεισθεὶς ἐν τῷ μνήματι. χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν δασαπεύτων, ἢ καὶ νὴ Δία, καεύτων μετ' ὀλίγον, εἴγε καῦσαί με διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὁρᾷν δεησόμεθα. καὶ ταῦτα μὲν ἤσως μέτρια, τί δέ με ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη στερνοτυπία, καὶ ἡ τῶν γυναι-

infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando cõspiciaris. Hæc si dixeris, pater, ânnon putas te multò veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modo? G At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnãq; cogitas caliginẽ: proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis vtcunque ferenda: verùm H eiulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorũ ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum im-

πῶν περὶ τὸν θρῆνον ἀμαρτία; τί δὲ ὁ ὑπὲρ τοῦ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; τί ὑμῖν δοκεῖ ταῦτα τὸν ἄκρατον ἐπιχεῖν; ἢ νομίζετε καταδαρθεῖν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ μίχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν καταγισμῶν καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν παρασκευασμένων, ὁ λιβανὸς παραλαβὼν, ἄνω ἀς τὸν οὐρανὸν οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας τοὺς κάτω. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἄχθος, ἐκτὸς ἂν μὴ πῶς σποδὸν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεισάντας. οὐχ οὕτως ἄσωρος, οὐδ' ἄπρωτος ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ἐπιλείπει πᾶν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδιλος, ἵνα παρ' ἡμῶν τὰ σιτία μεταπεμψάμενοι. ὥστε μοι νὴ τὸν Τισιφόνην, πάλαι ἂν, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε καὶ ἐλέγετε, βαμμένοις ἐπὶ ἀνακαλεῖσθαι διεκώλυσε μὲν ἡ ὀδύνη, καὶ τὰ ἔσω, οἷς μὴ τὰ σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μὲν ἀπόντα τέλος θανάσιμο λάμψε.

rum immodica lamentatio? Quid autem saxū quod sepulchro imponitur, i coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infunditis? Num putatis illud ad nos d stillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod exapparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteū ac lanæ, quibus mihi fauces obligástis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

πῶς Διὸς ἂν εἴη τοῦτο ὁ νεκρὸς ἐπιστραφεὶς, ἀναπαλίνας αὖθις ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰόμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὸν ἐπαῖρειν; ἀλλ' ὅμως οἱ μαυσωλοὶ καὶ δῶσι, καὶ μίσθας ἀποδώσουσί τινα θρηνῶν ὠνητὸν, ποικίλας σωρεύσοντα κακίας συμφορὰς, ὅλῳ σωρεύσει καὶ χορηγῷ τῆς ἀνοίας διαπρεπῶντα, ὅποι ἂν ἐκεῖνος ἐξάρχῃ, πῶς τὸ μέλος ἐπαοιδήσουσιν. καὶ μέχρι μὲν θρήνων ὁ αὐτὸς ἅπασιν νόμος ἦν ἀβελτηρίας. τὸ δ' ἀφίστων, διεκόμπουν διαβὰς ἔθνη τὰς ἀφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίσας, ὁ δὲ Σκύθης διαπατήσας ἐσθίει ὁ Αἰγύπτιος, οὗτος μύσας, λέγω δὲ ἑδὼν, ξηράνας τὸν νεκρὸν, σωρὸν ἀπονον τῷ συμποτῇ ποιήσεται. μυρσίνης δὲ καὶ ἀρόμυρνα χειμαίτων, ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ ἔλυσι πλὴν ἀρείας, ἐρίκυρον, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ χρόμενος ἐν καιρῷ. χώματα

M *Sed dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito nitens, annon videbitur rectissimè dicturus? Attamen vecordes isti vociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps* N *sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.* O *Nam Græcus exurit,* P *Persa defodit,* Q *Indus adipe fuillo oblinit,* R *Scytha deuorat,* S *muria condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem à me visam narro) deficcatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter, vt Aegyptum aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus.*

T *Nam*

χώματα ἢ ἧβε, καὶ πυραμίδων καὶ στήλας, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγου διαρκοῦντα, ὡς ὑπερβαλλόντως παιδιαῖς προσοικότας; καί τοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ἐπιταφίους ἔσπουδάκασιν ἐπὶ τῷ μνήματι, ὥσπερ συναγορεύοντες ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς ἐκεῖ δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὸ πρέπον, καὶ πάρεσιν οἱ προσήκοντες, καὶ τὰς γονίας περαμυθοῦνται τινες τῶν φίλων, ὡς ὑπ' ἄλλως, μὰ Δί', ἀλλ' αὐτὰς ἀναγκαζομένας, ἀπ' ἄλλης ὑπὸ λιμοῦ τριῶν ἐξῆς ἡμερῶν ἀπηυλικότας. καὶ μέχρι μού τινος, ὦ ὄζος, ὀλυρόμεθα; ἕως ἂν ἀναπαύσωσι τὰς μαιναδίτας λιμούσας. ἀλλ' ἤδη τὸ παράπαν ἐκλάθου διὰ γυναικας. αὐτή τι τοῦτο ἕνεκα καὶ μὴ ἀποσιόμην, ἵνα καὶ διάκεισης πρὸς τὴν πάθος τὸ μέγεθος. τότε δὴ, τότε πρὸς ἅπαντων ἐρρῳδήθησαν δύο τοῦ Ὁμήρου ἔπη·

Καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ

Γαστέρι

bi Niobe auricapilla. Tum illud,

T Nam libationes, pyramides, columnæ, V tituli, ad breue tempus duratura, annon superuacanea & ludicris similima? X Sunt verò qui ludos quoq; constituant ad sepulchrum, Y ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest Z exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadentque vti cibum capiant: quanquam illi per Ioue non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduũ enecti fame. Et quousque quæso flebimus? β Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatum est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tanto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici:

Nam cœpit meminisse ci-

Vna

Γαστέρι δ' οὔ πως ἐστὶ νέκυν πενθῆσαι Ἀχαιούς.

οἱ δ' ἅπτονται καὶ αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ πρῶτα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται, μετὰ τὴν τελευτὴν τῶν φιλτάτων, τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμένοντες ἰταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα εὕροι τις ἄν, ἐπιτηρῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentesq; ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruârit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hîc lugentium stultitiam, & inutilem curiositatē irridet, vt qui causa friuola & adhuc parum comprobata, sed solùm poëtarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel malè ac variè torqueri, vel in Elysio bene atque beatè agere credant: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequantur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quæ ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendētisque inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituantur: cùm nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ ex lu-

ex luctu stulti ac malè curiosi homines, passim circa funera ac lamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres,& cœnas exequiales facere consueuerunt. Videtur autem voluisse hoc scripto illud ostendere, videlicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse. Funerum quoque superstitionem,& lugentium stultitiam, vti rem superuacaneam & inutilem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. Itidem Plutarch.in Orat.consolatoria ad Apollonium. & Cic. 3. quæst.Tusc. In narratione autem, secundum poëtarum fabulas, describit inferorum locum & pœnas, tanquam causam existentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios sustulit huiuscemodi luctus,& funebres nænias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ,quasi manium sit vllus sensus: aut si quid sentiunt,ijsdem rebus delectentur,quas in vita non iudicio, sed animi vitio dilexerunt. Quin & sepulchrorum vniuersam superstitionem submouit, permittens vt non solùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verumetiam vt monumenta templis vicina haberentur. Sustulit & funebres expiationes, nec concessit vt quicquam vnà cum cadauere sepeliretur. Nam alienationes,si quid fuisset viuo chariſſimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione; quasi mortui sentiant aliquid: sed in puniceo amictu,& oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elysijs Lucianus scribit, ex Homero plena descriptione transtulit: apud quem Odyss. xj. Vlysses Tyresiæ vatis ductu ad inferos proficiscitur. Quem imitatus etiam Virg. in 6. Aeneid.scribit Aeneam quoque Sibyllæ ductu iter fecisse illuc: vterque Charontem portitorem vmbras traijcientem viderunt, à quo & ipsi in vlteriorem ripam transpor-

transportantur. Postea ad diuersa distincta que damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, supplicionum varia genera admirantur.

a OPERAE PRECIVM.] *Propositio.* b Quos sapientes isti vocant idiotas.] Ἰδιώτης, ὁ ἀπαίδευτος, καὶ ὁ ἀμαθής, ἢ ἀγράμματος: id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid ni, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atque intelligentem, verum etiam quemuis nostrûm, quos iste idiotas appellat, delectare possent.* c Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur in libro, Quomodo historia scribenda sit.* d Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub vtroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. libr. 2. verarum hist. vbi nos plura. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro 6. cap. 9. & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράττω, id est, conturbo: quòd illic omnia plena sint perturbationis. vel ἀπὸ τοῦ τάρταρος, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Seruius in Virg. 6. Aen.* e Tunc regnare in hoc specu.] *Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, à πλουτέω ditor, diues euadere. Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulæ locus datus est, vt creditus sit inferorum Deus.* f Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obuenere.* g Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium 6. Aen. Sybilla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos pro-*

pter

pter virtutem adamarit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris : Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cœlo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludẽs ad Virg. — facilis descensus Auerni : *omnia procliuia sunt, facilè descenditur. h* Siquidem Cocyti.] *κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait :*

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius :

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontem. i Phlegethon.] *Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poëtas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à φλέγω, ardeo, vro. Virg. in Culice:*

Nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] *Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virg in 6:*

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est] *Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoen & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & vnicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m* Canis triceps.] *Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n* Asphodelo.] *Asphodeli mentionem & Homerus fecit, tradiditque manes eo vesci : decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:*

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. id est,

& quàm

— & quàm

Magna sit vtilitas maluæ, asphodeliq; virentis.

Videea quæ annotauimus in Necromant. iam de Asphodelo.

o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæo & alijs fit mentio. Poëtæ scribunt esse inferorum flumen : cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur, idcirco* ἀπὸ τῆς λήθης, *hoc est, ab obliuione nomen creditur accepisse.* p Qui illinc redierant.] *Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Pertlai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusauit. Vide Euripidem in Alceste.* q Protesilaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus : de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt.* r Theseus.] *Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam : sed occiso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur.* s Homericus Vlysses.] *Ad inferos viuus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia vate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ.* t In campum Elysium.] *Quæ autem, & vbi insulæ sint beatorum, cùm alij, tum maximè Plutarchus docet in Sertorio, quas vbi copiosè descripsit, eam etiam barbarorum opinionem mentes imbuisse ait, ibi esse campos Elysios, & fortunatorum sedes, de quib. Hom. cecinit. & August. l. 4. de Trin. ex Hortens. hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentiæ Tullius in Hortensio dialogo disputans : Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, in beatorum insulis, immortale æuum, vt fabulæ ferunt, degere liceret, quid opus esset eloquentia? u* Vectori daturus.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charonta faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, vt nauium solucrent apud inferos : quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio.*

x Post hos lotos.] *Lauabant autem Etonici olim sepulturæ danda corpora. Euripides in Hecuba: ὡς παῖδα λουτροῖς ἔπειτα πατρὸς πόσις λάσῃ. Ennius:*

Tarqui-

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.
Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod solet plerumque vitalis spiritus exclusus putari & homines fallere, nec non Christiani. Tertullianus, rigere & pallere post lauacrum mortuus possum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. y Vncto corpore.] *Moris erat apud priscos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, vnguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium, magno stultitiæ argumento durat.* z Accedunt ad hæc.] *Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt.* A Ait enim pater.] *Querela parentum.* B Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* C Hæc omnia.] *Amplificatio è causa.* D Homo infelix, quid clamas?] *Responsio filij, qua stultitiam lugentium, vti rem superuacaneam & inutilem coarguit.* E Denique ad istum modum.] *A consequentibus.* F Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* G Vide ne illud.] *A falsa opinione.* H Eiulatus vester.] *Ab inutili.* I Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc τοῦ σελίνου δεῖται prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem innuebant aut vitæ periculum imminere.* K Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudisse veteres, sunt testes, Homerus Iliad. ψ. & ω. Virg. 6 Aen. Calaber. libr. 3. Catull Ausonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. libr. 14. cap. 12.* L Asphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac vilem, atque hac victitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur. Κνύσᾳ τ' ἀσφοδέλῳ τε, πολυγνάμπτῳ τε σελίνῳ. Vide Dioscoridem libr. 2. cap. 64. Galenum lib. 6. simpl. medicam. Hastula regia vocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* M Sed dicito.] *Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stultitiam lugentium ridet, ex consequentibus & effectu.* N Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum varias species, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi morē, & illos cadauera combussisse, manifestius ex poëtis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patroclisunere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore exequiarū honore afficiebantur: quā rem luculentissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circumlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepelliūt corpora Persæ cæra obtinentes: Magi verò in sepultos auib. edendos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherentur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroes Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumque cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eius modique cæteris carnivoris obscœnisque animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ seruant sepeliendi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneant: neq; enim aut vrna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe fuillo.] *Ingengebant cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. D clarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

—corpusq; lauant frigentis, & vngunt.

In vulgatis Luciani codicibus malè, vt puto, ὐάλῳ pro μυέλῳ legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lancinanda exponunt. Indorum certè multiplex variaque sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis varia quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem truncis af-*

vis affixa arborum suspendunt: arbitrati, flagitium & scelus esse ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plastris imposita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer suscipientes, epulum ijs qui illud sequuntur exhibens: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: posthæc humatur, si prius tamen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum intestina educere, dein corpora salire: Chrysippus & Cicero, condire & domi seruare: Plutarchus in Symposio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco Soli exponere, intestina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus asseruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi seruari, ab alijs in vasis fictilibus, alueolisq; quibusdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum secuti, scribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo est, ferro incuruo inflexq;, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, intestiniisq; purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa discindi, odoramentis compleri, mox consuto illi vulnere, nitro saliri, septuaginta dies, quod vltra non liceret, lugeri (quare Moses cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto decessit, illum, ait, Ioseph filij iussu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque septuaginta fuisse) inde cadauer linteamine intoluetum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum debinc subdit iacem Herodotus mediocrium sepulturæ genus, tum & tertium: sed quæ nihil ferè differant, nisi sumptu. Fuit & illa apud Aegyptios consuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: quæ qui non redemisset, perpetua infamiæ nota inurebatur. T Nam libationes.] Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, faciebant: quod à plerisque hoc quoque tempore seruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, procerósve colossos erigerent. Aegyptiorum in primis, in construendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis sumptibus, nullis quantumuis immodicis expensis

parcunt, vt illustria monumenta construant : non illa quidem perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita : qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltem temporis gloriam consequuntur : ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternùm. V Tituli.] ἐπιγράμματα, *tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunq; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies.* X Sunt verò qui ludos.] *Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus :*

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur : quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Virg. & Statius desumpsêre. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, simplu. dearia dicta sunt : vt ex Ticinio antiquissimo poeta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, vt Festus subinnuit : tametsi eo loci perperam quidam inductiua suppositum. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui vt esset conueniendi spatium indicebantur.

Y Ac funebres orationes.] λόγοι ἐπιτάφιοι. *Mos erat apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenensis, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.*

Z Exequialis cœna.] *Afferebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam, vbi quoq; antiqui epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula:*

quem

quem morem vix dum Chirstiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseuerat, vt domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & demortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] *προσήκοντες dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferantur. Cic. Planco, lib. 13. Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide l. quamuis. 2. C. de adulterijs.* β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse cibi Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post tot filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrimarum fletu in saxum diriguisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, Η Ηρακλῆς.

PRAEFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur: studium atq; ætatem suam exemplo eo defendens, &, vt ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirũ Herculis, eiusdemq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibentur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorũ rationem sibi traditam esse etiam Homeri atq; aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie videri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Τὸν Ηρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος τῆς θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων δεῖν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα, καὶ δεκεκαυμένος ἐς τὸ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ ταλαττουργοὶ γέροντες. μᾶλλον δὲ Χαίρωνα, ἢ Ιαπετόν τινα τῶν ἑποτρῳτρίων,

HErculẽ.ª Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deũ ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster: reliquis capillis, si qui reliq; sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his

τρίων καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ Ἡρακλέα εἶναι ἂν εἰκάσας. ἀλλὰ καὶ ζιβύδος ὤν, ἔχει ὅμως τὴν σκυλὴν τοῦ Ἡρακλέους· ἡ γὲ τὴν λιφθέραν ἐνήφλα τὴν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἐλαφὺν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὴν φαρετρὴν τρηχεῖαν, καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἀεὶ πρὸς τὸ βάπτυσι, καὶ ὅλως, Ἡρακλῆς ὅτι. ταῦτα γε ὥμιλλωσω ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλλήνων θεῶν ζιαῦτα πρᾶνομεῖν τὸς Κελτὸς, εἰς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμωμομένους αὐτῷ τῇ ζιαύτῃ γραφῇ· ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λέαν ἐλαύνων, ὁ ὥστε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἐλαύνων, ἐλαφίσθαι τὰ πολλὰ τοῦ ἐκείνου χθῶν. καὶ ζὶ τὸ παραδοξότατον ἐθέλω τοῦτο· ὁ γὲ δὴ χέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων παμπόλυτι πλῆθος ἕλκει, ἐκ ὧτων ἅπαντας δεδεμένους. δεσμὰ δὲ εἰσὶν, οἱ σειραὶ λιπαὶ, χρυσῷ καὶ ἠλέκτρου ἡ χαλκεία, ὅρμοις

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidvis potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dexterâ teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Herculeus est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gẽtium pleraſque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt [b] catenulæ tenues, auro electróue confectæ,

ὅρμοις ἰοικυῖα τοῖς λαμπροτάτοις, καὶ ὅμως ἀφ' ὅτου ἀσθενῶν ἀγόμενοι, οὔτε βιάσασθαι βουλεύουσι, μισοῦσι δὲ ἴσως, οὔτε ὅλως ἀντιτείνουσιν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι, πρὸς τὸ ἀναπόδιστον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπτιάζοντες ἅμα φασφοὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες, ἐφελκόμενοι ἅπαντες, καὶ τῷ φθονεῖν ἐθέλοντι μισοῦν ἐπιχαλῶντες. ἦσαν, οἶμαι τινες ἀχθεσθησόμενοι, εἰ λυθείησαν· ὃ δ' ἐμοὶ πάντων ἀποφατέον εἶναι δοκεῖ, ἐκ ὀκνήσω γὰρ τοῦτο εἰπεῖν· ὁ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάψηται σφᾶς τὰς τῶν δισμῶν ἀρχὰς, ἄτιμος ἦν· ἀπιστίας μὲν οὐδεμιᾶς τὸ ῥόπαλον, οὐ λαβὰς δὲ τὸ τόξον ἐχούσης, πυπτίσας τὸ θεοῦ πλὴν γλωττίαν ἄκραν, ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, μὴ ἐπισπασθαί γε εἰς τὸς ἀγομένους μᾶλλον. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ ἑστηκὼς ὁρῶν μὴ θαυμάζων, μὴ ἀρρῶν μὴ ἀγανακτῶν· Κύλλος δέ τις πρίστως, οὐκ ἀπαλαυ-

pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum vinculis vsqueadeò fragilib. ducantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè posint, neq; prorsus obnitantur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinates: verùm alacres ac læti sequũtur, ducentem admirantes, vltrò sese stimantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi graue iter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuer-

tebat arridens. Hæc ego quum diutiùs esistens essem contẽplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propiùs

παίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδειξεν, ἀκριβῶς Ελλάδα φωνὴν ἀφιεὶς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια· ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν γόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ, ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ελληνες, Ερμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ηρακλεῖ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ ραυμάσῃς· μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φιλεῖ ἐυτελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμὴν, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠερέθονται, τὸ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀποῤῥεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν

propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere. si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos & [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὴν ὅπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσιν, εὐανθῆ τινα· λείρια γὰρ καλεῖται, εἴ γε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν, οὐδ' ὕβρεις εἰς αὐτὴ, εἰ ταύτῃ τετρύπηται. μέμνημαι γοῦν, ἔφη, καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ἡμῖν μαθών. Τοῖς γὰρ λάλοις ἐξ ἄκρου ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὐτὴ ἡμεῖς τὴν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, ὀφὸν γενόμενον, καὶ πειθοῖ τὰ πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τὰ γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσίν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ εὔστοχοι καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τι τρώσκοντες. πτερόεντα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δὲ, ἡνίκα περὶ τῆς δεῦρο παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν, εἴ

lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdijs apud vos discere:

Siquidē viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hāc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id oratione facundiaq́ confecisse putemus: vtpote virum sapiētem, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animam sauciantes: vnde pennigera dicta vos quoq́ nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quū huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, num

decorum

μοι καλῶς ἔχοι, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ; αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι δοκοῦσι δικαστὰς κατὰ καιρὸν ἐπελθὼν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν οὖν ἐδεδοίκειν, μή τινι ὑμῶν δόξαμι λομιδῆ μαρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι, καθάπερ τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξαι μοι ἂν τὸ· Σὴ δὲ βίη λέλυται. καὶ Χαλεπὸν γῆρας καταλήφεται; Ἡβηδανὸς δὲ νῦν ἵπποι ἐς τὸν πόλεμον τοῦτο ἀφικνοῦμαι· ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τοῦ γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιεῖν προάγομαι· καὶ οὐκ ἀλλοῖόν μοι δοκοῦσι τὰ τοιαῦτα βουλεύεσθαι, ὑληκιώτης ὢν ἐκεῖνος, ὡς ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαρίεντα, καὶ ὁ ἔρως ὁ σὸς, ὦ Τήϊε ποιητὰ, ἐσιδὼν μὲν, ὑποπόλιον γενόμενον, χρυσοφαεννόμενον, ἐβούλεται, πτερύγεσσι, ἢ ἀετοῖς παραπετάσθω, ritas, forma. & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cum his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento subcano videris, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet,

decorum iam esset, vt iam grandis natu, quique iam pridē ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorū iudicū calculis exponerem iudicandū, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vestrūm viderer hæc admodū pueriliter agere, quasique præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam perijt tua.

tum illud:

Ac te corripuit cariosa senecta, minister

Inualidusque tibi, es segnes tardique caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verūm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam: neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeneque

καὶ ὁ Ἱπποκλείδης οὐ φροντιεῖ· τῷ λόγῳ δὲ, νῦν ἂν μάλιστα ἀνηβᾶν καὶ ἀνθεῖν, καὶ ἀκμάζειν καθ' ὥραν εἴη, καὶ ἕλκειν τῶν ὤτων, ὅσους ἂν πλείστους δύνηται, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς οὐδὲν γε δέος, μὴ κινωθεὶς λάθοι ὁ γωρυτὸς αὐτῷ. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ δὰ τοῦτο ἐτόλμησα, πάλαι νενεωλκημένον τὸ ἀκάτιον κατασπάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἴη δ' ὦ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐαπνεῦσαι δεξιὰ, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησιστίου τε καὶ ἐσθλοῦ, καὶ ἑταίρου ἀνέμου δεόμεθα, ἵνα εἰ ἄξιοι φαινοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἵτιν ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.

[e] neq; laborabit Hippoclides, imò nunc vel maximè tepestiuum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpiùs arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse consoler, animemq;, adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terram subductam, denuò reuellere, suisq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis, ô dij, afflatus secundi, quandò nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoq; dicat aliquis [f] Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictũ, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaque effictum colebant, senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, coloratum, fuscúmve & rugosum; quales videlicet seniores nautæ marini: leonina pelle indutum, rhopalon, id est, clauã dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximam hominum multitudinem non inuitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi verò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorundam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basiliensi. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atque mansuetudinem transtulisse, & inuento diuino, & humano iure mœnibus obsepsisse.* b Catenulæ] *Herculem Ogmium eundem cum Mercurio existimauit religio Druydarum, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercules sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Vtorque inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus ex eo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bardi, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare videtur eos, qui à Marcellino libr. 15. Eubages, à Diogene Laërt. σεμνόθεοι, à Diodoro Saronidæ dicuntur. Ex quo genere philosophorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hic picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomen etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Plinius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

sub Augusto interdictam penitus Claudium abolevisse auctor est d Nestoris lingua melle profluit.] *Cic. de Sen. ct. Videlisne, vt apud Hom. sæpissimè Nestor de virtutibus suis prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum vivebat: nec erat ei verendum ne vera de se prædicans, nimis videretur aut insolens aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio, &c. de Nestore Hom. Iliad. α & β. e* Neque laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quoq; vsus est in apologia Pro mercede conducts. f* Homericum illud.] *Ex Odyssea σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiáq; præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ ΤΡΟΥ ΚΥΚΝΩΝ. *DE ELECTRO, seu Cygnis.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygnis Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum ac cygnos poëticos vanitate ac fumo longè excedant.

Λίκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς λελαθὼ ὁ μῦθος πίπτειν, ἀγείρας ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ λοκρύεσσι αὐτὸ, θρηνήσας τὸν Φαέθοντα. καὶ ἀδελφὰς γενέσθαι τὰς ἀγείρας ἐπείνας τοῦ Φαέθοντος. ἔπειτα ὀλυρομένας τὸ μφράκτον, ἀπαγλώσαι ἐς τὰ δένδρα, καὶ ἀφρόζειν ἔτι αὐτῶν λάκρυον, λαθεῖν τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ἀδόντων, ἤκπιζον· εἴ ποτε γένοιμι ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ὑπελθὼν μίαν τῶν ἀγείρων, ἐκπετάσας τὸ πρόκολπιον, ἀποδέξασθαι τῶν λακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ κατὰ ποτὲ λιμὸν μέν τοι χρεὼν, ἧκον δ' ὅμως ἐς τὰ χωρία ἐκεῖνα· ἦν γὰρ ἀναπλᾶν λατὰ τὸν Ἠριδανὸν, ὅτ' ἀγείρες ἔδον, πάνυ πρισκοπῶν, ὅστις τὸ ἤλεκτρον, ἀλλ' εἰ τύγοιμα τὸ Φαέθοντος ὄνομα ἤδεισαν οἱ ἐπιχώριοι, ἀναζητοῦντός μου,

Vàm super electro poëtæ cõmenti sunt fabulã, ea & nobis planè persuasis fidẽ fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarẽt, Phaëthontẽ lugentes, easdemq; Phaëthõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequẽtes, in arbores fuisse commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarum electrũ defluere. Hæc inquã cũ poëtas canentes audissem, in spẽ veniebã, vt siquando ad Eridani littora delatus essem, vnã accedens ex arboribus ac recluso sinu & cortice, nonnullas me suscepturũ lachrymas, vt ego quoq; electrũ possiderẽ. Et sanè nõ multã antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traijciendus Eridanus: neq; tamen cùm diligenter omnia loca circumcircà oculis obissem atq; perlustrássem, aut populos vidi, aut electrum conspexi, sed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me, atq; inter-

καὶ δὲ πυνθανομένου, πότε δὲ ἐπὶ τὰς αἰγείρους ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας; ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν, ὅ, τι καὶ θέλοιμι. καὶ ἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμην αὐτοῖς, Φαέθοντα γενέσθαι ἡλίου παῖδα, καὶ τοῦτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν τοῦ δοῦναι. τοῦ δὲ ἀπρόσθεν ἐκδιφρευθέντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πενθούσας ἐνταῦθά που, ἔφην, παρ' ὑμῖν, ἵνα περ καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ Ἠριδανῷ, αἰγείρους γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἤλεκτρον. τις ταῦτά τοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμεῖς δὲ οὔτε ἡνίοχόν τινα ἐκπίπτοντα εἴδομεν, οὔτε τὰς αἰγείρους, ἃς φῄς, ἔχομεν. εἰ δὲ ἦν τι τοιοῦτον, οἵει ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέττειν ἂν, ἢ ἕλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ἐναντίον τὸ

atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestiùs si quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaëthonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuissent, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hũc aũt inter aurigandũ è curru delapsum & deiectũ perijsse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquã, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse transformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymando emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanũ eum hominẽ fuisse apparet: teq; dolis produxit, & mendacijs. Nos verò neq; aurigam vllũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas [b] duorum obolorũ gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis

ὕδωρ, οἷς ἐξῆν πλουτεῖν, ἀναλέγοντας τῶν ἀγείρων τὰ διάκρυα; τοῦτο λεχθὲν οὐ μετρίως μου καθήκετο, καὶ ἐσιώπησα διαισχυνθεὶς, ὅτι παιδίου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπεπόνθειν, πιστεύσαι τοῖς ποιηταῖς, ἀπίθανα οὕτω ψευδομένοις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, κυνώμην, καθάπερ ἐκ τῶν χειρῶν τὸ ἤλεκτρον ἀπολωλεκὼς, ὅς γε ἤδη ἀνέπλαττον, ὅσα καὶ οἷα χρήσομαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ᾤμην εὑρήσειν παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς, ᾄδοντας ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις οὐρώτων τοὺς ναύτας (ἀνεπλέομεν γάρ ἐτι) ἀλλ' οἵγε κύκνοι πηνίκα ὑμῖν τὸ λιγυρὸν ἐκεῖνο ᾄδουσιν, ἐφεστῶτος τοῦ ποταμῷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν; φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρέ-

fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore ditescere, populorum lachrymas colligêtibus? Hæc cùm dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide Poëtis adeò monstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non secus atque si è manibus electrum deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimum vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, [c] nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quãdo tandem propter fluuium consistentes, dulcem illum concentum vobis absoluunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis

παρεδρους αὐτὸς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ἐστὶ τὰ ὄρνια μεταπεσεῖν, καὶ ἀφ' οὗ τοῦτο ἄδειν ἔτι, οὐκ ἐκλαθομένους τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ σὺ γέλωτι, σὺ, ἔφησαν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ ποίαν τὴν μίσγομεν ταραχὴν ἡμῖν καὶ τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμεῖς δὲ ἀεὶ πλέοντες, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ηριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζοντας οὕτω πάνυ ἄμουσον καὶ ἀθρόως, ὡς τοὺς λόφους ἢ τοὺς λοφοὺς, Σειρῆνας μὴ ἂν ποτὲ αὐτοὺς. ᾄδοντας δὲ οὐδὲ, καὶ οἷον σὺ φὴς, ὅτι ὄναρ ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ἡμῶν. ποικίλα δὲ καὶ ταῦτα ἐξαπατήματα ἔνι, πιστεύοντας τοῖς πρὸ τοῦ ἕκαστα ἐξηγουμένοις. ὥστε

assessores fuisse perhibent, homines canendi peritia & suauitate excultos & celebres, post id in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi verò sublato risu: Tu quidem, inquiũt, ô homo, nunquámne hodie finẽ facies patriam nostram, & fluuium mendacijs infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & sonum parùm firmum edere solebãt, ita vt cornos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cœterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, d ne in somno quidem canentes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndénam ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiam alijs facile ac promptum est credentes decipere, ijs quibus singula quæque iusto magnificentiùs narrare atq; extollere moris est.

e Quare

ὥστε καὶ γὼ νῦν δέδια ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἄρτι ἀφιγμένοι, καὶ τὸ πρῶτον ἀκροισάμενοι ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα, καὶ κύκνους ἐλπίσαντες εὐρήσειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπέλθητε καταγελῶντες τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα πολλὰ κεκμήλια ἐνεῖναι τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα, μεγαλαυχουμένου περὶ τῶν ἐμῶν, οὔτε ὑμεῖς, οὔτε ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσειέ ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν ἡνιδανοῖς τισι, καὶ οἷς οὐκ ἤλεκτρον, ἀλλὰ χρυσὸς αὐτὸς ἀπρεσάζει τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυροτέροις. τὸ δὲ ἐμὸν ὁρᾶτε ἤδη, ὁποῖον ἁπλοϊκὸν καὶ ἄμυθον οὐδέ τις ᾠδὴ πρόσεσιν. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς, περὶ ὑμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τηλικαῦτα

[e] *Quare & ego nunc de me ipso in metũ venio, ne & vos, qui nuper venistis, ac nos primùm audistis, electra quæpiã aut cygnos apud me inuenturos sperantes, tandẽ nõ multò pòst abeatis, & eos qui vobis magnifica de me sunt polliciti, subsannetis, multas eiusmodi verborũ diuitias in orationib. meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talia meipsum de orationib. meis superbè & magnificè iactantem, neq; à vobis, neq; ab alio quoquã vnquã auditum esse, neq; pòst quenquam ita insolenter agentem auditurum fore.* [f] *Neq; tamen fieri potuisse nego, vt in alios non paucos incidas qnospiã Eridanos, quorũ orationes non electrũ solùm, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos superant poëticos. Mea verò dicendi ratio quãsimplex sit, ac minimè fabulosa, videtis, neq; vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum est,* [g] *ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpè solet accidere sub vndis aliqd spectantibus. siquidẽ existi*

λικαῦτα εἶναι αὐτὰ, οἷα διεφαίνετο αὐτοῖς ἄνωθεν, εὐρυνομένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὴν αὐγὴν, ἐπειδὰν ἀνασπάσωσι, πολλῷ μικρότερα εὑρίσκοντες, ἀνιῶνται. ἤδη οὖν σοι πελέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀρκαλύψας τὰ μὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς ἀνιμήσεσθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

mantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem: quibus iam subtractis, multôque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet: Phaëthon Solis filius cùm à patre petijsset, vt sibi eius equos regendi per vnius diei spatium facultatem concederet: votiq; compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non priùs à sororibus quæri desiit, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillarint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseôn libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nutibus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum compererunt, qui res ipsas paulò diligentiùs scrutari voluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem nautas quandónam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse eos,

tos, ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum obolorum gratiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos statuisse videtur Lucianus,* id est, *drachmæ tertiam. Xenophon verò libro* 1. ἑλληνικῶν, τριώβολον. *posuit.* *c* Nempe cycnos complures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum defleret obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Itidem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano prouerbial ter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem vsurpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliqua re iucunda frui licere.* *e* Quare & ego.] *Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ* *f* Neque tamen fieri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate.* *g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, qua sua extenuat.*

ΜΥΙΑΣ ΕΝ-κώμιων. *MVSCAE EN-comium.*

ARGVMENTVM.

DEclamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumento dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractâsse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestatiuam in rebus friuolis, & è communi vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorũ magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiã ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superiorib. præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hæc scriberet, rhetoricã publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo cõiecturam facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

musca dici aut inueniri possunt, vt vix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula voluisset, planè illud quod ipse in fine vereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vsum item eorum pertinent, ita singillatim persequitur quæq; vt nihil prætermissum possis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimonijs Homeri. Postremò neque illa intacta relinquit, quæ quasi à fortuna accepisse videri potest, ut reminiscentiam istam, ob quã cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & victus & dietæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quę in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῆα ἔσι μὲν τὸ σμικρόταλον τ ὀρνέων, ὅσον μπίσι καὶ λώπωψι, καὶ οἷς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλειν, ἀπὸ δοῦτον ἐλάνων μεγέθει πρὸς, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀφελέπτεται, ἐοίκε δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ οἷς ἄλλοις, ὡς οἷς μὲν ἀπαλαχόθεν λομᾶν τ σῶμα, οἷς δὲ ὠκυπτέροις κεῖθαι, ἀπὸ κατὰ τὰς ἀκείδας, καὶ τέττιγας, καὶ μελίττας. ἔσι μὲν ὑμενόπτερος, δοῦτον ἁπαλώτερα ἔχουσα τὰ

Vsca est sic [a] *minima volucrum, vt possit* [b] *cum muscellis & cum* [c] *culicibus comparari: sed tanto* [d] *illis est maior, quantũ ipsa ab ape relinquitur.* [e] *Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ vero velocibus vtuntur & pernicibus alis. sede ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodum locustis & cicadis & apibus: sed tanto molliores habet pennas*

πτερὰ, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς ἐσθῆ-
τος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα καὶ μα-
λακατέρα. καὶ μὴν διήνθισται
κατὰ τοὺς ταῶνας, εἴ τις ἀτε-
νὲς βλέποι ἐς αὐτὴν, ὁπόταν
ἐκπετάσασα πρὸς τὴν ἥλιον, ἐκ-
πτερύσσηται. ἡ δὲ πτῆσις οὔτε κατὰ
τᾶς νηκτερίδας, εἰρεσίᾳ συνε-
χεῖ τῶν πτερῶν, οὔτε κατὰ τὰς
ἀκρίδας μετὰ πηδήματος, οὐ-
δὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήμα-
τος, ἀλλ' εὐκαμπὴς, πρὸς ὅ, τι
ἂν μέρος ὁρμήσῃ τοῦ ἀέρος
καὶ μὴν κἀκεῖνο πρόσεστιν αὐ-
τῇ, τὸ μὴ καθ' ἡσυχίαν, ἀλλὰ
μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἀπηνῶς,
οἷα κωνώπων καὶ ἐμπίδων, οὐδὲ
τὸ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ
τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἀπει-
λητικὸν ἐνδεικνυμένης, ἀλλὰ
τοσοῦτον ἐστι λιγυροτέρα, ὅσον
σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐ-
λοὶ μελιχρότεροι. τὸ δὲ ἄλλο
σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ λεπτότα-
τα αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔ-
στιν εὐπεριάγωγος, οὐ συμπε-
φυκῆα, ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων.
ὀφθαλμοὶ δὲ προπαγεῖς πο-
λὺ τῷ κέρατος ἔχουσιν.
στέρνον

nas, quantò Græca veste te-
nuior & mollior est Indica.
Si quis muscā diligenter in-
spiciat, quando in sole alas
expandit & concutit, varijs
eam pictam coloribus [f] vt
pauones videbit. Est illi vo-
latus non continuo penna-
rum remigio, [g] vt vesper-
tilionibus: neque saltu, vt
locustis: [h] neq; cum stridore,
vt [i] vespis & crabronibus:
verùm flexilis, ad quācunque
aëris partem se moueat.
Adde quòd non volat
quietè & cum silentio, sed
[k] cum cantu & melodia: non
item immitè & sæuè, quem-
admodum culices & muscellæ:
neq; cum graui fremitu
apum aut vesparū, horribi-
lem ostentans sonum, & mi-
nacem: sed tantò volat his
suauiùs musca, quantò sunt
turba & cymbalis tibiæ dul-
ciores [l] In reliquo verò cor-
pore caput quidem tenuis-
simum collo continetur, &
est versatile, non compactū
& affixum humeris, vt est lo-
custarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimū habent.

στέρνον εὐπαγὲς, καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες οὐ κατὰ τὰς σφῆκας πάνυ ἐσφιγμένοι. ἡ γαστὴρ δὲ ὠχήρωται καὶ αὐτὴ, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέντοι οὐ κατὰ τὸ ὀῤῥοπύγιον, ὡς σφὴξ καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τοῦ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὕτη ἔχουσα προνομεύει τε, καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατέχει, κοτυληδόνι κατὰ τὸ ἄκρον ἐοικῆα. ἐκ δὲ αὐτῆς ὁδοὺς προκύπτει, ᾧ κεντοῦσα, πίνει τοῦ αἵματος. πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος. ἡδὺ δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, οὐ μετὰ μεγάλης ὀδύνης τῶν κεντουμένων. ἑξάπους δὲ οὖσα τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὴν ἐπὶ τετράρων βεβηκυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν ταῖν χεροῖν μετέωρον ἐδώδιμον, ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ εὐθὺς τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον, ἤτοι ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀπεθανόντων, εἶτα κατ' ὀλίγον

Pectus est benè compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt vespis adstricti valdè & cōplexi. Aluus autē minuta est & ipsa, & thoraci etiā similis, zonas latas & squamas habens. [m] *Vlciscitur tamē* [n] *non aculeo vt apis & vespa, sed* [o] *ore & proboscide, quam et ipsa eodē modo habet vt elephanti: præpasciturq; & assumit, & inhærens continet concauo vase in summitate proboscidis: ex ipsa verò dēs foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi, vel* [p] *sanguis, non magno cum dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes verò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipsam gradientē quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more valdè humano, atque vt nos.* ¶ *Nascitur autem non statim talis, sed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex alijs animalibus: deinde sensim & pedes*

πόδας τε ἐκφέρει, καὶ φύει τὰ πτερὰ, καὶ ἐξ ἑρπετοῦ ὄρνεον γίγνεται. καὶ κυοφορεῖ δὲ, καὶ ἀπρτίκτει σκώληκα λικρὸν, τὴν μῆαν ὕστερον, σύντροφος δὲ ἀνθρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ὁμοδίαιτος καὶ ὁμοτράπεζος, ἁπάντων γεύεται, πὴν ἐλαίου· θάνατος γὰρ αὐτῇ, τοῦτο πιεῖν. καὶ μέν τοι ὠκύμορος οὖσα (πάνυ γὰρ ἐς στενὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῶν φωτὶ χαίρει μάλιστα, κἂν τοῦτο πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, εἰρήνην ἄγει, καὶ οὔτε πέτεται, οὔτε ᾄδει, ἀλλ' ὑπέπτηχε, καὶ ἀτρεμεῖ. σύνεσιν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς εἰπεῖν ἔχω, ὁπόταν τὸν ἐπιβουλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην δεδιδράσκῃ. λοχῶντά τε γὰρ ἐπιτυρεῖ, καὶ ἀντίον αὐτῶν ὁρᾷ, ἐκκλίνουσα τὴν ὁρμὴν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ περιπεσοῦσα ταῖς τοῦ θηρίου πλεκτάναις. τὴν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτῆς οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν. ἀλλ'

des effert, & producit alas, fitque ex reptili volucris, & concipit paruum vermem, qui musca fit postea: conuiua autem & contubernalis & [r] commensalis hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est vitæ. valde enim angusta data est illi vita. Luce primùm gaudet, & in hac ciuiliter versatur: nocte verò quiescit, & silentium agit, & neque volat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. [s] Noa paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cùm insidiatorem & [t] hostem suum araneum effugiat. insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed

ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὁμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ ὑΐ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ εἰκάζει, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μήας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ εἰργομένη, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δήγματος. οὕτω δὲ πάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὴν μῆαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευομένη. ἄρτι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πτῆσιν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα διέρχεται· ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ἐπὶ τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, ἀκάζων μητρὶ κηδομένη κοιμωμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους τὴν μῆαν ἄνθις ἐπεισάγει τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ καλλίστῳ

u *Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quónam modo laudaret Heroũ optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius volatum ad lac exponit: nunc autem Mineruam curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loco incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui pulcherrimo eas* x *adiectiuo ornauit, cantatrices* αὐτὰς ἐκόσμησεν, ἀδινὰς προσειπὼν,

προσειπὼν, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρὰ ἐστὶν, ὥστε ὁπόταν τι δάκνῃ, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐς τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προνομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ Αφροδισίων, καὶ γάμων πολλή τις αὐταῖς ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄῤῥην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, εὐθὺς ἀπεπήδησεν· ἀλλ' ἐποχεῖται τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολὺ, κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὴν ἐναέριον ἐκείνην μίξιν τῇ πτήσει μὴ διαφθείρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὴν κεφαλὴν μιῦα, ἐπὶ πολὺ ζῇ τῶν ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καὶ μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μίνον αὐτὸ παριδεῖν, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐθῆς λόγῳ ἀ-

confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid vulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, vt galli, cùm inscenderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fertqúe illa sponsum: conuolantqúe nec aêrium illum coitum volatu destruunt, Y Obtruncata verò capite musca, plurimùm viuit parte reliqua corporis, respiratqúe. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereũdum, quod Plato in sermone De anima, deqúe animorum immortalitate solùm præterijsse mihi videtur.

γω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ἐπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι κἀκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, εἴ γε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πέτεσθαι τὴν μῦαν ποιεῖ. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ερμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν. εἶτα ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου αὖθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ερμότιμον. ἀργὸς δὲ αὐτὴ καὶ ἄνετος οὖσα, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ τράπεζα. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μύας καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται. καὶ οἱ ὀψοποὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται· καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, συνεστιᾶται

detur. mortua enim musca, superinfuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè persuasum sit omnibus, quòd illarum quoque immortalis est animus. siquidem z & digressa reuertitur iterum, & agnoscit & suscitat corpus, muscamqúe volare facit: & verificat A de Hermotimo Glazomenio fabulam, quod sæpè cùm reliquisset eum anima, per se ipsam ibat peregrè, deinde reuersa implebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquam B ociosa & remisca est musca, vescitur tamen quæ laborantur ab alijs, & plena vbique est ei mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis non minus muscis laborat quàm hominibus: atq; huic coci obsonia condiunt, & degustat antequam ipsi reges: C deambulansqúe per mensas, vnà

ται αὐτοῖς, καὶ συναπολαύει πάντων. νεοπτιὰν δὲ ἢ καλλιὰν οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατεστήσατο, ἀλλὰ πλάνητα τὴν πτῆσιν κατὰ τοὺς Σκύθας ἐπανηρημένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἑστίαν καὶ ἐυνὴν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μέν τοι, ὡς ἤφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀξιοῖ λανθάνειν τι πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖταί τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον αἰσχυνεῖ αὐτήν. φησὶ δὲ ὁ μῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα μυῖαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι, πάνυ καλὴν, λάλον μέν τοι γε, καὶ σωμυλὴν καὶ ᾠδικὴν, καὶ ἀντεραστῆναί γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ ἀρτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ενδυμίωνος. εἶτ' ἐπειδὴ κοιμώμενον τὸ μειράκιον συνεχῶς ἐπήγειρεν ἐρεσχελοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀγανακτῆσαι· τὴν δὲ σελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦτο τὴν μυῖαν μεταβαλεῖν. καὶ διὰ τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοιμωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένην ἔτι τοῦ Ενδυ-

onà cum ipsis conuiuatur, & simul vescitur omnibus. Tugurium autem seu nidum non in vno loco constituit, sed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere existimat, quod in luce factum sit ipsi dedecori. D *Ait verò fabula, perpulchram olim mulierem fuisse Muscam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum Luna ambas eodem tempore* E *Endymionis: deinde cùm dormientem adolescentulum assiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens, ægrè illum tulisse: Lunam verò iratam, in hoc animal transmutasse Muscam: & nunc propterea omnibut inuidere somnum, qui dormiunt, Endy-*

Ενδυμίωνος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀγειότητος, ἀλλ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δυνατὸν ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπανθίζεται. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἑταῖρα τῶν Ἀττικῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἡ μυῖα ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας. οὕτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μύας ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ᾐδοῦντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σὺν μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μύας, ὡς ἐν τούτοις·

Δεινόν γε τὴν μὲν μυῖαν ἀλκίμῳ σθένει

Πηδᾷν ἐπ' ἀνδρῶν σώμαθ', ὡς πλησθῇ φόνου·

Ανδρας δ' ὁπλίτας πολέμιον ταρβεῖν δόρυ.

Πολλὰ

Endymionis memorem, & adolescentulis præcipuè & teneris. Morsus autem ipse & cruoris auiditas, non rusticitatis, sed amoris est & humanitatis signum. nam eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos F mulier quædam cognomento Musca, poëtria perquàm formosa & docta: & alia perinsignis Atheniensium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vsque eum Musca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata est, neque muscæ nomen exclusit à scena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de musca meminit, sicut in his:

Graue quidem & molestum est forti robore

Saltare muscam in virorum corpora, vt cæde impleatur:

Viros autem armatos hostilem hastam timere.

Multa

Πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν καὶ περὶ μύιας τῆς Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμος ἦν ἅπασιν ἡ κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μέγισταί τινες μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κύνας, τραχύταται τὸν βόμβον, καὶ τὴν πτῆσιν ὠκύταται· αἵ γε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τοῦ χειμῶνος ὅλου ἄσιτοι δακαρτεροῦσιν, ὑπεπτηχυῖαι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ὧν κἀκεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλειῶν καὶ τὰ ἀῤῥένων δρῶσι, βαίνοντες ἐν τῷ μέρει, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Αφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλὸν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύιας ποιεῖν.

Multa etiam de G *Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia.* H *Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd vtrunque & fœminarum & mariũ faciunt, conscenduntque vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma.* I *Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem facere.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encomio illarum materiarum, quas Aulus Gellius libr. 17. cap. 12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit, *i.* infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiū. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Theſſitæ, de quo Hom. lib. II. β & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib. de Repub iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitium, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes, tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt, Græcè μυιᾶ fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomenio mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & externarum rerum.* *b* Cum muſcellis.] *Muſculis. Boëthius: Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat. Diminutiua.* *c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omnes vermiculos paruos, alatos.* *d* Illis eſt maior.] *A magnitudine,* *e* Pennata eſt.] *A volatu.* *f* Vt pauones.] *Hinc pauone picturatior. Expandit aduerſo maximè ſole pennas varijs coloribus fulgentes. Lucr. lib. 1.*

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores. *maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. libr. 10. cap 20. ait.* *g* Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vtrumque, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperam. Dentes habet, quod auium nulla veſpertilio nominis id accepit, quòd veſperi circumuolitet. Murium naturam & vocem habet, membra-*

membraneas alas habet. Solus hic volucrium animal parit, & lacte nutrit, vbera admouens, vt Plin. ait lib. 10. c. 61. h Neque cum stridore.] *Plinius negat cicadis vocem esse, sed stridorem cum tractu, eumq́; sonum emitti non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam ijs stridor simul cum volatu desinit: at cicadæ si presseris alas, vel vehementiùs etiam perstrepit.* i Vespis, & crabronibus.] *Crabro insecti genus affine Vespis, magnitudine tamen differunt: vtrisque aculei, asperi & noxij, quorum ictus tumorem excitat.* k Cum cantu & melodia.] *Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur a Plinio.* l In reliquo verò corpore.] *Ab omnibus corporis membris.* m Vlciscitur.] ἔχει καὶ ἡ μυῖα πολύνα, *& musca splenem habet, hoc est, inest & muscæ bilis.* n Non aculeo vt apis.] *Aculeus propriè apum est & vesparum, & similium Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferre non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde statim fugiunt.* o Ore & proboscide.] *Proboscis muscæ & elephanti rostrum, ita dictum quòd antè depascat.* p Sanguis.] *Varr. 3. de Re rust. c. 16: Non vt muscæ liguriunt, quod nemo has videt, vt illas in carie, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6. Quum Alexander dixisset, se morderi à muscis, sic vocabat parasitos: iamq́; conaretur illas abigere: Cinesias vnus eius ordinis, qui fortè aderat, profectò aliæ muscæ siticulosæ magis vrgebunt te semel gustato tuo sanguine.* q Nascitur autem.] *Generatio muscæ, Ex putredine sordibusq́; æstiuo tempore nascuntur vermiculi ex quibus postea muscæ vulgares.* r Commensalis hominum.] *Aduolat enim hoc insecti genus ad cibum alienũ, & ægrè potest abigi, tantæ est muscæ improbitas & impudentia de qua Homer. Il. ρ: καὶ οἱ μύης θάρσος. Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ communionem, musca & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minorisve intellectus.* s Non paruam esse eius intelligentiam.] *Commendatio*

ab intellectu, & animi magnitudine. t Hostem suum araneum.] *Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed quæ plura capiet de araneorum venatione siue aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Cælij Secundi Curionis, viri humanarum diuinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq́ue amicissimi Araneum, libellum verè aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab authoritate Homeri, qui Iliad g. inter prælia deorum ac heroum muscæ improbitatem describit: cumque hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:*

Καὶ οἱ μήλης ἥρως ἐπὶ σήθεσιν εἰκάνει·
ἥ τε κὴ ἀργοδίνη μόλα περὶ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰχανάα δακέειν.— *Idem alibi:*

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle viri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen.— *Idem alibi:*

— ὡς ὅτε μήτηρ
παῖδ' ἐέρσῃ μυίαν, ὅτ' ἡδὺ λέξηται ὕπνῳ: *id est,*

— non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti. *Idem Græcorum & Troianorum exercitus muscis comparat inter se decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, illi vespæ quædam maiores, aut crabrones, aut scarabei erunt. Sic etiam Hector & Aeneas, cæteri Græci & Troiani paruæ muscæ. Aegyptios verò impudentiam significantes, muscam pinxisse tradit Orus.* x Adiectiuo.] *Ab epitheto ἀδιν ὰς enim, hoc est, assiduas frequentesq́ue appellat. Il. β Gregem. Il. α.* y Obtruncata verò capite musca.] *Reminiscentia muscarum.* z Digressa reuertitur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimi Clazomenij anima à corpore discessus, & ad idem reditus: an hic fuerit ille qui introducitur cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, atque Stoicæ philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Otiosa & remissa.] *Ab otio victu & diæta.* C Deambulansq́ue per mensas. *Cognatio hominum cum ijsdem* * More Scytharum]

rum.] *Scythæ nullis certis sedibus vsuntur, sed vagi feruntur in plaustris. Eamq; ob causam regio feris abundat apud Q. Curt. libr. 7. rerum ab Alexandro gestarum, Scytharum legatus ad hunc modum loquitur: Scytharum solitudines Græcis etiam prouerbijs audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros sequimur. Horat. libr. 3. Carm. Od. 24.*

Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos,
Vinum, & rigidi Getæ. *Od. 35. libr. 1 profugos appellauit. Strabo ἀμαξοικοὺς id est, in plaustris habitantes, tanquam in domibus. D* Ait verò fabula.] *Metamorphosis musca. E* Endymionis.] *Endymionem à Luna adamatum fuisse, habes in Veneris & Lunæ dialogo, & in libr. 1. verarum hist. F* Mulier quædam cognomento Musca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Muscam pœtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & Lyricos nomos. Cæl. l. 8. c. 1. Vide Suid. Hanc cum Corinna eandem pleriq; fuisse putauerunt. Thespiaca fuit, quæ Lyricos versus ad lyram coaptauit ac suauissimè cecinit. Huius Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine muscæ, hoc est, Græcè μύιαι, duæ poëtriæ Thespiaca illa, & altera Spartiatis, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conscripsit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famosa meretrix, altera Pythagorea. G* Musca Pythagoræ.] *Musca, Pythagoræ filia. Suidas. H* Nascuntur & maximæ.] *Species mu carum. I* Possem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod significat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗ.

DE NON TEMERÈ credendo calumniæ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temerè credendū ſit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumerò & bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit ac monet delatores non facilè admittendos atque audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negocium accommodat: præcipuè verò addens, circa calumniam. atque hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato. & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs inienti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo obſeruetur: idque diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illum depingit qui calumniatori autem præbet,

bet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εινόν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλὺν τινα καταχέουσα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον ἐπισκιάζουσα. ἐν σκότῳ γοῦν πλανωμένοις πάντες ἐοίκαμεν. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, τῶν μὲν προσπταίοντες ἀλόγως, τῶν δὲ ὑπερκαίνοντες οὐδὲν δέον, καὶ τὸ μὲν πλησίον, καὶ παρὰ πόδας οὐχ ὁρῶντες, τὸ δὲ πόῤῥω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐνοχλοῦν δεδιότες. καὶ ὅλως, φ' ἑκάστου τῶν πραττομένων οὐ δακείπομεν τὰ πολλὰ ὀλισθαίνοντες. τοιγάρ τοι μυείας ἤδη τοῖς τραγῳδιοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα τὸ τοιοῦτον παρέσχηται, τοὺς

Erniciosa [a] *res ignorantia est, vt varijs modis noxia mortalibus, non solùm communi hominum vitæ tenebras quasdam offundere, ac veri cognitionem obliterare solita, sed priuatas quoq; singulorum rationes miscens ac perturbans. Quò fit, vt* [b] *perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis* [c] *& ante pedes est situm, non videmus: formido est his capi, à quibus etiã quamlongissimè absumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam faustè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc sunt innumeræ illæ tragicæ clades,*

 fata

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβαινόντων κακῶν, ἕνροι τις ἂν ἐπὸ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ἐπὸ τραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγκμένα, λέγω δὴ καὶ ἐς τὰ ἄλλα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ εἰς τὰς οὐκ ἀληθεῖς κατὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολὰς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἄρδην ἀπολώλασι, πατέρευ τε κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογενῶν, καὶ παῖδες κατὰ τῶν γειναμένων καὶ ἐρασταὶ κατὰ τῶν ἐρωμένων. πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκόπησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ἐπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητί. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα περιπίπτωμεν αὐταῖς, ἐποδεῖξαι βούλομαι τῶν λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁποῖον τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται, μᾶλλον δὲ Απελλῆς ὁ Εφέσιος πάλαι ταύτην προὔλαβε

fata [d] *Labdacidarum ac* [e] *Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa* [f] *verò cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quando* [g] *in calumnias familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit: quibus solent & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus vrbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amans amanti* [h] *amicus item ab amico diuelli, turbari demum omnia, calumniæ vafricia.* [i] *Itaq; quo pacto caueri faciilè possit, & qualisnam sit calumnia, vnde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam.* [k] *Porrò quàm eius imaginē subijciam,* [l] *Apelli Ephesio pictori acceptam*

προὔλαβε τὴν εἰκόνα· καὶ γὰρ αὖ καὶ οὗτος δαβληθεὶς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετεσχηκὼς Θεοδότᾳ τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ ὁ δὲ Απελλῆς οὐχ ἑωράκει ποτὲ μὲν Τύρον, οὐδὲ τὸν Θεοδόταν, ὅστις ἦν, ἐγίγνωσκεν, ἢ καθόσον ἤκουε Πτολεμαίου τινα ὕπαρχον εἶναι, τὰ κατὰ τὴν Φοινίκλην ἐπιτετραμμένον. ἀλλ' ὅμως τῶν ἀντιτέχνων τίς, Αντίφιλος τοὔνομα, ἐπὸ φθόνου τῆς παρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ζηλοτυπίας, κατεῖπεν αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς εἴ κεκοινωνηκὼς τῶν ὅλων, καὶ ὡς θεάσαιτό τις αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ συνεστιώμενον Θεοδότᾳ, καὶ παρ' ὅλον τὸ δεῖπνον πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ κοινολογούμενον. καὶ τέλος, ἀπέφηνε τὴν Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πηλουσίου κατάληψιν ἐκ τῆς Απελλοῦ συμβουλῆς γεγονέναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἂν κάρτα, καὶ τἄλλ' οὐ πάνυ φρενήρης τὶς ἂν, ἀλλ' ἐν κολακείᾳ δεσποτικῇ τετραμμένος οὕτως ἐξεκαύθη, καὶ

ptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis [m] quæ in tyro auctore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, nisi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare, [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodotæ principe factionis visum familiariter congredi, conuiuari, [o] secretò item & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò pòst & defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & aliàs [p] non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratio-

συνεταράχθη πρὸς τῆς παραδόξου ταύτης διαβολῆς, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμενος, μήδ' ὅτι ἀντίτεχνος ἦν ὁ διαβάλλων, μήδ' ὅτι μικρότερος ἢ κατὰ τοιαύτην προδοσίαν ζωγράφος, καὶ ταῦτα, εὖ πεπονθὼς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ παρ' ὁντινοῦν τῶν ὁμοτέχνων τετιμημένος. ἀλλ' οὐδὲ τὸ παράπαν, ὡς εἰ ἐξέπλευσεν Απελλῆς εἰς Τύρον, ἐξετάσας, εὐθὺς ἔαδε μηνίειν, καὶ βοῆς ἐνιπίμπλα τὰ βασίλεια, τὸν ἀχάριστον κεκραγὼς, καὶ τὸν ἐπίβουλον καὶ συνωμότην. καὶ εἴ γε μὴ τῶν συνειλημμένων τις, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ τῶν Αντιφίλου ἀναισχυντίᾳ καὶ τὴν ἄθλιον Απελλῆν κατελεήσας, ἔφη μηδενὸς αὐτοῖς κεκοινωνηκέναι τὴν ἄνθρωπον. ἀπετέτμητο ἂν τὴν κεφαλὴν, καὶ παραπολελαύκει τῶν ἐν Τύρῳ κακῶν, οὐδὲν αὐτὸς αἴτιος γεγονώς. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος οὕτω λέγεται μεταγνῶναι ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν Απελλῆν ἑκατὸν ταλάντοις ἐδωρή-

miratione calumniæ percitus est, ¶ vt coniecturis quæ causæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse: dein fortuna minori Apellem, quàm vt Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insolito rex perturbat: Apellê perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè cōscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis

ἐδωρήσατο, τὸν δὲ Αντίφιλον δουλεύειν αὐτῷ παραδέδωκεν. ὁ δὲ Απελλῆς, ὧν παρεκινδύνευσε μεμνημένος, τοιᾷδε τινι εἰκόνι ἠμύνατο τὴν διαβολήν. ἐν δεξιᾷ τις ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικρῷ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα, τὴν χεῖρα προτείνων πόῤῥωθεν ἔτι προσιούσῃ τῇ διαβολῇ. περὶ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖκες ἄγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑπόληψις. ἑτέρωθεν δὲ προσέρχεται ἡ διαβολὴ, γύναιον ἐς ὑπερ ολὴν πάγκαλον, ἑπόθερμον δὲ καὶ παρακεκινημένον, οἷον δὴ τὴν λύτταν καὶ τὴν ὀργὴν δεικνύουσα, τῇ μὲν ἀριστερᾷ δᾶδα καιομένην ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τινὰ τῶν τριχῶν σύρουσα, τὰς χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς θεούς. ἡγεῖται δὲ ἀνὴρ ὠχρὸς καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δεδορκὼς, καὶ ἐοικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς κατεσκληκόσι. τοῦτον γοῦν εἶναι τὸν φθόνον ἄν τις εἰκάσειε. καὶ

lentis centum, addito in seruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, r tali est imagine calumniam vultus. Ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circumstant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliundè propera Calumnia, eximiè compta, vultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore, præ se ferens, sinistrâ facem tenens flammiuomam: dextrâ secum adolescentem capillis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs similis, qui sontico aliquo morbo contabuerunt. Huc facilè conijcias g Liuorem esse.

καὶ μὲν καὶ ἄλλαι τινὲς λύσσαι παραπετοῦσι, προτρέπουσαι καὶ πλανῶσα, καὶ κατακοσμοῦσα τὸν ἀδελφιδοῦν· ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἐμιμήσατο ὁ ζωγράφος τῆς ἀπάτης, ἡ μὲν ἐπιβουλή τις ἐστὶν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ πάνυ σφοδρῶς τις ἐσκυασμένη, μελανείμων καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὕτη ὀνομάζεται· ἐπισύρεται γοῦν ἐς τὸπίσω λακτύουσα, καὶ μετ' ἀλλοῦς, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπέδυτην. ὅτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ διέλαθεν ἐπὶ τῆς γραφῆς μιμήσασθαι. φέρε δὲ καὶ ἡμεῖς, ἐκ λόγου, κατὰ τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διελθωμὲν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὅρῳ τινὶ περιγράψαντες αὐτὴν, ὅτῳ γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ ἀκὼν γνώσεται Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ εἰρωνείας γινομένη τὸν κατηγορούμενον λελυθέναι, ἐκ τοῦ μονομερῶς ἀναντιλήπτως πεπεισμένη, τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τῶν λόγου. τεῶν δ' ὄντων προσώπων

Quum & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere, interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [t] Principio nobis effigianda est & explicanda finitione quædam, quæ vice iconis fuerit. [u] Est enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculùm reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso [x] Quæ definitio personis perinde atque comicum argumentum,

πων, καθάπερ ἐν ταῖς κωμῳδίαις, τοῦ δαβάλλοντος, καὶ τοῦ δαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ δαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπισκοπήσομεν, οἷα εἰκὸς εἶναι τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ, εἰ δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δὲ δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν οἶμαι γνώριμον· οὐδεὶς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, κακῶν αἴτιος γένοιτο τῷ πλησίον. ἀλλ' ἔστι ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν εὖ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας αἰτιῶνται, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, εὐδοκιμεῖν, δόξαν εὐνοίας προσλαβόντας. ἔπειτα δὲ, ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπιζήμιος, ῥάδιον καταμαθεῖν, τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τὴν μὲν ἰσότητα ἐν ἅπαντι, καὶ τὸ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης

gumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc acturi fabulam. Y *Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ.* Z *Is quidem quàm minimò bonus vir sit, ignorat nemo.* A *Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni viri est hominum sibi animos conciliare, studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse.* B *Nam quis est cui non videtur in vniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ?*

Qui

ἔργα εἶναι· τὸ δὲ ἄνισόν τε καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας;

ὁ δὲ

ὁ δὲ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα γρώμενος, πῶς οὐ πλεονέκτης ἐστὶν, ὅλων τὸν ἀκροάτην σφετεριζόμενος, καὶ προκαταλαμβάνον αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀπρράττων, καὶ τῷ δευτέρῳ λόγῳ παντελῶς ἄβατα κατασκευάζων αὐτὰ, ἐπὸ τῆς διαβολῆς προεμπεπλησμένα; ἐσχάτης ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὡς φαῖεν ἂν καὶ οἱ ἄειστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἔνορκον ποιησάμενοι τοῖς δικασταῖς τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην τοῖς κεινομένοις ἀπνέμειν, ἄχρις ἂν ὁ τοῦ δευτέρου λόγος παρατεθεὶς, θατέρου χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ πρὶν δέ γε ἀντεξετάσαι τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον ἡλήσαντο ἔσεσθαι τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς εἴποιμεν, εἰ τοῦ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀδείας, ἃ θέλει λέγειν, ἐπιτρέποιμεν, ἀπρράξαντες δὲ τοῦ κατηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τὸ στόματι σιωπῶντες, καταψηφιζοί-

Qui verò clanculùm absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumnijs refertas, efficit. C Ea sanè extrema est iniuria, vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, D qui iureiurando Senatum Atheniensem adstrinxêre, vt pari benignitate gratiâque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea, quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi malè propitios deos reddunt iudices isti, qui cùm accusanti aures liberè indulserint, reo denegant, aut præstigijs capti delatorijs mussitantes

μεθα

μεθα τοῦ πετέρῳ λόγῳ κε-
χειρωμένοι. ὥστε οὐ κατὰ τὸ
δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ
τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν,
φαίη τις ἂν γίγνεσθαι τὰς
δαβολάς. εἰ δὲ τῷ μὴ ἀξιό-
πιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέ-
ται, παραινοῦντες οὕτω, δι-
καίας καὶ ἀμερεῖς ποιεῖσθαι
τὰς κρίσεις, ποιητήν μοι δο-
κῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τοῦ
λόγῳ, εὖ μάλα περὶ τούτων
ἀπρεπνάμενον, μᾶλλον δὲ νο-
μοθετήσαντα. φησὶ δὲ, Μή-
τε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμ-
φοῖν μύθον ἀκούσῃς. ἐπί-
στατο γὰρ, οἶμαι, καὶ οὗτος,
ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τοῦ βίῳ
ἀδικημάτων, οὐδὲν ἄν τις
εὕροι χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώ-
τερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ
ἀμοίρους λόγων καταδεδι-
κάσθαι, ὅπερ ἐξ ἅπαντος ὁ
δαβάλλων ἐπιχειρεῖ ποιεῖν,
ἄκριτον ὑπάγων τὸν δαβαλ-
λόμενον τῇ τοῦ ἀκούοντος ὀρ-
γῇ, καὶ τὴν ἀπολογίαν τοῦ λα-
θραίῳ τῆς καθηγορίας παραι-
ρούμενος. καὶ γὰρ ἀπαῤῥησία-
στος, καὶ δειλὸς ἅπας ὁ τοιοῦτος
ἄνθρω-

tantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is E *longè optimi Poëtæ impendiò scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:*

Nec F *nisi librato dirimat sententia litem,*
Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reũ committat, defensurum parteis suas clancularia sectione arceat. G *Adeò enim hoc ho-*

ἄνθρωπος, οὐδὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τεξόνων, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀνταγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀφρίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τοῦ πολέμου δαφθείρεσθαι, ὃ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς δαβάλλοντας λέγειν. ἐπεὶ εἴ τις γε τἀληθῆ κατηγοροῦντι ἑαυτῷ συνεπίσταται, οὗτος, οἶμαι, καὶ εἰς τὸ φανερὸν διελέγχει, καὶ δισυθυνεῖ, καὶ ἀντεξετάζει τοῦ λόγου, ὥσπερ οὐδεὶς ἂν ἐκ τοῦ πεφανοῦς νικᾷν δυνάμενος, ἐνέδρᾳ ποτὲ καὶ ἀπάτῃ χρήσαιτο κατὰ τῶν πολεμίων. ἴδοι δ' ἄν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τε βασιλέων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας εὐδοκιμοῦντας, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρίαι δὲ ὑπόνοιαι, πάμπολλαι δὲ κολακειῶν καὶ διαβολῶν ὑποθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ

hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, vt non sit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. H *Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil inesse veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est veri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iusta acie vincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare.* I *At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambienteis, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentãdi criminandiq; occasio multiplex in promptu est.* K *Siquidem ibi*

quò

ἀεὶ μέζος ἐπίδοσιν ἐνταῦθα καὶ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ἐπισφαλέστερα καὶ ζηλοτυπίαι διαποτιχνίσεται. πάντως οὖν ἀκριβῶς ὀξὺ διόψασθαι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσιν, ἤ που τι γυμνωθὲν μέρος θιάσαντες δοῦναι σώματος· καὶ πρῶτος ὡντὸς ἕκαστος εἴη βουλόμενος, παρωθεῖται, καὶ παραγωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν πεσόντα, ἀθωάζει, ὑποσπᾷ, καὶ ὑποσκελίζει ἔνθα ὁ μὴ χρηστὸς ἀγχυνῶς ἐνθὺς ἀνάτεταται, καὶ παρασύρεται, καὶ τὸ τιμώτατον ἀτίμως ἐξέωσε. ὁ δὲ διαπαντικῶς ἑτέρος, καὶ πρὸς τὰς διώξεις διαπονηθεὶς πιθανάτερος, εὐδοκιμεῖ, καὶ ὅλως φθάσας κρατεῖ. τὰ γὰρ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύσειν, ὅτι Ξανθὸς ἐνυάλιος, καὶ τὸν κλαυσίουλα διατίλα. διγαρουῦν ὡς ὁ περὶ μικρῶν τὸ ἀγῶνος ὄν, ποικίλας διὰ ἀμήχανον ὁδὸς ἐπινοοῦσιν,

quò pluribus plura spes ostentat, eò necesse est maiore inuidia, sæuioribus odijs, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, quâ curâ obseruet, veluti singulari certamine congressus, si quid vspiam in alterius corpore fortè fortuna nudum aut malè munitum conspiciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuique est, cùm ipse primus esse cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si quis est vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. L Contrà qui assentandi paulò peritior est, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, superat. Sanè omninò iuxta M Homeri carmen est huius certaminis alea:

Vndique communi sæuitur Marte, pariq;
Victusq; victorq; cadunt fato. ——

Alium subinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri solet, sicubi de magnis agitur commodis, sed per calumnias iter est

vt

ὧν ταχίστη καὶ ἐπισφαλεστάτη ὁδὸν ἡ τῆς διαβολῆς, πλὴν μὴ ἀρχὴν ἀπὸ φθόνου μισανθρωπίαν λαμβάνουσα, οἰκτροτέρα δὲ καὶ τραγικὰ ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀναπλεα. ὃ μὲν τοι μικρὸν, δεῖ ἄπιδεῖν ὅτι τοῦτο, ὡς ἂν τις ἐποπάδοι, ἀπὸ πολλῆς καὶ τέχνης, ἐκ ὀλίγης δὲ ἀγχινοίας, ἀκριβῆς δέ τινος ἐπιμελείας δεόμενον. ὁ γὰρ ἂν τοσαῦτα ἔβλαπτεν ἡ διαβολὴ, ἐὰ μὴ πιθανόν τινα τρόπον ἐγίγνετο, ὃ δ' ἂν διατίσχυσε πλὴν πάντων ἰσχυροτέραν ἀλήθειαν, ἐὰ μὴ πολὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανόν καὶ μυεία ἅπαξ παρδικάσειε κατὰ τῶν ἀκουόντων. διαβάλλει μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἀπολειπομένοις αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντες γὰρ ὧν δ' ἐπιτοξάζουσι. διαβάπτει τι ἀώνυμα καὶ ἀπόδιλον πεφορώμενοι. καὶ ἕκαστος οἴεται πρῶτος αὐτὸς ἔσεσθαι, ἢ μορυφῶν ἐπένον ἀπο-

vt compendiarium, ita minimè securum. Principia inuidiæ debent, inter spémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipsum quoque studium nequaquam facile est, simplexve, quanquam ita fortasse videatur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, nisi in speciem similia vero narret: neque temerè O cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis fallat. Q Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nempe ijs inuidiosus, qui spe illius frustrati sunt. Quò fit, vt omnium telis affectetur, ceu

obex quì viam assequendæ dignitatis alijs intercluserit: fit primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum loco

ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀρσκευασάμενος, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. κἀκεῖ γὰρ ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕσπληγγος εὐθὺς καταπεσούσης, μόνον τοῦ πρόσω ἐφιέμενος, καὶ τὴν διάνοιαν ἀρτείνας πρὸς τὸ τέρμα, κἂν τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῶν πλησίων οὐδὲν κακουργεῖ, οὐδέτι τῶν κατὰ τοὺς ἀγωνιστὰς πολυπραγμονεῖ· ὁ δὲ κακὸς ἐκεῖνος, καὶ ἄναθλος ἀνταγωνιστὴς, ἀργνοὺς τὴν ἐκ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν κακοτεχνίαν ἐτράπετο· καὶ τοῦτο μόνον ἐς ἅπαντος σκοπεῖ, ὅπως τὸν τρέχοντα ἐπισχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισωμιεῖ, ὡς εἰ τούτου δαμάρτοι. οὐκ ἄν ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, κἂν ταῖς φιλίαις τῶν εὐδαιμόνων γίγνεται· οἱ γὰρ πρέχων αὐτίκα ἐπιβουλεύεται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῳ ληφθεὶς τῶν δυσμενῶν ἀνηρπάσθη· οἱ δὲ ἀγαπῶνται, καὶ φίλοι δοκοῦσιν, ἐς

loco demoliti sint, ab amicis abalienârint. R *Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe victoriæ è robore suo concepta,* S *neque sequenti incommodat, neque omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est vt vllo alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur.* T *Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt*

ἐς ὧν ἄλλους βλάπτειν ἔδοξαν, τό, τε ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐπινοοῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ τὸ πᾶν αὐτοῖς ἐστὶν ἔργον, δεδοικόσι τι πεσάψαι ἀπῳδὸν, μηδὲ ἀλλότριον. ὡς γοῦν ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τοῦ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλουσιν, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦνται τὰς κατηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰατρὸν διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς πεδοτικόν. ἐνίοτε μέν τοι καὶ ὁ ἀκροώμενος αὐτὸς ἐποβάλλει τῆς διαβολῆς τὰς διαφορὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου τρόπον οἱ κακοήθεις αὐτοὶ ἁρμοζόμενοι, εὐστοχοῦσιν. ἢν μὲν γὰρ ζηλότυπον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, διεγνωσέ, φησι, τῇ γυναικί σου παρὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐτὴν ἀπεστέναξε. καὶ ἡ Στρατονίκη πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀηδῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ, καί τινεν καὶ μοιχικαί πρὸς αὐτὸν αἱ διαβολαί.

vel ob id vnum, quòd bonis incõmodârint. Iam vti probabilem & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus ostendit, prehensant: sed in hoc toti sunt, vt accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. V Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant veneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus sua calumnijs discrimina suppeditat, cum quo si veteratores isti & nugiuendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quòd si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiũt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij

δαβολαί. ἢν δὲ ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονῇ, μὰ Δί', ἐχλεύασέ σου Φιλόξενος τὰ ἔπη, καὶ διέσυρε, καὶ ἄμετρα εἶπεν αὐτὰ, καὶ κακοσύνθετα. πρὸς δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος δαβάλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παρωθούμενος, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενος. ὁ δὲ ἀκούσας, εὐθὺς μύωπι δὰ τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, δακέκαυται, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀπέστραπται τὸν φίλον, οὐ περιμείνας τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπινοοῦσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ἐς ὀργὴν διανάμενα προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἔνθα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπιστάμενοι, ἐπ' ἐκείνων τοξεύουσι, καὶ ἀκοντίζουσιν ἐς αὐτὸν, ὥστε τῇ παραυτίκα ὀργῇ τεταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀπὰ κἂν θέλῃ τις ἀπολογεῖσθαι, μὴ προσίεσθαι τοῦ παραδόξῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθεῖ προκατειλημμένον. ἀνυσιμώ-

adulterij faciunt. Sin poëticæ studiosus, ea sibi arte præter modũ placeat, X Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege solutum censetur. Ad religiosum: En ille de pietate, deq; dijs malè sentit, sacra detestatur prouidentiam vniuersi gubernatricem pernegat. Tum auditor Y ceu œstro in auriculam immisso excandescit, vt pro re conijcere licet: & amicum ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit. Z Talia ferè sunt quæ ab impuris istis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte singuli præstant, eam potissimùm iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, vero cognoscendo collocet ocium: deinde sese purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; veri occupârunt.

ἀνυσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ εἶδος τῆς διαβολῆς, τὸ ὑπεναντίον τῆς ἀκούοντος ἐπιθυμίας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτολεμαίῳ, τῷ Διονύσῳ ἐπικληθέντι, ἐγένετό τις, ὃς διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τε πίνει, καὶ μόνος τῶν ἄλλων γυναικεῖα οὐκ ἐνεδύσατο ἐν τοῖς Διονυσίοις· καὶ εἴ γε μὴ ἐληθεὶς, ἔωθεν ἔπινέ τε, πάντων ὁρώντων, καὶ λαβὼν ταραντινίδιον, ἐκυμβάλισέ τε, καὶ προσωρχήσατο, ἀπολώλει ἄν, ὡς οὐχ ἡδόμενος τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀντισοφιστὴς ὤν, καὶ ἀντίτεχνος τῆς Πτολεμαίου τρυφῆς. παρὰ δὲ Αλεξάνδρῳ μεγίστη τότε ἂν ἁπασῶν διαβολὴ λέγοιτο, εἰ ἕλοιτό τις μὴ σέβειν, μηδὲ προσκυνεῖν τὴν Ηφαιστίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ηφαιστίων. ἐπὸ τοῦ ἔρωτος Αλέξανδρος ἐβουλήθη προθεῖναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ, καὶ θεὸν χειροτονῆσαι τὸν τετελευτηκότα. εὐθὺς τοῦ νεώς τε ἀνέστησαν αἱ πόλεις,

Etenim dici nõ potest quàm instructa sit, quantũq; valeat calumniæ facies, si quando α cum cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondã apud Ptolemæum, cui Dionysio cognomẽ fuit, quispiã Demetriũ Platonicũ accusauerat, quòd in Bachanalibus aquã biberet, solusq; omniũ muliebribus non vestiretur: de quo, nisi accersitus ad regẽ manè palàm vino libasset, & γ instita muliebri amictus, ad numeros δ Dithyrambicos, cymbalorumq; modos salijsset, planè actũ erat, quòd & regium exemplũ nõ esset imitatus. & aspernaretur Dionysiorũ mollitiem. Apud Alexandrum grauissimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæstiona nollet: nam posteaquam is viuis excessit, amore victus Alexander, effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuos inter deos Hephæstion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

ρεις, καὶ τεμένη καθιδρύετο, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ τῷ καινῷ τούτῳ θεῷ ἐπετελοῦτο. καὶ ὁ μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ηφαιστίων. εἰ δέ τις ἢ μειδιάσειε πὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πάνυ εὐσεβῶν, θάναθος ἐπέκειτο ἡ ζημία. ἐπολαμβάνοντες δὲ οἱ κόλακες τὴν μειρακιώδι ταύτην τοῦ Αλεξάνδρου ἐπιθυμίαν, πὸς ἐξέκαιον εὐθὺς, καὶ ἀνεζωπύρουν, ὀνείρατα διηγούμενοι τοῦ Ηφαιστίωνος, ἐπιφανείας τινὰς, καὶ ἰάματα προσάπτοντες αὐτῷ, καὶ μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ τέλος, ἔθυον παρέδρῳ καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Αλέξανδρος ἥδετό τε ἀκούων. καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπίστευε, καὶ μέγα εὐφρόνει, ὡσανεὶ οὐ θεοῦ παῖς ὢν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιεῖν δυνάμενος. πόσους τοίνυν οἰόμεθα τῶν Αλεξάνδρου φίλων παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπολαῦσαι τοὺς Ηφαιστίωνος θειότητος, δεβληθέντας,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc vesania, fuit assentatoribus occasioni accendendi inflammandiqúe regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis vmbræ, prædicabantur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus est, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturqúe quòd non modò e dijs genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæstionis diuinitas?

ὡς ὃ τιμῶσι τὴν κοινὸν ἁπάντων θεὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐξελαθέντας, καὶ τὸν τῆς βασιλέως εὐνοίας ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμενος παρ' αὐτῷ, μικροῦ δεῖν συγκαθείρχθη λέοντι, διαβληθεὶς ὅτι δακρύσειε παριὼν τὴν Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν λέγεται βοηθῆσαι Περδίκκας, ἐπομοσάμενος κατὰ πάντων τῶν θεῶν, καὶ κατὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι δὴ κωνηγετοῦντί οἱ φανέντα ἐναργῆ τὴν θεὸν, ἐπισκῆψαι εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ φείσασθαι Ἀγαθοκλέους· ὃ γὰρ ὡς ἀπιστοῦντα, οὐδὲ ὡς ἐπὶ νεκρῷ δακρύσαι ἀλλὰ τῆς πάλαι συνηθείας μνημονεύοντα. ἡ γοῦν κολακεία, καὶ ἡ διαβολὴ τότε μάλιστα χώραν ἔσχε, πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρου πάθος συντιθεμένη. καθάπερ γὰρ ἐν πολιορκίᾳ οὐκ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα καὶ ἀσφαλῆ τοῦ τείχους προσίασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur cõmune numen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquãdiu ſordines ꝟ apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parùm abfuit θ quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymaſſet præteriens Hephæſtionis ſepulchrum. Verùm Perdicca hominem ſeruauit, deos omneis, ipſumq; Hephæſtiona iuratus, eum ſibi in venatione auguſta ſpecie Deum clarè viſum, mandaſſe vt Alexandro diceret, parcendum eſſe Agathocli, qui non hoc lachrymaſſet, quòd aut vana ſibi Hephæſtionis diuinitas videretur, aut mortem miſeratus eſſet communem: ſed priſtinæ conſuetudinis & mutui amoris memoria permotum eſſe. Sic igitur affecto Alexandro, locus aſſentationi & calumniæ aptiſsimus fuit. ι Nam perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ ſunt alto, præcipiti ac ſolido mœnium opere, hoſtes inuadunt: ſed vbi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν αἴσθωνται, ἢ ταπεινὸν, ἐπὶ τοῦ πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα παρεισδῦναι, καὶ ἑλεῖν δυνάμενοι. οὕτω καὶ οἱ διαβάλλοντες, ὅ, τι ἂν ἀσθενὲς ἴδωσι τῆς ψυχῆς, καὶ ἐπόσαθρον καὶ εὐεπίβατον, τούτω προσβάλλουσι καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τέλος ἐκπολιορκοῦσι, μηδενὸς ἀντιτασσομένου, μηδὲ τὴν ἔφοδον αἰσθομένου. εἶτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τειχῶν πένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ παίουσι, καὶ σφάττουσι καὶ ἐξελαύνουσιν, οἷα εἰκὸς ἁλισκομένης ψυχῆς καὶ ἐξηνδραποδισμένης ἔργα εἶναι. μηχανόματα δὲ αὐτοῖς κατὰ τοῦ ἀπόντος ἥ τε ἀπάτη, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἡ ἐπιορκία καὶ προσλιπάρησις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιουργήματα. ἡ δὲ μεγίστη πασῶν ἡ κολακεία ἐστὶ συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις οὖσα τῆς διαβολῆς. οὐδεὶς γοῦν οὕτω γεννάδος ἐστὶ,

sed vbi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animos languidum, fragile, facile subactu vident, in eam partem traducunt coguntque machinas suas. Demum quando insultus hostileis nemo præsentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excidunt, populantur: qualia vero simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. κ Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia: denique innumeræ imposturæ, ac maliciosæ cautiones. Omnium maximè præsens, & longè efficacissima Assentatio, Calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore,

εἰ, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένος. ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη πρὸς τὰς τῆς κολακείας δαβολὰς, καὶ ταῦτα ἑπορυπτούσης, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαιρούσης τῆς δαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς ταῦτα, ἔνδοθεν δὲ πολλαὶ προδοσίαι συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀναπετῶσαι, καὶ πάντα τρόπον τῇ ἁλώσει τοῦ ἀκούοντος συμπροθυμούμεναι· πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἑπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἡδόμεθα πάντες λαθρηδὰ, καὶ πρὸς τὰς λεγομένας, καὶ μεστὰς ἑπονοίας ἀκούοντες. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἡδέως γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν δαβολῶν, ὥσπερ εἰ τοὺς πτεροῖς κνωμένους. ἐπειδὰν τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσπέσωσι, κατὰ κράτος αἱροῦσιν, οἶμαι,

etiam λ adamantino septus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur vt auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingenijs consita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim qui sit, vt ν omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti socijs calumniatores cùm eruerint, cuncta pro viribus euertunt:

μαι. ⸗ οὐδὲ δυσχερὴς ἡ νίκη γίνοιτο, μηδ' ἀνυπερβλήτου μαχομένου, μηδὲ ἀμυνομένου τὰς πεσούσας, ἀλλὰ τὴν μὴ ἀκόντως ἑαυτὴν ἐνδιδόντος, τὴν δὲ βιαζομένου δὲ τῷ ἐπιόντι χωροῦντος. ὥσπερ γὰρ ἐν νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδοντες οἱ βιαζόμενοι φονεύονται. καὶ τὸ πάντων οἰκτιστον, ὃ μὴ ἂν εἰδῶς τὰ γιγνόμενα, πεσεῖται ὑπὸ φίλου φανέντος, ἄτε μηδὲν φανὲν ἑαυτῷ συνειδότος, μὴ τὰ συνήθη λέγοντι μὴ ποιοῦντι, παντὶ πρόσω ὁ ἄθλιος ἐνηδόμενος. ὃ δὴ, ἂν μὴ ἔχῃ τι γνώριμον μὴ ἐπιθετὸν μὴ παρρησιαστικὸν, οὐθὺς ἐξέρρηξε τῷ ὀργῇ, μὴ τὸν θυμὸν ἐξέχεε. καὶ τέλος, τῷ ἀπονοίαν πεσόντι, ἔγνω μάτην κατὰ τοῦ φίλου πρόξυμος. ἦν δὲ ἀγχινοεῖ καὶ ἀπαθὴς πρόσεισι μὴ, μὴ πεισθεῖσι τοῖς χείλεσιν ἄκροις, μισεῖ δὲ μὴ λάθρα τὸν ὀλοὸν ἀδρύει, μὴ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

Βυσσοδομεῖ

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormẽtorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circunuentus insidijs miser. o Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscítque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris: verùm odit, & clancu'um dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

Βυσσολομάτῳ ὠργιλοῦ οὖν μὴ ἐγὼ ἄνδρι οἶμαι ἀλικώτερον, ἀνδρὶ λυκοπρίστῳ, ἐνδακόντα τὸ χεῖλος, ἐπιτρίφειν τῷ χολῇ, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάπλεον αὖξειν, ἑτέρα μὲν λαθόντα ἐνὶ φρεσίν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ἐπικύμβιον ἐλπῷ καὶ λωμικῷ πεσόντα μαλακῇ ψυχῇ τινα καὶ γέμοντα παφλαγίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ἐπειδὰν πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβαλλόμενος λοιπὸν ἐᾷ τὸν ἐνδιαβαλλόμενον, ποιῆται ὁμοίως. τότε γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκοῦσαι ἔτι θέλουσι τῶν διαβαλλομένων, οὔτε τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐν τῇ παλαιᾷ λοιπὸν φιλίας πεφληφότων· οὐδὲ τοῦτο λογίζονται, ὅτι ποτὲ μὲν ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους παραπίπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λανθάνουσαι. καὶ νιόν τις οἷς αὐτὸς ἔνοχός ἐστι, τοῦτο φθάσας κατηγόρησε· καὶ πατρὸς ἀμφίλογον ἐκφυγὼν ὅτῳ πρόσωπος τῷ

Extruit iræ fundamenta. Quo ergo homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, ρ qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, σ aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitáq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitq; vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam alijs graueis simultatũ causas intercedere. Sæpenumerò item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimine elabatur.

πλὴν διαβολήν. καὶ ὅλως, ἐχθρὸν μὴ ἀδεὲς ἂν ζημίωσαι διαβαλὼν. ἅπις γὰρ αὐτόθι ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν. τοῖς δοκοῦσι δὲ μάλιστα φίλοις ἐπιχαροῦσι, τὴν πίστιν ἀκούσαι. ταῖς ἐννοίαις ἐμφῶν προαιρεῖσθαι, ὅτι ἐπὶ τῷ ἐκείνων συμφέροντι οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχονται. ἀσὶ δέ τινες, οἳ καὶ μάθωσιν ὕστερον ἀδίκως διαβεβλημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως ὑπ' αἰσχύνης, ὧν ἐπίστανται, οὐδέτι προσίεσθαι, οὐδὲ ζημιῶσι προσβλέπειν αὐτούς, ὥσπερ ἠδικημένοι ὅτι μηδὲν ἀδίκουντας ἐπεγνῶσαν. διαφορῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ὁ βίος ἐπλήσθη ὑπὸ τῶν οὕτω ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πιστευομένων διαβολῶν. ἡ μὲν γὰρ Αντία·

Τὸν θανάσιμος, φησίν, ὦ Προῖτε, ἢ πίε Παῦλον Βελλεροφόντου,
Ος μ' ἔθιγε φιλότητι μιχθῆναι θέλουσαν.

αὐτὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi suæ ipsius causa cõmoda salutemq; familiarũ amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam non prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod & apud poëtã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibitis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus—.

¶ Cùm

αὐτὴ πρότερα ἐπιχειρήσασα, καὶ ὑπροφθεῖσα· καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ὑποσχὼν, καὶ τῆς πρὸς τῶν ξένων αἰδοῦς ὑπὸ μαλχλου γυναικὸς ἐπιβεβουλευμένος. ἡ δὲ Φαῖδρα κἀκείνη τὰ ὅμοια κατειποῦσα τοῦ προγόνου, ἐπάρατον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γενέσθαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὐδὲν, ὦ θεοὶ, οὐδὲν ἀνόσιον εἰργασμένον. ναὶ, φήσει τις, ἀλλ' ἀξιόπιστος ἐστιν ἐνίοτε ὁ διαβαλλων ἀνὴρ, τά τε ἄλλα δίκαιος, καὶ συνετὸς εἶναι δοκῶν. καὶ ἐχρῆν προσέχειν αὐτῷ, ἅτε μηδὲν ἂν τοιοῦτο κακουργήσαντι. ἆρ' οὖν τοῦ Ἀριστείδου ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος συνέστη ἐπὶ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπρόξυνε τὸν δῆμον, ἧς, φασιν, ἐκεῖνος πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκεκνισμένος· δίκαιος μὲν γὰρ, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, Ἀριστείδης, ἄνθρωπος δὲ καὶ αὐτὸς ἦν, καὶ

φ Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, χ contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parùm abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudòrque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. ψ Simile quiddam Phædra priuignum calumniata effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ω At, inquiet quispiam, ánnon dignus est fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuiliq; iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modo reliquis sibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, B éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat, nec

καὶ χολὴν εἶχε, καὶ ἠγάπα τινὰς, καὶ ἐμίσει, καὶ εἴ γε ἀληθὴς ἐστιν ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ συνετώτατος τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστος, τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἐνέδραν ὑπὸ φθόνου φαίνεται συντεθεικὼς κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκπεπλευκότος. οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν ἀνθρώποις ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ ἄν τις, ἢ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαβεβλημένον, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην, τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπόπτους γενομένους; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρῆναι ποιεῖν τόν γε νοῦν ἔχοντα, ἢ ἀρετῆς ἢ ἀληθείας ἀμφισφητοῦντα; ὅπερ, οἶμαι, καὶ Ὁμηρὸς ἐν τῷ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἠνίξατο, παραπλέειν κελεύσας τὰς ὀλεθρίους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀποφράττειν τὰ ὦτα, καὶ μὴ ἀνέδην

nec felle caruit, solebātque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Γ Palamede ferunt, sapientissimus qnidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Δ Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? E Quid Themistoclem, Z aut Miltiadē, tot partis victorijs suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? H sanè opinor Θ quòd Homerus in Sirenū fabula docet, perniciosas taliū sermonū delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀνέδην αὐτὰ ἀναπεταννύειν τοῖς παθεῖ προειλημμένοις, ἀλλ' ἐπιστήσαιτα ἀκριβῆ θυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅπασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια προσίεσθαι καὶ παραβάλλεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀπρόκλειν καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ ἀν εἴη γελοῖον, τῆς μὲν οἰκίας θυρωρὸς καθίσταναι, τὰ ὦτα δὲ καὶ τὴν διάνοιαν, ἀνεῳγμένα ἐᾷν ἐπειδὰν τοίνυν τοιαῦτα πεσίῃ τις λέγων, αὐτὸ ἐφ' αὐτοῦ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἐξεταζειν, μήτε ἡλικίαν τοῦ λέγοντος ὁρῶντα, μήτε τὸν ἄλλον βίον, μήτε τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀγχίνοιαν. ὅσῳ γὰρ τις πιθανώτερος, τοσούτῳ ἐπιμελεστέρας δεῖται τῆς ἐξετάσεως. οὐ δεῖ τοίνυν πιστεύειν ἀλλοτρίᾳ κρίσει, μᾶλλον δὲ μίσει τοῦ κατηγοροῦντος· ἀλλ' ἑαυτοῦ τὴν ἐξέτασιν φυλακτέον, τῆς ἀληθείας ἀπρόδοντα καὶ τοῦ διαβάλλοντι τὸν φθόνον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμενον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου διανοίας, καὶ μισεῖν οὕτω, καὶ

aperiat affectui cuipiam obnoxijs: sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat: Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures mētémque vulgo patêre. Posteaquàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eo maiore cura rem discute, quo instructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio: sed suum veri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ: denique quod vtrinq; argumenta suaserint, statuendum. Tum vel odisse vel

καὶ ἀγαπᾶν τὸν διαβολιαζόμενον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκ τῆς πρώτης διαβολῆς λυκινημένον. Ἡράκλεις, ὡς μὲν ῥᾳδίως ἅδην, καὶ ταπεινὸν, καὶ παντὸς οὐκ ἄξιον ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἁπάντων αἴτιον, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφημεν, ἡ ἄγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ τὼ ἕξει τὸν ἐκείνου τρόπον· ὡς εἴ γε θεῶν τις ἀφανὲς ἐποίησε λαμπὰς ἡμῶν τοὺς βίους, οἴκοθεν ἂν φύγουσα ἐς τὸ βαράθρον ἡ διαβολὴ, χώραν οὐκ ἔχουσα, ὡς ἂν πεφωτισμένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

vel amare quem diligenter exploratum simus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indigno viro, longeq; à iustitia semotum. At verò horum omnium causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes mores q; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ lumen afferat, futurum est vt euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, vel vsquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam insinuat Lucianus, vt ornatu sit pulchro, forma egregia, adspectu ardente, lævâ ardentem tædam præferens, dextrâ supplicem adolescentem per capillos trahens.

a PERNICIOSA res ignorantia est.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt, Augustinus, De vnico baptismo contra Petilianum, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De viuendi forma. D. Erasmus in epistola quam præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus cap. 8. eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniustius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius lib. 2.*

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq́; futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes esse dicitur, quod obuium, quodq́; vel præsens adest, vel imminet. Idem in Pseudologista:* καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοῶν, id est: *Et quòd hæc communia, quodq́ue hæc paßim obuia ignores.* *d* Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Latum genuit Oedipi patrem, ex Iocasta Creontis Thebani filia.* *e* Pelopidum.] *Pelops Tantali potentißimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Phylisthenem.* *f* Illa verò cùm aliás.] *Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciem, amplificandi gratia adiunctam.* *g* In calumnias familiares.] *Quanta pestis humanæ vitæ sit lingua calumniatrix, hoc est, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant* Διαβολὴν) *Erasmus scitißimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentißimam esse calumniam. Medius ex Alexandri parasitis vnus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nephariam poßit suggerere. Et quò fœdius est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel in innocentißimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demosthenes:* ἡ μάχαιρα μὲν τέμνει, ἡ Διαβολὴ χωρίζει φίλους. *i* Itaque quo pacto.] *Propositio.* *k* Porrò quàm eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Ptolemæo.* *l* Apelli Ephesio.] *Apellis pictoris Ephesij pictura, qua eleganter calumniam, hoc est, suum periculum vltus est.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninsula, vsu purpuræ notißima. Ouid. 15. Metamorph.*

Flucti-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosque,
Et Phœnissa Tyros——.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apelleæ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationē conciliat quàm beneuolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, compluribus metaphoris indicauit.* *o* Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus. vnde est illud apud Homerum aliquoties:*

Αγχι χὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ σπευδοίατο ἄλλοις. *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem ——. *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurē audistis, prædicate super tecta:* id est, *quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate.* *p* Non satis animi cōpos.] *Ab adiacentibus.* *q* Vt coniecturis.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* *r* Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* *s* Liuorem.] *Græci inuidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingunt: quippe qui hominis effigie matè habiti, & ex morbo nondum conualescentis effingunt, vt hîc videmus. Nostri verò fœminæ forma formarunt, vt pulcherrimè Ouidius in 11. Metamorphoseon ostendit, vbi & Inuidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt in gratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, capitq; & carpitur vná.
Suppliciumque suum est. *Sanè antiqui inuidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus inuideat.* *t* Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese ostendit artificem. Cic. 1. Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficiſci, vt intelligatur, quid ſit de quo diſputetur. u Eſt enim calumnia.] *Nos ſic: Calumnia eſt accuſatio, quæ reo abſente & ignorante facta, & altera tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed natura verbi* Διαβάλλειν *videtur eſſe amplior, quàm vt huius definitionis anguſtijs contineatur. Significat enim in genere criminari, ſiue id verè, ſiue falsò; clàm palámve fiat, maledicere, obtrectare, in odium atque inuidiam ſtudere adducere.* Συκοφαντίαν *Suidas exponit,* ψεύδους κατηγορίαν: id eſt, *falſam alicuius accuſationem ſeu calumniam. A Cicer. libr. 1. Off. definitur, vt ſit callida & malitioſa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falſi accuſatores, & calumniari falſa crimina intendere. Dicta eſt autem à caluendo. i. decipiendo, vt Priſcian. aut. Vide Vallã lib. Elegant. 6. c. 50.* x Quæ definitio.] *A diuiſione.* y Omnium, ſi lubet.] *Calumniatoris deſcriptio.* z Is quidem.] *Ab efficiente.* A Neque enim quiſquam.] *Ab actibus.* B Nam quis eſt cui non.] *Argumentum ab efficiente.* C Ea ſanè extrema.] *Ab autoritate & lege.* D Qui iureiurando.] *Demoſthenes in ipſo protinus exordio aduerſus Aeſchinem.* E Longè optimi poëtæ.] *A teſtimonio.* F Nec niſi librato.] *Hoc carmen eſt Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, niſi re vltrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epiſt. ad Atticum 7. Hunc locum copiosè iuxtà & luculenter explicat Eraſmus noſter adagio, Ne de lite pronuncies.* G Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo.* H Quod profectò.] *Epilogus.* I At hoc genus homines.] *Vbi potiſsimùm verſetur calumniator.* K Siquidem ibi.] *Argumenta à cauſa.* L Contrà qui aſſentandi.] *Amplificatio.* M Homeri carmen.] *Hoc carmẽ ex Homericæ Ilia. a ſumptũ eſt, incertum & varium belli euentũ notans, cùm à Mars enim Mars dicitur, ab ἄνω, quam belli fortunam eſſe putant. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris.* N Cæterùm quadruplatoris.] *Qualibus ſtudeat & intentus ſit.* O Cunctarum alioquin rerum.] *Eſdræ tertio capite, item tertiò: Fortè eſt vinũ, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autem vincit veritas.* P Mille modis fallat.] *Hactenus*

tenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Inuident aũt homines maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent euolasse. Sed etiam superioribus inuidetur sæpè vehementer, & eò magis, si intolerantius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt. R Tale quiddã in gymnico.] Amplificatio à simili. S Neq; sequenti incommodat.] Cic. 3. Offic. Scitè Chrysippus, vt multa: Qui stadiũ, inquit, cucurrerit, eniti & contendere debet, quàm maximè possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenque petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est. T Hi deindè amari.] Redit ad studia calumniatoris. V Adeò rationes eius.] Distributio. X Philoxeno.] Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus. De mercede conductis, vsque adeò non potuit carmina Dionysij probare, vt maluerit reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.

T Ceu œstro in auriculam immisso.] Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomen inditum apud Græcos. nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Io in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti siue concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac veluti attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur: vnde οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire. Z Talia ferè sunt.] Epilogus distributionis. α Cum cupiditatibus.] Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat. β Quondam apud Ptolemæum.] Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adhibeant: præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus. γ Instita muliebri.] Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes. & cuius extremam partem ambibat instita assuta, quæ erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in conuiuio iussisset, vt singuli veste muliebri saltarent,

tarent, id Plato facere recusauit his trimetris è Fabula quædam:

Muliebri ego haudquaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. δ Dithyrambicos.] *Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi, qui & ipse διθύραμβος dictus est: quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ε Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictum mirum, quàm appositè transtulit* ἑξηκοντάρχους, *quem non parum multi vocant centurionem. Ordinem verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmisve præsunt.* η Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè iucundius dicitur:* φιλοβασιλεύς & φιλαλέξανδρος. *sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate. Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cum leonibus committeretur] *Imperatores Romani leones in vsum ijs alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamantinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio:* ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρῶμεν συνεχῶς: *id est, Alienum amamus, proximum contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius: Cœcus, inquit, amor sui. Id vitij Plato malorum omnium fontē autumat.*

ξ Ne-

ξ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam ineuitabilis: quòd clancularius plerunq;. Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantiæ non est remedium.* ο Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* π Et summis arridet labris.] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, *A' summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι: id est, *summis in labijs iusiurandum habentibus.* ρ Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* τ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad.2:*

ἐχθρὸς γὰρ μοὶ κεῖνος ὁμῶς αἴδαο πύλησιν,
ὃς ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. *id est,*
Haud secus atq; Orci portas hominē execror illū,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

τ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* υ Apud Poëtam.] *Homerus Iliad.2. Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilis narratur historia Geneseos 39.cap.* φ Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.*

χ Contempta in hoc.] *Hoc est pœnam pro pudicitia, suaque in hostem reuerentia referens.* ψ Simile quiddā Phædra.] *Quum Phædræ libidini consentire nollet Hippolitus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* ω At inquiet.] *Obiectio.* A Age inquā.] *Dilutio ab exemplis* B Est'ne alius Aristide iustior.] *A' comparatis Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorū potentia, quæ ad iniuriā alijs inferendam adderet animū. Erat illi simultas cū Themistocle. Huic cùm delectus esset collega ad peragendā legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montib. simultatē deponamus? Nam si videbitur, reuersi illā resumemus. Vide Plutarch in eiusdē Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A' Virg. li. 2. Aen & Plin. li. Naturalis*

historiæ 7, Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* E Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbarorum imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidiæ cessit. Atheniensesnihil cauæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1. proditionis vnà cum Pausania initæ, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vtilitate capienda ab inimico.* Z Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria contra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sotharen, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus viceris, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Zantippo Ariphronis filio, author Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandem in carcere interijt. Lege Platonis Axiocbum.* H Sanè opinor.] *Consilium de non admittenda calumnia* Θ Quòd Homerus in Sirenum.] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Achelois fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò iuxta Pelorum, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebant, at alto somno premerentur: & cùm sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cùm iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, vt ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* I Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi quo à principio vtitur.* K Lumen affertat.] *Aut, vt inquit ille:*

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam—.

ΠΑΤΡ.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩμιον.

PATRIAE ENCOmium.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocij, patriam omnium rerum eſſe dignisſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare: & quantumuis humili & ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihil ominus patriam ſuam ſplendidiſsimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem, atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

ΟΤι μὲν οὐδὲν γλυκιον ἧς πατρίδος φθάνει προτεθρυλλημένον, ἆρ οὖν ἥδιον μὲν οὐδὲν, σεμνότερον δέ τι, καὶ θειότερον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πατρὶς αἰτία καὶ διδάσκαλος,

IAm olim vulgi ſermone detritum eſt, a nihil eſſe patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidẽ quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines eſſe exiſtimãt, horũ cauſa atq; magiſtra eſt

νος, γνησιωτέρη καὶ ἀναθρεψαμένη καὶ παιδευθεμένη. πόλεων δὲ οὐδεμιᾶς μέτεστι, καὶ λαμπρότητας καὶ πολυτελείας διαπασῶν θαυμάζουσι πολλοί, πατρίδας δὲ εἰργουσι πάντων. καὶ δοῦλοι μὲν ἐλεύθεροι ἐξεπατήθησαν καὶ πολὺν ἀκραιφνῶν ὑπὸ δὲ διαφθορᾶς οὐδεὶς ὅλως, ὥστε ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμάτων, λήθην ποιεῖσθαι τῆς πατρίδος. ὅσπερ μὲν οὖν κινυνεύει τοῦ πολίτου ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ, τίνα χὴ τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πατρίδι. καὶ ὁ δεῖνος δῆλός ἐστιν ἀγθόμενος ἄν, εἰ μετριωτέρας ἔτυχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ εὔδιον, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλεις μὲν γὰρ παραβαλεῖν πρωμένῳ προσήκει, μέγιθος ἐξετάζειν καὶ κάλλος, καὶ τὴν τῶν οἰκιῶν ἀφθονίαν. ὅπου δὲ ἀρετοῖς ὅτι πόλεων, ἐλεῖν

stra est patria, quæ nos genuit, aluit [b] atq; instituit. Enimuerò vrbium magnitudinem atq; splendorem, sumptuosus prætereà variorum instrumentorum apparatus admirantur multi, [c] patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neq; quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm visendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaq; qui cunq; felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrē patriā sortitus esset. Mihi verò iucundū est ipsum nomē patriæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo

οὐδὲς ἂν ἕτοιος τὴν λαμπροτέραν, ἐάσας τὴν πατρίδα. ἀλλ' εὔξαιτο μὴ ἄρ' ἐν τὴν πατρίδα τοῖς ἐν ἄλλοις παραπλησίαν, ἕτοιος δ' ἂν τὴν ἀποιανῦν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι πάντων πράττουσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ νέος καλὸς καγαθὸς ἄτομον ἂν περιμένοιεν τὸν πατρὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν σέβοιτο υἱόν. ἀλλὰ ζοῦτόν γε οἱ παλαιοὶ νομοθέται τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ κάπισοι καὶ μέγισοι, καὶ τοῖς πᾶσιν ἄδικα φαίνονται μικρομυμμύοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὅσις μὲν τοιοῦτός ὅτι δίκαιος πρὸς τὸν πατέρα, ὃ δοκεῖ μοι παντὸς ὀφθαλμοῦ ἔχειν. πατρίδα δ' εἶναι τὸ ὄνομα, πρῶτον καὶ οἰκειότατον πάντων. ἐάν γὰρ ὅ, τι τοῦ πατρὸς οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀφαιρεῖται τὸν πατρὶ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὥσπερ καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις μισοῦσι, πρόσηκόν ἐστ' ἂν τὸν πα-

nemo vtiq; posthabita patria splendidiorē electurꝰ est: verūm optatis habebit, patriā quoq; suā quāmaximè cōformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamē, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nō patres, qui quidē fuerint nō mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescēs, aliū patri suo honoribꝰ præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cōplexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tātum tamen filijs exse genitis nō grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparentq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò qui tali erga filium suū non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomē patriæ primū est, & omnium familiarissimū. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò [d] iustū habebit honorē patri, [e] quemadmodū & lex et natura imperat, ille pa-

τρίδα προτιμήσαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, τῆς πατρίδος κτῆμα; καὶ ὁ τῆς πατρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀνωτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρῴων πρόεισιν ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίσι, καὶ πάντα μὴ, ὡς εἰκὸς, ἐφορῶσι τὰ τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν ἡγούμενοι κτήματα πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἧς ἢ ἕκαστος αὐτῶν ἐγένετο, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις σεμνότεραι, θεῶν πατρίδες. καὶ νῆσοι θειότεραι, παρ' αἷς ὑμνεῖται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν μεχαρισμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὰν εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργῇ τόπους. εἰ δὲ θεοῖς τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολὺ γε μᾶλλον; καὶ γὰρ εἰ δὲ τὴν ἥλιον πρῶ-

triæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudẽt verò ipsi puoq; [f] Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus, quamuis florentioribus honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insultæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus loco offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrûm in patria primũ n

τον ἕκαστος ἀπὸ τῆς πατρίδος, ὡς καὶ τοῦ τὸν θεὸν, εἰ καὶ κοινός ἐστιν, ἀλλ' οὖν ἑκάστῳ νομίζεσθαι πατρῷον, διὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ τόπου θέαν. καὶ φωνῆς ἐνταῦθα ἤρξατο, ἐπιχώρια πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεοὺς ἐγνώρισεν. εἰ δέ τις τοιαύτης ἔλαχε πατρίδος, ὡς ἑτέρας διεηθῆναι, πρὸς τὴν τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οὖν ἐχέτω καὶ τούτων τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τὴν χάριν. οὐ γὰρ ἂν ἐγνώρισεν, οὐδὲ πόλεως ὄνομα μὴ διὰ τῆς πατρίδος πόλιν εἶναι μαθών. πάντα δέ, οἶμαι, παιδεύματα καὶ μαθήματα συλλέγουσιν ἄνθρωποι, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων ταῖς πατρίσι παρασκευάζοντες· κτῶνται δὲ καὶ χρήματα φιλοτιμίας ἕνεκεν, τῆς εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος διαπνήματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι. δεῖ γὰρ οὐκ ἀχαρίστους

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdicens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omniũ artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim

esse

εἶναι τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐβγεσιῶν· ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀπρόμοι χάριν, ὥσπερ ἔστι δίκαιον, ἐπειδὰν εὖ πάθη πρός τινος, πολὺ μᾶλλον προσήκει τὴν πατρίδα τοῖς κατήκουσιν ἀμείβεσθαι. κακώσεως μὲν γὰρ γονέων εἰσὶ νόμοι παρὰ ταῖς πόλεσι· κοινῇ δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χαριστήρια τροφῶν ἀπρδιδόναι, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γνώσεως ὤφθη δὲ οὐδεὶς οὕτως ἀμνήμων τῆς πατρίδος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γενόμενος ἀμελεῖν, ἀλλ' οἵ τε κακοπραγοῦντες ἐν ταῖς ἀπρδημίαις, συνεχῶς ἀνακαλοῦσιν, ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἡ πατρίς. οἵ τε εὐδαιμονοῦντες, ἂν καὶ τὰ ἄλλα εὖ πράττωσι, τοῦτο γοῦν αὐτοῖς μέγιστον ἐνδεῖν νομίζουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ

esse opinor, ne cum maximis beneficijs affecti sumus, [g] parùm grati esse reperiamur. Sed si est qui vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multò magis conuenit quamcumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum verò est, [h] communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; [i] pro nutricandi officijs ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterùm vsqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur rerum optimarum omnium præstantissimum esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quod patriæ fines non incolant, sed

ἀλλὰ ξενιτεύειν· ὄνειδος γὰρ τὸ τῆς ξενιτείας. καὶ τοὺς κατὰ τὴν τῆς ἀπολημίας χρόνον λαμπροὺς γενομένους, ἢ διὰ χρημάτων κτῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς δόξαν, ἢ διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι' ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ἐς τὴν πατρίδα πάντας ἐπειγομένους, ὡς οὐκ ἂν ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ἐπιδειξομένους τὰ αὐτῶν καλά. καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ περ ἂν φαίνηται μειζόνων παρ' ἄλλοις ἠξιωμένος. ποθεινὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πατρὶς, τοῖς δὲ ἤδη γεγηρακόσιν ὅσῳ πλέον τοῦ φρονεῖν, ἢ τοῖς νέοις μέτεστι, τοσούτῳ καὶ πλείων ἐγγίνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἕκαστος γοῦν τῶν γεγηρακότων καὶ σπεύδει, καὶ εὔχεται καταλῦσαι τὴν βίον ἐπὶ τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶ-

sed extorres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tẽpus quod peregrè agendo insumpserũt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquã apud alios meliores sua ipsorum bona essent cũ aliqua laude ostensuri. Ac tantò quisque maiore studio patriam comprehẽdere approperat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoque desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat, & in votis habet maximè, in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & cor-

pus

μα παρακατάθηται τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρῴων κοινωνήσῃ τάφων. δεινὸν γὰρ ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἁλίσκεσθαι, καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἀλλοτρίᾳ κειμένῳ γῇ. ὅσον δὲ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μέτεστι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἐκ τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταναστάσεις, τὸ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε εἰδότες, μήτε στέρνοντες, ἡγούμενοι δ' ἁπαντάχῃ τῶν ἐπιτηδείων εὐπορήσειν, μέτρον εὐδαιμονίας, τὰς τῆς γαστρὸς ἡδονὰς τιθέμενοι. οἷς δὲ καὶ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφηραν, κἂν ὀλίγην ἔχωσι, κἂν τραχεῖαν καὶ λεπτόγεων, κἂν ἀπορῶσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τὴν ἀρετὴν, τῶν γε ὑπὲρ τῆς πατρί-

pus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterûm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vnde terræ virtutem collaudent non habuerint: attamen quo patria

ἀθ' ἐκ ἀφρόσυνον ἐγκω-
μίων, ἀλλὰ λαθὼν ἴδιον ἐτέ-
ρους σιμπνωομένους πιθέλοις ἀ-
νανμένοις, καὶ λαμῶσι φυζῆς
πανδαπῆς διδυμμένοις, καὶ
αὐζὶ τὴν πατρίδος ἐγκωμίων
ἐκ ἐπιλανθάνονται. πλὼ δ' ἐπ-
ποτρόφον ὑπερορῶντες καὶ λει-
ροτρόφον ἐπανῦσι. καὶ σπάθα
τὶς ἐς πλὼ πατρίδα, λαθὼν νη-
σιώτης ἦ, λαθὼν παρ' ἄλλοις εὐ-
δαιμονῶν δλώητα. καὶ διδο-
μένλω ἀθανασίαν δ' πόσιτα, πόλιμῶν τ' ἐπὶ τῆς πα-
τρίδ' τάφον. καὶ ὁ τῆς πατρί-
δ' αὖως λαπνὸς λαμπρό-
τερ' ὀφθήσιται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δ' ἄρα
τίμιον ἐν δουῆ πᾶσιν ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς παντα-
χοῦ νομοθέτας ἴδιοι τὶς ἂν,
ἐπὶ τοῖς μιγίστοις ἀδικήμα-
σιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβε-
βληκότας πλὼ φυγλὼ, τι-
μωρίαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται
καὶ οὗτος ἔχουσιν, οἱ δ' πισνό-
φροι τὰς κρατηγίας ἑτέρως,

tria encomio potissimùm cel-
brandasit, nequaquam a-
nimo perplexi hæsitabunt.
Verùm [k] tametsi non ignora-
uerint alios suam iactasse
patriam superbiùs ob agrorũ
fœcunditatẽ, ac pratorũ vi-
ridantium plantas omniju
gas neq; ipsi tamen patriỹ soli
laudis obliuiscuntur, quam
equis alendis aptam suspi-
cientes, numerosa quoq; ac
robusta pube fœcundã col-
laudant. Ad hæc [l] maturat
etiam reditum in patriam a-
liquis, qui insularis fuerit,
tametsi apud alios bellè &
feliciter viuere posit: obla-
tamq; immortalitatem re-
spuet, patriæ sepulchrũ per-
petuitati præferens. Et vel
[m] patriæ fumus alieno igne
ipsi luculentior esse videbi-
tur. Vsqueadeò verò in vni-
uersum res omnes quamlibet
preciosas excellit patria, vt
legum quoq; conditores pas-
sim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœ-
nam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum
supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se
habet: eorũ verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter

neq

ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις τὸ μέγιστόν ἐστι τῶν παραγγελμάτων τοῖς παρατεττομένοις, ὡς ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ἀκούσας τούτου, κακὸς εἶναι θέλῃ, ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, τὸ τοῦς πατρίδος ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est, qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL esse patria dulcius.] *Propositio, & ratio ab effectu, a signo & collatione, à simili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma παλλαδᾷ ex Homero formatum, apud quem Odyss. nono sic Vlysses in conuiuio Phæacum loquitur:*

Ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκήων.
Γίνεται. *id est,*
Vt nihil est patriæ, propriisve parentibus vlli
Dulcius —.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipso Homeri loco exorditur: quo sententiam suam declarando, paucis quidem illis, sed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuique præclara habenda sit sua patria, quàm amanter colenda, quàm officiosè prosequenda. Illa enim nescio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Nec ferè vlla terra est, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ suo alumno non videatur omnium esse cultissima & amœnissima. Hoc verum esse, vel vnus pro teste productus multorum instar habendus est Ithacus, cuius cùm sapientia minimè esset dubia, illique concessum foret alibi felicem

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset. subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsqueadeò ferum naturâ existimo, quem natalis soli recordatio non aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quique Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitum esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atque instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Kemp. siue patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccles. 3. Matth. 5. Ephes. 6.* f Dij solo natalitio.] *Ab exemplo & autoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patriæ ingrati impũssimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione cau æ & effectus.* h Communẽ omnium matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, eleganter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigantes, eademq; fracta, periclitantur omnes Cic. Offic. 1. i* Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? ci.. si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis.* k Tamen si nõ ignorauerunt.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intelligit, qui cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tamen illam asperã & lapidosam patriam suam anteposuit etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Telamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, vbicunque cuique esset benè, approbasset, quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumus.] *Apud Homerum Odyss. α. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vnde & ductum est hoc proverbium, ad quod eleganter quoque allusit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat:
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natum, cui sua patria vel non optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi charissima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia viuendi debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Parad. Nescis exilium, scelerum esse pœnam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicit. o* Pro tuenda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2.* Dulce & decorũ est pro patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hãc in præliys cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον.

DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumenti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cum deambulatũ ijsset, in Thessagorã Poëtam inciderit, encomium Homeri meditantẽ. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem

autē de Demosthene laudando interse agerent. Therſagorasq; contenderet longè difficilius esse Homerū laudare q̄ Demosthenem: non quia id versibus faciendum esset: sed quia ipsa materia locorū sterilior foret, idem hoc ipsa re cōprobare illū cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddā operis proœmiū. Fingitur itaq; exinde Therſagoras sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quæ ad vtriusq; laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm persona Demosthenis, tū cæteræ virtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimùm sequenda. Therſagora ista omnia quasi digito quod dici solet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Therſagora homine Poëta perficitur. Altera autem ex technis quæ vocant, sumitur: sed quàm summa prudentia atq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac sēriò agens, tractasse ita videtur. Interpellato enim sermone Therſagorę, vt qui in vulgatis, & in schola exerceri solitis rationibus versaretur: deinde & carminis illius auscultatione, vt fingitur, vicissim peracta, ipse accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet insuper commemorando quę hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarum excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum vera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sane est, vt quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur, & virtus laudem suam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν στοὰν, τὴν ἐντὸς θεὼν ἐξιόντων ἐν ἀκιστρᾷ, ἵππος ἐπὶ δίκα, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας παρατυγχάνει. τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίσανται· σμικρὸς τὶς ὄτι, ῥυπὸς, πόλιος καὶ, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πρόσιόντα, Θερσαγόρας ἔφην ὁ ποιητής, ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἔφη, ὅς ἐνταῦθα. πότερον δ', ἦν δ' ἐγὼ, περιπατήσων; ἀμέλει μὲν, ἔφη, καὶ τοῦτο δι' ὑμᾶς. ἀωρὶ γάρ τοι τῶν νυκτῶν ἐξανέστης, ἔδοξέ μοι καὶ ναὶ τῆς Ὁμήρου γενεθλίοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ τροφεῖα τῆς παιδούσης ἐκείνῃ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος ἤδη ὅς, ἔλαβον ἐμαυτὸν, ὡς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπνοάν. ἔπειτα οὖν, ἔφην, δεῦρο μέν μοι καὶ ζῶν ἀπεπάτει. πολὺ μὲν γοι πρότερον, ἔφη, πεσὼν παρὰ ζυτοπώλην δρόμῳ ἦκω, τῷ λαρὶ δ' Ὁμηρον ἐπιδείξας. ἴσκ

CVm[a] in porticu deambularē, exeūti ad sinistram [b] die 16. paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert. existimo eum plerisque vestrûm notum esse. Pusillus est, naso [c] aquilo, ferè candidus, virili specie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Thersagoras Poëta est. Et interrogaui, quorsum aut vnde iret? Ille inquit, domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempesta surrexi, vt ad [d] Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cùm instituissem, ait ille, huc veni, neque animadueni me deambulationem ad meridiem vsque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multò antè, inquit, o-

portuit me illum salutare. monstrabat autem manu Homerū.

Sciās

ἴστε δή που τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθειμένον τὰς κόμας. προσερῶν τε οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, καὶ προσευξόμενος, ἀφθόνων μεταδιδόναι τῶν ἐπῶν. εἰ γὰρ, ἔφην, ἐν εὐχαῖς τὰ πράγματα εἴη, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλεῖν μοί δοκῶ τὸν Δημοσθένην, ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπαρκέσοι τὸ εὔχεσθαι, συμβουλοίμην ἄν τοι· λοινὸν γὰρ ἡμῖν τὸ Ἑρμαιον. ἐγὼ μὲν, ἔφη, καὶ τῶν νύκτωρ τε καὶ τήμερον πεποιημένων, δοκῶ μοι τοῦς εὐνοίας τὸν Ὅμηρον ἐπιγράψασθαι· θείως γάρ πως, καὶ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην, κεινεῖς δ' αὐτός· ἐπίτηδεν γάρ τοι τουτὶ τὸ γραμματεῖον περιηγόμην, εἰ ἄρα τοῦ σχολὴν ἄγοντι τῶν ἑταίρων περιτύχοιμι. δοκεῖς οὖν μοι ἐν καλῷ σὺ τῆς σχολοῦς εἶναι· μακάριος γὰρ εἰ, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ πέπονθας τὸ τοῦ τὸν δόλιχον νενικηκότος, ὃς ἤδη

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt cum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego coutrà inquam: Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demostheni obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratũ hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabit ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem ociosum incidero. O te felicem, inquam qui vidêris mihi perinde facere, atq; aliqs qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἤδη λελυμένῳ τὴν ὀσφύν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ θύρας ψυχαγωγόμῳ, μυθολογεῖν πρὸς τὴν παλαιστὴν διηγούμενον, ἐπιδόξῃ διηθήσεσθαι τὸν πάλης ἔσης. ὁ δ', ἀπ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἐκ ἂν ἐμυθολόγας, ἔφη. καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς, νενικηκὼς πρὸ δολίχου τῶν ἵππων, ἐναρυφᾶν ἀνδρὶ μάλα δὴ καταρρώστῳ τὴν ἐκ παλίης τύχην. καὶ ὃς γελάσας, ὡς δή σοι τὸ ἄπορον, εἶπεν, ἐργασόμενος; ἴσως γάρ, ἔφη, ὁ Δημοσθένης ἐλάττων δοκεῖ σοι καθ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγος καταφανῆναι. καὶ σὺ μὲν μέγα φρονεῖς, Ὅμηρον ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, καὶ τὸ μηδέν; συκοφαντεῖς, ἔφη. ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν τοὺς ἥρωας, εἰ καὶ πλέων ἐμοὶ τὴν γνώμην πρὸς Ὅμηρον τετάχθαι. εὖγε, ἔφην ἐγώ· ἐκ ἂν οὖν μοὶ δοκοῖς πρὸς τὸν Δημοσθένους; ἆρ' ἐπεὶ γε μὴ ταύτην τὴν λόγον ἀτιμάζεις κατὰ τὴν ἐπίθεσιν, ἧττον ὡς τὴν ποιητικὴν ἔργον ἡγῇ μόνον, τοὺς ῥήτορικοὺς

oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille: At paulò antè cùm è meta procurrendum esset, non erat otium adiocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudásti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Benè, inquam: annon putas me Demosthenem magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum

colloqui, apparet te solam poëticam admirari, solu-

tam

κὰς λόγους καὶ ἀφρονεῖς ἀτυχῶς, οἷον ἱππεὺς παρὰ πεζὸς ἐλαύνων. μὴ μανέλω, ἔφη, ταῦτά γε, ἀλλ' ἐὰν ἐ πομπὴς δεῖ ἐ μανίας ἐπὶ τὰς ποιητικὰς ἰέναι θύρας. δεῖ γάρ τοι καὶ τοῖς ἐπὶ ταῦτα λόγοις ἀδῶ, ἔφω, ἐνθέου τινὸς ἐπιπνοίας, ἐ μετρίου μὲ ταπεινοῦ φανῆναι, καὶ φαύλης φρονήσεως. οἶδά τοι, ἔφη, ὃ ἐ τάχα, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε ἐ λογοποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς ἐ Ὁμήρου τιθεὶς. οἷον λέγω τὴν σφοδρότητα καὶ δεινότητα, καὶ ἐνθουσιασμὸν, καὶ τὸ μὴ οἰνοβαρὲς πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ βορβορικισμὸς, καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὸ δ' Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, δεῖ γὲ τὸς ἀγαθὸς ἄνδρας τὰς ἀγαθὰς ἐπιθυμίας ἐλπίδας. καὶ τὸ, Ἡκιστ' οἰμώξαι γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλέως ποτὲ συμφορὰν ἂν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, παρα-

tam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tũ ille, Diÿ prohibeant ne sic insaniam, tametsi f non leui furore opus est ijs, qui ad poëticas fores accedunt Verũm & oratoribus, inquam, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpè me comparatio cũm aliorum oratorum, tũ g Demosthenis cum Homero, delectat, cũm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat violentum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est h apud poëtã, Vnũ augurium optimũ est pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenẽ: Oportet bonos viros bona cũ spe suscipere defensionem Reipub. Et illud: Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραβάλλω δὲ καὶ τὴν ῥέοντα Πύθωνα πρὸς τὰς Οδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

εἰ μὲν μέλλοιμεν ἀγύρω τ' ἀθανάτω τε ἔσεσθαι,

πρὸς τὸ, πέρας μὴ γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος κἂν ἐν οἰκίσκῳ τὶς αὐτὴ καθείρξας τηρῇ. καὶ μυρίαι γεγόνασιν αὖθις αὐτοῖς ἐπὶ ταυτὴ τῆς δανοίας ἐπιδρομαί. ἥδομαι δὲ καὶ πάθη καὶ δαθέσεις, καὶ τροπὰς λέξεως καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὴν κόρον μεταβολὰς, καὶ τὴν ἐκ τῆς παρατροπῶν ἐπανόδους, καὶ τὰς τῆς παραβολῶν σὺν τῷ καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ τὸ τοῦ τρόπου μισοβάρβαρον πανταχοῦ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γὰρ ἂν τἀληθὲς ἀπεκρυψαίμην) εὐπρεπέστερον μὴ ῥαθημίας Ἀττικῆς καθάπτεσθαι Δημοσθένης, ὁ τὴν παῤῥησίαν, ὥς φασιν, ἀνειμένος, τοῦ τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαΐδας προσειπόντος. δαρκεστέρω δὲ τότῳ πνεύματος τὰς Ἑλληνικὰς ἀπεπληροῦν τραγῳδίας, τοῦ μεταξὺ τῆς ἀκμαιοτάτης μάχης δαλό-

Confero & magna vi fluentem [i] *Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur. & illud:*

[k] *Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,*

simile est huic loco: Omnes homines naturâ morti obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Deniq; infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates, & metaphoræ tædium læuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse [l] *grauitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero. cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia*

διαλόγους ἀναπλάττοντος, καὶ μύθοις τὴν φορὰν σκεδαννύντος. πολλάκις δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις οὐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ οὐδ' Ὅμηρος ἐλλιπὴς ἀντιθέσεων ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων τραχύτητος ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἔοικε φύσει πῶς ὑπάρχειν ταῖς δυνάμεσι τὰς ἀρετὰς ἐπιπεπλέχθαι. πόθεν γὰρ δὴ περιφρονοίην ἂν τὴν σὴν Καλλιόπην, ταύτην δὲ γιγνώσκων; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοὐμὸν ἀγώνισμα τῶν εἰς Ὅμηρον ἐγκωμίων διπλάσιον ἔργον. ἢ τοὺς σοὺς Δημοσθένην ἐπαίνους τίθημι, οὐ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημί, τοῦ τοὐμὸν μὴ οὐκ ἔχειν ἑδραίαν τινὰ κρηπῖδα ὑποβαλέσθαι τῶν ἐπαίνων, πλήν γε τοῦ ποιητικῆς αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. εἰ γοῦν τι σαφὲς αὐτῶν ἦν, οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις, πατρίδα μὴ διδόντων αὐτοῦ Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θή-

colloquia in medijs pugnis, & certamina iacta lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã: [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ extitissẽt inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã,

ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δὲ Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τῶν δρυάδων, ἀνθρωπίνου γένους ἀπείᾳ, χρόνον δὲ τὸν ἡρωικὸν ἢ τὸν Ιωνικόν. καὶ μήδ' ὅπως πρὸς τὸν Ησίοδον εἶχεν ἡλικίας σαφῶς εἰδέναι, ὅπου γε καὶ τοὔνομα πρὸ τοῦ γνωρίμου τὸν Μελησιγενῆ προκείνουσι. τύχην δὲ πενίας, ἢ πάθος ὀμμάτων, ἀλλὰ μὴ βέλτιον εἴη καὶ ταῦτα ἐᾷν ἐν ἀσαφεῖ κείμενα. περὶ στενὸν δή μοι κομιδοῦ τὸ ἐγνώμιον. ποίησιν ἄπρακτον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίαν ἐκ τῶν ἐπῶν εἰκαζομένην συλλέγειν. τὸ δὲ σὸν, ἔφη, κατὰ χειρὸς, ἐπίδρομόν τε καὶ λεῖον, ἐφ' ὡρισμένοις τε καὶ γνωρίμοις, μόνον ὀνομάτων, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ἡδυσμάτων παρὰ σοῦ δεόμενον τί γὰρ οὐ μέγα καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη τῶν Δημοσθένει προσοῦψε; τίδ' οὐ γνώριμον; οὐκ

quidam Thebas Aegytias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, ° aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquã nympham. siquidè humanũ genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen ᵖ Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimanda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimmento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit?

Quid

φύκ Αθλῶα μὴ αὐτῶ παῖρὶς
ἀ λιπαρὰ καὶ ἀοίδιμοι, καὶ
ἡ Ελλάς ἔρασμα; καὶ τοι
λαβόμην ἄμ ἐγὼ τῶν Αθη-
νῶν, ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐξου-
σίας ἐπόσυγον ἂν ἔρωτας θε-
ῶν, καὶ κείσεις, καὶ κατοική-
σεις καὶ ὁμωρὰς, καὶ τὸ Ε-
λευσῖνα. νόμων δὲ καὶ δικα-
στηρίων καὶ πανυγύρεων, καὶ
Περσικῶς, καὶ ἀρχικῶν τροπαίων θαλαττίων τε καὶ χερ-
σαίων ἐπόσυγμένων, οὐδ' ἂν
εἷς ἐπ' ἴσης ἀξίως ἐφικέσθαι δύ-
ναιτο τῶν λόγω, φησίν, ὁ Δη-
μοσθένης, ἀφθονία μὴ ἵν ἄρ
μοι πρεπῆ πάντως. τόδ' ἐγ-
κώμιον ἐκ ἂν ἀπαρτᾶν ἐνο-
μίζομεν, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαί-
νοις ὄν, ἐκ τῆ παιδῶν ἐπικοσ
μεῖν τοὺς ἐπαινουμένους. Ισοκρά
της δὲ, παρεμπόρευμα, τῆ Ε-
λένης φέρων, ἐνέθηκε τῆ Θη-
σέα, τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦ-
λον, ἐκπόθεν σοὶ δ' ἴσως ἀν-
πάθεια, τὸ τῆ παροιμίας σκῶμ
μα ἐπὶ τῆ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγα-
γέσθαι. μή σοι μᾶλλον πρόσκοιτος
τὸ ἐπίγραμμα τῶν θυλάκων παρ-
ῳχῆται δὴ τὰς Αθήνας, ἐκδέχε-
ται τὸν λόγον πατὴρ πρύτανις,
χρυσέα

Quid non celebratissimum? Nonne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulẽtur. Isocraaes Helenæ præconio inseruit Thesium. Poëtis verò cõcessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, [r] Epigramma maius esse calatho. Itaq; etiamsi omittam Athenas, occurret patre pfectus classis, aureum,

χρυσέα κρηπὶς κατὰ Πίνδαρον. οὐ γὰρ ἦν Ἀθήνῃσι λαμπρότερον τιμήματος τριηραρχικοῦ. εἰ δὲ τοῦ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐτελεύτα, τὴν ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ὑποληπτέον, ἀλλὰ δόξης ὑπόθεσιν, τὸ τῆς φύσεως γενναῖον ἀπεκαλυπτούσης. Ὁ μήρου μὲν οὖν οὔτε παίδευσιν, οὔτ' ἄσκησιν μνήμῃ καθ' ἱστορίαν παρειλήφαμεν, ἀλλ' εὐθὺς ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἅπτεσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδημιουργημένων, ὕλην ἐκ τροφῆς καὶ μελέτης καὶ διδασκαλίας οὐκ ἔχοντα, μήδ' οὖν ἐπὶ τὴν Ἡσιόδου δάφνην καταφυγόντα, τὴν ῥαθύμως καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ἐπῶν ἐπιπνέουσαν. σοὶ δὲ ἐνταῦθα δή που, πολὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης. μυρίων μὲν ἐφελκομένων Ἀθήνῃσι τῶν ἡδονῶν καὶ τοὺς πατρονομίας ἀνάγκαις ὑποκειμένους, ταχείας δ' οὔσης τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας εἰς τὰς τέρψεις ἀπολισθάνειν, παρὸν δ' αὐτῶν κατ' ἐξουσίαν κωμᾶν, ἐκ

aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cùm de educatione deq; studijs eius nullæ extent historiæ. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamãtem, Isocratem, Isæum, Eubulidem, Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrum, cumq; adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demostheni liceret propter tuorum negligentiam voluptates sequi-

tamen

ἐκ τῆς τῶν ἐπιτρόπων ὀλιγωρίας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατεῖχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἦγεν οὐκ ἐπὶ τὰς Φρύνης, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀνταῦθα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφοίης τῷ λόγῳ, διττὰς ἐπ' ἀνθρώποις ἐρώτων ἀγωγὰς, τὴν μὲν θαλαττίου τινὸς ἔρωτος, παραφορόν τε καὶ ἀγρίαν, καὶ κυμαίνουσαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης πανδήμου κλύδωνα, φλέγμαι νόσαις νέων ὁρμαῖς, αὐτόχρημα θαλάττιον, τὴν δ' οὐρανίου χρησῆς τινὸς σειρᾶς ἕλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθεῖσαν δυσαλθεῖς νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ κάλλους ἄχραντόν τε καὶ καθαρὰν ἰδέαν ἐξορμῶσαν, μανίᾳ σώφρονι τῶν ψυχῶν, ὅσαι Ζηνὸς ἐγγὺς, καὶ θεῶν ἀγχίσποροι, φησὶν, ὁ τραγικός. ἔρωτι δὴ πάντα πόριμα, κουρὰ, σπήλαιον, κάτοπτρον, ξίφος, γλῶτταν διαρθρῶσαι, μετελθεῖν ὀψὲ τὴν ἡλικίας ὑπόκρισιν, μνήμην ἀκριβῶσαι, θορύβου καταφρονῆσαι, συνάψαι νύκτας ἐπιπόνοις ἡμέρας.

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorē esse in animis humanis: alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenū, naturam planè marinam. alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciāt lethalia vulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantem ad natiuā & incorruptā pulchritudinis formā comprehendēdam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuū, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem.

ἐξ ὧν

ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδεν, ὁποῖος ὁ Δημοσθένης, ἔφη, σοὶ τὴν ῥητορικὴν ἐγένετο, τοῖς μὲν ἐννοίαις καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, τοῖς δεσθέσεσιν ἐξακριβῶν τὰς πιθανότητας; λαμπρὸς μὲν τοῦ μεγέθει, σφοδρὸς δὲ τοῦ πνεύματι, σωφρονέστατος δὲ τὴν τῶν ὀνομάτων ἐγκράτειαν, ποικιλώτατος δ' ἐναλλαγαῖς σχημάτων. μόνος γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρεῖχε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη που λέγων τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα καὶ ἀναθρμαίνοντα τὴν ψυχὴν, οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης συνετίθει πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων, ᾗ καὶ τὴν Δημάδην παῖξαί φασιν εἰς ταύτην αὐτοῦ τὴν ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέα δὲ ὁ κρότος τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπόζειν ἐφαίνετο τοῦ νυκτερινοῦ λύχνου. καὶ τοῦτ' μὲν, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου,

Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs ornauerit, argumentis adsperserit affectus, quantus in copia splendor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes [s] *Aeschylum ait tragædias inter pocula scripsisse, cùm vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid,* [t] *aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi:*

κοινὸν

κοινὸν πρὸς τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν. οὐ γὰρ τοι μείνων ὁ περὶ τὴν Ομήρου ποίησιν ὑπῆρχε κἀμοὶ λόγος. ἀλλ' εἰ μετείοις ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὴν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὴν ὅλην λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ᾔει συνείρων, ὡς τὰ λοιπὰ πεσθήσων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ἦπου γε, ἔφην, δανοῇ καταχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεὺς, καταντλήσας τὸν λοιπὸν λόγον; νὴ Δία γε, εἶπε, δημοθοινίας τε καὶ χορηγίας ἐθελουσίους, καὶ τριηραρχίας, καὶ τεῖχος καὶ τάφρον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστην πολιτείαν· καὶ πρέσβεις καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσὸν, γελᾷν ἔπεισί μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ δεδιότος μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους ἀντὸν ἔργων ἐπιλίποιεν. ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὴ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βεβιωκότων, μὴ διατεθρυλλῆσθαι τὰ

ἄτα

qui cõueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cùm iret, connecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inqnam: Haurísne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex proprijs facultatibus vltrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus

ὦτα ταῖς Δημοσθένους πράξεσιν. εἴγε, ἔφη· περὶ τὸν λόγον ἐπικουρίας τινὸς, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα. πλὴν εἰ μή σε τοὐναντίον κατέχει πάθος, οἷον αὐγῆς περιλαμπούσης, οὐκ ἔχοις πῶς λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους δόξαν τὴν ὄψιν ἀπερεῖσαι. καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ομήρω κατὰ τὰς ἀρχὰς πέπονθα. κατέβαλον γοῦν μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντιβλέπτεον ὄν μοι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. εἶτ' ἐγὼ μὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνήνεγκα. δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν προσεθιζόμενος, ἀντίον ὁρᾷν, καὶ μήδ' ἀποτρέπων, ὥσπερ ἡλίου τὰς ὄψεις, νόθος τοῦ τῶν Ομηριδῶν γένους ἐλέγχεσθαι. σοὶ δὲ μὴν φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι. τῆς μὲν γὰρ Ομήρου δόξης, οἷον ἐπὶ μιᾷς ὁρμώσης τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, ἀθρόως ἐξ ἀνάγκης ἦν ἁπάσης λαβέσθαι, σὺ δ' εἰ μὲν ἐπὶ τὸν Δημοσθένην ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ τράποιο

bus gestis Demosthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne formidarent aspectum, néve quisquam me accusare possit cæcutientem in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cùm in Homero nihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò, cùm totũ Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites hũcne

καὶ μάλα ἂν ἀποροίης περὶ τὸν

ρὶ τὸν λόγον ἅπλων, οὐκ ἔ-
χων ὅτου πρώτου τῷ γνώ-
μῳ λάβοις. καθάπερ οἱ
λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς
Συρακουσίους παστέδας, ἢ
οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμο-
νες, ἀς μυείας ἀκουσμά-
των καὶ θεαμάτων ἥδονὰς
ἐμπεσόντες. οὐκ ἔχουσι
γὰρ, ἐφ' ὧν ἔλθωσιν, ἀεὶ
τῷ ἐπιθυμίαν μετατιθέν-
τες. οἶμαι δὲ καὶ σὲ μετ-
απηδᾶν, οὐκ ἔχοντα, ἐφ'
ὅ,τι σοῦ, ἐν κύκλῳ σε περι-
ελκόντων, φύσεως μεγα-
λοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπύρου
βίου σώφρονος, λόγου δει-
νότητος, τῆς ἐν ταῖς πράξε-
σιν ἀνδρίας, πλημμάτων πολ-
λῶν καὶ μεγάλων, ὑπεροψί-
ας, δικαιοσύνης, φιλανθρω-
πίας, πίστεως, φρονήματος
σωφρόνως, ἑκάστου τῶν πολ-
λῶν καὶ μεγάλων πολιτευ-
μάτων. ἴσως οὖν ὁρῶν ἐν-
θένδε μὲν ψηφίσματα, πρέσ-
βεις, δημηγορίας, νόμους, ἐκεῖ-
θεν ἀρχόντους, Εὔβοιαν, Μέ-
γαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον,
Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον,
Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι τῷ γνώμῳ ἀποκλίνῃς, συμπε-

húcne an illuc te vertas: nec possis statuere quid primum sumere velis, sicuti delicati in [u] Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cùm varia spectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potissimùm applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desilire, nec posse in una re commorari, cùm te subinde alia ad se rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ despicientia, iustitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulæ actiones in Republica. Fortasse hinc intuens decreta, legationes, conciones, leges: inde classes, Eubœam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Hellespontum, Byzantium, dubitabis quò te potissimùm vertas in tanta co-

 epi-

ειφερόμενος τοῖς πλεονεκτήμασιν. ὥσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλὰ τῶν νῷ τραπόμενος, οὕτω πως ἡπόρηκεν, Ισμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ τὸ πάντολμον σθένος Ηρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου πουλυγαθέα τιμὰν, ἢ γάμον λευκωλένου Αρμονίας ὑμνήσομεν; οὑτωσὶ δὲ καὶ σύ γε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορεῖν, λόγον ἢ βίον, ἢ ῥητεικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὸν θάνατον τἀνδρὸς ὑμνηθέον. ἔστι δ' οὐδὲν ἔργον ἐκφυγεῖν, ἔφη, τὴν πλάνην, ἀλλ' ἑνὸς ὅτου δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητεικῆς καθ' αὐτὴν, εἰς ταύτην κατάθον τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανή γ' ἄν σοι οὐδ' ἡ Περικλέους. ἐκείνου μέν γε τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, καὶ πειθοῦς τι κέντρον δόξῃ παραλαβόντες, ἀλλ'

ta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus sæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non erraueris, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eum × cum Pericle conferre. nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama

ἀπ' αὐτοῦ γε οὐχ ὁρῶμεν, ἀλλὰ λόγον ὡς ὑπὲρ τῆς φαύλης ὑπολαμβάνομεν. ἀπὸ δὲ τῶν Δημοσθένους, ἀπὸ σοῦ καταλειφθῆναι λέγεται, ἐὰν τοῦτο ποιῇς. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραπολίνομεν καλὸν, μίαν ἑκατονταετῆ ἀποτιμᾶσθαι τῆς ἀληθείας· εἰ δὲ βούλοιο λαμπρῶς, δύο καὶ εἰκοσιπρᾶς ἐλόμενον, ἔχειν ἀποχρῶσαν λόγων ὑποβολήν· πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὖν ἐκ τοῦ παντὸς, ἀπ' ἐκ μέρους ἐπαινεσόμεθα· νόμος μὲν γὰρ Ὁμήρου, ἡρῴων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ καὶ κτημάτων φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μιμητὸν δὲ δὴ τοῖς θεοῖς ἐγένετο, ὑμνεῖσθαι ἐκ τῶν ποιητῶν, ἐξ ἡλακάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς ἀγίδος, μέτι γε δὴ μέρους σώματος ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐνόντων

fama tantùm accepimus, sed nulle extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos. hi tibi ampliſsimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidiſsimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne diù quidem huiuſmodi laudes aſpernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

ἐνεργεσιῶν δὲ οὐδὲ δυνατὸν ἐφάπαξ ἐλθεῖν. οὔκουν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀτιάσεται, καθ' ἓν τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος, ἐπεὶ τό γε σύμπαν οὐδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τοῦ Θερσαγόρου διελθόντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἓν ἐπιδεδεῖχθαί μοι βουλόμενον, τὸ μὴ μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παρεμπόρευμα πεποιῆσθαι τὸν Δημοσθένην, τὰ πεζὰ τοῖς ἐμμέτροις προσεθέντα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὴν ῥᾳστώνην ἐποτιθεὶς, προήχθην ἐπιδραμεῖν τὸν λόγον, εἴ τι τῆς φροντίδος ἀνεὶς, ἀκροατὴς ἡμῖν γένοιο. προὔργου τοίνυν, ἔφην, σοὶ γέγονεν οὐδὲν, οὗ ἴσθι· σκόπει δὲ, μὴ καὶ πλέον ἢ γεγονὸς θάτερον. καλὸν ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ ἴαμα· σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. εἶτα ἰατροῦ δίκην τοῦ νοσοῦντος σαθρὸν ἀγνοήσαντος,

verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè feret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Thersagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi, illum non facere operæprecium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. An nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi ge-

σαντος, ἄλλο θεραπεύεις. ὅτι τί δὴ σὺ μὲν, ἃ ταράξειεν ἄν, τὸν πρῶτον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπεχείρησας ἰᾶσθαι τάδ' ἤδη κατηνάλωται παλαιαῖς ἐτῶν περιόδοις, ὥς τε ταύτης τῆς ἀπορίας ἕωλά σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν ἔφη σοι τόδε ἴαμα, χρὴ μέν τοι, καθάπερ ὁδοῦ, θαῤῥαλεωτάτην εἶναι τὴν συνηθεστάτην τὴν ἐναντίαν γὰρ, εἶπον, προὐθέμην, ἢ φασὶν Αννίκεριν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τε καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἁρματηλασίαν ἐπιδεικνῦντα, πολλοὺς περὶ τὴν ἀκαδημίαν ἐξελαύνειν δρόμους, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἅπαντας, μηδὲν παραβάντα, ὥσθ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα κατὰ τῆς γῆς ἀπολείπεσθαι. τοὐμὸν δέ γε τοὐναντίον σπεύδει, τὰς ἁρματοτροχίας ἀλιείνων. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' οἶμαι καινουργεῖν, ὁδοῦς τῶν τετριμμένων ἐκτρεπόμενον, ἀλλὰ τοι τὸ Πάσσωνος, ἔφη, σοφόν. ποῖον, ἔφην;

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eâdem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantum vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? inquam.

ἔφλω; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πασσωνι ᾧ ζωγράφῳ φασὶν ἐπιδοθῆναι γράψαι ἵππον καταδυόμενον, τὸν δὲ γράψαι πρίχουλα, καὶ ποιῆσαι κυνιστὸν περὶ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἔτι γράφοντος ἐπισπάσαι τὸν ἐπιδόντα, μέμφεσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσάξαι. τὸν οὖν Πάσσωνα τοῦ πίνακος τὰ μετόπωρα κάτω ποιήσαντα, ᾧ παιδὶ τῷ γράφοντι ἐπιδεῖξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἔμπαλιν κείμενον ὀφθῆναι καταδυόμενον. ὑδύς ἐ, ἔφη, Θερσαγόρα, ἂν μίαν οἴκ μεταφῆναι μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάσας μορφὰς καὶ ποιήσεις ἀναπλάττουσα, καὶ μετατιθεῖσα δεδοίκαμαι, μὴ τὸ τελευταῖον πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθος; τὸ γενόμενον, ὅ φασιν αὐτὸν γενέσθαι, θρασμὸν ἐξωθεῖσκοντα τῆς ἀνθρωπίνης ὄψεως, ἐπὶ καταλωλότι πάσας ἰδέας ἂν θηρίων καὶ φυτῶν καὶ σκιαῖων, αὖθις αὖ πενίας

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se. iste currentem pinxit, & circa equum exuscitatum quaerentem. Cumque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacere, seque volutare. Festiuè, inquam: verùm putas me tot annis non sæpe conatum esse vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ

μορφῆς ἐπεσάκτου, Πρωτέα γενέσθαι. σὺ μὲν, ἔφην, ὑπὲρ τοῦ Πρωτέα μηχανᾷ τοῦτο ἐμοὶ ἀκρόασιν ἀποδιδράσκειν. οὐκ ὦ γαθὲ, ἔφην, τοῦτο. παρέξω γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροᾶσθαι, παρὰς τῷ ἐπηρεθισμένῳ φρονήματι· τάχα γὰρ, ἂν τι περὶ τοῦ σοῦ κυήματος ἄφρων γενόμενος, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφρονήσας. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντος ἐπὶ τῆς πλησίον πρηνίδος, ἐγὼ μὲν ἀκροώμην, ὅλῃ ἀνιπέχων μάλα γενναῖα ποιήματα. μεταξὺ δ' ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, ἐπισπάσας τὸ γραμματεῖον, κομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιαστικὸν ἢ δικαστικὸν, ἀλλ' ὅπως ἔσῃ μοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἔσομαι, καὶ πρίν, ὅ, τι καὶ λέγεις, εἰδέναι; τί δ' ἄρα, ὅ, τι καὶ λέγεις; Μακεδονικοῖς, εἶπεν, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ὑπερκαθὰς, τὸ

formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eijciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfecissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hic ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro: Aufer, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed vide etiam atq; etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ πάρεργον ἐκτησάμην, καὶ νῦν ὑπεμνήσθην ἔχων οἴκαδε. γέγραπται δ' ἄλλά τε τῶν Αντιπάτρῳ πραχθέντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους ἅ μοι δοκεῖς οὐκ ἂν παρέργως ἀκοῦσαι. καὶ μὴν, εἶπον, ἤδη γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἢ τὴν ἐπόσχεσιν ἔργον σοι γενέσθαι. σὺ δ' εἱστάκας μὲν με λαμπρῶς τὴν Ομήρου γενέθλιον, ἔοικας δ' ἑστάσειν αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματείου, διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἀπροδοῦναι τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐκπαίνους, ἤειμεν εἰς τοῦ Θερσαγόρου, καὶ μόλις μὲν, ἐπιτυγχάνει δὲ τῷ βιβλίῳ, κἀγὼ λαβὼν τότε μὲν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' οὕτω τὴν γνώμην διετέθην, ὡς οὐδέν τι περιτρέψας, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

ἐδὲ

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus vidêris. Ego verò iam, inquam, referro gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delrctâsti, ita delectaberis hauddubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Thersagoræ imus. ibi vix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cùm legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam vobis ad verbum recitare.

Non

οὐδὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν προσιόντων αὐτῷ ποιησάντων ἄσματα, τὰ Ἀλισοδήμου τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄδεται. καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὲν ποίησιν καινὴν ποιεῖν, κωμῳδίας ἢ τραγῳδίας, ἐκλέλειπται· τὰ δ' ἑτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν εἰς μέσον ἐν καιρῷ κομίζουσι χάριν οὐκ ἐλάττω φέρει, τῷ τὴν θεὸν δοκεῖν τετιμηκέναι τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, ἔστι δὲ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἡμῖν μέρος. τὸ δὲ δρᾶμα τοῦ βιβλίου φησὶν, Ἀντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, τοὺς φυγάδας ἐτέτακτο συλλαμβάνειν. ἐπέστελτο δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένην ἀπὸ τῆς Καλαυρίας πεῖσαι μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετέωρος ὁ Ἀντίπατρος ἐπὶ ταύτης ἦν τῆς ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένην ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρίας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Alisodemi, & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poëmata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur his, qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse, quòd adesset Archias. Verùm si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, vt nulla vi adhibita persuaderet ei, vt ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret, Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum. Quare cùm audiuisset Archiam ex Calauria

ἥκοντα τὸν Αρχίαν, εὐθὺς ὡς εἶχεν, ἐκέλευσεν εἴσω καλεῖν. ἐπὶ δὲ εἰσῆλθεν, αὐτὸ φράσει τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον· χαῖρε, ὦ Αντίπατρε. τί δ' οὐ μέλλω χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἤγαγον. ὡς ἐδεινάμην, ὑδρίαν γὰρ κομίζω τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἀπ' ἐλπίδος γε μὴν ἔσφηλας, ὦ Αρχία. τί γὰρ τῶν ὀστῶν καὶ τῆς ὑδρίας, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντι; τὴν γὰρ ψυχὴν αὐτοῦ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατέχειν ἀδύνατον, οὐ Βοιωτίας οὐδὲ ἔνθά τι παρ' ἐμοῦ λαβόντου. ἡμεῖς δὲ θαπτὸν ἂν τὸ Βυζαντίων τεῖχος ἕλοιμεν μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένην χρυσίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμενίων, ἔφη, εἰ μέν τις Αθηναῖος ὤν, ἐν Αθήναις λέγων, ἐμὲ τῆς πατρίδος πετιμᾷ, τούτῳ ἀργύριον μὲν προείμην ἄν, φιλίαν δ' οὐκ ἄν. εἰ δέ τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐμὲ μισεῖ, τούτῳ προσπολεμῶ μὲν, ὡς ἀκροπόλει καὶ τείχει, καὶ νεωρίοις καὶ τάφρῳ. θαυμά-

venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. *Salue Antipater.* ANT. *Quid ni saluus sim, siquidem Demosthenem adducis?* ARC. *Adduco, vt potui. nam vrnam adueho, in qua sunt exuuiæ Demosthenis.* ANT. *Magna de spe deiectus sum, quid enim mihi cum vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes?* ARC. *Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere.* ANT. *Cur non in Bœotia aut hîc accepistis aurum ad eum corrumpendum?* ARCH. *Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus.* ANTIP. *Ego, Parmenio. si quis Athenienses in consilijs Reipubl. pluris facit me, quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam.*

Admiror

θαυμάζω δὲ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω μὲν τοῦ κήματος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὴ ἔξω τῆς γῆς νομίζω, ἥδιστ' ἂν προσαπολέσαιμι τὸν δὲ βελτίω ἂν ἐνταῦθοι παρ' ἡμῖν τυχεῖν γνόμενον μᾶλλον, ἢ τὴν Ἰλλυριῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὅπλων βίας, τὴν τοῦ λόγου πειθὼ, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς οὐδαμῆ τιθεὶς ἀλύτρον. πρὸς Παρμενίωνα μὲν ταῦτα, τοιούτους δὲ τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν ἔχομαι δι' εὐφροντίδα· ὁ δ' εὖ μάλα γελάσας, ἔφη, σὺ δὲ Ἀθηναῖον στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δείδοικας ἡμῖν; οἱ μὲν τριήρεις καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ τὰ νεώρια, νὴ Δία ἔμοιγε καὶ φιλεῖ ἀφθονα. τί δ' ἂν ἄνθρωποι προέσθαι, διορυσιάζοντες τὴν ἱπποκρατικὴν καταζῶν πρὸ καὶ χορεῖς; ἐὰν μὲν Δημοσθένης εἷς ἐν Ἀθηναίοις ἐγγένηται, ῥᾷον ἂν ἔχομεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς ἅπαντες συλλεγόμενοι, βιαζόμενοι, φθονοῦντες,

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Athenensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuiis vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potiti essemus vrbe, q̃ Thebis, aut Thessalia, dolo, vi, opprimentes,

νοῦσθε, ἀνούμβροι. νῦν δὲ τίς ἐπέν & ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμαυτοῦ ἐφίσηκε, καὶ τοὺς ἡμετέρους ὁρμοὺς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατάττεται, πανθάνομεν δὲ αὐτὸν οὐ τι χνάζοντα, οὐκ ἐπιχειροῦντα, οὐ βουλεύομενον. καὶ ἐμοὶ μὲν βάπαξ ἐμπόδιόν τι καὶ πρόβολον & ἡμῖν ἄνθρωπος ὄν, μὴ πάντ' ἔχειν ἐξ ἐπιφορμῆς, τὸ γέ τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν ἑλόμην, οὐκ Ὄλυνθον, οὐ Φωκέας καὶ Πύλον ἔσχομεν, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐκράτησαμεν. ἀπ' ἀνίσησι μὲν ἄκοντας, οἷον ἐκ μανδραγόρου καθεύδοντας, τοὺς αὐτοῦ πολίτας, ὥσπερ τινὶ, καὶ λύσει τῆς ῥᾳθυμίας, τῇ παῤῥησίᾳ χρώμενος, ὀλίγον τοῦ πρὸς ἅπαντα φρουτίσας. μετατίθησι δὲ τῶν χρημάτων τοὺς πόρους, ἀπὸ τῶν θεάτρων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα· σωτίθησι δὲ τὸ ναυτικὸν νόμοις τριηραρχικοῖς, καὶ τῆς τάξιας μονονοῦ τελέως ἀκριβαρμόνον. ἐγείρει δ' ἐρρῖμμένον

mentes, & corumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neque insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est, aut scopulus, obsistens què minùs omnia primo impetu capiamus. Nã quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellespontiporiri. Ille inuitos incitat, & tanquam Y mandragora sopitos expergefacit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias, quæ antea dissipabantur in ludis confert in stipendium, conscribit classem, quæ penè perierat confusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil genero sum

νον

νον ἤδη χρόνου πρὸς τὴν δραχμὴν καὶ τὸ τριώβολον, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι τούτους κατακεκλιμένους, εἰς τοὺς προγόνους ἐπανάγων. καὶ τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατειργασμένων συνίστησι ἐπὶ συμμαχίας, καὶ συντάξεις Ἑλληνικάς. τοῦτον οὐ λαθεῖν ἔστιν, οὐ φενακίσαι, οὐ πείσασθαι δ' οὐ μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐπείσατο; τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατρε, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πάντας ἀρστόλους. ὃ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμιστοκλεῖ μὲν τὴν συνέσειν, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκούειν Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. καὶ καλῶς γε, ἔφη. ποιοῦσιν Ἀθηναῖοι Χάρητα μὲν καὶ Διοπείθην καὶ Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀρδεικνῦντες στρατηγεῖν, Δημο-

rosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarũ corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuersam classem. Quod enim apud veteres Athenienses [z] Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, A magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipsorum potestatem Eubœam, Megara, oram Hellesponti, Bœotiam. Et feliciter accidit, quòd Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenũ, & similes quosdã præficiunt exercitui: Demosthenem

οὐκοῦν δὶ ἐσω κατέχουσιν ἐπὶ τοῦ βήματος. ὡς ἐ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὅπλων ἀπέφηναν καὶ νεῶν, καὶ στρατοπέδων καὶ ἀσπίδων καὶ χρημάτων λύειν, ὅκνῶ μὴ περὶ τῆς Μακεδονίας ἄρα κατέσησί μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ νῦν ἀφ' ἡμῶν ψηφισμάτων ἀντα-γωνιζόμενος ἡμῖν, πάνυ ἀχθ συμπεπιεσμένῃ, καταλαμβάνει, πόρους ἐνέσκε, λιμὸν συνέλαβε. τί δ' οὐ ζῶντα κατειλήφαμεν; κατειλήφαμεν. κατὰ τὴν ὁδὸν οὖν τεθνηκεν; οὐκ, ἀλλ' οὔπερ ἦν, ἐν Καλαυρείᾳ. τάχα τῆς ὑμετέρας ἀγέλονς ἦν ὄφελος ὀλιγωρίας, οὐ θεραπεύοντων τὸν ἄνθρωπον; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ἡμῶν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα λαβόντες οὐκ ἔχετε; οὐ γὰρ ἐπιλανθάνῃ γε πρώτην μὴ βιάσασθαι; καίτοι πλέον ἂν δὲ βιασαμένοις οὐδὲν ἦν. καὶ γὰρ οὖν ἐμηνύσαμεν. οὐκ εἶχεν ὑμᾶς οὐδὲ μηνύσαντας, ἴσως οὖν ἐκ τῆς ὑμετέρας τεθνηκε βίας. ὑμᾶς μὲν αὐτὸν

mosthenem verò domi retinent in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei benè gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniam, exercitus. Sed cur non comprehendistis viuum? ARCH. *Cepimus viuum.* ANT. *Num in itinere extinctus est?* ARCH. *Non: sed in Calauria, vbi erat.* ANT. *Forsan hoc accidit negligentiâ nostrâ, quia non benè tractâstis hominem.* ARCH. *Imò non fuit in potestate nostra.* ANT. *Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. viuum cepistis: nec tamen fuit in potestate vestra. Non mandâsti initiò, ne quis ei vim afferret?* ARC. *Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit.* ANT. *Nõ accidit igitur vestrâ negligentiâ, sed fortassè vos ipsi interfeciſtis eum.* ARC. *Non interfe-*

οὐκ ἀπεκτείναμεν, βιάζεσθαι δὲ αὐτὸν μὴ πείθουσιν ἀνάγκαιον ἦν. σοὶ δ', ὦ βασιλεῦ, τί τὸ πλέον, εἰ ζῶν ἀφίκετο, πάντως οὐδὲν ἂν αὐτὸν, ἢ ἀπέκτεινας. εὐφήμει, ὦ Ἀρχία. δοκεῖς μοι μὴ συνενοηκέναι, μήθ' ὅς τις ὁ Δημοσθένης, μήτε τὴν ἐμὴν γνώμην· ἀλλὰ νομίζειν ὅμοιον εἶναι Δημοσθένην ἐυρεῖν, καὶ τούτους ζητεῖν τοὺς κακῶς ἀπολωλότας, Ιμεραῖον τὸν Φαληρέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον Αριστόνικον, καὶ τὸν ἐκ Πειραιῶς Εὐκράτην, τῶν ῥαγδαίων ῥευμάτων οὐδὲν διαφέροντας, ἀνθρώπους ταπεινὸς, ἀφορμῇ πεσκαίρων θορύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ πᾶς μικρὰν ταραχῆς ἐλπίδα θρασέως ἐξαναστάντας, εἶτα πτήξαντας ὀκ εἰς μακρὰν, δίκην τῶν δειλινῶν πνευμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον Ὑπερίδην, καὶ τὸν ἄφηλον δημοκόλακα, τὴν οὐδὲν ἀχρὸν νομίσαντα, κολακίᾳ τῦ πλήθους συκοφαν-

interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autem prodesset, si viuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANTIP. *Dij meliora, Archia. non satis animaduertisti, aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus, qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valdè insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquã vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire:*

συκοφαντοῦσαι Δημοσθένην, οὐδ' αὐτὸν εἰς ταῦτα παρασχεῖν διάκονον, ἐφ' οἷς αὐτοὶ μετεγνόησαν, οἷς ἐχαρίζετο. μετ' οὐ πολὺ γοῦν τοῖς συκοφαντίας λαμπροτέραν, ἢ κατ' Αλκιβιάδην, αὐτῷ τὴν κάθοδον ἀκηκόαμεν γενέσθαι· τοῦ δ' οὐκ ἔμελεν, οὐδ' ἐπῃσχύνετο, κατὰ τῶν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενος, ἣν ἐχρῆν δή που τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτεμεῖν. τί δ' οὐκ ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης; οὐχ' ὅτω μέλοι τρόπου πίστεως φίλων, πᾶν ἄδολον καὶ βέβαιον ἦθος ἡγουμένῳ. Τὰ γάρ τοι καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς πανταχοῦ τίμιον. οὐδὲ κακίων ἐγὼ Ξέρξου, τοῦ Βοῦλιν καὶ Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαντος, καὶ κτεῖναι παρὸν ἀφέντος. ἀλλ' εἰ δή τινα πάντων, καὶ Δημοσθένην, αὐτός τε δὶς Αθήνησιν, ἢ καὶ μὴ κατὰ πολλὴν σχολὴν συγγενόμενος, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenire: & assentari multitudine ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò pòst hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. AR. Quid audio? non oderat Demosthenem maximè omnium hostium? AN. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tũ quia eius laudes ex alijs cognoui.

Neque

νος ἔκ τε τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν εἶχον θαυμάσας, οὐχ ὡς ἂν νομήσειέ τις, τῆς τῶν λόγων δεινότητος, εἰ καὶ μηδὲν μὲν ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδὰ, παραβάλλειν τοῦ τούτου ἀρότῳ καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ ταῖς τῶν διανοιῶν περιγραφαῖς, καὶ συνεχείαις ἀπρδείξεων, καὶ τοῦ συνακτικῷ γε καὶ ἀρουστικῷ. μετεγνοοῦμεν γοῦν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συνηγάγομεν, ὡς ἐλέγξοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπιστευκότες· εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖν Δημοσθένους ἐλέγχοις περιπεσόντες. ἀλλ' ἡμῖν ἀπρόσιτος ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν δευτέραν ἔταττον, ἐν χώρᾳ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένην δ' αὐτόν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματος καὶ τῆς συνέσεως, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐπ' ὀρθῆς ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα τρικυμίαις τῆς τύχης, καὶ πρὸς μηδὲν

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam ce-

δὲν τῶν δεινῶν ἐνδιδόντα. καὶ Φίλιππον δὲ τὴν ἐμὴν γνώμην ἔχοντα περὶ τἀνδρὸς ἠπιστάμην· οὗτος μέν γε, δημηγορίας ἐξαγγελθείσης Ἀθήνηθέν ποτε καθαπτομένης τοῦ Φιλίππου, καὶ Παρμενίωνος ἠγαναλτηκότος, καί τι καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δημοσθένην ἐπειπόντος, ὦ Παρμενίων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δημοσθένης παῤῥησίας τυγχάνειν. μόνος γέ τοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος δημαγωγῶν οὐδαμοῦ τοῖς ἀπολογισμοῖς ἐγγέγραπται τῶν ἐμῶν ἀναλωμάτων, καί τοι μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ γραμματεῦσι τριηρίταις ἐμαυτὸν πεπιστευκέναι. νῦν δ' ἐκείνων, μὲν ἕκαστος ἀπογέγραπται, χρυσίον, ξύλα, πόρους, θρέμματα, γῆν· ὁ δὲ ἐπιμήκεις στόλους ἀπέμπει, συντάττει δυνάμεις, ἀντιμεθίσταται. τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολλάκις πρός με Φίλιππος περὶ τἀνδρὸς ἔλεγεν, ἓν τῶν παρὰ τῆς τύχης χρηστῶν τιθέμενος, τὸ μὴ στρατηγεῖν τὸν

dens aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentire, qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demostheni conuiciaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis. nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agrosiat Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demostheni non

τὸν Δημοσθένην, οὗ γε καὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ κριοὺς ἢ καταπέλτας, Ἀθήνηθεν ὁρμωμένους, διασείειν αὐτοῦ, καὶ καταράττειν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λέγων, εἰς ὅσον ἄνθρωπος ἡμᾶς κινδύνου κατέστησε. μὴ γὰρ εἰ παρ' ἐλπίδα, καὶ κακίᾳ στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίᾳ, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης τῇ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν συνειργασμένῃ, κεκρατήκαμεν· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, τὰς ἀείστας πόλεις εἰς ἓν συναγαγὼν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν ἀθροίσας, Ἀθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοέας τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ κράτιστα τῆς Ἑλλάδος διακινδυνεύειν καταναγκάσας. καὶ μήδ' εἴσω με τῆς Ἀττικῆς ἐπιτρέψας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῶν

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arieres vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Ducum inscitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Graciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius

σωνιχᾶς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρός γε τὸς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Αθλωτῶν δῆμον ἀνταγωνιστήν· ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, ἔφην, ἀνταγωνιστής. Αθλωτοὶ δὲ Δημοσθένων οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνές εἰσι καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ὁπότε πέμποι πρὸς τὰς πόλεις, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἢ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῇ προθυμίᾳ ῥᾳδίως ἂν νικήσας, τοῦ Δημοσθένους δ' ἐπισάντος, μάτην, ἔφην, ἂν προθυμούμεθα. οὐ γὰρ δυνατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγείρειν τρόπαιον. ταῦτα ὁ Φίλιππος. καὶ μὴν καὶ πάντως ἔλαττον ἂν ἔχοντα, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα, πρὸς Διός, Αρχία, τί ποτε νομίζεις; βοῦν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἤγοιμι, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμην; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προσεπονθάμην ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonistem haberet populum Athenienſem, respondebat, se vnum habere antagonistem Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Athenienses similes esse Aenianenſium & Theſſalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienſes, facilè vincebat ipse: ſed Demosthene præſente, frustra inquit, se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepiſſem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Naminitiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius geſtas, ac magis

ἔτι δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλει μάρτυρι, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐπαύετο. τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν προσπεφοιτηκότων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὴν ἄσκησιν ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ καρτερίας. ὑμεῖς δὲ, ἔφη, διανοεῖσθε, ὡς ὑπὲρ Εὐβούλου καὶ Φρυνῶνος καὶ φιλοκράτους, καὶ πειρᾶσθε δώροις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν ἄνθρωπον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς δεηθεῖσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει κατηναλωκότα. διαμαρτάνουτες δὲ φοβήσειν οἴεσθε, πάλαι βεβουλευμένον τὴν ψυχὴν ὑποθεῖναι ταῖς τῆς πατρίδος ἀδήλοις τύχαις. καὶ καθαπτομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ὅδ' οὐδὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποστέλλεται. λέληθεν ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίᾳ πολιτευόμενος,

ac magis propter B Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe C ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, arcum, libertatem & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidē metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempubl. gerere, ac ducere hanc administrationem tanquam

αὐτῷ δὲ τὴν πολιτείαν γυμνάσιον

φάσιον φιλοφίας παθήματος. τὰ ζιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερηθύμοιω, αὐτῷ συγγνώμῳ. τλὺ δὲ γνώμω, ὧν ἔχω περὶ τῶν παρόντων, ἀκοῦσαι δέομαι τοῦτον, καὶ τῶν ἀεὶ παραπεπλωκότων ὑμῖν λοιδόρων, εἰ ἐλευθέρως ἀρέσας, ἁπλοῦν τινα ἐξ ἐλευθέρας γνώμης ἀκοῦσαι λόγον, καὶ φιλαλήθους συμβολῆς μεταλαβεῖν. ἰσά τι καὶ νουθετῆσαι δίκαιον, ὑπὲρ οἷων ὄντων Ἀθηναίων τῷ ἀχαρισίαν. πάντα παραβάλοιδ τὸν αὐτῦ βίον, ἐξὸν εὐγνωμονεστέροις καὶ βεβαιοτέροις μιχθῆναι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἔτυχον, ταυτὶ δὲ μάτην ἂν ἔλεγον, οὕτω μανικῶς φιλαθήναιος ἐμοῦ. ταῦτα, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀπέθανεν, ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσαι. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ τεθαμμένοι διαφέρομεν ὀλίγῳ ἐκπλῆξαι τε καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ἂν ᾧ δὲ βουλομένος περὶ τὴν ὑστάτην ἡμέραν, ἅπερ ἦν παρασκευή.

tanquã philosophiæ ac virtutis scholã quandã esse, quã non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates cõferre. Propterea, Archia, valde optarẽ mihi eius consuetudinem cõtigisse, vt cõsilio eius vti possem in præsentia, & audire vocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitã suã in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores. AR. Alia quidem, ô Rex, rectè dixisti: sed hoc frustra dixisses illi, adeò furebat amore patriæ. ANT. Sic est, ô Archia. quid enim manifesta negẽ? Sed quomodo mortuus est? AR. Magis etiã mireris eum ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affuimus, non minus obstupuimus, quàm alij spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ, quod intelligi potest ex apparatu.

Sedebat

κατῆστο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῷ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγους ἦμεν ἀναλωκότες. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα προὐτεινόμην, ἐλεόν τινα παρὰ σοῦ καθυπισχνούμενος, οὐ μάλα μὲν προσδοκῶν· οὐ γὰρ ἠπιστάμην ἀλλὰ σὲ ὤμην δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χρήσιμον δ' οὖν πρὸς τὸ πείθειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσίετο τοὺς λόγους; καί μεμηδὲν ἀπεκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτήκοος ἂν ἐβουλόμην παρὼν εἶναι νῦν. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδὲν· οὐ γάρ τοι σμικρὸν ἔργον;, ἦθος ἀνδρὸς γενναίου πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος καὶ νωθρὸς ἦν ἢ παντάπασιν ἀκλινὲς τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφύλαττεν. οὐδὲν ὑπέστελλεν ἐκεῖνός γε. πῶς γάρ; ὃς ἡδὺ γελάσας· καμὲ δὴ σκώπτων ἐς τὸν πρότερον βίον, ἀπίθανον ἔφι με ὑποκριτὴν εἶναι τῶν σῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans. non enim noram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse. tantum ista dicebam persuadēdi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constātiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo?* AR. *Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mēdaciorum, nec posse cōmo-*

των. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προεῖτο τὴν ψυχήν; οὐκ, εἴγε τῶν λοιπῶν ἀκούσαις. οὐ δόξει τοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ κελεύεις, ὦ βασιλεῦ, λέγειν. Μακέδοσι μὲν (εἶπεν) οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ παράδοξον, εἰ Δημοσθένην οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Αμφίπολιν, ὡς Ολυνθον, ὡς Ωρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ οὖν ἱπογραφέας παρεστησάμην, ἵνα τοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. ἐγὼ μέν τοι, ἔφη, ὦ Αρχία, βασάνων ἢ θανάτου φόβῳ, κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Αντιπάτρῳ γενοίμην· ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθεύετε, πολύ μοι μᾶλλον ἔτι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν παρ' Αντιπάτρου δεδωροδοκηκέναι, μήδ' ἣν ἐμαυτὸν ἔταξα, τάξιν λιπὼν τὴν Ελληνικὴν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεσθαι. καλὸν γὰρ, ὦ Αρχία, εἰ τὸ ζῆν ἐμοὶ πειραιεὺς αὐτὸς παρέχοι καὶ τριήρης, ἣν ἐπιδέδωκα, καὶ

uere spectatorem. ANT. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum? ARC. Non quòd si audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignũ est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt spe vitæ proposita promittam me ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc vera sunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est viuere, Piræeus præbeat, & triremis quam instruxi,

&

καὶ τεῖχος καὶ ταφρος, τοῖς ἐμοῖς τέλεσιν ἐξειργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιωνὶς, εἰς ἣν ἐθελοντὴς ἐχωρήγουν ἐγὼ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ παρρησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα στρατιωτικὰ, καὶ νόμοι τριηρῳχικοὶ, καὶ πεγόνων ἀρεταὶ καὶ τρόπαια, καὶ πολιτῶν ἔννοια, τῶν ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ δυνάμις Ἑλλήνων, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετηρημένων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεηθέντι ταπεινὸν δὴ, ἀνεκτὸς δ' οὖν ὁ ἔλεος περὶ τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους, ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέδωκα τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἐράνους συνδιελυσάμην· εἰ δέ με μὴ σώζοι νήσων ἀρχὴ καὶ θαλάττα, πρᾶ γε τοῦτοι Ποσειδῶνος αὐτῷ τὸ σώζεσθαι, καὶ τοῦδε τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δὲ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεὼ; μὴ δ' ἐπαισχύνεται πεδοῦναι Δημοσθένην Ἀρχίᾳ, τεθναίην. οὐδὲ Ἀντίπατρος ἡμῖν ἀντὶ τοῦ

& murus & fossa meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius causa vltrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt: & Græcorum auctoritas, qui hactenus è me seruati sunt. Quòd si mihi vita debeat contingere alterius misericordia, quanquam id turpe est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At si me nec insularum imperiũ, nec mare defendit, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

ἀντὶ τοῦ θεοῦ κολακεύτεον. ἐξὸν μοι φιλτέρους ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν μὲν τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδου σωτηρίαν πολιτεύεσθαι. ἐξὸν δέ, εἰ μὴ τῆς ψυχῆς μεθορμίσασθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρον ἐπαισχύνεσθαι. οὔκουν προυμήνατο ἀνδρὶ πολίτῃ τῷ Λάμονι συμμεταδιώκειν. καλὸν γὰρ, ἐφησφυγόν θάνατον ἐν ἀκινδύνῳ παντὸς ἀσχροῦ γενέσθαι. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ κατ' ἐμαυτὸν οὐ καταισχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν ἀσελγῆ ἐπόμενος, ἐντάφιον ἢ τὸ κάλλιστον τοῦ, ἐλευθερίαν πεῖμφος. ἀλλὰ δίκαιον γὲ, ἔφη, οἱ τῶν παλαιῶν μνημονεύσαντα. ὁ σιμωνὸν τὸ λιχθέν·

Ἦ ῥ' ἢ θνήσκειν ὅμως, ἀσκηλὶ προνοίᾳ ἔιχεν ἀσχημόνως πεσεῖν;

λύρη καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ ἀσχήμονος θανάτου βίον προκεινεῖ ἀσχήμονα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐκλα-

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia D Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia quantum in me est, non volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cõuenit te meminisse Tragœdiarum. nónne grauiter dictum est:

At illa iam moriens, tamè
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cùm fecerit puella, quã tò turpius erit Demosthenis præferre inhonestam vitam honestæ mortis? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate animarum?

θόμῳ; καί τινα πικρότερον ἔλεγε, προαχθεὶς εἰς τοὺς τῶν τύχης ἐξονειδίζοντας. ἀλλά τί δεῖ λέγειν νῦν ἐμέ; τί δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεομένου τάδ' ἀπειλοῦντος, ἀναπλήσαντος δ' ἐμοῦ σπουδῆς βλασφημιῶν. ἐπείσθην ἄν, ἔφη, ἐγώ, Ἀρχίας ὤν· ἐπεὶ δὲ Δημοσθένης ἁμί, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πιφυκότι ἀκριβῶς γνῶναι. τότε δή, τότε πρὸς βίαν αὐτὸ ἀφαιρῶν ἀπεκαλυόμην. ὅτ' ὡς ἤσθετο, δῆλος ἦν μεταγνοὺς ἐμέ. καὶ τὸν θεὸν προσκαλέσας ἔοικεν Ἀρχίας, εἶπεν, ὅπλα μόνα, καὶ τείχη, καὶ σφετέρους, καὶ τάχη, καὶ στρατόπεδα, δυσάλωτους εἶναι καὶ μηδὲν ἀνθρωπίνοις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ' ἐμῆς πρᾳότητος καταφρονεῖν, ὡς ὅπλων ἂν ἐπιθέσθαι ποτὲ Θηβαίοις καὶ Μακεδόσιν, ὀχυρώτερον ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὁ θεὸς ἀνεῖλεν ἀπόρθητον εἶναι, μηδ' ἧς ἂν τῆς προνοίας ἀδεῶς μὲν ἐπολιτευσάμην, ἀδείας δέ μοι τὰ κατὰ Μακεδόνων θάρρος ἐμήνυσε.

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum vi abducere vellē, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμέλησεν ἐδὲν ἐκ Εὐκλήμονος, ἐκ Λεωσθένους, ἐ Πυθέου καὶ Καλλιμέδοντος, ἐ Φιλίππου τότε, ἐ τὰ νῦν Ἀρχίου. ταῦτ' ἀκούων, μὴ πρόσθεν ἄγε μοι τὴν χεῖρα, ἔφη, τὸ λοιπὸν ἐμὲ γὰρ ἐδὲν προσόμορον ὁ νεὼς ποήσεται. ἀλλὰ θεὸν προσκυνήσων, ἑκὼν ἑπόμενα. καὶ γὰρ ἐμοὶ ἐπὶ σοὶ ταύτης, καὶ τὴν χεῖρα τῷ σώματι προσαγαγόντος, ἐδὲν ἂν ἢ προσιωπᾶν ὑπολαμβάνων. τὸ δέ, τί δή ποτε λοιπόν; ὕστερον βασάνοις θεραπαίνης ἐφωράθημεν, πολλὰ φορμακὸν αὐτῷ τεταμιεῦσθαι, λύσαι ψυχῆς καὶ σώματος ἀνυποβίαστον ἀπολύσαντα. οὐ γὰρ οἴεσθαι ὑπὸ τὸν ἐδὲν ἦν νικᾶν. καὶ πῶς ἐμὲ βλέψας, ἄγε δὴ ἴθι, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένην ἐκ ἄξεις, ἀ μὰ τόν. ἐμοὶ μὲν φαίνεται προθύμως, ὅσοι ἐκ Μαραθῶνι πεπλώκασι. ὁ δὲ χάρεν ἐκ ἂν ἀκούσειεν. τοῦτό ἐστι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῆς Δημοσθένους πολιορκίας λοιπὸν ἔχω. Δημοσθένες γὰρ καὶ ἐμοὶ, ὦ Ἀρχία.

Nunquam formidaui Euclemonem, aut Ariſtogionem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum: neque modò hunc Archiam formido. Cùm hæc dixiſſet: Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me eſt. ſalutato Deo, ſponte ſequar. Ego ſic ſperabam facturum, & cùm ille manum ori admouet: neque ego ſuſpicabar eum aliud facere, quàm orare deos. ſed quid egerit, poſtea ex ancillis per tormenta cognouimus: diu eum habuiſſe paratum venenum, & morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapſus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum vehes, Demoſthenem verò non vehes, non per. Et videbatur ſuo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, ſed valedicens auolauit. Hunc ego finē, Rex, affero expugnati Demoſthenis. AN. *Demoſthenis ſcilicet.*

Ἀρχία. βαβαὶ τῆς ἀκτήτου ψυ-
λῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρεῖ-
ον μὲν αὐτοῦ τὸ λῆμα· πολιτικὴ δὲ
πρόνοια, μετὰ χεῖρα τὸ πιστὸν
τῆς ἐλευθερίας ἔχειν. ἀλλ' ὁ μὲν
οἴχεται, βίον ἕξων τὴν ἐν μακά-
ρων νήσοις, ἡρώων λεγόμενον,
ἢ τὰς εἰς οὐρανὸν ψυχῶν νομι-
ζομένας ὁδοὺς, ὅπαδός τις
δαίμων ἐσόμενος ἐλευθερίου
Διός. τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Α-
θήνας ἀπρεπέμψομεν, μᾶλλι-
ον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν Μα-
ραθῶνι πεπτωκότων.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur: aut in cœlum peruēturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atque virtutem memoriæ animisq; hominum commendare voluisse videatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ducti, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cū illo contentionem inducit, laudibus occupatū se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostendat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; constantia

stantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferiorem fuiſſe, imò tanquam communia hæc, a quib. alij totam plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petũt, pro paruo duceret, aut planè contemneret, poſthabitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſſ. delegit. Quarum alteram quidem ille ita præſtiterat; vt nullis vnquam corruptelis atq; δωροδοκίαις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremum vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; conſtanti cuſtodiuit, vt cũm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum tranſijſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem inhoneſtæ vitæ antehabendam ſibi putãrit. Præcipuè verò in attollendo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt non modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiam cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliam vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potiùs voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriam, adeò etiam ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rẽ non vllo domeſticorum teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuum iudicandum eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſsione, quia nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarum gentiũ clariſſ. eloquentię luminibus, patriæ aut vtrinq; fidelisſimis tutorib. atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ijdẽ eodẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarum encomiũ ab hoſtibus, ijſq; ipſis quorũ odio atq; tyrannide perierat, retulẽre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic damnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libel-

libellum, legendi causa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundem sinu abscondere vellet, nec tamen posset quin videretur: Cæsar accepto libello, cum stando plurimã eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescenti cum his verbis dicitur. Eloquẽs hic vir, eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud scio an plus laudum & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel supplicatio illa de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim virtutũ præclarius testimonium esse potest, quàm quod etiã is qui vitam, opes & reliqua omnia abstulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; potestas est, vt animos ac sensus nostros, vtcunq; erga ipsos homines odio, aliisve impulsionibus affecti sumus, cùm honesta ac præclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflammatos reddat. Itaq; etiam Vlysses, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextramq; illam qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnãrat, sed etiam tunc contrà seipsum, dum præsentem ignominiã euitare studebat, fortiter vsus fuerat, aspexisset, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis exæquasset, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipsa virtute ita extorquente, vt diceret: νικᾷ γάρ μ' ἀρετὴ μὲ τ' ἐχθρὸς πολύ. vt enim rectissimè dictum est à poëta: τὰ γὰρ τοι καλὰ κ' παρ' ἐχθροῖς καλά. Hoc igitur tanti viri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomium, in quo si ad argumentum respiciamus, singulare quoddam præclariss. virtutum exemplum: si verò ad ipsum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipsius eloquentiæ specimen proponitur, cum summa diligentia perlegamus.

a Cvm in.] *Narratione orditur, qua occasionem encomij exponit: in primis locũ & tempus, cum Therſagoræ poëtæ physiognomia.* *b* Die decimosexto.] *Ianuarij.* *c* Aquilo.] *adunco,*

adunco. d Homeri natalem.] *Homero tanquam poëtarum principi versuum primitiæ offerebantur. fuit poëtarum Græcorum excellentissimus: cuius vitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.* e A᾽meta procurrendum.] *Græcè est,* ἐπὶ τὴν βαλβίδα: id est, *à carcere siue repagulo. In stadijs autem & certaminibus ejusmodi erant repagula quædam, vnde cursus initium erat, quæ Græci* βαλβίδας *seu* ἀφετηρίας *appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursuri.* τέρμα. *finis & vbi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses.* f Non leui furore opus est.] *Numine ac diuino quodam afflatu poëtas agitari, Plato in libro de Furore poëtico testatur. Atque huc facit illud Ouidij:*

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poësin fato quodam accidere. Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente esset alienatus. g Demosthenis cum Homero.] *Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert, dicitq; eloquentiam, quum ante Demosthenem velut mortua & machinis propulsa esset, viuam & suis viribus mobilem reddidisse. Seneca in prologo declamationum suarum: Potui, inquit, & Ciceronis ingenium, quod solum P. R. par imperio suo habuit, cognoscere, & quod vulgo de alio, hoc est, Demosthene, dici solet, sed de illo propriè debet, potui viuam vocem audire.* h Apud poëtam.] *Homerum Iliad. μ. qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpiùs in primis Iliad. 15:*

—— res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Mar-

cum

tum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, opumis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub. ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam mehercule eos potius, quàm immortalitatem assequutus putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14. O fortunata mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomium sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis oratio-nem.] *Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiam ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia. k* Ni foret hæc hominum.] *Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuuntur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:*

——lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriendũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parêre necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis, fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] *Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achiuos Achæidas vocat, &c. m* Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] *Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conueneritur: & pleraq;, vt solent, de eo fabulosa confingantur. Nève de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia. n* Nonnulli Smyrnam.] *Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicárunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habuerunt, & porticum quadratũ cum templo ac statua*

Homeri, teste Strabone lib. 14. o Aut fluuium.] *Meletam, qui per agrum Smyrnæum voluitur, à quo Melesigenes dictus est, teste Herodoto.* p Melesigene.] *Melesigenes dictus fuit, quòd ad Meletem fluuium natus esset, sed cæcus factus, Homeri nomen sortitus est. Cumæi namque & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήροις, id est, itineris ducibus egeant. Septem de eo ciuitates contendunt, vt est in disticho Græco apud Gell. lib. 3 cap. 11.*

ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν ὁμήρου,
Σμύρνα, ῥόδος, κολοφὼν, σαλαμὶν, χίος, ἄρχος, ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] *Athenas hodie vocant Sethinem. vrbe diruta (haud enim magna eius pars incolitur) portuq; vastato visuntur etiamnum ingentium ædificiorum latissimæque olim vrbis miserabiles ruinæ, Gymnasia diruta, perticus collapsæ inter alta rudera, tanquam ossa ex vrbis cadauere supersunt, ætatemque nostram pristinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, titulos, epitaphiaq; literis vetustate exolescentibus præseferunt.* r Epigramma] *Erasmus meus pro ἐπίγραμμα legit ἐπίσαγμα. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortasse vereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicterium de malè respondente proportione, nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula. Est autem ἐπίσαγμα, à σάττω, velut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longior est quàm ipsa res, vti licebit hoc prouerbio. Basilius, idem alijs verbis expressit, lib. de Spiritu sancto: ἢ οὕτω γε ἂν τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον εἴη τοῦ κεφαλαίου. Ad istum alioqui modum accessorium multò maius esset ipso principali.* s Aeschylum.] *Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus, sunt ferè præfixa eius quæ adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adijciendum ad ea. Cœtaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Aduersus indoctum.* t Aquam bibebat.] *Demosth. aquam bibebat scripturus aliquid, vt ipsemet testatur in 2. oratione contra Philip. Equidem, inquit, aquam bibens, non ab re difficilis & morosus homo sum. Item in oratione de falsa legatione: Quum admodum superbè surrexisset Philocrates: nihil est, inquit, mirum*

Athe-

Athenienses, non eadem mihi & Demostheni videri, Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracusanis mensis.] *Syracusana mensa prælauta atq; opipara dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3.* Συρακουσίαν ἦ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψος ὡς ἔοικας οὐκ αἰνεῖς, id est, *Syracusanam, amice, mensam & Siculam in obsonijs varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili ac Polystrati :* καὶ τράπεζαν, *inquit,* ὑπὲρ τὰς ἐν Σικελίᾳ, id est, *ac mensæ Siculis lautiores. Erasmus Centuria secundæ Chiliadis 11. Syracusæ autem ciuitas amplissima.* x Cum Pericle conferre.] *De Pericle eloquentiß. qui loquens fulminare & fulgurare visus est, scribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3. de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus.* y Mandragora sopitos.] *Mandragora sopiti ij dicuntur, qui velut aspide icti, somniculosi ac nimis desides sint : atq; ita quodammodo à sensu dißiti abiunctique, vt excitari non queant. Ratio verò est, quoniam is fructus hypnoticus est, quo significatur somni conciliator. Plutarchus in Symposiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent* ψυκτικὴν: *hoc est, fugefacientem. cuiusmodi esse dicitur mandragora. Quin & obliuionem itē creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone.* z Themistocles.] *De Themistocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. varijs in locis varia sunt; & Plutarchus eius vitam ex professo scripsit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Aristides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & industrius esset, laudauerunt.* A Magnitudine animi Pericli.] *De bellicis autem eius factis vide Iustinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Christum natum 426. fuitque Atheniensis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis autor.* B Aristotelis testimonium.] *Is fuit summus philosophus, & Alexandri præceptor, de quo latè scripsimus in dialogo Diogenis & Alexandri.* C Ad Alexandrum.] *Philippi & Alexandri Magni ætate vixisse Demosthenem Atheniensem oratorem, neque multò post huius obitum tempore perijsse, res est non obscura.* D Codri.] *Vide quæ de Codro annotauimus in Si-*

mili ac Polystrati dialogo. Fuit enim Athenienſium rex, & pro patria obijt. Reſponſum nanq; acceperant Peloponenſes, ita demum ſe ſuperaturos ſi hoſtium regem non occidiſſent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosque in ſuam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, feciſ fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generoſiſſimum ſignificare volumus, dicimus Codro generoſior. E Cùm ille manum ori admouet.] *Variant autores de Demoſthenis morte. Vide Plutarchum & Iuſtinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo, *Præcipuè memorabilium,* INDEX.

Abauche cũ Gyndane amicitia 665
Abdicãdi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 601
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Aciẽ deſerere, prouerbium 338.364
per Acinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis. adamantinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcentia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375 387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58 72.109.125
in Adulterio deprehenſum vel deprehẽſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus,& cur inferorũ iudex 298. 819.784. 786.799 ibid.
Aegialea 588. ægialeus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Mineruæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quã do habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894930
Aeſculapius bis natus 538.fulmine icty 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604 965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785 800
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146. 153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſal9 694
Alexander Magnus, eiusque res geſtæ 283. 291. 296. 297. 299 852.868. mors 297. ſepultura 293.294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammonio Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Thebanus
Amphilochꝰ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine ictus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anſerem iuramentum 684
Antia 859 860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloquiũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839. 840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφεδρεία 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀφροδισία 719
Aquática cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365.477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuchꝰ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij forma

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethusa fons 227
Arió Methymneus citharœdus 225
Aristarchus 84
Aristeas 276
Aristides 109.909. eius iustitia 869.870
Aristodemus 526
Aristonicus 911
Aristoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, scientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arsaces 694
Arsacomæres 644
Asia Alexandro subacta 285
Asphodelus 799 801
Asylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72.930
Athenarum encomiũ 47.72
de Athomis philosophorum doctrina ridetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum descriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare, puerbiũ 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. molestię 316 317. 300
Aurora Tithonẽ amat 360.361
Auri vis & effecta 122 144
ὠλόφωνα oracula 552.

B

BAbylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus cur 868. eius vitia, & res gestæ 202. 203
Bactra, bactrũ oppugnatus flu. 298
Balearides insulæ 672
Balneorũ luxus 48. 56
Basther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

teritus 543
Bellerophon 859. 869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371. 386
Bombardę inuentor de uotus 138
Bonorũ prępoſtera æſtimatio vulgo 298
Boſporanorum mos in ambiendis puellis 644
Branchides 531
Briereus centimanus 215. 459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur pepercerit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 77 83. 85
Καινηγρεῖν καινοποιεῖν 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Muſæ coniunx & filiæ 870
Calliſthenes philoſophus 295. 299
Calumnia 366. 842. 865. 866. eius imago ab Apelle depicta 841. 842. 863
Calumniatoris deſcriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præſepi, prouerb. 101. 140
Canis ſidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharſium, Catharſia 244 (185
Caucaſus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generoſior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282. 288
Centimani 479
Κεράμεον 33
Κέρατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298. 784. 799
Cercopes 526. 585
Ceres 720
Cereris munus in con-

uiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145.153
Chalcedonis celebritas & ſitus 532
Chares 909
Charicléa 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarenſis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 768.799. eius cymba 264.369.386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piſcis 153
Cilicia Alexandro ſubacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531.554
ad clepſydrá cauſæ dici ſolitæ 351. 365.778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæſus 288.295
Clymene 219.220
Cnemon 262
Cocconas Byzantinus 529.532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generoſior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Coloſſus Solis apud Rhodios 717
Coloſsi ibid.
Comicus riſus, prouerb. 34.184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31.34
Copię cornu, prouerb. 321.363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis, ſiue Pelopis filio ibid.

Cornua syllogismi 244
Corona muralis, obsidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κοροπλάθοι 34
Corybantes 710
Κορυφαγὼ Minerua 198
Cossæi ab Alex. Magno facti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρονομία 179
Cribro vaticinari, proverb. 533.586
Crocodilos facere 244
Crœsus apud inferos pauper 239.246
Crœso opulẽtior, proverb. 109 (889
Cuma Homeri patria
Cupido quomodo pingi solitus 141.191. 208
Cupido Iapeto senior 189. cur Musas, Mineruá & Dianam nõ feriat 206.207.212
Cupidinẽ etiá dijs imperare 205 206.208
Curetum sagittæ 69
Currus bouem trahit, prouerb. 254
Cybelum oppidũ 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanũ in aues conuersis fabula 814 817
Cyrus rex 478.

D

DAdis festum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damasias athleta 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614 (242
Damoxenus palæstrita
Danai regis ortus, progenies, casus 141
Danaidũ pertuso dolio aquam haurientium fabula 141.278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexãdro subactus 596

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius 470
Delphines φιλάνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίκτα iniuria affectum à ταῦ 81.86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Democratia 479
Demonax 605. cæsus 611
Demosthenes ἐίψαπις 365
Demosthenis celebritas 11.22.139
Demosthenis encomiū 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiū 91
Deus qualis 684. vnde sit aut vbi fuerit cùm omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiū, cibus, potus 710
Deorum gentiliū scelera, vanitas 3.158. 173. 183. 184. 683. 703
Deos ex hominibo9 facientium vanitas 292
Dijs nō esse curæ mortalium res 684
Διαβάκαν 866
Διαβολὴ 866
Dialectici à luna accusati 700.702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207.210.212
Diana natiuitas, virginitas, facta consueta 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidium facti qui cœpit habet 419.
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hæreditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanus Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852. 867 868 eiusdem latumię 351 366.
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203. 204.
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς δ' ἐξ πασῶν, prouerb. 32. 34. 380. 387.
Diuinandi artis origo 523. 531.
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 46 50. 246. quibus potissimùm obueniant 87 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87. 88. 140 cur tantopere amentur ibid.
Diuitiarũ vsus 87. 101
Diuitiarũ comites 112 imago 104. 359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quã amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum factus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templũ 706
Docto indigna aulica vita 300. 301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & mãsueti in Pella 530
Dracon Atheniẽses iureiurando cuiusmodi adstrinxerit 844
Druidæ Gallorum sacerdotes 806.

E

EChini seniores testa asperiore 455
Echo nympha 460 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrum, Phaethontis sororũ lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298. 299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elysius campus 786 797. 800
Ἐμβρόντητοι, ἐμβροντημένοι 719
Empedocles ad lunam sublatus 690. 718. in crateres Aethnę præcipitatus ibid.
Encaustice 19
Ἐνυπλίχεια pro ἐνδυπλίχεια 81. 86.
Ἐπαγωγὴ 867
Epaminondæ studium musicæ 779
Epaphus Aegypti rex 140
Ephesi Dianæ templũ celeberr. 706
Ἐπίσαγμα 930
Ἔφεσις & Iupiter 88. 137
Ephialti in cœlũ ascensus 705
Ephesum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accusantur 673. 712. 715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550. 584
Epicuri sententiarũ liber ab Alexãdro cõbustus 569
Epidauri templum Aesculapij

ſculapij 22.587
Epigrammatum vana gloria 795.804
Epimenidis hiſtoria 94.139
Epimetheus 32
Epitaphium 804.805.
Ἐάγδυπος 88.138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inſ. 672
cum Eſca ſimul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263 306.362
Ἐσκοροδισμένος 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249.911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμονες 718
poſt Euentum etiã ſtultos ſapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526.585
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795.804
Exequiarum ſuperſtitiones 790.797
Exilium qualis pœna 879

F

FAbij Maximi de repub. defendenda augurium 928.929
Fabri lignarij vno oculo clauſo rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularum omniũ ſumma ac ſylua vbi potiſs. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati neceſsitas 377.
Felices qui 48.50
Felicitatem ex collatione infelicitatis optimè intelligi 172
Ferales cœnæ 804
Ficulni ligni fumus moleſtiſs. 588

Filij

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finibus doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369. 386
Fluuij infernales qui 784 799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis comparati homines 699
è Forminis nati Mirmydones 700. 719
Formosi ridentur 242
Fortitudo paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40. 239. 274
Fortunæ necessitas ineuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 54
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795. 805
Funerum diuersæ species & nomina 804 fercula ibid. superstitio & luxus 62. 73. 797.
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G.

GAlli ab Hannibale victi 282
Gallinaceum lac, prouerb. 321
Gallorum gallinaceorũ pugna 770. 780.
Γάμμα literæ cum Κάππα certamen 77. item cũ Λάμβδα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometrę ridẽtur 681
Geometria philoſophiæ auſa 779
Geryon triceps, & ſenis manib. amicitiæ typus 668. tricorpor 672
Geryonis armenta 807
Getæ 696
Γλαυκῶπις Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycõ draco 542. 565
Glyphice 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciæ laus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777.
Græculus 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726
Gyndanis amicitia 665

H.

HAeredipetæ notati 107. 128. 144. 249. 280.
Hęreditatũ captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153.
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cum eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362.
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciendi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus 852. 868.
Herculeſ cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cõuiuio deorum 710. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctius 15 24
Hercules Gallicus 806 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19.20
Herculem Ogmiũ eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus dies 263
Hermotimi Clazomenij animæ à corpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynicus 693
Heroês 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellum oritur pro uerb. 531.586
Hinnulus leonem, proverb. 262 263
Hippo dæmon 718
Hippocentauri, proverb. 30. 34
Hippoclides non curat, prouerb. 385. 388 812.813
Hyppolyte Amazonũ dux 764 780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & vtiles, aut cõtrà 522.523
Histriones qui, & vnde dicti 72.712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889. 890.928 natalis à poëtis celebratus 884.928. statua 885. vita à quo descripta 797. 927.
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cõparati 699

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute, nō fraude contendendū 867.877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88.137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483.926.927
Humanarum rerum vanitas 264.677.693
Humanitas 8.13.20
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hypermnæſtra ſola ex Danai filiabus viro ſuo parcit 141.

I.

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defietū 803
Iactantia diuitiarum comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icaromenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorū doctrina ridetur 680 683
ἰδιώτης 783.798
Ignorantia 837.863.calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164.175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimē non excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios typus, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē versi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio contra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum superstitiones 757 787. 800.
Inferi an sint, & de eorum pœnis 797
Inferorum flumina 784 799. iudices ibid & 785. locus 797. resp. & regnum qualiter cōstitutum 783
ad Inferos descensus facilis, regressus non item 293. 798.
Ingratitudo 88 93.
Ingratitudinis actio 506. 521
Insaniæ futuræ signa 484. 489.
Insaniæ genera, diuersa nomina, & causæ 518.
de Insecabilibus doctrina philosophorum derisa 680
Insidiæ, calumniæ comites 842
Insomnium quid 22
Institita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi solita 841. 865. eius domus ibid. signa 175. 488.
Inus filius à delphinis in Isthmum portatus 235
Iocasta Creontis F. 864
Iolaus senex in iuuenē restitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Iouialia Athenis intermissa 705
Iphigenia à Pilade & Oreste è Tauris abducta 596
Isis 141
Ismene 366
ad Issum pugna 283 285
Isthmus Peloponnesi 279
Iudicandi mos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211. eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victus 205. 206. 211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198. 209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88.137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 320
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838.864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381.751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literę cũ Gamma certamen, item cum Rho 76.77
Lampichus Geloorum tyrannus 266. 272
Lapidicinæ Dionysij carcer 351.366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351.366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto, non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431.432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295. 299. 800

Leucanor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumniæ antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in acie deserere, prouerb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro cõcumbentis festum 8. 562
Lunæ à terra distantia 674. diuersoriũ 688. querela, de philosophorum contumelijs 719
Lunam incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege superstitiones funebres sublatæ 72. 797
Lydia ab Alexandro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 141
Lyra post cœnam circumferri solita 779
Lyra piscis 153
Lysimachus poëta τ ꝓ α sæpe vsus 79.

M

MAcẽtæ amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus 528
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192.194
Malos melioribus succesſibus vti 88.95. 108.142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mãdragora ſopitos expergefacere, prouerb. 908.930
Manes poſt hanc vitam vbi, & quid pati credendum 783.796. 799.805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine victus 206.211
Martis alea incerta 847.866
Maſtera 654
Mathematici à luna accuſati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644.655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiuſdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicus Alexãdri paraſita 864
Medorum fuga 283
Meduſę caput à Minerua geſtari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Meleſigines cur dictus Homerus 929.930
Meletes flu. 890.929
μέλισσαι 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto ſepultus, oriente ſole vocem edere ſolitus 625.670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos deſcenſus 240.673

Mercede seruientium conditio 367
Mercurius furti autor & præses 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulum surripit 193. testudinis inuentor 194. Item eloquentiæ ac disciplinarũ præses 370. 386. superorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194. typus & catena 386 807. 813
sub Mercurij sidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroës rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo derisus 246. res Phrygũ 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades pditionis insimulatus 861. in carcere mortuus 870
Minerua artium præses 211
Minerua Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Iouis capite nata 197. Gorgonem in pectore gestat 207. vbi & quando apparuerit 209. eius ortus & fabula ibid. cur castã esse veteres tradãt 210. cur à cupidine non expugnatã 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Misanthropo Timõ 87
Mœrichus 275. 279
μόλις, μόλις 77
Mollicies diuitiarũ comes 113
Moly quid 21
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 73
Momo sales nigri, vt Mercurio albi 584
Monarchia 467. 478
Monumenta perennia quæ 804

Mordere labra 869
Mors nõ metuẽda 782. 797
Mors omnia tollit, & ſummis infima ęquat 238 264 274
Mors ſomni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid ſentiãt, & quibus rebus oblectẽtur 782. 797
Mortuos ſepeliendi varij apud diuerſos modi 794 795
Muſiebri veſte virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & à quo factus, eiusque finis 678. 282
Mundi cõtemptus 801
Mundi ſpectaculũ propoſitum 693
Mundi an plures 683
Muſæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207. 211
Muſas cur caſtas, veteres fingant 210
Muſarum filij ibid.
Muſca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muſcæ encomion 822
Muſcæ impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Muſca elephantem facere, prouerb. 831
Muſcarum ſpecies ib.
Muſica philoſophię anſa cur dicta 779
Muſica iuuenum mens primùm imbuenda 746 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimo inter literas locus 152
Mutus magis cõtra piſces, prouerb. 153
μυκῆσαι, ἀντιμυκῆσαι 33
Myrmidones è formicis nati 700 719
μύρμηξ ibid.
Myron ſtatuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Ariſtidis neptis 157.

N

NAsus irrisioni dicatus, nasuti 34
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ descriptio 303
Necessarij qui 805
Nectar deorum potus 710
Nemeorũ corona 727
Nemesis dea 387
σεφεληγερέτης 88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Nectoris eloquentia 809
Ne quid nimis 843
Niobe in saxum 13.22. 805
Nireo formosior 109
Niuis causæ 679.711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Nosce teipsum 248
Nouendiales ludi 804
Nox scelerum testis 702
Numerum esse deum asserentes ridentur 684

O

OBsidionalis corona 427
Obtrectatione audienti quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 400.401.451
Oceani nomine quid ꝓpriè intelligatur 289
Ocium multorum malorum causa 208
Oculus naturæ speculum 155
Oedipi cum matre cõgressus 357. eiusdem liberi 366. genealogia 864
Oestrum, œstroperiti, prouerb. 867
Oleũ muscis letale 825
Oleo cur veteres se vngere soliti 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãd. mater, an ex Dracone conceperit 291.530. 586

Opulen-

Opulentiæ imago 359
Oraculum 23
Oracula ficta 552. 534. 535
Ordinem deferere, ducere, &c. puerb. 384. 868
Oreſtis templum, & res geſtę 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificēt 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Otí in cœlum aſcenſus 705

P

PAlamedes Nauplij filij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palæphatus muſę filius 210
Palæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vetitum 49
Pancratium quid 726 777. 780. cuius vſus 751
Pan, eiusque terricula menta 441 478. 710
Papblagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532. 534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 879
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492. 521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 116. 143. cũ diuitijs collatio 125. comites 114
ne Paxillus quidem reliquus, prouerb. 80
Pectenpiſcis 153

Pegasus 22
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexãdri successor 292.297
Pergami Aesculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quãdo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accusati 712
περιπάτῳ 778
Peristiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Persæ ab Alexand. superati 298
Persarum mos, è longinquo adorandi seu salutandi 55. item in sepeliendis mortuis 794.802
Persepolis ab Alexandro direpta 297
Phædræ in priuignum calumnia 860.869
Phaëthõtis fabula 217. 220.814
Pharia turris in cœlo conspicua 689
Phidiæ Iupiter 7
Philiades assentator 127
φίλιος Iupiter 88 122
Philomena cum sorore in auem versa 366
Philosophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philosophus à tyranno quid differat 417. quid à sophista 780
Philosophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recusat 851.867. ob libertatem in latumias cõ ijcitur 366
Phineo infestæ Harpyiæ 105.140.141

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784 799.
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289.
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96.
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectę comes 355 366.
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 79
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφιλία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexándro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnũ, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109. 141.
Pallidus & claudus 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64.
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorum descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσήκοντες 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260.
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Gręcos 744 cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795.
Pyrithous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 279
Python serpens ibid. orator 888.913.929.

Q.

QVadriga bouem trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R.

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380.381
Rerumpub. formæ tres 478
Reus pari benignitate audiendus, qua actor 844
Rex verè quis 362. à tyranno quid differat 467
regis plures oculi 362
regum negotia qualia 694
regibus plurimę & longæ manus atq; aures 458
Rhadamantus, & cur iudex infernalis 785. 799
Rhánusia Nemesis 387
Rhea deum mater 69 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores q̃stuosi 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717.
ῥῶ pro σῖγμα 81
τοῦ ῥῶ cum lambda certamen 76
Ridendi phrases & prouerbia 33.34.

Ridicu-

Ridicula quæ 54.73
Robur paupertatis comes 114
Romanorum mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimēsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559

S.

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumo nescio deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372 386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiū quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
σαλπίζω 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro Mcapta 296
Saturni seculum aureū 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlciſci, exēplo pernicioſum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladē & Orestem veneren- tur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ venenō

neno tingi solitæ 69
Scytharum oratio 634 669. in tergore bouis sedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & sepeliendi consuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales secundo dignitatis loco inter literas 78. 85.
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuersas gentes 794. 801. 802.
Sethinæ quæ olim Athenæ 72
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falsum oraculum redditum 552
σιῦτλον pro τιῦτλον 80
Sigilla è rebus obsignatis integrè tollêdi artes 544
σῖγμα literæ aduersus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio exulare debet 166
Silentio prætereuntes res necessarias puniendi 747
Silenus in deorum cõuiuio cordacem saltat 711
Silicernia 804
Simia Cleopatræ saltãs 374
Simonides literarum inuentor 77.
Simpludearia funera 804
Simylus 613. 617
in Sinum proprium inspuere, prouerb. 315
Sirenum historia 861 870
Sisinnis cum Toxare amicitia 661. monomachia 663
σμαράγδος dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889. 929
σμύρνη 81
Socrates è statuario philosophus 11. 22. seditionis falsò insimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 378. de iureiurando 844. de alēdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820.
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiū quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 594
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrānis 531 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinem & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
σπόδιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73.

Stultos poſt euentum ſapere 439
Sulphuris ad expiationes vſus 244
Superbia diuitũ & potentum 57. apud inferos inceſsitur 247. 697. Alexandri 291 297. eius autores, adulatores 56
Suſa Alexandro capta 296.
Suſpicio Calumnię miniſtra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128. 144.
cõtra Sycophãtæ morſum nullum remedium, prouerb. 869
Syracuſanę menſę 897 930. 931
Syrus 625

T

TAlio, eiusq; interitus 259. 262.
ταλὸν pro καλὸν 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104. 140. 786.
Tartara 209. tartarus 783. 798
ταξιαρχὸς 868
ταῦ à Sigma accuſatur 75. 84
Telegonius 141
Telephi remedium 4
Temius Muſæ F. 210
Temperaturæ corporũ diuerſæ 514
Tempeſtatum mutationis cauſa 144. 147
in Tergore bouis ſedẽdi mos 649
τέρμα quid 928
Terpſion cum Plutone expoſtulatio 252. 256
Terrę forma qualis Menippo viſa 688. eiuſdem ambitum metiẽtes ridentur 681
Teſtamentorum cura & captatio 62. 249. 275
Teſtudinis repertor Mercurius 194
Teſtula trãſmutata 368. 386
τιῦτα pro σιῦτα 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euerſæ 285. 286

Thebæ Aegyptiæ 397. Homeri patria dicta 890
Themistocles lyrâ recusans, habetur indoctior 779
Themistoclis prudẽtia 909. cum Aristide simultas 860.870
Theodatæ 839
Theognis 310.363
θιόπνευστα somnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ physiognomia 484.904
Theseus ab vxore persuasus filium deuouet 860 869. eiusdem ad inferos descẽsus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Thesmopolis 347
Thessalia 85
Thetis Ioui cõtra alios deos opitulata 215
θῆτα iniuria affectũ à τῆ 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529
Thrasycles 132.276
θρίξ, τρίχος 81
Thucritus 352
Thyestes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapsus, prouerb. 108.142
Tibicinarum lusus 750
Tygrapates 645
Tillibori latronis vita 534
τήμερον 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300.385
Timocratis schola 581
Timon Misanthropos 87. Echecratid F. 95. qualis 137. eius epitaphia 87.137.
Titanicum 719
Tithonus Auroræ adamatus 261. in cicadam versus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260
τλῆμα pro πλῆμα 83
Tonderi cæsariem, prouerb. 92.139
Tonitrus causæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749 histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ prẽmium 399.428.463.
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435. à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomẽ cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrãnus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430.453.469 per Ventum & Acinacem iuramentum 637.671
Venus à Cupidine victa 205. 206. 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 418
Vestam amore non capi 210
Vestem alieni sexus induere prohibitum 867.868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 710
Victus intemperantia 49.64
Vincendum virtute nõ fraude 849.867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204.327
Violentia diuitiarum comes 122

Virorum corpora è fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum 22
Vita mortalium qualis 677
Vitæ humanę cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 710. testis nox 702
Vlysis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlysis cum Cyclope gesta 222
Vlysis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptatē omnia domare 222
Voluptates veræ ex philoſophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo ſuperandæ 53
Voluptatum ſolœciſmus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quę 907
Vulgi appellatio 530
inſcitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430 431
Vxore quomodo vtendum 103.

X

XAnthippe Socratis vxor 152.157
ξώς & Iupiter 88.137
Xy ſurripuiſſe dictiones quaſdam ω Sigma

Z

ZAriaſpe oppidum 298
Zenophantes 258
Zenothemis 620
ζὺς vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
ζῆτα iniuria affectum à ταῦ 81. iniurium in Sigma 75.81.85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.